

ಹವ್ಯಾಸಿರಿ ನವ ಯುವ ಯುಗ

20th Biennial HAA Convention
July 5-6, 2024 | Philadelphia, PA | havyak.org

**Wishing all the Havyaka members
a joyous get together celebrating our culture and traditions!
Best wishes from Rooparani Bhat MD (Daughter of Arecanut merchant
Kakkod Sri Mahabaleshwar & Smt. Sumangala Bhat -Sirsi) Ganesh Balu MD,
Alan Balu, Tara Balu and Ryan Balu, Hockessin - Delaware**

ಹವ್ಯಸಿರಿ - 2024

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಕಾಂಚನಾ ಹೆಗಡೆ

ಸಂಪಾದಕರು

ಶ್ವೇತಾ ಕಕ್ಷಿ
ಮಾನಸಾ ಹೆಗಡೆ
ಸುಮನಾ ಭಟ್
ಕಾಂಚನಾ ಭಟ್
ಭಾಯಾ ಉಪಾಧ್ಯ
ಉಷಾ ಕುಳೂರ್
ಸ್ನೇಹಾ ನಾರಣಕಜೆ
ಗೌತಮ್ ಶಿರೂರು
ರಾಗು ಕಟ್ಟಿನಕೆರೆ
ಗೋಪಾಲ ಭಟ್
ಭೀಮ್ ಭಟ್
ಶುಭದಾ ಸುರೇಶ್
ವಾಸಂತಿ ಹೆಗಡೆ

ಅಮೆರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ ಒಕ್ಕೂಟ

North East Chapter

Havyasiri - 2024

**Havyaka Association of the Americas
20th Biennial Convention Magazine**

Publisher

Usha Devi Kuloor Bhat

President, Havyaka Association of the Americas

www.havyak.org

ಕ್ರೋಧಿ ಸಂವತ್ಸರ, ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತು, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ. **July 5, 2024**

ಕ್ರೋಧಿ ಸಂವತ್ಸರ, ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತು, ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯ. **July 6, 2024**

Cover Page Design

Samita Pandit New Jersey

Inside layout

K T Suresh Kumar, Bangalore

Copyright © 2024 Individual Authors

Printed by

Ganaika Printers, Bangalore

Disclaimer: The Views and the opinions expressed within the content are solely the author's and do not necessarily reflect the policy, position or views and beliefs of the HAA

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ನಿಲುವು ಲೇಖಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕದಾಗಿದ್ದು ಇವು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ HAA ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕೃತ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ

Internationally renowned artist Shri. Ganapathi Hegde from Kumta presents 'Sumukha,' an acrylic and oil on canvas painting of Lord Ganesha. In this painting, Ganesha emerges in the blossoming nature as a symbol of divine grace and aesthetics mirroring the essence of 'Tvameva kalvidam bramhasi' from the ganeshatharvashirsha. Ganesha's iconic features are creatively depicted: the vibrant red Jumka Hibiscus, his beloved flower, forms his head while its slender tube represents his trunk. Mandara leaves symbolize his ears, and a plantain leaf forms his belly, reminiscent of a traditional food platter. Even Mooshika, his loyal mouse companion, finds representation in a cleverly twisted leaf at the painting's base. Symbolic elements like Kadali-Banana and Mango, Ganesha's favored fruits, further enrich the narrative. The radiant sun in the backdrop signifies 'asavaadityo brahma,' the revered sun of the Gayathri mantra, symbolizing parabrahma. 'Sumukha' is part of Shri. Ganapathi Hegde's series, 'Gods in Nature,' exploring the fusion of divinity and natural beauty. Shri. Hegde is a Havika, who has been conferred the 52nd national award by Lalitakala Academy, Government of India.

ವಿಷಯಸೂಚಿ – Table of Content

1	Havyasiri - 2024 Sampadaka Mandali		3
2	Copyrite, Publisher information		4
3	ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ	Ganapathi Hegde	5
4	Ramachandrapura Matha Sandesha		6
5	Swarnavalli Sandesha		7
6	Table of Contents		8
7	President's Message	Usha Devi Kuloor Bhat	11
8	Sampadakara Nudi	ಕಾಂಚನಾ ಹೆಗಡೆ	14
9	Welcome message from North East Havyaka Chapter	Anand Hegde	16
10	HAA 20th Biennial Convention Organizing Team		17
11	HAA 20th Biennial Convention Donors		19
12	HAA 19th Convention report	Vasudha Hegde	20
13	ಕರಿಷ್ಯೇ ವಚನಂ ತವ	Shrikrishna Joshi	23
14	ಶಿರದ ಕಥೆ.....ವ್ಯಥೆ	Venkat A Bhat	25
15	An Overview of Mathematics and Astronomy in India	Dr. Nagesh Bhat K. C., Ragu Kattinakere	29
16	Thriving in Harmony: A Holistic Guide to Happiness and Meaningful life	Balu Ramappa	35
17	Havyaka Wedding Traditions and Rituals	G.G.Hegde	38
18	ಮೂರ್ಖೋಪದೇಶ:	Vijaya Bhat	45
19	ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಸೊಗಡು	Vishwanatha Bhat	46
20	ನಾ ಯಾರು?	Arun Subbarao	49
21	ಕೊನೆಯ ನಿಲ್ಲಾಣ	Arun Subbarao	50
22	Dhanyo Grahasthashramaha	Vidwan Manjunatha Bhat	51
23	ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ	Suvarna Bhat	54
24	Truth can be stranger than fiction	Leela Rao	56
25	ಬಾಣದಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ: ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ	ರಾಮಚಂದ್ರ ಐ. ಎಂ.	59
26	Five Weeks in Quebec: The French Immersion Experience	Amit Bhat	66
27	ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ, ಫೈ ಚಾಂದ್ ಮಕರಂದ್ (ಮರಾಠಿ ಕವನದ ಭಾವಾನುವಾದ)	Subru Bhat	69
28	ಉಪನಯನವೊಂದು ನಾಟಕವೇ?	Krishnaprasad Balike	71
29	Why? ಯಾಕೆ?	Balakrishna Joshi	74
30	ವಿನೋದ – ವಿಚಾರ – ಲಹರಿ	Harinarayana Bhat	77
31	Our yatra from Amarnath to Matha Vaishno Devi	Krishnamurthy P	80
32	ಆಸೆಗೆ ಪಾರವೆಲ್ಲಿ?	Vijayalakshmi V	85
33	ಜನ್ಮದಾತೆಗೆ	Vijayalakshmi V	86
34	Rituals – Superfluous or Substantive?	Ramesh Hegde	87
35	ಬಿಬಿಂಗ್ಯೋ ಹಬ್ಬಕ್ಕೊಂದು ಹೋಲೋಕ್ಕೋ	Medha Hegde	90
36	50 YEARS in the USA – Then and Now	Shankar Hegde	92
37	Artificial Intelligence: A Personal Perspective	Usha Devi Kuloor Bhat	96
38	ಅಜ್ಜಿ ಹಾಡಿದ್ದ 'ಜೋಗುಳ' ತುಣುಕುಗಳು	Sumana Bhat	99
39	Maximal Self VIA Signature Strength - ತದ್ಧರೇದಾತ್ಮನಾತ್ಮಾನಂ	Naras Bhat	100
40	ಅವಳು ನದಿಯಲ್ಲ: ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ	ಮೇದಿನಿ ಕೆಸವಿನಮನೆ	104

41	The Havyaka Hurdle: Being raised in a different country than our parents	Meghana Bhat	109
42	ನಿವೃತ್ತಿ	Kusum Bhat	110
43	ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ	Dr Bhat Halkar	111
44	ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿಹ ಮನೆಗೆ	Dr Bhat Halkar	112
45	Instant Pot ಮಹಾತ್ಮೆ	Krishna Upadhya	113
46	ಜೀವನ ಸುಗಮತೆಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ	V.D.Bhat Karasulli	116
47	Making of a Scientist: A life of curious exploration	Ramanujan Hegde	118
48	ಮೈ ಸವರಿದ ಬಣ್ಣ: ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ	ವಿದ್ಯಾ ಭರತನಹಳ್ಳಿ	125
49	ವಲಸೆ: ಯುವ-ಶಕ್ತಿಗೊಂದು ಸವಾಲು	Ramesh Hegde	128
50	Mandir Wahi Banayenge	Vinay Krishna G	130
51	Havyakas and Hospitality	Ramachandra K. Bhat	131
52	ಬನ್ನಿ (ಮರ) / ಪೆನ್ನು	Radika Bhat	133
53	The Gory 'Lifestyle Biomarker Dynamics' Details	Sudarshan Bhat	134
54	ಮಿಸೆಸ್ ನರಿಯಣ್ಣ	Sumathi Prasanna	141
55	The Making of the Ramayana	Deepti Hegde	143
56	ಹವ್ಯಕರು ಸಸ್ಯ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಕಾಡು ಕಲಿತವರು	Shivananda Kalve	148
57	Indian, like from India	Kanchana Bhat	152
58	Bella	Bhavana Bhat	155
59	ಗಾದೆಯ ಗೂಡು - ಮಾದೇವಿ	Vijaya Rao	157
60	ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲಿ	Sheetal Hegde	159
61	Mariappa Subramanya Bhat – A Havyaka's journey from a small town.	Lakshmi Bhat	160
62	Silver Lining	Bhavana Hegde	165
63	Chutuku	Bhavana Hegde	167
64	ತಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ರಾಮ ಭಟ್ಟು	Shankar Hegde	168
65	Morning Affirmation	Shaila Komar	173
66	ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೂಲದ ದೈವಗಳು	Lakshmi Prasad	175
67	Fascinating bees	Anand Hegde	182
68	ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಮೇಟಿ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮೇಲು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ	Mahabaleshwar & Sangeeta Bhat	185
69	Just For Some Laugh	Usha Devi Kuloor Bhat	190
70	ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ವಲಸೆ	Dr.Lakshmish Hegde Sonda	191
71	ದೇಶ - ಕಾಲ, (ಹವಾಮಾನ) ಪರಿಸ್ಥಿತಿ!	Sumana Bhat	193
72	ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯ ಸವಿನೆನಪುಗಳು	Sheela Mudalegundi	194
73	Kadubu Recipe	Jaya Bhat	195
74	ಧನ್ಯವಾದಗಳು	Kusum Bhat	196
75	ಆನಂದದ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದು ಮಧುರ ಬಂಧನ	Rama Bhat	197
76	Bharatanatyam and its benefits	Mukta Hegde	202
77	Green Gram Oats Rotti	Kripa Bhat	207
78	Chilian And Argentine Patagonia	Anand Hegde	209
79	ನಮ್ಮೂರ ಆಸ್ರಿಯ ರಾಜ	Poornima Hegde	213
80	ಚುಟುಕಗಳು	Subru Bhat	214
81	Society of the Snow - ಸಿನಿಮಾ ವಿಮರ್ಶೆ	Gautam Shiroor	215
82	Navigating the Current Housing Market in New Jersey	Suma B	217

83	ಜಿಹಾಸೆ: ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ	ರವಿ ಮಡೋಡಿ	220
84	Coconut Shell Saaru/ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗೆರಟೆ ಸಾರು	Shwetha Rammohan	225
85	Give Back to Your Own Community and Make a Difference	Subru Bhat	226
86	ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು	K.V.Bhat	229
87	ಸಮಯ	Jyotsna Bhat	235
88	ಶ್ರೀರಾಮ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ	Ganeshakrishna Shankaratota	236
89	ಕನ್ನಡದ ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸರ್ವನಾಮಗಳೇ ಮೂಲವೇ?	ರಾಗು ಕಟ್ಟಿನಕೆರೆ	238
90	ಚುಟುಕಗಳು	Harinarayana Bhat	242
91	ನಮ್ಮೂರ ನಾಗದಂಪತಿಗಳು	ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಹೆಗಡೆ	243
92	HAA Austin Chapter	Nayana Ladukodi	247
93	HAA Presidents, Executive Committee 23-24, HAA Activity Groups		248
94	HAA patron members, HAA life members		251

Obituary

95	Shrimati Saraswati Amma's Sweet Memories	Subru Bhat	257
96	Dr. Ishwara Bhat	Rashmi and Ramya	259
97	Dhruva G. Kanjarpane	Dr. Devesh Kanjarpane	261

Youth section

98	Azores - Portugal's Hidden Gem	Bhakti Hegde	264
99	Drawing	Adeesha Bhat	267
100	Trip to India	Anika Bhat	268
101	Pounce, leap, land	Viha Bhat	279
102	Interview with Ajja	Soham Padyana	271
103	I am a toaster	Viha Bhat	273
104	Ope	Viha Bhat	274
105	Trip with my Ajja	Amogha Bhat	275
106	Wish upon a snowflake!	Srishti Sarpamale	276
107	HAA Chess Tournament for Youth		277
108	Convention tagline	Nishka Sriram	278
109	Cover page design Challenge	Samita Pandit	279
110	ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ - ಯುವಪ್ರತಿಭೆ ತುಳಸಿ ಹೆಗಡೆ ಸಂದರ್ಶನ	Shwetha and Nidhi	280
111	Havyasiri - 2024 Cover Page Design Entries by Youth	5 entries	284
112	ಹವ್ಯಸಿರಿ ರಂಗೋಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ		285

President's message

With warm wishes, **Usha Devi Kuloor Bhat** North Wales, Pennsylvania

‘मातृ देवो भव, पितृ देवो भव, आचार्य देवो भव’. I am profoundly humbled by the immeasurable influence of my mother, father, and my teachers on the person I have become. Their blessings have been the unwavering compass directing me to the path that has led to where I am today. Their guidance has been my beacon, helping me navigate the challenges of life. Drawing inspiration from my mother and father, I embarked on a journey with beloved Havyaka families and friends to build a new world, embracing and preserving our rich culture and traditions. I am truly delighted and honored to celebrate the Havyaka Association of America (HAA) Convention 2024 with my dear Havyaka families and friends from US, Canada and across the globe.

The evolution of entertainment has come a long way. While our ancestors traveled miles with torches for traditional performances like Yakshagana and Bayalata, today's technological advancements enable us to gather in vast auditoriums for conventions, providing a platform for both entertainment and enriching learning experiences. It's a testament to how technology has enhanced and expanded our avenues and how we have embraced it for communal enjoyment and knowledge-sharing. As we come together to celebrate the 20th biennial convention, my wish for today and forever is that our time be filled with inspiration, collaboration, and the spirit of togetherness.

‘जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी’. One's mother and motherland are superior to heaven. We have migrated from our motherland to various parts of the world, fostering small, friendly communities. Despite being in a new environment, we often maintain strong social, networking, and loving connections by preserving cultural traditions and celebrating festivals. This helps us to create a sense of belonging and unity among the diaspora. The concept of creating a small ‘motherland’ in a new country is a powerful way for Indian families in the US and Canada to maintain a sense of cultural identity. Through shared traditions, celebrations, and supportive networks, we establish a meaningful connection to our roots while embracing the opportunities of our adopted home. We actively

practice and preserve Havyaka traditions, including rituals, cuisine, and cultural customs. Additionally, maintaining connections with other Havyaka families and participating in community events helps reinforce our cultural identity, fostering a sense of continuity with our rich heritage.

Our Havyaka organization, driven by dedicated volunteers, carries forward the essence of our heritage, offering opportunities for all age groups. Havyaka Youth Forum is formed in 2021 with more than 150 members in it today. It's heartening to witness the tremendous growth of our youth in various platforms, as they enthusiastically take the lead, ensuring a vibrant continuation of our legacy. Their dynamic activities promise a bright future for the HAA which should continue today and forever. Young Professionals (HYP) group is formed in 2023 with the goal of developing a network for the next generation of Havyakas in US and Canada. This is a community of Havyaka young professionals aged 21-40 with over 100 members, looking to connect, meet, and build friendships through local and national events. HAA Creative Minds presents HAA member's talents and interests in a creative way. Members have continuously taken time to create wonderful Creative Minds submissions for around 15 years highlighting literature, poetry, recipes, arts and photography, finance, creative STEM, performing arts, trip reflections, and more.

I am thrilled that HAA formed two new chapters recently; Austin Chapter and Arizona Chapter. This expansion will allow HAA families in the region to embrace fresh perspectives that enrich our community. The commencement of our online Vedapata learning classes in 2023 is a great addition to HAA. We have enthusiastic HAA Children actively learning Shlokas and enriching Veda lessons every week. HAA Krishi has been actively involved in various activities in our native place to empower the growth of Krishi. HAA Parent network has been actively engaging the respective group. Our HAA Web, Facebook, YouTube, WhatsApp and Suddi news channels keep our HAA community informed about everything we do.

In our commitment to compassion, we extend a helping hand to needy areas through diverse avenues; Odissa train disaster Aid, Charity at Ronald McDonald House supporting parents enduring long-term treatments for their children, global commitment to health-care through Doctors Without Borders, Maui wildfire relief, caring well-bring of affected families are some of the charities that HAA is involved in every year. Additionally, we empower minds with scholarships in India. HAA Vidyanidhi that was started in 2013 after California convention has been awarding deserving students in India for the past 10 years. The number of awards has been continuously increasing; in 2013 we started with 11 scholarships and in 2023 we awarded 84 deserving students.

Together, we make a meaningful impact across various causes.

Across all chapters of HAA, we unite in joy, celebrating Indian festivals and traditions, spreading warmth and solidarity. These opportunities strengthen the bonds that make HAA a fond gathering place for many. Under HAA ರಂಗಮಂಚ online platform, we have conducted

online Youth activities like debate, karaoke, chess tournament, dance competitions and other enriching sessions accompanied by a plethora of engaging online events catering to all age groups through HAA Janana Artha Shastra (JA) channel. Embracing the virtual realm, we aim to make learning and connection accessible to everyone.

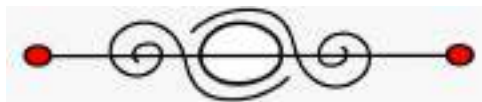
Here's to the accomplished Havyakas across all age groups and diverse fields! Today, we celebrate not just individual achievements but the collective success of our community. This platform, a testament to the legacy passed down by former leaders, symbolizes the enduring spirit of unity. Cheers to our shared triumphs! Holding the torch high, I am celebrating this Convention with my beloved HAA families and friends, and creating memories for generations to come. This convention bridges roots and aspirations our HAA families and friends. Thanks to new technology, we unite here today, transcending distances to cherish the bonds that define us. While we continue to celebrate the rich culture, family values and bonding of all age groups in this Convention, we gave emphasis for Youth creativity. Convention tagline 'नव युव युगः' or 'ನವ ಯುವ ಯುಗ' conveys beginning of a fresh and dynamic period characterized by the energy, ideas, and contributions of the younger generation. Let this enable a sense of innovation, change, caring, compassion and the emergence of new perspectives in society. Youths came together from across US and Canada and collaborated online to put together various performances and activities. Let youth energy shine every corner of the Convention, shine the surroundings and everywhere today and generations to come!

It's truly heartwarming to witness the enthusiastic HAA families who joined from US, Canada and across the globe to celebrate the Convention. The overwhelming support through registrations and sponsorships reflects the strong bonds of affection and love within the community, that provided the essential strength to successfully plan and execute this event. The dedication and support of all the chapters, Convention committees and volunteers, Executive committee, Board of Trustees and love and support of North East Havyaka families serves as a solid backbone, showcasing the unity and commitment of the entire community.

Honoring the role of a president as a position of prestige rather than merely service is a perspective that I have considered. The presidency symbolizes not just a responsibility but a profound honor, a testament to leadership and trust bestowed by the people of HAA. I draw inspiration from my parents and my family who have embodied this honor through their dedication and service, showcasing that leading with integrity elevates the role beyond mere duty, transforming it into a legacy of respect and admiration.

Thanks to my loving husband Gopal, and children Anoop and Aashika and to my dear HAA families and friends in supporting and joining me in this enriching journey. God bless All!

ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಭಾರತ, ಕರ್ಮಭೂಮಿ ಅಮೇರಿಕಾ, ನಮ್ಮ ಮಾತಾಪಿತರು, ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮಗಳು!

ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ

ಕಾಂಚನಾ ಹೆಗಡೆ

ನ್ಯೂ ಜೆರ್ಸಿ, ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು, ಹವ್ಯಾಸಿರಿ - 2024

ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ದೂರ ಸಾಗಿ ಬಂದವರು ನಾವು, ಹವ್ಯಕರು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದತ್ತ ಶುರುವಾದ ನಮ್ಮ ಪಯಣ ಇವತ್ತು ಈ ಖಂಡದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪಸರಿಸಿರುವ ಹವ್ಯಕ ಜನಾಂಗವನ್ನು ತಲುಪುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹವ್ಯಕ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಓಫ್ ದಿ ಅಮೆರಿಕಾಸ್ (HAA) ಸಂಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಶುರುವಾದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಂದು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳ ಹವ್ಯಕರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ, ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವೇ ಒಂದು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವೆಂಬ ಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಗಳಿಗೆಯೇ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ಈ ಶುಭಗಳಿಗೆಗಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಕಾಯುತ್ತೇವೆ. ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸವಿ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕೊಡಮಾಡುವ ಈ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನೆ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭದ್ರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಗತಿಸಿದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸವಿ ನೆನಪನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು, ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೊಗೆದು ತರುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಅಹಿಚ್ಛತ್ರದಿಂದ ಅಮೇರಿಕೆಯವರೆಗೆ ನಾವು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ರುಜುವಾತಾಗುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ನಾವು ಹವ್ಯಕರು ನಮ್ಮ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,

ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದು. ವಿಶ್ವದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ನಮ್ಮ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಭಾಷೆ, ಹವ್ಯಕ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಜತನದಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಈ ವರ್ಷದ ಸಮ್ಮೇಳನ ಗಮನಿಸುವಂತದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮುಖ್ಯವಸ್ತು ನಮ್ಮ ಯುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಸಮ್ಮೇಳನದ ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯವಾದ 'ನವ ಯುವ ಯುಗ' ವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮುಖಪುಟವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಮಕ್ಕಳು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವರ್ಷದ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಶುರುವಾಗಿದ್ದು 2023ನೇ ಇಸವಿಯ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸಮ್ಮೇಳನದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾದ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆಯ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿದ HAA ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಉಷಾ ಕುಳೂರ್ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದ ಹವ್ಯಾಸಿ ಬರಹಗಾರರು. ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಕನ್ನಡ-

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದುವುದು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡವರು. ಇಂತಹವರ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಯಾವದೇ ಪುಸ್ತಕದ ಭಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವು ಪುಟಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಬರಹಗಳೂ ಸಹ. ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬರಹಗಳು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ತೂಕವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಎದುರಾಗುವ ಸವಾಲುಗಳು ಅನೇಕ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲೇಖನಗಳಿಗಾಗಿ, ಸಮಾಜದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವವರ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಯೋಮಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು. ಪತ್ರಿಕೆಯ ವತಿಯಿಂದ ವಿವಿಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಸಹ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ. ಹೀಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ರೂಪು ರೇಷೆಗಳು ಶುರುವಾದಂದಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಿಂತ ಹವ್ಯಸಿರಿ ತಂಡದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ನಾನು ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಥೆಗಾರರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಹವ್ಯಸಿರಿ ತಂಡ ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ಕೈತುಂಬಾ ಬಂದ ಕಥೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪಕರಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸುಬ್ಬ ಭಟ್, ಶಾಂತಲಾ ಭಂಡಿ, ವೈಶಾಲಿ ಹೆಗಡೆ ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಂಗೋಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ನಿರ್ಮಲಾ ಮೋಹನ್ ಮತ್ತು

ಜಯಾ ಭಟ್ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಫೈಯರ್ ತಯಾರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಬೇಕಾದಾಗೆಲ್ಲ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಶ್ವೇತಾ ಕಕ್ಕೆ, ಸುಮತಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಅವರಿಗೆ, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿಂದಿನ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವರದಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಸುಧಾ ಹೆಗಡೆ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

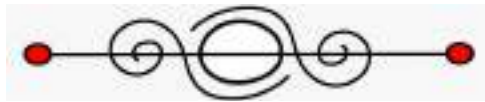
ಸ್ವಂತ ರಚನೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಕಾರರಾದ ಗಣಪತಿ ಹೆಗಡೆ ಕುಮಟಾ, ಜಿ.ಎಂ.ಹೆಗಡೆ ಬೊಮ್ಮಳ್ಳಿ, ಸತೀಶ ಯಲ್ಲಾಪುರ ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು ಅದರ ಮುಖಪುಟ. ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮುಖಪುಟವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಸಮಿತಾ ಪಂಡಿತ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಮಹಾಬಲ ಸೀತಾಳಭಾವಿ ಮತ್ತು ಕೆ ಟಿ ಸುರೇಶ ಕುಮಾರ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಗೆ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವದೇ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯ ಶುರುವಾಗುವುದು ಗುರು ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ. ಅದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು, ನಮ್ಮ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಗುರುಪೀಠದ ಆಶೀರ್ವಚನದೊಂದಿಗೆ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನಮಸ್ಕಾರ.

Welcome message from North East Havyaka Chapter

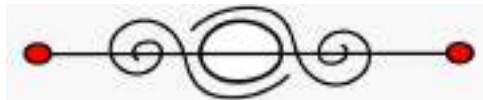
Dear all,
On behalf of the hosting chapter, the Northeast HAA, it is with immense joy and gratitude that I extend a warm welcome to each and every one of you to the HAA Convention 2024!

As we gather together, let us embrace the spirit of unity, respect, and collaboration. Let's cherish and create meaningful connections among us that will enrich not just during the convention, but our lives beyond.

Your presence here is more than just an attendance; it's a symbol of support, encouragement, and shared purpose. Thank you for coming and making this gathering an unforgettable experience filled with happiness and joy. Thank you for being a part of this special occasion.

Welcome, and enjoy every moment!

Warm regards,
Anand Hegde, On behalf of Northeast HAA.

HAA 20th Biennial Convention organizing Team

Convention Steering Committee

Usha Devi Kuloor
Bhat(PA) - **President**
Kanchana Hegde (NJ) -
Secretary
Ranjan Hegde (PA) -
Treasurer
Anand Hegde (NJ) -
VP of the Hosting Chapter

Finance and Accounting

Ranjan Hegde(PA)
Gautham Hegde(NJ)

Havyasiri (Souvenir)

Kanchana Hegde(NJ)
Shwetha Kakve(AZ)
Sumana Bhat(NY)
Manasa Hegde(NJ)
Chaya Upadhya(CA)
Gopal Bhat(PA)
Usha Kuloor(PA)
Bheem Bhat(PA)
Kanchana Padyana(MA)
Gautam Shiroor(CA)
Vasanti Hegde(MA)
Shubhada Suresh(NJ)
Ragu Kattinakere(Canada)
Sneha Narnakaje(TX)

HAA Website

Yajnesh Bhat (CA)
Sumathi Prasanna (CA)

HAA News Letter

Gopal Bhat
Manasa Kaashi
Sumana Bhat
Shubha Hegde
Renuka Hegde

Outreach and Fundraising

Gajanan Hegde
Anand Hegde
Ashok Thimmappa
Usha Devi Kuloor Bhat
Kanchana Hegde
Satya Rao
Venkatagirisha Sankahithlu
Manisha Bhat
Kripa Bhat
Ragu Kattinakere

Promotion and Publicity

Shwetha Hegde
Gayathri Hegde
Sriram Sankaran
Shubha Ranjan Hegde
Sheela Mudalegundi

Vice Presidents of all the
chapters of HAA

Registration

Sheela Thimmappa
Jyothi Ukkinadka
Shilpa Hegde
Sumana Bhat
Manasa Hegde
Poornima Joshi
Renuka Hegde
Savitha Shivaprasad
Vijaya Hegde
Suma B
Chetan Hegde
Geetha Bhat
Shruthi Shyamsundar

Youth Activities

Shridhar Pandit
Sriram Sankaran
Gopalakrishna Delantemajalu
Shubha Ranjan Hegde
Shubha Anand Hegde
Anjali Sharma
Samita Pandit
Aashika Bhat
Bhakti Hegde
Nishka Sriram
Yashika Hegde
Shreyas Hegde

Havyaka Young Professionals

Akash Bhat
Aditi Srinivasan
Krishna Rao
Disha Hegde

Havyasangama

Vani Hegde
Ravi Hegde
Renuka Hegde
Shubha Anand
Poornima Joshi
Geetha Bhat
Sujnani Adkoli
Ravi Balike
Ayush Bhat
Mahesh Joshi
Srini Barige
Venkatesh Pundyavana

Facilities

Harsha Laksmikantha
Ravi Balike
Venkatesh Pundyavana
Mahesh Joshi
Gopalakrishna Delantemajalu
Vikas Bhat
Narayan Hegde
Bharat Hegde
Manasa Hegde
Balamurali Bhat
Srini Barige
Ramesh Bhat
Shrini Bhat

Creative Art and Decor

Kanchana Hegde
Manasa Hegde
Shilpa Bhat
Usha Kuloor
Vijaya Hegde
Samita Pandit
Renuka Hegde
Pallavi Toti
Vani Hegde
Vikas Bhat
Balamurali Bhat
Poornima Joshi
Rashmi Barige
Mamata Sharma
Shubha Ranjan
Srini Barige
Rashmi Bhat

Video and Photography

Gajanan Hegde
Abhishek Sheshagiri
Rajesh Hegde
Manjunath Hegde
Sriram Sankaran
Shreedhar Bhat

Food

Shaku Rao
Venkatagirisha Sankahithlu
Shridhar Pandit
Manasa Hegde
Mamatha Sharma
Harsha Laksmikantha

Sujnani Adkoli
Divya Makkimane Harish
Shubha Ranjan
Rajeev Hegde
Gopalakrishna Delantemajalu
Thirumala Raya Halemane
Vidya Hegde
Ayush Bhat
Venkatesh Pundyavana
Poorna Hegde

Entertainment Team

Rashmi Barige
Manasa Kashi
Shweta Hegde
Gayatri Hegde
Raji Madhuvana
Shrini Bhat

Stage Management Team

Gopal Bhat
Ravi Hegde
Venkatesh Pundyavana
Gajanan Hegde
Raji Madhuvana
Sriram Sankaran
Mahesh Joshi
Ravi Balike

HAA 20th Biennial Convention Donors

Platinum Level

Usha and Gopal Bhat (PA)
Vidya and Venkat Bhat (CA)
Sujata and Ganapati Bhat (KS)
Usha and Narayan Avadhani (DE)
Kusuma and Ramchandra Hosmane (DE)
Shashi and Prasad Kanchana (DE)
Sumana and Venkatagirisha Sankahithlu (NY)

Gold Level

Sheela and Ashok Thimmappa (NJ)
Jayashree and Balakrishna Joshi (CA)
Roopa and Ganesh Kurse (CO)
Meenakshi and Shivarama Bhat (CA)
Vijaya and Rama Bhat (IL)
Geetha and Vishwanath Bhat (NJ)

Silver Level

Shubha and Ranjan Hegde (PA)
Kanchana and Ravi Hegde (NJ)
Veena and Ravi Bhagwat (IL)

Bronze Level

Kusum and Naras Bhat (CA)
Sujatha and Gopal Bhat (CA)
Chaya and Krishna Upadhya (CA)
Vidya and Gajanan Hegde (NJ)
Lalitha and Narayan Bhat (MD)
Narendra and Suma Bailkeri (NJ)
Jyoti and Bala Bhat (CA)
Poornima and Mahesh Joshi (NJ)

HAA 19th Convention report

ಅಖಿಲ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ ಒಕ್ಕೂಟದ (HAA) 19ನೇ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವರದಿ

Vasudha Hegde
Milpitas, California
Former General Secretary of HAA

2 022 ಅಖಿಲ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ ಒಕ್ಕೂಟ(HAA)ಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದ ವರ್ಷ. ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದರ ಮೈಲಿಗಲ್ಲನ್ನು ತಲುಪಿದ ಸಂಭ್ರಮ. 40 ವಸಂತಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಹವ್ಯಕರ ಗೂಡು, ಹವ್ಯಕರ ಹೆಮ್ಮೆ. 17 ವಲಯಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಲಯಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುವ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಇತಿಹಾಸ, ಭಾಷೆ, ಆಹಾರ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಹವ್ಯಕರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಒಂದು ಸಂಭ್ರಮಾಚಾರಣೆಯಾಗಿರುವ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನವು ಪ್ರತಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕೋವಿಡ್ ನಿಂದಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಂದೂಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಾಗಿ 19ನೇ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನವು 2022ರ ಜುಲೈ 2 ಮತ್ತು 3ಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಯಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋ ಬೇ ಏರಿಯಾದ ಸ್ಯಾನ್ ರಮೋನ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗಿತು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಿದ್ಧತೆ

‘ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ’ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಧಾನ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ 19ನೇ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2021ರ ಎರಡನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ನಾಂದಿಹಾಡಲಾಯಿತು. ಸಮ್ಮೇಳನ ಗೀತೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ ಚಿಂದ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿತು ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನ ಗೀತೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗೀತೆಗೆ ರಾಗ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಹಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಗೀತೆ ಸಮ್ಮೇಳನ ಗೀತೆಯಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಸ್ತು ‘ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ’ಯನ್ನು ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ, ಅವರ ಹವ್ಯಾಸಗಳನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳನ್ನು ದಾಖಲೀಕರಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ‘ಹವ್ಯಾಸಿರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆ. ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರಬೇಕು ಎಂದರೆ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಕುರಿತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 8 ತಿಂಗಳ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೊದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಮೆರಿಕಾ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಹವ್ಯಕರಿಗೆಲ್ಲ ಕಥಾಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ದಿನ ಓದಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಡುವ ಪುಸ್ತಕವಾಗದೇ ಒಂದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಸಂಕಲನವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳದ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕಾದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು,

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು, ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ ಊಟೋಪಚಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಲಯದ ಉತ್ಸಾಹಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ತಂಡ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜುಲೈ 2 ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮೊದಲದಿನ ಜುಲೈ 2

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 'ಮೇಳ'ವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಹವ್ಯಕರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಊಟ ಉಪಹಾರ, ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳು, ಹಾಡು, ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಮೇಳ ಎಲ್ಲಾ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಯಿತು. ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಷ್ಟು ತಾವೇ ಸೋಯಿಸಿ ತಿನ್ನುವ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮೂರಿನ ಆಲೆಮನೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ತಾಜಾ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲನ್ನು ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಗಾಣದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅಕ್ಕಿ ಕೇಸರಿಬಾತು, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಕಡುಬು, ಸವತೇಕಾಯಿ ಕಡುಬು, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಸುಟ್ಟೇವು, ಮಸಾಲಾ ಮಂಡಕ್ಕಿ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು, ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಿನಿಸುಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಸವಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ನಂತರ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 4 ಗಂಟೆಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ಗಣೇಶನನ್ನು ಚಂಡೆ, ಭಾಗವತಿಕೆ, ಮಂತ್ರಘೋಷ, ಶಂಖನಾದಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಹೊತ್ತು ತಂದು ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ದಂಪತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾನ್ ಕುಮಾರ ಜೋಷಿಗಳು, ಸಭಾಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಇದಾದನಂತರ, ಸ್ಯಾನ್ ರಮೋನ್ ನಗರದ ಮೇಯರ್ ಡೇವಿಡ್ ಹಡ್ಸನ್, ಅರಮಾನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪಕಿ ಡಾ. ಅಪರ್ಣಾ ಹೆಗಡೆ, ಸಮಾಜದ ಹಿರಿಯರಾದ ಶ್ರೀ. ಜಿ. ಪಿ. ಹೆಗಡೆ ದಂಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಡಾ ಶಿವರಾಮ ಭಟ್ಟ ದಂಪತಿಗಳು ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ನಂತರ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಧಾನ ವಸ್ತುವಾದ 'ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ'ಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ರೂಪಕದೊಂದಿಗೆ ಮನರಂಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಭಾರತದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಮರಳು ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ ಅವರ 'ಮರಳು ಮಾಧುರ್ಯ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜನರೆಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ವಾಹ್ ಉದ್ಘಾರವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು. ಅನೇಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಅನೇಕ ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಭಿಕರಿಗೆ ಮನ ರಂಜಿಸಿದವು. ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ, ಅವರ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನೂ, ಜೊತೆಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳನ್ನು ದಾಖಲೀಕರಿಸುವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ 'ಹವ್ಯಾಸಿ'ಯನ್ನು, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಮಣ ಭಟ್ಟ ದಂಪತಿಗಳು ಲೋಕಾರ್ಪಣೆಗೊಳಿಸಿದರು.

ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಊಟದ ನಂತರ 'ರಾಗ ತಂಡ' ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟ ಸಂಗೀತ ಸಂಜೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಂಗೀತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿತು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಕುಣಿಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಮೊದಲದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರೆ ಎಳೆಯಲಾಯಿತು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಎರಡನೇಯ ದಿನ ಜುಲೈ 3

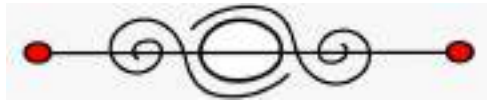
ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8 ಗಂಟೆಗೆ ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಎರಡನೇಯ ದಿನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಬೆಳಗಿನ ಉಪಹಾರದ ನಂತರ 9.30ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೃತ್ಯಗಳು, ಹಾಡುಗಳು, ನಾಟಕಗಳು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮನರಂಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇಡೀ ದಿನ ನಡೆಯಿತು. ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಧಾನ ವಸ್ತು 'ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ'ಗೆ ನಿರ್ದರ್ಶನವಾಗಿರುವ ಡಾ. ಅಪರ್ಣಾ ಹೆಗಡೆಯವರು ನೀಡಿದ Keynote ಭಾಷಣ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ನಂತರ, ಭಾರತದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಜೂ. ಶಂಕರ್ ಅವರ ಗಿಲಿ-ಗಿಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಕ್, ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು

ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸಿತು. ತದನಂತರ ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕ ಹೆಗಡೆಯವರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮೇಘನಾ ಹೆಗಡೆ, ಶಿವಾನಿ ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ಅನೂಪ್ ಭಟ್ಟ ಇವರು, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಲು ಮತ್ತು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ 'Youth Symphony' ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲರೂ ವಾಹ್ಲಾ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮೂಡಿಬಂತು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದ, ಅಮೆರಿಕಾ ಖಂಡದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಕೇವಲ Onlineನಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಇದಾದ ನಂತರ, ಮುಂದಿನ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ನಡೆಸಲು, 2023-24ರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಷಾ ಕೂಳೂರ್ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಗಂಟಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾನ್ರು ಆಶೀರ್ವಚನ ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದರು.

ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಹವ್ಯಕರ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕಲೆ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಪ್ರಸಂಗ 'ದಕ್ಷಯಜ್ಞ' ಭಾರತದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಭಾಗವತರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಜಿ.ಗಣೇಶ ಅವರು ಅನೇಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪೂರ್ವರಂಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಕ್ಷಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಂಗ ಕೊನೆಗೊಂಡಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕರತಾಡನವನ್ನು ನೀಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿತು. ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾ ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮನರಂಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರೆಬಿತ್ತು.

ಎರಡು ದಿನದ ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹವ್ಯಕರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ, ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಗಳಾದ, ಅಪ್ಪೇಹುಳಿ, ಭೂತಗೊಜ್ಜು, ಕಡೆಬೇಳೆ ಪಾಯಸ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಹಲ್ವಾ ಹೋಳಿಗೆ, ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ರಸಾಯನ, ಗೋಳಿಬಜೆ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಹಲ್ವಾ, ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ಹಲ್ವಾ, ತೊಡೆದೇವು, ಹಲಸಿನಕಾಯಿ ಚಿಪ್ಸ್, ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಚಿಪ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಜ್ಜಾಯ, ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಕೆನಡಾ, ಭಾರತ ಹಾಗೆಯೇ ಅಮೆರಿಕಾದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ 500ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹವ್ಯಕರು ಸವಿದರು. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಇದು ತವರೂರಿನ ಸಂಭ್ರಮದ ಮದುವೆ-ಮುಂಜಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಸವಿದ ಆಹಾರದ ರುಚಿಯು ಸಮ್ಮೇಳನದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವಂತಿತ್ತು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ವಸುಧಾ ಹೆಗಡೆ, ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಹವ್ಯಕ ವಲಯದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ, ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ, ಸುಜಾತಾ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಚೋಶಿ ಇವರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮ್ಮೇಳನಾ ಸಂಘಟನಾ ಸಮಿತಿಯ ಜೊತೆ 100ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಕಾರ್ಯ, ಸಹಕಾರಗಳಿಂದ 19ನೇ ದ್ವಿವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಹವ್ಯಕರ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭೋಜನ, ಹವ್ಯಕತನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಕಲಿಡ್ಯೋ ವಚನಂ ತವ

Shrikrishna Joshi
Cranbury, New Jersey

ನೀ ತೋಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದ ಅರ್ಜುನನಾಡಿದ ಮಾತು ಇದಾದರೂ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಸಕ್ತ ವಿಷಯವು ಗೀತೋಪದೇಶವನ್ನು ಗೃಹ ಭಗವಂತನೂ, ಜಗದ್ಗುರುವೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಜಗದ್ಗುರು ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿರುವಂತಹ 'ಗುರು-ತ್ವ' ಏನು? 'ಗುರು' ಎಂಬ ಪದ ಹಾಗೂ ಪದವಿಯ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಏನೆಂಬುದರ ಬಗೆಗಿನ ಕಿರು ಅವಲೋಕನ ಈ ಲೇಖನ.

ಗೀತೋಪದೇಶವು ನಡೆದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಡೆಗೆ ಸಾಗುವ ಮೊದಲು- ಕೌರವರು ಶಕುನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಡಿದ ಕಪಟದ್ರೂತದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪಾಂಡವರು 1 ವರ್ಷದ ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಸಹಿತವಾದ 14 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವನವಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, 'ಮಮ ಪ್ರಾಣಾ ಹಿ ಪಾಂಡವಾಃ' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಬದ್ಧನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪಾಂಡವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ, ಉಭಯಕುಶಲೋಪರಿಯ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಾಗ - ನೀವು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿ ಪಾಂಡವ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು 'ನನಗೆ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಸೇವೆ, ಶೃತಿಸ್ಮೃತಿಗಳ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ, ಧರ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ'ವೆಂದು 'ಧರ್ಮರಾಯ' ಎಂಬ ಅವನ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನುಡಿದ. ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ, ಶತಗಜ ತ್ರಾಣಿ ಭೀಮನು ತನಗೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಗದಾ ಯುದ್ಧಗಳೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಷಡಸೋಪೇತವಾದ ಭೂರಿ ಭೋಜನವು ಆನಂದದಾಯಕವೆಂದು ಮಂದಹಾಸ ಬೀರಿದ. ತದನಂತರ ಮೂರನೇಯವನಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ಪಾಂಡವಿ ಪಾರ್ಥನು-
**ನಿಮಂತ್ರಣೋತ್ಸವಾ ವಿಪ್ರಾಃ ಗಾವೋ ನವತ್ಯಣೋತ್ಸವಾಃ |
ಭರ್ತಾರೋತ್ಸವಾ ನಾರ್ಯಾಃ ಅಹಂ ಕೃಷ್ಣ ರಣೋತ್ಸವಾಃ ||**
ಹೇಗೆಯಾಗ-ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಗೆ ಬರುವ ನಿಮಂತ್ರಣದಿಂದ

ವಿಪ್ರರು ಹರ್ಷಚಿತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೋ, ಅತ್ಯಂತ ಹಸಿರಾದ ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಹಸುಗಳು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯೋ, ವಿರಹಿತ ನಾರಿಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಗೆ ಪುಳಕಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧವೊಂದು ಎದುರಾದಾಗ ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸುಕಮಾನಸನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹರ್ಷೋಲ್ಲಸಿತನಾಗಿ ಎದ್ದುನಿಂತು ದಶದಿಶೆಗಳೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವಂತೆ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ. ಅರ್ಥಾತ್ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ! ಅದು ವಾಸ್ತವವೇ ಸರಿ. ಅವನು ಬಿಲ್ಲು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಿಷ್ಯ, ಕರದ್ವಯಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಾನ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ದಿಂದ ಶರಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸವ್ಯಸಾಚಿ, ಪೃಥ್ವಿಯೊಳು ಪ್ರತಿಯಿರದ ಪ್ರತಾಪಿ, ಪರಶಿವನಿಂದಲೇ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಪಡೆದ ಧೀರ- ಹೀಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಸಾಧನೆಗಳು ಅಪಾರ; ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯೇ ಅವನ ಸರ್ವಸ್ವ.

ಕೊನೆಗೂ ಅಂತಹದೊಂದು ದಿನ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು - ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕಾರು ಹನಿ ನೀರನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಾನಿನತ್ತ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನಿಂತ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಕುಂಭದ್ರೋಣ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿದಂತೆ 'ಅಹಂ ಕೃಷ್ಣ ರಣೋತ್ಸವಾಃ' ಎಂದು ನುಡಿದ ಅರ್ಜುನನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧ! ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಪ್ರಮುಖರಾದಿಯಾಗಿ ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೋಹಿಣಿ ಗಾತ್ರದ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯ! ರಣೋತ್ಸುಕನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಹಾಯುದ್ಧವೆಂಬ ರಸದೌತಣ ಎಂತಹ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅರ್ಜುನ ಸಮೇತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಈ ಯುದ್ಧಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರೇ.

ಪೂರ್ವನಿರ್ಧರಿತ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ರಣಧಾರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದವು ಎರಡೂ ದಿಗ್ಗಜ ಸೇನೆಗಳು. ಸೇನಾ ಪ್ರಮುಖರ ಶಂಖಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳ ಘೋಷವೂ ಆಯಿತು. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ದೇವದತ್ತಗಳೂ ಮೊಳಗಿದವು. ಎಲ್ಲರ ಬಹು ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ತೇರು ಅದು, ಅಗ್ನಿದತ್ತವಾದ ರಥ. ಅವಿರತವಾದ ಲೋಕನಾಟಕವಸ್ತುತಂತ್ರದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಸಮಾಪನ್ನತೆಯ ಸೂತ್ರಧಾರನೇ ಅದರ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯೂ, ಅಂದರೆ 'ಕೃಷ್ಣ ಸಾರಥ್ಯ'; ರಥಿಕನು ಗಾಂಧೀವಧಾರಿಯಾದ ಅರ್ಜುನ. ಹನುಮನೇ ಧ್ವಜರಕ್ಷಕ

ನಾಗುಳ್ಳ ದೈವೀಕವಾದ ರಥವದು. ಶ್ವೇತಾಶ್ವಯುತವಾದ ಸ್ಯಂದನವು ಕುರುಧಾರಿಣಿಯ ಭೋರ್ಗರೆಯು ತ್ತಿರುವ ಸೈನ್ಯಸಾಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಾಘೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದವನು ಕೃಷ್ಣನಾದರೂ ಕಾರಣೀಭೂತವಾದದ್ದು 'ಸೇನಯೋರುಭಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ರಥಂ ಸ್ಥಾಪಯ ಮೇಽಚ್ಯುತ' ಈ ಎರಡೂ ಮಹಾ ಸೈನ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು. 'ಯಾವದೇ ತಾನ್ನಿರೀಕ್ಷೇಹಂ ಯೋಧುಕ್ತಾಮಾನವಸ್ಥಿತಾನ್'- ಯುದ್ಧ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಸಮಾಹಿತರಾದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಧನಂಜಯನ ಮಾತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಆರಂಭವಾದ ಅರ್ಜುನನ ಆಲಾಪ ಪ್ರಲಾಪವಾಗಿ ತಿರುಗಿದ್ದು ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಡೆಗೆ. 'ಅಹಂ ಕೃಷ್ಣ ರಣೋತ್ಸವಃ' ಎಂದ ಮಹಾವೀರ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಚಾಪವಿದ್ಯಾಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಶರಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಶತ್ರುಮರ್ದನದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯದ ವಿಜಯದ ಕನಸಿನ ಕನ್ನಡಿ ಶತಚ್ಛಿದ್ರವಾಯಿತು. ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ಚಿತವಾದ ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮರೆತ ಪಾರ್ಥ ಸ್ವಜನ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದ ಶೋಕಸಂವಿಗ್ನಮಾನಸನಾಗಿ ಗಾಂಧೀವ ವನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಆಡಿದ ಮಾತು 'ನ ಕಾಂಕ್ಷೇ ವಿಜಯಂ ಕೃಷ್ಣ! ನ ಚ ರಾಜ್ಯಂ ಸುಖಾನಿ ಚ.' ನನಗೆ ಯುದ್ಧವೂ ಬೇಡ, ರಕ್ತಸಿಕ್ತವಾಗಿ ಬರುವ ವಿಜಯವೂ, ತತ್ಪಲವಾದ ರಾಜ್ಯ ಸುಖವೂ ಬೇಡವೆಂದು. ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣವಾದ ನಯನದ್ವಯಗಳಿಂದ, ಹತಾಶ ಮುಖ ಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಚಾಪಶರಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತ. ಈ ಘಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದ ಭೂಭಾರಹರಣದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವೆಂಬ ದಿವ್ಯ ದೀಪವೇ ಆರಿಹೋಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಅದು ಸುಳ್ಳಾಗಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಲೋಕಹಿತದ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಅರ್ಜುನನ ಹತಾಶ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕಾಲಾತೀತನಾದ ಭಗವಂತನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕಾಲವನ್ನೇ ತಡೆದು ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವೇ 'ಭಗವದ್ಗೀತೆ.' ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಜನಜನಿತವಾದ, ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಗೀತೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ! ಅರ್ಜುನನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಶಯೋಪೇತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾದ

ಉತ್ತರವನ್ನೀಯುತ್ತಾ ಕರ್ಮಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳೆಂಬ 3 ಪ್ರಧಾನ ವಿಭಾಗರೂಪವಾಗಿ ಜೀವನ ಧರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ದಿವ್ಯಚಕ್ರವನ್ನಿತ್ತು 'ಪಶ್ಯ ಮೇ ಯೋಗಮೈಶ್ವರಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಿದ 'ಯೋಗೇಶ್ವರ ಕೃಷ್ಣ'.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸರ್ವೋಪದೇಶವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ನಂತರದ ಅರ್ಜುನನ ಧೃಡ ನಿರ್ಧಾರದ ನುಡಿಯೇ 'ಕರಿಷ್ಯೇ ವಚನಂ ತವ'. ಇದು ಗುರುವಿನ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಲಕ್ಷಣ. ಎಲ್ಲಿಯ ರಣೋತ್ಸುಕನಾದ ಅರ್ಜುನ? ಎಲ್ಲಿಯ ಯುದ್ಧವೇ ಬೇಡೆಂದು ಶಸ್ತ್ರವಿಸರ್ಜಿಸಿದ ಅರ್ಜುನ? 2 ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾದ, ಕ್ಷಾತ್ರ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ವಿಭೂಷಣಪ್ರಾಯವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ತೊರೆದು ನಿಂತ ಅರ್ಜುನನ ಪಾಲಿಗೆ ಗುರುವಾದದ್ದು ಕೃಷ್ಣ.

'ಗುರು' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದರೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅರ್ಥತ್ರಯಗಳು.

ಗಿರತಿ ಅಜ್ಞಾನಮ್ ಇತಿ- ಗುರುಃ |

ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆಯುವವನು ಗುರು.

ಗೃಣಾತಿ ಉಪದಿಶತಿ ಧರ್ಮಮ್ ಇತಿ ಗುರುಃ |

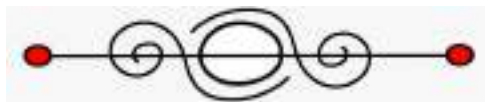
ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವವನು ಗುರು.

ಗೀರ್ಯತೇ ಸ್ತೂಯತೇ ದೇವಗಂಧರ್ವಮನುಷ್ಯಾದಿಭಿಃ ಇತಿ ಗುರುಃ |

ದೇವ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನು ಗುರು.

ಈ ಮೂರೂ ಅರ್ಥಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೇ ಸರಿ. ಯುದ್ಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಬಂದ ಸ್ವಜನಬಾಂಧವ್ಯದ ಮೋಹಾಂಧಕಾರವನ್ನೂ ಅಜ್ಞಾನದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ 'ಶಿಷ್ಯಸ್ತೇಹಮ್ ಶಾಧಿ ಮಾಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಂ' ಎಂದು ಶರಣಾಗತನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ, 'ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ! ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾ ಶುಚಃ' ಎಂದು ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನನ್ನಾಗಿಸಿ ಲೋಕಹಿತಗೈದ ಲೋಕಾತೀತನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ನಮಿಸಿ ನುಡಿಯುವ ಒಂದೇ ಸ್ತುತಿ 'ಕೃಷ್ಣಂ ವಂದೇ ಜಗದ್ಗುರುಂ'.

- ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಶಿರದ ಕಥೆ.....ವ್ಯಥೆ

Venkat A Bhat
California

ಭೂ ಮಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹದಿನೆಂಟು ದಿನಗಳ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಯುದ್ಧ ಅಂತಿಮವಾಯಿತು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಜಗ ಬಂದಿದೆ. ಹಠಕ್ಕಾಗಿ ರಣಾಂಗಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಭಲದಂಕ ಮಲ್ಲ ಅಚಲನಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಷ್ಯರು, ದುಷ್ಟರು ಎಂಬ ಬೇಧ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಮೃತ್ಯು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ನಿನ್ನೆಯ ತನಕದ ರುದ್ರ ತಾಂಡವ ಮುಗಿದು, ಇಂದು ಭೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮೌನ. ಸುತ್ತಲಿನ ಮರಗಿಡಗಳೂ ನೀರಿನ ಬದಲಾಗಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತವಾದಂತೆ ನಿಂತಿವೆ. ಆದರೆ ರಣಾಂಗಣದ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದ ಉನ್ನತವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು

ಮಿಟುಕಿಸದೆ ನಿಂತಿರುವ ರುಂಡವೊಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೃದಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಜೊತೆ ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

‘ಬರೇ ಶಿರಸ್ಸು ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಹಲವು ದಿನಗಳನ್ನೇ ಕಳೆದೆನಲ್ಲ? ನಾನು ಆಯುಧ ಹಿಡಿಯದಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉಪಾಯ ಮಾಡದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ? ನನಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ವಾದ ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆಗಾಗ ಪಕ್ಕ ಬದಲಿಸಿದರೇನಾಯಿತು? ಭೂಭಾರ ತಗ್ಗಿಸುವ ಗುರಿಯೇ ಅವನದಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಮಂಜಸವೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ

ನನಗೂ ಅರ್ಜುನ ಪಿತಾಮಹರಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತೇನೋ? ಕೃಷ್ಣನಂತೂ ಹೇಗೆ ಕರಾರುವಕ್ಕಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ತಾನೊಂದೂ ಅಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿಯದೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟ? ಇಂತಹ ಕಠೋರತೆ ರಕ್ತಸನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನನಗೇ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೂ ಬೊಬ್ಬೆ, ಘರ್ಜನೆ, ಗಹಗಹಿಸುವ ನಗು, ಚೀತ್ಕಾರ, ನರಳಾಟ ಕೇಳಿ ಯಾಕಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಪಡಕೊಂಡೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಂದಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನಲ್ಲ? ಬರಲಿ. ಅವನಲ್ಲೇ ಕೇಳಿ ಅನುಮಾನ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನನಗೆ ಒದಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೂ ವ್ಯಸನವಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ನನಗೇನೂ ನೋಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ ದ್ವೇಷ, ಕ್ರೋಧ, ವೈರಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸೋತವರ, ಸತ್ತವರ ಮೇಲೆ ಅನುಕಂಪ. ನನಗಂತೂ ಕೃಷ್ಣ ಈ ಯುದ್ಧ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಯಾಕೆ ನಿಧಾನಿಸಿದ ಎಂಬುದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ.

ಇರಲಿ, ಎಲ್ಲರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳೂ ತೀರಬೇಕಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಸಿಟ್ಟೂ ಇಂಗಬೇಕಲ್ಲ. ಈ ಜನ್ಮದ ಸೇಡು, ರೌದ್ರ ಇಲ್ಲೇ ಮುಗಿಯಬೇಕಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿದ್ದರೇನಾಯಿತು, ದಿನಾ ಅವನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಕಳೆದ ಹದಿನೆಂಟು ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಯಾವುದೋ ಭ್ರಮೆಯಂತೆ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ದಿನಾಲು ಅಜ್ಜಿ ದ್ರೌಪದಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ದಿನಕ್ಕೊಂದು ರೂಪ, ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದೆ, 'ಅಜ್ಜೀ, ದೊಡ್ಡಜ್ಜೀ ಇಲ್ಲಿ ಈ ನಡುರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯಾಕೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದಿ?' ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ನನ್ನ ನೋವಿನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳದ ಆಕೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆಯೇ ಹೋದಳು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, 'ಅಜ್ಜಿ, ಪಾಂಚಾಲಿ ನೀನು ಯಾಕೆ ಬಂದೆ ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಬಿಚ್ಚಿದ ತುರುಬನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲು ಬಂದೆಯಾ? ತಟ್ಟಿದ ತೊಡೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ಸುಯೋಧನನನ್ನು ನೋಡ ಬಂದೆಯಾ? ಮಡಿದುರುಳಿದ ವೀರ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯಲು ಬಂದೆಯಾ? ಪಿತಾಮಹ ಭೀಷ್ಮರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬೇಡ ಬಂದೆಯಾ?' ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ ನನ್ನನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ದೂರದಲ್ಲಿರಿಸಿದ. ನನ್ನ ಉಪಸ್ಥಿತಿ, ನನ್ನ ಗದ್ದಲ ಆತನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡದಿರಲೆಂದು! ಏನು ಯುದ್ಧವೆಂದರೆ ಪ್ರಶಾಂತ

ಧ್ಯಾನದ ತಪೋಭೂಮಿಯೇ?

ಹೋ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಏನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ? ನೆರಳಿನಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಫಲುಗುಣ/ಫಲ್ಲುಣನಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪಿತಾಮಹ ಭೀಮಸೇನರನ್ನಾದರೂ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆತರಬಹುದಿತ್ತು. ಬಹುಷಃ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರೂ ಕೌರವರನ್ನು ಕೊಂದ ಅವರಿಗೆ ದೇಹಕ್ಕೂ ಮನಕ್ಕೂ ಶಾಂತಿ ಬೇಕಿತ್ತೇನೋ? ನಸುನಗುತ್ತಾ ಸಮೀಪಿಸಿದ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನ ಮುಂದೆ ಬಾರ್ಬರಿಕನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಉರುಳಿದವು. 'ಹೇ ಮುರಳೀಧರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಕಂಪವಿಟ್ಟು ಬಂದೆಯಲ್ಲ. ಶರೀರವಿಲ್ಲದ ಬರೀ ತಲೆಬುರುಡೆ ನಾನು. ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಲಿ? ಕೈಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕೈಚೋಡಿಸಲಿ? ಯುದ್ಧದ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ, ಆಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿಯೇ ಬಂದೆಯಲ್ಲ? ಛೇ, ಹದಿನೆಂಟು ದಿನ ಏನೆಲ್ಲಾ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು? ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರಿಯಲಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯಿತೇ? ಆದರೂ ಎಷ್ಟು ಸಾವು, ಎಷ್ಟು ನೋವು, ಎಷ್ಟು ಅವಿವೇಕಿತನ, ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿನಗೂ ತಡೆಯ ಲಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?'

ಗೀತಾಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಅರೆಕ್ಷಣ ಕಸಿವಿಸಿ. ಅದನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಸುನಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಆತನ ಉತ್ತರ ಹೊರಬಂತು. 'ಬಾರ್ಬರಿಕ, ಜೀವನದ ನಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ನೀನು. ನಾನಂತೂ ಅಳಿದು ಹೋದವರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವನ ಮರಣ ಕಾಲ ನಿಯಮ. ನಾನೂ ಅದನ್ನು ಮೀರಲಾರೆ. ನಾನೂ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಲ್ಲವಲ್ಲ.'

'ಯಾಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಬೇಕಾಯಿತು ಈ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ನಾನಿದ್ದರೆ ಬೇಗ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ' ಎಂಬ ಘಟೋತ್ಕಚ ಪುತ್ರನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪರಮತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯ ಉತ್ತರ ಹೊರಬಂತು. 'ನೀನು ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರ. ಜೊತೆಗೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೀಣ. ನೀನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ನಾನೇ ತಡೆದೆ. ನಿನ್ನ 'ಕ್ಷೀಣಿಸಿದ ಬಲದ ಪರ' ಎಂಬ ವಾದದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಚಿಂತನೆಗೆಲ್ಲಿದೆ ಅವಕಾಶ ಬಾರ್ಬರಿಕ? ನೀನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ. ದ್ವಾಪರಯುಗ ಮುಗಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಕಾಲ ಬಂದಿಲ್ಲ ಮಗು. ಅದು ಬಿಡು, ನಿನಗೆ ಯುದ್ಧದ ದರ್ಶನ ಸಿಕ್ಕಿತೇ?'

'ದರ್ಶನವೇನೂ ಆಯಿತು ದೇವಾ. ವೀರಾಗ್ರಣಿಯಾದ

ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಷ್ಟು ಜನ ಕಿರೀಟಿಗಳು, ಮಹಾರಥಿಗಳು ಧರೆಗುರುಳಿದರು. ನೀನು ಕರುಣಿಸಿದ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಶಾಪವಾಯಿತಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡೂ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದ ಅಸಹಾಯಕತೆ ನನ್ನದಾಯಿತಲ್ಲ. ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಯುದ್ಧ ಹೇಗಾಯಿತು? ನನ್ನಪ್ಪನ ಹತ್ಯೆಗಾಗಿಯೇ? ಯಾಕೆ ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಯಾರೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ದ್ರೋಣರು ಹೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಹಿಂದಿನ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಹೇಗೆ ಇತ್ತಂಡಗಳು ಸೆಣಸಿದವು. ದೊಡ್ಡ ಪಿತಾಮಹ ಧರ್ಮರಾಯರಿಗೆ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸಲು ನೀನೆ ಹೇಳಿರಬೇಕಲ್ಲ. ನಾನಿದ್ದರೆ ಆ ಅಗತ್ಯವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ. ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಪಿತೃಶ್ರೀ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಏನು ನನ್ನ ತಂದೆಯೂ ನಿನ್ನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಭಾರವಾದನೆ ಕೃಷ್ಣ? ಬಾರ್ಬರಿಕನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೋವು ತುಂಬಿತ್ತು.

ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಾರ್ಬರಿಕನ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರವೂ ತಕ್ಷಣ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. "ಯುದ್ಧದ ಘೋಷಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ ವೈರಿ ನಿಯಮ ಮೀರಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ, ಬಾರ್ಬರಿಕ? ನನ್ನ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೌರವ ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಯುದ್ಧವೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಹೌದು, ಘಟೋತ್ಕಜನಿಗೆ ರಣವೀಳ್ಯ ಕೊಡಲು ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ನಾನೇ ಹೇಳಿದೆ. ರಾತ್ರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪಾಂಡವರೊಳಗೆ ನಿನ್ನಪ್ಪನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾರೂ ಯೋಗ್ಯರು? 'ಹರನಿತ್ತ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಸೈಂಧವನ ತಲೆ ತೆಗೆದು ಮುಗಿದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಫಲುಗುಣ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ? ಇರುಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರು ನನಗೆ ಸರಿ' ಎಂದು ರಣತಂತ್ರಗೈದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಯಾರನ್ನು ನಾನಾದರೂ ಧರ್ಮಜನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಿ? ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಲದು. ಕೌರವ ಸೈನ್ಯ ಕಂಗೆಟ್ಟಿತು. ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥಿಗಳು ಹಿಂಜರಿದರು. ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪಿತೃಶ್ರೀಗೆ ಇತ್ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಸಾಟಿ ಯಾರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ನೋಡಿದೆಯಾ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು?

ಅಪ್ಪನ ಪರಾಕ್ರಮ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದೆ ಕೃಷ್ಣ. ನಾನು ಇದರ ಮೊದಲು ಅಪ್ಪ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದೆ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪನ ಪೌರುಷಕ್ಕೆ ಕುರು ಸೇನೆ ಕಂಗೆಟ್ಟಿತು. ಅರಿಗಳನ್ನು ತರಿದು ಮಾರಿಗೌತಣವಿತ್ತು, ರಣಭೂಮಿ ರೌದ್ರವಾಯಿತು. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ, ಶಲ್ಯರು ಸೋತು

ಹಿಂಜರಿದರು. ಮಹಾಕಲಿ ಕರ್ಣನೇ ಅಪ್ಪನನ್ನು 'ನೀನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನಲ್ಲ? ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೂ ಧೃತಿಗೆಟ್ಟರು ತಾನೇ? ಕೌರವನೇ ಹೇಳಿದನಲ್ಲ ಕರ್ಣನಿಗೆ, 'ಫಲುಗುಣನಿಗೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಶಕ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸು' ಎಂದು. ಬಹುಷಃ ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಘಟೋತ್ಕಜನಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ, ನರನನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಕೌರವನಿಗೆ ಅನಿಸಿರಬೇಕು. 'ಬರಲಿ ದ್ರೋಣ ಕರ್ಣರು, ಭೀಮನನ್ನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬಯಸುವವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಮೊದಲು ಸೆಣಸಲಿ' ಎಂದು ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲ ಐದು ಜನ ಅಜ್ಜಂದಿರನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನಪ್ಪ ಕಾಪಾಡಿದ. ಅವನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಲದು. ಕೌರವ ಸೈನ್ಯ ಕಂಗೆಟ್ಟಿತು. ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥಿಗಳು ಹಿಂಜರಿದರು. ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಇತ್ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಸಾಟಿ ಯಾರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದೆ ಕೃಷ್ಣ, ರಾತ್ರಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯವನ್ನು. ಅಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಕೌರವನ ಮೂದಲಿಕೆ ಕೇಳಿದ ದ್ರೋಣರ ಅಭಿಮತದ ಮೇರೆಗೆ ಕರ್ಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ, ಇಂದ್ರನಿತ್ತ ಮಹಾ ಶಕ್ಯಾಯುಧವನ್ನು. ನಿನ್ನ ಉಪಾಯ ಕೊನೆಗೂ ಫಲಿಸಿತು. ಭೀಮಸುತನನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಫಲುಗುಣನನ್ನು ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲ. ಏನು ಕೃಷ್ಣ, ನನ್ನ ಪಿತ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸ ನನಗೆ ಸಿಗದಾಯಿತಲ್ಲ.' ಬಾರ್ಬರಿಕನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪಿತೃ ಅಭಿಮಾನ ಗೌರವ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. 'ನೀನಂದದ್ದು ಸರಿ ಇರಬಹುದು ಬಾರ್ಬರಿಕಾ. ಆದರೆ ನಿನ್ನಪ್ಪನ ತ್ಯಾಗ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅದು ವಿಧಿಲಿಖಿತ. ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ಹಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಷಾ ಮಮಾವ್ಯಯ. ಭೀಮ ಸುತನಾದರೂ ನಿನ್ನಪ್ಪ ಹಿಡಿದಿಂಬೆಯ ಗಾರುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವನು. ಯಜ್ಞ ದ್ವೇಷಿ. ಬ್ರಹ್ಮ ದ್ವೇಷಿ. ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಪ್ಪನ ವೀರ ಮರಣ ವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅವನ ತ್ಯಾಗ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು.' ಬಾರ್ಬರಿಕನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಯುದ್ಧದ ನೀತಿ, ಒಬ್ಬನ ತ್ಯಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಉಳಿವು ಉತ್ತರ ಸಮಂಜಸವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಅಂತರಾಳದ ತುಮುಲಗಳು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು.

ಹದಿಮೂರನೇ ದಿನದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹದಿಹರೆಯದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನೂ ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ. ನಿನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಏನಾಯಿತು ನಿನ್ನ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ?

ನೀನು ಕರುಳೇ ಇಲ್ಲದ ಕರುಣಾಳುವೆ? ನಿನ್ನ ಸಹೋದರಿ ಸೌಭದ್ರ ಚಿಕ್ಕಜ್ಜಿಯ ಕಣ್ಣೀರು ಸಹ ಮೊದಲೇ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ? ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ಭೇದನೆ ಪಾಂಡವರೊಳಗೆ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ಎಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಕ್ಕೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡಲೆಂದೇ ಸಮಸಪ್ತಕರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತೇ? ನೀನು ರಥವನ್ನು ಸಮಸಪ್ತ ಕರೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಾಗ, 'ಇದೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿ ಮುರಾರಿ' ಎಂದು ನಾನು ಬೊಬ್ಬರಿದದ್ದು ನಿನಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲವೇ? ಶಿರದ ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು.

ಎಲ್ಲರ ಕೂಗೂ ನನಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ ಆದರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾರಥಿ ಮಾತ್ರ. ಇದು ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ಯುದ್ಧ. ಫಲುಗುಣ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ 'ನಿನಗೆ ಕುಮಾರನ ಸಾಹಸ ತಿಳಿಯದೇ. ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ರಣತಂತ್ರ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ' ಎಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೋ ಸರಿ. ಕೃಷ್ಣ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನಾಗಿಯೇ ನುಡಿದ.

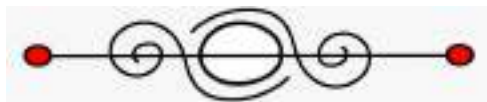
ಆದರೂ ಅಂತಹ ಧೈರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮ ಮೆರೆದನಲ್ಲ ನನ್ನ ಅನುಜ ಎಂದೇ ನನಗೆ ಅಭಿಮಾನ. ದ್ರೋಣರೇ ಕರೆದು ಕರ್ಣನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರಲ್ಲವೇ? ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅವನ ಎದುರು ಯಾವ ವೀರರೂ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಹೋದರಲ್ಲ? ಕಾಡಾನೆಯನ್ನು ಬೇಟಿ ಯಾಡಿದಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂದು ಮುಂದಿನಿಂದ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಎರಗಿದರಲ್ಲ? ಎಲ್ಲಿಯ ಯುದ್ಧ ನೀತಿ ಇದು? ಯಾಕೆ ಬಲಿ ಇತ್ತೆ ಮುರಾರಿ, ಇನ್ನೂ ಎಳೆಯ, ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಣಿ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು. ದುರುಳರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅನ್ಯಾಯ ವಾಗಿ ಹತ್ಯೆಗೈದರಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಿತ್ತೇ ಮುರಾರಿ. ಅಲ್ಲ ನಿನಗೂ ಅದೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ? ಸಮ ಸಪ್ತಕರು ಕೇವಲ ನೆಪವಾದರೇ? ಹಗಲಲ್ಲಿ ಇರುಳನ್ನು ತರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ಕಂದನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಪರಿ ತಿಳಿಯದೇ? ಹದುಮಿಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಶಿರಸ್ಸು ಕೇಳಿತು.

ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ನಂತರ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ. ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ, 'ನಂದಗೋಪನ ಸುತ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಬಿಡು. ಹರನನ್ನೇ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆತಾ' ಎಂಬ ಸಮಸಪ್ತಕರು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ 'ಗುರು ಮುನಿದು ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯ ಉಳಿವು' ಎಂಬ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಆಹ್ವಾನ. ಆದರೆ ಮೊದಲ ಮಾತನ್ನು

ಗಾಂಡೀವಿ ಮೀರಲಾದೀತೇ? ಹಗಲಲ್ಲಿ ಇರುಳನ್ನು ನಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲೆನಾದರೂ ಯುಗ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲೇಬೇಕಲ್ಲ ಬಾರ್ಬರಿಕಾ? ಸಂಬಂಧಗಳು ಯುಗ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಾರದಲ್ಲ? ಯಾವುದು ಸಮಂಜಸ, ಯಾವುದು ಅಸಮಂಜಸ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಾಲನಿಯಮವೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನು ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜ ಕಂಬನಿ ಮಿಡಿದೆ. ಅಕಾಲ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನ ಹೆಸರು ಧೈರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಮತ. ನಿನ್ನ ಪಿತೃಶ್ರೀಯ ಹೆಸರೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ನನ್ನಳಿಯನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದವನಿಗೆ ಏನು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಬಾರ್ಬರಿಕಾ? ನೀನೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ, ರಕ್ತ ತೊಯ್ದು ನಾಡೇ, ಅನಾಥ ಕುಟುಂಬಗಳೇ? ಹೆಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು, ಮಣ್ಣಿನ ದುರಾಸೆಯೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಕ್ರೋಧ, ಮತ್ಸರ, ಸೇಡು ಅವನತಿಗೆ ಅಹ್ವಾನ. ವಂಶ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಸೋಲುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಹಠ ಸಾಧನೆ ಸಾವು ನೋವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ನಾನು ಹಿಂದೆ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು ಇದನ್ನೇ. ಇಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದೂ ಅದನ್ನೇ. ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ.

ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಗ ಬಾರ್ಬರಿಕ ಕಂಡದ್ದು ತನ್ನ ಸಾವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ ಕಂಡದ್ದನ್ನೇ. "ಮುಂದೇನು ಕೃಷ್ಣ. ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಭೀಭತ್ಸ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದೆ. ಇನ್ನೇನು ಅಪ್ಪಣೆ ನನಗೆ" ಮಾತು ಮೂಕವಾಗುವ ಮುನ್ನ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಬಾರ್ಬರಿಕ ಕೇಳಿದ. 'ನಿನ್ನನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬಿಡಬಾರದೆಂಬುದು, ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ನೀನಿನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ. ನಿನ್ನ ಮೊದಲಿನ ದೇಹ ಪಡೆ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಂತಿಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನೆರವೇರಿಸು. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಂತೈಸು. ನೀನಿನ್ನು ಹೊರಡು. ನನಗೂ ಸಮಯವಾಯಿತು. ನಾನೂ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತೇನೆ' ಮುರಾರಿ ಹೇಳಿದ.

ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞತೆ ಬಾರ್ಬರಿಕನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಕೂಲಂಕಷ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥ ಯಾರಿಗಾಗಿದೆ?

An Overview of Mathematics and Astronomy in India

Dr Nagesh Bhat K C.
Ummachigi, Yellapur

Ragu Kattinakere
Toronto, Canada

How is the heritage of the traditional Indian communities and their decedents abroad related in any way to the mathematical and astronomical traditions of India? Are there aspects that are still retained and practised today in the communities? Is there anything we can teach or tell our children in our community about it? If we or our children wanted to explore their own tradition, what would they need to do? Where should they go? How to go beyond the caricatured and misrepresented versions and translations of works in our tradition and look into the vast scientific texts of our ancestors? We explore these ideas and try to provide some directions in this article.

The Taittiriya branch of the Yajurveda and also Rigvedas in the form of Saamaveda recitation is preserved by the Havikas over the millennia. The oldest known reference and use of positional decimal system is in the Vedas.

द्वादश प्रथयश्चक्रमेकं त्रीणि नाभ्यानि त उ तच्चिकेत ।
तस्मिन् साकं त्रिंशता न शङ्कवोऽर्पिताः षष्टिर्न
चलाचलासः ॥ 1.164.48 Rigveda

(There is a circle of year who's 360 degrees are divided into twelve sections and three seasons.)

Did you ever ponder why there are 360 degrees of angles and not 400 for example? That is because the motion of the sun per day is roughly one degree, and 360 of them makes a full circle! This is right in the Vedas. This is probably the oldest clear explanation of angles and why there are 360 degrees (called amsha). All this, obviously, is being described in decimal systems, as you may have noted.

“There is no separate branch for mathematics in India. The whole tradition of ancient Indian mathematics is basically a combination of the jyotisha (astronomical) tradition and Vedic tradition of India.”

Nakshatra sukta in the Vedas defines 27 sectors in the celestial sphere, each of 30 degrees, to cover the 360 degrees in the sky and say not 460! Vedas clearly suggest the

use of mathematics to compute the raising and setting of celestial bodies. Vedas covers not only arithmetic, geometry but also algebra. Thus, we can clearly see the Vedas preserved by our ancestors form the oldest foundations of mathematics. Yet more than 1000 branches of Vedas are lost. We do not know, therefore, what mathematics and other wisdom is lost with it.

Along with Vedas come the six auxiliary parts of Vedas called Vedangas: grammar (vyakarana), etymology (nirukta), framework for learning Vedas (shiksha), instructions (kalpa), prosody (chandasa) and science of light (jyotisha/astronomy). While grammar, etymology, and learning form the basis for some of the earliest science on linguistics, prosody (chandasa) lays the foundations for binary arithmetic as expounded in the work of Pingala rishi in his Chandasutra. The second most prominent work on Indian astronomy and mathematics is Vedanga Jyotisha by Lagadha Muni. This work provides mathematics for the creation of a panchanga or the calendar. The traditional Hindu calendar which has evolved through the works of Aryabhata and Bhaskaracharya and so on is based on observations and is still more accurate relatively to the Gregorian calendar. It is very critical to know that the Vedanga jyotisha does not mention astrology. It is a pure work of science. Therefore, a clear distinction should be made between Indian tradition of jyotisha which are astronomical and mathematical sciences and phala jyotisha which is astrology.

The grhyasutras that we follow to per-

form all 16 samskaras including upanayana and weddings are developed by our ancient acharyaas such as Bhodhayana, Ashvalayana, Maanvya, Kaatyayana and so on. These also have mathematical calculations to construct the yajna pits and the like. Among these, shulbasutra, composed by Aapasthamba the student of Bhodhayana, contains the famous theorem for right angle triangle.

दीर्घस्याक्षयारज्जुः पार्श्वमानी तिर्यङ्मानी।
यत्पृथग्भूते कुरुतस्तदुभयं करोति ॥ $(3^2+4^2=5^2)$

It is interesting to note that the mathematical explanations in the shulbasutra are not rare, but is full of it. Commentaries of the shulbasutra by Kapardi and Sundararaja explain this in more detail. This is only to stress that the work is not something in passing, and that the tradition of commentaries continues all the way until recent centuries and is extensive. We may note before moving to discuss other works that, geometry in India was called rajju ganita or thread calculus. It wasn't simple planar geometry either, if works on spherical geometry by Aryabhata is any proof.

So far, we have considered a timeline in antiquity that is variously claimed to be anywhere from 6000 BCE to 2000 BCE. We have discussed only oral traditions and textual evidences and not evidences from Sindhu-Saraswati communities and archaeology (referred by colonialists as Indus Valley civilization). Let us only note that the tradition considers a continuity in civilization and does not look at the Sindhu-Saraswati communities as separate. While

this aspect needs its own study and review, we list textual works possibly belonging to the same period or a bit after as our traditions tell us. In that vein, these are only some of the ancient works of Indian mathematics and astronomy known to us: Suryasiddhantha, Pitamaha samhitha, Naarada samhitha, Atri samhitha, Brugu samhitha, Vasita samhitha, Kashyapa samhitha, Lomasha samhitha, Vysa samhitha, Shaukana samhitha, Garga samhitha, Parashara samhitha, Maya samhitha, Paulatsa samhitha Paulisha, Dhruvanaadi Granthas.

Of these, Varaahamihira in his comparative study in 5th century CE of five systems of astronomy states clearly that the Indian Suryasiddhantha is the most accurate (सौरस्पष्टतरः) and others including that of Romaka Siddhantha as less reliable and inaccurate. Suryasiddhantha is the ancient work on Indian time keeping in mathematics, we do not clearly know the origin of. It is estimated variously to be from 1000 BCE to 500 CE, probably reflecting updates being made to it. We unfortunately do not have the same version of Suryasiddhantha that Varahamihira had. This is based on the quotes Varahamihira makes that do not exit in the copies that have survived. Suryasiddhantha is one of the most extensive in terms of mathematical and astronomical knowledge contained in it Some of the things found are, precise methods for prediction of eclipses, prediction of positions of planets, calculation of tilt of Earth's axis, table of sines more accurate and detailed than attributed to Greeks, time Venus, Mercury, Jupiter, and Saturn took to come a full

circle, size of planets, and most importantly to calculate the solar/topical year between two spring equinoxes. There is a translation by Ebenezer Burgess of Suryasiddhantha. Ebenezer Burgess was a Christian pastor from the USA with a degree in theology who taught mathematics. The translation has errors and is biased. Those wanting to read should rely on the original Sanskrit. Most of the texts mentioned in this article are studied as part of study of jyotisha in Sanskrit pathashalas.

Here is an example of calculation of earth's circumference stated in Suryasiddhantha.

योजनानि शतान्यष्टौ भूकर्णो द्विगुणानि तु ।
तद्वर्गतो दशगुणात् पदं भूपरिधिर्भवेत् ॥

The radius of earth is 800 yojanas (determined separately). $\sqrt{(2 \cdot \text{radius})^2 \cdot 10}$ It further goes on to explain how circumference can be calculated for any given latitude (i.e size of earth at a place anywhere between the equator and the poles). The circumference of earth comes to 5059.64425627 yojanas or 40477 kms as opposed to the modern 40075 kms (value of pi 3.1435). The size of earth was measured using trigonometric functions, the table for which Suryasiddhantha provides.

Aryabhata is probably the most famous of Indian mathematicians and physicists. He is not so well known however for the theory of relative motion he proposed. Not so well know are also his works on numerical differential equations and spherical ge-

ometry! Aryabhatiya, a major work on Indian astronomy, includes improvements to planetary position calculation among other things. Bhaskara I, Somesvara and Prabhakara acharya's commentaries on Aryabhatia were studied in traditional schools and were improved upon. The popular luni-solar calendar/panchanga in use by the Havikas (dharmika/baggona panchanga) is based on Aryabhata's work and later improvements by Bhaskara II.

Panchasiddhantika, Bruhat Samhita, Laghu Jataka and Bruhat Jataka are five major works of Varahamihira in the 5th century CE. In his comparison of five schools of astronomy, Varahamihira is clear that "पौलिष रोमकौ अस्पष्टौ" (The Paulisha and Roman schools are unclear and unreliable). He calls for the use of Suryasiddhantha, the Indian school of astronomy.

Area of a circle, as given in the Ganitapaada of Aryabhateeya: half of perimeter multiplied by circle's radius!

Brāhmasphutasiddhānta written in 7th century CE by Brahmagupta is another famous work on mathematics. Brahmagupta is famous for solutions to indeterminate equations, among other things.

There are more works on what is called the Siddhanta part of jyotisha which is the primary source of Indian mathematics. This list might help give us a sense of how profound the tradition is. The works on mathematics and astronomy: Phalita Grantha, Lata simha - Suryasiddhantha vyakhyana 6th

century CE, Prathyusha - Shatpanchashika, Lallaacharya - Shishyadheevrudditantra, Padmanabha Bijaganita, Balabhadra - Gruhaganita, Vitteshvara - Karanasaara, Aryabhata II - Mahasiddhantha, Pratudhaka - Brahmasputa Siddhantha Teeka, Kamalakar Bhatta - siddhantha Tatvaviveka.

Bhaskara I wrote Laghu Bhaskareeya, Mahābhāskarīya in the 7th century CE. He followed the Aryabhata school.

The Lilavati Ganita written by Bhaskara II in the 12th century CE has been used to teach mathematics in our traditional gurukulas for more than 800 years. It continues to be used till today. It is the book, named after the daughter of Bhaskara Acharya II. Not only that, but it is the first part of Siddhanthashiromani, consisting of Lilavati (problems), Bijaganitha (Algebra), Goladhyaya(Spherical). Among other things, Bhaskara II is famous for providing differentials for trigonometric functions. Many Havikas used to study Siddhanthashiromani in the form of the book Lilavati and its Kannada translation at home. It is an excellent work full of problems that we should let our children have access to.

We now come to the last phase of ancient Indian mathematics, where major breakthroughs were made. Achyuta Pisharati, Madhava Sangagrama, Nilakantha Somayaji and Parameshvara are some names that stand out among many more Jotishis from Kerala in the 14th century CE. Nilakantha Somayaji wrote more eleven texts on astronomy, starting with the major work

Tantrasangraha. He is famous for work on infinite series and for attributing the invention of what is today known as Taylor's series to the Indian mathematician and Jotishi Madhava Sangagrama!

The beginning of decline of major jyotisha siddhantha or work on Indian mathematics can be seen starting 10th century CE in the north of India and around 16th century in the south of India, probably due to the decline of traditional Indian learning and destruction of libraries and killing of Brahmins by the invading colonizers. First the invading Muslim armies and then the British, who also burnt down Indian libraries. While the burning of Nalanda by Muslim invaders is rather famous, not so famous is the burning of the library of raani of Jhansi Manikarnika. British mathematician Augustus De Morgan (born in Madurai), famous for his "laws" in the 19th century, called the negative numbers evil! He also tried his luck in banning panchangas, the Indian calendars! C.K Raju, one of India's mathematicians, has recorded many instances of undermining Indian jyotisha and mathematics by Europeans and glorification of Greek work using non-existent texts.

It is well known the mathematics of India travelled to Europe through Arab and Persian translations. Gerbert of Aurillac later known as Pope Sylvester II tried to introduce the Hindu positional decimal number system and later Fabinocci (Leonardo of Pisa) achieved some success. Matteo Ricci a Catholic missionary came to Goa in 1578 and according to his own letters he studied Indian astronomy/timekeeping in

Kochi! One of the letters said, he was looking for "an honourable Moor or an intelligent Brahmin to tell him about the Indian methods of timekeeping". It is important to note that Ricci was a student of Christopher Clavius who later proposed reform to the Gregorian calendar in 1582!

In closing, let's take a look at the advanced notion of time in the Tarkashastra. The Tarka-sa-graha-deepika of Annam Bhatta a commentary on the tradition of logic (Nyaya Sutra of Gautama) provides details on this. Indian shastras define time as 'not direct (not pratyaksha). Time is 'upaadhi lakshana' or for instance as something used to measure the distance between two objects in the sky and that it is causal. We should not disregard these ancient texts as antiquated. There is more to learn by exploring these ideas found in our ancient texts.

In summary, we have a long and rich tradition of science and mathematics in the Vedic tradition that awaits our indulgence and understanding. We can directly refer to these texts and commentaries with the help of our traditional scholars to understand the tradition in its right context and scope. Works of our ancestors are much maligned by colonialists and their translations, and even the later translations along the same lines. It is critical that we do not take their word, but work with our traditional scholars to validate them. Ancient work on Indian mathematics and astronomy, still remains profound and hides much more wisdom than we are acquainted with. It is not an outdated set of findings that the current science has left behind. But, it is

rich in approaches that will allow us to take science to the next level by understanding first principles. It allows us to examine the science in truly Indian context, devoid of dogmas of the other cultures. We should explore the Vedic tradition of science more and more. That journey can begin with as simple a step as taking a look at some of the texts mentioned in this article and talking to our traditional scholars about it. Bon voyage!

References:

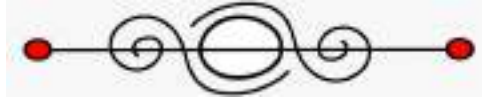
1. Vedic verse quoted from: Vedic Sampattee By Pandit Raghunandan Sharma
2. Apasthama sutra: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.486875/page/20/mode/2up?view=theater>
3. C.K Raju - various lectures and books.
4. Original mathematical and astronomical texts mentioned in the article.

Dr Nagesh Bhat K C.

Professor of Jyotisha at Shri Maata Samskrutha Mahapathashala - Ummachigi, Samskrutha Sahithya, Vidwat and Acharya in Jyotisha (MA in Ancient Indian Astronomy). Ph.D in Astronomy at Tirupathi Samskrutha Vidhyapeetha, Authored 3 books on Indian astronomy, and working on a few more publications. Founder of Jyotirvana or the Astronomical Park in Karnataka, India.

Ragu Kattinakere Sr Manager, IBM Lab Toronto.

Does research on Yakshagana, models for computing and ancient Indian knowledge systems.

Thriving in Harmony: A Holistic Guide to Happiness and Meaningful Life.

Balu Ramappa
San Jose, California

What does it mean to live a happy and meaningful life? This question has intrigued philosophers, scholars, and individuals throughout history. While happiness and meaning can be subjective, there are fundamental principles and practices that can guide us towards a more fulfilling existence. We will explore the key elements that contribute to a happy and meaningful life, inviting you to embark on a journey of self-discovery and personal growth.

Happiness and meaning are intertwined aspects of human well-being. Happiness encompasses feelings of joy, contentment, and satisfaction with life, while meaning relates to a sense of purpose, significance, and connection to something greater than oneself. Both dimensions are valuable and can coexist in a harmonious and fulfilling life.

Living a happy and meaningful life is a lifelong pursuit that requires intention, self-reflection, and conscious choices. By cultivating inner well-being, nurturing relationships, pursuing personal growth, and embracing gratitude and mindfulness,

we can unlock the potential for a more fulfilling existence. The path to a happy and meaningful life is unique for each individual. It is an ongoing journey of self-discovery, exploration, and embracing the beauty of the present moment.

The human anatomy is a complex and intricate system that comprises various structures and organs working together to support life. Understanding the anatomy is essential for comprehending how the body functions and how it is susceptible to diseases and injuries. The brain is an incredibly complex and remarkable organ that serves as the command center of the central nervous system. It controls and coordinates almost all bodily functions, including thoughts, emotions, sensations, movements, behaviors, and vital processes.

5 Pillars of Happy Life

To build a truly fulfilling and happy life, it's important to consider various dimensions of well-being. The following five pillars encompass key aspects of our lives and provide a solid foundation for lasting happiness and contentment. By nurturing these pillars, you can cultivate a well-rounded and harmonious approach to life.

1 Physical Well-being: Physical well-being forms the foundation for a happy

life. Taking care of your body through regular exercise, proper nutrition, and adequate rest is essential. Engaging in activities that promote physical fitness, such as walking, jogging, or practicing yoga, boosts your energy levels and overall vitality. Prioritizing good sleep habits, managing stress effectively, and addressing any health concerns contribute to a strong physical foundation, enabling you to fully enjoy and participate in life's experiences.

2 Mental Well-being: Mental well-being encompasses your thoughts, emotions, and overall psychological health. It involves developing a positive mindset, managing stress, and cultivating resilience. Taking time for self-reflection, engaging in activities that stimulate

your mind, and seeking opportunities for personal growth and learning are essential for mental well-being. Additionally, practicing mindfulness, engaging in creative outlets, and seeking support when needed contribute to a balanced and thriving mental state.

3 Financial Well-being: Financial well-being refers to having a healthy relationship with money and feeling secure about your financial situation. It involves managing your finances responsibly, setting financial goals, and living within your means. Creating a budget, saving for the future, and being mindful of your spending habits contribute to financial well-being. Developing sound financial literacy, seeking professional advice when

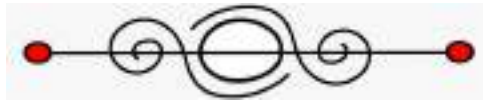
necessary, and cultivating a healthy relationship with money promote a sense of financial stability and freedom, reducing stress and enabling you to pursue a happy and fulfilling life.

4 Social Well-being: Social well-being centers on the quality of your relationships and your sense of belonging within a community. Building and nurturing meaningful connections with family, friends, and a broader social network is crucial for social well-being. Engaging in regular social activities, practicing active listening, and fostering empathy and compassion contribute to healthy and fulfilling relationships. Participating in community activities, volunteering, and seeking opportunities for social connection create a sense of belonging and purpose, enhancing your overall happiness.

5 Spiritual Well-being: Spiritual well-being involves finding meaning and purpose in life and connecting with

something greater than yourself. It can be nurtured through various practices, such as meditation, prayer, or engaging in activities that bring a sense of awe and wonder. Reflecting on your values, beliefs, and personal philosophy contributes to spiritual well-being. Engaging in acts of kindness, practicing gratitude, and cultivating a sense of inner peace and harmony promote a deeper connection with yourself, others, and the world around you.

Conclusion: By recognizing and nurturing these five pillars of a happy life-physical, mental, financial, social, and spiritual-you can create a strong foundation for overall well-being and lasting happiness. Each pillar is interconnected and equally important. Prioritize self-care, invest in positive relationships, cultivate a healthy mindset, manage your finances responsibly, and explore your sense of purpose and meaning. By doing so, you can cultivate a fulfilling and joyous life that encompasses all aspects of your well-being.

Havyaka Wedding Traditions and Rituals

G.G.Hegde
Pittsburgh, Pennsylvania

Authors Notes: This document was written with an intention to educate Havyaka youth in North America on Havyaka wedding traditions. This provides an overview of typical activities/events practiced around the Sirsi (NK) area and these may vary from region (seeme) to region.

This document is put together by (i) Shri Shivaram Bhat Kotemane brothers and children (ii) Shankar and Leela Hegde (iii) Shivu and Vinuta Bhat (iv) Gajanan and Sarveshwari Hegde

Phase I

(Several days before the Wedding day)

a. Vang-Nishchaya

(ಹಾಲು ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ವರ ಹಾಕುವದು)

This is the official wedding decision day on which the parents of both the bride and the groom promise to each other about their children's marriage. This event takes place several weeks before the wedding date at the groom's parent's house. Bride's parents sit with the bride and the family priest in front of the family altar (Devara Peetha). The groom's parents formally ask the bride's parents for the alliance for their son. Bride's parents formally give consent. Groom's parents offer some gifts to the bride. As the symbol of their promise the groom's parents put a (silver) coin into a bowl of milk, hence the name. Then the wedding date and time is formally

announced and the wedding invitation is drafted and made read by the priest. The women prepare the “akshata” (rice colored with turmeric and kumkum powder). In the olden days, guests were invited to offer a bowl of “akshata”, and guests would accept the invitation by taking a pinch of Akshata.

b. Visit to Grandparents Home

(ಕಾಯಿ ಇಡುವದು)

The bride and the groom separately with their parents visit their respective maternal grand-parent’s home and offer coconuts to their family alter praying for the completion of the wedding without any obstacles. Then the bride/groom and their parents get the blessing from the grandparents and other elder’s in the family.

Phase II

(One day before the Wedding day)

c. Naandi and Kashi-Yatre

(ನಾಂದಿ ಮತ್ತು ಕಾಶಿ ಯಾತ್ರೆ)

Naandi takes place separately in the respective residences of the bride and the groom. In the case of the groom it is the “samavartana” and Kashi-yatra ceremony for the brahmachari (bachelor) entering into the stage of Grihastha Kashi-Yatre is an interesting event, which can be made fun filled. In the olden day, the boy-who has completed his education at a Gurukula is ready to travel around the world and make a special visit to Kashi, which is the holiest place for a Hindu. The boy, dressed in basic travel necessities is about to leave the house and the girl’s brother comes and stops him and requests him to marry his

sister and then make the Kashi trip with the family. Boy agrees and cancels his travel plans and gets ready for the marriage. In the case of the bride, it is the worship of goddess Mangala Gauri for auspiciousness and long married life.

Both the bride and the groom together with their respective parents have the KANKANA (protective cord) tied to their wrists for protection against evil influences and to protect against pollution. The protective thread is kept till all wedding related rituals are completed.

Both of them have the NandiMukha Shraddha performed to honor their respective ancestors. The Navagraha Homa is done to propitiate the planetary Deities. Some families also invite four Brahmins to chant the Udaka Shanti mantras in the evening.

d. Nandi and Kanya Samskara

(ನಾಂದಿ ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕಾರ)

Very similar to the above activity, Naandi and Kanya Samskara activities are at the bride’s house along with ‘Arisina hacchuvudu’. Families also invite four Brahmins to chant the Udaka Shanti mantras in the evening.

Phase III

(Wedding day)

e. Varaagamana and Vara Swagatha (Arrival and ceremonial reception of the groom, “Bharaat”) (ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವದು)

The groom with his family and friends arrives (Bharaat)at the bride's residence. The groom is nicely dressed wearing a “baasinga” – an ornamental head-dress. In

the decorated (usually with mango-leaves) entrance of the bride's place, women wash the feet of the groom (especially led by the Mother-in-law), apply tilak, garland, and take "hana" [with red water which is discarded afterwards] to disable the evil eyes that this beautiful groom and wedding scene might elicit.

These procedures are accompanied by traditional nadaswaram music and traditional welcoming songs that invite the groom to the wedding. This can be made "Kodak moment", where both the parties greet each other, and some fireworks can be done outside.

Finally, the bride's father, along with the family priest, welcomes the groom and takes him to the "sabha", the place arranged for the groom's party to sit (honoring the attendees).

f. Sabha Puja (Ceremonial Welcome of Groom's Party)

An important elder "yajamana" from the Bride's party walks in with his wife and priest holding a tray that has various items [sandalwood paste, Akshatha, betel leaves, betel nuts, flowers and fruits] to the gathering of the groom's party. After enquiring about the comforts of the groom's party (Hope the trip was comfortable, no obstacles on the way etc.) the Yajamana asks for permission to start the sabha puja. When the groom's party says "astu" which signifies permission, the priest starts the sabha puja.

The sabha puja is a set of very poetic verses in Sanskrit. Here is a brief summary:

"We are pleased to welcome this illus-

trious and knowledgeable group of people who have arrived today with the groom with the intention of seeking a bride from our family..... We recognize in you a combination of good qualities like knowledge as deep as the ocean, stability of mother earth, brightness like the sun, courage of Bhishma, humility of a Guru, and the generosity of Karna. We humbly request all of you knowledgeable and wise people to accept our hospitality."

g. Vagdaana

(Exchange of promises family to family)

This ritual takes place inside (usually in front of the family altar) of the bride's family. The groom will continue to sit outside with the groom's party. Only the groom's parents go inside. The bride sits with her parents on one side and the groom's parents sit facing them.

The groom's parents place a plate containing flowers, fruits, Tambula, turmeric & kumkum in the hands of the bride and recite the groom's genealogy starting from his great grandparents.

Bride's parents introduce the bride in the same way, listing her genealogy starting from her great grandparents.

Then the groom's parents ask the bride's parents for the hand of their daughter for their own son.

Bride's parents after getting the permission from family elders say "vrinidhowm" Then groom's parents say "pradaasyami". This is repeated three times. This signifies consent.

As a symbol of this transaction, both families receive from each other auspicious

coconut and rice in their “anchal” and knot it firmly.

“Anuka sharmanah, vara vishaye bhavanto nischita bhavantu” Bride stays at the altar.

h. Madhu Parka and Vadhu Pravesh

“Vivaahaarthamaagataaya asmay snaatakaaya varraya madhuparka noohuishya”

The groom is taken to the wedding mantap and honored like he is the lord himself. He is offered “madhu parka” which is a mixture of honey, milk, yogurt, ghee, and banana. This is meant as an energy snack.

Each person offers madhu parka saying: “Accept these sweets as you are the groom.”

Now the Girl enters the main hall from the side/back entrance and all her friends follow her. It’s the privilege of the uncles (mother’s brothers) to carry her in their arms or in a Pallakii with festivities and bring her to the Mantapa – where a curtain is kept in front of the boy and the Managalastaka is being sung by priests.

i. Exchange of Garlands and Mangalsthaka

Groom stands on a pile of rice on the east side of the Mantap. Bride is brought in and stands on a pile of rice on the west side of the Mantap. An antarpata [cloth decorated with Om] separates the bride and groom physically and visually .

Bride’s family asks “Kimarthamaagatham “ Why did you come? The groom’s

family answers “Kanyarthinuvayam”. We have come here for the bride. Then both families recite their gothra pravara.

The groom's family asks “Dharma praja sampath artum imaam kanya bharya twaaya vrinimahe”. Bride’s family answers as “Vrinidhwam” .

In order to invite celestial blessing and create an auspicious environment on this moment of the couple joining in matrimony, a set of eight slokas called “Mangalaastaka” is recited . The Mangalaastaka invokes Ganapathi, Saraswati, Laxmi, Parvati, Sita, Droupadi, Sachi, Arundhati, Damayanti, Matsya, Koorma, Varaha, Naarasimha, Vaamana, Raama, Parashuraama, Krishna, Budhdha, and Kalki.

“Tadeva lagnam Sudhinam tadeva Tara balam Chandra balam tadeva

Vidhya balam Daiva balam tadeva Lakshmi pathe tengri yugum smarami”

“Sumuruthe savadhaana, Sulagne savadhana “ is repeated after each stanza of Mangalastaka.

Here is the summary of the eight stanzas of Mangalastaka:

- 1** The first stanza praises Lord Ganesh the remover of obstacles.
- 2** The second stanza praises Lord Krishna
- 3** The third stanza calls on the water from all the holy rivers to be part of the ritual.
- 4** The fourth stanza reveres the almighty, the ultimate, the supreme Brahman.
- 5** The fifth stanza venerates all the luminaries' stars and planets and requests them to grace the marriage.

- 6** The sixth stanza wishes for long life with sons and grandsons.
- 7** The seventh stanza seeks the blessing of Lord Indra.
- 8** The eighth stanza asks for the day to be auspicious for the event and to make the marriage a success.

Antarpata is removed and the couple exchange garlands. As they exchange garlands, an ancient sloka that describes the wedding of Lakshmi and Vishnu is recited.

j. Kanya Daana (Giving away the bride)

Priest explains that by doing this Kanya daana, the parents acquire so much merits (Punya) that is enough to live in “Brahma Loka” as many years as there are sands in a sand pile from earth to the Brahmaloaka, or enough to live in “Chandraloka” as many years as there are grains of wheat in a wheat pile from earth to the Chandraloka, or enough to live in “Surya Mandala” as many years as there are sesame seeds of pile from earth to the Surya Mandala. The kanyadana is more auspicious than one hundred go dhana [donation of cows] and is equivalent to performing “Agnistoma, Atiratra” homa (special sacrifice). It is so special, that it gives immeasurable punya or merits, protects ten generations of the bride’s family preceding and ten generations forthcoming from going to hell . With this “sankalpa” of acquiring all these special merits, the bride’s parents, seeing the groom as Lord Laxminarayana himself, worship the groom's feet with sandalwood paste and “akshata”. Then reciting “Prajapati daivatyam, praja sahatva

karmabhyah, tubhya aham sampradate” bride's father places the bride’s hands in the grooms, placing a coconut topped with a gold coin and tulsi leaf, pours water from a kalasha. The bride’s mother holds her husband's arm to sanctify the procedure. This is called “dhare” and is a very emotional and important part of the whole ceremony.(Typically the mother and father of the bride are supposed to cry, signifying the happiness and joy of “giving” their daughter in the safe hands of groom and his family)

h. Prathijna Vidhi (Wedding vows)

Groom: “ Dharma praja sampath yartham kanyam prathigrhnyami”

Within the boundaries of righteous behavior I want to set up a family. With this intention I am marrying you.

Bride: “ Dharme cha arthe cha kame cha nathi charitavya twaya aham”

Groom: “ Dharme cha arthe cha kame cha nathi charami”

Repeated 3 times to confirm the intention.

Bride: “Saha dharma archaryataam”

Groom: “Charishyaami”

i. Mangalya Dharana, Paanigrahana

At the predetermined auspicious time the groom ties the Mangalya around the bride’s neck. [At this time the nadaswara plays a crescendo with accompanying drums to drown out any inauspicious sounds]

Marriage is the foundation of the Grahastha ashrama. It is a pact to walk life’s path with each other. Mangalya is a symbol of this pact, very much like the

wedding bands of the west.

“Mangalyam tantunanena mamajivana hetuna.

Kante badhrami subhage twam jiva sharam shatam”

Oh good natured one, For the fulfillment of life I tie this sacred necklace around your neck. May you live happily for a hundred years with me.

Pani Grahana: Then the groom holds the hand of the bride. The sari of the bride and dhoti of the groom are tied together with some akshata.

j. Akshtharopanam (Ritual to celebrate prosperity)

Priest: “Vadhu varayoho aryur vardha-
naartham paraspara akshatha roopanam
cha kuruthaha”

The groom holds rice in both hands and the bride places her hands also filled with rice on the groom’s.

The priest while pouring water from Kalasha blesses the couple with the following:

“ Shanthirasthu Pusthirastha Tushirash-
tu Vriddirasthu”

May you achieve peace, health, contentment and be gainfully employed.

Then the groom and the bride take handfuls of rice and pour over each other’s head wishing for glory [Bhagaha], Sacrifice [Yagna], Prosperity [Shriyah], Righteous life [Dharmah], Progeny [Praja], and Success & Fame [Yashah].

k. Sapta Padi Seven Steps Together)

It is an important wedding ritual. This involves the groom and bride taking 7 steps together.

1. First step is for food and nourishment.
2. Second step is for strength.
3. Third step is for wealth.
4. Fourth step is for conjugal happiness.
5. Fifth step is for progeny.
6. Sixth step is for ongoing support through the six seasons of life.
7. Seventh step is for everlasting friendship.

l. Vivaha Homa and Agni Pradakshina

This is the first home (sacrificial fire) the couple perform as husband and wife. Sacred sacrifices are offered to Soma for creating the bride, then to Gandharva, Agni and lastly to Indra. The groom and bride circumambulate the fire four times to fulfill the four goals of life Dharma Artha Kama and Moksha .

m. Laja Homa

(offering of rice for prosperity)

The bride and the bridegroom pour puffed rice as a sacrifice to Agni, the sacred fire. The brother of the bride hands out the puffed rice. By offering to Agni, they confirm the vows, and they ask the blessings for prosperity, happiness and success in family life.

n. Arundhati Darshana

The newlywed couple is led outside the wedding hall to gaze at the sky to seek the blessings of the Arundhati, Druva, and Saptarisi Mandala. Arundhati was the wife of sage Vasista. She was known for her staunch devotion to her husband.

Phase iV:

At the bride-groom's place

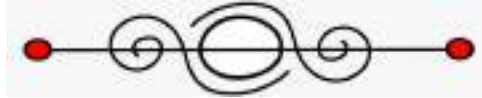
o. Griha Pravesam

Griha Pravesh is when the newly wed

lady enters her husband's home for the first time. A big welcome is accorded by everyone to the newlywed couple with a traditional 'Aarti', and a prayer. Before crossing the main door (ಪ್ರಧಾನ ಬಾಗಿಲು), the couple performs "Vaastu Pooja". Then at the entrance, the daughter-in-law kicks with her right foot over a vessel filled with rice, jaggery, and coins to denote the arrival of fertility and wealth in her marital home.

This concludes the primary rituals of a traditional wedding ceremony. We have not elaborated all the activities in this article.

Lastly, one of the important traditions of Havyaka weddings is to sing traditional songs along with each activity. You may visit HAA website for a link to 'Havyakara Hadinnalondu Maduve' YouTube link for details.

मूर्खोपदेशः

Vijaya Bhat
Union City, California

आसीत् पुरा कश्चन वृको नाम असुरः। एकदा सः नारदमुनिम् उपेत्य अपृच्छत् – “को वा त्रिषु देवेषु आशुतोषः?” इति। नारदमुनिना उक्तम्? “गिरिशस्य उपासनं करोतु। सः शीघ्रं सन्तुष्टः भवति” इति।

तदनु वृकः शिवं प्रीणयितुं घोरं तपः अकरोत्। सप्तदिनानि अतीतानि। परन्तु शिवस्य दर्शनं यदा तेन न प्राप्तं तदा क्रुद्धो भूत्वा सः स्वस्य शिरः एव कर्तयितुम् उद्युक्तः।

तावता राक्षसस्य भक्त्या सुप्रीतः महाकारुणिकः धूर्जटिः तस्य पुरतः प्रत्यक्षीभूय? “वरं याचस्वा यथाकामं वितरामि ते वरम्” इति अवदत्।

राक्षसः झटिति – “हे नाथ! यस्य शिरसि अहं मम हस्तं स्थापयेयं तस्य मरणं तत्क्षणमेव भवेत्” इति अतिक्षुद्रं रौद्रं च वरं याचितवान्। तच्छ्रुत्वा प्रहसता शिवेन “तथास्तु” इति सर्पाय अमृतम् इव तस्मै वरः अदीयत् ।

तदानीं वरं प्राप्तवान् दानवः – “कथं वा अहं जानीयां भवता दत्तः वरः सत्यम् इति?” इति वदन् उत्थाय वरबलं परीक्षितुं शिवं प्रति अगच्छत्।

तस्य इङ्गितम् अवगतेन संत्रस्तेन शिवेन ततः धावनम् आरब्धम्। यत्र कुत्रापि शिवेन अधाव्यत तत्र तत्र राक्षसेनापि अनुधाव्यते स्म। अन्ते शिवः वैकुण्ठं प्रति अगच्छत् ।

तावति काले विदितवृत्तान्तः विष्णुः ब्रह्मचारिवेषं धृत्वा राक्षसस्य पुरतः आविर्भूय जानन् अपि अजानन्निव पृष्ठवान्– “भोः शाकुनेय! किमर्थं धावन् असि? कः विषयः? त्वं श्रान्तः इति दृश्यते किल? वद किं जातम्” इति। तावता तस्य मृदुवचनान्याकर्ण्य राक्षसः सर्वम् अश्रावयत्।

किञ्चित् सोत्प्रासं हसित्वा धृतब्रह्मचारिवेषेण विष्णुना उक्तम्? शिवस्य शिरसि यदि त्वं हस्तं स्थापयेः तर्हि तेन दत्तः वरः असत्यम् इति जानीयाः खलु? अतः तेन धाव्यते। अहम् कञ्चित् उपायं वदामि। त्वं तव शिरसि एव हस्तं संस्थाप्य वरबलस्य परीक्षणं कुरु। किं तेन?” इति।

सर्वदा अचिन्त्यैव कार्यं कुर्वता मूढमतिना राक्षसेन अहाय स्वशिरसि एव हस्तः स्थापितः। भस्मीभूतश्च!!

॥मूर्खोपदेशः वा मूर्खेण सह व्यवहारः वा अपायकरः॥

ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಸೊಗಡು

ವಿ. ವಿಶ್ವನಾಥ ವೆಂ. ಭಟ್ಟ
ನೀರಗಾನು, ಸಿದ್ಧಾಪುರ

ಹವ್ಯಕರು - ಹವ್ಯಕರ ಆಚರಣೆಗಳು

ಚಾ ತುರ್ವರ್ಣ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಗ್ರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಪ್ರಥಮ ಗಣ್ಯರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಜಾತಿವಾಚಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಇದ್ದರೂ ಒಳ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಒಳಪಂಗಡಗಳು: ಯುಗಭೇದದಿಂದ- ಭಾಷಾವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೌಡ-ದ್ರಾವಿಡ ಬಣಗಳಾಗಿ ಬೇರ್ಪಟ್ಟವು.

**ಕರ್ನಾಟಕಾಶ್ಚ ತೈಲಂಗಾ ದ್ರಾವಿಡಾ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕಾಃ
ಗುರ್ಜರಶ್ಚೇತಿ ಪಂಚೈವ ದ್ರಾವಿಡಾ ವಿಂಧ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ||**

ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ, ತೆಲಗು, ತಮಿಳು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಗುಜರಾತ್ ಈ ಐವರು ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡರು.

**ಸಾರಸ್ವತಾಃ ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜಾಃ ಗೌಡ ಉತ್ಕಲ ಮೈಥಿಲಾಃ
ಪಂಚಗೌಡಾ ಇತಿಖ್ಯಾತಾಃ ವಿಂಧ್ಯಸ್ಯೋತ್ತರವಾಸಿನಃ ||**

ವಿಂಧ್ಯದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ) ಪಂಚಗೌಡರು.

ಹೀಗೆ ದಶವಿಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಈ ದಶವಿಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಪುನಃ 84 ಭೇದಗಳಾದವು. ಈ ಉಪಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರೂ ಒಂದು.

ಬನವಾಸಿಯನ್ನಾಳಿದ ಕದಂಬರ ರಾಜ ಮಯೂರ ವರ್ಮನು ಅಹಿಚ್ಛತ್ರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆತಂದು

ಅವರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಇತಿಹಾಸ (ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ) ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಅಹಿಚ್ಛತ್ರದಿಂದ ಗೋರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆನಿಂತು ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು (ಸಂಧ್ಯಾ, ಜಪ, ಹೋಮ, ದೋವಪೂಜೆ, ಆತಿಥ್ಯ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಅಧ್ಯಯನ-ಅಧ್ಯಾಪನ, ಯಜನ-ಯಾಜನ ದಾನ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು) ಮಾಡುತ್ತ ಹವ್ಯ-ಕವ್ಯ (ದೇವ-ಪಿತೃ)ಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹವ್ಯಕರೆಂದು ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

**ಹವ್ಯಾನಿ ಯತ್ರ ದೀಯಂತೇ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ವಿಶೇಷತಃ
ತತೋಹವ್ಯ ಇತಿಖ್ಯಾತಃ ದೇಶೋ ಗೋರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕಃ
(ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ).**

ಈ ಹವ್ಯಕರು ಔತ್ತರೇಯ ದ್ರಾವಿಡರೆಂದು ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹವ್ಯಕರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಮಾರ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು, ಅದ್ವೈತಿಗಳು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಚರಣೆ ಇದ್ದರೂ ಶಾಂಕರ ತತ್ವವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇವತಾ ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ, ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ವಾದ-ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಸ್ಮಾರ್ತರು.

**ಶಮೋದಮಸ್ತಪಃಶೌಚಂ ಸಂತೋಷಃ ಕ್ಷಾಂತಿರಾರ್ಜವಂ
ಜ್ಞಾನಂ ದಯಾಚ್ಯುತಾತ್ಮತ್ವಂ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲಕ್ಷಣಂ ||**

ಶಾಂತಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ತಪಸ್ಸು, ಸತ್ಯ ಆತ್ಮತತ್ವಾಭ್ಯಾಸವೇ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಯಾರೋ ಅವರೇ ನಿಜವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಋಜು ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಹವ್ಯಕರು.

**ಸಭಾಹಿತಶ್ಚ ಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ಯಾಜೀಚಾವಭೃಥಸ್ತಥಾ
ಭಟ್ಟಶ್ಚ ತಾಂತ್ರಿಕಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಪ್ರಭುರಿತೀರಿತಃ ||
(ಉತ್ತರ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ)**

ಸಭಾಹಿತ, ಮಧ್ಯಸ್ಥ, ಅವಭೃಥ, ಭಟ್ಟ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ಪ್ರಭು (ಹೆಗಡೆ), ಯಾಜಿ ಈ ಏಳು ಉಪನಾಮಗಳಿಂದ ಹವ್ಯಕರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದ್ವೈತಮತ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಮದಾದಿಗುರು ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದ ಪೂಜ್ಯರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಚತುರಾಮ್ನಾಯ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಮ್ನಾಯ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ ಪೀಠವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುರುಮಠಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಮಠದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಾನುಯಾಯಿಗಳು.

ಹವ್ಯಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ

ಪೂಜಾ ವಿಷಯ: ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಪ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ವಿಘ್ನೇಶ ವಿಷ್ಣುರುದ್ರಶ್ಚ ಯಜ್ಞೇಶಃ ಸ್ಕಂದ ಏವ ಚ |
ದುರ್ಗಾ ಚ ಸವಿತಾಚೈವ ದೇವತಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || (ಸ.ಖಂ)

ಗಣಪತಿ, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಅಗ್ನಿ, ಸ್ಕಂದ, ದುರ್ಗಾ, ಸೂರ್ಯ ಇವು ಹವ್ಯಕರ ನಿತ್ಯ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ಸೂರ್ಯಗಣಪತ್ಯಂಬಿಕಾಶಿವವಿಷ್ಣು ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜಾಕ್ರಮ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಆದಿಶಂಕರರ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನದ ನಂತರ ಈ ಕ್ರಮ ಬಂದಿರಬಹುದು.

ಈ ಐದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಾಗ, ಶುದ್ಧಿಗೆ ಶಂಖ (ಇವು ಪೂಜಾಂಗತ್ವೇನ) ಪೀಠದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ತಂದ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೂ, ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಿಲಾಮಯವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ನದೀತೀರದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಅದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

**ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಂತು ಗಂಡಕ್ಕಾ ನರ್ಮದಾಯಾಂ ಶಿವಂ ತಥಾ
ಗಣೇಶಂ ಶೋಣಭದ್ರಾಯಾಂ ಭಾನುಮತ್ಯಾಂ ರವಿಂ ತಥಾ
ಕುಮುದ್ವತ್ಯಾಮಂಚಿಕಾಂಚ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ದ್ವಿಜಸುಂಗವಃ**
(ಬ್ರ.ಸ.)

ಗಂಡಕೀ ನದಿಯ ತೀರದ ಶಿಲೆ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ, ನರ್ಮದೆಯ ಬಾಣ (ಶಿವ), ಶೋಣಭದ್ರಾನದಿಯ

ಗಣಪತಿ, ಭಾನುಮತೀ ನದಿಯ ಸೂರ್ಯ, ಕುಮುದ್ವತೀ ನದೀತೀರದ ಅಂಬಿಕೆ ಹೀಗೆ ಶಿಲಾಮಯ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗುವ (ಸವೆಯುವ) ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ದೋಷವಾಗುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ (ಅಗಾಧ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ) ಶಿಲಾಮಯ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಸೂಕ್ತ.

ಹವ್ಯಕರ ಸೂತ್ರ-ಗೋತ್ರ: ಹವ್ಯಕರು ಬಹುವಾಗಿ ಬೋಧಾಯನ ಸೂತ್ರದವರು. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಅಶ್ವಲಾಯನ, ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಸೂತ್ರದವರು.

**ಕಶ್ಯಪಶ್ಚ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಥಾಂಗಿರಾಃ
ಜಮದಗ್ನಿಭರ್ವರದ್ವಾಜೋ ಗೌತಮಾಃ ಸಪ್ತಗೋತ್ರಕಾಃ (ಬ್ರ.ಸ.)**

ಕಶ್ಯಪ, ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಆಂಗಿರಸ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ ಈ ಸಪ್ತ ಗೋತ್ರದವರು ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಲವು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಇವು ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಕುಲಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದೊಂದು ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಶಾಸ್ತ್ರ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮರೆಯಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಆಚರಣೆಯವಲ್ಲ. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ಆಚರಣೆಗಳು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ನಿತ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲೂ ಹವ್ಯಕರು ಬದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಪಂಚಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ, ಗೃಹಿಣಿಯರ ಧರ್ಮಾನುಕೂಲತೆ, ಋಷಿ ಜೀವನದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಹವ್ಯಕರು ಎತ್ತಿದ ಕೈ.

ಮನೆಗೆ ಗುರು ಹಿರಿಯರು ಬಂದಾಗ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಗೃಹಿಣಿಯರ ಕ್ರಮ (ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಕ್ರಮ) ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ (ಪಂಚೋಪಚಾರ)ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಶುದ್ಧ ಸಮಸ್ತೋಪಚಾರಾಃ (ಪೂ.ಸ.) ಎಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂಲ.

ಅಂತೆಯೇ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಹುತಿ (ಬಲಿ), ಪ್ರಾಣಾಹುತಿ, ವೈದಿಕರಿಗೆ ಹಸ್ತೋದಕ ಹಾಕುವುದು (ಆಪೋಶನ), ಉತ್ತರಾಪೋಶನ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉಳಿದವರು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕಾರ ಕರ್ಮಗಳಾದ ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ, ವಧೂಪ್ರವೇಶ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರದ್ದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿ. ಆಯಾ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಸಮಾಗಮ, ಹಾಡು ಶೋಭಾನಗಳಿಂದ ಸಂಭ್ರಮದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೆರಗು ತಂದಿದೆ.

ರಮನಿಸಬೀಕಾದ ಅಂಶ

ವಸ್ತುತಃ ಇವುಗಳು ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರಧಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಆಡಂಬರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಮೂಲವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಂಬರಗಳು ಇತಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಒಳಿತು.

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳು ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಾಗಿದ್ದು (ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು), ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

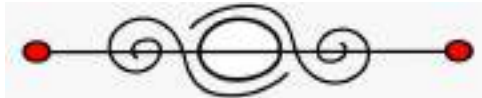
ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಮೂಲವಾಗಲೀ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಮೂಲವಾಗಲೀ ಅಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಲ್ಲದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಹವ್ಯಕ ದೃಢತೆ, ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷ್ಠೆ ಶೈಥಿಲ್ಯಗೊಳ್ಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ.

ವಿಶಾಲವಾದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲ ವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಬೆಳೆದ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಉತ್ತುಂಗ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುವ ಭಯ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸುಧಾರಣೆ ಈ ಎರಡೂ ಹೊಣೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚಿಂತಕನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಠಾಧೀಶರು, ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಹಿರಿಯರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಹವ್ಯಕರ ಹಿರಿಮೆ, ಗರಿಮೆ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ರೋಗಗ್ರಸ್ತ, ಅಶಕ್ತ ಸಮಾಜವಾದೀತೇನೋ? ಜಾಗರೂಕರಾಗಿ ನಡೆದು ಆರೋಗ್ಯವಂತ, ಸಶಕ್ತ ಸಮಾಜವಾಗೋಣ. ಹವ್ಯಕರಾಗೋಣ.

ಧರ್ಮೋ ರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಿತಃ

ವಿದ್ವಾನ್ ವಿಶ್ವನಾಥ ಭಟ್ಟ ನೀರಗಾನು ಇವರು ಸೂರಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೀಮಾಂಸ ವಿಧ್ವತ್ತನ್ನು ಪಡೆದು ಪೌರೋಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಛಾಪನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ

ರಾಜ್ಯ, ದೇಶ, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಜನಮನವನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ 'ವೈದಿಕ ವಿಭೂಷಣ' ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆಯಿಂದ 'ವೈದಿಕ ಭಾಸ್ಕರ', 'ವೈದಿಕ ರತ್ನ' ಮುಂತಾದ ಬಿರುದುಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇವರ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದಾ ಪೀಠದ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರ್ಥ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶೃಂಗೇರಿಮಠದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರನ್ನಾಗಿ

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಞಾನಕಾಂಡ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು.

ನಾ ಯಾರು?

Aruna Subba Rao
Charlotte, NC

ದೇಹವಿದು ನನ್ನದು ಇರದೆ ನಾ ಎಲ್ಲದೂ
ನಾನಿರದ ದೇಹಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬರವು!!

ಹೆಸರಿಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ದೇಹದ ಗುರುತಿಗೆ
ಗುರುತಿಲ್ಲದ ಗಳಿಗೆ ಗತಿಸಿದ ದೇಹಕೆ!!

ದೇಹದ ಕಲಿಕೆ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಮನಕೆ
ಅಹಂಕಾರದ ಜನನ ನಾ ಮರೆತ ಗಳಿಗೆ!!

ನಾ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನದು ನನ್ನದಲ್ಲದ ನಾನು
ಪ್ರಶೋತ್ತರದ ಮಿತಿಗೆ ಸಾಧನೆಯ ಭಾನು!!

ಶೂನ್ಯವೂ ಪೂರ್ಣವೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ತೃಪ್ತಿ
ಒಂದರೊಳಗೆ ಅಡಗಿದ ಸುಲಭದ ಭ್ರಮೆ!!

Sangeeta Bhat

ಕೊನೆಯ ನಿಲ್ಲಾಣ

Aruna Subba Rao
Charlotte, NC

ಜೀವನದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ
ಮಳೆಯಲ್ಲೂ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳ ಸೆಲೆ

ಗತಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಜೋಳಿಗೆ ತುಂಬಲು
ಹರಿದ ತನುವಿನ ಅಂಗಿಯ ತೆಗೆಯಲು

ಸಂತಸದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇಳಿಜಾರಿನ ತಿರುವು
ತೀರುತ ಕಂಗಡಿಸುವ ಸಂತಾಪದ ಏರು

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅವಿರತ ಯಾನ
ಶ್ರಮ ಇರದೆ ಸಿಗದು ಕೊನೆಯ ನಿಲ್ಲಾಣ.

ನಡೆ ಸತತ ನುಡಿ ಸ್ವಗತ ಕಾಣುತ ಅಭ್ಯಾಗತ
ಅನುಭವ ಶಾಶ್ವತ ಅನುಭವಿಕೆ ಏಕಮಾತ್ರ

Sangeeta Bhat

ಧನ್ಯೋ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಃ

ವಿದ್ವಾನ್ ಮಂಜುನಾಥ್
ನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ ಯಲ್ಲಾಪುರ

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಎಷ್ಟೆಂದು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಎಂಭತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಇದ್ದಾವೆಂಬುದಾಗಿ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾವರ ಮತ್ತು ಜಂಗಮವೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದು ಸಾಯುವ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಸ್ಥಾವರಗಳು. ಸಸ್ಯಗಳು ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಜಂಗಮ. ಈ ಜಂಗಮವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ: ಉದ್ವಿಜ, ಸ್ವೇದಜ, ಅಂಡಜ ಮತ್ತು ಜರಾಯುಜ ಎಂಬುದಾಗಿ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟುವ ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಳು ಉದ್ವಿಜ. ತೇವಯುಕ್ತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ವರ್ಗಗಳು ಸ್ವೇದಜ. ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಜೀವಿಗಳು ಅಂಡಜ. ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ ಚೀಲವನ್ನು ಹರಿದು ಹೊರಬರುವ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಜರಾಯುಜ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದರು. ಇವು ಮನುಷ್ಯವರ್ಗ. ಈ ವರ್ಗವನ್ನು ಸುಕೃತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದ ಕಾರಣ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಸುಕೃತ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳು, ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು, ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಡಿ ಎಂದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿರುವುದು.

ಹುಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇ ಇಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವೆಂದಾದರೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದ ಪರಮ ಗುರಿ ಏನಾಗಿರಬಹುದು? ಮೋಕ್ಷವೆಂಬುದು ನಿಖರವಾದ ಉತ್ತರವಾದರೂ ಇದು ನಮಗೆ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾಗದ ಶಬ್ದ. ಇದನ್ನೇ ನಾವು ಸರಳವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ, ಬದುಕಿನ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ - ನಾನು ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆಂಬ ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವ ಒಡಮೂಡುವುದೂ

ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗೊಂದು ಸಾರ್ಥಕಭಾವವೆಂಬುದು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡದು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳು, ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಹಾರ ನಿದ್ರಾ ಭಯ ಮೈಥುನಂ ಚ ಸಮಾನಮೇತತ್ ಪಶುಭಿರ್ನರಾಣಾಮ್ |

ಧರ್ಮೋ ಹಿ ತೇಷಾಮಧಿಕೋ ವಿಶೇಷಃ ಧರ್ಮೇಣ ಹೀನಾಃ ಪಶುಭಿಃ ಸಮಾನಾಃ ||

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪಶುವರ್ಗದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಗವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗೌರವವು ಮನುಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದು ಧರ್ಮದಿಂದಲಾಗಿ ಎಂದು ಸುಭಾಷಿತವು ಸಾರಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಯಾವ ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಆಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೇಳಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸವೆಂಬುದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳು. ಆಶ್ರಮವೆಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆಶ್ರಮ್ಯಂತೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಂತೇ ಅನೇನ ಇತಿ ಆಶ್ರಮಃ. ಸಂತೋಷಪಡುವ, ವಿಶ್ರಾಂತಭಾವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸ್ಥಾನವು ಯಾವುದು ಆಗಿದೆಯೋ ಅದು ಆಶ್ರಮ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬುದು ಸುಖದ ನೆಲೆ. ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಿಗೆ ತಪಸ್ಸು, ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನಾದವನಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ-

ಯಥಾ ವಾಯುಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವರ್ತಂತೇ ಸರ್ವಜಂತವಃ |
ತಥಾ ಗೃಹಸ್ಥಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವರ್ತಂತೇ ಸರ್ವ ಆಶ್ರಮಾಃ ||

ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಗೃಹಸ್ಥನ ದಾಯಿತ್ವವೇನೆಂದು

ತಿಳಿಸಿವೆ. ಈ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರವೇ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವು ವಿವಾಹ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟಂ ವಹನಮ್ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದೆ. ಸರಳವಾಗಿ, ಗೌರವದಿಂದ ಸಾಗುವುದು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಇದು ನೀಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ, ಹಿರಿಯರ, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಚಿಂತನೆಯಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೆಣ್ಣು ಅಥವಾ ಗಂಡನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲವು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪೂರಕವಾಗಿ, ಊರುಗೋಲಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಕುಟುಂಬದವರು ಗಂಡನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ-

ಕುಲಂ ಚ ಶೀಲಂ ಚ ವಪುರ್ವಯಶ್ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ
ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಸನಾಥತಾಂ ಚ |
ಏತಾನ್ಗುಣಾನ್ ಸಪ್ತಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಕನ್ಯಾ ದೇಯಾ
ಬುದ್ಧಿಃ ಶೇಷಮಚಿಂತನೀಯಮ್ ||

ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡೂ ಕೂಡಾ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ಪುಣ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೆಯ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಕೂಲಾಂ ವಿಮಲಾಂಗೀಂ ಕುಲಜಾಂ
ಕುಶಲಾಂ ಸುಶೀಲಸಂಪನ್ನಾಮ್ |
ಪಂಚಲಕಾರಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪುರುಷಃ
ಪುಣ್ಯವಶಾತ್ ಲಭತೇ ||

ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗುಣ ವಿಶೇಷತೆಗಳು:

ಇದು ತುಂಬಾ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕ್ರಿಯೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ವಧೂ-ವರರನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

ಯೆಂಬುದು ಮೊದಲ ವಿಷಯ. ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಅವಧಾನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ವಿವಾಹದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ವಿವಾಹ- ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಷ್ಟಿಯೆಡೆಗಿನ ಪಯಣ:
ನಾನು, ನಾವಿಬ್ಬರು, ನಮಗೆಲ್ಲರೂ ಎಂಬುದು ಬದುಕು ಸಾಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಗುರಿಯ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನಾನು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಬೇಕು, ನಾನು ಧರ್ಮವಂತನಾಗಬೇಕು, ನಾನು... ಇತ್ಯಾದಿ. ತನ್ನ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸುವುದು ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೂತ್ರ ವನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಾಗ. ಆಗ ವರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-

ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ತಂತುನಾನೇನ ಮಮ ಜೀವನಹೇತುನಾ |
ಕಂಠೇ ಬಧ್ನಾಮಿ ಸುಭಗೇ ತ್ವಂ ಜೀವ ಶರದಾಂ ಶತಮ್ ||

‘ಪ್ರಿಯಳೇ! ನೀನು ನೂರು ವರ್ಷ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬದುಕು. ನಿನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಬದುಕಿನ ಸುಖವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಈ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೂತ್ರವಿರಲಿ.’ ನಮ್ಮ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳ ಮೂಲ ಬೇರು ಇರುವುದು ಬೇರೆಯವರ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಮೂಲ ತತ್ವ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಧುವು ಕೂಡಾ ಲಾಜಾ ಹವನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ-

ಇಯಂ ನಾರ್ಯುಪಬ್ರುತೇ ಅಗ್ನೌ ಲಾಜಾನಾವಪಂತೀ |
ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು ಮೇ ಪತಿಃ ಜೀವಂತು ಶರದಃ ಶತಮ್ ||
‘ಹೇ ಅಗ್ನೇ!

ನನ್ನ ಪತಿಯು ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೀವಿಸಲಿ. ಆತನ ಸಂತೋಷವೇ ನನ್ನ ಸಂತೋಷ.’ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆಚರಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಬಂದಿತು. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳೂ ಸಂತಸದಿಂದ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೊಡುಗೆ ಏನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೇ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ದೇವಯಜ್ಞ, ಪಿತೃ ಯಜ್ಞ, ಭೂತಯಜ್ಞ, ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞಗಳು. ಮೂಕವಾದ ಅಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವುದೂ ಮಹಾಯಜ್ಞವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಾರಿಹೇಳಿದ ಪವಿತ್ರ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ನಮ್ಮದು.

ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಅದ್ಭುತ ತತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಮಮ ಹೃದಯೇ ಹೃದಯಂ ತೇ ಅಸ್ತು... ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳು, ಸಪ್ತಪದಿ ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಗಳು ವೈವಾಹಿಕ ಬದುಕಿನ ಸರ್ವಸ್ವಗಳಾಗಿವೆ.

ನಮಗೆ ನೀಡಲ್ಪಡುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮುಖ್ಯ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ನಾವು ಉತ್ತಮ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವೆಂಬುದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದ ಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವರನು ವಧುವಿನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ- ಮಿತ್ರೋಸಿ ಎಂದು. ನೀನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರ. ಮೈತ್ರಿಯೆಂಬುದೇ ವಿವಾಹದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಂತ್ರ.

ಎಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಯಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಕೀಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಮಿತ್ರನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ-

ಪಾಪಾನ್ನಿವಾರಯತಿ ಯೋಜಯತೇ ಹಿತಾಯ
ಗುಹ್ಯನ್ನಿಗೂಹತಿ ಗುಣಾನ್ ಪ್ರಕಟೀಕರೋತಿ |
ಆಪದ್ಗತಂ ಚ ನ ಜಹಾತಿ ದದಾತಿಕಾಲೇ
ಸನ್ನಿತ್ರಲಕ್ಷಣಮಿದಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಸಂತಃ ||

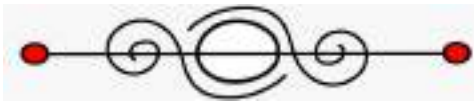
ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆಯುವ, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಿತ್ರನಂತಿರುವ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಾದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಬೆರಗಿನ ಕುತೂಹಲದ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಾರದಲ್ಲವೇ? ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಭಾವ, ಪರರಿಗೆ ಉಪಕರಿಸುವುದು, ಆಸ್ತಿಕ ನಡೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಬಂದೊದಗಿದ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡ, ಪಾಠದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಆದರ್ಶ ಯಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ, ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರೆಂದು ಥಟ್ಟನೆ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದಾದ, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ನಮ್ಮ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಭಿಮಾನಪಡುವ ಜೀವನವು ನಮ್ಮದಾಗಿದ್ದರೆ ಅದೇ- 'ಧನ್ಯೋ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಃ.'

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ:
ವಿದ್ವಾನ್ ಮಂಜುನಾಥ
ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ
ಯಲ್ಲಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ
ಮೊಟ್ಟೆಗದ್ದೆಯವರು. ಅವರು
ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು
ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕರು. ಮೈಸೂರಿನ
ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ
ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೀಮಾಂಸಾ
ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿದ್ದಾರೆ.
ಮಡದಿ ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಭಟ್ಟ
ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಾದ ಆದರ್ಶ
ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯರೊಂದಿಗೆ
ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ

Suvarna Bhat
Troy Michigan

ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ. ತಂದೆ ನೌಕರಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ. ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಿದ್ದು ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ. ನನಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕನ್ನಡ ಆಡು ಭಾಷೆಗಳು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆ ಬಹಳ ಪರಿಶುದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹೆಮ್ಮೆ.

ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾದ ನಂತರ ನಾವೆಲ್ಲ ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಕಿರಿಯವಳಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಕಿರಿಯವಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿ ಮಾತನಾಡಲು ಬರ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಭಾರತೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಅವರ ಒಡನಾಟ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿತ್ತು. ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಜೊತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೆ. ಅವರ ಊರಿಂದ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿಯರ ಕರೆ ಬಂದಾಗ, ಈ ಮಕ್ಕಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಪಾಪ ಆ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿಯರಿಗೆ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡುವ ಹಂಬಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಕೊರತೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ಈ ನಡುವೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯಿತು. ಊರಿಂದ ಮಾವ ಕರೆ ಮಾಡಿದಾಗ ನೆಂಟರೊಬ್ಬರಿಗೆ 'ಉತ್ತಮ ರೈತ' ಎಂದು ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಆಗ ತಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಕಿರಿಯ ಮಗಳು 'ಅಮ್ಮ ರಾಯತಕ್ಕೇಲ್ಲ ಪ್ರೈಜ್ (ಪ್ರಶಸ್ತಿ) ಕೊಡ್ತಾನೆ?' ಅಂತ ಕೇಳಿದಳು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲರೂ ತಬ್ಬಿಬ್ಬು. ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕಿದ್ದೇ ನಕ್ಕಿದ್ದು. ಆಗ ನಮಗೆ

ಮನವರಿಕೆ ಆಗಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಪಲಾವ್ ಜೊತೆಗೆ ತಿನ್ನುವ 'ರಾಯತಾ' ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ರೈತ ಶಬ್ದದ ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು. ಅದು ಅವಳ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಪೋಷಕರಾದ ನಾವು ಹೇಳಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಇಲ್ಲಿಯ ಶಾಲೆಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಹೋಗಲು ಶುರು ಮಾಡಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 7 ವರ್ಷದ ಜ್ಯೂವಿಶ್ (Jewish) ಮಗು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಜೊತೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದವು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು ಬಂದರು. ಅವರೊಡನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಿದೆ. ಆಗ ಅವರು ನನಗೆ 'ಮಿಸೆಸ್ ಭಟ್, ನೀವೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಾಗ್ಯವಂತರು. ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ 10-20 ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದರೂ ಇರುವುದು ಒಂದೇ ಭಾಷೆ. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ನೀವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ. ಅದೇ ನೀವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಜೀವನದ ದೊಡ್ಡ ಉಡುಗೊರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಹೆಮ್ಮೆ, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ, ಅಪರಾಧಿ ಭಾವ ಎಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆಯಿತು. ಆವತ್ತಿನಿಂದ ನಾನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಭರಾಟೆಯಿಂದ ಶುರು ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದೆವು.

ಮೊದಮೊದಲು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ನಂತರದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಾಡಲು ಕಲಿತರು. ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಯಾವುದೇ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಜೊತೆ ಬೆರೆಯಲು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ನೆಂಟರಿಗೂ ಇವರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಲು ಭಾಷೆಯ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೇ ಮುಷಿ. ಇವತ್ತಿಗೂ

ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ ಆ ಪ್ರಂಶುಪಾಲರಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ.

ಒಮ್ಮೆ ಮಕ್ಕಳು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಶಹರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಪರಿಚಿತರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ ಅಮೇರಿಕದ ಶಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುವ ಕುತೂಹಲ. ಅವರು ನಗುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ "ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಯಾವ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋದೀರಿ? ಎಷ್ಟನೇ ಓದಾಕತ್ತೀರಿ? ಅಮೇರಿಕದಾಗ ಯಾವ ಊರಾಗ ಐತಿ?" ಅಂತ ಕೇಳಿದರು. ತಕ್ಷಣ ಇಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ "ಅಮ್ಮ ಈ ಭಾಷೆ ನಂಗಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಯಾವ ಭಾಷೆ?" ಅಂತ ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ನಾನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದಾಜು ಕೂಡ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಆಡು ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಅತಿಥಿಗಳ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮರುದಿನ ನನ್ನ ಪರಿಚಿತರ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಕಾರಿನ ಮುಂದೆ ಸ್ಕೂಟರಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತವ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಟ್ಟಾ ಉಗುಳಿದ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ 'ಅಮ್ಮ! ಪಾಪ ಅವರಿಗೆ ಎಂತದೋ ಆಜು, ರಕ್ತ ವಾಂತಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು, 911ಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿ ಪ್ಲೀಸ್' ಹೇಳಿ ಗಲಾಟೆ ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯದವರ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಆ ದೃಶ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ತೋರಿಸಿದ ಕಾಳಜಿಗೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾದರು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ವಿಷಯ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ (ಹವ್ಯಕರ) ಕವಳದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಅದೇ ತರದ್ದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಹಾಕಿದ್ದು. ಅವನಿಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಧಾನ ಆಯಿತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದೆ. ಕೆಲವು ಕಿರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ

ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂದಾಜು ಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಧ್ಯೆ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಜಗಳಗಳು ಆಗುವುದು ಸಹಜ. ಅದುವೇ ಜೀವನ. ನಾವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ಜೊತೆ ಜಗಳ ಆಡಿಯೇ ಬೆಳೆದಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಅವೆಲ್ಲ ಸುಮಧುರ ನೆನಪುಗಳು. ಒಮ್ಮೆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮಧ್ಯೆ ತಕರಾರು ಬಂತು. ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೇ ಹೇಗೆ ಸಂಭಾಳಿಸುವುದು ಅಂತ ಯೋಚನೆಗೆ ಬಿದ್ದೆ. ಆಗ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹೇಳಿದೆ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಕರಾರು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಆದರೆ ಅದು ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಗು ನಗುತ್ತ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದೆ. ಈಗ ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿ, ಇಲ್ಲಿರುವವರ ಎದುರು ಮುಜುಗರ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ನಗಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವತ್ತಿನ ಜಗಳ ಮುಗಿಯಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಕರಾರು ಬಂದರೂ ನಗುನಗುತ್ತ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದೂರುವುದೋ ಅಥವಾ ಬೈಯುವುದೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗುತ್ತ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ ಅನ್ನುವ ಅಲ್ಪ ಸಮಧಾನ ನನಗಿದೆ.

ತಾಯಿಯೇ ಮೊದಲ ಗುರು. ತಾಯಿಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮಗುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಾದ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೆಮ್ಮೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜ ಬಹಳ ಸಣ್ಣದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕರ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡಲೇಬೇಕು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮಾತೃ ಭಾಷೆಗಳು ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ ಮತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಆ ದುಸ್ಥಿತಿ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಗೆ ಬರುವುದು ಬೇಡ. ನಾವು ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸರಿ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸೋಣ.

Truth can be stranger than fiction!

Leela Rao-Hegde
Naperville, IL

The article is based on a real life event. This narration is about a timid, immature girl aspiring to be a doctor and the strange series of events that led to a brush with celebrity, and outcomes made sweeter by adhering to truth.

It was in 1968 that I asked to apply for admission to medical school. My father, who was a physician himself, was broadminded enough to encourage education for his daughters as well as his son. He was happy with my choice. His bias to support his children if they chose medicine as a career likely stemmed from his own life experience. When my father completed his Intermediate, he applied to and was accepted to both the medical and the engineering colleges in Mysuru. His family, especially his father who could not understand why a Brahmin boy would want to touch menstruating women and dead bodies for a profession, encouraged him to go into engineering. With the help of his older brother, my father convinced his family and joined Mysore Medical College. He faced difficulties that can be hard to comprehend these days. Returning home from his clinical rotations, he was required to enter the house through a side gate;

bathe, and wash his soiled clothes before he could enter the main living area. He was not allowed to buy or bring home a set of human bones that is crucial for the study of anatomy. Despite these issues, he enjoyed college, did well, and became a dedicated physician. Though timid by nature, I found myself asking to study medicine and follow in my father's footsteps.

In those days, to be granted a seat at a medical college, there was a paper application followed by an interview, before the selection was made. The selection process was for the total number of seats available in the nine colleges that belonged to the University of Madras. This laborious process of interviewing all the applicants took months to sort out, and classes at medical school started around September. This meant that there was a gap between when the school for regular BA/BSC started and when medical school started. It was standard practice for students to join a regular undergraduate degree course and switch to medical school if they were lucky enough to procure a coveted medical seat. Admission to medical school was very competitive and even with good grades the odds of getting in were not great. Like all my friends, I applied for admission to BSc in Botany at Stella Maris College. I was so confident of a seat that I applied to no other college. Given my confidence (or in this case, overconfidence), you can imagine my shock when I was denied a seat. I couldn't understand it. Just a year ago, the

very same college had accepted me for the Pre-University Course in the coveted PCB sections. My Matriculation certificate was from a high school in Coimbatore, and when I arrived in Madras, all I had to do to get into Stella Maris was to submit a letter of recommendation from the Mother Superior at my school. In fact, I did not apply to any other college and did not think it was a big deal to get into this college. But many of my classmates asked me what influence I had to get the coveted seat, and did not believe me when I said “none.” Well, I realized too late that the Mother Superior’s recommendations may have counted more than my academic prowess the prior year.

Now after being rejected by Stella Maris, I had to scramble and apply to another school. My father asked around and his friends suggested Presidency College. This was a prestigious institution able to boast of several famous alumni. But by 1968, its reputation was not stellar (no pun intended). Moreover, after studying in an all-girls school until then, I was nervous about attending a government college because I had decided that all the boys were rowdies and ready to get me. Medical school was also co-ed, but I was willing to bear the burden to fulfill my dream. Soon I recognized that the alternatives were worse. What was the guarantee that I would get into medical school? None whatsoever. So, I went along with my father’s pick. My father had picked Presidency College because the Department of Botany was headed by one BGL Swamy. Someone had suggested to my father that we could appeal to him as a Kannadiga, and in a more convoluted way,

bring up my relationship to Sir M Visvesvaraya. I had no clue who Dr. BGL Swamy or DVG were. I was a 16-year-old going on 9 walking into his office with my father who did all the talking. Dr. BGL Swamy was gracious in receiving us, and assured us that the selection was based on merit. He felt that I would get a seat in his department.

For the next several weeks we went to the college every Monday to check the notice board for my name announcing my admission. None was forthcoming. I wondered how many students from the University of Madras had a D (which by the way denoted Distinction!) in biology, and what percentage were looking for admission to Presidency College. But hope can make believers of the worst skeptics. My father consoled me by saying, “Don’t worry. You liked playing with dolls as a child and you liked pretend-cooking for your dolls. Take this as a chance to take a year off and learn how to cook from your Amma!” That made me cry quietly in my room.

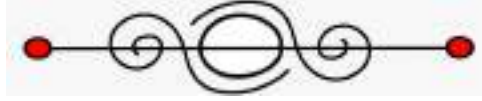
I talked to my friends who had managed to get into BSc seats in various colleges. One of them asked me, “How did you answer the question in the college application that asked if you had applied to medical school?” I looked puzzled as I replied, “I applied to medical school, so I marked yes.” My friend just shook her head and said, “Why did you do that? No college wants a student to quit BSc for medical school. Because then they have to find a new student for the vacated slot.” My answer that I was being honest led to an eye-roll from my friend. My father, a very straightforward

and honest man, had no doubt in his mind as to how I should fill out my application. I had never questioned his judgment ever. (Except of course to question the budget allotted for new clothes at Deepavali.)

The anticlimax to this story is that I did get into medical school and saved my father the fees for the first quarter of an alternative college course. So, honesty did pay off in this instance. I was very pleased to start my MBBS courses and fulfill my dream of being a doctor. Though I lived that first year of school in dread of the boys. (That

is a story for another day and not one I am proud of.)

It was not until I married Shankar, and heard the name DVG aka DV Gundappa and BGL Swamy, his son, that I realized that there was another angle to this incident that had escaped my attention. I had had a brush with a celebrity, the son of a visionary on one hand, but a reputed Botanist and author in his own right. The irony was that I didn't even know it. But today I recognize that it is because of my father's honesty! As they say, truth can be stranger than fiction.

ಬಾಣದಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ

ಹವ್ಯಾಸಿರಿ ನಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ರಾಮಚಂದ್ರ ಐ. ಎಂ.
ಆಂಜನೇಯ ಬಡಾವಣೆ,
ದಾವಣಗೆರೆ

ಅಪ್ಪ - ಮಗನ ಮಧ್ಯೆ ತಡರಾತ್ರಿವರೆಗೆ ವಾಗ್ವಾದ -ಯಾಕೆ? ಆಸ್ತಿಗಾ? ಮನೆಗಾ? ಹಣಕಾಸಿಗಾ? ಅಲ್ಲ; ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೂ ಅಲ್ಲ; ಮತ್ಯಾಕೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ವಾಗ್ವಾದ?

*****

ಗಿರೀಶ ರಾಯರು ಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಈಗ ಹಳೆಯ ನೆನಪಿನ ಖಜಾನೆಯ ಬೀಗ ತೆರೆದಿಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು. ಸದಾ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನ ನಿವೃತ್ತಿದಿನದ ವಿದಾಯಕೂಟದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದರು, 'ಪದೇಪದೇ ನೆನಪಿನ ಗೋರಿಗಳನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಾ ಕೂರಬೇಡಿ' ಎಂದು. ಉಪದೇಶಕ್ಕೇನು ಬಿಡಿ, ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಿಗುವುದು ಅಂದರೆ ಅದೊಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ. ಚಾಟಿ ಸುತ್ತಿಬಿಟ್ಟ ಬುಗುರಿಯಂತೆ, ಮನಸ್ಸು ನೆನಪಿನ ಕೋಟಿಯೊಳಗೆ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ದಿನ ಅವರ ನೆನಪು ಕಾಡಿದ್ದು ಅಂದಿನ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ ಸುದ್ದಿ. ಆ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಾಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಓದಿಕೊಂಡರು, 'ಬಾಣದಹೊಳೆಗೆ ಹಾರಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಯುವಕ'. ಬಾಣದಹೊಳೆ ಅವರಿಗೂ ಆಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ತಾಣ. ಮೊದಲೇ ನೆನಪಿನ ದೋಣಿ ಏರಿದ್ದ ರಾಯರು ಈಗ ಬಾಣದಹೊಳೆಯತ್ತ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಆಗ ತಾನಿನ್ನೂ ಗಿರೀಶರಾಯರು ಆಗಿರದೆ ಕೇವಲ ಗಿರೀಶ ಆಗಿದ್ದ ಆ ದಿನಗಳ ನೆನಪು ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು.

*****

ನಲವತ್ತುವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ.. ಮಲೆನಾಡಿನ ಒಡಲೆನಿಸಿದ ಆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಮೈಕೊರೆಯುವ ಚಳಿಗಾಲದ ದಿನ. ಅಡಿಕೆ ಸುಗ್ಗಿಗಾಗಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನೆರ

ವಾಗಲು ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ರಜೆ ಮುಗಿಸಿ, ಗಡಿಬಿಡಿ ಯಿಂದಲೇ ಕಚೇರಿಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಅದಾಗಲೇ ಸಾಹೇಬರು ಬಂದು ಚೇಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಕ್ರಿಸಿದ್ದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಸ್ತಕ್ ಇಟ್ಟು ಅಂದಿನ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಕಡತ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೇ ಒತ್ತಡದಲ್ಲೂ ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸುವ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ಇದ್ದರೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಂಗಾದ. ಇವನ ಬದ್ಧತೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ್ದ ಸಾಹೇಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇವನ ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಇವನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೇನು ಅಲ್ಲ; ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗಿ ಹೆಡ್‌ಆಫೀಸಿನಿಂದ ದಕ್ಕುವ ಶಭಾಸ್ಥಿರಿಗೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹಕ್ಕುದಾರ ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅವರದ್ದು. ಇದು ಗಿರೀಶನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ್ದೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲಾ ಕಡತವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂದ ಫೈಲ್ ಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಹೆಡ್‌ಆಫೀಸ್‌ಗೆ ವರದಿ ಕಳಿಸಲು ನಿರತನಾದ. ಆಗಲೇ ಜವಾನ ಬಂದು ಸಾಹೇಬರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಏನೋ ವಕ್ರಿಸ್ತು ಅಂತ ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಚೇಂಬರಿನತ್ತ ಹೋಗಿ ಸರ್ ಎಂದ. 'ನೋಡಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ನಿಂದ ಫೋನ್ ಇದೆ ಮಾತಾಡಿ', ಎಂದು ರಿಸೀವರ್ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕಿದರು, ಸಾಹೇಬರು. ಪವರ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಇರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ರಿಸೀವರ್ ಕೈಗೆತ್ತಿ ಕೊಂಡ, 'ಹಲ್ಲೋ' ಎಂದ. ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದು ಕೇಳಿ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯ್ತು, ಗಿರೀಶನಿಗೆ. 'ಹಲ್ಲೋ, ನಾನು ಸಬ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಕಾಳೀಕೊಪ್ಪ ಸ್ಟೇಷನ್ ನಿಂದ', ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಮಾತಾಡದೆ ಕೂಡಲೇ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಫೋನ್ ಕೆಳಗಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಪವರ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದವನಿಗೆ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಅಂದಾಗ ಏನೋ ಅವ್ಯಕ್ತ ಭಯ. ಅದೂ ಒಂಥರಾ 'ಪವರ್‌ಫುಲ್' ಸ್ಟೇಷನ್ನೇ ಅಂದುಕೊಂಡ. 'ಏನಿ ಅದು, ಸ್ಟೇಷನ್ ನಿಂದ ಯಾಕ್ರೀ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಏನ್ ಹಕೀಕತ್ತು?' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕನ್ನಡಕ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಜಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹುಬ್ಬು ಎತ್ತರಿಸಿ ಕೇಳಿದ್ದು ಸಾಹೇಬ ಮಹಾಶಯರು. ಕೇಳಿದ್ದರಲ್ಲೂ ಏನೋ ಪತ್ತೇದಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಇವರದು ಎಂದು ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

'ಏನೋ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾರ್, ಕರಿತಿದ್ದಾರೆ, ಹೋಗಿ ಬರಲಾ ಸಾರ್' ಬಾಸ್ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ಕಡತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ಆಲ್ಟೀರಾದೊಳಗೆ ಪೇರಿಸಿಟ್ಟು ಸ್ಟೇಷನ್ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ ಗಿರೀಶ. 'ಅವನು ಗೊತ್ತಾ' ಎಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಕೇಳಿದಾಗ ಹೂಂ ಅಂದಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತೇನೋ ಎನ್ನಿಸಿ ಏನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ನೂರಂಟು ಯೋಚನೆ ತಲೆಯೊಳಗೆ ದಾಂಗುಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದವು..

ಸ್ಟೇಷನ್ ಒಳಗೆ ಎಂದೂ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಇಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಬಂದ. NCCಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಲಿತಿದ್ದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಯೂಟ್ ಹೊಡೆದ. ನೀವೇನೋ ಗಿರೀಶ ಅಂತ ಕೇಳಿ, ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮರದ ಬೆಂಚ್ ತೋರಿಸಿದರು. ದನಿಯಾಕೋ ಪೊಲೀಸ್ ಡ್ವನಿಯಂತಿರದೆ ಇದ್ದುದು ಒಂದು ರೀತಿ ಸಮಾಧಾನವಾಯ್ತು. 'ನೋಡಿ, ಆ ಸುರೇಂದ್ರ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಲ್ಲ' ಎಂದರು. ಧೈರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗೊತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಅಂದುಕೊಂಡ.

'ಹೌದು, ಗೊತ್ತು ಸಾರ್.. ಯಾಕೆ ಏನಾಯ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಐದಾರು ವರ್ಷದಿಂದ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಂಟಾಕ್ಟ್ ಇಲ್ಲ' ಉಸುರಿದ ಗಿರೀಶ.

'ಸರಿ.. ಬನ್ನಿ ನನ್ನ ಜೊತೆ. ಬಾಡಿ ನೋಡಿ ಗುರುತಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡುವ', ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಗುಡುಗಿದಾಗ ಗಿರೀಶನ ಜಂಘಾಬಲ ಉಡುಗಿಹೋಯಿತು. ಮೂವತ್ತರ ಹರೆಯದ ಗಿರೀಶ ಎಂದೂ ಯಾರ ಸಾವನ್ನೂ, ಶವವನ್ನೂ ಕಂಡವನಲ್ಲ. ಈಗ ಈ ಬಾಡಿ, ಪೊಲೀಸು, ಕೇಸು ಎಂದು ಹೆದರಿದ್ದ.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ತುಸು ದೂರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಗಿರೀಶ, ರಾಜನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವ ಸಿಪಾಯಿಯಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ. ಆಸ್ಪತ್ರೆ ವೈದ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಶವಾಗಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಹೊದ್ದು

ಶವವೊಂದು ನಾಲ್ಕಡಿ ಎತ್ತರದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿತ್ತು. ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಅದಾಗಲೇ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಒದ್ದೆ ಯಾಗುವುದೊಂದೇ ಬಾಕಿ ಇತ್ತು. ಏನೋ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು ವೈದ್ಯರು. ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ದಾದಿ ಮುಖದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿದರು. ಗಿರೀಶ ನೋಡಿದ; ಹೌದು, ಇದು ಸುರೇಂದ್ರನೇ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಮಾನ. ಮುಖ ಊದಿದೆ; ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಿದೆ; ಕೈಕಾಲುಗಳು ದಪ್ಪ ಆಗಿವೆ. ದೇಹ ನೀರು ತುಂಬಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾಂಟಾಕ್ಟ್ ಇಲ್ಲ ಅಂದರೂ ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಒಡನಾಡಿದವನ ಗುರುತು ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಸುವಂಥದಲ್ಲ. ಸುರೇಂದ್ರನೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

'ಹೌದು, ಸಾರ್. ಇದು ಸುರೇಂದ್ರನೇ ಇರಬೇಕು. ಇವನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ. ಇಲ್ಲಿ ಏಕೆ, ಹೇಗೆ - ಹೀಗೆ?' ತಡವರಿಸುತ್ತ ಕೇಳಿದ ಗಿರೀಶ.

'ಈ ಶವ ಚೆಕ್ ಅಪ್ ಗೇಟ್ ಹತ್ತಿರದ ಮಡುವಿನ ನೀರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು.. ಯಾರೋ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿಯವರು ನೋಡಿ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದು. ಬನ್ನಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ಮಹಜರ್ ಆಗಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಜೀಪ್ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಾಣದ ಹೊಳೆಯ ಮಡುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಪೊಲೀಸ್ ಜೀಪಿನ ಚಕ್ರ ಉರುಳಿತು.

*****

ಒಂದೇ ಸಮನೆ, ರಭಸದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನದಿ; ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜನ ಅದಕ್ಕೆ 'ಬಾಣದಹೊಳೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರು; ನದಿಯಾದರೂ ನದಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೊಳೆ ಎಂದೇ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಾಡಿಗೆ ಬೆಳಕು ಕೊಡಲು ಆ ನದಿಗೊಂದು ಆಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣವೂ ಆಯಿತು. ಒಂದಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಮುಳುಗಡೆಯೂ ಆಯಿತು. ನಂತರ ಡ್ಯಾಮಿನಿಂದ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ತಡೆಯೊಡ್ಡು ಪಿಕ್ ಅಪ್ ಡ್ಯಾಮೂ ಒಂದೆರಡು ಕಿಲೋಮೀಟರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಅದೇ ಮಡುವಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೂ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳು ಭರ್ತಿ ನೀರು. ಅದೇ ಹೊಳೆಯ ಉಳಿದ ನೀರೇ ಮುಂದೆ ಬಂಡೆ, ತಗ್ಗು, ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಿದು ದರೆ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಝರಿ ಯಾಗಿಸಿ, ಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸುರೇಂದ್ರನ ಶವತೇಲುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಕಂಡು

ಬಂದಿದ್ದು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು ಈ ಕಥಾನಾಯಕ ಗಿರೀಶನನ್ನು.

ಮಡುವಿನ ದಂಡೆಯಲ್ಲೊಂದೆರಡು ಮಾವು, ತಾರಿ, ಹೆಬ್ಬಲಸು ಮರ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಪೊದೆ, ಕುರುಚಲು ಸಸ್ಯಗಳು ದಂಡೆಯಂಚಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಇದೇ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಈ ಸುರೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇವನು ಕಂಬೈನ್ಡ್ ಸ್ಟಡಿ ಅಂತ ಬಂದು ಲೆಕ್ಕ ಪಕ್ಕ, ಸಮಾಜ, ಸೈನ್ಸ್ ಅಂತ ಪರೀಕ್ಷಾ ತಯಾರಿಗಾಗಿ ರಜಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಶಾಲಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲಾ ನಡೆದಾಡಿದ ಜಾಗ ಎಂದು ನೆನಪಾಯ್ತು. ಈಗ ಅದೇ ದಂಡೆಬದಿಗೆ ಶವವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಅವನ ಸನ್ನಿಹಿತ.

‘ನೋಡಿ, ಗಿರೀಶ್, ಇಲ್ಲೆ ನಿಮ್ಮ ದೋಸ್ತಿ ಶವ ಮುಂಜಾನೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು. ಆ ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನೋಡಿದರೆ, ಇದು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಾಲು ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಲ್ಲ. ಈಜು ಬಾರದ ಹುಡುಗ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಾಗಿಯೇ ಹಾರಿದ್ದು ಎಂದು. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಆ ಕಡೆ ಬಾಡಿ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯ: ಇಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡಿತು’ ಅಂದರು ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರ್. ಬಿಳಿ ಕಾಗದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ಥಳ ಮಹಜರ್ ಎಂದು ಉದ್ದ ಅಗಲ ಎಲ್ಲಾ ಅಳೆದು ನಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ಫೋಟೋ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರು ಪಿಸಿಗಳು. ಕಾತರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಕರೆದು ಸಾಕ್ಷಿ ಅಂತ ಸಹಿ. ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಗಿರೀಶನದೇ ಮುಖ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕಾನ್ವೆ ಬಲ್ ತೋರಿಸಿದಲ್ಲಿ ದಸ್ತಕ್ ಹಾಕಿದ.

ಸ್ವೇಷನ್ ಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬರೋಬ್ಬರಿ ಮದ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಗಂಟೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ಚುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣ ಭವನದಲ್ಲಿ ಆರಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಇಡ್ಲಿ ತಿಂದು, ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು, ಗಿರೀಶ ಮತ್ತೆ ಸ್ವೇಷನ್ ಗೆ ಹೋದ. ಈಗ ಶವವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡ್ತೇವೆ ಎಂದಾಗ ಗಿರೀಶ ಹೌಹಾರಿದ. ಏನೂ ತಿಳಿಯದವಗೆ ಏನೋ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಭಯ ಕಾಡಿತು. ಸರ್ಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕ್ಲಾರ್ಟರ್ಸ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿ ಹೆಂಡತಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಪಿಳ್ಳೆ; ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ, ಅಣ್ಣಂದಿರು ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರ ಎಲ್ಲಾ ನೆನಪಾಯಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಿಗಿಲಾಯ್ತು ಗಿರೀಶನಿಗೆ.

*****

ಗಿರೀಶನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತಷ್ಟು ನೆನಪಿನ ಹುತ್ತದೊಳಗೆ ಸಾಗಿತು. ಸುರೇಂದ್ರ ಇವನಿಗೆ ಬಹಳ ಆಪ್ತನೇ. ಇವನ ಕ್ಲಾಸ್ ಮೇಟ್. ಕಾಳಿಕೊಪ್ಪ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ,

ಮಾಧ್ಯಮಿಕದಿಂದ ಪಿಯುಸಿ ವರೆಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನೇ. ಆಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ನಂತರ ಮುಳುಗಡೆ ಆಗದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಮಂದಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವೇ ಗಿರೀಶನ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿ. ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಕಡುಬಡವರೇ; ಉಳ್ಳವರು ವಿರಳ. ಒಂದಷ್ಟು ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಜಿನ ಜನರು, ದೀವರು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕುಟುಂಬವಿರುವ ಹಳ್ಳಿಮಂದಾಪುರ. ಉತ್ತಮ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಪಿಯುಸಿ ಪೂರೈಸಿ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೊಂದು ಸಣ್ಣ ಹುದ್ದೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ತರಗತಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಸುರೇಂದ್ರನೇ ಇವನಿಗೆ ಕ್ಲಾಸ್ ಮೇಟ್. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಗೆಳೆತನ ಇವರಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು; ಹೊಳೆಯ ಸಲಿಲದಷ್ಟೇ ಶುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸುರೇಂದ್ರ ಪದವಿಯ ಅಂತಿಮ ವರ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಸುರೇಂದ್ರನ ಪೋಷಕರು ದೂರದ ದೆಹಲಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಗಿರೀಶನ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಆಸರೆ ಪಡೆದು ಕೂಳು ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದವನು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಟ, ಪಾಠ, ಕೂಟ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಇವರಿಬ್ಬರ ದೋಸ್ತಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸುರೇಂದ್ರ ಮಿತಭಾಷಿ; ಅತಿ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಮಾತು ಹೆಚ್ಚು ಆಡದಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಉತ್ತಮ ಅಂಕ ಪಡೆದು ಪದವಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪೂರೈಸಿ ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆತು ಅಣ್ಣ ಅಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದ. ಹೋಗುವ ಮೊದಲು, ಗಿರೀಶನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ತಂಗಿದ್ದು, ‘ಬಾಣದಹೊಳೆ’ ಎಂಬ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಪ್ರಶಾಂತ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದ್ದ. ಮೊದಲು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಆಗಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ. ಈಗ ಈ ಸುರೇಂದ್ರ ಏಕೆ ಬಂದು ಈ ಮಡುವಿಗೆ ಹಾರಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದು ರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಈ ಹೊಳೆಯ ಮೇಲೆ ಇವನ ಪ್ರೀತಿಯೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ‘ಪ್ರೀತಿ’ಯ ಮೋಡಿಗೇ ಇವನು ಮರುಳಾಗಿದ್ದನೇ, ಎಂದು ತಿಳಿಯದಾಯ್ತು. PC ಒಬ್ಬರು ಕರೆದಾಗ ನೆನಪಿನ ಓಟಕ್ಕೆ ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕಿದಂತಾಗಿ ಗಿರೀಶ ಎಚ್ಚೆತ್ತ... ಮುಂದೆ....

*****

ಶವವನ್ನು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಟಮ್ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ

ಪ್ಯಾಂಟಿನ ಒಳಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ಸ್ ಒಂದಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟು ನೋಟು ಇತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಗಿರೀಶನ ಆಫೀಸ್ ನಂಬರ್ ಇದ್ದ ಚೀಟಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ಪರ್ಸ್ ಒದ್ದೆಯಾಗಬಾರದೆಂದು ದಪ್ಪನಾದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಪೊಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿಟ್ಟು ದಾರದಿಂದ ಬಿಗಿದು ಅನಂತರವೇ ನೀರಿಗೆ ಜಿಗಿದಿದ್ದ. ಅಲ್ಲೇ ದಂಡೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದ ಹೆಬ್ಬಲಸಿನ ಮರದ ಪೊಟರೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಪರ್ಸ್ ಒಂದನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಅದೇ ವಿವರದ ಚೀಟಿ. ಸಾಯುವ ಮೊದಲೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ! ಆ ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಸುರೇಂದ್ರನ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ್ದರು. ಗಿರೀಶನ ನಂಬರ್ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕರೆಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಪೊಲೀಸರಿಗೂ ಪ್ರಕರಣ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವ ತರಾತುರಿಯು ಇದ್ದಿತ್ತೇನೋ. ಆ ತಾಯಿ ಮಗ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಾತೃ ಹೃದಯ; ದುಃಖ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ತಾಯಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದಂತಾಗಿ, ಮೊದಲೇ ಕೃಶಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವರ ಅರೋಗ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕ್ಷೀಣವಾಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ವಾಪಸು ಕಳುಹಿಸುವುದೇ ದುಸ್ತರವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಶವವನ್ನಂತೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೊಳೆತು ನಾರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಸತ್ತ ತಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇದ್ದ ತಾಯಿಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ. ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ಒಂದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಗಿರೀಶನಿಗೆ ನೀಡಿ, 'ನೋಡು ಗಿರೀಶ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯರು. ಈಗ ಹೀಗಾಗಿದೆ. ಅಮ್ಮನ ಇವತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತೀಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲ್ಲ. ಅವಳ ಅರೋಗ್ಯ ಮೊದಲೇ ಸರಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ನೀನೇ ನಮಗೆ ದಿಕ್ಕು. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಬಿಡು. ಮತ್ತೆಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯ ನಾವು ಅಲ್ಲೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದರು. ಡೆತ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್, ಪೊಲೀಸ್ ಮಹಜರ್ ಪ್ರತಿ, ಮೆಡಿಕಲ್ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆನಂತರ ಪಡೆದು ತನ್ನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಕೋರಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಇದ್ದ ರಾತ್ರಿಬಸ್ ಹತ್ತಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ಈಗ ಶವ ಅನಾಥವಾಗಿ ಶವಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿತ್ತು..

ಗಿರೀಶನ ಮನಸ್ಸು ಈಗ ತಾಕಲಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿತು. ತಾನು

ಈ ನಾಥನಿಲ್ಲದ ಶವಕ್ಕೊಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಅಂತ ಮಾಡಬೇಕೆ?

*****

ಅದಾಗಲೇ ಸುದ್ದಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗಿರೀಶನ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತಲುಪಿತ್ತು. ಐತಾಪುರದ ಊರಿನವರೊಬ್ಬರು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಹೊತ್ತು ಪೇಟೆಗೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದು ಅವರು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರೀಶನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಇವನು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರಿಗೆ ಏನೋ ಹಕೀಕತ್ ಇದೆ ಎಂಬ ವಾಸನೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನೇ ವದಂತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು, ಒಂದಷ್ಟು ರೆಕ್ಕೆ ಪುಕ್ಕ ಹಚ್ಚಿ.

ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಬಂದು ಬಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಇನ್ವೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಹೇಳಿ, ಸೀದಾ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿಯಾರು ಅಂದುಕೊಂಡ. ಗೆಳೆಯನ ಬೈಸಿಕಲ್ ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಯಾರ ಮೂಲಕವೋ ತಿಳಿಸಿ, ಎಂಟು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಐತಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಒಂಬತ್ತು ಮೀರಿತ್ತು. ಹೊರಬದಿ ಚಿಟ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಬಚ್ಚಲೆಂದರೆ ಕೇಳಬೇಕೆ! ಸದಾ ಹಬೆ ಏಳುವ ಕುದಿ ಕುದಿ ನೀರು ಹಂಡೆಯಲ್ಲಿ. ಹೇಗೂ ಚಳಿಗಾಲ. ಬೆಚ್ಚಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಬಂದ. ಮೈ ಹಗುರಾಯಿತು; ಮನಸು ಮಾತ್ರ ಭಾರವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

ಇತ್ತ ಇವನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗಾಗಲೇ ಸಿಟ್ಟು ತಾರಕಕ್ಕೇರುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಒಬ್ಬ ಸದಾಚಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಪಕ್ಕದ ಮಂದಾಪುರದ ಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹದಿನೈದನೇ ವರ್ಷದಿಂದಲೂ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವರು. ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ವಿತರಿಸಿ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿ, ತರಕಾರಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಇದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತೋಟದ ಉತ್ಪನ್ನದಿಂದ ಬದುಕಿನ ಬಂಡಿ ಎಳೆದವರು. ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಾತ್ವಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸಿಟ್ಟು ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ದೂರ್ವಾಸ ಎಂದೇ ಇವರ ನೆಗಕ್ಕೆ. ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಲ್ಲೂ ಯಾರೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ತಮ್ಮ ಮನೆ ದನ ಸಂಜೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂತಲೋ, ಮಗು ರಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅಳುತ್ತಿದೆ ಅಂತಲೋ ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಡಿ ಅಯ್ಯಾ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಹಸ್ತಗುಣ ಅಂದ್ರೆ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲೂ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಗುಣ ಇವರದು. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಮಗನನ್ನು ಹಾಗೂ

ಹೀಗೂ ಓದಿಸಿ ನೌಕರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಇವರಲ್ಲಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಇಳಿವಯಸ್ಸಲ್ಲೂ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಿದ್ದ ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಿಂಗೇಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮಹಾ ನಂಬಿಕೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶನಿವಾರ, ರಜೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬರುವ ಮಗ ಇಂದು ವಾರದ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಇಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅಂದ್ರೆ ಏನೋ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಗ, ಅಮ್ಮ ಬಡಿಸಿದ್ದ ಅನ್ನ - ನೀರ್ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಕಾದು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿಯಾನು ಮಗ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಏನೂ ಮಾತಾಡದಿದ್ದಾಗ ಅವರೇ ಮಾತಿಗಳೆದರು.

‘ಏನೋ ಗಿರಿ, ಇಂದೇ ಬಂದ್ಯಲೋ; ಏನ್ ಸಮಾಚಾರ’ ಕೇಳಿದರು. ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅಂಜಿಕೆ. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಕೇಳುವ ತವಕ. ಕುತೂಹಲದ ಮೊಟ್ಟೆ ಒಡೆಯಲೇಬೇಕು!

‘ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ, ಇವತ್ತು ಒಂದು ಕತೆ ಆತು.’ ಎಂದು ನಡೆದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದ, ಗಿರೀಶ. ‘ಏನು ಮಾಡಕು ಅಂತಿದ್ದೆ?’ ಕೇಳಿದರು..

‘ಏನಿಲ್ಲ, ನಾಳೆ ನಾನೇ ಅವನ ಶವಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಕು ಅಂತಿದ್ದೀ.’ ಮಗರಾಯನ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಜಮದಗ್ನಿಯಾದರು.

‘ನಿಂಗೇನಾದರೂ ತಲೆ-ಗಿಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದಾ? ಎಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಿ ಬುದ್ಧಿ? ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ಕೂಡ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಹಾಗಂದ್ರೇನು ಗೊತ್ತಿದ್ದಾ ನಿಂಗೆ?’ ರೇಗಾಡಿದರು.

‘ಇಲ್ಲ. ಅವಂಗೆ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೆ. ಅನಾಥ ವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದು ಶವ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಗತಿ ಕಾಣ್ಕಲ್ದಾ?’ ಕೇಳಿದ ಮಗ.

‘ಓಹೋ, ಭಾರಿ ಇವನದು. ನಾವು ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಅಂತ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದೀವಿ. ನಿಂಗೇ ಇನ್ನೂ ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಬರಲ್ಲೇ. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮಂಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಡೋಕು ಮುಂಚೆ ಯಾರೋ ಬೀದಿಲಿ ಬಿದ್ದ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಡ್ತಾ ಇಂವ. ಮಹಾ ಆದರ್ಶವಾದಿ. ನಿಂಗೆ ಓದಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋತು. ನಾಲ್ಕು ಕಲಿತ ಕೂಡ್ಲೇ ತಲೆ ತಿರುಗ್ತು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕೋದಿರಲಿ, ಹಾದಿ ಬೀದಿ ಹೆಣಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕಾಗ್ತಾ. ಯಾವ ಜಾತಿಯೋ ಏನೋ? ಕರ್ಮ ಹಿಡಿಯೋದು ಅಂದ್ರೆ ಏನು ಗೊತ್ತಿದ್ದಾ?. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲೆ. ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಹೆಸರೇನಾಗ್ತಾ? ಅಪ್ಪ ನೋಡಿದರೆ ಅರ್ಚಕ; ಮಗ ಮಾತ್ರ ಬೀದಿ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಧಾತಾರ!’ ಎಂದು ಅಷ್ಟು ಕೂಗಾಡಿದರು.

ಈಗ ಗಿರೀಶನಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಒಂದು ಕಡೆ ಅಪ್ಪನ ಕಟ್ಟಾಜ್ಜೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸ್ನೇಹಿತನ ಶವ ಕಣ್ಣಿಂದ ಕುಣಿದಂತಾಯಿತು. ಸುರೇಂದ್ರನ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಅಪ್ಪನನ್ನು ಮೀರುವುದೇ; ಆದರ್ಶ ತೋರುವುದೇ? ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಂತ ಅಪ್ಪ ನೆಟ್ಟ ಆಲದಮರಕ್ಕೆ ಜೋತು ಬೀಳಬೇಕೆ? ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? ಧರ್ಮ ಸಂಕಟ; ಹೊಟ್ಟೆ ತೊಳೆಸಿದಂತಾಯಿತು.

‘ಅಪ್ಪಾ, ಸುರೇಂದ್ರ ಅಂತ ಅವನ ಹೆಸರು. ಅವನೂ ನಮ್ಮ ಪೈಕಿನೇ. ಸ್ವಾರ್ಥರು. ಅವನ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣ್ತೆಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಕರುಳು ಕಾಣ್ತು. ಅವನ ಅಣ್ಣ ಏನೇನೋ ಸಬೂಬು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ಹೂಂ, ಹಾಗಂತ ಖರ್ಚಿಗೆ ಅಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ. ಈಗ ಆನು ಕೈ ಕೊಟ್ಟರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರ್ತಾ? ನೀನೇ ಹೇಳ್ತಿದ್ದಲ್ಲ. ಮಾತು ಕೊಟ್ಟರೆ ತಪ್ಪಲಾಗ ಅಂತ’ ಹೇಳಿದ ಗಿರೀಶ.

‘ಬಿಲ್ಕಲ್ ಆಗ್ತಿಲ್ಲೆ ಅಂದ್ರೆ ಆಗ್ತಿಲ್ಲೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸ್ಮೃತಿ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳು. ಏನಾದರೂ ನೀನು ಸಂಸ್ಕಾರ, ಗಿಂಸ್ಕಾರ ಅಂತ ಹೋದೆಯೋ ಅಪ್ಪ ಮಗನ ಋಣಾನುಬಂಧ ಮುಗೀತು ಅಂತ ತಿಳಿ. ಏನೋ ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ಒಂದು ಊರುಗೋಲು ಆಗ್ತಾ ಅಂದ್ರೆ, ಇಂವ ಬೀದಿಲಿ ಬಿದ್ದ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಡ್ತಾ; ಮಹಾಪುರುಷ - ಏನು ಮಗ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೋ!’ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಹಾಸಿಗೆಯುತ್ತ ಹೊರಳಿದರು.

ಜಗಲಿಯ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ. ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಅವರದೇ ಅಂತರಂಗದ ತಾಕಲಾಟ. ಆಸ್ತಿ, ಮನೆ, ಹಣಕಾಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗೊಂದಲ ಆಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗೋ ಪರಿಹಾರ ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತು. ಇದು ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೀರಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರ. ಅಪ್ಪನ ಮಾತಿಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದರೆ ಗೆಳೆತನಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯ. ಗೆಳೆತನಕ್ಕೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದರೆ ಋಣಾನುಬಂಧಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯ. ಒಂದು ಸಾವು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ವಾಸ್ತವಗಳಿಗೂ, ಇದ್ದವರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೂ ಅಂತ್ಯ ಹಾಡಬಲ್ಲದೆ? ಭಾವ ಭಾವಗಳ ಸಂಘರ್ಷ. ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಗಳ ವೈರುಧ್ಯ. ಅಪ್ಪನೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷ ಯಾಕಾಗಿ? ಆಸ್ತಿ ಪಾಲಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ ; ಮನೆ ಒಡೆಯಲೂ ಅಲ್ಲ; ಹಣದ ಕಾರಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಂತ್ವನ ಎಲ್ಲಿ - ಚಿಂತಿತನಾದ ಗಿರೀಶ.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪನಿಂದಲೇ ಕಲಿತಿದ್ದ ನೂರಾರು ಶ್ಲೋಕ, ಸುಭಾಷಿತಗಳೆಲ್ಲ ಗಿರೀಶನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಮಗ ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಥ ಸಹಿತ ತಿಳಿದು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬುದು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನೆನಪಾಯ್ತು.. ಗಿರೀಶ

ಕಡೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೆ ಮಾತೇ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮುಂಜಾನೆ ಹೊರಟುಬಿಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ..

‘ಅಪ್ಪ, ನಾವು ಸಣ್ಣಕಿದ್ದಾಗ ನೀನು ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಸ್ನೇಹ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು. ಅದನ್ನು ಗಳಿಸಿದರೆ ಯಾವತ್ತೂ ಉಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು’ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ‘ಸ್ನೇಹೇಚ ಬಂಧು ನ ಕದಾಚ ದೂರಃ....’ ಅಂತೇನೋ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ, ಅದೇನೋ ‘ಸ್ತ್ರೀಚ ಶಿಷ್ಯಾಋತ್ವಿಗಾಚಾರ್ಯ ಚಾಮಾತಾ ಚ /ಸಖಾಪಿವ ಉತ್ಸನ್ನಬಂಧೋ ರಿಕ್ತೇನ ಕಾರಯೋದವನೀಪತಿಹಾ’ ಮೃತನ ಹಣ ದ್ರವ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವನ ಮಿತ್ರನಾದವನು ಮೃತನ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ (ನಿರ್ಣಯ ಸಿಂಧುವಲ್ಲೋ ಎಲ್ಲೋ..) ಹೇಳಿರುವಾಗ ತಪ್ಪೇನು? ಸಖ ಅಂದ ಮೇಲೆ ಆನು ಸಖನೇ ಅಲ್ಲಾ? ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡ ಬಾರದು? ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಪುಣ್ಯ ಸಿಕ್ತು ಅಂತ ಲೆಖ್ನಿ ಹಾಕಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇರದಲ್ಲ. ಆದರ್ಶವಾದಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವೂ ಎನಗಿಲ್ಲೆ. ಅವರು ಕೊಡುವ ಕಾಸಿನ ಆಸೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು ಗಿರೀಶ. ಗೋಡೆ ಮೇಲಿದ್ದ ಹಲ್ಲಿಯೊಂದು ಲೋಚ್ ಲೋಚ್ ಗುಟ್ಟಿತು.

*****

ನಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು, ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೂಡುವ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದಿದ್ದ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಕರಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಸೈಕಲ್ಲೇರಿ ಮತ್ತೆ ಎಂಟು ಕಿ.ಮೀ. ಪೆಡಲ್ ತುಳಿದ ಗಿರೀಶ. ಸೀದಾ ರಾಮ ಮಂದಿರದ ಹಿಂಭಾದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ದೇವರಿಗೆಂದು ಹೂ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಗಿರೀಶನನ್ನು ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳ್ಳಗೆ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಆಗ-ಈಗ ಪೂಜೆ, ಶಾಂತಿ ಹೋಮ ಅಂತ ಅವರು ಗಿರೀಶನ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಪಡಿಚಾಕರಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿದೆ. ರಾಮಮಂದಿರದ ಪೂಜೆ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ತಿಥಿ, ಅಪರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ..... ಗಿರೀಶ ವಿವರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಆ ಶವಕ್ಕೊಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಉಪಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿದ. ರಾತ್ರಿ ಅಪ್ಪ ಮಗನಿಗೆ ಆದ ವಾಗ್ವಾದದ ವಿಷಯ ಹೇಳಲು ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಅಂದ್ರೆ ಪೊಲೀಸ್ ಕೇಸ್ ಏನಾದ್ರೂ ಆಗಿರಬೇಕಲ್ಲ ಅಂತ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕ

ರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇನ್ನೆಕ್ವಾರವರದ್ದು ತಕರಾರೇನೂ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ತನಗೆ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ ಅಂದರು. ಸಾಕ್ಷಿ-ಪಾಕ್ಷಿ ಅಂತ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಎಳೆಯಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಗಿರೀಶನ ಮಾತಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಇಟ್ಟರೂ ಖರ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೇನೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಖಾತ್ರಿ ಆದಾಗ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಯಿಂದ ಶವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಗಿರೀಶನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ತರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು..

ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲೈನ್‌ಮನ್ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನಂಬಿಕಸ್ತ. ಗಿರೀಶನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಗೌರವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸ. ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಸಂಜೆ ಬಾಟ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಅಂತ ಹಣ ಪೀಕುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ಸಹಕರಿಸಲು ಅವರು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬೇರಿಬ್ಬರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಶವ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದ. ಪೊಲೀಸರೂ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾನವೀಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಗೆಳೆಯನ ಶವಕ್ಕೊಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಅಂದು ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಜೀವಿ, ಇಂದು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಜೀವ, ನದಿ ತೀರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪಂಚ ಭೂತದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂದು ಸದ್ಗತಿಯತ್ತ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿದ.

*****

ಗಿರೀಶ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸವಾರಿ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಬಂದಾಗಿತ್ತು. ‘ಅಪ್ಪಿ, ಎಲ್ಲಾ ಆತಾ?’ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಅಳುಕುತ್ತಲೇ ಹೂಂ ಅಂದ. ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದ ‘ಅಪ್ಪಿ, ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ.. ನಾನೂ ಅಕಲ್ ಹಾಕಿದಿ. ನಿನ್ನ ಮಾತೇ ಸರಿ. ನೀ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಅನಾಥವಾಗಿದ್ದ ಶವಕ್ಕೆ ಗತಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದು ಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸವೇ. ಶವವೊಂದನ್ನು ಅನಾಥವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಎಳೆದಾಡಿ ಕುಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವಂತಾಗಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಅಲ್ಲ. ಸಖಾಪಿವ ಉತ್ಸನ್ನಬಂಧೋ.... ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ... ಅನಾಥ ಪ್ರೇತ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅಂದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸಮ. ಬರಡು ನೆಲಕ್ಕೆ ನೀರುಣಿಸಲೋ, ಬೆಳಕು ನೀಡೋದಕ್ಕೋ ಅಂತ ಆಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಬದುಕು ಮುಳುಗಿತು. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗ ತನ್ನ ಬರಡು ಬದುಕಿಗೆ

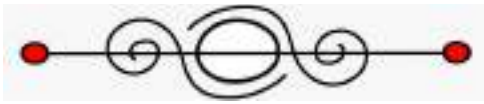
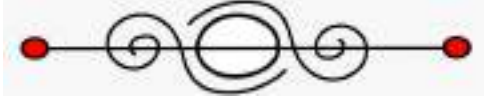
ನೀರುಣಿಸಿ, ಬೆಳಕು ಕಾಣೋ ಮೊದಲೇ ಕತ್ತಲೆ ಹುಡುಕ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ವಿಪರ್ಯಾಸ.. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ನಾಳೆಯೇ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹೊಯ್ದು ಬಾ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶ ಎರಡೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆದರೆ ಚಂದ.' ಅಂದಾಗ ಸಮಾಧಾನವಾಯ್ತು ಗಿರೀಶ ನಿಗೆ. ಮುಂಜಾನೆ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಬಸ್ ಹತ್ತಿದ ಗಿರೀಶನಲ್ಲಿ, 'ಸಖಾಪಿವ ಉತ್ಸನ್ನಬಂಧೋ....' ಅನುರಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

*****

ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹೀಗೊಂದು ಸುದ್ದಿ,

'ಕಾಳೆಗೊಪ್ಪದ ಕನ್ನಡಿ' ಎಂಬ ಸ್ಥಳೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯ್ತು. 'ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಬಾಣದಹೊಳೆಯ ಪಿಕ್ ಅಪ್ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಶವವೊಂದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಯುವಕ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಆದರ್ಶವನ್ನು ತೋರಿದ್ದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ಈ ಯುವಕ ಸಮೀಪದ ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರ ಮಗ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದ್ದು ಅವನ ಕಾರ್ಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.' ಇದ್ಯಾವುದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲ ವೆಂಬಂತೆ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಬಾಣದಹೊಳೆ.

*****

Five Weeks in Quebec: The French Immersion Experience

Amit Bhat
Maple, Ontario, Canada

This past summer, I had the privilege of participating in a five-week French immersion program in Trois-Rivières—a small and intensely Francophone town in Quebec, Canada. Little did I expect at the start of my stay that what I initially saw as an interesting way to kill time during the summer would end up doing so much more than just strengthening my French skills.

As my family and I, beaten down by the hot June sun, entered the main building of the Université du Québec à Trois-Rivières on move-in day, we were greeted by university representatives who handed us a binder and a cheque for the next two weeks' worth of food. Frantically searching for the right words to say, I didn't expect my French learning journey to begin there and then as I scrambled to pour four years of high school French into a single sentence. Marked on the binder I received was the French level, course and workshops assigned to me through an online placement test I had done some weeks prior. While my university-level French course—taught in a tutorial-style class of 20 and worth one transfer credit—took up three hours of my

weekday mornings, my hour-and-a-half-long workshops would take place later in the day and alternate between different themes throughout the week. These themes would range from French music and Francophone culture to Quebecois slang or argot, bringing something new to every workshop I attended. Where my course led me through a deep study of French grammar, listening and reading comprehension, my workshops offered me a chance to unwind and socialize with fellow students, all the while applying what I'd learned earlier in the day to real-life conversations and activities.

When I wasn't in class or workshop, I was hanging out with my roommates, either partaking in activities offered by the program like rock climbing, ziplining or trips to nearby towns, attending the mandatory weekend outings or relaxing in our comfy apartment for four after a long day. There was Owen, loquacious and extroverted with a knack for cooking; Fraser, laid-back but a force to reckon with on the running track; Yotam, intellectual with an eye for world affairs; and of course myself, the youngest of the four hoping to learn a little something from each of his roommates. What made our experience all the more enriching was our different cultural backgrounds—an aspect of our identities that reflected strongest in our colourful choices of cuisine. Owen's family hailed from southern China; Fraser was of mixed

European and Indigenous heritage; Yotam was Iraqi Jewish with relatives in Mumbai; and I was of South Indian heritage. In accordance with the program's three-strikes policy for the non-urgent use of English on campus, we pledged to speak in French not only while out together but also in our own apartment. Much to the contrary of drowning in mundane textbooks during my high school years, I was not just learning French—I was living it.

While the immersion experience made me more comfortable speaking in French, I was also learning to live independently. Although they didn't know it at the time, each of my roommates had taught me an essential life skill that was meaningful to them. Owen—a third-timer in the program—taught me how to steam, stir fry and cook basic dishes. Accompanying Fraser on his weekly training sessions helped me grow as an athlete through better injury prevention. When we weren't spending the night talking about politics, history, languages and our cultures, Yotam gave me helpful pointers on course selection and how best to stay organised during my upcoming freshman year of university. It was these relationships I had built with my roommates and other fellow students over those five weeks that made my Explore experience all that more meaningful, and it is due to that significance that those bonds still stand strong today.

Only when the time came to say my goodbyes to my roommates and instructors did I realise how quickly my five-week stay had gone by. Having entered Quebec as an Ontarian in a foreign land, I was

leaving that day her adopted child. As my parents arrived once again on campus that afternoon, loading my bags in the trunk before heading to the States for a visit, I began to reflect on the single most important thing I took away from my Quebec experience—social power of language. In English-speaking parts of Canada, the Quebecois are often stereotyped as mean and insular people, disconnected from the rest of the country. Like many of my friends, I too had fallen for this stereotype, allowing it to inform my expectations when initially heading to campus. But as I went out of my comfort zone to make friends with locals, I realised something—when the language barrier is overcome, the Quebecois are unmatched in their hospitality. As soon as I'd start speaking French, I'd feel an air of welcome in a land I assumed for so long to be diametrically different from my own. My interactions with restaurant employees the night before my departure from Quebec only confirmed this sentiment. As I swooped in to help my parents make an order, I began to feel a sense of appreciation from those around me—a feeling of embrace as though I was one among them.

My experience in Quebec was one that challenged stereotypes and, in their place, created opportunities for meaningful connections and experiences. While my occasional homesickness had me rethinking my decision to stay in Quebec, I never understood its true value until I returned home to Toronto. As I conclude this little essay, I yearn to visit Quebec and meet old friends once more. To put it like a Québécois—à plus tard, cher Québec!

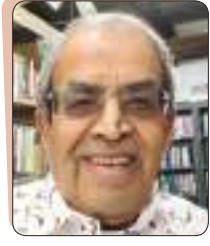
Sitting on a rock while on a group hike

Adoring the views at La Mauricie National Park

- If you're interested in learning more about opportunities like this one, feel free to email me at ambhat456@gmail.com or shoot me a WhatsApp message at +1 (416)-302-7912. The program I participated in is funded and run by the Government of Canada under the Official Languages Program, which you can read further up on at <https://englishfrench.ca/>. Anyone can apply, including non-Canadian citizens/PRs.

ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ಟ ಯೇತಡ್ಡ
ಯೂನಿಯನ್ ಸಿಟಿ, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ

ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ
ನನಗದೆ ಡಾಲರು ರೂಪಾಯಿ
ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರೆ
ನಾನೂ ವಾಟ್ಸಪ್ ಸಿಪಾಯಿ

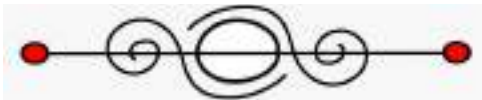
ಕೈಹಿಡಿದವಳು ಕೈಕೊಡದವಳು
ಮಾಡಿದಡಿಗೇಯೇ ಚಂದ
ಸಲ್ವಾರ್ ಕಮೀಜಿನ ನಿಡುಜಡೆಯವಳು
ಈಕೆ ಬಂದುದೆಲ್ಲಿಂದ?

ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ
ಮಸಾಲೆ ದೋಸೆ ಕೊಬ್ಬರಿ ಚಟ್ಟಿ
ತೊಗರಿ ಬೇಳೆ ಸಾರು ಕೆಂಪಕ್ಕಿ ಅನ್ನ
ಮನೆ ಹಿಂದೆ ಊಟ ಕರೆವಳು ಬಾ ಚಿನ್ನ

ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಭಾರತ, ಅಮೇರಿಕಾ
ಏನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ
ಹೆಂಡತಿಪ್ರೀತಿಯ ಭಾಗ್ಯವ ತಿಳಿಯದ
ಗಂಡಿಗೆ ಜಯವಿಲ್ಲ

ಫ್ರಿಡ್ಜಿನ ತೆರೆದರೆ ರುಚಿ ರುಚಿ ತಿಂಡಿ
ಅವಳದು ಈ ಸಂಪತ್ತು
ತುಟಗಳ ತೆರೆದರೆ ತುಳುಕುವುದಿಂಪಿನ
ಎರಡೋ ಮೂರೋ ಮುತ್ತು

(ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿ)

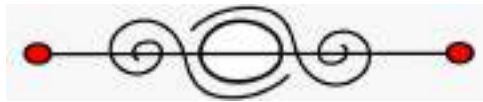
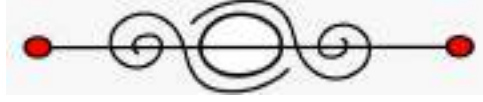

ಝೆ ಚಾಂದ್ ಮಕರಂದ್

(ಕವಿ ಶ್ರೀ ವಸಂತರಾವ್ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಮರಾಠಿ ಕವನದ ಭಾವಾನುವಾದ)

ಚೇನುನೋಣ ಕಮಲದೊಳಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ
ಮಕರಂದ ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆಯುವ ಆನಂದದಲ್ಲಿ
ತಲ್ಲಿನ ಸಿಹಿ ಸವಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ
ಮುಚ್ಚುವದು ಸಂಜೆ ತೆರೆಯುವುದು ಮುಂಜಾನೆ
ತಿಳಿದರೂ ಹೊರ ಹೋಗಲು ಬಿಡದು ಅತ್ಯಾಸೆ
ಮುಚ್ಚಿತು ಕಮಲ ಸಂಜೆ ಚೇನುನೋಣ ಒಳಗೆ
ತಿಂದು ತಿಂದು ಮಕರಂದ ಅಂತ್ಯ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ
ಸತ್ಯ ಇದು ಅತ್ಯಾಸೆ ಬಿಡದ ಮನುಜರಿಗೆ
ಲೌಕಿಕ ಆಸೆ ಸಣ್ಣದಾಗಲಿ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಂತೆ
ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವು ಜನ್ಮ ಪುನರ್ಜನ್ಮಗಳಂತೆ!

■ ■ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ಟ ಯೇತಡ್ಕ ಯೂನಿಯನ್ ಸಿಟಿ, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ

ಉಪನಯನವೊಂದು ನಾಟಕವೇ?

Krishnaprasad Balike
Toronto, Canada

ನಾನು ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಉಪನಯನವಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ವರ್ಷದ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಬೇಸಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಮಧೂರು ಮದನಂತೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ವತಿಯಿಂದ ನಡೆಸುವ ವಸಂತ ವೇದಪಾಠ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯಾಗಿದ್ದು ದೇವಾಲಯದ ವರ್ಷಪ್ರತಿ ನಡೆಯುವ ಚಾತ್ರೆಯ 4 ದಿನಗಳ ಅವಧಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇದ ಮಂತ್ರ ಕಲಿಯಲು ಬಂದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನ ತಂದೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತಾನು ಬರೆದ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವುಳಿಸಲು ಉಪನಯನವೆಂಬ ನಾಟಕ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದ ದಿನ ವಿತರಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಎರಡು ಪುಟಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಓದಿದ ನೆನಪು ನನಗೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ (ಈ ಪುಸ್ತಕ ದೊರೆತದ್ದು ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ!). ಆದರೆ ಯಾಕೂ ಏನೋ, ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ನಾನು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಯಾವುದೂ ಪಾಠದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಷೋಡಶ ಹಾಗೂ ಅಪರ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು. ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ಮಾನವನ ಜೀವನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹದಿನಾರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಸಂಸ್ಕಾರ ಎಂದರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ನಡೆಯ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಹನ್ನೆರಡು

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹಾಗೂ ಇನ್ನುಳಿದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಜೀವ ಅಂತ್ಯವಾದಮೇಲೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಾಗಿವೆ. ಆ ಹದಿನಾರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಹೀಗಿವೆ-

ಗರ್ಭಾದಾನ, ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ಚಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ನಿಷ್ಕಮಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೂಡಾಕರ್ಮ, ಕರ್ಣವೇಧ, ವಿದ್ಯಾರಂಭ, ಉಪನಯನ, ಸಮಾವರ್ತನ, ವಿವಾಹ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ.

ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಗರ್ಭಾದಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಮೊದಲ ಸಂಸ್ಕಾರ! ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಇದು ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿದೆ. ತನು ಮನ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಸೇರಿದರೆ ಉದಾತ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಸಂತತಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆದರೆ ಮತ್ತೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಿರುವಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪುಂಸವನ. ಶಿಶುವಿನ ಶಾರೀರಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯಯುತ ಮಗುವಿನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೆಲವು ಆಹಾರ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀಮಂತ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಏಳನೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುವ ಸಂಸ್ಕಾರ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಪುಂಸವನ ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಪುಂಸವನ ಮತ್ತು ಸೀಮಂತ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡನ್ನೂ ಏಳನೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

'ಚಾತಕರ್ಮ' ಶಿಶುವಿನ ಜನನದ ನಂತರದ ಮೊದಲ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಹೆರಿಗೆಯ ಸಮಯದ ಮೈಲಿಗೆಯಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗಲು, ಮನೆಯವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ

ತೊಡಗಿದ ಆಶೌಚ (ಸೂತಕ)ದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಲು ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅಗತ್ಯ. ಮಗು ಹುಟ್ಟುವ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ದೋಷವಿದ್ದರೆ ಇದೇ ದಿನ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿಶು ಜನನದ ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ 'ನಾಮಕರಣ'. ಮಗುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ 'ನಿಷ್ಕಮಣ'. ಇದರ ವೈದಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಾಗಿಲ್ಲ. 'ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ' ಮಗುವಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಾಗೂ 'ಚೂಡಾಕರ್ಮ' ಅಥವಾ 'ಚೌಲ' ಒಂದು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಂತರ ನಂತರ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕಾರ 'ಕರ್ಣವೇಧ' ಎಂದರೆ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. 'ವಿದ್ಯಾರಂಭ' ಅಂದರೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಆರಂಭ ಮಾಡುವ ದಿನ. ಏಳು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಕಾರ 'ಉಪನಯನ' ಅಥವಾ 'ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ'. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚಿಸೋಣ.

ಮನುಷ್ಯನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿದು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾದಾಗ 'ಸಮಾವರ್ತನೆ' ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಹವೀಶ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಒಂದು ವಾರ ಮೊದಲು ನಾಂದಿ ಸಮಾವರ್ತನೆ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮಾವರ್ತನೆ ಹೋಮವಾದ ಮೇಲೆ ಮದುಮಗನಿಗೆ ಅಡಿಕೆ ಮರದ ಹಾಳೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಪೆ ಬಂದಿದೆ, ತಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಕ್ಷಣ ಅವನ ಸೋದರ ಮಾವ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು, ಈಗಲೇ ನಿನಗೆ ಈ ವೈರಾಗ್ಯ ಯಾಕೆ, ನೀನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ, ನಿನಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ! ಪೂರ್ವ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ 'ವಿವಾಹ'. ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿ ಅರುವತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ 'ಸನ್ಯಾಸ' ಹಾಗೂ ನಂತರ ಕ್ಷಪ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ವಾನಪ್ರಸ್ಥ' ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅಂತಿಮವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ 'ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ' ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮ ಶರೀರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ ಉಪನಯನ ಮತ್ತು ವಿವಾಹ. ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವವೇನು? 'ಉಪ' ಎಂದರೆ ಸಮೀಪ ಹಾಗೂ 'ನಯನ' ಎಂದರೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಗುರುವಿನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ಅಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ದಿನ ವಟುವಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಅಥವಾ ಜನಿವಾರ

ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರೇಳೆಯ ಜನಿವಾರಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವಿವರಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಜನಿವಾರದ ಒಂದೊಂದು ಎಳೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ, ತಂದೆ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬದ್ಧತೆಯ ದ್ಯೋತಕ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಉಪನಯನವು ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮನವರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕೂಡಾ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆಯ ನಂತರ ವಟುವಿನ ತಂದೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪನಯನದ ಬಗೆಗಿನ ಈ ತರಹದ ಮೂಲಭೂತ ವಿವರಣೆಗಳೆಲ್ಲ 'ಹವ್ಯಸಿರಿ' ಓದುಗರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅನಗತ್ಯ.

ನಾನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಓದಿದ ಪ್ರಕಾರ ಉಪನಯನವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ವೈಶ್ಯ ವರ್ಣದವರೂ ಮಾಡುವಂತಹ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಅಲ್ಲದೆ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲು ಎಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ವೈಶ್ಯ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾದರೆ ಉಪನಯನದ ಉದ್ದೇಶ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಆರಂಭ ಎಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಳಪಾಯ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಎಂದರೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ಉಪನಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರ ತೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೂ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುವ ವಿಧಾನ. 'ಬ್ರಹ್ಮಮ್ ಜ್ಞಾನೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ' ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಯಾರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೋ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯ. ಹಾಗಾದರೆ ಉಪನಯನ ಆದವರೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಉಪನಯನ ಅಗತ್ಯ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಮರ್ಶನಾರ್ಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಷೋಡಶ

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾಕಿಲ್ಲ? ಕೆಲವು ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದ ವಿಷಯ ಎಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ವೇದ ಪಾಠ ಕಲಿಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಶಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತೇ?

ಭಾರತದಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೆಲೆಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ (ಹವೀಕರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ) ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಬಹುದು- ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೂ ಮುಂದೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗಾದರೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡುವುದು ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು. ನನಗೆ ಸ್ವತಃ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಉತ್ತರ ಬಹುಶಃ ಹೀಗಿರುತ್ತಿತ್ತು- 'ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದವರು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗದವರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವೈದಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಸಂತಾನದವರು ಎಷ್ಟು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವೈದಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪನಯನವೆಂಬುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವುಳಿಸಲು ನಡೆಸುವ ನಾಟಕವಲ್ಲ, ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ!'

References

1. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ:

<https://vedicgyaan.com/sanskar-16-sanskaras-of-the-great-vedic-dharma/>

2. ಉಪನಯನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ:

<https://vaidicpujas.org/upanayanam/> ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಟೊರೊಂಟೋ, ಕೆನಡಾ

Why? ಯಾಕೆ?

Balakrishna Joshi
Fremont, California

Why do we exist? Why does this universe exist? Why does our planet exist? Answers to these questions remain a mystery that transcends the boundaries of science, philosophy, and religious studies. While science has provided us with some valuable insights into the origins and mechanics of the cosmos, it falls short of addressing why we exist and why the universe exists. While the simple answer to the question remains “we don’t know why we exist”; in this article, I will focus on the similarities that I find between Vedanta and Science on some existential realities and some thinking that dwells deeper into the inquiry.

There seems to be some unknown force, beyond our imagination, that is behind all this. Both Vedanta and Science say or imply the source is Energy that is governed by cosmic intelligence.

Both Vedanta and Science say the universe always existed and will always exist. Both say our universe goes through energy and matter transformations and in a constant creation & destruction cycle, with no permanence to names and forms. Additionally, according to both, our universe goes through long periods of expansion and im-

plosion cycles. Albert Einstein showed us the relation between Energy and matter.

In this context, it is worthwhile asking: ‘what is the purpose of our lives?’ Simply put, I believe it is to experience happiness at the individual level for all beings (including humans, animals, plants, and so forth). In our scriptures, they tell us “Sarve Janah Sukhino Bhavantu”. This means finding ways to keep ourselves in the state of Sukha (happy) and help others to remain in the state of Sukha. How do we stay in the state of Sukha? We human beings are wired with a consciousness that finds happiness in a sense of progress (“Evolve”). Progress is what brings us a real sense of satisfaction. Forward motion seems to matter to us for our sense of well-being. Having some goals, and moving towards those goals seems to help us remain satisfied and happy. Reaching the goal by itself brings only temporary happiness. To have lasting happiness we seem to need newer and newer “destinations” or progress; it’s the direction to progress and evolve and expand, perhaps we inherited this trait from the universe we live in, which on its own is constantly expanding at a rapid pace. The way that we remain happy is when we feel and sense that our lives are progressing in the direction we desire.

The pursuit of a state of happiness seems like a universal human endeavor during our existence. According to Vedanta, the goal of human life is to be in touch with our true nature “Sat Chit Ananda”, staying happy

by realizing the true nature of the self. This realization can be achieved through meditation, self-inquiry, and other spiritual practices. Such self-examinations are supposed to lead to emotional balance that leads to lasting lifelong happiness through the ability to withstand unfavorable circumstances and favorable circumstances with equanimity (Stithaprajna)

Science has also made significant contributions to our understanding of the human mind and behavior. Positive psychology, for example, focuses on the study of human flourishing and well-being. It has identified several factors that contribute to happiness, such as positive emotions, engagement, relationships, meaning, and accomplishment.

The intersection of Vedanta and science can provide a more comprehensive understanding of human happiness. Vedanta offers a spiritual perspective on the nature of the self and the universe, while science provides an empirical perspective on the workings of the mind and the brain. Together, they can help us understand the complex interplay between our thoughts, emotions, and behaviors.

One way in which Vedanta and science intersect is through the concept of mindfulness. Mindfulness is a state of awareness that involves paying attention to the present moment without judgment. It has been shown to quiet the mind and cultivate inner peace and has numerous benefits for mental and physical health, including reducing stress, anxiety, and depression.

Another way in which Vedanta and science intersect is through the concept of gratitude. Gratitude is the practice of acknowl-

edging and appreciating the good things in life. It has been shown to have numerous benefits for well-being, such as increasing positive emotions, improving relationships, and reducing stress. Vedanta also emphasizes the importance of gratitude in spiritual practice, as it helps to cultivate a sense of contentment and detachment from material possessions.

Impermanence and Adaptability: Vedanta teaches the impermanence of material existence, encouraging individuals to embrace change. Evolutionary biology, a cornerstone of scientific understanding, underscores the adaptability of species over time. Both perspectives highlight the importance of accepting change, fostering resilience, and adapting to new circumstances for sustained happiness.

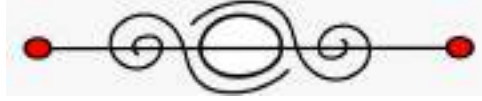
Mind-Body Connection: Vedanta emphasizes the mind-body connection and the importance of maintaining balance for overall well-being. Psychoneuroimmunology, a field in modern science, explores the interactions between psychological processes, the nervous system, and the immune system. Both Vedanta and Science acknowledge the profound impact of mental states on physical health and happiness.

Health (Aarogya) and Wealth (Aishwarya): have been articulated as the two foundational blocks for living beings. We humans have two major components to Health. One is emotional health, and the other is physical health. Our conscious actions that strengthen and maintain our emotional and physical health have been emphasized by both Science and Vedanta. Adequate wealth and good use of wealth

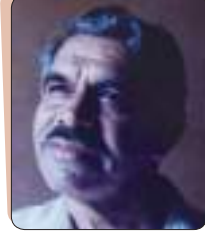
beyond our own needs to be deployed for helping other living beings (charity) and to help our planet is also emphasized by both Science and Vedanta.

In conclusion, understanding the purpose of existence or even understanding the pursuit and staying in the state of happiness is a complex and multifaceted topic. Vedanta and science offer complementary perspectives on this topic, and their intersection can provide a more comprehensive understanding of human happiness. By integrating spiritual and empirical approaches, we

can cultivate a deeper sense of well-being and fulfillment in our lives. As I started at the beginning of this writing, the answer to the question, why do we exist? Why does this universe exist? Why does our planet exist? etc., remains a mystery and the answer at this point is “no one really knows”. However, the study of Vedanta and Science helps us take some small steps to gain a broader perspective regarding questions on existential realities and perhaps will help us make the best of this life we experience we are gifted with.

ವಿನೋದ - ವಿಚಾರ - ಲಹರಿ

ಪ್ರೊ.ಹರಿನಾರಾಯಣ ಮಾಡಾವು
ವಿಶ್ರಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು (ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ)
ಸಂತ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ.

ಮುಗ್ಧತೆಯಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ

1 ಬಂತಡಪ್ಪಯ್ಯೋ ಹೋತಡಪ್ಪಯ್ಯೋ

ಅದೊಂದು ಕೂಡು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಾದ ಘಟನೆ. ಸುಮಾರು ಏಳು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ, ಅವರ ಪತ್ನಿ, ಮೂವರು ಮಗಂದಿರು, ಮೂವರು ಮಗಳಂದಿರು; ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ; ಹಾಗೆ ಮೂವರು ಸೊಸೆಯಂದಿರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮೂವರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೂ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ತುಂಬು ಸಂಸಾರ ಅದು. ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೆತ್ತವರು/ ಹಿರಿಯರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕತೆ ಹೇಳಿ ರಂಜಿಸಿದ ಬಳಿಕವೇ ಮಕ್ಕಳು ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಜಮಾನರ ಹಿರಿಯ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಆಗ ಮೂರು ವರ್ಷವಾಗಿರಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ, ಕತೆ ಕೇಳಲು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ. ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡುಸರು ಹೊರಗೆ ಹೊಲ, ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಯೂ ಹೆಗ್ಗುಸರು ಅಡಿಗೆ, ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಣೆ, ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕತೆ ಹೇಳಲು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ! ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆವಾಗ ಆ ಹುಡುಗನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗಳು - ಅಕ್ಕ (ಅವನಿಗಿಂತ ಕೇವಲ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹಿರಿಯವಳು) "ತಮ್ಮಾ... ಬಾ ಆನು ಕತೆ ಹೇಳ್ತೆ" ಎಂದು ಕರೆದಳೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅತಿ ಸಂತೋಷ! ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಅಕ್ಕ ಏನು ಹೇಳಲಿದ್ದಾಳೋ ಎಂದು ಅವನು ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ, ಕಾತರದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಅಕ್ಕ ದೊಡ್ಡವರ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಎರಡೇ ಮಾತುಗಳು! "ಹೋತಡಪ್ಪಯ್ಯೋ... ಬಂತಡಪ್ಪಯ್ಯೋ..." ಅಂತ! ಅಷ್ಟನ್ನೇ ಅವಳು ಮತ್ತೆ,

ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಹೇಳುವುದು, ಅವನು ಪ್ರತೀ ಬಾರಿಯೂ ಹುಂಗೆಟ್ಟುತ್ನು ಆಲಿಸುವುದು... ಸನಿಹದಲ್ಲೇ, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ 'ಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪ'ದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆ ಮನರಂಜನೆ! [ಅಕ್ಕ, ತಮ್ಮನ ಸಂಭಾಷಣೆ ಅವರ ಮನೆ ಮಾತು ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ (ಹವಿಗನ್ನಡ)ದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತೆಂದು ಓದುಗರು ಪರಿಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಕೋರಿಕೆ.] "ಹೋತು + ಅಡ + ಅಪ್ಪಯ್ಯೋ, ಬಂತು + ಅಡ + ಅಪ್ಪಯ್ಯೋ" ಅಂತ, ಅಷ್ಟೇ. ಅಡ=ಅಂತೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. 'ಅಪ್ಪಯ್ಯೋ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಬೋಧನೆ. "ಹೋಯಿತಂತೆ, ಬಂದಿತಂತೆ... ಬಂದಿತಂತೆ, ಹೋಯಿತಂತೆ" ಎಂದಷ್ಟೇ ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಕತೆ! ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲು ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೂ ಎನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ ಹೇಳಿದ್ದಷ್ಟಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದ ಮುಗ್ಧ ಆತ!

ಇಂದು ಆ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸುವಾಗ... ಆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ 'ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ' ಅಡಗಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿದ "ಪುನರಪಿ ಜನನಂ, ಪುನರಪಿ ಮರಣಂ| ಪುನರಪಿ ಜನನೀ ಜಠರೇ ಶಯನಂ" ಶ್ಲೋಕದ ಸಾರವೇ ಆ ಕತೆಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೆಂದು ಎಂತಹ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ ಸಂಗತಿ! ಅಲ್ಲವೇ?

2 ಏನನ್ನೆಲ್ಲ 'ಬಿಡುವುದು' ?

ಅಪ್ಪ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಮಗಳು ಸುಮನಳಿಗೆ ಆಗಿನ್ನೂ ನಾಕು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಪ್ಪ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸ್ಕೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಾಗ ಶೆಡ್ಡೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ದಿನವೂ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಕೈಬೀಸಿ

ಬೀಳ್ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗದು.ಒಂದು ದಿನ, ಎಂದಿನಂತೆ ಸ್ಕೂಟರ್ ಶೆಡ್ಡಿಗೆ ಬಂದು,ಅಪ್ಪ ಸ್ಕೂಟರ್ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕಣ್ಣರಳಿಸುತ್ತ ನೋಡಿ "ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪಾ... ಆನೂ ದೊಡ್ಡ ಆದ ಮೇಲೆ - ಸ್ಕೂಟರ್ ಬಿಡುವೆ, ಕಾರ್ ಬಿಡುವೆ, ಬಸ್ಸನ್ನೂ ಬಿಡುವೆ" ಎನ್ನುತ್ತ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ದನಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವೆ" ಎಂದಾಗ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಸುತ್ತ ಅವಳ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಹೊರಟರು. ಮನದಲ್ಲಿ ಅವಳ ನುಡಿಗಳೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. [‘ಬಿಡುವುದು’ ಅಂದರೆ ‘ಚಲಾಯಿಸುವುದು’. ಹಾಗೆಯೇ ‘ದನಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು’ ಎಂದರೆ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಅವುಗಳ ಹಗ್ಗದ ಕುಣಿಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ, ಹೊರಗೆ ಮೇಯಲು, ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದು. ಮೇದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡ ದನಗಳು ಸಂಜೆ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ದನಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು, ಕಟ್ಟುವುದು ಅವಳಿಗೆ ‘ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ’ವಾಗಿ ಕಂಡಿರಬಹುದು!] ಬಿಡುವುದರ ಯೋಚನೆ ಹಿಡಿಯಿತು!

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅತಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು - ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ - ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆಯಲು ನಾವು ಸಿದ್ಧರಿರಬೇಕು. ‘ಕಮಲ ಪತ್ರದ ಮೇಲಿನ ಜಲಬಿಂದು’ ವಿನಂತೆ (ಅಂಟಿಯೂ ಅಂಟದಂತೆ) ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಇರಬೇಕು. ಗೀತಾಚಾರ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ "ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸ" ಎಂದಲ್ಲವೆ ಬೋಧಿಸಿದುದು?

3 ಗೌರವ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರವೇಶ!

ಒಮ್ಮೆ ಮೂಡುಬಿದಿರೆಯ ‘ಸಾವಿರ ಕಂಬದ ಬಸದಿ’ ಯಲ್ಲಿ ಡಾಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಪುತ್ರಿ ಕ್ಷಮಾ ರಾವ್ ಅವರ ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಂಘಟಕರು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದರು. ಅದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶ; ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮನಸಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ "ಸಂಜೆ ಮೂಡುಬಿದಿರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ರಾತ್ರಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು" ಎಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪುಟಾಣಿ ಸುಮನಳಿಗೆ ಅದು ಕೇಳಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು! ಅವಳು, ನೃತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಾನೂ ಬರುವುದಾಗಿ ಹಟ ಹಿಡಿದಳು. "ನೋಡು ಮಗಳೂ, ಗೌರವ ಪ್ರವೇಶ - ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಪ್ರಿಂಟ್ ಮಾಡಿದ ಕಾಗದ ಎನಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದವು. ಆನು ಒಬ್ಬ ಮಾಂತ್ರ ಹೋಯೆಕ್ಕಡ.

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆಯವರ ಕರಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಒಳಗೆ ಬಿಡವು" ಎನ್ನುತ್ತ ಅಪ್ಪ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಅಪ್ಪು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಳೇ? "ಎನಗೆ ‘ಗೌರವ ಇಲ್ಲದ್ದ ಪ್ರವೇಶ’ ಆದರೆ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಆನೂ ಬತ್ತೆ, ಅಪ್ಪಾ" ಎಂದು ತನ್ನ ಹಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ವಾದಿಸಿದಳು! ಅಂತೂ, ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಕು ಸಾಕಾಯಿತು. ಅಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶಕ್ಕಿಂತ ‘ದೊಡ್ಡ ಗೌರವ’ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇರೇನು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ?

4 ‘ಹೆನರೇನು?’...

ಆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಓರ್ವ ಲಾರಿ ಮಾಲಿಕ; ಸ್ವತಃ ಚಾಲಕರೂ ಹೌದು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಆಗಾಗ ಲಾರಿ ಬಾಡಿಗೆಗೆ, ನಿಗದಿಮಾಡಿ ಮಾತಾಡಲು ಜನ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ, ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬರು ಬಂದು ಲಾರಿ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಯಜಮಾನರ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ (ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗ) ಒಮ್ಮೆ ಅಜ್ಜನ ಮುಖ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಂದವರ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಯಜಮಾನ, ನಡುವೆ ಒಮ್ಮೆ, ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆಗಂತುಕರು ಆ ಬಾಲಕನಲ್ಲಿ "ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಎಂತ ಮಾಣಿ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಹುಡುಗ "ಏನು..." ಎಂದ. ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತುಸು ನಗುತ್ತ "ಒಳ್ಳೆದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ "ನಿನ್ನ ಹೆಸರೆಂತಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಹುಡುಗ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ "ಏನೂ" ಎಂದ! ಅವರು ಸುಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ "ಒಳ್ಳೆದಪ್ಪಾ ಒಳ್ಳೆದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಎಂತ ಹೇಳು" ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಹುಡುಗ ಮೂರನೇ ಬಾರಿಗೆ ಅವರ ಬಳಿ ತುಸು ಬಾಗಿ "ಏನು" ಎನ್ನಬೇಕೆ! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಒಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಯಜಮಾನ, ಈರ್ವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಒಳಗಿಂದಲೇ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ - ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತ "ಅವನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಅಗಂದ ಅವಾ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಪ್ಪದು. ಅವನ ಹೆಸರು ‘ವೇಣು’ ಹೇಳಿ. ಅವಂಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುಲೆ ಎಡಿತ್ತಿಲ್ಲೆ" ಎಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರು! ಪ್ರಕರಣ ತಿಳಿಯಾಯಿತು; ಹುಡುಗನ ಹೆಸರು ವೇಣು ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಿತು!. [ಮನೆಗೆ ಬಂದವರೊಡನೆ ‘ಏನು?’ ಎಂದು ಮನೆಯವರು ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ

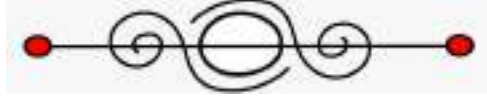
ಬಂದವರು "ಒಳ್ಳೆಯದು" ಎಂದು ಹೇಳುವ 'ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ' ಹುಡುಗನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದು, ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದೇ, ಆಗಂತುಕರು ತಿಳಿದದ್ದೇ ಈ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು!]

5 ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಮಜಾ!

ಪುಟ್ಟ 'ಅಮೋಘ'ನು ಹುಟ್ಟಿದುದು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ. ಅವನ ಹೆತ್ತವರು ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯರು. ಅಮೋಘನ ಅಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟೂರು ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅಮ್ಮನ ತವರು ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ, ಕುಟುಂಬಿಕರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು ಇದ್ದಾರೆ.

ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾಗಿ ಕಿರಿಯರನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿಟ್ಟು - ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುವುದು ಅಜ್ಜಂದಿರ (ಅಜ್ಜಿಯರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತೇನಲ್ಲ!) ಸ್ವಭಾವವಷ್ಟೇ? ಹಾಗೆ, ಮನೆಯಜ್ಜ

(ಅಪ್ಪನ ಅಪ್ಪ) ಅಮೋಘನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ 'ಪುಳ್ಳಣ್ಣ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಅಮ್ಮನ ಅಪ್ಪನ ಪಾಲಿಗೆ ಆತ ಮುದ್ದು 'ಚಾಮಿಕುಂಞಿ'ಯಾಗಿದ್ದ! ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡಾಗ, ದೂರವಾಣಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಈವರೆ ಅಜ್ಜಂದಿರಿಂದ ಹೀಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬೆಳೆದ ಅಮೋಘ ಅಜ್ಜಂದಿರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಗುರುತಿಸಲು ತನ್ನದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡ ಬಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ! ಅಮೋಘನಿಗೆ ಒಬ್ಬರು 'ಪುಳ್ಳಣ್ಣಜ್ಜ' ಆದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು 'ಚಾಮಿಕುಂಞಿ ಅಜ್ಜ' ಆದರು. ಹಾಗೆಯೇ, ತನ್ನನ್ನು 'ಅಣ್ಣೋ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು 'ಅಣ್ಣೋ ಅಜ್ಜಿ' ಎಂತಲೂ 'ಒಪ್ಪಣ್ಣ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು 'ಒಪ್ಪಲಜ್ಜಿ'ಯೆಂದೂ ಹೇಳತೊಡಗಿದ! ('ಒಪ್ಪಣ್ಣ' ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗದೆ 'ಒಪ್ಪಲ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ). ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಗನಿಂದ ಹೀಗೆ 'ಮರುನಾಮಕರಣಗೊಂಡು' ಅಜ್ಜಂದಿರೂ ಅಜ್ಜಿ ಯಂದಿರೂ ಆನಂದತುಂದಿತರಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆದೆ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಮೋಜು?

Our yatra from Amarnath to Matha Vaishno Devi and Places in-between

Krishnamurthy P. and Sharda K. Gudehithlu
Bolingbrook, IL

Sharda and I took this yatra along with fifteen friends from the United States and three friends from India during July - August 2023. We selected the same travel agency that helped us to complete our previous yatra to Chardam (Yamunotri, Gangotri, Kedarnath and Badrinath) in 2022. We met once a month before the trip to study and finalize the trip dates, places to see and hotels to stay. At each place, our travel agency selected a couple of hotels, and we made the final decision about where to stay.

DAY 1

We reached Srinagar and from there we went to a hotel in Sonmarg by car. It was about a three hour drive. After checking into the hotel, in the evening we went to Neelgrath to register ourselves and to get a RFID (Radio frequency ID). This RFID is mandatory for every Amarnath traveler. All these places are controlled by the Indian military. In case any traveler gets lost during the Amarnath trip, the military can

locate them easily using this RFID. From Neelgrath, helicopters take off for Amarnath shrine. It is about a 7–8-minute flight. We had booked our helicopter ride 3-4 months in advance.

DAY 2

We reached Neelgrath to take our trip to Amarnath Shrine by helicopter. Unfortunately, because of heavy rain and bad weather, helicopter flights were canceled for that day. We went back to the hotel to plan for an alternate way to go to the Shrine. There are four ways one can go to the Shrine: helicopter, walking, palaki (four people will carry you in a palaki) or riding a horse. Helicopter ride solely depends on the weather. Keeping this in mind, we kept two days for the Amarnath trip. The last three ways of traveling to the Amarnath Shrine as mentioned above, must go to Baltal to continue the onward journey to the Shrine. The distance from Baltal to Amarnath Shrine Cave is about 14 km.

DAY 3

(Shri Amarnath Shrine Cave).

We went to Amarnath Shrine Cave by palaki. It took about five hours to reach the Shrine. After getting down from palaki, we reached the Shrine by climbing about three hundred steps. Halfway through the climbing, I ran out of breath and then I was forced to take the help of the medical emergency facility right there at the shrine to raise my blood oxygen level. After visiting the Shrine, we had food at Langar and then we came back to our hotel at Sonmarg via Baltal. The path to Amarnath Shrine involves a strenuous trek at high altitudes, which can lead to altitude sickness and other health complications. Throughout the route to Amarnath Shrine, people are serving hot water, lemonade, small shops selling food, and Langar serving free food to devotees. All along the track, the scenic view is so beautiful with mountains, waterfalls created by melting of glaciers, and valleys with

rivers. Sonmarg is about 9000 feet above sea level and Amarnath Shrine is about 12,500 feet above sea level. High altitude sickness is common with the travelers here. Anyone above the age of 70 is not allowed to go to Amarnath Shrine. Each one of us must produce a medical certificate about our health duly signed by their own doctor prior to going on the trip.

DAY 4 – 6

We traveled back to Srinagar from Sonmarg. We stayed in a houseboat in Nigeen Lake overnight, enjoying the water and spending time riding the Shikara (a small boat takes people from shore to houseboat and for sightseeing around the lake). We stayed in Srinagar for 3 days. During these days we visited famous Mughal gardens like Nishat Bagh, Shalimar Bagh and Cheshmashahi garden. We visited

(The Adi Shankaracharya Shiva Temple, Srinagar, India).

the ancient Shiva Temple, visited by Adi Shankaracharya, considered as the oldest temple in Kashmir, situated on the top of the hill in the middle of Srinagar. From the temple one can have a bird's view of Srinagar city.

We visited Gulmarg, famous for skiing and shooting movies. Gulmarg is about 32 miles from Srinagar. At Gulmarg, we went to the mountain Apharwat Peak situated at the height of 14,403 feet, by ropeway. We had a good time in Srinagar visiting all these places, the weather was perfect, greenery everywhere surrounded by hills.

DAY 7

We traveled from Srinagar to Leh, Ladakh via Kargil. Kargil war memorial is very beautiful and an emotional place. The Kargil War Memorial, also called as Dras War Memorial, is a war memorial

(Kargil war Memorial, Kargil, Ladakh, India).

built by India Army at Kargil, Ladakh, commemorating the 1999 Kargil War between India and Pakistan. (We stayed in Kargil that night.

DAY 8 – 9

We reached Leh. Leh is about 11,900 feet above sea level. It is advised that visitors spend a couple of days at Leh before embarking on any other site sightseeing, to acclimate to the height. At Leh, there are several places to visit including monasteries, but on day 9, me and my wife took a rest day.

DAY 10

(Khardungla, Leh, Ladakh, India).

We traveled to Nubra Valley, via Khardungla. Khardungla which is about 18,000 feet above sea level. Khardungla is famous for being the second highest place in the world where there are roads for vehicles. First being Umling Lain Jammu and Kashmir at a height of 19,300 feet above

sea level. Mount Everest base camp is at a height of 17,598 feet above sea level. When traveling at high altitude places, vehicles are equipped with oxygen tanks for emergencies. Nubra Valley is about 10,000 feet above sea level. At Nubra Valley, we enjoyed a ride on double humped camels through sand dunes. We stayed overnight at this place.

DAY 11

On our way back from Nubra Valley to Leh we visited a beautiful Deskit monastery and Hunder Village.

DAY 12

We took a flight from Leh to Jammu, from Jammu we traveled to Katra and settled in a hotel. This small town serves as the base camp for visiting the famous Shrine of Matha Vaishno Devi temple. Matha Vaishno Devi's Shrine is situated at a height of 5,200 feet above sea level.

DAY 13

(Shri Matha Vaishno Devi Shrine, Katra, India).

We went to the Matha temple by riding horses. There are other ways to go to the temple like by helicopter or walking. The horse ride takes about 5 – 6 hrs. to reach the Shrine. The horses do not go up to the

Shrine, so you have to walk the rest of the way. Before going to the Shrine, we had to deposit all our cell phones, belt, wallet in a locker. Matha Vaishno Devi Shrine is on Trikuta Hills. This mountain is believed to be the second home of the divine goddess Durga. Matha Vaishno Devi Shrine is different from most of the other Hindu temples since it does not hold any idols or pictures of deities in its sanctum. Instead, the cave houses naturally formed pindies or rock formations which are immersed in water and regarded as the manifestation of Matha Vaishno Devi. The Shrine is inside a cave and the walk is about 30 meters long and the walkway is just one-and-a-half-meter high. After the darshan of Matha Devi, we head towards Bhairon Ghati. Bhairon temple is situated 1.5 km from the Matha Vaishno Devi Shrine at an altitude of 6,600 feet above sea level. It is believed that it is a must to visit Bhairon Temple after Matha Vaishno Devi darshan, without which the Yatra will be incomplete. One could go to this temple by walking or horseback or by taking a ropeway. We went to this temple and back to the hotel by horseback. After visiting the temple, we reached our hotel at Katra in the evening.

DAY 14:

We went to Patnitop, a stunning hill station of Jammu and Kashmir. It is about 85 km from Katra, it took us 2 hours to reach the place by car. Patnitop is not only famous for the breathtaking natural beauty of its surroundings but also well-known for skiing, trekking and seeing natural springs. From top of the hill, one could go down the

Patnitop hill station of Jammu and Kashmir.

hill using a ropeway to enjoy the garden or other sport activities like zip line etc.,

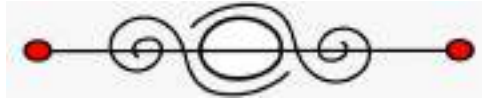
DAY 15

After breakfast we headed to Jammu airport to take our flight to Mumbai.

We saw the Sindhu River everywhere

from Amarnath to Leh. There are so many places to visit at Leh and it may take at least 3 – 4 days to see all of them. Overall, Yatra was worthwhile. We enjoyed every moment of it.

Jai Bole Nath! Jai Matha Di!

ಆಸೆಗೆ ಹಾರವೆಲ್ಲ?

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಳಕುಂಬ
ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ, ಯು.ಎಸ್.ಎ

ಮಾತೆಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಗುವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವ ಆಸೆ.
ಮಂದಮಾರುತವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಆಸೆ.
ಮೋಡವಾಗಿ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವ ಆಸೆ.
ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಲೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಆಸೆ.

ಮಧುರವಾದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಸದಾ ಆಲಿಸುವ ಆಸೆ
ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಆಸೆ
ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳನ್ನು
ಆರಿಸುವ ಆಸೆ.

ಮುಂಜಾನೆ ಸುರಿವ ಮಂಜುಹನಿಯಾಗುವ ಆಸೆ.
ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡಿ ವನಸುಮಗಳ
ಸೌರಭವ ಸವಿಯುವ ಆಸೆ.
ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಅರಳಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ
ಪರಿಮಳ ಬೀರುವ ಆಸೆ.

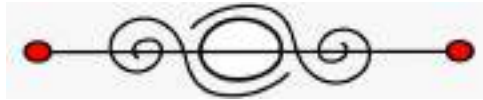
ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುವ ಆಸೆ.
ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲುಳಿಯಲಿ ಎಂಬಾಸೆ.
ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರೊಂದಿಗೆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮರೊಂದಿಗೆ
ನಲಿದಾಡುವಾಸೆ.

ಭ್ರಮರವಾಗಿ ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೀರುವ ಆಸೆ.
ವಿಶಾಲವಾದ ಕಡಲನ್ನು ಅಗಾಧ ಜಲರಾಶಿಯನ್ನು
ಮರಳದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಆಸೆ.
ದಿನಕರನ ಅಸ್ತಂಗತವನ್ನು ಅನವರತ ನೋಡಿ
ಆನಂದಿಸುವ ಆಸೆ.

ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ ಸುಖ ದುಃಖ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆ.
ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಸೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತನ್ನತನವನೆಲ್ಲಿ
ಮರೆತೆನೇ ಎಂಬ ಚಿಂತನೆ!

ನಾನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ?
ಜೀವನದಲ್ಲೇನು ಸಾಧಿಸಿದೆ? ನನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ
ನೈಜತೆಯ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಆಸೆ.
ಕವಯತ್ರಿಯಾಗಿ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಲೇಖನಿಯಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿಸುವ ಆಸೆ.

ನನ್ನಾಸೆಗಳಿಗೆ ಮಿತಿ ಯೆಲ್ಲಿದೆ?
ಕನಿಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ಶೇಷಶಯನನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಸೆ.
ಮತ್ತು ತಾಯ್ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚುವಾಸೆ
ಇದೇ ನನ್ನ ಕೊನೆಯಾಸೆ.

ಜನ್ಮದಾತೆಗೆ

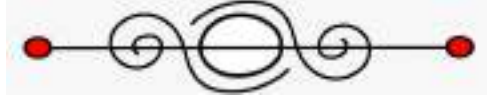
ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಳಕುಂಜ
ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ, ಯು.ಎಸ್.ಎ

ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಗೆ ನಮೋನಮಃ
ಮಹಾದೇವನ ಸತಿಗೆ ನಮೋನಮಃ
ಹೊತ್ತಳು ನನ್ನನು ನವಮಾಸ ಗರ್ಭದಲಿ
ಕುವರಿಯನು ನೋಡಿ ಆನಂದಭಾಷ್ಯವನು ಸುರಿಸಿದಳು
ಎದೆಹಾಲ ಕುಡಿಸಿ ಲಾಲಿ ಜೋಗುಳವ ಹಾಡಿದವಳು
ಆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಯಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಲಿ?

ಮೊದಲ ಮಾತುಗಳ ಕಲಿಸಿದವಳು
ಕೈಹಿಡಿದು ಸರಿದಾರಿಯಲಿ ನಡೆಸಿದವಳು
ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿ ದೇವರಲಿ ಭಕ್ತಿಯನು
ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗೌರವವ
ಮೃದುಮಧುರ ಮಾತಿನಲಿ ತಿಳಿಸಿದವಳು
ನನ್ನ ಸಂಕಟ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದವಳು
ಆ ಕಾರುಣ್ಯಮಯಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ಮರಿಸಲಿ?

ಅವಳ ರೂಪ ದೇವಕನ್ಯೆಯಂತೆ
ಅವಳ ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತೆ
ಅವಳ ಕಂಗಳ ಕಾಂತಿ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ದೀಪ್ತಿಯಂತೆ
ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯಧಾರೆ ಅಮೃತದಂತೆ
ಆ ಜನನಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ತುತಿಸಲಿ?

ಎಲ್ಲರಲಿ ಹೇಗಿರಲಿ ನನಗೆ ಸದಾ ಅವಳದೇ ನೆನಪು
ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೃದಯದಲಿ
ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷವೂ ಕಾಡುತಿದೆ
ತಾಯಿಯೇ ದೇವರು ಕ್ಷಮಯಾ ಧರಿತ್ರಿ
ಮಮತಾಮಯಿ
ಆ ಮಹಾತಾಯಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದವೇ ನನಗೆ ಶ್ರೀರಕ್ಷೆ.

Rituals – Superfluous or Substantive?

Ramesh Hegde

Dallas, Texas

A dictionary definition of ‘ritual’ is that it is any ‘religious or solemn ceremony consisting of a series of actions performed according to a prescribed order’. The term translates to ‘dharmaacharaNe’ in Kannada. From this definition, it is obvious that the ‘series of actions’ performed as a part of the ritual are specific to a religion. Therefore, I’m limiting the topic of discussion/analysis in this article to rituals associated with Hindu/Sanatana Dharma/Vaidika Dharma tradition.

The mere translation of the word, ‘ritual’ to mean dharmaacharaNe provides ample insights into the purposeful nature of it, i.e., an action carried out in conduct/practice/execution (‘aacharaNe’) of your ‘dharma’ (religion/tradition/sanskriti/sampradaya). Implied is the fact that such a ritual is ordained by the ‘supreme authority’ on the matter - “scriptures” - which in our case are Vedas, specifically in the karma-kaanda section (samhitas and braahmaNaas). An estimate has it that the latter makes up 80%+ content of the Vedas (Ref: Discourses on Taittiriya Upanishad by Prof. Mahadevan, IIM, Bengaluru, India): https://www.youtube.com/playlist?list=PLWjpkY4mU2RAJMnm3CFyefVKrb9gMe7_N

In my rational and logical analysis of the topic here, tempered and supported by five decades of personal experience as a practicing Hindu, I’m not going to dwell deep into what rituals we’re talking about or how to go about practicing those daily or at any given cadence. It’s my firm conviction that this august Havyaka group is amply familiar with the topic, coming from an ancestry that the Banavasi Kadamba kings reverentially employed for leading the performance of homa, yajna, and other such ‘havis’(ghee)-involving, priestly devata-kaaryas. It’s my earnest hope to get across the purposeful nature of the rituals that our forefathers gifted and endowed us with, in attaining the four purusharthas – dharma, artha, kaama, and moksha – in life.

Religion, in my view, is an embodiment of four dimensions, represented by the acronym RSVP – Rituals, Scriptures, Values, and Practice. As you can see here, rituals form an important aspect of a religion as alluded to above, and many consider those as synonymous with a religion, because of how closely they both are intertwined.

You may have heard people say, “I’m spiritual, but not religious” meaning that they (a) do not subscribe to and follow the seemingly ‘restrictive’ ritualistic aspect of the religion, and (b) would rather follow the philosophical side of the religion. Such a view, however, could possibly arise from a not understanding and/or misunderstanding of the ‘rituals’ aspect of the religion. I would argue that you cannot separate rituals

from a religion, as they are a part and parcel of any religion, as alluded to above, and do play a significant role in your health and well-being, the primary focus of this article.

The arguments in favor of rituals as a necessary evil, for the adequacy/completeness of the practice of a religion and the tangible benefits from these practices are outlined below.

A. Physical Health Perspective

I have personally experienced significant health benefits coming from the practice of daily rituals, setting the tone of the day when performed in the pristine, quiet morning environment. Therefore, I'm a big believer in the substantiveness of Vedic rituals. Here are some anecdotal, personal, and/or scriptural supporting evidence:

#1 In Bhagavad Gita, Lord Krishna urges everyone to perform their scripturally-ordained, daily obligatory duties ('niyata karma' or 'kartavya karma'), as a necessary step in life.

नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः ।

शरीरयान्नापि च ते न प्रसिद्धयेदकर्मणः ।

Bhagavad Gita, Ch. 3, #8||

niyatam kuru karma tvam karma jyāyo hyakarmanah

śharīra-yātrāpicha te na prasiddhyed

akarmanah || Bhagavad Gita, Ch. 3, #8||

“Perform your prescribed [Vedic] duties, because action is superior to inaction. By ‘not performing’ those actions, even the basic task of ‘body maintenance’ will not be possible.”

#2 The daily rituals (or for that matter any other ‘devata kaarya’ such as a ‘homa’, ‘yajna’ etc.) consisting of preparing for daily worship (pre-pooja steps), sitting

cross-legged for an extended period, doing various mudras during pooja, performing poojas following a given protocol, offering daily prostrations ('shirasAshTAnga namaskAra'), practicing 'sandhya's etc. contribute to physical health and wellbeing, albeit in small (yet meaningful) proportions each, as they comprehensively and regularly exercise your body parts. “If you have an Altar, you alter” is an often-heard quote in spiritual discourses. I am, by no means, suggesting that these rituals would/should be a substitute for the daily/weekly bout of physical exercises.

Regrettably, the dedication and commitment required in the disciplined execution of the daily rituals (& keeping up with those 'nityakarma' lifelong) coupled with non-understanding of the rationale behind these practices have given them a bad rap and are factors contributing to the many believers' conveniently shifting their allegiance to 'spirituality' at the expense of rituals, in their so-called fancy and modernized logic.

B. Mental Health Perspective

Here again, I can attest to the tremendous health impacts of the daily rituals (e.g., Vedic/mantra chanting, meditation, and daily poojas).

1 Rituals help keep you active and keep your brain sharp. Being active and keeping your brain sharp becomes particularly important in your “sunset” years, as you retire, become less mobile, or live in isolation due to the loss of your spouse or loved ones.

2 Rituals help quieten your mind, getting rid of distracting, disturbing, and agitating thoughts.

3 Rituals bring ‘focus’ to your mind such that you can perform your actions efficiently and effectively.

4 Rituals help you attain purity of mind, from a spiritual standpoint.

5 Diligent practice of rituals will bring about ‘prasaada buddhi’ – a sense of acceptance (with understanding) of ‘results of your actions’ that come your way, so you’re able to deal with the ups and downs of life with equanimity and stop asking questions like, “Why me?” when results do not necessarily turn out to be to your liking. Take a look at what Dr. D.V. G. of Mankutimmana Kagga fame says on work and prasaada buddhi:

ಇರುವ ಕೆಲಸವೆ ಮಾಡು ಕಿರಿದೆನದೆ ಮನವಿಟ್ಟು |
ದೊರತುದ ಹಸಾದವೆಂದುಣ್ಣು ಗೊಣಗಿಡದೆ ||
ಧರಿಸು ಲೋಕದ ಭರವ ಪರಮಾರ್ಥವನು ಬಿಡದೆ |
ಹೊರಡು ಕರೆ ಬರಲ್ ಅಳದೆ – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||

“Do your work with all your heart without getting fixated on your likes and dislikes (or getting concerned with things like ‘this is a small/mental task’). Do not complain; accept whatever you get in ‘results of actions’ as prasaada. Endure the misery of this world without losing sight of the universal truth. When it is your turn to go, just leave without crying.” – Mankutimma

Most of you are probably aware of the fact that mental health issues such as depression, dementia, and Alzheimer’s are a big problem in Western societies – 1 in 5 U.S. adults experiencing mental illness (with 1 in 20 suffering from a serious illness) and 17% of youth (ages 6 – 17 years) having a mental disorder in 2023 (<https://www.nami.org/NAMI/media/NAMI-Media/Infographics/NAMI-You-Are-Not->

[Alone-FINAL.pdf](#)).

There is ample scientific evidence to show that religious practices and rituals are a novel way of combating the ‘silent killer’, mental health disease/disorder. They are also a better alternative to prescription drugs, as there are no adverse side effects (often encountered with prescription drugs) associated with practices such as Vedic Chanting or the performance of regular religious practices/poojas. “Meditation trumps Medication” is one of my ever-guiding mantras!

Prof. Mahadevan, in his discourses on Taittiriya Upanishad, summarizes the tri-fold benefits of rituals: (a) quieting the mind (b) bringing focus to the mind, and (c) purifying the mind. Mind being the organ/super-indriya of the body that directs the five karmEndriyaas and five jnaanEndriyaas, it’s critically important to keep it in control and healthy so we can use it to deploy our bodily tool-kit effectively and efficiently in the performance of actions. Unless you become proficient in the practice of the rituals (and gain purity of mind), how can you talk about their ‘renunciation’, to move on to the next level of religious practice?

If you diligently contemplate on the topic-in-question, you’ll realize that a ritual is but one face, complementing ‘jnaana’ or spirituality, the other face of the same religion coin. So, in the purposeful journey of life, you cannot evolve to the spiritual side of things unless you’ve put in enough effort performing the rituals and preparing your body and mind for the receipt of the highest wisdom of Vedanta, your ultimate spiritual quest.

ಬಬಂಗೋ ಹಬ್ಬಕ್ಕೊಂದು ಹೋಟೋ

Medha Hegde
San Antonio, Texas

ಹಬ್ಬ ಬಂತೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರ ಮನದಲ್ಲೂ ಮರೆ ಮಾಸದ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪು ಗೊಣಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದು. ಹುಟ್ಟಿದೂರಿನಿಂದ ಸಪ್ತಸಾಗರದಾಚೆ ಇರುವ ನಮಗಂತೂ ದೊಡ್ಡ ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿಯೇ ಇದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಆಗಾಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲೊಂದು 'ಬಿಂಗಿ ಪದ.' ಇದು ನಮ್ಮೂರಿನ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು 'ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಆಕಳುಗಳ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ಊರು ತುಂಬಾ ಹೋಗಿ ಜಟಕಾ, ಬೀರ ಮತ್ತೆ ಚೌಡಿಗೇಲ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಪೂಜೆ, ಆಕಾಶದೀಪ ಹಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಬಿಂಗಿ ಪದ ಕೇಳುವುದು, ತುಳಸಿಪೂಜೆ, ಬೂರಿ ಕಳುವು, ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವುದು, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಡಲೆ ಬೇಳೆ ಹೋಳಿಗೆ... ಒಂದೇ ಎರಡೇ, ಹಲವಾರು ವಿಶೇಷಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತರ ಹಬ್ಬಗಳಂತೆ

ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳು, ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಂತೂ ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮೂರು ದಿನ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಗಂಗಾಷ್ಟಮಿಯಿಂದಲೇ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಬ್ಬದ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಬಲಿಪಾಡ್ಯದ ಸಂಜೆ ಬಿಂಗಿ ತಂಡದ ಬರುವಿಕೆಗೆ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಪಾಡ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ ಬಿದಿಗೆಯ ಸಂಜೆ ಸುಮಾರು ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಸರಿಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ 'ಬಿಂಗಿ ಪದ' ಹಾಡುವವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. (ಸಿಸಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇವರನ್ನು 'ಹಬ್ಬ ಹಾಡುವವರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ). ಪ್ರತಿದಿನ ರಾತ್ರಿ 9.30-10 ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ಮಲಗುವ ನಾವು ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಬಿಂಗಿ ಪದ ಹೇಳುವವರ ದರ್ಶನ

ಆಗದಿದ್ದರೆ ಜೋಲು ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿದ್ದೆ ಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತಡರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಂತರ ಬಿಂಗಿಯವರು ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ಅಮ್ಮ ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

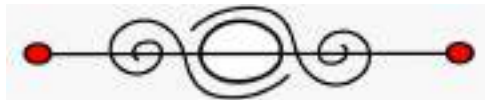
'ಬಿಂಗಿ ಪದ' ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಜನಪದ ಶೈಲಿಯ ಹಾಡು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇವರನ್ನು ಹಬ್ಬ ಹಾಡುವವರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರಂತೆ. ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಇತರ ಪೌರಾಣಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರುತ್ತ ನಂದಾದೀಪ ಹಿಡಿದು ಮನೆ ಮನೆಗೂ ತಿರುಗುತ್ತ ಹಬ್ಬದ ಮೆರುಗನ್ನು ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಏರಿಳಿತವಿಲ್ಲದೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 8-15 ಜನರ ಗುಂಪು ಸೇರಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನಾಯಿಗಳ ಕೂಗಾಟ ಇದಕ್ಕೊಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ವಾದ್ಯ. ಇವರಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆಯಾಗಿ ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ದಾರಿದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹನಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ದಾರಿದೀಪಕ್ಕೆಂದು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಸೂಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮನೆಯ ಯಜನಮಾನ ಮತ್ತು ಯಜಮಾನ್ತಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಬಿಂಗಿಯವರ ಬರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆಯ ಕುರುಹಾಗಿ 'ಬಿ ಬಿಂಗೋ ಹಬ್ಬಕ್ಕೊಂದು ಹೋಳ್ಕೋ' ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೂಗು ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿದ ಜನರನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸಿ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಿಂಗಿ ತಂಡ ಬಂತೆಂದರೆ ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕುತ್ತ, ನಡುಗುವ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗಾಗಿ ಕಾದು ನಿದ್ದೆ ಹೋದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕರೆತರಬೇಕು. ಕೇರಿ ಮನೆಯಾದರೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರು ಬರುವುದುಂಟು. ಎಲ್ಲ ಮನೆಯವರೂ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಿಂಗಿ ತಂಡದವರು ಬಿಂಗಿ ಪದ (ಹಬ್ಬ ಹಾಡಲು) ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವರು. ತಂಡದ ಒಬ್ಬ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪಲ್ಲವಿಯ ಕೊನೆಯ ಶಬ್ದ ಮುಗಿಸುವ ಮೊದಲೇ ತಂಡದ ಎಲ್ಲ

ಸದಸ್ಯರು ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪುನರುಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೇಳುಗರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದರಿಂದ ಮೂರು ಹಾಡು ಹಾಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಕೆಲವು ಬಿಂಗಿ ತಂಡಗಳು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿನ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶೇಷ ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸಮನ್ವಯತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹ ಯಾವ ನುರಿತ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೋಲು, ತಾಳಗಳಂತಹ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯೂ ನೃತ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಹಾಡು 'ಬಲ್ಲಾಳ ಬಲಿವೇಂದ್ರನ ರಾಜಕೋ...' ಈ ಹಾಡನ್ನು 50-60 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕೇಳಿದರೂ ಒಬ್ಬರೂ ಕಲಿತವರಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಆಗಲಾರದು! ನಾನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದಂತೆ ಇದು ಒಂದು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಕಲೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಹಿಂದೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಈ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಇಂದು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ಕಾರಣ ಇರಬಹುದೇನೋ. ಮನರಂಜನೆ, ಸಂಭಾವನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾಡುಗರಾಗಲಿ ನೋಡುಗರಾಗಲಿ ಬಿಂಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವೆಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

50 YEARS in the USA – Then and Now

Shankar S Hegde

Westford, Massachusetts

I have, like others of my generation, seen many changes in this society. I am outlining these changes from the point of view of an immigrant who came to this country for graduate studies in the 70's.

NEWS REPORTING

"And that's the way it is" Sounds familiar? News anchor Walter Cronkite signed off "The CBS Evening News" with that tagline. Eric Sevareid, a radio and television correspondent who became one of the country's most respected reporters and commentators, did his commentaries during the last few minutes. Walter Cronkite was the most trusted person in the United States. The news was a mirror held up to the world. Reporters used to report. Many of our generation were looking forward to the 6:30 news with Walter Cronkite.

Then came Larry King Live. It was an American television talk show hosted by Larry King on CNN from 1985 to 2010. It was the channel's most-watched and longest-running program, with over one million viewers nightly. It was a mix of celebrity interviews, political debates, and topical discussions. Charles Rose was an American television journalist and talk

show host. From 1991 to 2017, he was the host of the talk show Charlie Rose on PBS and Bloomberg LP. Both Larry King and Charlie Rose shows offered in-depth 1:1 interviews and analysis of important news of the day.

Fast forward to The Trump era. The alignment and polarization of media is complete. FOX for the political right and CNN for the left. No more 1:1 in-depth interviews on substantial issues affecting the common people. The anchor picks up a polarized issue like abortion or gun control and a whole slew of talking-heads, the so-called analysts, join in and blabber.

The media is how most Americans get their information about politics and politicians. If the media is tilting toward certain types of political stories and figures, then the political system will tilt in that direction, too. The media doesn't just reflect the politics we have; it shapes it and creates it.

POLITICAL

Who would have believed Nixon, a republican president, created the Environmental Protection Agency, considered a basic minimum income, and proposed a national health care plan?

Back then, things used to get done in government. Some examples – Senator Ted Kennedy working with republican senators to pass bills on voting rights, education, immigration reform, the minimum wage, national service, the nation's first major

legislation to combat AIDS, and equality for minorities, women, the disabled, and gay Americans. Even though President Reagan criticized the then Speaker of the House Tip O'Neill in public, they had a knack for working together to get things moved through Congress. The biggest accomplishment of working together came in 1986 – a tax reform bill. It was a hard sell to Republican members of the House. When they refused to get behind Reagan's bill, it went down to embarrassing defeat. To save the day, Speaker O'Neill made an offer to the administration. If Treasury Secretary James Baker could find just 50 House Republicans to back the bill, O'Neill would go all out for its passage. The deal worked. Baker scrounged up the 50 GOP votes. O'Neill gave what the Treasury

secretary called an "excellent speech in favor" of it. The bill passed, and Reagan was able to sign the biggest legislative achievement of his second term.

The Speaker was impressed by how it all worked out: "After the vote, I was struck by how much could be accomplished when the president and the Speaker, coming from opposing parties but working together, could agree on specific legislation."

The strength of the American Political system was to avoid violent swings in administrations from one extreme to the other. There was continuity in funding for major national undertakings over the course of multiple administrations, be it the Manhattan Project to produce atomic bombs during the 1940s, or the Interstate highway system during the 1950s, or the

Apollo Project during the 1960s, sending a man to the moon.

Why isn't there a national undertaking of such a magnitude or impact since the 1970s? It is not because of the lack of necessity for such an undertaking but because of political division. Norms of cooperation and deference are breaking down – crises, paralysis, and polarization are the result. Government shutdowns have become more common, and judicial nominations have stopped. Loud gets noticed. Extreme gets noticed. Confrontational gets noticed.

Politics matter. Politicians matter. They shape how we live, work, and enjoy our freedom. They shape our immigration policy.

ECONOMICAL

The biggest change in the United States over the past 50 years has been the growth of the service sector and the decline of the manufacturing sector. This shift has resulted in a more knowledge-based economy, with a greater emphasis on technology and innovation. The rise of globalization has also had a profound impact on the U.S. economy, with many companies outsourcing jobs to countries with lower labor costs. Additionally, income inequality has become a major issue, with the wealth gap between the rich and the poor growing increasingly wide.

CULTURAL

The biggest change has been the rise of diversity and the decline of traditional cultural norms. This has been driven by the civil rights movement, which led to increased

legal protections for minority groups and greater acceptance of diversity. The LGBTQ rights movement has also played a significant role in this cultural shift, as has the increasing presence of immigrants from around the world.

There are more women in the executive positions, journalism, and in politics.

There has been a growing focus on environmentalism and sustainability, as concerns about climate change and the depletion of natural resources have become more pressing.

Attitudes towards immigrants have been changing, there is more knowledge about other countries and tolerance towards different cultures. There are temples in many places. There are lots of ethnic restaurants and ethnic food in supermarkets.

EDUCATIONAL

Campus demonstrations against the Vietnam War during the '60s were widespread. But there were no demonstrations during the Iraq war (2003 - 2011). The Iraq War was as unjustified as the Vietnam War. Why is that?

There were very few students coming to get their undergraduate degrees from the US during the 70's and 80's. Now that number has gone up significantly because more parents in India can afford to send their kids to the US for undergraduate study. However, the number of Indian students coming for PhDs. dropped significantly during the '80s and '90s. That is because many people got jobs directly without studying in the US; especially in the Information Technology (IT) sector.

TECHNOLOGICAL

During the 1990s, one of our friends invited us to a dinner party. They were living about half an hour from our place. As usual, I wrote down the directions on a piece of paper and started driving with my wife and two daughters. In many towns, there were no signs at the street corners. It was not easy to find where we were, especially during the night. We drove around in frustration, only to return home after an hour and a half. We called them from our home to tell them what happened, as there were no cell phones then. Now with mobile phones and Google Maps, this is not an issue. Four of the most useful tools during our 2018 trip to India were Uber, Trivago, Google Maps, and Google Search. With these tools, we can travel anywhere in the world with ease.

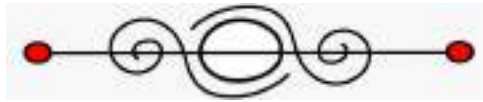
The phone call to India used to cost \$3 per minute and you had to be lucky to get connected with the poor communication infrastructure in India. Compare that situation to now. With apps like WhatsApp,

the call is free and instantaneous. Grandparents in India can see and talk with their grandkids in the US whenever they want.

SUMMARY

In spite of all the changes described above, many things remain relatively unchanged in the US. We breathe clean air, drink clean water, walk on clean sidewalks, and hike on clean mountains. There is water when you turn on a faucet, gas, or electricity for cooking every day. You can get what you want in a grocery store. You don't have to pay a bribe to get things done. You can practice your religion, and blame any politician including the President of the United States in private or in public without any repercussions. We take these things for granted. Visit some other countries and live for a few days and then you know what I am talking about.

Technological changes have made life easier, providing more free time for socializing and entertainment. But have these changes made us more content and happy?

Artificial Intelligence: A Personal Perspective

Usha Devi Kuloor Bhat
North Wales, Pennsylvania

‘No one person knows everything and no one person has all the ideas’ stems from the vast and continually expanding nature of knowledge. Each individual has a unique set of experiences, expertise, and perspectives, contributing to a collective pool of ideas. Collaboration and diverse perspectives are crucial for addressing the complexity and breadth of information in various fields. The advancements in cloud computing and technology have decentralized information, making it accessible to individuals globally. The collaborative and interconnected nature of platforms like cloud storage, social media, and the internet ensures that knowledge is distributed across a vast network. This shift reinforces the idea that no single person possesses all the ideas, as information is dispersed and available for retrieval when needed, promoting a collective and shared knowledge ecosystem. The concept of intelligence distributed across a network acknowledges the limitations of individual human capacity, both in terms of time and cognitive bandwidth.

I had the honor of attending Generative AI (Artificial Intelligence) conference held on the iconic MIT Campus, EmTech Digital last year. The conference touched upon many areas like power of generative AI, models and technology behind, impact on creators and clients alike, regulations, hands-on case studies and so forth. In this article I will limit my focus to one of the multiple models of generative AI. While AI is a technique which enables machines to mimic human behavior, Generative AI is a subfield of AI in which computer algorithms are used to generate outputs that resemble human-created content.

From bots to generative media, AI’s place in society is in everyday conversations. We hear and read about cutting edge and new AI models and developments almost everyday. Speed of innovation is bigger, faster. Historically AI was used for forecasting predictions and for making decisions. Now it is generating concepts rather than making just decisions; read conversations, audio, video, images and generate text, help make better drugs faster and so forth. AI is giving robotics an emotional boost towards the goal of providing medical, emotional, and personal assistance within the home environment. AI can curate style decisions, process customer feedback, and streamline tasks that continuously improve with each iteration. Application of AI is vast and you

cannot question its adoption.

There are several models like Language models, vision models, multimodal models etc. Some insights or advancements stood out to me in the field of AI; Natural Language processing (NLP) and Large Language Models (LLM). NLP has been a significant breakthrough in AI. The ability of machines to understand and generate human-like language has opened up new possibilities in various applications, from chatbots and virtual assistants to language translation and sentiment analysis. Advancements in NLP contribute to more intuitive human-computer interactions, making technology more accessible and user-friendly.

OpenAI was one of the first companies to develop and release an LLM API, and it has maintained a leading position in the market ever since. LLM can be considered as a subset of NLP. Open AI's LLMs are known for producing high-quality

results, and its API is easy to use. Chat GPT, possibly the most famous LLM which was trained with Reinforcement Learning from Human Feedback (RLHF). When you interact with an AI system and receive a language-based response that seems human-like, there's a good chance an LLM is behind it! Indeed, as AI regulations evolve, ongoing research plays a crucial role in refining decision-making processes. The logarithmic growth of parameters enhances the accuracy of answers, contributing to the continuous improvement of AI systems. The progress of language models has been remarkably fast. GPT-1 released in 2018 contained 117 million parameters. Only a year later, GPT-2 scaled up to 1.5 billion parameters, and GPT-3.x with 175 billion parameters and no surprise if the latest model possesses trillions of parameters! Parameters are the internal variables that the model uses to make predictions or decisions. In simple

terms, we can understand that the AI model iteratively generates output from input; initial input generates an output and in the next iteration, new input is users' input + the generated output. This process continues iteratively.

What do these mean for us? What are some of the simple ways we can use these models? Human languages have long been the standard of LLMs, but these models can master many languages. LLMs using complex language of biology, can unlock new insights in genomics, epidemiology and protein engineering. While LLMs can be utilized for educational purposes, interactive lessons, story telling and for enhancing the learning experience, LLMs can play a significant role in helping next-generation kids learn about heritage, tradition, and cultural values. LLMs can assist in grasping the essence of culture, tradition, and heritage by providing information, answering questions, and facilitating discussions. While they don't replace deep study, they serve as valuable tools for broadening knowledge and fostering a foundational understanding in various areas. These models can provide access to vast amounts of information in a concise way, enabling children to explore and understand their cultural background, fostering a deeper appreciation for cultural values and traditions.

LLM also offers a valuable opportunity to bridge generational knowledge gaps. Facing the reality, as traditional and cultural knowledge face dilution, the next generation can leverage AI to access condensed and digested excerpts of information. AI can

serve as a repository of collective wisdom, enabling individuals to ask questions and receive curated insights, preserving and disseminating cultural knowledge in a more accessible and efficient manner. These models can analyze vast amounts of text to provide insights into diverse cultural narratives, ancient myths, and historical traditions. By delving into various sources, LLMs can offer a rich understanding of cultural nuances, folklore, and the symbolism embedded in myths. This approach facilitates a more accessible and engaging exploration of cultural heritage, fostering a deeper appreciation and knowledge of diverse traditions!

ಅಜ್ಜಿ ಹಾಡಿದ್ದ 'ಜೋಗುಳ' ತುಣುಕುಗಳು

ಸುಮನ ಭಟ್
ಸೌತ್ ಸೇಲಂ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್

(ಅಪ್ಪನ ನೆನಪಿನ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನಿಂದ)
ಮುತ್ತಿನಾ ತೊಟ್ಟೇಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕಾಲೂ |
ಮತ್ತೇ ಆ ಕಾಲಿಗೆ | ಪಚ್ಚಿಯಾ ಕೀಲೂ || ಜೋ... ಜೋ ||
ಮುತ್ತೈದೇ ನಾರಿಯರೆಲ್ಲಾ |
ನಿತ್ತು ಸಾಲ್ ಸಾಲೂ | ಅರ್ತಿಯೊಳ್
ಪಾಡಿದ | ರೊತ್ತಿ ಮುಂಗಾಲೂ || ಜೋ... ಜೋ ||
***

ತಾ ... ತಾ... ಗುಬ್ಬೀ | ತಾ ಹೊನ್ನ ಗುಬ್ಬೀ |
ಮುಚ್ಚಾಲು ತೆಗೆದರೇ | ಮುನ್ನೂರ್ ಗುಬ್ಬೀ || ಜೋ.. ಜೋ.. ||
***

ತಾರಮ್ಮಯ್ಯಾ! ತಂದೂ ತೋರಮ್ಮಯ್ಯಾ! ಜೋ... ಜೋ.. ||
ದೂರದ ಬಾನೊಳು | ಏರಿದ ಚಂದ್ರನಾ | ತಾರಮ್ಮಯ್ಯಾ!
ತಂದೂ ತೋರಮ್ಮಯ್ಯಾ || ಜೋ... ಜೋ.. ||
***

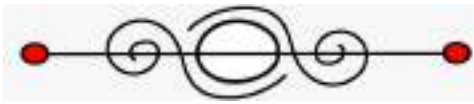
ಆನೆ.. ಆನೆ.. ಆನೆ! ಮದವೂರ ದೇವಾರ ಮದ್ದಾನೇ!
ಕೋಳ್ಯೂರ ದೇವಾರ ಕೊಂಬಾನೇ |
ವಿಟ್ಟಾದ ದೇವಾರ ಥಟ್ಟಾನೇ |
ಪುತ್ತೂರ ದೇವಾರ ಪುಟ್ಟಾನೇ | ಆನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡೂ!
ಹಿಂಡುಕಟ್ಟಿ ಬರುವಾಗ | ನೀನೆಲ್ಲಿ ... ಹೋಗಿದ್ದೇ |
ಮರಿಯಾನೆ? || ಜೋ.. ಜೋ... ||
***

ಅಣ್ಣಾನೂ ತಮ್ಮಾನೂ | ಎಣ್ಣೇ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡೀ |
ಹೊನ್ನಾ ಗುಂಡಿಯಲೀ |
ಸುಳಿದಾಡೀ... ಹೊನ್ನಾಗುಂಡಿಯಲಿ |
ಸುಳಿದಾಡೀ ಬಪ್ಪಾಗಾ | ಅಣ್ಣನಿಂದಾ ತಮ್ಮಾ |
ಕಡುಬಾಣಾ | ಜೋ... ಜೋ |
***

ಆಚೀಗೇ ಅಣ್ಣಾನಾ ಮನೇ!
ಈಚೀಗೇ ತಮ್ಮನಾ ಮನೇ |
ನಡುವೇ ಮಾವಂದ್ರಾ ಅರಮಾನೇ... |
ಅರಮನೆಯಾ ಒಳಗಿಂದಾ!
ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದಾ ಕುದುರೇ | ಕೆಲೆದಾವೋ... |
ಜೋ ... ಜೋ.. ||
***

ಆಚಾರಕ್ಕರಸಾಗು | ನೀತಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾಗು |
ಮಾತಿಲಿ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗು |
ಮಾತಿಲಿ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗು |
ಬಾಲಾ ನೀ ಜ್ಯೋತಿಯೇ ಆಗು |
ಜಗಕೆಲ್ಲಾ | ಜೋ... ಜೋ..
***

ಓದುಗರಿಗೆ ಒಂದು ಸೂಚನೆ: ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದ
ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಟೈಪ್ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟ
ಎನಿಸಿ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುವೆ,
ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ !!

Maximal Self VIA Signature Strength - उद्धरेदात्मनात्मानं

Naras Bhat, MD and Kusum Bhat, PA, PhD
Pleasant Hill, California

Do you want to be the best version of yourself – your maximal self? And why?

Do you want to be happy, healthy, and prosperous – what positive psychology calls good life and flourishing?

But the hardest part of personal growth is getting started. Where do you begin?

Imagine holding a mirror that doesn't reflect your flaws, but reflects your hidden superpowers. These aren't magical abili-

ties, but strengths woven into the fabric of your being. Strengths that can boost your happiness, deepen connections, and unlock doors to success.

Meet the Virtue in Action (VIA) road map and wheel of virtue compass.

First the wheel of virtues compass:

Seligman and Peterson assembled an expert team of psychologists and educators under the umbrella of the [VIA Institute](#) to conduct an extensive survey of the world's

cultural, philosophical, and religious traditions. The VIA's classification scheme begins with six virtues ಸದ್ಗುಣ, **at the most abstract level, and progresses next to 24-character strengths** ಸ್ವಭಾವ.

The six universal virtues: Wisdom and knowledge, Humanity, Justice, Temperance, Transcendence, and Courage. You can see how the 24 characters fit in that **wheel of virtue**.

Your character strengths reflect your core personal identity and can bolster your pleasure, passion, and purpose in life.

Your signature strengths: The top five character strengths are called signature

strengths, and mirror your authentic self. They are summarized under three Es:

- **Essential:** Reflects who the person is at the core.
- **Effortless:** When you enact that strength, it feels natural and effortless (Flow).
- **Energizing:** Using these strengths energizes and uplifts you (Zest).

The ramification of distinct types of strengths can be identified as—talents (abilities or intelligences), skills (competencies), interests (passions), values, and resources.

A corollary to this principle is that character strengths are the central mechanisms that allow these other strength categories to operate. Core stability for all abilities. Human being (core) vs human doing (branches).

The focus is on what is strong, rather than what is wrong. It leads to life satisfaction, so called good life of happiness, well-being, and by flourishing.

Core strength allows you to have a mind-set for personal growth and contribute to making a better world. Taking the survey is self-realization and how you relate to the world.

Character strength = capacity to think, feel, behave.

A corollary to this principle is that character strengths can be developed and improved. Neurons that fire together wire together (Hebb's principle of how pathways in the brain are formed and reinforced through repetition).

How to treasure hunt your virtues in action?

Take the test: Log in to:

<https://www.viacharacter.org/>

It is free; 27 million people have taken the test worldwide.

Identify your top five Signature strengths.

Each person's results are ranked in descending order, beginning with the strongest traits. The strongest traits are the traits that come most naturally to a person. Example items from the adult survey include:

“I know that I will succeed with the goals I set for myself.” (Hope)

“I always treat people fairly, whether I like them or not.” (Fairness)

“At least once a day, I stop and count my blessings.” (Gratitude)

After completing a free version of the VIA Survey, you'll receive a ranking of your strengths along with a brief description of each.

(Note there is a youth version of the test available at <https://www.viacharacter.org/resources/activities/via-youth-twenty-four-character-strengths-with-descriptions>)

Studies of students have also found positive correlations between positive moods at school and the character strengths of perseverance, social intelligence, zest, and love of learning.

There are seven easy ways to apply your Signature Strength in daily life:

1. Be mindful and find new ways to

engage your strengths.

- Select one of your highest strengths – one of your character strengths that is core to who you are, is easy for you to use, and gives you energy.
- Consider a new way to express that strength each day at home or work.
- Express that strength in a new way each day for at least 1 week; reflect on that experience.

2. Mindful resource priming

- Deliberately and mindfully, reflect on your strengths before approaching any (often challenging) situation – it's called “resource priming”. Research shows this empowers you.

3. Using a strengths journal

- If you go blank when trying to recall your strengths in action, try keeping a log of your greatest moments at the end of each day or week. Take some time to reflect on events and instances that made you feel proud, happy, or fulfilled, and ask yourself a couple of questions like:
  - What was I doing at that moment? (e.g., helping a friend)
  - What strengths might I have been applying? (e.g., kindness)

4. Asking others to spot your strength

- Reach out to someone you feel comfortable talking to and ask them what they like about you. It might seem daunting at first, but they're sure to be able to think of some things that you do

particularly well or even excel at. Did they name your signature strength right?

5. Strength spotting in others

- If I ask you to look for green color around you, you see it everywhere? Learning to spot strengths works in a similar way. When a person learns to spot strengths, they'll begin seeing them everywhere. By learning to spot strengths in others, you eventually start focusing on your own strengths. Here is a SEA mnemonic:
- (S) Spot: Label the strength you see in a friend, relative, or coworker. Is it a VIA character strength that you recognize?
- (E) Explain: Describe what you saw and the reason behind it when you talk to them
- (A) Appreciate: Tell them what it means to you and the value it brings. Express your gratitude!

6. Parenting and education

- Understand and nurture your child's strengths
- Incorporate strengths into parenting strategies
- Utilize strengths for academic and personal growth

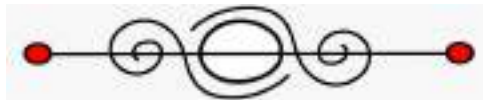
- Create a family tree of strengths and discuss at the dinner table

7. Job crafting (Karma, Ikigai)

- How would you describe your current job? Is it, “another day another dollar”? Maybe, “thank goodness it’s Friday?” Or, is it, “I love what I do!”, Or, “it is my dharma and seva.”
- Job crafting is about taking proactive steps and actions to redesign what we do at work. If you mindfully apply your signature strength to different tasks at the job, you end up making your job meaningful, in serving something larger than you are. This is the principle of Karma or Ikigai.

Web resources for further learning:

- <https://maximself.com/what-why-and-how-2>
- <https://positivepsychology.com/tedtalks-via-strengths-virtues/>
- <https://www.viacharacter.org/resources/videos>
- <https://www.viacharacter.org/resources/workbooks>

ಅವಳು ನದಿಯಲ್ಲ

ಹವ್ಯಾಸಿರಿ ನಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ಮೇದಿನಿ ಕೆಸವಿನಮನೆ
ಹೊಸೂರು, ಆಯನೂರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಎಂಟು ದಿನಗಳಾಯಿತು. ಶಾರತ್ತೆ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ, ಮೆದುಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತು. ಸತ್ತ ದಿನವೇ ಹೊಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನದೊಳಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಅವಳು ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಬಂದು ಅದೆಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾದವು. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ಷಣವೇ ಅವಳ ಬದುಕಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದೆನಂತೆ. ಇದು ಅವಳೇ ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಜಾಹ್ನವಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು, ಶರಾವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹರಿದಳು! ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಈ ನದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿ ಯಾಕೋ! ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಶರಾವತಿ, ನೇತ್ರಾವತಿ, ಯಮುನಾ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ರತ್ನಾಕರ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ವಿದ್ಯಾ ಸಾಗರ. ನಂತರದ ತಲಮಾರಿನ ನನಗೆ ಜಾಹ್ನವಿ, ತಂಗಿಗೆ ಪಯಸ್ವಿನಿ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗನಿಗೆ ಶರಧಿ, ಮಗಳಿಗೆ ನರ್ಮದಾ. 'ಅದೇನದು? ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ನದಿ, ಗಂಡು ಸಮುದ್ರವಾ? ಹೇಗೆ ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಗೆರೆ ಹಾಕುವೆ?' ಎಂದು ಅಜ್ಜನೊಡನೆ ಅದೆಷ್ಟು ಬಾರಿ ವಾದಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆನೋ. ಅಜ್ಜ ನಗುತ್ತಲೇ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

'ಜಾನು, ಹೆಣ್ಣು ನದಿಯಂತೆ. ಹುಟ್ಟುವುದು ಒಂದು ಕಡೆ. ಹರಿದು, ಸೇರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ. ತಾನು ಪ್ರವಹಿಸುವ ಜಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಸಿರಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಗಂಡು ಹಾಗಲ್ಲ. ಧೀರ ಗಂಭೀರ ಕಡಲು. ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ವಾಸ್ತವ್ಯ....' ಅವನ ಈ ಒಣ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೆ ನಾನು ಪಟಾಕಿಯಂತೆ ಸಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. 'ಸುಮ್ಮನಿರು ಅಜ್ಜ, ಈಗಲ್ಲಾ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕಂತಿಲ್ಲ. ಗಂಡೂ ಅಷ್ಟೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಾದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಸುಮ್ಮೆ ಹಳೆಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಊದಬೇಡ. ನೀರಂತೆ, ನದಿಯಂತೆ, ಜಲಪಾತವಂತೆ,

ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದಸ್ಥಿತಿವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳಂತೆ, ಬದುಕಿಗೆ ಆಧಾರವಂತೆ, ನೀನು ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿ ಓದಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಇನ್ನೇಲೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮಾತ್ರಾ ಓದು, ಸಾಕು.' ಅಪ್ಪನಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಎತ್ತರದ ಧ್ವನಿಯ ಕೂಗು.

ಅಜ್ಜ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ಸಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಳಗಿರುವ ಅಮ್ಮ, 'ಅಲ್ಲ ಮಾವಯ್ಯ, ಇವಳಿಗೆ ಜಾಹ್ನವಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುವ ಬದಲು, ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ ಅಂತೇನಾದರೂ ಇಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ, ಅಷ್ಟು ಸಿಡಿ ಸಿಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೋದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಕತೆಯೋ, ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವನ ಪಾಡು ಹೇಗೋ, ಅಂತೂ ನನಗೆ ಹೆಸರು ಬರುವುದು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಸಿಟ್ಟು, ಬೈಗುಳದ ಜೊತೆಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ತರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿನ ಚಿಂತೆ. ಅಜ್ಜ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಇದೇ ಶರಾವತಿ ಅತ್ತೆ. ಅಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಕೊನೆಯ ತಂಗಿ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಾರತ್ತೆ. ನನಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರಿವು ಆಗಲಾರಂಭಿಸಿದ ದಿನದಿಂದಲೂ ಅವಳು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಮದುವೆಯಾದದ್ದೂ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾವು ಯಾರೂ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಹಾಂ ನಾವು ಪುಟ್ಟ ಮಾವನನ್ನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಹ. ಜೊತೆಗೆ ಮಾವನ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನೇತ್ರತ್ತೆ, ಯಮುನತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಾರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗೆಳೆತನವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶಾರತ್ತೆಯ ಮನೆ?

ಅವಳಿಗೊಂದು ಮನೆಯಿತ್ತಾ? ಅವಳಿಗಂತಲೇ ಒಬ್ಬ ಗಂಡನಿದ್ದನಾ? ಮಕ್ಕಳು? ಉಹೂಂ. ಯಾವುದೂ

ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ಚಂದಮಾಮನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು

ಒಬ್ಬಬ್ಬಳೇ ಏಕೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು? ಯಾವುದೋ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುವ ಹಾಗೆ ಸಂಜೆಯಾದೊಡನೆ ಅಂಗಳ ದಂಚಿನಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು? ಅವಳು ನೋಡುವ ದಾರಿ ಊರಿನ ಕಡೆಗಾ? ಮುಗಿಲಿನ ಕಡೆಗಾ? ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ನಾನು, ಅರ್ಥವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ದಿನ ಯಾರೋ ನಾಲ್ಕು ಜನ ದೊಡ್ಡವರಂತೆ ಕಾಣುವವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. 'ಮಂಜಣ್ಣಯ್ಯ, ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಬದುಕು ಹೀಗಾದ್ದು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಯ್ತು, ಮುಂದೆ ಏನು ಕತೆ? ಈಗ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೀನೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದೀ. ಇನ್ನಾದರೂ ಅವರ ಮನೆಯವರು ಬಂದು ಕರೆದರೆ ಕಳಿಸುವೆಯಾ?' ಎಂದದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಓಹ್! ವಿಷಯ ಶಾರತ್ತೆಯದ್ದು, ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

'ದೇವಣ್ಣಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಳಜಿ ಅರ್ಥವಾಯ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶರಾವತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಕಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರ್ತಾಳೆ. ಎರಡಲ್ಲ, ಮೂರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಅಂತ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಮನೆಯ ಆಸ್ತಿಗಾಗಿ ಶರಾವತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕೋಟು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ. ಅವರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಾಲುವಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮದೇನೂ ತಕರಾರಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀವು ಬಂದದ್ದು ಅಂತಲೂ ಗೊತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅವಳ ಬಾಳನ್ನು ಮೂರಾಬಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾರೆ' ಎಂದರು. ಇನ್ನೂ ಮಾತು ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬಂದು ಆಟವಾಡಲು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದರು. ನಾನು ಹೋದೆ. ಮುಂದೆ ಏನಾಯ್ತೋ, ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

'ಅಂದರೆ ಇವರು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಹಾಗಿದೆ. ಆಸ್ತಿ ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ನಾಟಕವಾ? ಸೇರು ಒದ್ದು ಹೊಸಿಲು ದಾಟಿದ ಎರಡೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿಂತ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಆದರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ, ಅವರಿಗೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖವಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅವಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನೋಡದೆ, ಅನುಭವಿಸೋಕೆ ಕಾಯ್ತಾ ಇದ್ದ ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡುವೆ ಮತ್ತೆ ಶಾರಿನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಡಿ ದಮ್ಮಯ್ಯ' ಒಳಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದುದು ರಾತ್ರಿ ಅತ್ತೆಯ ಪಕ್ಕ ಮಲಗಿದ ನನಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ತೆಯದ್ದು ಏನೋ ನೋವಿನ ಘಟನೆ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದು ಇದೆ, ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಕಾಣದ ಯಾವುದೋ ಊರಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರಾ? ಹಾಗಾದರೆ ಅತ್ತೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಹೋಗುತ್ತಾಳಾ? ಹೀಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದದ್ದೇ, ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕಲಾರೆ ಎಂಬಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಹೇರಿ ಮಲಗಿದೆ.

ನನಗೆ ಜೋರು ನಿದ್ರೆ. ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಯಾರೋ ಒಯ್ದರು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಗಂಧದ ಹಾರ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಾಕಿದ ಮೃದು ಹೂವಿನ ಹಾರವೂ ಇತ್ತು. ಅದು ನಲುಗಿತ್ತು. ಇನ್ನಾರೋ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಬೆಂಕಿ ಕೊಡಲು ಅವಳ ಗಂಡನ ಮನೆಯವರು ಬಂದಿದ್ದರು, ಹೌದು. ಇನ್ನೇನು? ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಧಗಧಗನೆ, ಅವಳನ್ನು ದಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅಯ್ಯೋ ಅತ್ತೆಗೆ ಉರಿಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಜಾನು ಕೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಳು, ಅತ್ತಿಗೇ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ತನ್ನಿ ಎಂದು ಮುದ್ದು ಮಾಡಿ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಉಫ್ ಉಫ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ತೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ, ತಣ್ಣಗೆ! ಛೆ ತಣ್ಣಗೆ ಮಲಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅದೂ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ! ಬೆಂಕಿ ಉರಿಯಲೆಂದು ತುಪ್ಪ, ಕರ್ಪೂರ, ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ, ಗಂಧದ ಚಕ್ಕೆ.. ಅಯ್ಯೋ, ಅತ್ತೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದಳು.. ಯಾರಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ.. 'ನೋವಾಗದಂತೆ ಸುಡಬಾರದೇ?' ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಚಾಚಿದಂತಿದ್ದ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದೆ. ಜೋರಾಗಿ ಎಳೆದೆ. ನಾನು ಗಂಡ ಇಬ್ಬರೂ ಮಂಚದ ಕೆಳಗಿದ್ದೆವು. ನಾನು ಜೋರಾಗಿ ಕಿರುಚುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಅಯೋಮಯ. ಆದರೂ ತಕ್ಷಣ ಅರ್ಥವಾಯಿತೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಎದೆಗೊರಗಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಿಸಿದರು. 'ಬೇಡವೆಂದರೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೂ ಬಂದೆ. ಅದನ್ನೇ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಗಲು ಕೊರಗುವೆ. ರಾತ್ರಿ ಹೀಗೆ, ಒಮ್ಮೆ ಅತ್ತು ಸಮಾಧಾನವಾಗು' ಗಂಡನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವಿತ್ತಾ? ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಸಿಟ್ಟಿತ್ತಾ? ಅಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಕಾಳಜಿಯಷ್ಟೇ, ಧೇಟು ಅತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ.

ಅತ್ತೆಯೂ ಹೀಗೇ. ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಬಿದ್ದು ಕಿರುಚಿ ಅಳುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದೇ ಹೊದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವಳ ಎದೆಯ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆಮ್ಮದಿ ಅರಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಳಲಾರೆನೆಂಬಂತೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅವಳಿಗೂ ಇಂಥದೊಂದು ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಎದೆ ಗೂಡಿನ ಅಗತ್ಯತೆ ಇತ್ತಾ? ಇದ್ದರೂ ಅದು ನಾನಾಗಬೇಕಿತ್ತಾ? ನಾನು ಮಾವನೆಂದು ಕರೆಯುವ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಅವಳಿಗೂ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಕತೆ ಬರೆಯಲು ಕೂತ ನನಗೆ ಈ ಭಾವವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅವಳಿಗೊಂದು ಗಟ್ಟಿತನವಿತ್ತು. ಯಾರನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿಸದ ಒರಟುತನವೂ ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅವಳು ನನ್ನಂತಹ ಹೆಣ್ಣೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟೇ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ಅವಳಿಗೂ ಒರಗಲೊಂದು ಹೆಗಲು, ತಬ್ಬಲೊಂದು ತೋಳು ಬೇಡವಾಗಿತ್ತೆ? ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಬಲರೇ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಾವದ ಒಡನಾಟಕ್ಕೊಂದು ಜೀವ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಅದು ವಿರುದ್ಧ ಲಿಂಗಿಯಾಗಿದ್ದಷ್ಟೂ ಆಪ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇನಿಯನ ಒಡನಾಟದ ಸುಖದ ಒಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಕಂಡವಳಲ್ಲ ಆಕೆ. ಹಾಗಂತ ಬೇರೆಯವರ ತುಂಬು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಬಿದವಳೂ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮದುವೆ ನಿಗದಿಯಾದ ದಿನದಿಂದಲೂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಣ ಅತ್ತುಬದುಕಿದವಳು ನಾನು. ಆ ಅಳುವನ್ನು ನಾಚಿಕೆಯ ನಗುವಾಗಿಸಿದವಳು ನನ್ನತ್ತೆ. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣ- ಕ್ಷೇ, ನಾನು ಓದಲು ದೂರದೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಓಡಾಡಿದೆ. ಈಗ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತೆ ಮಾತ್ರಾ ತನ್ನದೇ ಮದುವೆಯೆಂಬಂತೆ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮದುವೆಯ ದುರಂತವನ್ನು ಮರೆತಂತಿದ್ದಳು. ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ನಟಿಸಿದ್ದಳು. ಮಾವ ಮದುವೆಯ ಎರಡನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಬಯಲಿಗೆ ಹೋದವನು ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಸುರಸುಂದರ, ದೃಢಕಾಯ, ಕಡಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಆಳು ಬೇಕು ಹೊರಲು ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಾವ, ಆಯಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರಾ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ತಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಅರಸನಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಬದಲು ಹೆಣವಾಗಿ ಹೋದನಂತೆ.

ಶಾರತ್ತೆ, ಎಂ .ಕೆ ಇಂದಿರಾರವರ ಪಣಿಯಮ್ಮನೋ, ವೈದೇಹಿಯವರ ಪುಟ್ಟಮ್ಮತ್ತೆಯೋ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಆಕೆಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಊರಮನೆಯ ಅವಲಕ್ಕಿ ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟುವುದು, ಮೆಣಸಿನ ತೊಟ್ಟು ಮುರಿಯುವುದು ಅಥವಾ ಚಕ್ಕುಲಿ ಕೋಡುಬಳೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಬದುಕಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವ ಅಣ್ಣ, ಅತ್ತಿಗೆಯರು, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರು. ಜಮೀನನ್ನು ಅತ್ತೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಅವಳ ಬದುಕಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಡೆಯ ತನಕ ಹೊತ್ತ ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ

ಇದ್ದರು. ಪರದೇಸಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವ ದರ್ಮ ಆಕೆಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೊಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಮರು ಮದುವೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಋಷಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಬಯಸುವ ಜೀವಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಅಪ್ಪ, ಅಜ್ಜ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು, "ಮದುವೆಯಾಗು ಮಗಾ...." "ಬೇಡ ಅಪ್ಪಯ್ಯ" ಇಷ್ಟೇ ಅವಳ ಮಾತು. ಆಕೆಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೂ ಕಾಣದ ಬೊಟ್ಟು, ಬಳೆ, ಸರ ಎಲ್ಲವೂ ಇತ್ತು. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರೆಗೊದಲಿತ್ತು. ಉದ್ದ ಜಡೆ. ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ. ಆದರೆ ಹೂವನ್ನು ಮಾತ್ರಾ ಮುಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನ ತಲೆಗೆರಿಸಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಗುಣ, ರೂಪ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಎಂದು ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವಳು ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, "ನನ್ನ ಹಾಗಿನ ಅದೃಷ್ಟವೊಂದು ಬೇಡ ಮಗಾ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಾನು ಆ ದಿನ ಅದೇಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೂವಿನ ಹಾರ ಕೊಂಡೊಯ್ದೆ ಎಂಬುದೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. "ಶಾರಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿ ಇಲ್ಲ, ಬೇಗ ಬಾ" ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಾಗ, ನಾನು ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟೆ. ಗಂಡನೇ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂಡರು. "ಹೂವು?" ಎಂದಾಗ, ಕಾಯಿಲೆಯವರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೂಗಳೇಕೆ? ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ನನಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. "ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಸುಗಂಧರಾಜ, ಕಮಲದ ಹಾರವಿದ್ದರೆ ಅದೂ ಬೇಕು" ಎಂದು ಯಾವುದೋ ಭ್ರಮಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದೆನಂತೆ. ಹಾಗಂತ ಅತ್ತೆಯ ಜೀವ ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವಳ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೂ ಹೂವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಬಂದೆನಂತೆ. ಸತ್ತದ್ದು ಅವಳು. ಆದರೆ ಜೀವವಿಲ್ಲದ, ಮೆದುಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡದ ಜಡದೇಹಿ ನಾನಾಗಿದ್ದೆನಾ? ಅವಳನ್ನು ಒಯ್ಯುವಾಗ ಎಚ್ಚರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಳು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಳಬೇಕೆಂದರೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿತ್ತಂತೆ. ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುವುದು, ಅತ್ತರೆ ಹೇಗೆ ಸಂತೈಸುವುದು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರ ಸಮಸ್ಯೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ನಿಂತು ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ತಂದಿದ್ದೆ. ಅಳು ಒಳಗಿತ್ತಾ? ಕಟ್ಟಿದ ಮೋಡಗಳು ಮಳೆಗರೆಯಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆಯಾ? ಮಳೆಗರೆದ ಕೂಡಲೇ ಹಗುರಾಗಿಬಿಡುತ್ತದಾ? ಅಂತೂ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪನೆಯ ಮೋಡಗಳ ರಾಶಿಯೇ ಇದ್ದವು, ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಆ ದಿನ ಮಳೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮರುಕೊಳ್ಳಿ ಸಾಚಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಸೀದಾ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಕಾಫಿಯ ಹೂಗಳು ಘಮ್ನೆ ಪರಿಮಳ ಬೀರುತ್ತಾ ಅರಳಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಮಳ ಅತ್ತೆಯದ್ದೇ. ಅವಳೇ ನನಗೆ ಕಾಫಿ ಗಿಡದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು, ನೇಯ್ದು ಜಡೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿಗಿಂತಲೂ ಉದ್ದವಿರುವ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಮಳದ ಬಿಳಿಬಿಳಿಯ ಹೂಗಳು ಇಡೀ ತೋಟವನ್ನು ಆವರಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸದಾ ತೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಜನರಿದ್ದರೂ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಗಿಡದ ಬುಡದ ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು, ದಬ್ಬೆ ಒಟ್ಟು ಮಾಡುವುದು, ಅಡಕೆಯ ಹಾಳೆ, ಹೊಂಬಾಳೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೂರುವುದು. ತೋಟದೊಂದಿಗಿನ ನಂಟು ವಿಪರೀತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು

ಹೂವಿನ ದಂಟು ತುಂಡಾಗದಂತೆ, ನಾಜೂಕಾಗಿ ಕೊಯ್ದು, ಬಾಳೆ ನಾರನ್ನು ದೀಪದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ಮೂರು ದಾರದಲ್ಲಿ ನೇಯ್ದು ವಾರಕ್ಕೆ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಮೊಗ್ಗಿನ ಜಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹಟಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಮೊಗ್ಗಿನ ಜಡೆ ಕಾಫಿ ಹೂವಿನದ್ದೇ, ಮತ್ತದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಶಾರತ್ತೆಯೇ. ಕಾಫಿದಂಡೆಯ ನಡುವೆ ಕೆಂಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಗಂಟು ಹಾಕಿ ಉದ್ದ ಜಡೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ನನ್ನ ಗಂಡನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಈ ಜಡೆ ಬಲು ಸೋಜಿಗವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಫಿ ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಗಂಡನಿಗೆ ತಲೆನೋವು ಬಂದಿತ್ತು. ಅತ್ತೆ ಮಾತ್ರಾ ಆ ದಿನ ಬಹಳ ಋಷಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತರತರದ ಜಡೆ ಹಾಕಿ ಹೂ ಮುಡಿಸುವ ಅತ್ತೆ, ಒಂದು ಹೂವನ್ನೂ ಮುಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೂ ಮುಡ್ಕೋ ಅತ್ತೆ ಎಂದು ನಾನು ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದರೆ, ಮೊದಲೆಲ್ಲಾ ಬೇಡವೆಂದು ಕಣ್ಣೀರು ತರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾ? ಎಂದು ಬೈದು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಹೇಳಿದಳು, "ನಿನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ ಹೂಗಳಂದ್ರೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾಫಿ ಹೂವು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಂತೆ ಕಣೆ, ಒಮ್ಮೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಹೂವಿನ ಒಂದೆರಡು ದಳಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಈ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಗೆ ಕಾಫಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತರುತ್ತೇನೆ ನಿನಗೆ, ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅವರೊಡನೆ ತುಂಬು ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಕನಸು

ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಅದು ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಈಗ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿಯಲು ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ನೆನಪಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆ, ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಬೇಡ ಮಗಾ" ಎಂದಳು. ಅವರದ್ದು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾದ ಜೋಡಿಯೇನಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮದುವೆಯ ನಂತರದ ಬದುಕನ್ನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಳಗಿಂದ ಮೂರು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಮೂರರಲ್ಲೂ ಒಣಗಿಹೋದ ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಕಾಫಿಹೂವಿನ ದಳಗಳು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವು. ಅಡಿಯಲ್ಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕವಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕವನ ಸಂಕಲನ! ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ತೆರೆದು ನೋಡಿದೆ. ಮೊದಲ ಪುಟದಲ್ಲಿ

"ಒಂದು ಗಂಡಿಗೊಂದು ಹೆಣ್ಣು,
ಹೇಗೋ ಸೇರಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು,
ಕಾಣದೊಂದು ಕನಸ ಕಂಡು,
ಮಾತಿಗೊಲಿಯದಮೃತ ಉಂಡು,
ದುಃಖ ಹಗುರವೆನುತಿರೆ,

ಪ್ರೇಮವೆನಲು ಹಾಸ್ಯವೆ?" ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲಿನೊಂದಿಗೆ
"ಒಲುಮೆಯ ಕಾಫಿಹೂವಿನ ಪರಿಮಳದೊಡತಿಗೆ"

ಎಂಬ ಸಾಲನ್ನು ಮಾವ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪರಿಮಳವಿತ್ತು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಸಾಕಷ್ಟು ಅತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಹೂವಿನ ಜಡೆ ಹಾಕಿದರೂ, ಒಂದು ಮಾತಿಗೂ ಬೇಡವೆನ್ನದೇ ಅವಳಿಗೆ ಹೆರಳು ಕೊಟ್ಟು ಕೂರಲಾರಂಭಿಸಿದೆ.

ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದವಳು ಕಾಫಿಯ ಘಮಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಹೂವಿನಲ್ಲೂ ಶಾರತ್ತೆಯೇ ಪರಿಮಳವಾಗಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಮುಡಿಯೇರಲು ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. "ಅತ್ತೆ, ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆ? ನೋವಿಗೆ, ಕಾಯಿಲೆಗೆ ನೀನೇ ಗಮ್ಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದಾದರೂ ಯಾಕೆ? ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರಾಗಿ ಹರಿದು ಬಾರೆ..."

ಅರಿವಿಲ್ಲದೇ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಹೂಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಹೂವು ಬಿಡಿಸಲು ಸೋಮಾರಿಯಾದ ನಾನು ಯಾವ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೂವು ಕೊಯ್ದು ತುಂಬಿಕೊಂಡೆ? "ಅತ್ತೆ ನೀನು ಈ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವೆ ಕಣೆ. ಈ ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಕೂ ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಮಾವನಿದ್ದಾನೆ. ನನಗಿದೇ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಇದೇ

ಪಾರಿಜಾತ" ಹೂವಿನ ಹಾರದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಘೋಟೊದಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ ನಗುತ್ತಾಳೆ. ಮರುಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋವಾಗಿ ಮಡುಗಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ.

ಅತ್ತೆ ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಳು, ಬೆಳೆದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಹೋದಳು. ಮದುವೆಯಾದ ಎರಡನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು. ತಾನು ನದಿ, ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬಾರದೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಳು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಬದುಕು ಅವಳಿಗೆ ಸಲೀಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡವಳು ಎಂಬ ಮೂದಲಿಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಾಗದಿದ್ದರೂ, ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಹರಿಯಲು ಅಲ್ಲಿ ಚಿರತೆ ಹುಲಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದವು. ಅದು ಗೊತ್ತಾದದ್ದೇ, ಅತ್ತೆ ಮೂಲವನ್ನು ಅರಸಿ ಬಂದಳು. ಬಂದವಳನ್ನು ಅಜ್ಜನಾಗಲೀ, ಅಪ್ಪನಾಗಲೀ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬದುಕಿನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಮೈತೆರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲವೆ? ಅತ್ತೆಗೆ ನಿಜದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೋವು, ಕಾಯಿಲೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕತೆಯಲ್ಲಾದರೂ ನಾನು ಅವಳಿಗೊಂದು ಗೆಲೆಯನನ್ನು ತಂದರೆ ತಪ್ಪೇನು? ಅವಳಿಗೂ ಭಾವಗಳಿಲ್ಲವೆ? ಆಸೆ ಇಲ್ಲವೆ? ಅವಳೂ ಸುಖವನ್ನು ಕಾಣಲಿ, ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಶಾಲಿವನದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಲಿ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮಾವನಂತಹದ್ದೇ ಗೆಲೆಯನೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸಲಿ. ಅವಳ ಬದುಕನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪೇನು?

ಬೇಡ ಬೇಡ, ಅತ್ತೆಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಬದುಕಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಲಿ. ಸುಖ ಪಡಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಯಾಕೆ ಹಾಳುಮಾಡಬೇಕು? ಮಾವನೊಂದಿಗಿದ್ದ ಅಮಿತ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಯಕಷ್ಟಿತ್ ದೇಹದಾವಲಂಬನಕ್ಕೆ ಹಾಳು ಮಾಡಲೆ? ಅವಳು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ದಾಂಪತ್ಯದ ಆ ಪರಮಸಾರದ ಸಾಲನ್ನು ನಾನೇ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು. ಅವಳು ನದಿಯೇ ಏಕಾಗಬೇಕು? ಅವಳನ್ನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದೇ ಏಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು? ಅವಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ. ತೋಟದ ಕಾಫಿ ಹೂವಿನಂತೆ.

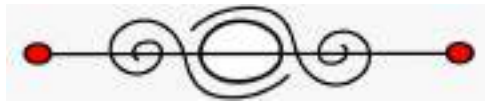
ಅಜ್ಜ ಅದ್ಯಾಕೆ ನಮಗೆ ನದಿಯ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು? ನದಿ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವುದೇ ಅದರ ಪರಮ ಗುರಿ. ಅದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತ್ತೆಯ ಬದುಕು ಮಾತ್ರ ನದಿಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಮುದ್ರ ಸೇರಿತೆಂದುಕೊಂಡ ನದಿ, ಮತ್ತೆ ಮೂಲಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅತ್ತೆಯ ಬದುಕಿನ ನದಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುವ ಜಲಪಾತವನ್ನು ಉಂಟಾಗಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಕೆ ಹರಿಯುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪೈರು ಬೆಳೆಸಿ ಹಸಿರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ದಾಹ ತಣಿಸುವ ಪನ್ನೀರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸಾಗರನ ಆತ್ಮವನ್ನೂ ಸೇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಸರಿಗೆ ಶರಾವತಿ ಆಕೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾಗಕ್ಕೂ ಹರಿದು ಸೇರಬೇಕಾದ ಜಾಗಕ್ಕೂ ತೀರಾ ದೂರವೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳು ಗಮ್ಯ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ.

ಕಣಿವೆಯಾಳದಲ್ಲಿ ಮಂದವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳಾ ಎಂದರೆ, ಅವಳೊಳಗಿನ ಪ್ರವಹಿಸುವಿಕೆಯೇ ಸತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೊಂದು, ಅವಳೊಳಗಿನ ಆಸೆ, ಬಯಕೆಗಳಿಗೆ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು, ಎಂದಿಗೂ ಆ ಕಟ್ಟಿ ಒಡೆಯದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಇದೊಂದು ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ನದಿ ಎನ್ನಲಾ?

ಇವಳು ನದಿ ಹೇಗಾದಾಳು ಅಜ್ಜಾ? ಉತ್ತರಿಸಲು ಅಜ್ಜನಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನದಿಯಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನು?

ಅತ್ತೆಯ ಒಳಗನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿ, ಕತೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಅವಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡೆ. ಚದುರಿದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಣ್ಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆಕೃತಿಗಳು. ಅವನ್ನು ಒಪ್ಪ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದೆಂದರೆ, ನನ್ನಿಂದ ನಾನು ಹೊರತಾಗುವುದಾ? ಈ ಮುಕ್ತಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾ?

ಅತ್ತೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದ ನಾನು ಬದುಕಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಕಲಿಸಿದವಳು ಆಕೆ. ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಸತ್ತಳು. ಕಣ್ಣೆದುರು ಕಾಣದಾದಳು. ಅಷ್ಟೇ. ಕಾಫಿಯ ಹೂವನ್ನು ನೋಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವಳೇ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಪರಿಮಳದಲ್ಲಿ ಅವಳೇ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನಾನು, ಜಾಹ್ನವಿ. ಓಡುವ ತವಕದಲ್ಲಿ, ಶರಾವತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ್ದೇನೆ. ಕೊನೆ ಎಂತೋ.

The Havyaka Hurdle: Being raised in a different country than our parents

Meghana Bhat
Philadelphia, Pennsylvania

Diamonds are one of the most precious gemstones in the world. Their clarity and cut reflect light into hundreds of facets. Any light that enters this stone is refracted by dozens of internal angles creating a beautiful reflection.

Like a breathtaking diamond, the lives of Indian Americans are also multi-faceted. We are expected to balance school, relationships, family, religion, culture, activities, health, drama, appearance, community, social life, friendships, career, and more. Not only has society set an expectation to balance all these things, but there is an expectation to balance all these things well. Unfortunately, there is no guidebook on how to navigate this.

Growing up in a Western society while staying true to Indian heritage can be a challenge. It takes an immense amount of boldness and bravery to authentically live out our true selves and have a high set of values in our world today. Being able to let go of worrying about what others may think and going against the flow takes

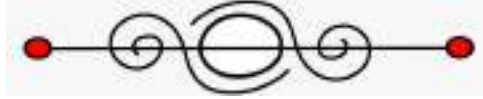
strength and courage. Some days feel like walking through an ocean shore or river against a strong current. Feeling the tension against the flow can be quite unsettling. This is indeed the feeling that is synonymous with going through youthhood as an Indian American. It feels easier to give up and be swept away by what is considered to be “normal” and instead blend in with the rest of the crowd. However, remembering the core of who we are and what roots we come from can help us shine through these challenges.

As we navigate life as young multi-cultured adults, it can be easy for tension with our parents to run very high. It’s only natural that as we get older, we become our own individuals with our own ideals and opinions that can lead us to butt heads with the very same people that brought us up. In the process of becoming our own person in an environment that could not be more different from our parent’s upbringing in India, relationships can often get strained causing misunderstandings. It is especially during these times that we must still honor our parents by being respectful with our thoughts, words, and actions. Even when they might annoy us with their opinions, standpoints, and rules, we can honor them by taking a step back and facilitating a respectful conversation and dialogue as opposed to shut-

ting them out or shutting down. While we may not agree on everything, reaching some level of understanding can help us in our journeys to living life fully. Our parents' beliefs were not meant to be a ball and chain around our necks that prevents us from living the life we want. We are all constantly evolving, and it is possible for us to give them the chance and space to do just that.

Between trying to fit into the American lifestyle, taking part in Indian traditions, and having the personal urge to make our parents proud, there are many moments and

seasons that we are called to question our identity and which community we belong to. The good news is that we don't necessarily have to choose. We can embrace all our facets and not let just one characteristic define us. Creating a strong sense of self can truly help in moments of great difficulty. Making the most of everything our culture has to offer can provide immense opportunities and reasons to enjoy the magnificence and beauty of life. It is through this that we can begin to look much like an illuminated diamond.

ನಿವೃತ್ತಿ

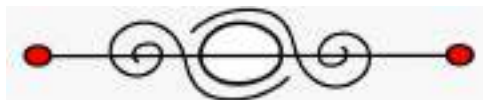
ಡಾ. ಕುಸುಮ್ ಭಟ್ಕರ್,
ಫ್ಲಸಂಟ ಹಿಲ್ಸ್, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ

ಗಲಿಸುವ ಹಣವನು ಎಣಿಸಿದ ಬಿಟ್ಟು
ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವ ನೆನೆಪಲಿ ಇಟ್ಟು
ದಿನವಿಡಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವ ಬಿಟ್ಟು
ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಇದೇ ಹೊತ್ತು

ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳು ಸುತ್ತಲು ಇಟ್ಟು
ಗಲಿಸಿದ ಸಂತಸ ಉಳಿಸುವ ಹೊತ್ತು
ಗೆಳೆಯರು ಗೆಳತಿಯರ ಎಲ್ಲರ ಸುತ್ತ
ಕಳೆದಿಹ ದಿನಗಳ ನೆನೆ ನೆನೆ ಮತ್ತು

ನೀ ಮಾಡ್ಡ ಹಾಸಿಗೆ ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತು
ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಮಯವು ಜಾರುವ ಹೊತ್ತು
ಕೊರಗಲು ಬೇಡ ಜಾರಿದ ಹೊತ್ತು
ನಗುತಲೆ ಸಾಗು ಉಳಿದಿಹ ಹೊತ್ತು

ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಹಳೆ ನೆನೆಪು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೊತ್ತು
ಹಳೆಕೆಲಸ ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಸೊತ್ತು
ನಿನ್ನ ಅನುಭವ ಸಾರ ವ್ಯವಹಾರ ಗತ್ತು
ಹಂಚು ಸಂತಸದಿಂದ ಇದು ಅಮೂಲ್ಯ ಹೊತ್ತು

ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ

ದತ್ತು ಭಟ್ ಹಳ್ಳಾರ

ರವಿಯಾಕಾಶಕೆ ಭೂಷಣಂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕವಿಯಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೂಷಣಂ ಎಂದು ಮುಕ್ತಾಯ ಗೊಳಿಸಿದ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಕವಿಯ ಈ ಪದ್ಯ ಕವಿಯ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆ ತಿಳಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

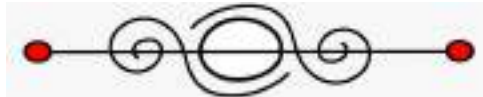
ರವಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಬೆಳಕನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕವಿ ಜನ ಮಾನಸದ ತಮವನ್ನು ಕಳೆದು ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರವಿಗಿಂತಲೂ ಕವಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಪುಟ್ಟರೆನಿಸಿದ ರಸಖುಷಿ ನಾದಬ್ರಹ್ಮ ದ ರಾ ಬೇಂದ್ರೆ ಯವರು ನಮಗೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯ ಈ ಕವಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ, ಬೆಳೆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕುಣಿಯೋಣು ಬಾರಾ ಕುಣಿಯೋಣು ಬಾ
ತಾಳ್ಯಾಕ ತಂತ್ಯಾಕ ರಾಗದ ಚಿಂತ್ಯಾಕ ಕುಣಿಯೋಣು
ಬಾರಾ ಕುಣಿಯೋಣು ಬಾ
ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕುಣಿಸಿದ್ದಾರೆ..
ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಪಕ್ಕ ನೋಡಿದೇನ ಅಕ್ಕ
ಹಸಿರು ಹಚ್ಚಿ ಚುಚ್ಚಿ ಮೇಲಕ ಅರಿಶಿಣ ಹಚ್ಚಿ ಎಂಬ
ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ..
ಇಳಿದು-ಬಾ-ತಾಯಿ-ಇಳಿದು-ಬಾ
ಹರಿಯ ಮುಡಿಯಿಂದ ಹರನ ಜಡೆಯಿಂದ ಋಷಿಯ
ತೊಡೆಯಿಂದ ನುಸುಳಿ ಬಾ
ಎಂದು ಗಂಗಾವತರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ..
ಮಗನ ಸಾವಿನ ದುಃಖದಲ್ಲೂ ಮಡದಿಗೆ
ನೀ ಹಿಂಗ ನೋಡಬೇಡ ನನ್ನ ತಿರುಗಿ ನಾ ಹೆಂಗ
ನೋಡಲೇ ನಿನ್ನ ಎಂದು ಸಾಂತ್ವನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ..

ನಾನು ಬಡವಿ ಆತ ಬಡವ ಒಲವೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಎಂಬ ಅಜರಾಮರ ಗೀತೆ ಬರೆದ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ಜನರ ಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ. ಹಮ್ಮು ಇಲ್ಲದೆ ಗಮ್ಮು ಇಲ್ಲದೆ ನಾಕು ನಾಕೇ ತಂತಿ ಎಂದು ನಾಕು ತಂತಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದವರು. ಸಖಿ ಗೀತ, ನಾದಲೀಲೆ, ಮೇಘದೂತ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು ಇವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳು.

ಉತ್ತರಧ್ರುವದಿಂ ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವಕೂ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಚುಂಬಕ ಗಾಳಿ ಬೀಸಬೇಕು. ಹಿರಿಯ ಕವಿಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಬೇಕು.
ಶರಣು ಪ್ರೀತಿಯ ಕವಿಗಳಿಗೆ
ನೀವೇ ನಮ್ಮ ಬಾಳ ದೀವಟಿಗೆ...

ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿಹ ಮನೆಗೆ

ದತ್ತು ಭಟ್ ಹಳ್ಳಾರ

ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿಹ ಮನೆಗೆ
ನಾಡ ಹೆಂಚಿನ ಸೊಬಗು
ಪಕ್ಕದಲಿ ನಿಂತಿರುವ
ಕುತ್ತರಿಯ ಮೆರಗು

ಹಸಿರು ತುಂಬಿದ ಭೂಮಿ
ಸ್ವರ್ಗದಾ ತರವು
ಇರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ
ಅದರದೇ ಮೇವು

ಚಂದ ಎನಿಪುದು ಹಳ್ಳಿ
ಜೀವನದ ಸೊಬಗು
ಶಹರ ವಾಸವೇ ಬೇಡ
ಅದು ಜಾಸ್ತಿ ಬೆಡಗು

ಪಕ್ಕದಲಿ ಹೆಂಗಳೆಯರ
ಬದುಕ ಬವಣೆಯ ಪಟ್ಟಂಗ
ನೆಲಕೆ ಹಾಸಿದ ಹರಿದ ಚಾಪೆ
ಅವರ ಪಲ್ಲಂಗ

ಬಡತನವೇ ಇರಲಿ
ತುತ್ತು ಕೂಳು ಸಿಗಲಿ
ಬೇಡ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ
ಎಂತ ಕಷ್ಟವೇ ಬರಲಿ

 ಸುಮತಿ ಪ್ರಸನ್ನ
Fremont, California

Instant Pot ಮಹಾತ್ಮೆ

Krishna Upadhya
Union City, California

The last date to send the articles for souvenir flashed again on the HAA WhatsApp group! I had not planned on writing any article this time. But when I saw Chaya taking out her favorite Instant Pot for routine cooking, I fell for the idea of writing, ‘Instant Pot ಮಹಾತ್ಮೆ’. Chaya smiled and nodded her head! She liked the topic because she loves our Instant Pot (IP), which has made her cooking a breeze. On the question of ‘who should write?’, she conveniently got away saying, “ಯಾವಾಗ್ಲೂ ನೀವೇ ಬರೆಯದು ಹವ್ಯಕಕ್ಕೆ! ಕಾಂಚನಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತ ಕೇಳಿದ್ದು, ನೀವು ಬರಿರಿ.” But she agreed graciously to help me with the details. We had a comedic conversation on the topic as a first draft.

Although Instant Pot had come out some time ago, we were not sold on the idea of buying another gadget. A few of our friends who bought IP were talking about it in our WhatsApp group. So, the idea of buying was there but was on the back burner. However, things changed.

One day, coming back from her routine evening walk, Chaya was upbeat on IP. "Rama says IP is very good: saves time and energy. Let's buy one" as though it was a new revelation! Yet, we forgot about

it. During Christmas time Mabal Bhatru shared a post on the great sale of IP on our HP2 WhatsApp group. That rekindled our interest! We ordered one!

Our 6-quart (a little big for us) IP promptly arrived and Chaya didn't waste time to experiment! For myself, I stayed back from using it because it had a control panel with too many icons on it! That was intimidating for me. It is hard to learn anything new at this age! Relearning is even harder! I stayed with my rice cooker and prestige pressure cooker!

One Pot One Shot aka, OPOS

Rama, Chaya's walking buddy, enlightened her about, ‘One Shot One Pot!’ The real benefit of using IP is enhanced by OPOS recipes and the ilk. This is the work of Chennai-based Rama Krishnan, an engineer turned cook, whose team has been working on OPOS for years. To say it in his own words, “OPOS is a set of scientific cooking techniques designed to unchain you from the kitchen. No steps. No supervision. OPOS recipes are easier and faster than cooking instant noodles!” One by one, Chaya has embraced some of these recipes and now she cooks not just rice and sambar, but also more complex veggie palya, pulao, and bisibele bath, in Instant Pot. She even made pede! Just place all the ingredients in proper layers per OPOS technique and press the button! Miracle happens! For this year's Havyaka Sankranti potluck, Chaya

made vegetable kurma in the IP following OPOS. All gone, pot was clean!

To accommodate more cooking, we bought another 3-quart IP with extra containers!

Not to lag behind, I too started using IP to cook rice and to prepare yogurt. Amazed by the success I got curious to know more about IP's history! Because I wondered, why the long-time maker of the 'Prestige' pressure cooker never came up with this kind of gadget.

Birth of IP

Dr Robert Wang, a computer science Ph.D., invented IP in the year 2009. He was a scientist at Nortel Networks, Ottawa, Canada. As he and his wife both were working, he was frustrated not to find any good 'hands-off cooking' kitchenware! When the company downsized, and he was out of work, he started designing the Instant Pot. One challenge was to design the burn protection mechanism so that food wouldn't burn in the bottom of the pot. Wang with his computer science background, developed a microprocessor along with heat and pressure sensors, and housed it at the bottom of the device to monitor cooking temperature. If food starts to burn, it flashes a warning message and automatically suspends heating!

Instant Pot revolutionized the cooking! It became so successful in later years; it was the top-selling product on Amazon's Prime Day! More than 2000 cookbooks have been published for IP cooking. Chandra Ram, editor of a food magazine says, "I didn't cook Indian as well as I wanted to,

as often as I wanted to, but once I got the Instant Pot I was like, 'Oh, I can do these things,' she tells on CNBC, introducing her cook book, "The Complete Indian".

Instant Pot is adorable for so many reasons:

- 1 It's electric, one can plug and cook anywhere, no need for a kitchen range.
- 2 It is contained: no escaping steam and spicy vapors. That means our dress, carpet, hair, and our house will not have the curry smell! That's a big relief.
- 3 Energy saver: unlike traditional pressure cookers, steam is not vented. No energy wasted! Save money and the Environment!
- 4 No counting of whistles! No need to tell the spouse. "ಮೂರು ಸೀಟಿ ಹಾಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಂದಮಾಡಿ... ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬತ್ತಿ". No more running down the stairs to stop it. All one needs to do is to press the on button and you are done.
- 5 Option to keep the food warm.
- 6 It is programmed and hands-off cooking! That means you can cook consistently of the same taste and flavor.
- 7 It is versatile! One can cook many things following recipes.
- 8 Yogurt is a breeze. Consistent texture and taste all the time. Rain or shine, yogurt is ready in 4 hrs.
- 9 Using the boil feature one can make tea! No more milk boiling over the stove!

10

It makes a great gift to the newly weds, or for housewarming events.

Here is a sample of Chaya's recipe based on OPOS technique

Moong Dal Tove (ತೊವೆ) in Instant Pot

Place the ingredients in the below-mentioned order.

1 cup Moong Dal

(rinse with water 2-3 times)

1 cup water

2 medium - sized tomatoes (chopped)

1 green chili (chopped)

1/2 " ginger (finely chopped)

1/2 tsp turmeric powder

1/2 tsp black pepper powder

1/2 tsp oil or ghee

Cook, 'Steam More' for 5 minutes - sealed (No pressure release)

Once the pressure is released, open the lid and add 2 cups of hot water for thin tove or 1.5 cups for thick tove.

Add salt, lemon or lime juice, 1/4 cup

chopped cilantro (optional)

Oggarane: 1 tsp oil or ghee, 1/2 tsp cum-in seeds, 1/2 tsp mustard seeds, 3 chopped garlic, 2 red chili or 1 green chili, 6-8 curry leaves.

Stir well and enjoy with rice or just as soup!

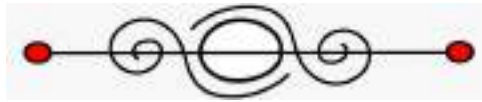
Look for OPOS for the Instant Pot group on Facebook to check more recipes.

Bankruptcy:

In spite of all the glory and success, Corell, the company which acquired the IP, filed for bankruptcy! Amanda Mull writes in 'The Atlantic', "Instant Pot failed because it was a great product, it is durable". The company says it is restructuring to pay off the mounting debt. Not to worry, it is still made and sold, but the sales are down.

Instant Pot is still very popular even though the competition has picked up. Soon, Wang's dream of putting IP in every kitchen will be realized.

Did you get yours yet?

ಜೀವನ ಸುಗಮತೆಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ

ವಿ.ಡಿ.ಭಟ್ ಕರಸುಳ್ಳಿ
ಯಡಳ್ಳಿ, ಶಿರಸಿ

ನದಾ ಸರ್ವದಾ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿ ಯಿಂದ ಪ್ರತಿಜೀವಿಯೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಪ್ರತಿಜೀವಿಯ ಮೂಲ ಗುಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಫಲ-ವಿಫಲತೆ ಕಾಣುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದೇ ಜೀವನವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಋಷಿಮುನಿಗಳು, ಹಿರಿಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯುಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮಗಳೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳಿದರೆ, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ರಂಜನೀಯವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ರಸಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯವೆಂದು, ಅದನ್ನೇ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಿತು. ದೇವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಇರುವ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳದ ವಿಶೇಷತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆತ್ಮ ಉನ್ನತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸೆ, ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಮೀಮಾಂಸೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗೆಗೆ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ, ಪ್ರತಿಜೀವಿಯ ಮೇಲಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ 18 ಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಪಾರ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಮೂಲ ವೇದವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ಪಿತಾಮಹೋವ್ಯಾಸೋ ವಸಿಷ್ಠೋತ್ತಿ ಪರಾಶರ: ಕಶ್ಯಪೋ ನಾರದೋ ಗರ್ಗ: ಮರೀಚಿ ಆಂಗೀರ ಸಂಗಿರ: ಲೋಮಶ: ಪೌಲಶಶ್ವೆದ್ಯಮನೋ ಯವನೋ ಮನ:

ಶೌನಕೋ ಅಷ್ಟಾದಚ್ಚಿತೇ ಜ್ಯೋತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕಾ: ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮುನಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕಾಲವಶದಿಂದ ಕೆಲವು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೇಳಿದ ಉಕ್ತಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಈಗ ನಾವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಭಟ, ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯ, ವರುಚಿ, ವೆಂಕಟೇಶ, ವಿದ್ಯಾ ಮಾಧವ, ನೀಲಕಂಠ, ಜಯದೇವ, ಸತ್ಯಾಚಾರ್ಯ, ವರಾಹಮಿರ ಮಣಿಶ್ವ, ಜೀವ ಶರ್ಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಇವರೆಲ್ಲರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ ಅಪ್ರತಿಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ವರಾಹಮೀರರು ನಮಗೀಗ ಅತಿಪ್ರಸ್ತುತರಾಗಿ ಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವಂತಿ ನಗರದ ನಿವಾಸಿ ಆದಿತ್ಯ ದಾಸರ ಪುತ್ರರಾದ ವರಾಹಮೀರರು ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೃಹಜಾತಕ ಗ್ರಂಥ ಹೆಚ್ಚು ಇಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. 407 ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥ ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ದೇವತಾ ಉಪಾಸನೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುನ್ನೋಟದ ಮಾತಿಗೆ ನಾಸ್ತಿಕರು ವಿಮರ್ಶಕರು ಇದೊಂದು ಬುಡಬುಡಿಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಿಳಿ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಟೀಕಿಸುವ ಹೀಯಾಳಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಟೀಕೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಅತಿ ಅಲ್ಪ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೀಟಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಹಾತೆಗೆ ಮುಂದೆ ನಾಳೆ ಮಳೆ ಬರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅವಘಡ ಇದೆ ಎಂದು ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಾಗೆ ತನ್ನ ಮುನ್ನಲೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ

ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿ ತಡೆದು ಅದನ್ನು ತಾನೇ ಬಗೆಹರಿಸುವ ಸತ್ಯವು ನಮಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ಷಣಿಕ ಜೀವಿತಾವದಿಯ ಕೀಟಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಋಷಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಇರಲೇಬೇಕು. ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನ ಕ್ಷಣದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸಂಕೇತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವದೇ ಜಾತಕ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವ, ಆಸಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಉದ್ಯೋಗದ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗಾತಿ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮೇಳ ಮೇಳಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಪ್ರತಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹ ಎಂಬ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರಲೇಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶ್ರಮ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬೌದ್ಧಿಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಹಜೀವಿಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ, ಭಯದ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಆಗ ನೆರವಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದ ಮೇಳ ಮೇಳಿಯ ವಿಭಾಗ. ಸಮನ್ವಯ ಸಹಬಾಳುವೆ, ಸುಸಂತಾನಗಳನ್ನು ದ್ವಾದಶಕೂಟಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಹೇಳಬಹುದು. ದ್ವಾದಶ ಕೂಟಗಳು ಯಾವುದೆಂದರೆ ದಿನಕೂಟ, ಗಣಕೂಟ, ಮಾಹೇಂದ್ರಕೂಟ, ಸ್ತ್ರೀ ದೀರ್ಘಕೂಟ, ಯೋನಿಕೂಟ, ರಾಶಿ ಕೂಟ, ಗ್ರಹ ಮೈತ್ರಕೂಟ, ವಶ್ಯ ಕೂಟ, ರಜ್ಜು ಕೂಟ, ಮೇಧಾಕೂಟ, ವರ್ಣಕೂಟ ಮತ್ತು ನಾಡಿಕೂಟ. 12 ಕೂಟಗಳು ಸೇರಿ ಇವರಿವರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದ ಋಷಿಗಳು ಅಂಕಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟು 36 ಗುಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 18 ಗುಣವಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ, 25 ರಿಂದ 28 ಉತ್ತಮ, 29 ರಿಂದ 32 ಅತಿ ಉತ್ತಮ, 33 ರಿಂದ 36 ಸರ್ವೋತ್ತಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಶಿಕೂಟ, ಯೋನಿಕೂಟ, ವಶ್ಯಕೂಟ, ಗ್ರಹ ಮೈತ್ರಿ, ನಾಡಿಕೂಟ ಅತಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕೂಡಿ ಬರಬೇಕು. ಯೋನಿತೋ ದಂಪತಿ ಸ್ನೇಹ: ಯೋನಿ ಕೂಟಗಳು

ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಇರುವ ವಿಭಾಗ. ರಾಶಿನಾಂ ವಂಶವೃದ್ಧಿ: ರಾಶಿ ಕೂಟದಿಂದ ವಂಶವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, 'ವಶ್ಯಂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಅವಶ್ಯಕಂ' ವಶ್ಯ ಕೂಟದಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಅಚಲವಾಗಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಸಂತಾನಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧಿಪತಿಹಿ' ಗ್ರಹ ಮೈತ್ರಿ ಸಂತಾನ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ 5 ಗುಣ. "ರಜ್ಜು ಮಾಂಗಲ್ಯೇ ವೃದ್ಧಿಶ್ಚ" ಮಾಂಗಲ್ಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ರಚ್ಚುಕೂಟದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. 'ವೇದಯಾಶೋಕ ನಾಶನಂ' ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಪರಸ್ಪರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ವೇದ ಇರಬಾರದು. ಇನ್ನೂ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಡಿಕೂಟವನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ, ಸಂತಾನ, ಶುಚಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ 8 ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕೂಟಕ್ಕಿಂತ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ವಾಡಿಕೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿ ಬರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ಅವನದು ಏಕನಾಡಿ ಹೇಳುವುದಿದೆ. ಬಹಳ ವೈಮನಸ್ಸೇ ಮೂಡಿತೆಂದರೆ ನನಗೆ ಅವನಿಗೆ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿದೆ. ಹುಡುಗಿಯ ರಾಶಿಯಿಂದ ಆರನೇ ಮನೆ ಹುಡುಗನ ರಾಶಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕವೆಂದು ಹೇಳಿ ನಿಷೇಧಿಸುವುದಿದೆ. ಇನ್ನೂ ದಶಾ ಭುಕ್ತಿ, ಅಂಗಾರಕ ದೋಷ, ಸಂಧಿ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಭೇಟಿ, ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿರಬೇಕು. ಹಳಬರು ಶಕನ ಸಾರಾವಳಿಯು ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದಿದೆ. ಆದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ನವದಂಪತಿಗಳು ಸಂಯಮ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಇರಲೇಬೇಕು. ನವದಂಪತಿಗಳೆಂದರೆ ಮೊಳಕೆ ಒಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಿಗುರಿನಂತೆ, ಕಸಿ ಮಾಡಿದ ಗಿಡದಂತೆ, ಆಗತಾನೆ ಕಲಿತ ಸೈಕಲಿನ ಬ್ಯಾಲೆನ್ನಿನಂತೆ, ನಿಧಾನವೇ ಪ್ರಧಾನ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವು ದೊರಕಲಿದೆ. "ಸರ್ವೋಮೇ ಕಾಮ ಸಮೃದ್ಧತಾಂ" ಎಲ್ಲ ಇಚ್ಛೆಯು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಲಿ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ವಿ.ಡಿ.ಭಟ್ ಕರಸುಳ್ಳಿ ಅವರು ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತು, ಶಿರಸಿಯ ಯಡಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಕರ್ಮ ಯಾಗ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವವಾಣಿ-ಲೋಕದ್ವನಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳ ಅಂಕಣಕಾರರು.

Making of a Scientist: A life of curious exploration

Ramanujan Hegde
Cambridge, UK

[Ramanujan Hegde, a renowned scientist of Havyaka origin who has dedicated his life to the advancement of knowledge recounts his life journey and describes the rewards and challenges of career in science. Ramanujan Hegde has led a research lab in the field of cell biology for almost 25 years. From 1999 to 2011, his group was based at the US National Institutes of Health (NIH) outside Washington, DC. Since 2011, he has been at the Medical Research Council's Laboratory of Molecular Biology in Cambridge, UK, where he is now head of the Cell Biology Division.]

Puzzling over puzzles

Evidently, I've always been easy to distract with a puzzle and hard to distract by much else. My mom was the first to recognise this trait – and she had the foresight to nurture it. That first puzzle was a doozy (do people still use this term?): find a way to secure a bottle cap on a bottle. I know what you're thinking, but for a toddler with chubby little fingers, a still-developing motor cortex, and who had just discovered

depth perception, the solution is hard! This puzzle would occupy me for long stretches of time, and was strategically deployed whenever my mom needed to get things done. I sometimes wonder whether, as my skills improved, a mismatched cap-bottle pair was used to continue buying time, although this is a closely guarded secret. I can proudly say that this puzzle no longer stumps me (I do occasionally struggle with getting caps off bottles, but that's another story).

I've checked, and it's not easy to make a career out of screwing caps onto bottles (although some of you 1980's TV watchers might remember that Laverne & Shirley managed exactly that!). One can however make a career by solving puzzles; just look at Will Shortz, puzzle master extraordinaire for NPR, the NY times and more. A bit less niche puzzle-solving career option is an academic scientist, and whether through destiny, encouragement, the right circumstances, or just luck, this became my path. It turns out that there are still a few careers out there where one can take a typically leisure-time activity and have somebody pay you to do it. Between professional baseball player (a middle infielder for the Cubs, of course) and scientist, the latter seemed a slightly more realistic option.

A first discovery...sort of

Being a biologist was never a goal of

mine, right up until it happened, well into adulthood. Solving puzzles – now that was always something that engaged me throughout childhood. My dad encouraged this through math, his chosen first profession, and then computer programming, his second profession (which my mom also subsequently pursued). Math naturally lends itself to puzzles, especially the properties of numbers and their relationships (side note: one of the most famous number theorists in modern times is the person I'm named after, the Indian mathematician Ramanujan).

My first big discovery (when I was maybe 7 years old), made as I was walking home from school, was recognising that the sum of the first two odd numbers is two squared, the sum of the first three odd numbers is three squared, and so forth. I could work this out in my head to maybe the first eight or nine odd numbers and the pattern just kept holding up! I couldn't believe it – why were odd numbers and perfect squares related?

In the days before the internet, one could gleefully be satisfied and proud of having “discovered” something new for quite a while before learning that this was known and proven thousands of years ago. No matter. The excitement of discovery was now seeded in my head, and there was no going back. This is why, throughout elementary, middle, and high school, the best classes were math, physics, and chemistry: the homework and test problems were fun to solve, and solving a problem sort of felt like discovering something new.

Then the personal computer became

more commonplace and with it the possibility to write clever programs that make the computer do things you wanted, such as my own versions of video games like PacMan and Q*bert (look it up). This too was an exercise in logic, algorithms and de-bugging. I was good at it, and it wound up landing me an afterschool job at Dekalb Poultry Research helping to write, refine and de-bug programs for a computerised database. I earned a whopping \$6 an hour (even more after I got some experience), more than twice the minimum wage. Abandoning my burgeoning computer programming career in the 1980's, during the early stages of the tech boom of Silicon Valley, might well have been the most disastrous financial decision of my life. Oh well...

Biology classes are boring

By contrast to math, physics, chemistry and computer programming, biology was a definite snooze-fest; sort of a half-way-house between the “real” sciences and the dreaded humanities courses (my performances in which seriously jeopardized my chances for getting into a good college). But biology was a necessity if I was ever to become a doctor, the number one parental ambition for kids of first generation Asian immigrants everywhere. The problem with biology was (and probably still is) the way it is taught: classes and textbooks are stripped of any insight into how things were actually figured out or how you could work out the solution to some biological problem.

Instead, students are just provided with a bunch of seemingly random facts to be memorized for a future quiz or text. What

I took away from this was that biologists, it seemed, just loved to describe things in nature and lump them into endless categories. What an odd approach to teaching this subject. Would you watch or read a murder mystery if the personalities, twists and turns, false leads, and the protagonist's journey were all removed and the "answer" just given to you? Not only would it be boring, but it would be unmemorable. It was only through working in research labs that the excitement of discovery in biology emerged, albeit rather slowly and not for many years.

My first experience in a lab was through an internship program for minority high school students at Northern Illinois University in the town of Dekalb, where I grew up. Back then, being Indian was considered a minority, whereas now, Asians have ample representation across education, the sciences, medicine and technology. I worked in the small nearly-retired lab headed by Sidney Mittler studying how the hairs on the wings of fruit flies sometimes grow incorrectly in response to chemicals and radiation.

A seemingly esoteric topic, but as it turns out, related to the development of cancer. You see, the odd hair growth is an indicator of DNA mutations, which it turns out is central to how cancers form. There were a couple of graduate students in the lab that seemed cheerful enough, but I don't recall it as a particularly stimulating experience. It was however a better view of science than coursework, and I did learn that I would never be able to work with flies because I hated the smell of fly food!

Which duck do you want?

My next attempt at research was in college at the University of Chicago, and the motivation was simple: it would help me get into medical school. So I didn't really care about the topic and basically knocked on doors (no email back then!) offering to work for free. I took the available option, landing in a pharmacology lab headed by Clive Palfrey. His lab was on the 5th floor (if I recall correctly) of Abbott Memorial Hall, a 1920's era building whose insides sort of looked like what you might imagine of a research lab this old. In addition to the main lab, Clive had somehow procured a decent amount of space in the basement where he housed a colony of African clawed toads, an aging and seemingly perpetual postdoc (Charlie), and an MD-PhD student named Brad Pewitt.

I helped Brad with his PhD, evidently equal to 25 figures of data (as per the formula he had very neatly inscribed in a never-to-be-erased rectangle in the upper-right corner of a blackboard in the shared basement office). As you might guess from this little fact, Brad was very pragmatic, not just about his PhD, but also his plans – he would finish medical school, marry his nurse girlfriend, become a doctor in a lifestyle-focused specialty, and live happily ever after. He showed me the ropes, but didn't necessary instil much enthusiasm or excitement about the science.

We were trying to work out how various ions (the constituents of salts like sodium chloride and potassium chloride) move in and out of the red blood cells of ducks. If you thought studying the sensitivity of wing

hair growth to radiation in the fly was odd, this project must seem downright wacky. But as I dug more into the history of this area, I learned that moving salts into and out of cells is how they regulate their water content, which controls their volume and helps prevent red blood cells from bursting.

It turns out that the same process of salt and water movement in and out of cells is critical in the kidney, which is a major regulator of human water balance. The (yet unidentified at the time) salt transporter that does this job in both the kidney and the duck red blood cell seemed to be the target of drugs aimed at eliminating excess water from the body in conditions such as high blood pressure. So odd as it seems at first glance, studying duck blood cell volume was a sort of back-door way of gaining insights into water balance and blood pressure.

And so I would go to a Polish poultry house in south-west Chicago to request that they butcher a live duck for me; not so I could eat it but so I could obtain its blood. Naturally, they asked me to choose which one, from among the rows of caged ducks stacked behind them along the wall. They never questioned my seemingly unusual request because, unbeknownst to me at first, it wasn't unusual at all – there is a classic sweet and sour Polish soup called Czernina made of, you guessed it, duck blood!

I spent three years in the basement annex of Clive's lab and made all sorts of transport measurements (using radioactive versions of salts so I could track their entry into cells) and how this transport responded to those blood pressure medicines that

affect the kidney. By the time I finished, two major things had changed. First, I had learned about the MD-PhD program and discovered this was a route to go to medical school for free (in exchange for promising to work in some academic capacity for the same number of years as they funded you). Second, I realised that I actually liked working out the finer details of how salt transport occurred, optimising experiments, graphing the results, and trying to make sense of things.

The findings that emerged from this work wound up becoming part of three published papers, which as it happens, was the tipping point that secured admission to a few medical schools and MD-PhD programs. Of these, for someone having grown up in a flat featureless landscape a thousand miles from the nearest ocean with bitterly cold winters, California was the only sensible choice.

4 am discussions in a small box

I am not sure exactly when it happened. But at some stage during the MD-PhD program at the University of California, San Francisco (UCSF), I realised that although I would probably enjoy being a doctor, science was likely to be considerably more satisfying and stimulating. Context and environment has everything to do with this turning point in my trajectory. I had, through a series of accidental events (that's for another essay), wound up doing my PhD work in the lab of Vishu Lingappa.

Vishu was (and remains) an unshakable optimist, has boundless energy for things in which he believes, assumes the absolute best in everyone until proven wrong at least

a dozen times, and is incredibly creative. These are all admirable traits, and ones that attracted me to his lab. In the end however, a seemingly small quirk proved to be a critical factor in kindling my own passion for science: he routinely turned up at the lab between 3:30 and 4 am!

Once I learned this, I too would come in early; first at 7, then 6, then 5 and eventually at the same time or sometimes even earlier than Vishu. Why, you ask? Well, during those hours, there is nobody else around, we essentially never got interrupted, and the corridors were eerily quiet (except that time when it was announced at around 2 am or so that a collaborator of ours down the hall, Stan Prusiner, had won the Nobel prize). So until classes started at 8 am, I could do experiments, discuss results of the previous day, ask about past work, get advice, and all the rest. Vishu loved telling stories about almost anything, but especially of his days as a student in New York City at Rockefeller.

And through these stories, I learned about many of the foundational and classic experiments aimed at understanding how the insides of living cells are organized. The personalities involved were absolutely wonderful, and Vishu had a way of bringing them to life in rich, vivid colour and three dimensions. Now, when I say these scientists and their work was foundational, I am not exaggerating – for example, Vishu’s PhD advisor Günter Blobel was awarded a Nobel Prize for his work a few years later, as did many of the other protagonists (and antagonists) of his stories from that time.

And just like that, in that tiny 9x9 foot

windowless office piled high with books and papers (in an earthquake prone city no less!), in the wee hours of the morning, I saw just how fun, exciting, and challenging biological research could be. It’s of course a bit more nuanced than just this, and there are various aspects of experimental work that also drew me in, but the key point is how absolutely impactful the right person doing the right thing at the right time can be to deciding on a career. And so by around the middle of my graduate work, with the second half of medical school still to complete, I realised biological research was going to be a central part of my future.

It wasn’t too much longer after that when I further decided that if I really wanted to do research to my utmost capacity, it would be hopeless to also practice medicine “in my spare time”. It took several years before this decision made its way to my parents (a case of cowardice, really), so I had no real option but to finish medical school, something which I enjoyed greatly and which I’ve never regretted. But from then on, it was research for me, and that dream (which was never really mine) of becoming a “real” doctor faded away.

An obsession with proteins

The occupation of learning about the natural world has historically been the realm of either the wealthy, or those with a wealthy patron. These days, we distribute the role of patron across society, and a small proportion of our tax dollars winds up funding the vast majority of academic research in most countries. At its heart, academic research in the sciences involves trying to learn about

some aspect of the natural world, typically driven by the desire to explain something that is puzzling and doesn't make sense. By this broad definition, we are all scientists at heart for the first few years of life as we try to build a sensible framework for the bustling and crazy world around us. Some of us get to continue doing this, and if we're lucky, retain a child-like enthusiasm for discoveries small and large alike.

So what am I actually trying to figure out? In short, I want to understand how each cell in our body manages to produce functional versions of its several billion proteins, and how it recognises when a protein is not made correctly so it can be recycled into its building blocks. Cells are the fundamental unit of life – all life forms from a bacterium to a ladybug to a whale are made up of cells, and nothing simpler than a cell is considered alive. Each of the cells in our body – and we have many hundreds of different types ranging from immune cells to nerve cells – contains inside of it a few billion proteins of about ten-thousand types. It's pretty amazing that a microscopic cell, a thousand of which could easily fit on the head of a pin, has that much stuff packed into it (and that's not even counting the DNA in each cell, which when stretched out would be over six feet long). The numbers are mind-boggling!

Proteins do nearly all of the work that makes life possible. They convert food into energy, energy into movement, sense the environment, provide shape to our bodies, and all the rest. To do these jobs, each protein must be assembled into a specific three-dimensional shape that is distinctive

for that type of protein. Just as your Ikea purchase or car is pretty much useless unless it is put together correctly, a protein doesn't work unless it has the appropriate shape. The protein also has to be in the right part of the cell where its function is needed.

My research group and I are trying to work out how the cell manages this task of assembling proteins and making sure they are in the right place, at the right time, and in the right amounts. A rough estimate is that these events happen some ten quintillion times every minute in your body! That's ten million trillion times. Getting this right is essential for life, and very subtle failures can lead to various diseases such as neurodegeneration, cystic fibrosis, cancers, and so forth. Although explaining or treating disease is not my reason for doing research, fundamental insights into how the building blocks of life are organised and function invariably help us understand the many ways it can go wrong. Understanding what goes wrong is a key part of figuring out treatments.

Science is exploration

Just like a child first exploring the world, my approach to the scientific problems above are to observe, explore, poke, prod, and provoke; then make notes about what happens; then try to organise this information in a way that helps predict what might happen in related situations. These predictions are tested, often in a variety of different ways (think of a two-year old trying to figure out just where the boundary is before a parent gets angry), until the explanations for what is going on are sufficiently

good to make really accurate predictions. And that's pretty much my vocation in a nutshell. Very simple conceptually, even if the technical details and miniscule scales complicate matters considerably.

Being a scientist is like being an explorer, but without the risk of being eaten by wild animals, falling down a crevasse, catching some horrible disease, or dying of exposure. But like an explorer, the uncertainties are all too real. There are no guarantees that you'll ever uncover something genuinely and deeply new, and who knows if what you do manage to discover will actually be useful in a way that can be easily explained to friends and family. But one does get the satisfaction of peering at and pondering the beauty of nature, sometimes for the very first time. And that is probably the single most common shared reason anyone ever chooses science as a profession.

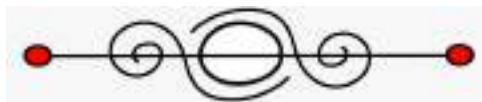
A challenging and satisfying profession

The process of becoming a professional academic is not exactly easy. It is a long road, involving graduate school to obtain a PhD, typically followed by a post-doctoral apprenticeship of sorts where you hone your skills, eventually settling on a good research problem. But the process is where so much of the fun lies because during all these years, you're in fact intellectually stimulated, solving small and large puzzles every day, week, month and year. And the profession is ultimately exceptionally meritocratic – what really matters is what

you're able to discover, and at the end of the day, there are right and wrong answers to most problems. Although in the short term one can fudge accomplishments by how you present them and yourself, objective truth is generally all that really matters. Thus, people with very different personalities, approaches, viewpoints, nationalities and skills can and have been spectacularly successful. I like that.

It is also wonderful, and sometimes intimidating, to be constantly surrounded by some of the most intelligent, curious, and incisive people in the world. And at an institute like the one where I work, there is a constant influx of amazing thinkers – whether it is a seminar speaker from some top university or the absolute best students and postdoctoral fellows the world has to offer. There nothing like seeing such amazingly talented people, young and old alike, to keep one grounded, a bit humble, and highly motivated. Of course, that's the ideal, and even the most accomplished academic can't help but feel very small and insignificant at times in the face of not only contemporaries but historical figures on whose shoulders we each stand. Yet, there is no better pursuit for the intensely curious mind than spending most of your time exploring nature, and with any luck, uncovering some of her most tightly held secrets.

© Ramanujan Hegde, 2024, All rights reserved.

ಮೈ ಸವರಿದ ಬಣ್ಣ

ಹವ್ಯಾಸಿರಿ ನಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ವಿದ್ಯಾ ಭರತನಹಳ್ಳಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

ತಾ ನೇ ನೆಟ್ಟ ಹೂಗಿಡಗಳ ನಡುವೆ ನಿಂತು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಉದ್ದನೆಯ ಕೂದಲು ಒಣಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ತಾಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕೂದಲಲ್ಲಿ ಯಾರದ್ದೋ ಬೆರಳುಗಳು ಚಲಿಸಿದಂತಾದವು. ಧಟ್ಟನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದ, ವಾಸುಕಿ. ಒಳಗೆ ಗಂಡ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ತನ್ನನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಒಳಗೆ ಹೋದಾಗ ವಾಸುಕಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಮಸಾಜ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ವಾಸುಕಿ ತನ್ನ ಕೂದಲಲ್ಲಿ ಬೆರಳಾಡಿಸಿದ್ದು ನಿಜವಾ? ತನ್ನ ಭ್ರಮೆಯಾ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಮುಕ್ತಾಳಿಗೆ. ಹಲವು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುದಿಸಿ ಮಾಡಿದ, ರೂಮೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆಯ ಕಮಟು, ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಅನಿಸಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಳಲನ್ನು ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ, ಗಂಡನ ಕಾಲಿಗೆ ಶಾಖ ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು ಮುಕ್ತಾ. ಕೈ ವಾಸುಕಿಯ ಕೈಗೂ, ತಲೆ ವಾಸುಕಿಯ ಹಣೆಗೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಾಗಿದಾಗ ಉಂಟಾದ ರೋಮಾಂಚನಿಂದ ಹೆದರಿ ಗಂಟನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ರೂಮು ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ಎಲ್ಲ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಕಣ್ಣು ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

*****

ದಿನಾ ಅಮ್ಮ, ಮಗಳಿಗೆಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದು ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಮುಕ್ತಾಳನ್ನು ಅವಳ ಆಫೀಸಿಗೂ, ಮಗಳು ಭಾಮಿನಿಯನ್ನು ಶಾಲೆಗೂ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ. ಮಗಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ರೌಂಡ್ ಹೊಡೆಸಿ ಪಾನಿ ಪುರಿನೊ, ಬೇಯಿಸಿದ ಕಾರ್ನನ್ಮೋ ತಿನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೇ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರಸಂಗ ಹಾಕಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಮಗಳು ಭಾಮಿನಿಗೂ ಕುಣಿಯುವುದು ಹೇಗೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಕುಣಿತ ನೋಡಿ ವಿಡಿಯೋ ಮಾಡುತ್ತ, ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ತಾ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವೇಲ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಾನೂ ಒಂದು ಬಿಡ್ಡಿಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಕ್ತಾ ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕಿದರೆ ನೋಡಲು ಕುಳಿತು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ. 'ಮುಕ್ತಾ, ಮಹಿಳಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊ' ಅಂತ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಡನಿಗೆ, 'ಆಫೀಸು, ಮನೆ ಕೆಲಸವೇ ಸಾಕು ಮಾರಾಯರೆ. ನೀವು ಮತ್ತು ಮಗಳು ಭಾಮಿನಿಯೇ ನನ್ನ ಪ್ರಪಂಚ' ಅಂತ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು..

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಯುವ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸಪ್ತಾಹ ಅಂದರೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಮನೆಯ ಹಬ್ಬದಷ್ಟೇ ಸಂಭ್ರಮ. ಅವತ್ತು 'ಸತ್ಯ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ' ಯಕ್ಷಗಾನ. ಮುಕ್ತಾ, ಭಾಮಿನಿಯರು ತಮಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೂ 'ಇಂಥ ಸುಯೋಗ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಕೊನೆಯ ಆಟ. ಬನ್ನಿ' ಅಂತ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಸತ್ತ ಮಗ ಲೋಹಿತಾಶ್ವನನ್ನು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸಾಕೇತದ ಅರಸನ ಮಗನಿಗೆ ಈ ಗತಿ ಬಂತೇ ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಾರಾಮತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತೆ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಹೇಳುವ 'ಯಾರ ಮಗ, ಯಾವ ಪುರು' ಪದ್ಯವನ್ನು ಭಾಗವತರು ಜೀವತುಂಬಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇದ್ಯಾಕೆ ಅಪ್ಪ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅಂತ ಭಾಮಿನಿ ಯೋಚಿಸುವುದರೊಳಗೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ತಲ್ಲಿನಳಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟು ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಾಯಿ ವಾರೆಯಾಯಿತು. ಭಾಮಿನಿ ಚೋರಾಗಿ ಅಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಸುತ್ತ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ 'ಗಾಳಿಯಾಯ್ತು ಗಾಳಿಯಾಯ್ತು' ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದ್ಯಾರೋ ಅಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್ ತಂದರು. ಒಂದಷ್ಟು ಜನರು ಆಸ್ಪತ್ರೆವರೆಗೂ ಬಂದರು. ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿ ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಳುವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇವತ್ತು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಕರೆತರದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ನಡುಗಿದಳು ಮುಕ್ತಾ. 'ತಕ್ಷಣ ಬಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೋಮಾ ಕೈ ಹೋಗುವುದು

ತಪ್ಪಿತು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ' ಅಂತ ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದಾಗ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮೊದಲಿನಂತೇ ಆಗೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನುವ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು ಮುಕ್ತಾ. ಆದರೆ ಅದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದ ಕನಸಿನಂತಾಯಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗುಣಮುಖ ನಾಗದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅರೆಜೀವವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ.

ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೊರಡಿನಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಗಂಡನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ, ಬಾಯಿ ವರೆಸಿ, ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿಸಿ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಆ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳದೇ ಸಾಂಗತ್ಯ. ಹನಿ ನೀರು ಬೇಕೆಂದರೂ ಕುಡಿಯಲಾಗದ ಅಸಹಾಯಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತ ಮಲಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ. ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆಸು ಅಂತ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸ್ವಾಧೀನ ಕೈ ಬಂದ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಪಾಟಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ತೋರಿಸಿದಾಗ, ವಯಸ್ಸಾದ ಅವರ ಭಾರವನ್ನೂ ತಾನು ಹೊರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಅಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಧೀರಳಾದರೂ ಗಂಡನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಕಗೊಂಡು ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದಳು ಮುಕ್ತಾ. ಮಗಳು ಭಾಮಿನಿಗೆ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿ ಬಂದಿದ್ದು ತನಗೂ ಧ್ವನಿಯಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಯಿತು.

ಊರಿಂದ ಬಂದ ಅತ್ತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳಾದರೂ ವಯಸ್ಸಾದ ಅವರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಲು ಮುಕ್ತಾಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನ ಒದ್ದಾಟ ನೋಡಲಾರದೇ ಆನ್ವನಲ್ಲಿ ಫಿಜಿಯೋ ಥೆರಪಿಸ್ಟ್ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದು ಭಾಮಿನಿ. ವಾಸುಕಿ, ಮುಕ್ತಾಳ ಅರ್ಥ ಕೆಲಸ ಹಗುರ ಮಾಡಿ ಬಹುಬೇಗ ಮನೆಯ ಮನುಷ್ಯನೇ ಆದ. ಭಾಮಿನಿಗೆ 'ವಾಸುಕಿ ಅಂಕಲ್' ಆದ. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಅಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಕವಳದ ಸಂಚಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಕವಳ ಹಾಕುತ್ತ, ಜೋರು ಜೋರು ಮಾತಾಡುತ್ತ, ಮೌನವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಜೀವಕಳೆ ತಂದ. ವಾಸುಕಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಮುಕ್ತಾ ಗೆಲುವಾಗಿರುವುದು, ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇ ನಕ್ಕು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಗಮನಿಸದೇ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಹೊರಟ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ವಾಸುಕಿಯ ನಡುವಿನ ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಅರ್ಥವಾಗಲು ತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗದೆ, ಆದಷ್ಟು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಅವೈಡ್ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಆಗಿ ಹೇಳಲಾಗದೇ

ಅಮ್ಮನ ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಸರಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಅವತ್ತು ಅಪ್ಪ ತನ್ನ ನೋಡುತ್ತ, ಏನೋ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಪ್ಪನ ಹಣೆಗೊಂದು ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪನ ಕಾಲಬುಡದಲ್ಲೇ ತಾಸುಗಟ್ಟಲೇ ಕುಳಿತಳು ಭಾಮಿನಿ. ಸಂಜೆ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಶಾಂತವಾಗಿ ಮಲಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಮನೆ ತುಂಬಾ ಜನರಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಮಗ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ಗರಬಡಿದವರಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ವಾಸುಕಿ ಮನೆಯ ನೆಂಟಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತ, 'ಅವರ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು' ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಅಪ್ಪ ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ಅಳು ತಡೆಯಲಾಗದೇ ಎದ್ದು ಹೋದಳು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ದೀಪ ಮಾತ್ರ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಅಮ್ಮ ಅದರ ಎಣ್ಣೆ ಆರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

*****

ಮುಕ್ತಾಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವಾಸುಕಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಮಾಮೂಲಾಯಿತು. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೋ, ಮಲಗುವ ರೂಮಿನಿಂದಲೋ ಹೊರ ಬಂದ ವಾಸುಕಿ ಮುಕ್ತಾಳಿಗೆ ಢಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದರೆ ಅವಳ ಕಂಪನಗಳು ಕನಸುಗಳಾಗಿ ಹೂವಾಗಿ ಅರಳಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಪ್ಪೇನಿದೆ? ಈ ಒಂಟಿತನ ಭರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲದವನು. ನಾನು ಕೂಡ ಸುಖ ಕಾಣದಿದ್ದವಳು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ತನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡರೂ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದೇ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವಲ್ಲ. ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ವಾಸುಕಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಲು ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ ಅಂತ ಸೆರಗು ಜಾರಿಸಲು ಬಂದವನ ತಡೆದಳು ಮುಕ್ತಾ.

'ಯಾಕೆ ಗಂಡ ನೆನಪಾಗ್ತಾನಾ?'

'ಮರೆತೇ ಇಲ್ಲ' 'ಕೈಗಳು ಯಾಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತವೆ?'

'ದೇಹ ಬೆರೆಯುವ ಮುನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬೆರೆಯಲಿ'

'ದೇಹ ಬೆರೆತರೆ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತದೆ'

'ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದೇಹಕ್ಕಾಗಿ ಪೀಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮರೆತು ಒಂದಾಗಲು

ಸಮಯ ಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಪ್ರೀತಿ ಬೇಕು"

'ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೀತಿ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ದಿನ ತೊಡೆಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂದಲಲ್ಲಿ ಬೆರಳಾಡಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು?' 'ಒತ್ತಾಯ ಬೇಡ ವಾಸುಕಿ'.

"ಆಗಲಿ. ಬೇಗ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆಗಲಾದರೂ ಸಿಗುತ್ತೀಯಲ್ಲ?"

'.....'

ಮುಕ್ತಾ ತನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು.

ಮುಕ್ತಾ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವವಳಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ವಾಸುಕಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಎಷ್ಟು ಸಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೂ ಮೈ ಮುಟ್ಟಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹೆಂಗಸರು ಪ್ರೀತಿ ಬೇಕು ಪ್ರೀತಿ ಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೀತಿಸಲು ಬಂದರೆ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. 'ಇವರಿಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ವಾಸುಕಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬೈದುಕೊಂಡು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ದಾಟಿದ.

*****

'ನಾನು ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೇನೆ' ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದ ನಂತರ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಾ ತನ್ನ ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ಮಗಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಎದರು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಳು.

'ಸತ್ತ ಭೂತವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇದ್ದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಡು ಕೇಳುವುದು ಉಚಿತ.' ಅಪ್ಪ ಎದ್ದು ಬಂದು ಮಗಳ ತಲೆ ನೇವರಿಸಿದ.

'ಯಾವ ಹೊಸ್ತಿಲು ದಾಟಿದರೂ ಬದುಕಿನ ಬದಲಾ ವಣೆ ಜಾಸ್ತಿಯೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯ ತಾರಸಿಯಲ್ಲೂ ಅದೇ ಸೂರ್ಯ ಉರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಅದೇ ಬೆಂಕಿ, ಅದೇ ಬಾಣಲೆ. ಬೆಳೆದ ಮಗಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಿಗಲಿ', ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿ ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತ ಎದ್ದು ಹೋದಳು. ಮಗಳ ಮುಖ ಎದುರಿಸಲು ಮುಕ್ತಾಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

'ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ಒಂಟಿತನ ಭರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಮ್ಮನೆ ಅಜ್ಜ,ಅಜ್ಜಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿನ್ಯಾವತ್ತೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವವರಲ್ಲ. ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವಳು. ನೀನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ನೆಮ್ಮದಿಯ

ತಾಣಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು' ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ವಾಸುಕಿ ಅಂಕಲ್ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಗಂಟಲುಬ್ಬಿ ಬಂದರೂ ಅಪ್ಪ ಹೋದಮೇಲಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅಮ್ಮನ ಒಂಟಿತನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಷ್ಟು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೌನವಾದಳು.

*****

'ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾ? ಅಥವಾ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತೀಯಾ? ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ? ಅಥವಾ ನಾವೇ ಮೊದಲು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವಾ?'

ವಾಸುಕಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತಾಳಿಗೆ ತೊರಸಣಿಗೆ ಗಿಡ ತಾಗಿದಾಗ ಆದಷ್ಟೇ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಯೆಲ್ಲ ಪರಪರ ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

'ನಿನ್ನ ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್, ಪಾನ್ ಕಾರ್ಡ್, ಪಾಸ್ಪೋರ್ಟ್ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸು.' ವಾಸುಕಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ.

ವಾಸುಕಿಯ ಪ್ರತೀ ಮೆಸೇಜು ಬಂದಾಗಲೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ತಾಳಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದು ಅದೇ ಸಾಲು. 'ಆಧಾರ್... ಹೆಸರು, ಮನೆ, ನೀನು ನನಗೆ ಸಿಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವಾ?'

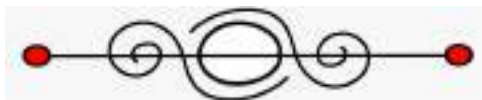
*****

ಅಮ್ಮನ ರೂಮಿನೆಡೆ ಇಣುಕಿದಳು ಭಾಮಿನಿ. ಮುಕ್ತಾ ನಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಹಿಡಿದು ಹಾಗೇ ನಿಂದೆಗೆ ಜಾರಿದ ಅಮ್ಮನ ಕೈಯಿಂದ ಮೊಬೈಲನ್ನು ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದಳು.

ಅಜಾನಕ್ ಆಗಿ ಅವಳ ಕೈ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಟಚ್ ಆದಾಗ ಇನ್ನೂ ಓಪನ್ ಇರುವ ವಾಟ್ಸಾಪ್. ವಾಸುಕಿಯ ಡಿಪಿ.

'ಬಣ್ಣ, ರುಚಿ, ವಾಸನೆ ಮೂರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ನನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮಗಳು, ಅಳಿಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತೆರೆದಿರುತ್ತದೆ'

ಅಮ್ಮ, ಟೈಪ್ ಮಾಡಿ ಸೆಂಡ್ ಮಾಡದೆ ಹಾಗೇ ಇದ್ದ ಮೆಸೇಜನ್ನು ಓದಿ ಫೋನನ್ನು ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ರೂಮಿನಿಂದ ಹೊರಹೋದಳು ಭಾಮಿನಿ.

ವಲಸೆ: ಯುವ-ಶಕ್ತಿಗೊಂದು ಸವಾಲು

Ramesh Hegde
Dallas, Texas

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ, ಒಂದು ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು ಜನರು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು 'ವಲಸೆ' (Migration) ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಐಚ್ಛಿಕ (voluntary) ಅಥವಾ ಅನೈಚ್ಛಿಕ (involuntary)ವಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಪರಿಸರ-ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು.

ವಲಸೆ ಅನ್ನುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಾವು ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು: ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ/ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ/ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೆ ಜಾಗತಿಕಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಒಂದು ದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮಾತೃಭೂಮಿ ಭಾರತವನ್ನು ತೊರೆದು ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ನಾವು, ಹವ್ಯಕರೆಲ್ಲ ಮೂಲತಃ ವಲಸೆಗಾರರೇ ಅಂದನ್ನಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಅಮೇರಿಕದ ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯದ ನಿಮಗಲ್ಲ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಣೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯೋಣ.

ವಲಸೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂಥ ಕೆಲವು ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಇವು: 'ನಮ್ಮ ಬೇರು/ಮೂಲ/ಪರಂಪರೆ/ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಖ್ಯ' ಅಂತ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ (Recall: After defeating Ravana, Lord Rama was asked by His brother Lakshmana, 'Can we stay back in this beautiful Lanka?' Rama's response was this: 'ಜನನೀ ಜನ್ಮಭೂಮಿಶ್ಚ, ಸ್ವರ್ಗಾದಪಿ ಗರೀಯಸಿ' (ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಾಯ್ನಾಡು, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ!), ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ "ಕೋಶ ಓದಿ ನೋಡು, ದೇಶ ಸುತ್ತಿ ನೋಡು" ಅಂತ ವಲಸೆಯ ಪರವಾದ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ; ಹಾಗೆಯೇ,

ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ 'ಎಲ್ಲಾದರು ಇರು ಎಂತಾದರು ಇರು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೀ ಕನ್ನಡವಾಗಿರು', 'ನೀ ಮೆಟ್ಟುವ ನೆಲ ಅದೆ ಕರ್ನಾಟಕ' ಅನ್ನುವ ವಲಸೆ-ಪರ (pro-Globe trotting) ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬಂದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂಬಂತಿರುವ 'ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕು' ಎಂಬ ನುಡಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದೆ!

ಈಗ ವಲಸೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡೋಣ, ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ:

1 ಬೇರು ಮುಖ್ಯವೋ, ಸೂರು ಮುಖ್ಯವೋ?

ಈ 'ಹವ್ಯಸಿರಿ' souvenir ನೀವು ಓದುತ್ತಿರುವುದೇ ನಮ್ಮ 'ಹವ್ಯಕ ಬೇರು' ಏಕೆ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ನಿಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅದಿರಲಿ, ಸರಳವಾದ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ:

1 ಒಂದು ಹೆಮ್ಮರ - ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರುಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆ ಮರ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ! ಬೇರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮರ ಸದೃಢವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಚಂಡಮಾರುತವನ್ನೂ ಎದುರಿಸುವಷ್ಟು ಬಲವಂತವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

2 ಒಂದು ಬಹು-ಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ - ಬಲವಾದ ಅಡಿಪಾಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದೂ ಕೂಡಾ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ, ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಒಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಜೀವನ ಆಗಬೇಕಾದರೆ 'ನಾವು ಯಾರು?' 'ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಯಾವುದು?' 'ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಏನು' ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಅರಿವು - ಮೊದಲನೆಯ ದಾಗಿ 'ಸ್ವ-ಗುರುತು' Self-Identity ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಜೀವನ-ಸಾಧನೆಯ ಪೂರೈಕೆಗೆ 'ಸ್ಫೂರ್ತಿ' ಕೊಡುತ್ತದೆ, 'ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶನ' ನೀಡುತ್ತದೆ (Inspiration & Guidance). ಕೊನೆಯದಾಗಿ [ಅಗೋಚರ] 'ಶಕ್ತಿ'ಯೊಂದು (Empowerment) ಅದರಿಂದಾಗಿ ಬರಬಲ್ಲದು -

ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗಿರುವ

ಅಭಿಮಾನ, ಕಳಕಳಿ, ಹೆಮ್ಮೆ, ನಮ್ಮಸಾಧನೆಗೆ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಂಬುದು ನನ್ನ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಯವರು 'ಬೇರಿನ' ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿ: ತಿಳಿವಾವುದಿಳಿಗೆ ಯುಗಯುಗದ ಬೆಳಕಾಗಿತ್ತೋ |

ಹಳದೆಂದು ನೀನದನು ಕಳೆಯುವೆಯೆ, ಮರುಳೆ ||

ತಳಹದಿಯದಲೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಹೊಸ ತಿಳಿವಿಂಗೆ? |

ಹಳೆ ಬೇರು ಹೊಸ ತಳರು - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||

ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ: 520 ||

2 ವಲಸೆ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಮಾರಕವೋ ಪೂರಕವೋ?

ಇಂದು ಇದೊಂದು ಬಲು ಗಂಭೀರವಾದಂಥ ಸಮಸ್ಯೆ... ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಇನ್ನಿತರ ಸಮಾಜಗಳನ್ನೂ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

'ಬೆಂಗಳೂರು, ಅಮೆರಿಕ ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ; ಹಳ್ಳಿ ಇಷ್ಟ ಈ ಹಿರಿಯವ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾರಿಗ್ ಹೇಳದನ?' ಎಂಬ ಮಾರ್ದನಿ ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇ-ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ವಲಸೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಅನಿಸಿದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ ಎಂದು ಬಹುಜನರ ಅನಿಸಿಕೆ. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ specific experience ನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ.

3 ವಲಸೆ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ - ವಲಸೆಯಿಂದ ಭಾಷೆ

ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದೋ, ಬೆಳೆಯುವುದೋ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ, ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು:

1 ವಲಸೆ ಬಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗರ ಅನುಕಲನ (integration) ಅಥವಾ ಸಮೀಕರಣ (assimilation)

2 ದಿನ ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ

ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ.

ವಲಸೆ-ಬಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗರ-ಸ್ಥಳೀಯರ ಬೆರೆಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕೀಕರಣದ (interactions and socialization) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ

ಹಾಗೂ ಆ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಾತೃಭಾಷೆ (ಹವ್ಯಕ/ಕನ್ನಡ) ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿ ಅದರ ಕ್ಷೀಣತೆಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸುವ ಎಷ್ಟೋ ಅವಕಾಶಗಳು ಇದ್ದರೂ 'ವಾಸ್ತವಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ'ಯ ಒತ್ತಡ ದಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ಅದರ ಸೊಗಡು ಸೊರಗುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ದಾರುಣ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಇಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂದಿನ ಯುವ-ಜನತೆಗೆ ಹೇಳುವುದು ಇಷ್ಟೇ: ವಲಸೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಧ್ವಂದ್ವಗಳು, ಆ ಧ್ವಂದ್ವಗಳು ಎಸೆಯುವ ಸವಾಲುಗಳು ಕಾಣಬರುವುದು ಸಹಜವೇ ಸರಿ. ಆ ಧ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ನೀವುಗಳು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ವೀಕ್ಷಿಸಿ, ಹಾಗೂ ಹೇಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂಥ ಧ್ವಂದ್ವಗಳು ತರುವಂಥ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿ ನಮ್ಮ ಯುವ ಜನಾಂಗ ಮುನ್ನಡೆಯಲಿ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ, ಬೆಳಗಿಸಲಿ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರ ಈ ಸಮತ್ವದ ಒಸಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರಲಿ:

ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಹಳೆ ಬೇರು ಕೂಡಿರಲು ಮರಸೊಬಗು |

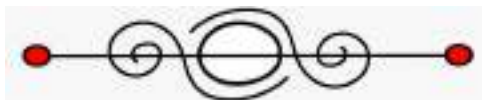
ಹೊಸಯುಕ್ತಿ ಹಳೆತತ್ವದೊಡಗೂಡೆ ಧರ್ಮ ||

ಋಷಿವಾಕ್ಯದೊಡನೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲೆ ಮೇಳವಿಸೆ |

ಜಸವು ಜನಜೀವನಕೆ - ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||

ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ: 522 |

[Acknowledgments: This article is based on a panel discussion held at a recent Mallige Kannada Association of North Texas (MKANT) event. The author gratefully acknowledges the input/feedback from Ms. Poornima Kashyap, program coordinator, and the permission granted by her to publish this article, with suitable modifications, in order to cater to the HAA Youth and/or Havyasiri-2024 audience/readership.]

Mandir Wahi Banayenge

Vinaya Krishna G

Mandir Wahi Banayenge-Lal Krishna Advani during his nationwide Rath yatra in 1990.

As a part of it, led by Kotebagliu Gopala uncle and my dad, a motley crew of around 10 would go to each house at night in the 4 villages, Gopali, Cheru, Ermail, and Bhagya.

Among them was an enthusiastic school kid carrying the saffron flag with Om written in blue, just happy to be part of something big, yours truly!

Others carried a torch, Shankha, Jagate, petromax, and some sticks & sickles to ward off any wild animal/dogs and the 'Shri Rama Brick'! The slogan, 'Kattuvenu Kattuvenu, Rama Mandira Kattuvenu,' kept the spirits high as we walked. At the Tulasi katte in front of each house, we performed Pooja to the brick and sang Bhajane. People served us jaggery & water/tender coconut, poha, and tea. And then, we collected the donation and marched forward to the next house, which is typically far away in the jungle. The village had no electricity or telephone; people were poor, so the money collected was little. Gopala uncle doing the final accounts and sitting disheartened 'how the temple can

be constructed' on the moonlit road and my dad consoling him 'when the whole country joins it's possible' is still vivid in my memory.

It was an impossible dream, shunned by the mainstream, ashamed of its own culture in the 90s.

Years passed, Vajpayee formed a coalition government in 1999, and the glimmer of hope was lost with his defeat in 2004.

'Mandir wahi banayenge, tarikh nahi batayenge' became a joke.

Maybe great things take time. And maybe that's the biggest triumph. 33 years since the Rath Yatra, 73 years since independence, and 5 centuries since it was destroyed by Babar, spirit & faith didn't waver! 22nd January 2024, the day is here. Mandir is now mainstream.

Advani is 96. Many, like Gopala uncle, are no more.

But I am sure they, too, watched with pride from above as 'The Chosen One' restored the 'Maryada' of an ancient civilization.

Jai Shri Ram

Havyakas and Hospitality

Dr. Ramachandra K. Bhat
Ashburn, VA, USA

Havyakas believe in "Atithi Devo Bha-va", a Sanskrit phrase that translates to, "The guest is equivalent to God". You go to any Havyaka house, and the head of the household welcomes and requests the guest to come inside and take a seat. Then, the lady of the house will ask what she can give for Asari. Asari, that which quenches thirst, can be water, buttermilk, or tea. It can also be Jeerige (cumin in English) Kashaya- half a teaspoon of cumin powder mixed with one cup of water, a half cup of milk and one teaspoon of sugar and boiled for two minutes on a low flame. This is the common custom in all Havyaka houses.

When I was growing up at my home in Kumta, Karnataka State, India, my mother would always welcome guests by offering Asari. On the hot summer days, people walk from the neighboring villages to Kumta town as there were no buses, and people could not even afford bicycles. Every Saturday, I recall, was a Beggar's Day in Kumta, where we would give one handful of rice to any beggar at our door. There was one elderly lady, however, who would always request a cup of buttermilk instead of rice. We were six brothers and four sisters, and always had some guests at home. Even then, my mother would reserve

a cup of buttermilk every Saturday for that elderly lady. We would also have at least one poor student staying at our home to go to school/college. We used to have at least one Varanna/Madhukari student (poor student from remote villages wanting to pursue high school/Sanskrit Pathshala). Every Monday the Varanna/Madhukari student would come to our home for breakfast, lunch, and dinner. Then, he would go to another house on Tuesday. Like that, the student would visit seven houses each week to get their meals. As for studying, some five or six Varanna/Madhukari students would rent a room and stay there and do their homework. Even in the rainy season and winter, they would draw the water from the well and take a cold-water bath in the early morning as there was no tap water available at that time. It was a practice in Gokarna (holy place in Kumta), for Varanna/Madhukari students to learn the Vedas and Upanishads in Sanskrit Pathshala. Many such Varanna/Madhukari students have achieved very high education and became very successful in their life. I mentioned this story of Varanna/Madhukari students in the Havyaka Association of the Americas (HAA) annual convention around 1990, and a young physician from Sagi-

naw, MI named Dr. Suneel Pandit (originally from Aghanashini, Kumta), came forward to help such students. He first said he will donate about \$1,000. I requested him to donate to Havyaka Vidyavardhak Sangha Kumta (HVSK) as Gokarna is in Kumta Taluk. Then after two years, I requested him to make a Scholarship Fund in his mother's name. Dr. Suneel Pandit and Mrs. Jayanti Pandit established a Scholarship Fund in memory of the late Shrimati Yamini Parameshwar Pandit in the HVSK for Varanna/Madhukari students/poor students/widows' children. Dr. Pandit and his wife together have been donating \$500 every year to the late Shrimati Yamini Parameshwar Pandit Scholarship Fund. Of the money distributed today by the HVSK as scholarships to poor deserving students, a major portion comes from Dr. Pandit's mother's (late Shrimati Yamini Parameshwar Pandit) Scholarship Fund. The HAA, HVSK, and Varanna/Madhukari students are incredibly grateful to the Pandit family for the Scholarship Fund. The Pandit family has set up a good example, encouraging other HAA members to come forward and establish similar Scholarship Funds for other deserving students.

I will write a personal experience about Havyaka's hospitality in my college days. It was around 1956, and my father, Dr. Halkar, had found a medicine named Atomkhol HB to cure the fruit rot disease of arecanuts /Kole roga, a kind of disease. I volunteered to be a salesperson for that product/medicine during a summer vacation along with my dear friend, Krishna Gunaga. My father gave me the reference

of his friend who lives in Sagar (Shivmogga district). My friend and I each took two bags of Atomkhol HB from our house and went to the Kumta bus stand. From there we took a bus to Bhatkal and reached Bhatkal around 5 pm. In Bhatkal, we started inquiring about a bus which goes to Sagar and found one that would leave around 6 pm. When we entered the bus, we asked the conductor which village has arecanut gardens as we want to sell a new medicine to control Kole roga for arecanut trees. He told me to get down at Marukeri (about seven miles from Bhatkal, on the way to Sagar) and visit Marukeri Hebbar's house. When Marukeri village came, the conductor told us to get off.

When we got down, it was almost dark. There were no cell phones in those days, and we forgot to take a torch with us. We saw a small hut and asked the person there for directions to Marukeri Habbar's house. He told us that we had to climb a hill and then descend it. Tired, thirsty, and each of us carrying two, five pounds bags of Atomkhol HB, we made our way to Marukeri Habbar's house, and reached there around 9 pm. That is when I introduced myself to Mr. Hebbar as Dr. Halkar's son. He had heard my father's name before. The Hebbar's gave us water and asked whether we had taken dinner. We said we had not eaten. Mrs. Hebbar immediately started cooking rice and dal for us. At that time there were neither electric nor gas stoves. Mrs. Hebbar started cooking on a wooden stove. She served us a delicious dinner at 10 pm and provided me and my friend with a bed for that night. I was astonished by their hospi-

tality at such a late hour. The next day, Mrs. Hebbar served us a delicious breakfast. Our sincere thanks to Mrs. and Mr. Hebbar for their warm welcome that night.

You see, hospitality is part and parcel of Havyaka culture. Havyakas, and in general Indians, believe in "Atithi Devo Bhava", and the hospitality I have witnessed among the Havyaka diaspora (the dispersion or

spread of a people from their original homeland) is a compelling testament to that. We must pass on "Atithi Devo Bhava" to our children and grandchildren/next generation in the USA/Canada/diaspora.

Note: My sincere thanks to Mr. Amit Bhat, Studying Health Science at McMaster University Hamilton, ON, Canada for reviewing the article and editing.

Radhika Bhat
Halkar, Kumta

ಬನ್ನಿ (ಮರ)

ಬನ್ನಿರಿ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಮರಕೆ
ಪೂಜೆ ಗೈಯುವ ಬನ್ನಿ ಮರಕೆ
ಪೇಳ್ವೆ ಇದರ ಉಪಯುಕ್ತತೆ
ಹೇಳ್ವೆನು ಇದರ ವಿಶೇಷತೆ |ಪ|

ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಿ ಪಾಂಡವರ
ಆಯುಧಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಗೈದು
ಕೌರವನು ಅಂತ್ಯ ಮಾಡಿದ
ಬನ್ನಿಯ ಮರಕೆ ನಮಿಸೋಣ |ಬನ್ನಿ|

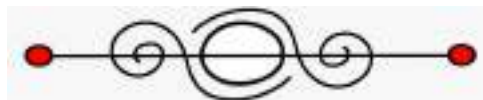
ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಔಷಧ
ಗರ್ಭಪಾತ ತಡೆಗೆ ಔಷಧ
ಮುಖದ ಕಾಂತಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಔಷಧ
ಸುಟ್ಟು ಗಾಯಕೆ ದಿವ್ಯ ಔಷಧ
ಉರಿ ತುರಿಕೆಗೆ ದಿವ್ಯ ಔಷಧ
ಹಲ್ಲ ನೋವಿಗೆ ಪರಮೌಷಧ |ಬನ್ನಿ|

ಚಿನ್ನಾಭರಣ ಹೆಚ್ಚುಗಾರ
ಚರ್ಮದ ಕಾಂತಿಯ ಮೂಲಾಧಾರ
ಇದೊಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆಗಾರ
ಇದು ಸೌಂದರ್ಯದ ಮೂಲಾಧಾರ

ಬನ್ನಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉಳಿಸೋಣ
ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆಯೋಣ
ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಪೂಜೆಗೈಯೋಣ

ಪೆನ್ನು

ಪೆನ್ನು ನೀನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನು
ಪೆನ್ನು ನೀನು ಕವಿಗಳ ಹೊನ್ನು
ಪೆನ್ನು ನೀನು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಗನ್ನು
ಪೆನ್ನು ನೀನಿಳಿಸುವೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಪೊಗರನ್ನು

The Gory "Lifestyle Biomarker Dynamics" Details

Sudarshan Bhat
San Jose, CA

This discussion is focused on a quantitative approach to healthy functioning of all necessary biomarkers. We begin with an overview of the lifestyle biomarker cause-effect dynamics. A quadratic (non-linear) relationship of weight loss/gain tendencies to dietary fat composition is explained. The steady-state settling of biomarkers (mainly weight) to their respective invariant set points are discussed. The expected timescale of the biomarker (mainly weight) settling is introduced. Ways to reduce biomarkers dynamics, in effect, minimizing most lifestyle diseases are explored. The importance of calorie restriction on a healthy lifespan is emphasized. Finally, the author shares personal experiences on some of these gory "lifestyle biomarker dynamics" details with the hope it may benefit others facing similar health challenges. We conclude with how individuals may be able to adapt such a quantitative process to improve one's own lifestyle, and where to find more information.

Estimating Lifestyle Biomarker Cause-Effect Dynamics

This quantitative dynamics process relies

on an estimation of the cause-effect relationship of the lifestyle on biomarkers based on a daily measured log like Fitbit, MyFitnessPal, or similar online data repositories. The easiest way to estimate the lifestyle dynamics is by reducing the biomarker dynamics to 0. Maintaining a steady lifestyle should be enough for most 20-30 year olds without any health conditions. Those with health conditions and those over 20-30 years old may need to coordinate with their primary care provider for assistance to reduce biomarker dynamics if they are not already doing so. Healthy individuals over the 20-30 years old range may need to eliminate many lifestyle components that introduce biomarker dynamics to reduce their biomarker dynamics to 0. Please note that reducing the biomarker dynamics to 0 reflects biomarkers that are at their peak of stability.

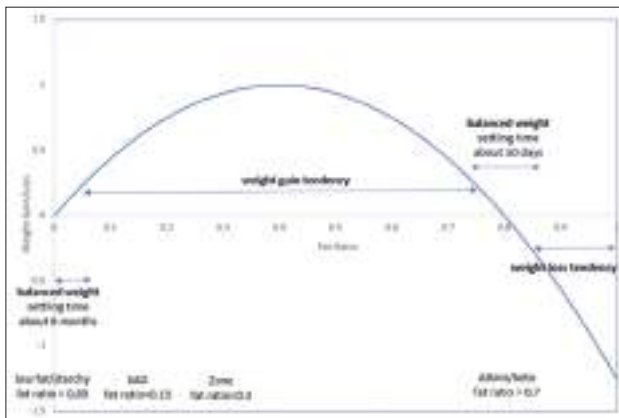
The lifestyle components to hold steady are the diet (fat-protein-carbs), exercise (calorie burn), etc. Please note that the diet can vary with the fat-protein-carbs fixed and the exercise can vary with the calorie burn fixed. The biomarkers to be monitored include weight, temperature, blood pressure, blood sugar, and any other biomarker the individual is interested in tracking.

Depending on the current high dynamics state of the biomarkers being monitored it can take from a few weeks to a few years for the dynamics to reach a steady state

from the start of a fixed lifestyle. Once the biomarkers have completed the steady state settling, the individual may capture the lifestyle biomarker cause-effect dynamics through an introduction of measured change on any single lifestyle component at a time until the response on all the biomarkers has dissipated.

This process is presented here for anyone interested in benefiting from the dynamics approach to improve their own health and longevity. There is interest in the development of a quantitative auto/cross-correlations process to extract the cause-effect relationship from the measured logs without restricting the biomarker dynamics be it in a steady state or settled state. Referrals are welcome.

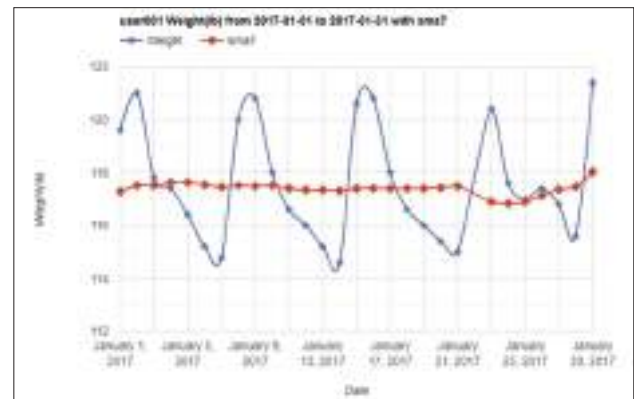
Understanding Weight Loss/Gain Tendency

Figure 1 Dietary fat ratio effect on weight loss/gain tendency

Figure 1 is an estimate of the dietary fat ratio effect on weight gain/loss tendency. This estimate is based on observations (and the author's own experience) of diets ranging from low-fat to high-fat. These include the starchy and/or vegan diet (fat ratio close to 0), the standard diet (fat ratio about 0.15), the zone diet (fat ratio of 0.3), the Atkins

diet (fat ratio of 0.8), and the keto diet (fat ratio > 0.9). Note that these above-mentioned diets sufficiently span the dietary fat ratio from 0 to 1. A positive value in the plot indicates a tendency to gain weight. A higher positive value indicates a stronger tendency to gain weight. A negative value indicates a tendency to lose weight. A lower negative value indicates a stronger tendency to lose weight. The weight loss/gain tendency shows a somewhat quadratic (non-linear) relationship between the weight loss/gain tendency to dietary fat ratio. A balanced weight loss/gain tendency is indicated in two regions. The first is the extremely low-fat region that includes most starchy and vegan diets. The second is the extremely high-fat ratio around the Atkins region (with limited proteins/carbs). The standard fat ratio (0.15) and the zone ratio (0.3) show a very strong weight gain tendency. A fat ratio close to 1 shows a weight loss tendency (starvation).

Figure 2 Body weight on a cyclic keto diet

Figure 2 shows the body weight log on a cyclic keto diet consisting of primarily about 1,600 calorie keto diet on five weekdays and about 3,000-3,500 calorie standard diet on two weekend days (this exam-

ple is at a very high calorie level, however, a positive weight gain was observed even on standard diet as low as 1,000 calories amidst a daily 1,600 keto diet). This chart shows a starvation type of weight loss during the keto days and sharp weight gain on the standard diet weekend days. This, and a lot more data may be browsed through and plotted at <https://lifespanslogs.com>.

High stability (steady state settling) and reproducibility (settles to the same weight) behavior of the two balanced weight regions (low fat and high fat) are highlighted. Any fixed calorie setting at these balanced weight regions would reliably reproduce the same steady state settled body weight. This steady state settled point is so reproducible that it is labeled as invariant. Knowledge of these steady state settling invariants are valuable in settling practical weight gain/loss targets. Body weight may not be stable at other dietary fat ratio regions; which may explain multitudes of weight loss failure.

If there is a lot of body weight to be lost to attain the steady state invariant body weight the steady state settling may take a long time. Otherwise, typically the timescale of settling should be about 6 months to a year on the low fat and about 10 days on the high fat. One may also notice all other biomarkers to have settled at their respective steady state invariant values. Typically, these should be in the healthy range; unhealthy ranges should be discussed with a healthcare provider.

Successful steady state settling of body weight may also display a total lack of all other biomarker dynamics, e.g., free of post-prandial sleepiness, free of hunger

(timing and spacing of meals, eating everything in one meal or dividing into as many portions in the 24-hours span). From a dynamics viewpoint, the presence of any dynamics is an indication of instability, in that the particular biomarker is not settling to its steady state invariant value.

Except for an offset, calorie restriction at all fat ratios can be expected to result in very close biomarker values except for a small reproducible offset. However, biomarker derivatives are likely to be different along the different fat ratios.

Personal Experience

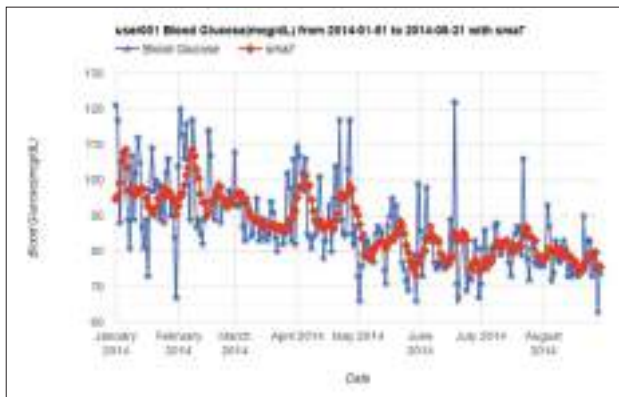
The author has observed only a 5-10 % body weight variation from 1,000-3,000 daily calories on a sustained low-fat diet (primarily grains and beans). This compares to a 20-30% variation in body weight on a high-fat Atkins high-fat (primarily cheese and butter) and a 50-100% body weight variation on the standard diet. The following figure shows a normalization of fasting blood glucose on a low-fat diet. This data indicates the dynamic nature of the insulin resistance observed in type 2 diabetes. It is possible to capture its dynamic characteristics by varying the macronutrient ratios between low fat (~0% fat) and standard fat (15-30% fat) ratios. The author would like to compare notes with anybody else who may have observed this dynamic nature of type 2 diabetes by switching between the low fat and the standard fat ratios.

The author has observed significant dynamics in the following: i) insulin resistance on sustained consumption of fruits and desserts, ii) lactose tolerance on consumption of dairy items, iii) allergies flar-

ing up on consumption of deep-fried food items, and iv) migraines.

The author has managed blood glucose over the years by dynamically varying the dietary composition and quantity. On a standard diet, the author was diagnosed with type 2 diabetes in 1994 with a HgA1c of 19.9. The same standard diet with intermittent fasting just once a week was able to maintain normal blood glucose until 2008. A cyclic keto diet with high fat (minimal proteins and carbs) on weekdays and a standard diet on weekends maintained normal blood glucose until 2019. The author has since been on a calorie-restricted (1,000-1,500 calories daily) starchy diet (mainly grains and beans).

Figure 3 Blood glucose on a sustained low-fat diet

Figure 3 shows a blood glucose normalization trend on a sustained starch diet over six months. The blood glucose measurements are very noisy, but the long-term blood glucose normalization is clearly there. This, and a lot more data may be browsed through and plotted at <https://lifespanslogs.com>.

The author has a fairly healthy gut on starch (grains and beans) only food with bowel movement about once a day. The

addition of lots of vegetables can loosen the gut to a motion once after every meal. This addition of fruits can trigger not only an immediate gut motion, but also passing out undigested food for the rest of the following meals in the day. This condition fits the description of a “leaky gut”. The “leaky gut” could be reproduced on the consumption of fruits and/or desserts. The introduction of dairy during this “leaky gut” would induce severe lactose intolerance. Please note that the lactose intolerance did not occur in the absence of a “leaky gut”. The lactose intolerance did not manifest on an exclusive dairy diet for the duration of a year in 2011-2012. The lactose intolerance would occur with only a cup of milk or yogurt when the previous meal included a significant amount of fruits or desserts. The lactose intolerance involved GERD, IBS, cankers, gastritis, ulcerative colitis, hemorrhoids, chronics/spontaneous sores, etc.

The author had life-long allergies during the spring bloom. These allergies reduced significantly on high-fat diets (Atkins, keto) and extended water-only fasting. There was a flare-up of allergies on the consumption of deep-fried food items.

The author used to endure splitting migraines triggered by blood sugar fluctuations usually related to delayed meals. These have never occurred since the author resorted to stable regions in the dietary fat spectrum.

A highly enhanced immunity, healing, and recovery were observed after a few days into the keto part of the cyclic keto diet. Any cold or flu infection would resolve in 2-4 hours which would normally

take about 1-2 weeks on a standard diet.

Using Dynamics to Tailor One's Lifestyle

The lifestyle dynamics are reliant upon capturing the lifestyle-biomarker cause-effect relationship as quantitative auto/cross-correlations from the measured logs. In that respect, it is very useful to choose a cyclic lifestyle, e.g. cyclic keto diet, that provides a lot of lifestyle-biomarker cause-effect dynamics. Note that a measured log with a fixed, unchanging lifestyle results in the auto/cross-correlation matrices from the measurement logs degenerate/non-invertible. There exists efficient data processing that can extract cause-effect differential equations from lifestyle-biomarker time-series logs.

It should be clear that at this time the dynamics approach highlights low dynamics, i.e., avoid high dynamics with uncertainties. Avoiding a lifestyle with high uncertainties in lifestyle is a cautious approach to minimize serious biomarker uncertainties (lifestyle diseases) in the future. We realize that this safe approach of low dynamics is not much help to anyone facing serious ailments today. However, we still appreciate any lifestyle/biomarker time series logs that can help develop the application of the dynamics approach to understand the development and cure in a quantitative lifestyle/biomarker context.

Limiting fat/fruits under a threshold can keep the blood sugar in check on a starchy diet or limiting protein/carb under a threshold that can keep the blood sugar in check on a keto diet.

Limiting fruit/dessert under a threshold

can keep the severe lactose intolerance in check.

The fat-only keto being an unsustainable starvation, the usefulness and timing of the enhanced immunity is best left to analysis.

HIIT may be a double-edged sword. Too little can reduce physical fitness, while too much can overwhelm the cardiovascular system resulting in heart rate exceeding the prescribed maximum heart rate.

Despite the healthiest lifestyle there is weakening, slowing down, and deterioration as we age. An unrestricted standard diet (>2000 calories) tolerable under 30s, had to be reduced to 80% (~1,600 calories) calorie-restricted in the 40s and 50s, and that had to be further reduced to 60% (~1200 calories). Clearly, the standard lifestyle appears to need better tuning in real-time for a safer biomarker range and a longer lifespan.

If not already evident, it must be pointed out that these cause-effect lifestyle-biomarker relationships involve a lot of uncertainty, modeling and estimation error, and measurement noise. First, the biomarker response to the lifestyle may involve an element of probability that lactose intolerance may or may not trigger every time dairy is consumed. Second, the lifestyle triggering threshold for a biomarker may change over time, e.g. the quantity of dairy threshold to trigger lactose intolerance may change over time. Third, there can be measurement errors in the lifestyle or the biomarker. When these are logged as a time-series measurement, the cause-effect correlation-regression matrix should indicate the uncertainty, error, and measurement noise probability

estimates. At this time there is insufficient data to determine these quantities. But this is an effort in the hope to make such data available and useful in the future.

It is emphasized that the biomarker dynamics reported here are unique to the author. Any overlooked dynamics can cause biomarkers to build up to undesirable levels over time. Identification of the dynamics can provide an estimate of biomarker restoration. Be cautioned that this can take a long time. The existence of large statistical variability and uncertainty of such dynamics among individuals requires regular logging and monitoring of the lifestyle and biomarker time-series data recorded daily to be useful for the individual. Regular lifestyle logging enables the identification of dynamics relevant and useful for the individuals. There is still a need for a longer timescale and diverse population data collection and compilation of the benefits as a statistical distribution to make it useful for the general population. The variability and uncertainty require processing and control as a statistical probability distribution.

Anyone trying any new lifestyle can expect very high biomarker dynamics on the first few tries even on those that are stated to be low dynamics here. Please note that it can take many repeated attempts before any lifestyle change dynamics can settle down and become manageable. The lowest biomarker dynamics were observed during fasting and keto (not sustainable in the long term). The moderate biomarkers dynamics were observed on starchy (bean and grain) and possibly many specialized diets (sustainable in the long term). For those with

any dietary or lifestyle intolerances, the standard diet produces the highest biomarker dynamics, particularly in the biomarkers related to their intolerances.

Please note that this process is for individuals who are interested in the mathematically detailed understanding of their daily lifestyle impacting their biomarkers and willing to make their own individual lifestyle choices. The approach presented is highly reliant on data logs like those on online diet and lifestyle logging sites such as MyFitnessPal, Fitbit, etc. The approach is at such an early stage. We expect the users to point out their own individual lifestyle choices impacting their biomarkers and lifespan that they can contribute to further this effort. This is expected to be an ongoing effort in formalizing this approach to enhance the health of the population.

This is at a very early stage of investigating the highly probabilistic cause-effect relation between dietary lifestyle input on biomarker outputs such as weight, blood glucose, blood pressure, physical fitness, immunity, aging, and other biomarkers. There are two objectives.

- 1** Use the biomarker dynamics to target the biomarkers to a safer range at an immediate time scale
- 2** Statistically correlate the biomarker dynamics to the aging trend and try tuning the individualized lifestyle designed to optimize the biomarker dynamics trend towards overall health and longevity.

Where to Find More Information

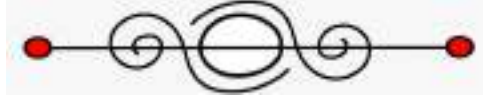
While it is possible to find many references to back up this analysis, the goal

here is to develop the process to interpret the nominal functioning of all the measured biomarkers logged by the typical on-line diet lifestyle logs at a daily interval to help maintain nominal biomarkers for the lifespan of the individual. Data supporting some of the biomarker dynamics optimization claims made in this article may be found on the author's website. Those interested may contribute to this effort by participating in the discussion forums, sharing

their experiences, and volunteering whatever logged data to back up reproducible lifestyle dynamics to further this effort at: <https://lifespanslogs.com>. One may inspect and browse all the data on the website (still undergoing content development) without logging in. Please send an email to, lifespanlogs@gmail.com, if you would like to create a user account on the website to participate in discussions or contribute data to the website.

The author, Dr. Sudarshan Bhat, resides in San Jose, California, USA. Dr. Bhat's family includes his wife and his two grown-up children, a son, and a daughter. Dr. Bhat has a Ph.D. in Mechanical Engineering with a specialization in dynamics and controls of engineering systems. These typically involve stability, balance, and low error about a pre-set command or maneuver. It has been Dr. Bhat's effort to maintain health and fitness through very dynamic choices estimating the effect of lifestyle on biomarkers.

**Author contact : Sudarshan Bhat, 5929 Southbrook Ct San Jose, CA 95138
Ph: 408-387-4734, spbhat@yahoo.com**

ಮಿಸ್ಟೆಸ್ ನರಿಯಣ್ಣ

ಸುಮತಿ ಪ್ರಸನ್ನ,
Fremont, California

ಸುಮಾರು ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಿನ ಫೆಬ್ರವರಿ 4, 2001 ರಂದು ಶಾಲೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸುಂದರ ಕ್ಷಣವನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ನಾನೂ ಎಲ್ಲರಂತೆ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು kindergarten ಕೊಠಡಿ ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಒಂದನೇ ಬೆಲ್ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರು ಕೊಠಡಿಯತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸುತ್ತಾ ಕೈ ಬೀಸಿ, ಬೈಬೈ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಟೀಚರ್, ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮಿನಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಬಂದು 'ಇಟ್ ಐಸ್ ಟೈಮ್ ಟು ಲೀವ್ ನೌ, ಡೋಂಟ್ ವರಿ, ಯುವರ್ ಕಿಡ್ಸ್ ವಿಲ್ ಬಿ ಸೇಫ್ ಹಿಯರ್' ಅಂತ ಅಂದು, ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದರು. ಕೊನೆಗೆ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, ಕಣ್ಣೀರೆ ಸುತ್ತಾ, ಮನೆ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪಿದೆ.

ಎಂದಿನಂತೆ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 11, 2001 ರಂದು ಮಗನನ್ನು ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಟೀಚರ್ ಯಾಕೋ ತುಂಬಾ ಸಪ್ಪಗಿದ್ದು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಆತಂಕ, ಹಾಗೂ ಗಾಬರಿ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ಸಪ್ಪೆ ಮುಖದಿಂದ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರ ಕಡೆ ಕೈ ಬೀಸುತ್ತಾ ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದರು. ಟೀಚರ್ ಗೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು ಅಂತ ಊಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಹೇಳಿದಳು 'ನ್ಯೂಯೋರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಟೆರೆರಿಸ್ಟ್ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಆಗಿದೆಯಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಟಿವಿ ನ್ಯೂಸ್ ನಲ್ಲೂ ಬರ್ತಾ ಇದೆಯಂತೆ'. ಮನೆಗೆ ಬಂದವಳೇ ಟಿವಿ ಆನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗೆ ವರ್ಲ್ಡ್ ಟ್ರೇಡ್ ಸೆಂಟರ್‌ನ ಒಂದು ಟವರ್‌ಗೆ ಅದಾಗಲೇ ಟೆರೆರಿಸ್ಟ್ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಆಗಿ, ದಟ್ಟವಾದ ಕಪ್ಪು ಹೊಗೆ ಕಟ್ಟಡದ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ನ್ಯೂಸ್ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಟವರ್‌ಗೆ ಬೃಹದಾತ್ರದ ವಿಮಾನವೊಂದು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಹೊಗೆ, ಬೆಂಕಿ ಎರಡೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

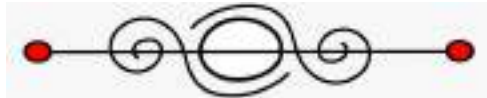
110 ಮಹಡಿಗಳಿದ್ದ ಎರಡು ಕಟ್ಟಡಗಳು ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿ ಯಾಯ್ತು. ಜನರ ಆಕ್ರಂದನ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹಾರಿ ಜೀವ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. 40,000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಕಟ್ಟಡಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಸಲ ನೆಲಕ್ಕಪ್ಪಳಿಸಿದವು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತು. ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಸಾವಿಗೀಡಾದರು. ಆ ಭಯಾನಕ ದೃಶ್ಯವಂತೂ ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪಿದೆ.

ಹೀಗೇ ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದವು. ನಾನು ನನ್ನ ಮಗನ ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮ್ ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕಿಯಾಗಿ, ವಾರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಟೀಚರ್‌ಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹಾಲೋವೀನ್ ಪಾರ್ಟಿ, ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಗೀವಿಂಗ್ ಪಾರ್ಟಿ ಗಳೆಲ್ಲಾ ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮ್ ನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಜೊತೆ ಇನ್ನಿತರ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರೂ ಕೂಡ ಟೀಚರ್ ಗೆ ಆಗಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದು. ಕೊನೆಗೆ ಕ್ರಿಸ್ಮಸ್ ರಜೆಗಿಂತ ಮೊದಲು, ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವಿಗೆ 'ವಾಲಂಟೀರ್ ಅಪ್ರೆಸಿಯೇಷನ್' ಪಾರ್ಟಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಕೊಠಡಿಯ ಒಳಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಯಂಸೇವಕ/ಸೇವಕಿಯರಿಗೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಟೀಚರ್ ಹೇಳುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೊನೆಗೆ, ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಹೆಸರನ್ನು ಕರೆದು, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಚ ಕೊಡುತ್ತಾ 'ಮಿಸ್ಟೆಸ್ ನರಿಯಣ್ಣ ಪ್ಲೀಸ್ ಕಮ್' ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂತವರು ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು. ನಾನೂ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲನ್ನು ನೋಡಿದೆ. 'ಯಾರಿದು ಮಿಸ್ಟೆಸ್ ನರಿಯಣ್ಣ ..... ಹೀಗೂ ಒಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟೊಳ್ಳಾರಾ?' ಅಂತ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತವರು ನನ್ನ ಭುಜ ತಟ್ಟಿ 'She is calling you' ಅಂತ ಅಂದು. ನಾನಂತೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತಳಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಾಗ, ಟೀಚರ್ 'Yes .. you,...please come' ಅಂತ ಅಂದು. ಅವರು ಹೂಗುಚ್ಚ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗ, ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದಾಗ ಒಂದೂ ನನ್ನ ತಲೆಗೇ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ತಲೆ ತುಂಬಾ 'ಮಿಸೆಸ್ ನರಿಯನ್ನ' ಹೆಸರು ಕೊರಿತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ನನ್ನ ಗಂಡನ ಲಾಸ್ಟ್ ನೇಮ್ ನಾರಾಯಣ, (ಅಂದ್ರೆ ಅವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು). ಹಾಗೇ, ನನ್ನ ಲಾಸ್ಟ್ ನೇಮ್ ಕೂಡಾ 'ನಾರಾಯಣ' (ಎಲ್ಲರ ಲಾಸ್ಟ್ ನೇಮ್ ಒಂದೇ ಆಗಿರಲಿ ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು). ಆದರೆ, ಟೀಚರ್ ಯಾವಾಗೂ 'Anish's Mom' ಅಂತ ಕರೀತಿದು. ಅವು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ 'ಮಿಸೆಸ್ ನರಿಯನ್ನ' ಅಂತ ಕರೆದು ನನ್ನನ್ನು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿದರು.

ಛೇ! ನನ್ನ ಮಾವನವರನ್ನು 'ನರಿಯಣ್ಣ' ಅಂತ ಕರೆದಾಗಾಯಿತಲ್ಲಾ ಅಂತ ಒಂದು ಕಡೆ ಬೇಸರ. ಇಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮಿನಿಂದ ಹೊರ ಹೋದ ತಕ್ಷಣ ನಾನು ಟೀಚರ್ ಬಳಿ ಹೋದೆ. ಆಗ ಅವರೇ 'Did I pronounce your name correctly?' ಅಂತ ಕೇಳಿದು. ನಾನಂದೆ, 'It is ನಾ...ರಾ..ಯ...ಣ'. 'Ok.. Ok.. I got it, Mrs. Naariyanna right ?' ಅಂತ ಅಂದು. ಇವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಬರಲ್ಲಾ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಮತ್ತೆ, 'You can call me Sumathi' ಅಂದೆ. ಆದ್ರೆ ಅವು ಸು ... ಮೇ.. ಅಂತ ಶುರುಮಾಡು ವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನಾನು 'ನೋ..ನೋ.. ನಾಟ್ ಮೇ... ಇಟ್ ಈಸ್.. ಮ' ಅಂದೆ. 'ಮೇ ... ಅಂದ್ರೆ ಮೇಕೆ ಆಗೋಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಹೇಗೆ ಹೇಳೋದು ಇವಿಗೆ' ಅಂತ

ಮನ್ನಲ್ಲೇ ಅಂದ್ಕೊಂಡೆ. ಕೊನೆಗೆ, ಟೀಚರ್ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, 'ಸಮೇತ' ಅಂತ ಅಂದು! 'ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳೋಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರ್ತಾ ಇಲ್ಲಲ್ಲಾ ಇವಿಗೆ' ಹೆಸರು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದ ಸುಲಭ ಆಗಬಹುದೇನೋ ಅಂತ ಅನ್ನೊಂಡು 'Pease call me Suma' ಅಂತ ಅಂದೆ. ಅವು ಟ್ರೈ ಮಾಡಿ 'ಸೂಮಾ' ಅಂತ ಅಂದು. 'ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು... ಈವತ್ತಿಗಿಷ್ಟು ಸಾಕು' ಅಂತ ಅಂದ್ಕೊಂಡು ಮನೆ ಕಡೆ ಹೊರಟಾಗ ಸೈನ್ಸ್ ಲ್ಯಾಬ್ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ Mrs. Pang 'Hi Zooma' ಅಂತ ಅಂದು. 'ಅಯ್ಯೋ! zooma... ಚೋಮ .... ಯಾವುದೂ ಬೇಡಪ್ಪಾ' ಅಂತ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಸರ ಸರನೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಮನೆ ತಲುಪಿದೆ. ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಯಾಕೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು. ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮಹಿಲ್ಲಾಹನನ್ 'Call me Kart' ಅಂದ. ಪದ್ಮ ಕಲಾಕುಂಟ 'Call me Mrs. K' ಅಂದ್ಲೂ. ಇದನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಇದ್ದ ನಮ್ಮನೆಯವು ಸುಮ್ಮಿರ ಲಾರದೆ, ನಿನ್ನ ಫ್ರೆಂಡ್ ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಲಪಲ್ಲಿ ಅಂತ ಇದ್ದಲ್ಲಾ ಅವು 'ಕಾಲ್ ಮಿ ಗಾಯ್' ಅಂತ ಅಂದ್ಲಾ? ಅಂತ ಕೇಳಿದು. ನಾನು ನಗುತ್ತಾ 'ಹಾಗೆ ಅಂದ್ರೆ ಏನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಿಲ್ಲ' ಅಂದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮಿಸೆಸ್ ನರಿಯಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ.

The Making of the Ramayana

Deepti Hegde

Toronto, Canada

I still remember clearly – it was December 14, 2023, when a few of us at the local SVBF temple in Toronto, Canada met to discuss the possibility of holding a Ramotsava. The celebration was in anticipation of the Prana Pratishtha of Balak Rama at the newly constructed Shri Rama Janmabhoomi Mandir at Ayodhya in India that was scheduled on January 22, 2024. It was the brainchild of Parameshwar Bhat and Nagabhushana Madhyastha. We had planned to do a weeklong celebration wherein we would invite various groups to do natya seva or sangeeta seva or bhajan seva on each day of the week starting from January 14, 2024, and culminate with a grand celebration on the weekend preceding January 22, 2024. We would also give an opportunity to the children of the community to take part in a fancy dress on Ramayana characters and/or to say shlokas associated with Shri Rama. I happily took up the task of organizing the scene of Pattabhi Rama – wherein Sri Rama comes back from his exile and is crowned the king of Ayodhya.

But the more I thought of it, the more I felt convinced that we need to showcase the entire Ramayana and not just the Pattabhisheka scene. Shri Rama is the epitome of an ideal person and it was important to

me to showcase the Ramayana. I had been wanting to do the Ramayana for a long time, maybe at least a year and a half. I just never had the courage to do it in the past. Every time, I tried to write out the skit, I would feel overwhelmed and give up. I gave every reason to myself to give up the idea – too long, too complicated, too many costumes and props, not the right time and so on and so forth. But in December 2023, divine intervention took place and the thought to do the Ramayana was firmly lodged in my heart. I had learnt the Eka Shloka Ramayana from my mother. The shloka has only four lines of poetry and the entire epic of Ramayana is beautifully depicted in that shloka. So, by the end of the week, around December 21, 2023, I made the decision that we need to and will be able to showcase the Ramayana. Since the shloka has only four lines, I thought that twenty min-

utes would be good enough and registered the same. A grand celebration was scheduled for Saturday January 20, 2024. Time was of essence here. I then thought that we could still do it if people did not have to learn any dialogues. I wasn't sure how we would do it, but just knew that we would do it. Here I need to share the concept of "Ram Bharose", meaning doing something with the strength and faith of Shri Rama's name. This concept was shared with me by my father – sometimes the knowledge of doing something is hidden within us but we do not have the strength, confidence and courage to pull off something and at that time our faith in Shri Rama can give us the courage we need.

I was very clear that I needed a real-life couple who would play the role of Shri Rama and Sita. I approached Sharad akka and she was able to get a lovely couple who agreed to play the leading roles as well as a couple of other characters, but we still needed quite a few others. I was invited to a volunteer get together on December 25, 2023, and I approached people I knew slightly and some people that I did not know at all and enquired if they would be interested to be a part of the epic Ramayana. I got a few more characters. I had gone to dinner at a friend's place the same evening and received a whatsapp message from a couple of them that they would back-out. But there were two brave souls at my friend's place who agreed to be a part of the Ramayana. You may call it divine intervention and a team was set-up. There were about 8-9 main characters.

I had a few days of vacation due to the end

of the year holidays and I earnestly began to make some props. I went to a shop that I frequently go to for arts and crafts supplies and saw a light-up deer. It cost more than 100 bucks and I did not want to shell out that much money for something I would use for only twenty minutes. I enquired if I could take a drawing and with the grace of Shri Rama, the shop people agreed. Not only that, but they also provided the cardboard on which I could draw out the shape of the deer. I picked up a lot of supplies. I had learnt some stitching from my mom – not a lot but I could use the sewing machine to stitch in a straight line. I started to make the wings of Jatayu with my daughter's help – it looked really good and that gave me a boost of confidence that all will be well. Next was to create the head of Jatayu. This was going to be challenging but somehow things fell into place, and I was able to create quite a few props including the tails of the vanaras, the golden deer, and Jatayu's costume. I also looked for things around the house and started collecting items like toy swords, various articles of clothing and other knick-knacks that I believed would be needed for the play. One of my friends, Hema had prepared a bow for a children's skit previously and I requested her to make

two bows which she gladly agreed to do, and I additionally prepared two more bows.

I also had to simultaneously write out the Ramayana scenes that we would showcase. It was January 1, 2024, and I was nowhere close to finishing the script. I used the Srimad-Valmiki Ramayana published by Gita Press as my source document. Since the holy Ramayana is a sacred text, I had to ensure that the story will be accurately portrayed. When I tried to read the story I wrote, it was over an hour long. There was no way the organizers could give me that much time as the weekend of January 20, 2024, was for celebrations with the entire temple community and lots of other groups were presenting their seva to Shri Rama. So now I had to revise the entire script and re-write to abridge it further. Even after cutting out a lot of stuff like dialogues and keeping everything in third person narratives, it still came to about 40 minutes. I was foolishly thinking that I would speed read and get it under 30 minutes. People in my team were getting jittery. Finally, I sent them the script on January 5, 2024, and asked them to come together for a compulsory meeting on January 7, 2024. We struggled through our first practice as not all the members were available, and people were only beginning to get warmed up to the idea of acting without dialogues. However, all the team members were passionate about doing the Ramayana and each member was encouraging the other. It was a cohesive team and that was a big relief. We needed the jutta (head accessory) for Rama and Lakshmana and knew a friend was coming back in time from India and ordered it through him. The order was

placed by another friend who is able to use Indian cash. We also discussed some back up plans in case things didn't work out.

We met again for a longer practice on January 13, 2024 since from January 14 the Ramotsava would begin and we would no longer get the temple premises as a practice venue. We all worked hard from 2 pm to 9 pm. We also had to add another character and change the parts assigned to some characters and abridge the story further to fit in the time slot of 30 minutes. It was an exhausting exercise for everyone. We had a total of 20 characters in the drama. The enthusiasm among the team was high. Only in my heart I was worried – how would this all come out? I really wanted the Ramayana to come out well because it is so close to all our hearts. I was also stressed that not all the props were ready, and we were going live in less than a week's time. Madhyashta and his son Shreedhara offered to make the Rishabha parvata (mountain that has the Sanjeevani herb). Rashmi who played the character of Ravana wanted a mace and khadga and offered to make it herself. I had to fix kireetas (crown) for Rama, Sita, Ravana, Kumbhakarna and so many other characters. Sharadakka had provided some simple crowns which could be used for the

Vanaras but not for others. I took a day off work and created the ear and hand jewelry for all the characters. I then fixed few kireetas with my husband's help. I sent out a call to my friends for little details like wooden beads bracelets. A little girl – Avani and her mother Shweta came forward to prepare the bracelets. With just one day to go live, we had a quick revision session via zoom meeting. Some of us worked late into the night putting finishing touches on the props we were making.

On the day of the event, I was still checking for minor details like a bead necklace for Sita or a dome for Kumbhakarna's kireeta. I had already requested help from a few people to do the makeup for all the characters and our team is indebted to Mukta, Naveen, Shrikant, Sharada and Nidhi for their fantastic creativity. Our gratitude to Sharadakka, Gowri, Sahana, Malar, Vardhini and Vani for helping our characters dress up as required. Special thanks to Shweta for providing wigs, temple jewelry

and other accessories that she had. The entire team worked as one. My sincere thanks to my family who pitched in with any help that was requested of them throughout the last few weeks. I am eternally grateful for the generosity of time and spirit that each member of the cast and crew and extended family friends provided to the making of the Ramayana. It was my dream to showcase the Ramayana and I then realized that it was also the dream for each and every member of the team. The passion and commitment of each team member was out of this world!

Our team was ready and after dressing up and armed with their props, they looked so good! We presented the Eka Shloka Ramayana to a packed audience in the temple. I felt honored to read the Ramayana in front of the Sri Rama Sannidhi while all the characters acted out the various scenes of the Ramayana. It was both a humbling and enriching experience and I am very grateful that this moment had crossed my life. We were cheered heartily by the audience. The entire presentation went smoothly. The acts presented by each of the characters was beautifully portrayed. Most of the kids in learnt some aspects of the Ramayana and the kids who were a part of the drama wanted to learn more about the Ramayana. Kids remembered how Hanuman carried Rama and Lakshmana on his shoulders; how Kumbhakarna he audience were enthralled by the drama. Many parents and other adults came and told us that they and their kids loved every minute of the drama. Many kids was woken up; how Jatayu gave up his life fighting against Ravana; how

Angada showed his valor; how Sugriva escaped from Kumbhakarna's clutches; how Hanuman saved the day by bringing Sanjeevani and many other scenes. The imagination and minds of the audience were charged with Shri Rama! People learn in many ways and sometimes what we see with our eyes, gets etched in our brains.

How do we inculcate a love for our culture in our children? This question has bothered many parents. It is hard to do that when we live in communities where the predominant culture is different than the one we practice at home. However, for just a few days as we were celebrating the historic occasion of the consecration of Ram Lalla in the Sri

Rama Janmabhoomi Mandir at Ayodhya, the magic of the divine moment took over our hearts and minds including that of our children. In just two weeks, an entire team came together to present the Ramayana. We need to take the first step; the bridge will take shape. Shri Rama continues to inspire us through the years and will continue for years to come. May the divine grace of Shri Rama bless us all to follow our path of dharma; of doing what is right at all times. Jai Shri Ram! Jai Shri Ram! Jai Shri Ram!

[YouTube link of the Eka Shloka Ramayana can be found here:](https://www.youtube.com/watch?v=i3omf14ZRTg&t=205s)
<https://www.youtube.com/watch?v=i3omf14ZRTg&t=205s>

ಹವ್ಯಕರು ಸಸ್ಯ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಕಾಡು ಕಳೆತವರು

ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ
ಕಳವೆ, ಶಿರಸಿ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ

ನದಿ ಕಣಿವೆಯ ನಿತ್ಯಹರಿಧ್ವರ್ಣ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ ಹವ್ಯಕರು ಕಾಗದಾಳಿ ಮಣ್ಣಿನ ತಂಪಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರಕ್ಕೆ ಅಂಜದ ಸುಸ್ಥಿರ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯ ತಜ್ಞತೆ ಪಡೆದವರು. ವಾಸದ ಸರಹದ್ದಿನ ಕಾಡು, ಗದ್ದೆ, ನದಿ, ತೋಟದಂಚಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಚಿಗುರು, ಬೇರು, ಫಲ, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಡುಗೆಗೆ ಬಳಸಿಬಲ್ಲವರು. ಔಷಧ, ಕೃಷಿ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪೂಜೆ, ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಸ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಕಲಿತವರು. —ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ

ಅಡವಿ ಸಸ್ಯದ ಅಡುಗೆ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಂಬುಳಿ, ಕಷಾಯ, ಗೊಜ್ಜು, ಬಜ್ಜಿ, ಚಟ್ಟಿ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಬಂಪು, ಪಾನಕ, ದೋಸೆ ಮುಂತಾದ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಕಾಡಿನ ಸಸ್ಯ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು, ಪರಂಪರೆ ದಾಖಲಿಸುವುದು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಗಿಡ ಗುರುತಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸಸ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 2007ರಲ್ಲಿ ಅಡವಿ ಊಟ, ಅಡುಗೆ ಪಾಠ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ದಶಕದ ಬಳಿಕ ಕಳೆದ ಕ್ರಿ.ಶ.2019 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದ ಜ್ಞಾನ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿವರ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಆಸಕ್ತರು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು 30 ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ತಲಾ ಮೂರು ಅಡವಿ ಸಸ್ಯ ಬಳಸಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಾಡಿನ 136 ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೊಂದು ಹವ್ಯಕ ಸಮೀಳನವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಡಿನ ಸಸ್ಯ ಬಳಸಿ

ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಹವ್ಯಕರಿಗಿರುವಷ್ಟು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಸ್ಯವನ್ನು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲಕ ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಷಡ್‌ರಸಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. 'ಯಾವಾತನು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಸ್ಯ, ಆಹಾರಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ' ಚರಕ ಸಂಹಿತೆ ನುಡಿಯಂತೆ ಬದುಕು ಇದು.

ಕಾಡು ಸುತ್ತಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಕೆಲವು ಜನಾಂಗಗಳು ಆಹಾರ ಹುಡುಕಿದವು. ಸಸ್ಯಹಾರಿಯಾಗಿ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಕಗ್ಗಾಡಿನ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಆರಂಭಿಸಿದ ಹವ್ಯಕ ಜನಾಂಗದ ಬೆಟ್ಟದ

ಜೀವಗಳು ನೆಲದ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕಾದದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗು, ಬಾಳೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳು. ಅಲೆಮಾರಿತನ ಬಿಟ್ಟು ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಸಸ್ಯ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಲು ಕಲಿಸಿದ್ದು ಈ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯೇ! ಇಡೀ ವರ್ಷ ತೋಟಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಫಲ ರಕ್ಷಣೆ, ಕೊಯ್ಲು, ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಪೋಷಿಸುತ್ತ ಬದುಕು ನಡೆಯಿತು. 'ಅನ್ನ ಕಂಡರೆ ಚಿನ್ನಕಂಡ್ಲೆ' ಆಗಿತ್ತು' ಎನ್ನುವ 80-90 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನ ಅರಿಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರು ಉಸಿರಾಡಿದ್ದು ಸಸ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಅರಿವಿನಿಂದ ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲಸಿನ ಬೇಳೆ, ಹಲಸಿನ ಸೊಳೆ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು, ಮಿಡಿಗಾಯಿಗಳನ್ನು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಬಳಸಲು ಕಲಿಯುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಜನಿಸಿದ್ದು ಆಗಲೇ! ಹೊಳೆದಂಡೆಯ ಅಪ್ಪೆಮಾವು, ಜೀರಿಗೆ ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಗಳನ್ನು ರುಚಿ ರುಚಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ತಯಾರಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ರುಚಿ ನೀಡಿ, ಮನೆಮದ್ದಿನ ಔಷಧವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯರಲ್ಲವೇ?

ಸಸ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯರಳ ಮಹಾ ಜಗತ್ತು

ಹವ್ಯಕರು ಏಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ? ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಹೋದಾಗ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಸರ ಪ್ರೀತಿ ಬದುಕಿನ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಡೊಳಗೆ ನೀರಿರುವ ತಾಮು ಹುಡುಕಿ ತೋಟ ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಬಂದವರು, ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಹಲವರಿಗೆ ಇವರಲ್ಲ ಬಾಳೆಗಡ್ಡೆಯ ಹವ್ಯಕರು. ತೋಟದ ಬಾಳೆಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡು, ಕುಂಡಿಗೆ, ಹೂವು, ಬೇರಿನ ನೀರು ಬಳಸಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ರೀತಿಯ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಲ್ಲಿ, ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದವರು. ಇಂದಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೆ ತತ್ಪಾರವಾಗಿದ್ದ ಕೆಸವಿನಗಡ್ಡೆ, ಬರಗಾಲಗಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸಿನಗಡ್ಡೆ, ತಾಳೆಹಿಟ್ಟು ತಿಂದವರು. ಹವ್ಯಕರ ಮೂಲ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸುತ್ತ ವಾಟೆ, ಮುರುಗಲು, ಉಪ್ಪಾಗೆ, ಬಿದಿರು, ಒಂದೆಲಗ, ಅಪ್ಪೆಮಿಡಿ, ಕನ್ನೇಕುಡಿ, ಬಿಲ್ಲಪತ್ತೆ, ನೆಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. 50 ಹೆಚ್ಚು ತರಹದ ಕಷಾಯ, 60 ರೀತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ತಂಬುಳಿ ತಯಾರಿಸುವ ತಜ್ಞತೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಗಣೇಶ ಚೌತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಗೌರಿಹೂವು, ಗಂಗಮ್ಮನ ಹರಳು, ಗೌರಿಮುತ್ತು,

ಅಣಲೆಕಾಯಿ, ಬಿಕ್ಕೆಕಾಯಿ, ಕಾರೇಕಾಯಿ, ಗೋಣಗಲಕಾಯಿ, ಮಂಗನತೊರಡು, ಮಾಡಹಾಗಲು ಮುಂತಾದ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಳೆಗಾಲದ ಬಳಿಕ ವಾರ್ಷಿಕ ಅರಣ್ಯ ಓದುವ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ವರ್ಶ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಡಿಕೆ ಅಥವಾ ತೆಂಗಿನ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗೆ, ಅಮಟೆ, ತೆಂಗು, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಬೇರುಹಲಸು, ಕಂಚಿ, ಲಿಂಬು, ಬಿಂಬಳೆ, ಕರಮದ್ದು, ಅರಿಶಿನ, ಅಂಬೆಕೊಂಬು, ಕಾಡರಿಶಿನ, ಶುಂಠಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಮಾಮೂಲಿ. ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಹಾರ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಕಂಡುಕೊಂಡ ದಾರಿಯಿದು. ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಕೈತೋಟ, ಮನೆ ಎದುರು ಹೂದೋಟ ಇರದಿದ್ದರೆ ಸಮಧಾನವಿಲ್ಲ. ಸೇವಂತಿಗೆ, ಡೇರೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹವ್ಯಕ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಬದುಕು ಕಲಿಸಿದ ಬಡತನ

ಮಲೆನಾಡು ಮಳೆ ಮನೆಯ ನೆಲೆ. ಮಳೆಗಾಲದ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳು ಹಳ್ಳಿ ದ್ವೀಪವಾಗುತ್ತದೆ, ಸಂಪರ್ಕ ರಹಿತ ತಾಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಊಟಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು, ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಣ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಬೇಕಾದ ಕಾಲವಿತ್ತು. ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ, ನದಿ ಕಣಿವೆಗಳ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬದುಕು ಸವಾಲು ಎದುರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಕೃಷಿ ಸುಧಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಒಂದು ಎಕರೆ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ 6-8 ಚೀಲ ಮಾತ್ರ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಉಪಟಳದಿಂದ ಅಳಿದುಳಿದ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಜೀವನ. ಒಂದು ಪಾಯಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಅರ್ಧ ಅಣೆ ಕಡಿಮೆ ದರಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆಂದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ಧಾಪುರದಿಂದ ಬನವಾಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ! ದಿನಕ್ಕೆ 80 ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ನಡೆದು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಸಗಳು ಹಸಿವು ಗೆದ್ದ ಬಡವರ ದಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳು. ಅಡಿಕೆಗೆ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಳ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಗೆದ್ದವರು ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬದುಕಿದ 80-90 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಯಾವುದೇ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರದ ಬಡತನದ ಕಥೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರವಾದ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾಲವದು. ಇಂಗು-ತೆಂಗು ಕೈಗೆಟುಕದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನ ಕೌಶಲ ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಸೊಪ್ಪು,

ಚಿಗುರು, ತೋಗಟೆ, ಬೇರು, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು, ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿ. ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿ ಯಾವುದೋ ಸೊಪ್ಪು ತಂದರೆ ಮನೆಮಂದಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಳಾದೀತು, ವಿಷ ಫಲಗಳು ಜೀವ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಯಾವುದನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಬೇಕು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು, ತವರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಕಲಿತ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಕಲಿಯಬೇಕು. ದುಡಿದು ಬರುವ ಮನೆಮಂದಿಗೆ ಊಟ ರುಚಿಸಬೇಕು, ಪುಟಾಣಿ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಬೇಕು, ವಯಸ್ಸಾದವರು, ಗರ್ಭಿಣಿಯರ ಉದರ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾಳಜಿ ಬೇಕು. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯೆಂಬ ಹೊಗೆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಅಮ್ಮಂದಿರು ಸ್ವತಃ ಅನುಭವದಿಂದ ತಜ್ಞರಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ ಮಾರ್ಗ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕಾಡು ಕಥನವಲ್ಲವೇ? ಓದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಜನಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ, ಬೆನ್ನಿಗಂಟಿದ ಬಡತನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಹೆರಿಗೆ, ಬಾಣಂತನ, ಸಾವು, ನೋವು ನುಂಗುತ್ತ ಬದುಕು ಸಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿ, ವೈದ್ಯೆಯಾಗಿ, ಆಹಾರ ತಜ್ಞೆಯಾಗಿ, ಅಡುಗೆ ವೆಚ್ಚ ತಗ್ಗಿಸಿದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿದವರು ಅಮ್ಮಂದಿರು.

80 ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಊಟಕ್ಕೆ ತೋಗರಿ, ಹೆಸರು ಬೇಳೆ ಬಳಕೆ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ಅಂಥವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ 'ತೋಗರಿಬೇಳೆ' ಮನೆತನವೆಂದ ಉದಾಹರಣೆಯಿದೆ. ಹಲಸಿನ ಬೀಜ, ಹುರಳಿ ಕಾಳು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ತೆಂಗು ಘಟ್ಟದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಹಲಸಿನಕಾಯಿ, ಮಾವು, ವಾಟೆ, ಮುರುಗಲು ಮುಂತಾದ ಕಾಡುಫಲಗಳನ್ನು ಅಡುಗೆ ಬಳಸಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೆಡದಂತೆ ಉಪ್ಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆಗಾಗ ಅಡುಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಮಳೆಗಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಿ, ಉಪ್ಪು, ಮೆಣಸು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಯ ವಿದ್ಯೆ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು.

ವನ ವೈದ್ಯರು

ಮಳೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳಲೆ ಮೇಲೇಳುತ್ತದೆ. ಕಳಲೆ ಪಲ್ಯ, ಸಾಂಬಾರು, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಅಕ್ಕರೆ. ಸವತೆಕಾಯಿ ತಂದು ಹೆಚ್ಚಿ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಸಿದಷ್ಟು ಕಳಲೆ ಅಡುಗೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ 'ಸಯನ್ಯೆಡ್' ವಿಷ ಜೀವ ತೆಗೆಯಬಹುದು! ಕಳಲೆ ಹೆಚ್ಚಿ ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ನೀರು ಬದಲಿಸುತ್ತ ಬಳಿಕ ರುಚಿ ರುಚಿಯ ಅಡುಗೆಗೆ

ಬಂದಿದೆ. ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ, ಕಳಲೆಯಂಥ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಡುಗೆಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಬಳಸುವ ಹವ್ಯಕರ ಕಾಲದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಎಂಥದ್ದಿರಬಹುದು? ಅಂಥ ಅಮ್ಮಂದಿರ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಮೂಲಕ ಕಳಲೆ ಅಡುಗೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಳಲೆ, ಹಲಸಿನ ಬಳಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೋದರೂ ಹವ್ಯಕ ಜನಾಂಗ ಬಡತನ, ಬದುಕು ಅನಾವರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಸವಿನ ಸೊಪ್ಪು ತುರಿಕೆಗೆ ಖ್ಯಾತಿ, ಹಸಿಸೊಪ್ಪು ಜಗಿದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅದರತ್ತ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪಲ್ಯ, ಕರಕಲಿ ಮುಂತಾದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಡುಗೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಹುಳಿಪುಡಿ(ಕಾಡಿನ ವಾಟೆಕಾಯಿಯ ಪುಡಿ), ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿದರೆ ತುರಿಕೆ ಮಾಯ. ಪುರಾಣದ ದಾಖಲಿಸಿದ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥ ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು, ಅದು ಶ್ರೀತಾಳೆ ಮರದ ಎಲೆ. ಇದೇ ಶ್ರೀತಾಳೆಗೆ 60-70 ವರ್ಷವಾದಾಗ ಮರ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅದರ ತಿರುಳು ಒಣಗಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಿಟ್ಟು ಬರಗಾಲದ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರ. ತಾಳೆಗಂಜಿ ಕಣಿವೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಿತ್ತು. ಹಿಟ್ಟನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ ಆರೇಳು ಸಾರಿ ನೀರು ಬದಲಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿನ ತೋಗರಿನ ಅಂಶ ಹೋಗಿ ಆಹಾರ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಬ್ಬರದ ಮಳೆಯ ಮಲೇರಿಯಾ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುವವರಿಗೆ ತಾಳೆ ಗಂಜಿ ಸೇವನೆ ಆಹಾರ- ಔಷಧವಾಗಿದೆ. ಹಲಸಿನ ಅಡುಗೆ ಉಂಡರೆ ಅಜೀರ್ಣ, ಮೈಯೆಲ್ಲ ಜಡ್ಡು. ಹಲಸಿನ ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಯುವಿಳಗದ ಸೊಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಉಂಡವರಿಗೆ ಜಡ್ಡಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ ವೈದ್ಯೆಯರು ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲವೇ?

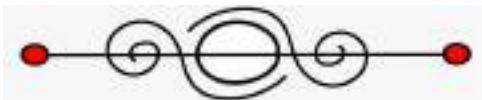
ಚಹಾ ಬಳಕೆ ಶುರುವಾಗಿ ಇಂದಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುನ್ನೆರಲು ಕುಡಿಯ ಕಷಾಯ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಜನಪ್ರಿಯ. ದೇಹ ತಂಪಾಗಿಸಲು ಒಂದೆಲಗದ ತಂಬುಳಿ, ಕೆಮ್ಮು ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅತ್ತಿ ಚಕ್ಕೆಯ ಕಷಾಯ, ಎಲುವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಶಿವಣೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಷಾಯ, ಹೃದಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಬಿಳಿಮತ್ತಿ ಚಕ್ಕೆ, ಮಳೆಯ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನೆಕುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಊಟ ಚಿರಪರಿಚಿತ. ಕಾಡು ಸಸ್ಯಗಳ ಬಳಸಿ ಬಲ್ಲ ಅಡುಗೆ ಜ್ಞಾನ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇಂದು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ. ಅದು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಹವ್ಯಕರ ಊಟದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಪರಿಸರದ ಆಹಾರದ ಮೂಲಕ ಅರಣ್ಯ ಅರಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಚಟುವಟಿಕೆ ಕಟ್ಟಿದವರು

ತೋಟಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡು ಕಡಿದಿದ್ದಾರೆ, ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಹೂವರಳಿಸಿದ ಸಸ್ಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ರಾಮಪತ್ರ ಮರಗಳಿರುವ ತಾಮಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶಾಲ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆರಾಮವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೊಪ್ಪಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತು, ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರಬಹುದು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ಕಾಯ್ದೆ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸದಸ್ಯ ಕುಮಟಾದ ಎಂ.ಡಿ.ಕರ್ಕಿಯವರು ಕರಾವಳಿ, ಘಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಬೇಕು. ಕಾಡು ಬಳ್ಳಿ ಕಡಿತದ ವಿರುದ್ಧ, ಮರ ಕಟಾವಿಗೆ ಕೂಲಿ ಪಡೆಯಲು 'ಜಂಗಲ್ ಮಹಲ್' ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿನ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ, ವಾದ, ಪತ್ರಿಕಾ ಹೇಳಿಕೆ ದಾಖಲೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ 1918-1932ರ ಕಾಲದ ಹವ್ಯಕರ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಸರದ ಪ್ರೀತಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರ ಪಟ್ಟಿ ದೊಡ್ಡದಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಹಿಂದೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಪರಿಸರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. 'ನೀವು ಬರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಚಳುವಳಿಗೆ ಬರುತ್ತೀರಲ್ಲ ಏಕೆ?' ಕ್ರಿ.ಶ. 1932 ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದು. ಒಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಜನಾಂಗ ಬಡತನ, ಕಾಲದ ಸಂಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಎದ್ದಿದ್ದು ಸಹಜ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರೇ ಶಿರಸಿ-ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಮ್ಮು ಕಿದ್ದು ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವಾಗ 'ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳೂ, ಕ್ರಿಶ್ಚನರೂ, ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ಇದ್ದಾರೆ' ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಹವ್ಯಕರು.

ತಮ್ಮ ವಾಸದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದ ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ಕಾಡು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ತಾವು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗುತ್ತೇವೆಂಬ ಆತಂಕ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿಗಳ ಬಹುತೇಕ ಪರಿಸರ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಮತಾಧೀಶರು, ರಾಜಕೀಯ ನೇತಾರರು, ಕೃಷಿಕರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶ ಸುತ್ತಾಡಿ ಚಳುವಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಲು ಹವ್ಯಕ ನೇತಾರರು ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳು ಜೊತೆಗಿದ್ದರೂ ಹವ್ಯಕರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪ ಕೊಡಲು ತಮ್ಮದೇ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಸಲ ದೊಡ್ಡ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಲು ಬೇಡ್ಡಿ ಅಣೆಕಟ್ಟಿಯ ಕುರಿತು 80ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಚಿಂತಕರ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಸಂಘಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿತು. ಮುಂದೆ ಅಪ್ಪಿಕೋ ಚಳುವಳಿ, ಕೈಗಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಕರಾವಳಿ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಹತ್ತು ಹಲವು ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನಂಬಿದ ಜನಾಂಗದ ಹಲವರು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಜಾಗೃತಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುವ ಮೂಲಕ ಕಾಡು, ನದಿ ಉಳಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಾಗ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುವ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ ಅವರು ಪರಿಸರಪ್ರೇಮಿ ಎಂದೇ ಶಿರಸಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರು. ಇವರು ಕೃಷಿಚಿಂತನಾ ಸಭೆಗಳು, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೋರಾಟ, ಜಲಸಾಕ್ಷರತೆಯಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕಳವೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾನ್ಸೆನ್' ಎಂಬ ನಿಸರ್ಗ ಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವ ಖ್ಯಾತಿ ಇವರದು. ಇವರ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇವೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ.

Indian, like from India

Kanchana Bhat

Boston, Massachusetts

There is a specific term for someone like me, “third culture kid”, or in my squarely middle-aged era, “third culture individual”. Being of a third culture is blending the culture of one’s country of origin with the culture of one’s upbringing. I did not know that term when I was younger, when I felt different. I didn’t long to be like everyone else; it was more about being accepted for who I was without so many questions about why I was different. As an adult, I see the changes in society that are making my family and me feel more seen and heard.*

My family and I moved to California from India in the mid-80s, and being an immigrant kid was a memorable experience. There was no encouragement to phonetically spell out my name or teachers insisting I correct them if they were mispronouncing my name. As an elementary school kid, I gave up at some point, and I let everyone at school mispronounce my name through high school, even responding to the middle school PE teacher who added an additional “k” to my name for three years when she did roll. “Kanchaka”, she would yell out with confidence, and I would meekly say, “here”, while my friends giggled, not

realizing they, too, were saying my name wrong, even without the added “k”. I decided to reclaim the correct pronunciation in college, and later, when my graduate school professor asked if she could call me “Konnie” because that was easier to say, I politely, yet firmly, declined the nickname. It’s possible my brother, Shriram, had it tougher, having two “r” letters in his name.

Based on my experience with others stumbling over my name, when it came to naming our children, I was clear on how to proceed. My husband, Anil, and I agreed to a few key factors, and “easy to say” was one of them. Nowadays, there is more sensitivity about saying someone’s name correctly, and the insistence to hear the pronunciation again and again to confirm how to say a name. I also tell my kids that we gave their names a lot of thought, and I expect them to re-direct people to the correct pronunciation. My seven-year-old daughter proudly tells her teachers and classmates now, “it’s Navya, rhymes with love ya.”

The 1980s were a time when being vegetarian was plain weird. There was not enough awareness to know what it meant to be vegetarian. It led me to endure comments like, “just take the pepperoni off” or, “you’ve never had a hamburger?!” or, “what’s gelatin?”, or, “you’re missing out; don’t you want to just take a bite?.” When we would go to restaurants, my mom would declare to the waiter, “we are pure vegetarians”, and the waiter would pause and blink, not quite sure what it meant.

Nowadays, there are vegetarian sections of menus, or, green leaf icons to indicate vegetarian or vegan items. The challenges still exist, though. I'm still dismayed to see little or no vegetarian options at some catered events; just like my son was at finding out a certain popular fast food chain douses their fries with beef seasoning when he asked a crew member about the oil content. "There is nothing to eat for us there," he told me forlornly. "I know," I said, commiserating with him, remembering how I could never go to fast food places as a kid. Lard seemed to be a constant ingredient back then.

I don't remember ever wearing Indian clothes in public when I was growing up. In fourth grade, when my mom showed up to school at pick up time with my two visiting doddammams in their saris, I pretended I didn't know them. I walked several feet ahead of them on the way back home. They all laughed later; they didn't know that a few of my classmates asked out loud who those women were, and why they were dressed the way they were. It was one more indicator of my difference in my predominately white school. Now, school calendars reflect Diwali. My children wear their Indian clothes to school to commemorate festive occasions. Workplaces celebrate Diwali and send out announcements for other Hindu festivals. When I organized a Deepavali/Diwali event for my office some years ago, I truly felt like I brought my full self to work that day. In the 10+ years I worked there, I did not have an opening to share my culture so transparently, and it was warming to see the enthusiasm from my coworkers as they took in the event.

As I reflect now on the brave choice my parents made to leave India for a new country with two small kids in tow, my struggles to fit in as a child dull in comparison. There was significant culture shock they went through. As fully formed adults, they needed to navigate a whole new system in the U.S., from housing, schools, workplace, and culture. The convenience that exists now to access Indian groceries, temples, and other Havyaka people was not available. Back then, even in the Los Angeles area, the nearest Indian store was 45+ minutes away; the nearest temple was even further. They raised children in a society that was very different from their upbringings in Baada and Haldipur. They had to figure things out in a brand new place while also being parents. Anil also made the choice to start a life far from his family when he came to New York City as a postdoctoral fellow. There is resilience and adaptability in making a new country, a home, and I didn't quite understand it when I was younger, but I see it and appreciate it now.

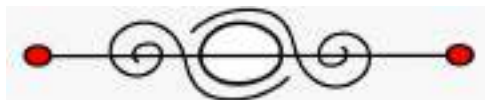
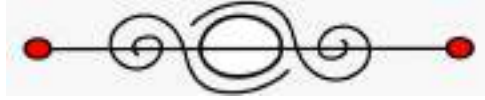
Each generation in my family has found a way to take from the cultures they are exposed to and blend it all together. My mom's chocolate chip cookies and her holiiges are a hit in the family. My parents played evergreen Hindi songs during road trips when we were kids, and also tolerated the '90s rap music we would put on in the car ("Why does he keep saying, 'mind on money'?", my mom would ask to the amusement of my brother and me). Each year, we celebrate Ganesh Chaturti and also gather together for the Super Bowl. My son, Soham, will go to Veda class with

the Havyaka youth group, and then to his cappella team's practice right after. We enjoy going to Yakshagana events and also to Broadway musicals. Being a "third culture individual" (and sometimes, there are families with parents from different countries, so there is exposure to additional cultures, i.e., fourth culture) provides an opportunity for learning, awareness, and expanding experience.

Thankfully, there is more knowledge and exposure now about different cultures. Now, in 2024, my children don't have to explain what being "Indian" means; that they are from India, the country, and not the native people of this land. Instead of a handful of Indians in their entire school, there are at least a handful of Indian kids

in their homeroom class alone. My son will openly ask for paneer chapati rolls for lunch or agree to serve samosas to his non-Indian friends (who eat them with gusto) when they come over. Meanwhile, I used to avoid taking anything that was not a jam sandwich for school lunch to avoid curious eyes and questions!

*Note: The select experiences I describe here are specific to me, and I realize people, not only Indians, still face "othering" and discrimination in the present that are far more serious and consequential than name pronunciations and food choices. There continues to be a need for acceptance and inclusion, and celebration of the diversity of people.

Bella

Bhavana Bhat
Morrisville, Pennsylvania

Hailing from the deep lands of 'Havyaka' territory, I have often wondered what is the most important identity of Havyaka? What is it to be a Havyaka after all? After pondering this for a while, I have now come to the conclusion that it is 'Bella' or 'Jaggery' as we say. Jaggery or Bella has been in the tradition of our country for many centuries but still, I felt that Havyaka's connection to it was something really special. I can explain that further. This takes me back to my childhood memories or experiences.

During my childhood, I always remember going to my land of origin near Honnavar which was fun, beautiful, and sometimes momentous. I deeply cherish those memories. As my bus used to wind down the curves of the Western Ghats in the early morning, waking me up to the chirps of crickets, I used to watch the silence of the serious forest in awe. Once the Ghat section was finished, the bus would take the scenic route through tiny villages with river Sharavati's backwaters, and lush green rice fields with its final destination as Honnavar. The small town of Honnavar is beautiful and unique standing between the Arabian Sea and Western Ghats. Also, there

is something special about this town. The rendezvous meeting of river Sharavati and the Arabian Sea with the Western Ghats as their witness makes this town remarkable. Nonetheless, my journey would end a little before Honnavar, where my village exists.

On my way to the house, descending the never-ending valley, I used to be welcomed by my relatives doing their morning duties towards cows, trees, and Gods. After listening to my anecdotes, my second aunt would give her orders for breakfast. Mostly Breakfast would be dosa with ghee and Bella. From now on, Bella would be my constant companion until my moment of departure. My aunts and sister-in-law always wanted to make sure that everyone got their right choice of Bella. There were of course different varieties of Bella like Gojju Bella (fudgy variety) Neer Bella (syrup), Hosa Bella (new), Hale Bella (old), etc However, there was no room for rejecting Bella, which would make my big aunt get worried. She would offer to go to the attic and fetch the newest stored variety. It was like committing a sin to reject Bella.

Savoring Bella had its own traditional way. As soon as the brown syrup used to fall on the ghee one has to be ready with the finger to mix it and stop its flow. Also, the dosa needs to be dipped generously in Bella so that the taste of Bella should exceed the taste of the dosa, not the other way around. Moving through the day Bella was essentially omnipresent and omnipotent.

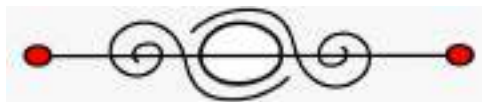

It used to be savored in different dishes including snacks like avalakki, thambli during meal times. For one of my uncles Bella had become his religion rather. For his sake, there used to be a special Sambar with Bella, prepared by his wife, and a title dedicated to him, 'Appappa's Shee Huli'. Whereas for another, Bella had to be mixed with water too. Of course, some of my family members were extremists and the rest of us were moderates. Sugar was almost forgotten.

Over the time and years I had the opportunity to visit my relatives who have settled in different regions. Mostly deep and dense forests. I have traveled across the Havyaka midlands including newfound lands and peripheral lands. Indeed, I have observed that Havyakas kept their tradition alive by their deep

commitment to Bella. One's gesture of hospitality could be measured by their generous Bella offerings to their guests. For example 'Be free and let us know if you need more Bella?'. In fact, Bella is the common theme and flows like a river across the community. Owing to our deep dedication, I often wondered that if we ever had a flag, the symbol would be Bella flowing on the plantain leaf.

Finally, over the years, I have come across some people who went an extra mile of adding sugar to Bella. Also, I have encountered some of them who didn't like Bella. Maybe they lacked a sweet tooth. However, now, one can argue that the Bella-hating or not-so-loving person in the community is just Havyaka in Name only (HINO). This might be a new lexicon but still, I am keeping it real.

ಗಾದೆಯ ಗೂಡು - ಮಾದೇವಿ

Vijaya Rao
Mysore, India

ಗಾದೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದು. ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಗತಾ ಇರತು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಈ ಅನುಭವದ ಮಾತು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾಸ್ತರೂ ಹೇಳಬಹುದು, 'ವೇದ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಗಾದೆ ಸುಳ್ಳಾಗದು, ಗಾದೆಗಳು ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ, ಗಾದೆಗಳು ಅನುಭವದ ಮಾತು' ಹೇಳಿ. ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯೂ ಇದಕೇನು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಎಂತದು, ಯಾವದೇ ವಿಷಯ ತಗಂಡೂ ನಾವು ಯಾರಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿ ಅವಶ್ಯಕತೆನೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗಾದೆಗಳು ಸಹ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಹಂಗೆ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಯಾರು ಬರದ್ದ ಹೇಳದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆ ಇರತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವ ನೂರಾರು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಗಾದೆ ಬಾಣ ಬಿಡದ್ದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಆಯಿದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾದೇವಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಮಾತಿನ ತಲೆಗೂ ಬುಡಕ್ಕೂ ಗಾದೆ ಹೇಳತು ಹೇಳೇ ಫೇಮಸ್ ಆಗಿತ್ತು. ಗಾದೆಗಳ ಗೂಡೆ ಆಗಿತ್ತು ಅದು. ಈ ಲೇಖನದಲಿ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕರ ಮನೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಗಾದೆಗಳು ಮತ್ತು ಎನ್ನ ಆಯಿಗೂ ಗಾದೆಗೂ ಇದ್ದಿದ್ದ ನಂಟಿಗೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬೆಳಕು ಬೀರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತಾ ಇದ್ದಿ.

'ರಾಮಾ ಕೊಯ್ಯಾ ಭೀಮಾ ಬಿತ್ತ ಅಂದ್ರೆ ಆಗತಿಲ್ಲೆ' ಆ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ. ನಾವ್ ನಿಂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಸವು, ಅದೊಂದು ದಡ ಕಾಣವು ಹೇಳಾದರೆ ನಾವು ಮಾಡಸಕ್ಕಂಬ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರವು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಅದೇ ಸರಿಯಾದ ವಿಧಾನ ಹೇಳಿ ನಮಗೇ ಹೇಳತ. ಆ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗತಿಲ್ಲೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಒಂದು

ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಲೆಸನ್. ಹಾಂಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗಾದೆ 'ಅಕ್ಕ ಕುಣಿತು ಹೇಳಿ ತಂಗಿ ಕುಣಿತು' ಹೇಳತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅರ್ಥ ಕಾಣತು. ಒಂದು ಕಡೆ ಜೊಯ್ತುಂಗ ದ ಬ್ಯಾಂಡ ವ್ಯಾಗನ ಹೇಳಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಒಬ್ಬರು ಮಾಡತ ಹೇಳಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲೆ ಹೇಳೂ ಆಗತು.

ಹೀಂಗೆ ಪ್ರತೀ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾದೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಜೀವನದ ಪಾಠ ಮಾಡದ್ದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಆಯಿ ಭಾರೀ ಜೋರಿತ್ತು. ಇಂಥ ಗಾದೆ ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ, ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರತಿಲ್ಲೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭವೇ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸತು. ಇದೂ ಒಂದು ಪ್ರತಿಭೆ. ಯಾವಾಗದೂ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು, ಟೈಂ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿ ಬಂದಾಗ ಅಥವಾ ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಗೇ ಬಂದಾಗ ಆಯಿ ಬಾಯಿಂದ ಬಪ್ಪದು 'ಅಮ್ಮಚ್ಚಿ ಗೋವಿಂದ ಕೊಳ್ಳಿಬೀಸಿಗ್ ಹೋಗ್ವಂದಾಂಗಾತು' ಹೇಳಿ.

ಎಂಗೆವು ಎಂಗಳದ್ದೇ ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾಗ, ಆಯಿ ಎಂತದಾದರೂ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದರೆ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಂತೂ ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕಾಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಾಗ ಚಕ್ ಅಂತ ಬರತು 'ಕಟ್ ಕಟಿ ದೇವಿಗೆ ಮರದ್ ಜಂವಟೆ' ಎಂದು.

ಮೊದಲೆಲ್ಲ ಸಿರಸಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಊರಿಂದ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಪ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಲಿ ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಇಡದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಜಾತ್ರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪದರಿಂದ ಊರ ಯುವಕರು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾಲನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಪವಕೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ನೀರು, ಪಾನಕ, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕೊಡದು ಪದ್ಧತಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ರಸ್ತೆಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ನೀರನ್ನು ಎಮ್ಮನೆಯಿಂದಲೇ ತಗತ್ತಿದ್ದ. ಅವೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಹೊಗಳಿದಾಗ ಆಯಿ 'ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಬಾಳೆ ಪಟ್ಟಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತಡ' ಹೇಳಿ ಹೇಳತಿತ್ತು. ಅಂದರೆ, ತಾನು ಕೇವಲ ಹೂವಿನ ಹಾರದಲ್ಲಿ ದಾರವಾದರೂ ತನಗೂ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಹೇಳಿ. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಎಕ್ಸ್‌ಪರ್ಟ್‌ಗಳು ಹೇಳದು ಬಸರಿಯರು ಅಂದರೆ ಪ್ರೆಗ್ನಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ

ವಾಕಿಂಗ್, ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಇರವು, ಬಾಳಂತಿಯರು ಸರಿಯಾಗಿ ರೆಸ್ಪ ತಗಳವು ಎಂದು. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮವರ ಸಿಂಪಲ್ ಗಾದೆ 'ಬಸುರಿ ಬಂತು ವನಕೆ ಕೊಡು ಬಾಳಂತಿ ಬಂತು ಮಣೆ ಕೊಡು' ಎಂದು.

ಕೆಲ ಸರತಿ ನಾವು ಯಾರ ಹತ್ತಿರವಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಕೇಳಲು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ 'ಬಾಯಿಇದ್ದರೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದ ಹಂಗೆ ಕೇಳಿ ಅದರಲ್ಲಿಂತಾ ಇದ್ದು' ಹೇಳಿ, ಧೈರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನ ಆಯಿ. ಎನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆರಿತಿದ್ದ. ಆಗ ಎಲ್ಲಾದರೂ ರಾಜಕೀಯದ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಕಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆಲ್ಲ ಜನರ ದುಡ್ಡು ದುರುಪಯೋಗ ಆಗತು ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದರೆ ಬಂತಲ್ಲಾ ಆಯಿ ಗಾದೆ 'ಯಾರದ್ದೂ ದುಡ್ಡು ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ' ಎಲ್ಲೊ ಹಿಸೆ ಆಗತ್ತಡ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂಗೆ ಸೇರಿ ಬರತಿಲ್ಲೆ ಅಂತ ಯಾರದ್ದೋ ಮನೆ ವಿಷಯ ಬಂದರೆ ಆಯಿಯ ಅನುಭವದ ನುಡಿ 'ಅಕ್ಕಿ ಗಾತ್ರದ ಚಿನ್ನ ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮನ್ನ ಅಗಲಿಸಿತ್ತಡಾ' ಎಂದು.

ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಯಾರಾದರೂ ನೆಂಟರು ಇಷ್ಟರು ಮನಿಗೆ ಬರತಿದ್ದ ಎಂತದೋ ಕಷ್ಟ ಸುಖ ಹೇಳಕೊಂಬಲೆ. ಕೆಲವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಯಾರತ್ತೂ ಅದನ್ನ ಸರಿ ಮಾಡಲೆ ಆಗತಿಲ್ಲೆ ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತ ಹೇಳಲೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಯಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎಂಗ ಕಲತಿದ್ದು 'ಬೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರು ಬೆಲ್ಲದಂತ ಮಾತಾಡವಡಾ' ಹೇಳಿ. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು

ಅಂದರೆ 'ಸರಿ ಸರಿ ಇದ್ದರೆ ಪರಿ ಪರಿ' ಅಥವಾ 'ಮುಖ ನೋಡಿ ಮಣೆ ಕೊಡದು' ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿ ಇದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ದುಡ್ಡಿದ್ದವರನ್ನ, ವಿಫಲಗಳನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಿದಾಂಗೆ ಬಡವರನ್ನ, ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಿತ್ತಿಲ್ಲೆ.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾವು ನಿಜ ಹೇಳಿದರೂ ನಮ್ಮ ನಂಬಿತ್ತಿಲ್ಲೆ ಆವಾಗ ಬಂತು 'ಇದ್ದವರ ನಂಬಿಗಿಲ್ಲೆ, ಸತ್ತವ್ ಎದ್ದ ಬತ್ತಿಲ್ಲೆ' ಹೇಳಿ. ಆಯಿ ಮಾತು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡ್ಡಿ ತುಂಡಾದಂಗೆ ಇರತಿತ್ತು. ಆನು ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಗನ್ನ ಒಂದು ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳಸ್ತಿ ನಿನ್ನ ಸಂತಿಗೆ ಇರಲಿ ಅಂದರೆ ಅದು ಹೇಳದು ನೀನು ಬಾ, ಎರಡಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಇರು, ಹೋಪಕಿದೆ ನಿನ್ನ ಸಂತಿಗೆ ಕರಕಂಡು ಹೋಗು, ನೀ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗ ಅವಂಗ ಏನಾದರೂ ಹುಷಾರಿಲ್ಲೆ ಅಮ್ಮನೇ ಬೇಕು ಅಂದರೆ ಆನು ಎಂತಾ ಮಾಡಲಿ 'ಬಿಡಿಯಕ್ಕೆ ಬಸರಾದ್ರೆ ಹಡೆಯದ್ ಕಷ್ಟ' ಅಂದರೆ ನಮಗೆ ಆಗತು ಹೇಳಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುಗಳವು

ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ನಮಗೇ ತೊಂದರೆ ಅಂತ.

ಇನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡವು, ಯಾರನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹೊಗಳಲ್ಲಾಗ ಹೇಳಲ್ಲೆ 'ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ರಾಗ ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ ರೋಗ' ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಸ್ ಮೇಕ್ಸ್ ಯು ಪರ್ಫೆಕ್ಟ್ ಅಂತ ಮೊದಲರ್ಧ ಆದರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅತಿಯಾಗಿ ಹೊಗಳಿದಾಗ ಅವಕೆ ಅಹಂಕಾರ ಹೇಳ ರೋಗ ಬರತು ಅಂತ. ಅದೇ ಅಹಂಕಾರ ಮುಂದೆ 'ಹೊಗಳಿದ್ದ ಎಮ್ಮೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹುಳ್ಳಗೆ' ಅಪ್ಪಲೆ ಕಾರಣ ಆಗತು. ಯಾರಾದರೂ ಅತೀ ಓಡಾಡತಾ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳದು 'ಕುನ್ನಿಗೆ ಕೆಲ್ಲಿಲ್ಲೆ ಕುಂಡ್ರಲೇ ಪುರಷೋತ್ತಿಲ್ಲೆ' ಹೇಳಿ. ಎಷ್ಟೋ ಸರತಿ ಯಾರದ್ದೋ ಸಿಟ್ಟು ಯಾರ ಮೇಲೋ ತೋರಿಸಿದಾಗ ಬಂತು 'ಈರ ಗೌಡನ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟು ಬೀರ ಗೌಡನ್ನ ಮೇಲಡ' ಹೇಳಿ.

ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಗಾದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಎನ್ನ ಆಯಿ ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆ ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲೆ. ತುಂಬಾ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ಆಗ ಬಂದ ಮಹಾಮಾರಿ ಪ್ಲೇಗಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅದು ಬೆಳದಿದ್ದು ಅಜ್ಜನಮನೆ ಅಜ್ಜಿ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನವರ ಸಂತಿಗೆ. ಅವಳು ಎಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಾದೆ ಕಲತಿದ್ದು ಹೇಳಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಪಕಿದೆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಗಾದೆ ಬರೆದಿಡದಲ್ಲದೆ, ಬೆಳಗಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಮೃತವಾಣಿ ಹೇಳ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಗಾದೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳದು ಈಗಲೂ ಇದ್ದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಅದನ್ನು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸತ ಹೇಳಿ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಳದು, ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರತಿಲ್ಲೆ ಹೇಳೇಯಾ.

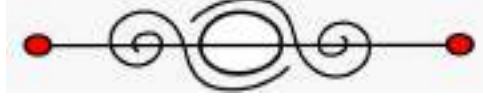
ಸುಮಾರು ಎಂಬತ್ತರ ಇಸವಿ ಇದ್ದಿಕ್ಕು, ಯಾರೋ ಪೇಪರನವು ಈ ರೀತಿ ಗಾದೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಆಯಿ ಹಿಂದೆ ಓಡಾಡಿ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಏಳುನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಾದೆ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟ. ಅಂದರೆ ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಾದೆಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಆದರೆ ನಾವೂ ಒಂದು ಕಾಪಿ ಇಟ್ಟುಗಳವು ಹೇಳಿ ಎಂಗ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲೆ. 'ಅತ್ತಿ ಮರದ ಅಡಿಗೆ ನೋಣ ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದಿತ್ತು' ಹೇಳದಾಂಗೆ ಆವಾಗ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ತಗಳದ್ದೇನೆ ಅದನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಗಂಜಿಲ್ಲೆ ಈಗ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯಕ್ಕ ಎಲ್ಲ

ಸೇರಿ ಒಂದು 400 ಗಾದೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಂಜ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇ ಹೊರತು ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆ ಇಲ್ಲೆ

ಈ ಗಾದೆ ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದು ಅಂಶ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಪ್ಪದು ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕರ ಮನೆಲ್ಲಿ ದಿನಾ ನಿತ್ಯ ನಡಿಯದು ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಕೊಡುವ ವಸ್ತು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ದಿನಬಳಕೆದು.

ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡದಾದರೆ, ಬೀಜ ಬಿತ್ತದು, ಕೊಯ್ಯದು, ಮಣೆ, ಒನಕೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಾಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಹಾಸ್ಯಮಯವಾಗಿಯೂ ಇರತು. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಣೆನೇ ಬೇಕಾಗತಿಲ್ಲೆ.

ಆಯಿತು ಬರತಿ, 'ಅತಿ ಆದರೆ ಅಮೃತನೂ ವಿಷ'ವೆಯಡಾ. ಹಂಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎನ್ನ ಗಾದೆ ಪುರಾಣ ನಿಲಸ್ತಿ.

ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ

ಶೀತಲ್ ಹೆಗಡೆ

ನಿನ್ನೊಲವ ಸಂಗ
ಬಯಸಿದೆ ಈ ಬಡಜೀವ
ನಿನ್ನೊಂದು ಕುಡಿನೋಟಕೆ
ಕಾದಿದೆ ತನುಮನ ಎಂದಿನಂತೆ

ಸಮಯದ ಪರಿವಿಲ್ಲ
ನಿನದೇ ಧ್ಯಾನ ದಿನವೆಲ್ಲ
ಮನತುಂಬ ಆವರಿಸಿರುವೆ
ನನ್ನೇ ನಾ ಮರೆತಿರುವೆ

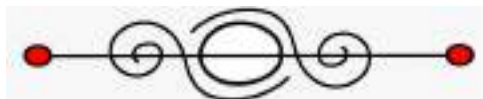
ನನನೋಡಿ ನಕ್ಕಿದಾಗಲೇ
ತನುವಿದು ಹಗುರಾದಂತೆ
ನಗುವಲೇ ಸೆಳೆದಿಹೆ
ನಾ ಸಮ್ಮೋಹನಗೊಂಡಂತೆ

ಕನ್ನೆಕೆಂಪು ಕರೆದಂತಿದೆ
ನನ್ನೊಲವು ಬಯಸಿದಂತೆ
ಬಿಗುಮಾನ ಬಿಡು ಚೆಲುವೆ
ನೀನನ್ನೊಳು ಉಸಿರಿನಂತೆ

ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ
ಮುಖ ಮಾಡಿದಂತಿದೆ
ಚೆಲುವೆಯ ಚೆಲುವ ನೋಡಲು
ಕಾತರಗೊಂಡಂತಿದೆ

ಕಡುಗಪ್ಪು ಕೇಶರಾಶಿಯು
ಕಪ್ಪು ಸಮುದ್ರದಂತೆ
ನಿನ್ನಂದ ವರ್ಣಿಸಲು
ಮಾತು ಸಾಲುತಿಲ್ಲವೆ

ನಾನಿನ್ನ ನೆರಳಾಗಿ ಜೀವಕೆ
ರಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಇರುವೆನು
ನಿನ್ನೊಂದು ನಗೆ ಸಾಕೆನಗೆ
ಬಾಳಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿರಲು.

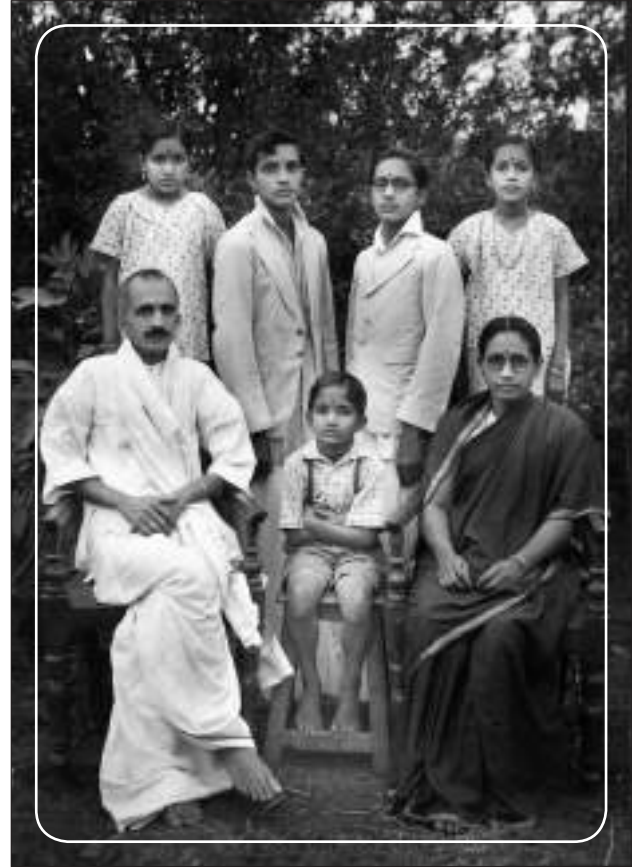
Mariappa Subramanya Bhat – A Havyaka’s Journey from a Small Town

Lakshmi M Bhat
Udupi, Karnataka

My father, Mariappa Subramanya Bhat loved trains from his childhood. I remember the look of affection on his face when he saw trains. Indian Railways were always a part of his life. Whenever he recalled his childhood, he would tell us about his train trips from Hospet. My Ajja, Munglimane Mariappa Bhat (M M Bhat), lived in Hospet. He was the headmaster of the Municipal High School there. Ajji, Venkatalakshmi, passed away in 1943 when Appa was only 12. She was from Madikeri. Her younger brother, Shri C S Narayana, was an advocate there. Every summer vacation, Ajja with his four children came to Madikeri and Puttur. His family had originally lived in Munglimane near Polya, Puttur. His sister and other relatives lived in and around the town.

There was a train from Goa to Mysore. It reached Hospet at 2 pm. When it stopped at the station, the children rushed in to reserve seats. It was the unreserved compartment. Appa recalled that the first and second classes were beyond their means.

They reached Mysore the next evening and stayed for the night at the Modern Hindu Hotel. Early the next day they took a bus to Madikeri, 120 km away. My father used to say that he had worked for thirty years in the Railways, in India and abroad. He had traveled thousands of miles on trains all over the world. But for him, the train journey from Bangalore to Mysore was the most beautiful.

He recalled another incident when he was traveling to Bombay to his elder brother’s place. It so happened that his elder

brother's father-in-law, Khandige Ganapati Bhat, was on the same train. Appa always enjoyed getting down from the train at every station. He got back on only at the last moment. Ganapati Bhat saw him in one of the stations and asked him to join him. My father was in the unreserved compartment and hesitated to go into the first-class compartment, but Ganapati Bhat insisted, and must have paid for his ticket.

Much later in his career, my father became the Controller of Stores in Indian Railways. He traveled free all over the country and availed six family passes every year. We enjoyed traveling by train to different parts of the country. Whenever he traveled by train he loved to get off at each station to take in the air. After his marriage, he did the same and Amma would wait with bated breath. In the course of his career, he was transferred to different places. We, his family, always accompanied him. It was no inconvenience for my brothers and me because Kendriya Vidyalaya schools were present in all cities. The syllabus taught was the same.

Our childhood was spent in different parts of the country, but every summer vacation we came to our maternal grandparents' home in Puttur near Mangalore. Those two months were a crucial part of our lives because we learned to love and enjoy the company of our grandparents and other relatives. We move on in life, and there are so many changes, but those memories stay with us.

I always remember with a smile when I think of how my mother described Appa. She said he was a Havyaka Preme to the

core. "The moment he heard the sound 'hav' in the word Havyaka," she joked, "he would rush to meet the person with great enthusiasm." We lived in New Delhi from 1970 to 1979. Many Havyaka families lived there. Young men from our community had started moving away from their rural homes to big cities. Many were employed in financial institutions like Syndicate Bank, Vijaya Bank, and so on. When they came to Delhi for the first time, they would invariably turn up at our place because some relative had told them that they could contact M S Bhat. A few even stayed at our home till they got other accommodation. Appa welcomed them and said they were to come home whenever they felt homesick. Almost every Sunday there was someone for lunch. It seemed very normal to us children. But later I used to wonder how Amma managed everything. Usually, guests came at the last moment. Years later, men in their fifties would come up to my parents, greet them, and say that they used to come for lunch to our home in New Delhi. They had always looked forward to the tasty home food.

Havyaka get-togethers usually took place in one or another beautiful park in New Delhi. I think everyone cooked something and took the dish to the venue. At one meeting we were all very excited to watch a magic show by Professor Shankar. Most of the Havyaka families attended. Appa also loved to visit friends and relatives. My mother still remembers that he would suddenly announce on Sundays that he wanted to visit a Havyaka family. She had to cook for us in a hurry and rush away.

Wherever we lived, people of our community living there were welcomed by my parents. We were in Calcutta in the 1960s. My father-in-law, Khandige Govinda Bhat, would recall with a smile that he stayed in our home for some days. He loved to travel. In those days people rarely stayed in hotels. Appa's elder brother's wife, Parameshwari, was Mava's cousin. Mava said he was very happy to go sightseeing with Appa. Many years later, in the 80s, he wanted to travel to Assam. Appa was posted there. He loved planning a trip and made detailed plans. Mava went by train to Bokaro to his nephew's place; from there he went on to Guwahati. Appa had left instructions in some of the major stations about Mava. Later he told me that he had described my husband's father as someone who would be in white dhoti and white kurta.

In 1979, Indian Railways got a contract to maintain the Nigerian Railway network. Appa was deputed to Lagos as Controller of Stores. About four hundred Indian Railway employees went to Africa. The officers were given independent houses on the railway campus. Appa and Amma stayed there till 1982. We children went there during vacations. We all loved to travel. Working in Nigeria enabled my father to earn enough money for the family to tour in Europe. Appa, Amma, my younger brother, Ravi, and I went to London, Paris, Munich, Rome and other places. The Eurail family pass was a blessing. Appa thought my elder brother, Shyam, would like to travel by himself to America. Anna went alone and wrote to us very descriptive letters of his days there. In the early 80s Appa, Amma,

Appa's elder brother, Shri M R Bhat, and Doddamma traveled across America. They had a wonderful time. A few years ago, Amma and my grandson were playing a board game. He was surprised when she told him that she had been to Asia, Europe, Africa, North America, and Australia. My mother grew up in Puttur. It was only after her marriage at the age of 18 she traveled on a train for the first time all the way to Kharagpur in West Bengal.

The three years in Nigeria helped my parents to save money. In 1980, they purchased two acres of land and a house in Puttur. My maternal grandfather, Shri M T Bhat, came to know that the land was for sale. Fortunately, Amma was in India at the time and the land was registered in her name. Appa was very happy to get a house and land in Puttur because in the first decade of the 20th century, his grandfather and brothers had lost their house, Mungli-mane, and land due to financial reasons. It was like coming back home.

While in New Delhi Appa had attended Geeta classes in Chinmaya Mission. He was always interested in our Upanishads and Puranas. He read them in Sanskrit. The Sanskrit to English dictionary by Monier

Monier Williams was his favorite companion. There were many Indian business people in Nigeria. Once they invited Swami Chinmayananda to give lectures on The Geeta. My father attended them. At one point he told Swamiji that he had attended his lectures on The Geeta in Delhi. Swamiji replied, "It is not enough if you learn The Geeta. You must share your knowledge with others." So, Appa started weekly Geeta classes in the hostel on Sundays, which were well attended.

After completing the deputation to Nigeria, Appa was posted to Assam. As a matter of fact, he had begun his railway career in Assam. He studied Civil Engineering at the Engineering College in Ananthpur, Andhra Pradesh. After his graduation in 1952, he worked there for three years as a lecturer. He then moved to Bombay as he got a job in Gammon, India. While working there, he sat for the UPSC exam in 1955. His options were Central Engineering Services, Military Engineering Services, and Railway Engineering Services. He stood first in India in the Military Engineering Services, and got the second rank in the Railway Engineering Services. He chose the latter. The interview took place sometime in 1957 and he had to go to Delhi. As his eyesight was not very good, he was offered the Stores Dept. He was not happy about this and considered turning down the offer. In Mumbai, when his elder brother's friend heard about this, he called my father a fool for even thinking of turning down a Class One Officer's job in the Government. In those days job opportunities were scant.

So, in 1958, he joined the Indian Rail-

ways. His first posting was in Guwahati. He told us that it had taken him five days to reach the place from Mumbai. He went to Benaras and from there to Siliguri, in the foothills of the Himalayas. He travelled from Siliguri to Amingaon, on the north bank of the Brahmaputra. There was no bridge across the mighty river in those days. One had to cross it on a steamer to reach Pandu on the other side. His final destination was Maligaon, the Railway Headquarters. He joined as a probationer. But due to lack of training facilities in that place he was transferred to Calcutta, the Headquarters of South Eastern Railway. He was posted to Kharagpur in 1958. My parents were married in May 1959 and thus started their life long association with the institution.

My father had excelled in his studies and got a good job, but life had never been easy. In his twenties he was afflicted with spinal tuberculosis and was in a sanatorium. In 1962, he again took ill with the same condition and was confined to the hospital for almost a year. He learned to be patient. It must have been very difficult for a young man to lie in the hospital bed for a full year. His interest in life led him to see this as an

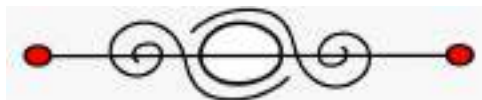
opportunity to learn many things including tatting and knitting. I learned tatting from him. He was surrounded by love and that must have made a lot of difference. I was told by my mother that my grandfather used to go daily to the hospital and be with his son the whole day. I was an infant at that time and my mother had to stay at home. We lived that whole year with my doddappa and his family. Thankfully, my father recovered, and life went on.

He retired from the Railways on 11-02-1987. Thereafter my parents lived in their home in Puttur till 2015. By that year Appa was not in good health, and my Anna insisted that they live with him in Hyderabad. In February 2016 Appa had a fall, fractured his leg and was bedridden for eight months. My younger brother, Ravi, is a geriatric psychiatrist in Australia. On his advice, the family decided that my father should not be hospitalized, but cared for at home. Anna

had engaged the services of home nurses to assist them with the daily care. The people who helped us showed extraordinary devotion to their old patient.

Very early on the 19th of September 2016, he took his last breath. My mother, Anna, Attige, Shailaja and niece, Ila, were by his side at the end, holding his hands. The love that his family gave him sustained him from the beginning of his life to the very end, through all the difficulties that he had to face. The Bhagavad Gita was his strength. He used to recite certain chapters every day. He loved to explain the shlokas to us if we happened to be present.

The 20th shloka of Chapter 2 says, “This Self is never born nor does it die; it is not something that having been born, It again ceases to be; unborn, eternal, and everlasting, this ancient One is not killed when the body is killed.”

A Silver Lining – A True Story

Bhavana Hegde
Waterloo, Ontario, Canada

Beneath the shelter of our backyard deck, two bird nests silently harbored the wonders of nature. It wasn't until this season that I paid them much attention, as my basement, transformed into a workout haven, overlooked their cozy abodes. A couple of days ago, on the weekend, when I was working out, I saw a robin flying towards one of those nests. It was sitting there for a couple of minutes. There was another robin sitting on the rim of a trampoline net which was very close to that nest. Once that robin in the nest flew away, the one on the trampoline net occupied the nest. Soon I realized that there were eggs in the nest and that the 2 robins were taking turns to incubate them. My excitement began there. My city upbringing, amidst the concrete jungle, had never granted me such an intimate view of avian life.

In the next couple of days, again when I was doing a workout, I saw small hatchlings opening their mouths wide for food from their parent. My excitement doubled. So, I kept a folding step ladder behind the door inside the basement so that I could see those babies over and over. My activities inside the basement did not bother the robins.

It must have been 10 to 12 days after I

first saw a robin in the nest, I saw a robin fledgling on the ground below the nest. It was there standing still for a long time. There was no parent in the nest. I didn't know much about birds. I thought the baby fell off the nest by mistake. So, I decided to put it back in the nest. I put the ladder below the nest and picked up the baby. The baby looked very helpless. It did not even resist. I felt so happy and scared at the same

time as I did not want its parents to see me holding their baby. I climbed up the ladder. Soon I could see one of the parents near me crying for help from its fellow birds to chase me away. I immediately placed the baby in the nest and got down and came back inside the house.

The next morning, I saw a fledgling again, this time walking around, below the nest, on the ground. I did not want to put it back in the nest as I thought the nest was overcrowded for five babies. The baby looked like a fluffy ball. It was a sunny day but was very windy and cold. Whenever the wind blew, the baby fluffed up its feathers. Looking at it struggling to keep itself warm, I wanted to hold it in my hands but refrained from doing that. I did not want the robin parents to catch me again with their baby.

Though the baby was left alone on the ground, both the parents made sure that it got food in time. Throughout the day, parents were busy bringing food for the babies and looking out for the safety of the babies. The fledgling seemed to enjoy its freedom on the ground. It tried exploring our backyard. I observed its activities throughout the day like if I am watching a Discovery channel.

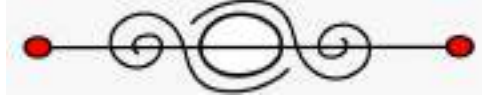
As the sun went down, it became windier outside and the fledgling struggled even more. In the night the temperature was sub-zero. The fledgling continuously was calling its parents for help. Parents did not seem to worry about it. Probably they were sure that it would survive. But I doubted. Then I decided to take the matter into my own hands and brought it inside my

house. When the parents were not around, I brought the fledgling in. I put it in a big empty flowerpot and snuggled it up with a piece of cloth, turned off the lights, drew the window curtains, and went upstairs.

The next morning, when I went to see the baby, it was still sleeping. I drew open the curtains. The baby opened its eyes. Then I picked it up and left it outside the door. I remember people saying that if humans handle their babies, birds would abandon them. But nothing of that sort happened in this case. Within a couple of minutes, one of its parents brought food to give it to that fledgling. Soon after eating food, the fledgling became very active and started its activities. It started practicing 'the flying' that day. At the end of the day, it could fly and sit on the base of the trampoline which was at my knee level. Again, on that night I brought the baby in as the temperature was low. This time, the baby did not want to come with me. It tried escaping a couple of times before I could catch hold of it. And the third day, surprisingly, I saw 2 more fledglings on the ground. They walked all over our backyard. Soon parents found it hard to find each of their babies and give them food. The baby that fell on the ground first could now fly above the fence. And that evening, I saw that all the babies in the nest were gone. I could see a couple of them outside the fence. Then I realized that it was time for me to say goodbye. But one was still inside the fence. Again, in the night I brought it in. The next morning, after it went out, I did not see it in our backyard anymore. Spotting robins provided a silver lining for someone like me who

was grappling to find joy during the winter months. It was time to bid adieu to the enchanting avian family that had graced my spring. While a tinge of sadness lingered, the assurance that they had conquered the

cold and embraced flight filled me with joy. As the chapter closed, I found solace in the prospect of awaiting a similar spectacle in the coming spring, a testament to the enduring wonders of nature.

Chutuku

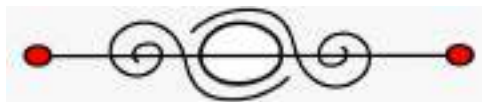

Bhavana Hegde

Waterloo, Ontario, Canada

ಕೆಲವರಿಗೆ ತಪ್ಪನ್ನು ತಪ್ಪೆಂದರೆ ತಪ್ಪು
ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ತಪ್ಪೇ ಸರಿ ಎಂದರೆ ಸರಿ
ಈ ತಪ್ಪು ಸರಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಆಗದಿರು ನೀ ಬೆಪ್ಪು
ತಪ್ಪನ್ನು ತಪ್ಪೆಂದು ಒಪ್ಪಿ
ಸರಿಯನ್ನು ಸರಿಯೆಂದು ಅಪ್ಪಿ
ಹ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವವನೇ ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ
ಹ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಲಿ ಮಂಕು ತಿಮ್ಮ

ತಟ್ಟಕೈ ರಾಮ ಭಟ್ಟ

97 ವರ್ಷದ ತುಂಬುಜೀವನ ಬದುಕಿದ ನಮ್ಮೂರ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು

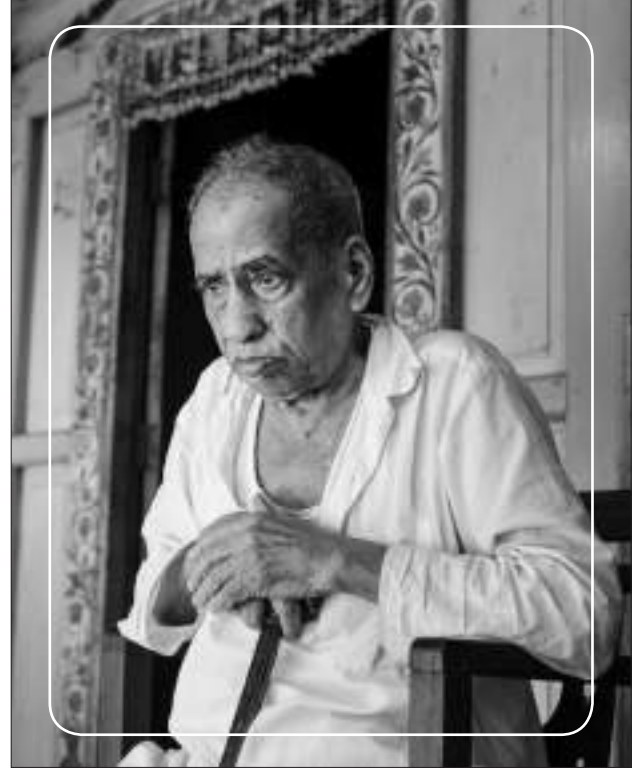

Shankar Hegde
Naperville, Illinois

1960ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೂರ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾದ ಯಾರನ್ನೇ ಕೇಳಿ, ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಬರುವ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ತಟ್ಟಕೈ ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಅವರು.

ನಾನು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಡಿಗೆ ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸುಟ್ಟು ನನ್ನ ಎಡಕಾಲಿನ ಕೆಳಭಾಗ ವಿರೂಪವಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣಂದಿರಂತೆ ತೋಟ-ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲಾರದವನಂತಾದೆ. ತನ್ನ ಅಜಾಗುರೂಕತೆಯಿಂದ ಹೀಗಾಯಿತೆಂದು ಅಮ್ಮ ತುಂಬಾ ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣವೊಂದೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು 1953ರಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರದ ಸರಕುಳಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಇಯತ್ತೆ ಮುಗಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಓದುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಎರಡು ವರ್ಷ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದೆ. ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸುದೈವದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದವರು ತಟ್ಟಕೈ ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಅವರು.

ರಾಮ ಭಟ್ ಅವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ರಾಮಚಂದ್ರ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಭಟ್ಟ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರು 'ತಟ್ಟಕೈ ರಾಮ ಭಟ್ಟ' ಎಂದೇ ಪರಿಚಿತರು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಎರಡು ಮೂರು ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಸುಮಾರು 75 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಹಲವು ದೊಡ್ಡ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಕಿದವನೇ ನಾನು ಎಂದು ರಾಮ ಭಟ್ಟರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರನ್ನು ಊರಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಕುರಿತ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಭೀಡಿಯಿಂದ, ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇತ್ತು..

ರಾಮ ಭಟ್ಟರ ಊರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಸಿಯಿಂದ 25 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ತಟ್ಟಕೈ ಎನ್ನುವ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ. ತ್ಯಾಗಲ್ ಎಂಬ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಅರ್ಧ ಮೈಲು ದೂರ. ನಮ್ಮೂರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಶಾಲೆ ಸರಕುಳಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ. 1884-85ರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ, 1906ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಂಗಿ, ಮಂಗಳೂರು ಹೆಂಚುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಂದು ರೂಮಿನ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರವಾಯಿತು. ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆ, ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ, ಏಕ-ಶಿಕ್ಷಕ, ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ 1955 ರಲ್ಲಿ ರಾಮ ಭಟ್ಟರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಐದನೆಯ ಇಯತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ನನಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು.

2012ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಊರಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಮುಖದಿಂದಲೇ

ಕೇಳೋಣವೆಂದು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದೆ. ನಾವು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ “ಯಾರದೋ ಗುರುತದವರ ತೊಂಭತ್ತನೇ ವರ್ಷದ ಭೀಮ ಶಾಂತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿ ಬಂದರು. ಬಂದವರೇ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕುಳಿತು ಉಭಯ ಕುಶಲೋಪರಿಯ ಬಳಿಕ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಹ, ತಿಂಡಿಗೆಂದು ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಒಳಗೆ ಹೋದದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಸುಮಾರು 92-93ರ ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೇ, ಆಯಾಸದ ಚಿಹ್ನೆ, ಬೇಸರದ ಸುಳಿವೂ ಇರದೆ ಅವರು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲು ಅವರು ಹವ್ಯಕರ ಉಗಮದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಬಳಿಕ ನಾನು ಅವರಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ಕೆಲ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

‘ರಾಮ ಭಟ್ಟೇ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಐದನೆ ಇಯತ್ತೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಆದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಿ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

‘1947 ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣದಿಂದ ಪಂಡಿತ ಎಂಬವರು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿ, ಸುಬ್ರಾಯ (ನನ್ನ ಅಣ್ಣ) ನಾಲ್ಕನೆಯ ಇಯತ್ತೆ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ತೋಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನು. ಪಂಡಿತ ಮಾಸ್ತರರು ಹಿಂದಿ ಕಲಿತವರಂತೆ. ಸುಬ್ರಾಯನಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಕಲಿಸಲಿ’ ಅಂದ. ಅದರಂತೆ ಪಂಡಿತ ಮಾಸ್ತರರು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದರು. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ನಿನ್ನ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರ್ಷ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿದ್ದು, ನಂತರ ತ್ಯಾಗಲಿ ಸಮೀಪದ ಕಲಗದ್ದೆ ಶಾಲೆಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಐದನೆಯ ಇಯತ್ತೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ತು. ಆಗ ಪಂಡಿತ ಮಾಸ್ತರರು ನಾಲ್ಕನೆ ಇಯತ್ತೆ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಲಗದ್ದೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಐದನೆ ಇಯತ್ತೆಗೆ ಸೇರಿಸುವವರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೆ ಐದನೆಯ ಇಯತ್ತೆ ಶುರು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತು. ನಾನು

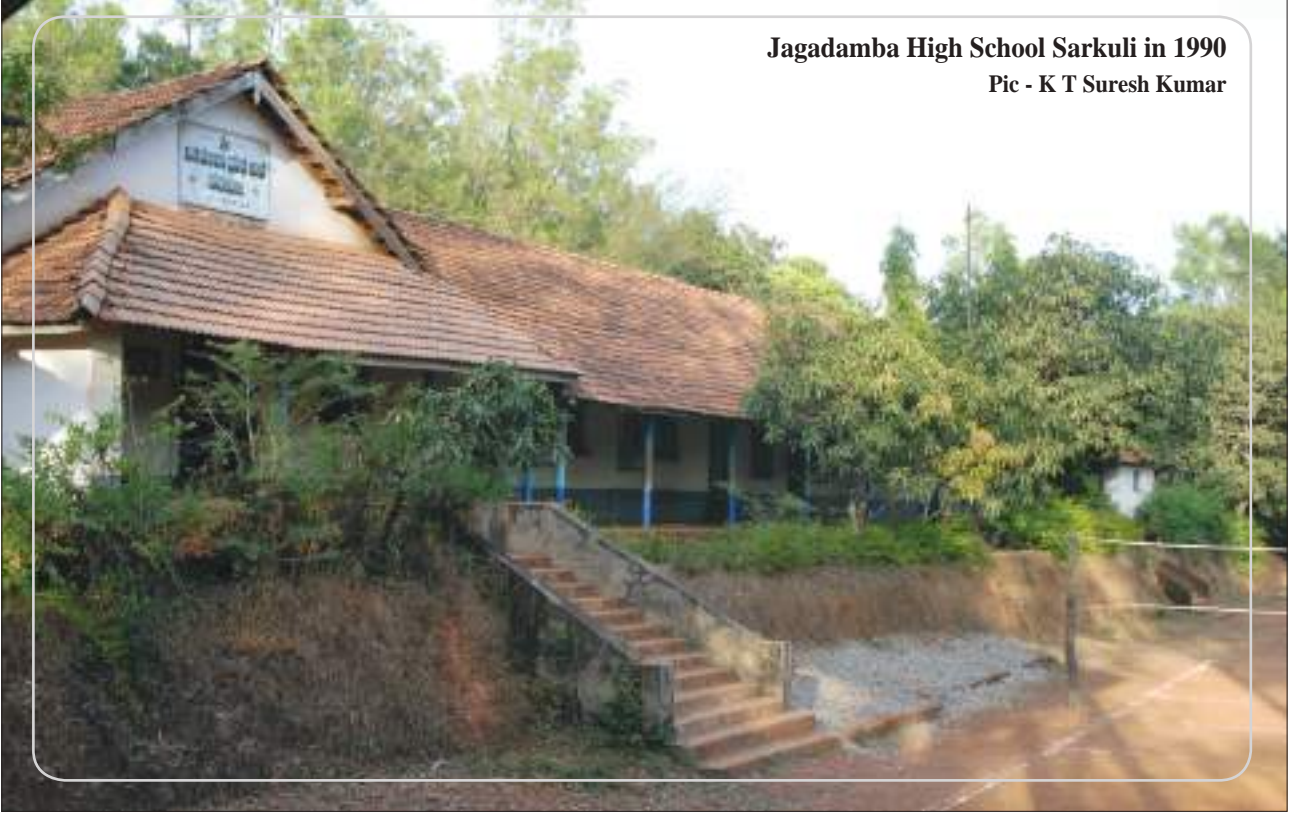
ಸ್ಕೂಲ್ ಬೋರ್ಡ್ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ಐದನೆ ಇಯತ್ತೆಗೆ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಕೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೀವೇ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ 15 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರಬೇಕು ಅಂದರು. ಆ ವರ್ಷ ನಾಲ್ಕನೇ ಇಯತ್ತೆ ಪಾಸಾದವರ ಜೊತೆ, ಪಾಸಾಗಿ 2-3 ವರ್ಷ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದ ಕೆಲವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಒಬ್ಬ. ಕುಮಟೆಯಿಂದ ಈಶ್ವರ ಮಾಸ್ತರ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಹಳೆಯ ಶಾಲೆಯ ದೊಡ್ಡ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತರ ಕ್ಲಾಸುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಐದನೆ ಇಯತ್ತೆಯೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ‘ಬೋರ್ಡು ಕನಿಷ್ಠ 15 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರಬೇಕೆಂದರೂ ನನ್ನ ಸ್ಕೂಲ್ ಬೋರ್ಡ್ ಮೆಂಬರಶಿಷ್ಟಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹತ್ತೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಕೊಟ್ಟರು’ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

‘ನಾನು ಸ್ಕೂಲ್ ಬೋರ್ಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಆರನೆ ಇಯತ್ತೆಗೆ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಕೇಳಿದಾಗ ಈಗಿರುವ ಕಟ್ಟಡದ ಒಂದೇ ದೊಡ್ಡ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಕ್ಲಾಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಆಗದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಳದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರು. ಶಾಲೆಯ ವರಾಂಡದ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಳ ಇತ್ತು. ನಾನು ತಕ್ಷಣ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಆರು ಕಂಬ ಹುಗಿಸಿ, ಪಕಾಸು ಹಾಕಿಸಿ ಮೂಲ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ತಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಮಾಡು ಕಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಕೆಲವರು ಪಕಾಸು ಕೊಟ್ಟರು. ಕೆಲವರು ಹಂಚಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರು. ಫರ್ನಿಚರ ವ್ಯವಸ್ಥೆನೂ ಆಗಿ ಜೂನ್ ಒಳಗೆ ಹೊಸ ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಆರನೆ ಇಯತ್ತೆಗೆ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಗೋವಿಂದ ಮಾಸ್ತರ ಹೆಸರಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಕುಮಟೆಯಿಂದ ಕರೆಸಿದೆ. ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಇಯತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬೋರ್ಡು ಎರಡೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಏಳನೆ ಇಯತ್ತೆ ಶುರುವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಕಾರದವರು ಕೆ. ಎನ್. ನಾಮಧಾರಿ ಹೆಸರಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿದರು.

ಆಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏಳನೆ ಇಯತ್ತೆಯದು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆ. ಅದಕ್ಕೆ ‘ಮುಲ್ಕಿ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ನಾಮಧಾರಿ ಮಾಸ್ತರರು ಹತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಮುಲ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲು ರಾತ್ರಿ ಕ್ಲಾಸು ಎಲ್ಲ ನಡೆಸಿ ತುಂಬ ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟರು. ಹತ್ತು ಹುಡುಗರನ್ನು ಶಿರಸಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆವು. ಎಲ್ಲಾ ಹತ್ತೂ ಜನರು ಪಾಸಾದ್ದಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಮೊದಲನೆ ಮತ್ತು ಮೂರನೆ ರಾಂಕ್ ಕೂಡ ನಮ್ಮ

Jagadamba High School Sarkuli in 1990

Pic - K T Suresh Kumar

ಶಾಲೆಗೇ ಬಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೆಸರು ಬಂತು.

‘ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಗ್ಗರಣಿ, ಬೈರುಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸಮಾಚಾರ ಬಂತು, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಾಂಪಿಟಿಷನ್ ಆಗಿ ಬರುವ ಜೂನ್ ಒಳಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಹೈಸ್ಕೂಲು ತೆರೆಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಟ ಉಂಟಾಯಿತು. ಊರಿನ ಏಳೆಂಟು ಮುಖಂಡರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕೊಂಡು ‘ಸರಕುಳಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ’ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ, 2 ರೂಮಿನ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಶುರು ಮಾಡಿದೆ. ಹಲವರು ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಎಂಟನೆ ಇಯತ್ತೆಗೆ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಸಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಗೋಕರ್ಣದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಇದೇ ಹತ್ತು ಹುಡುಗರಿಂದ 1958ನೇ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆ ಇಯತ್ತೆ ಯೊಂದಿಗೆ ‘ಜಗದಂಬಾ ಹೈಸ್ಕೂಲ್’ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದಾಗ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾಥಮಿಕಶಾಲೆಯ ನಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ನೆನಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಒಂಭತ್ತನೇ ಇಯತ್ತೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲೇ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಈ 2 ರೂಮಿನ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಹತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಹತ್ತನೇ ಇಯತ್ತೆಗೆ ಪರ್ಮಿಷನ್ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದ್ದರೆ ಕೇಳು ಅಂದರು.

ಒಂಭತ್ತನೇ ಇಯತ್ತೆ ಮುಗಿಸಿದ ಹತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ

ನಾವು ನಾಲ್ವರು ಮಾತ್ರ ಶಿರಸಿಯ ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಸೇರಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಮ್. ಏ. ತನಕವೂ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗಿತು. ನಾಲ್ಕನೇ ಇಯತ್ತೆಗೇ ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆತಂಕದಲ್ಲಿದ್ದ ನನಗೆ ಈ ತರದ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಲು ಕಾರಣರಾದ ರಾಮ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ನಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಜಗದಾಂಬಾ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೈಸ್ಕೂಲಾಗಲು ಮತ್ತೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಇಂದು ಈ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಮುಗಿಸಿದ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದು ವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂದು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮುಂಬಯಿ, ಪುಣೆ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿ ಉತ್ತಮ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಚರ್ಚೆ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಅವರ ಕೆಲಸದತ್ತ ತಿರುಗಿತು.

‘ರಾಮ ಭಟ್ಟೇ? ಸರಕುಳಿ ಪೂಲಿನ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿ’ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

ನಮ್ಮೂರಿಂದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೈಲು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸರಕುಳಿ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಘನಾಶಿನಿ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ನದಿಯು ಸಿಸಿ ನಗರದ ಶಂಕರಹೊಂಡದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಯಾವುದೇ ಆಣೆಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಡೆತಡೆ ಇಲ್ಲದೇ ತನ್ನತನ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು 124 ಕಿ.ಮೀ. ಹರಿದು ಕುಮಟಾದ ಅಘನಾಶಿನಿ ಗ್ರಾಮದ ಹತ್ತಿರ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಸರಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪುರಾತನ ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ ಮಂದಿರ ಇದೆ. ನಮ್ಮೂರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಶಿರಸಿಗೆ ಹೋಗಲು ಈ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಶಿರಸಿ ಪಟ್ಟಣ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಡಿಕೆ, ಎಲಕ್ಕಿ, ಕಾಳುಮೇಸುಗಳ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನೂರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಅಡಿಕೆ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರಲು, ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಟ್ಟೆ-ಬರೆ, ದಿನಸಿ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಶಿರಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪೂಲ್ ಆಗುವ ಮೊದಲು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ನಡಿಗೆಯಿಂದ ನದಿ ದಾಟಬಹುದಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಪ್ರಮುಖ ವಾಹನಗಳಾಗಿದ್ದ ಚಕ್ಕಡಿ ಗಾಡಿಗಳೂ ದಾಟಬಹುದಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ದಾಟಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅಡಿಕೆ ಮರಗಳಿಂದ ಸಂಕ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಘನಾಶಿನಿ ನದಿಗೆ ಅಂದಿನ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪೂಲ್ ಮಂಜೂರ್ ಆಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗುವದರಲ್ಲಿ ರಾಮ ಭಟ್ ಅವರು ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ವಿವರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದೆ.

‘1937ರಲ್ಲೇ ಮಂಜೂರಾಗಿತ್ತು. ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬ್ರಿಡ್ಜಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಕಾಸ್ವೇ (Causeway) ಸಲುವಾಗಿ. ಕಾಸ್ವೇ ಅಂದರೆ, ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತುಂಬ ಮಳೆಯಿಂದ ನದಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವಾಗ ಕೆಲ ಸಮಯ ಕಾಸ್ವೇ

Tattikai Ram Bhat

Pic - K T Suresh Kumar

ಮೇಲೆ ನೀರು ಹರಿಯಬಹುದು. ಬ್ರಿಡ್ಜ್ ಆದರೆ ಆದರೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನೀರು ತುಂಬಿದರೂ ಬ್ರಿಡ್ಜಿನ ಮೇಲೆ ನೀರು ಬರದಂತೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 1937ರಲ್ಲೇ ಕಾಸ್ವೇ ಮಂಜೂರ್ ಆದರೂ ಕೆಲಸ ಶುರುವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಎರಡನೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಸ್ಥಗಿತವಾದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಪೂಲ್ ಆಗಲು ಐದು ವರ್ಷ ತಡವಾಯಿತು.’

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ‘ತಡೆ, ನಿನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಿಕಾರ್ಡ್‌ನೇ ತೋರಿಸಿ ಬಿಡತೇನೆ. ತಾರಾ, ಒಳಗೆ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಇರೋ ಕೆಂಪು ಬೈಂಡಿಂಗಿನ ಫೈಲ್ ತಗೊಂಡು ಬಾ. ನೂಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದು’ ಎಂದು ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಅಗಾಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಷ್ಟು ಹಳೆಯ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಕಟಿಂಗ್ ಮುಂತಾದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ,

ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರು ತುಂಬಾ ಅಪರೂಪ, ಮಗಳು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಲೀಗಲ್ ಸೈಜಿನ ಫೈಲಿನಂದ, ಅವರು 1937-38 ರಿಂದಲೂ ಪೂಲಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಅಂದಿನ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಅವರು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಆನಂತರ ನಾನು 'ಊರಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಯಾವುದು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

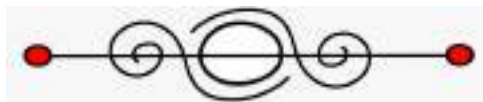
'ನನ್ನ ಮಾವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಕೀಲ ಆಗಿದ್ದ. ಆಗಿನ ಕಾಲದ BA, LLB ಪಾಸು ಮಾಡಿದ ವಕೀಲ. ಅವರಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಗನ ಹಾಗೇ ಸಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದೈವವಶಾತ್ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟ. ಅದೇ ವ್ಯಸನದಲ್ಲೇ ವಕಾಲತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾವನೂ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ನನಗೆ ಅದೊಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ನಾನು ನಾಲ್ಕನೇ ಇಯತ್ತೆ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸುಖ್ರಾಯ ಬಲಿ ಹೆಸರಿನ ಮಾಸ್ತರರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಮಾವನ ಸಾವು, ಬಲಿ ಮಾಸ್ತರರ ಒಡನಾಟ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಕೂತಾಗಲೆಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳಿ ಭಾವನೆ ಬರ್ತಾ ಇತ್ತು. ಸುಮಾರು 1936-37 ರಲ್ಲಿ ಸರಕುಳಿ ಪೂಲಿನ ವಿಚಾರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಶುರು ಮಾಡ್ತೆ. ಅಗ್ಲಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರನೂ ಕಾದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಸಮಾಚಾರ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಕಚ್ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋದು ಎಲ್ಲ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಬಹುಶಃ ಮಾವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಪ್ರಭಾವನೂ ಇರಬಹುದು'

ರಾಮ ಭಟ್ಟರ ಇನ್ನೊಂದು ಆಸಕ್ತಿ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ. ಇಂದು ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತವಾಗಿರುವಾಗ ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ರಾಮ ಭಟ್ಟರು 40 ವರ್ಷಗಳ

ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಡಿದ್ದರು. ಅಫನಾಶಿನಿ ನದಿಗೆ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಚಳವಳಿಯ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ತಟ್ಟಕೈ ರಾಮ ಭಟ್ ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ತಂಡವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವರು ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸದಂತೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಅಫನಾಶಿನಿ ನದಿಯು ಯಾವುದೇ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಥವಾ ತನ್ನ ದಡದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಉಳಿದಿತ್ತು.

ನಮ್ಮೂರ ಹತ್ತಿರದ ಹೇರೂರಿನ ಗಣಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರು ಒಂದು ಪುರಾತನ ಕೆರೆ ಇದೆ. ಅದು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಗುಡಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂಟಪ ಕಟ್ಟುವುದು, ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹಣ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಕೆರೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಮ ಭಟ್ಟರು ಬೇಸರ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ನೀವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ದೂರು ನೀಡುತ್ತೀರಿ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕೆರೆಗಳು, ಕಾಡು, ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಅವರು ಜನರಿಗೆ ಅಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಕೆರೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಜನರು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡದಿರಲಿ ಎಂದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜನರು ಮನೆ, ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಅವರ ಧೃಡವಾದ ನಂಬಿಕೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಜನರಿಗೆ ಆ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ರಾಮ ಭಟ್ಟರು.

ತೊಂಭತ್ತೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಫಲಪ್ರದ ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕಿ ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಅವರು 2015 ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಹಲವಾರು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೀಮೆಯ ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕಿರುತ್ತಾರೆ.

Morning Affirmation

Shaila Komar
Voorhees, New Jersey

How we get up in the morning matters. Our day starts from the minute we are awake. Many times, we are not ready to get up and face the whole day which is ahead of us. Just by following certain practices for 3 minutes we can charge ourselves for a good start. We need to charge our mind daily with positive energy to get through the entire day, just like we charge our electronic devices. Our day starts from the minute we are awake. There are 4 things we need to remember for starting our day:

1 Always roll to the right and get up from the right side of the bed.

Scientific Reason: It is good practice for the heart because it puts less pressure on the heart.

2 Pray to the goddess of energies (Lakshmi, Saraswati, Gouri) by looking at your palms and contemplate on them.

कराग्रे वसते लक्ष्मीः करमध्ये सरस्वती ।
करमूले स्थिता गौरी प्रभाते करदर्शनम् ॥

**karAgre vasate lakShmIH, kara-mad-
hye saraswatI |**
**kara-moole sthitA gaurI, prabhAte
kara-darshanam ||**

Reason: Invoking the divinity within us. Express our gratitude to the 3 forms of energies.

3 Pray to the mother earth, the one whom we are stepping on all the time. The one who carries our weight all the time.

समुद्रवसने देवि पर्वतस्तनमण्डले ।
विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्वमे ॥

Samudra-Vasane Devi

Parvata-Stana-Mandale |
Vishnu-Patni Namas-Tubhyam
Paada-Sparsham Kshamasva-Me ||

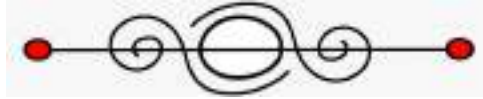
Reason: Invoking the divinity around us. Express our gratitude to mother earth.

4 Say these Positive affirmations.

- I release all my anger,
- I release all my worries,
- I am grateful to things around me,
- I am compassionate towards all the living beings,
- I thank the universe for all the opportunities given to me.
- I am having a wonderful day today.

Reason: Positive affirmations attract positive energy.

Remember to start your day with positive energy regardless of any circumstances. You will notice a subtle energy shift in your day. If you are already practicing this, it is very good to keep it up. If you are not practicing, then start by accommodating yourself in your daily routine.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೂಲದ ದೈವಗಳು

ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಿ ಪ್ರಸಾದ
ಬೆಂಗಳೂರು

(ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಲೇಖಕರು ಮೂಲತಃ ಕಾಸರಗೋಡಿನವರಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಂಗಳೂರಿನ

ಬ್ಯಾಟರಾಯನಪುರ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿದ್ದು ಎಂಎ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಎಂಎ (ಹಿಂದಿ) ಎಂಎ (ಕನ್ನಡ) ಹೀಗೆ ಮೂರು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಂಬಳ, ನಾಗಾರಾಧನೆ, ಭೂತಾರಾಧನೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದು ಎಂಫಿಲ್ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಆರು ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ವಿಶ್ವ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಸಾಧಕ ರತ್ನ, ಕರಾವಳಿ ರತ್ನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ರತ್ನ, ರಾಜ್ಯ ಆದರ್ಶ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಿ ಪ್ರಸಾದರ ಕರಾವಳಿಯ ಸಾವಿರದೊಂದು ದೈವಗಳು ಗ್ರಂಥ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ.)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತುಳುನಾಡಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲ. ಇವರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರು. ಆದರೂ ತುಳುವ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಪಡೆಯುವ ಮಣ್ಣಿನ ಸತ್ಯಗಳು ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭೂತಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಗಳಾದ ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ದುರ್ಗೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತುಳುನಾಡ ದೈವಗಳ ಕಥಾನಕ ತಿಳಿಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಶಿವಗಣಗಳು, ವಿಷ್ಣು ಗಣಗಳು, ದೇವಿಯ ಅವತಾರ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿರುವುದೂ ಇದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ದೈವಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಮಾನವ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರು, ಮುದ್ದ ಕಳಲ, ಬಸ್ತಿ ನಾಯಕ, ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ನಾಯಕ, ಬಚ್ಚನಾಯಕ ಕೋಟಿನಾಯಕ, ಕೋಟೆದ ಬಬ್ಬು, ಕೊರಗತನಿಯ ಮೊದಲಾದವರು ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಹಸ ಮೆರೆದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ದೈವತ್ವ ಪಡೆದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ದೈವಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಮೂಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ಭೂತ, ಮುಕಾಂಬಿ ಗುಳಿಗ, ಕೆರೆ ಚಾಮುಂಡಿ, ಮುಂಡೆ ಬ್ರಾಂದಿ, ಇಲ್ಲತ್ತಮ್ಮ ಕುಮಾರಿ, ನಾರಳತ್ತಾಯ, ಕಾರಿಂಜೆತ್ತಾಯ, ಅಡ್ಡತ್ತಾಯ, ನಾರಾಯಣ ಮಾಣಿಲು, ಅಯ್ಯರ ಕೋಲ ಮೊದಲಾದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೂಲದ ದೈವಗಳು. ಆರಾಧನೆ ಇನ್ನಿತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೈವತ್ವ ಪಡೆದು ದೈವಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಚ್ಚೆ ಭಟ್ಟ

ತುಳುವರ ಭೂತಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ದೈವತ್ವ ಪಡೆದು ತುಳುವರ ಭೂತಗಳಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಕಚ್ಚೆ ಭಟ್ಟ ಇಂಥಹ ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೂತ. ಕಚ್ಚೆ ಭಟ್ಟ ಭೂತವನ್ನು ಬ್ರಾಣ ಕುಲೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಾರೆ ಸಮೀಪದ ಕೋಟೆ ಮುಂಡುಗಾರಿನ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಷ

ಕೊಮ್ಮೆ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಭೂತಗಳಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಚ್ಚೆ ಭಟ್ಟ ದೈವಕ್ಕೆ ಕೋಟಿ ಮುಂಡುಗಾರು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಾರ್ಷಿಕ ನಡಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮ ನೀಡಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ದೈವದ ಸೇರಿಗೆ ದೈವವಾಗಿ ಈತನನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈತನ ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಚಿತವಾದ ಮುಂಡಾಸು, ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಕಚ್ಚೆ ಹಾಗೂ ಜನಿವಾರದ ಅಲಂಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭೂತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ದೈವದ ಸೇರಿಗೆ ದೈವವಾಗಿ ಈತನಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಸುಮಾರು ನೂರೈವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಡಪ್ಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಯತಿ ಸಮಾನರಾದ ಹವ್ಯಕ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರು ಇದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರ ಮಠದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಮೊಕ್ಕಾಂ ಹೂಡಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರದ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾಣಿ ಅರಿಯದೇ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಹಿಂದೆ ಬರುವಾಗ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ ಓರ್ವ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಮಾಣಿ ಮಡಪ್ಪಾಡಿ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಚ್ಚೆ ಭಟ್ಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಈ ಮಡಪ್ಪಾಡಿ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರೇ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಚ್ಚೆ ಭಟ್ಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಇದೆ.

ಕುಂಬಲಗೋಡು, ಪುತ್ಯ ಮೊದಲಾದೆಡೆ ಭಟ್ಟಿ ಎಂಬ ದೈವಕ್ಕೆ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲಾಕುಳು ದೈವಕ್ಕೆ ಕುಡಿ ಇಟ್ಟ ಸೌತೆ ಮಿಡಿಯನ್ನು ತಿಂದದಕ್ಕೆ ಕೋಪಗೊಂಡ ದೈವ ಆತನನ್ನು ಮಾಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸೇರಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಂಡಿತು ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಕಾಯಾರದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೂತ ಈತನೇ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಗತಿಸಿದ ಆತ್ಮಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಪಿತೃ ಆರಾಧನೆ. ಪಿತೃ ಆರಾಧನೆಯ ಮೇಲೆ ಭೂತಾರಾಧನೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ದಿಂದ ಕುಲ ಭೂತಗಳ ಆರಾಧನೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಕುಲ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬರ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕುಲ ಭೂತಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರೊಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕುಮ್ಮುಲುನ್ನಿ

ಒಂದು ಕುಂದ ನಲವತ್ತು ಭೂತಗಳು, ನೂರೊಂದು

ಮಲೆ ಭೂತಗಳು, ಸಾವಿರದೊಂದು ಭೂತಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಸಮೂಹ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ನಡು ನಡುವೆ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಡಿ ನಗಿಸುವ ವಿದೂಷಕನನ್ನು ಹೋಲುವ ದೈವಗಳಿವೆ. ನಾರಾಯಣ ಮಾಣಿಲು, ಎರು ಶೆಟ್ಟಿ, ಬ್ರಾಣ ಭೂತ ಮತ್ತು ಮಾಣಿ ಭೂತ, ಅಯ್ಯರ ಕೋಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಮಲೆಯಾಳ ಪರಂಪರೆಯ ಭೂತಾರಾಧನೆ ತೆಯ್ಯಂನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇದೆ. ಪೀಯಾಯಿ ತೆಯ್ಯಂ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಕರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕುಮ್ಮುಲುನ್ನಿ ಎಂಬ 2 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೆಯ್ಯಂಗಳಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ಇರುವ ಬಗ್ಗೆ ಮನೋಜ್ ಕುಂಬಳೆ ಅವರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನೊಬ್ಬ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುವ ಅಭಿನಯ ವನ್ನು ಕುಮ್ಮುಲುನ್ನಿ ದೈವ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಊಟ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಕರೊಟ್ಟಿ ದೈವ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ದೈವಗಳ ವೇಷ ಭೂಷಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಅವರಾಡುವ ಮಾತು ಕೂಡ ಮಲೆಯಾಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಡು ಭಾಷೆ ಎಂದು ಮನೋಜ್ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತೋಳಂಭಟ್ಟ

ಕೋಳೂರು ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಐತಿಹ್ಯ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ತುಂಬಾ ಹಿಂದೆ ಆ ಉರಿನಲ್ಲಿ ತೋಳಂ ಭಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರ್ಲಂಗು ದೂರದ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಕೆರೆಯೊಂದರ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತ ತನ್ನ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಲಿ ಹೊರಡದಂತೆ ಅಡ್ಡಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆತನನ್ನು ಎಳೆದು ತರುವಂತೆ ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಯಿತು. ಹಾಗೆ ಆತನನ್ನು ಜನರು ಎಳೆದು ತರುತ್ತಾರೆ. ಆತ ಬರಲು ಒಪ್ಪದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಎಟು ಕೊಟ್ಟು ಎಳೆದು ತರುವಾಗ ದಾರಿ ಮಧ್ಯೆ ಪೊಸಳಿಕೆ ಎನ್ನುವ ಜಾಗದ ಸಮೀಪ ಬರುವಾಗ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾನೆ.

ಮರಣಾನಂತರವೂ ಆತನ ಉಪದ್ರ ಕಾಣಿಸಿದಾಗ ಆತನ ಒಂದು ಕಂಚಿನ ಪ್ರತಿಮೆ ಮಾಡಿ ಗಣಪತಿ ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹವು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಹಿಡಿದ ಯೋಧನ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಗ್ರಹ ಯಾರದೆಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ತೋಳಂಭಟ್ಟ ಮಾಂತ್ರಿಕನದು. ಅವನು ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ

ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅಷ್ಟ ಮಂಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸುಮಾರು 20 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪುನರ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಲಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಈತನಾರೆಂಬ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂರಾಲಿನ ಕ್ರಿ ಶ 1435 ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ನಾಲ್ಕರಂದು ಬರೆಸಲಾದ ದೇವರಾಯನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸುಂಕಗಳನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತೊಳಹ ಶಂಕರ ನಾಯಕನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸುಂಕ ವಸೂಲಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಿದ ತೊಳಹರ ಭಟ ಈತನಿರಬಹುದೇ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದರೆ ತಿಳಿಯ ಬಹುದು. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಒಂಜಿಕುಂದ ನಲ್ಲ ದೈವಗಳ ಕೋಲದಲ್ಲಿನ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ದೈವಗಳಲ್ಲಿ ತೋಳಂ ಭಟ್ಟ ಕೂಡ ಒಂದು. ತೋಳಂಭಟ್ಟ ತನ್ನ ಕವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಬಿಸಾಡುವ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಗುಂಡಗಿನ ಕಲ್ಲು ಈಗಲೂ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರು ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಶಕ್ತಿ ಕಲ್ಲಾಗಿದೆ.

ದೇವಕಿಯಮ್ಮ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮುಡ್ನೂರುವಿನ ಮರಕ್ಕೂರು ಏಳ್ಳಾಡು ಗುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಯಮ್ಮ ಎಂಬ ದೈವಕ್ಕೆ ಆರಾಧನೆ ಇರುವ ಬಗ್ಗೆ ರವಿರಾಮ ಸಿದ್ಧಮೂಲೆಯವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ (ರವಿರಾಮ ಸಿದ್ಧಮೂಲೆ, ಏಳು ನಾಡು ಸೀಮಾಧಿಪತಿ ಪುತ್ತೂರು ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 38).

ಈ ದೈವ ಮೂಲತಃ ಈ ಗುತ್ತಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಗಳು. ಅವಳ ಹೆಸರು ದೇವಕಿ ಎಂದು. ಈ ಗುತ್ತು ಮೊದಲು ಜೈನರಸರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಶಿವಳ್ಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಕೈ ಸೇರಿತ್ತು. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆದವು. ದೈವದ ನಂಬಿಕೆ ಅಚರಣೆಗಳು ನಿಂತು ಹೋದವು. ಈ ಮನೆಯ ಭಟ್ಟರ ಮಗಳು ದೇವಕಿ ದೈವಗಳ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿ. ಇವಳು ಮದುವೆಯ ನಂತರ ಕೂಡ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಒತ್ತೆ ಕೋಲ್ತಿರಿ ಉರಿಸಿ ದೈವವನ್ನು ನಂಬಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆ ಕೋಲ್ತಿರಿ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು ಮನೆ ಮಂದಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೂಲತಃ ದೈವಾರಾಧಕರಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ

ಅವಳ ಗಂಡನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಮಂದಿ ಅವಳನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅವಳು ನಂಬಿದ ದೈವವು ದೇವಕಿಯಮ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ಸೇರಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಂತರ ಮರಕ್ಕೂರು ಏಳುನಾಡು ಗುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಯಮ್ಮ ದೈವವನ್ನು ಕೂಡ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈಗ ಕೂಡ ಈ ದೈವಕ್ಕೆ ಕೋಲವಾಗುವಾಗ ಕೈಗೆ ಕೋಲ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ನಂತರ ಈ ಗುತ್ತಿನ ಮನೆ ಮತ್ತು ಜಾಗ ಬಿಲ್ಲವ ಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ನಂತರ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ದೇವಕಿಯಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇತರ ದೈವಗಳಿಗೆ ಕೋಲ ನೀಡಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಈ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಾದ ಅಣ್ಣ ಪೂಜಾರಿಯವರು ದೈವಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾರಾಯಣ ಮಾಣಿಲು ಮತ್ತು ದೈಯಾರು

ಕುಂಬಳೆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ 2 ಪ್ರಧಾನ ದೈವಗಳ ಆರಾಧನೆಯ ನಡುವೆ ಮೂವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬಳು ಹೆಂಗಸು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಕುರಿತು ಡಾ. ಕೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ

ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿಗಳನ್ನು ನಾರಾಯಣ ಮಾಣಿಗಳು ಎಂದೂ, ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ದೈಯಾರು ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂವರು ತಲೆಗೆ ಮುಂಡಾಸು ಕಟ್ಟಿ ಹಣೆಗೆ ನಾಮ ಹಾಕಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೆ ಜಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಬಹುಶಃ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇವರನ್ನು ನಾರಾಯಣ ಮಾಣಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆದಿರಬೇಕು. ಈ ಮೂವರನ್ನು ಮಂತ್ರ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವ ಅಭಿನಯ ಇರುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ನಾರಾಯಣ ಮಾಣಿಗಳು ನನ್ನ ಹೆಸರು ರಾಮಭಟ್ಟ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲತಃ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಬ್ರಾಣ ಪ್ರೇತ

ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಡೂರು ಕಾಂತಿಲದ ನಂದಿಗೆನ್ನಾಯ ದೈವದ ಸೇರಿಗೆಗೆ ಸಂದ ಒಂದು ಬ್ರಾಣ ಪ್ರೇತ ಎಂಬ ದೈವಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ನಂದಿಗೆನ್ನಾಯ ದೈವದ ಕೋಲದ ಮೊದಲು ಈ ದೈವಕ್ಕೆ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಈ ದೈವ ಮೂಲತಃ ಓರ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಂತ್ರಿ, ನಂದಿಗೆನ್ನಾಯ ದೈವ ತನಗೆ ಆರಾಧನೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಕಾಡೂರು ಕಾಂತಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ತಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಈ ದೈವವನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಪಂಥ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದೈವ ಮುನಿದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಂತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸೇರಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡೂರು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರೇ ತಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮನೆಯವರು ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವಾದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಪರಂಪರೆ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ದೈವವನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಹೊರಟ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಯಾರೋ ಸ್ಥಳೀಯರು ಇರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು ಬೇರೆ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೈವದ ದಿಗ್ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಯತ್ನ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆಗ ದೈವ ಆತನನ್ನು ಮಾಯ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಈ ದೈವಕ್ಕೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ

ಇರುವುದು ಆ ದೈವದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರೇತ ಎಂಬ ದೈವ ಕಾಡೂರು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಭೂತ/ದೈವಗಳ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಆರಾಧನೆಯ ನಡುವೆ ನಡೆದಿರಬಹುದಾದ ಸಂಘರ್ಷದ ಸೂಚನೆ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ದೈವದ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೊಪ್ಪದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅಕಾಲಿಕ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದು ನಂತರ ನಂದಿಗೆನ್ನಾಯ ದೈವದ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಆ ಮನೆಯವರು ಆರಂಭಿಸಿರಬಹುದು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ದೈವದ ಕಾರಣಿಕದ ಕಥಾನಕ ಸೇರಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಈ ದೈವವಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕುಲ ಭೂತಕ್ಕೆ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪೊಟ್ಟು ಭೂತ, ಬಬ್ಬರ್ಯನಿಗೂ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಲೆಯ ಕೋಲ ಕೊಟ್ಟು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಮಾಣಿ ಭೂತಗಳು

ದೀರ್ಘಕಾಲ ನಡೆಯುವ ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಗಂಭೀರ ವಾತಾವರಣದ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತೆ ಅನೇಕ ಉಪದೈವಗಳಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಉಪದೈವಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಬೇಡವ, ಅಜ್ಜ ಬಳಯ, ಎರು ಶೆಟ್ಟಿ, ಬ್ರಾಣ ಭೂತ ಮತ್ತು ಮಾಣಿ, ಅಂಗಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ದೈವಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಿಧೂಷಕರಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬ್ರಾಣ ಭೂತ ಮತ್ತು ಮಾಣಿ ಭೂತ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತವೆ.

ಬ್ರಾಣ ಭೂತ ಮತ್ತು ಮಾಣಿ ಭೂತ ಹೆಸರೇ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೂಲ ದೈವಗಳು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಣ್ಣ ಪಾಡ್ಡನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹುಡುಗಿ ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾ ಉಳ್ಳಾಕುಲುಗಳ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಯುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪರವನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೂ ಹುಡುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು, ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಳೆದು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಉಳ್ಳಾಕುಲುಗಳ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಮಾಣಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಉಳ್ಳಾಕುಲುಗಳ ಸೇರಿಗೆ ದೈವಗಳಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಹಾವ ಭಾವಗಳು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಣ ಭೂತವನ್ನು

ಉಳ್ಳಾಕುಲು ಕಟ್ಟಿದಾತನೇ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದು ಉಳ್ಳಾಕುಲುಗಳ ವೇಷಭೂಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ತುಸು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಣಿ ಭೂತಕ್ಕೆ ಬಿಳಿ ಪಂಚೆ ಉಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾಣಿಯ ವೇಷ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ದೈವಗಳೂ ತೆಂಗಿನ ತಿರಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಜನಿವಾರದಂತೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಪೊಟ್ಟ ಭೂತಗಳು

ಕಾಸರಗೋಡು ಸಮೀಪದ ಅಣಂಗೂರು ಧೂಮಾವತಿ ದೈವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೊಟ್ಟ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಣಿ ದೈವಗಳಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೂಲತಃ ದುರಂತವನ್ನಪ್ಪಿದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ದೈವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಐತಿಹ್ಯ ಹೀಗಿದೆ. ಅಣಂಗೂರು ದೇವಾಲಯ ಸಮೀಪ ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕುಟುಂಬವಿತ್ತು. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಅವರ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮೂಕ ಕೆಲಸಗಾರನಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಯ ಒಂದು ಹಸು ಗುಂಪಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆ ಮೂಕ ಕೆಲಸದ ಆಳು ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದರೂ ಅವನು ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಹಸು ಮತ್ತು ಆತನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಯವರು ಮತ್ತು ಊರವರು ಗುಡ್ಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ "ಮೂಕ/ಪೊಟ್ಟ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಂಗಸು ಧೂಮಾವತಿ ದೈವದ ಸೇರಿಗೆಗೆ ಸಂದು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಪೊಟ್ಟ ದೈವ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಣಿ ದೈವವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಧೂಮಾವತಿ ದೈವದೊಂದಿಗೆ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಮೀಪ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಡಗು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಳ/ಕೆರೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಮದ್ದಲ್ ಕೆರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಮದ್ದಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆರೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮದ್ದಲ್ ಕೆರೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮುಳುಗಿ ದುರಂತವನ್ನಪ್ಪಿರಬಹುದು ನಂತರ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ದೈವತ್ವ ಪಡೆದು ಆರಾಧನೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಪೊಟ್ಟ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾರಣಿಕದ ದೈವ. ಈತನ ಕಾರಣಿಕದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಧೂಮಾವತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜಾಗದ ಗೇಣಿದಾರರ ಭೂಮಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಹಂದಿಗಳ ಕಾಟ ಉಂಟಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಗೇಣಿ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ದೇವಸ್ಥಾನದ

ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು "ಆ ಪೊಟ್ಟ ದೈವ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ? ಅದರ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡಿ ಎಂದರಂತೆ ಮರುದಿನ ನೋಡುವಾಗ ಅವರ ಹಟ್ಟಿಯ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಡು ಹಂದಿಗಳು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು, ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಸುಗಳು ಹೊರಗೆ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದವಂತೆ. ಅಂದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹಂದಿ ಕಾಟ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪೊಟ್ಟ ಅಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳನ್ನು, ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕಾಯುವ ದೈವವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಬೈಲಂಗಡಿಯ ಬ್ರಾಂದಿ/ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿ ಭೂತ ಮತ್ತು ಇರೆಬೀಜ ಸೇನೆರ್

ಬೈಲಂಗಡಿಯ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದುರಂತ ಕಥಾನಕವಿದು. ಅರಸನ ಅಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇರೆಬೀಜ ಸೇನೆರ್ ಎಂಬವರು ಸೇನವನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದಿನ ಆತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುತ್ತಾ ಮೂಜಿ ಬೊಂಡು/ಬೊಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಲೆಕ್ಕ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಶುರುವಿನಿಂದ ಜಾಗವನ್ನು ಅಳೆಯುತ್ತಾ ಬರುವಾಗ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ಇದು ಗೊತ್ತಾದ ಅರಸ ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಸರಿಯಾದ ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಲೆಕ್ಕ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಸರಿಯಾದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅರಸ ಆತನ ಶಿರಚ್ಛೇದನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈತ ಅರಸನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ತಾನು ಬಳಸಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಲೆಕ್ಕ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ಅರಸ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಇದೆ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಂಸಾರ ದೂರ ಎಲ್ಲೋ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಹನ್ನೊಂದರ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗಳಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಅಪಾಯವಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವಳು ತಂದೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ದಾರಿ ನಡುವೆ ಅವಳು ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ದಾರಿ ನಡುವೆ ಮೂರು ದಿನ ವಿರಮಿಸಿ ಶುದ್ಧಳಾಗಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ತಂದೆ ಎಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಅರಮನೆಯ ಮಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಂದು ಅಲೆದಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅರಸನ ಪರಿವಾರದವರು ಅವಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವಳು, "ಬೈಲಂಗಡಿಯ ಅರಮನೆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದು ಹೋಗಲಿ, ಅರಸರು ನಿರ್ವಂಶವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ" ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ದೈವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಆಕೆಯ ಕೋಪ ಶಮನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆ ಹಾರಿದ ಬಾವಿ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆಕೆಗೆ ಏಳು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೋಲ ನೀಡಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಾಂದಿ ಭೂತದ ಕೋಲ ಆಗುವಾಗ ಆ ಬಾವಿಯನ್ನು ಹಲಗೆ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರಾಜೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಜೈನ್ ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಇರೆಬೀಜ ಸೇನೆರ್ ಮತ್ತು ಮಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ಇಬ್ಬರೂ ದೈವತ್ವ ಪಡೆದಿದ್ದು ಇವರನ್ನು ಏಳು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೋಲ ನೀಡಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಟ್ಟ ಭೂತ

ಸುಳ್ಳು ತಾಲೂಕಿನ ಕಲ್ಮಡ್ಕ ಸಮೀಪದ ಕಾಯರ ಎಂಬ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೂತ. ಕಾಯರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ಆಸ್ತಿ ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೃಷಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕೃಷಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯ ನೀರು ಆಧಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ದೊಡ್ಡಗುಡ್ಡದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿರ್ಜನ ತಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಸರದಿ

ಪ್ರಕಾರ ಒಂದೊಂದು ದಿನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸರದಿಯಂತೆ ನೀರಿನ ತೂಬನ್ನು ತೆರೆದು ನೀರು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಯರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೀರು ಬಿಡಲು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ ದೈವದ ದಿಟ್ಟ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ದೈವದ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮೃತದೇಹ ಕೆರೆಯ ನೀರಿನ ತೂಬಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದೈವತ್ವಕ್ಕೇರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೂತವಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೈವವನ್ನು ಭಟ್ಟು ಭೂತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೈವಕ್ಕೆ ಭೂತ ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇಷಭೂಷಣ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ದೈವ ಮೂಲತಃ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ.

ಮರ್ಲುಮಾಣಿ

ಸುಳ್ಳದ ಎಡಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಾಕುಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ದೈವವಿದು. ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಈ ದೈವ ಮೂಲತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾಣಿಯಾಗಿದೆ. ಉಳ್ಳಾಕುಲು ಮರ್ಲುಮಾಣಿ ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅರ್ಚಕನೋರ್ವ ಪಂಚಕುರುವೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದೇವರಿಗೆ ಹೂ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಉಳ್ಳಾಕುಲು ಎಡಮಂಗಲ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗ ತಪ್ಪು ದಾರಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ತಿಳಿದ ಉಳ್ಳಾಕುಲುಗಳು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಮಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಆ ಅರ್ಚಕ. ಆಗ ಉಳ್ಳಾಕುಲು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸೇರಿಗೆಯ ದೈವವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈತ ಮರ್ಲು/ ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಉಳ್ಳಾಕುಲುಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ ಕಾರಣ ಆತನನ್ನು 'ಮರ್ಲು ಮಾಣಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತೆಂಬ

ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆತ ಮರ್ಲುಮಾಣಿಯ ಹುಡುಗ ಹಾಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮರ್ಲುಮಾಣಿಯ ಮಾಣಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮರ್ಲುಮಾಣಿಯ ಮಾಣಿ ಎಂಬುದು ಮರ್ಲು ಮಾಣಿ ಎಂದು ಅಪಭ್ರಂಶಗೊಂಡಿದೆ. ಈತನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಪಂಚಕುರುವೆ ನೇತು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾಳೆಗರಿಯ ಕೊಡೆ ಹಾಗೂ ಕಬ್ಬಿನ ಜಲ್ಲೆಯನ್ನು ಈ ದೈವ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಡರಸರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಇತರರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಮತಾಂಧ

ಅರಸರು ಇತರ ಧರ್ಮದವರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದ ತುಂಡರಸ ಅಥವಾ ಪಾಳೆಗಾರರ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಿ ಈತ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಮುಂದೆ ಆ ಪಾಳೆಗಾರ ಅಥವಾ ತುಂಡರಸ ಈತನನ್ನು ದುರಂತಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಕುಳು ಜೊತೆ ಆರಾಧನೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಈತ ಮೂಲತಃ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ.

ಮಂಡೆಕ್ಕಾರ ಕಲ್ಪುರ್ಣ

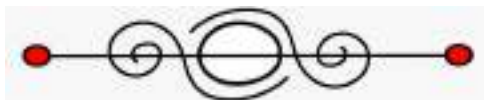
ಕಲ್ಪುರ್ಣ ದೈವ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಕಲ್ಪುರ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವು ಕಲ್ಪುರ್ಣ ದೈವದ ಆರಾಧನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂಡೆಕರ ಕಲ್ಪುರ್ಣ ಎಂಬುದು ಕಲ್ಪುರ್ಣ ದೈವದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಕಲ್ಪುರ್ಣ ದೈವದ ಸೇರಿಗೆಗೆ ಸಂದ ದೈವ. ಈ ದೈವದ ಕುರಿತು ಪವನ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಡೆಕ್ಕಾರ ಕಲ್ಪುರ್ಣಿಗೆ ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕಿನ ಮರ್ದಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಮೂಲತಃ ಈತನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಂತ್ರವಾದಿ. ಕಲ್ಪುರ್ಣ ದೈವವನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಬಾಹ್ಯಣ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಏಳು ತಾಮ್ರದ ಹಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಂಧನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಲ್ಪುರ್ಣ ದೈವವು ಅದನ್ನು ಒಡೆದು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಕಲ್ಪುರ್ಣ ರೋಷದಿಂದ ಆ ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಆತ ಕಲ್ಪುರ್ಣಿಯ ಸೇರಿಗೆ ದೈವವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಡೆದುದುರ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಮಂಡೆಕರ/ಮಂಡೆಕ್ಕಾರ ಕಲ್ಪುರ್ಣ ದೈವ ಕಟ್ಟುವವರು ಕಾಲು ಕುಂಟಿಕೊಂಡೇ ಅಭಿನಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೈವಕ್ಕೆ ಇತರ ದೈವಗಳಂತೆ ತೆಂಗಿನ ತಿರಿ ಮುಡಿಗಳ ಅಲಂಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ ಬಿಳಿ ಕಚ್ಚೆ ಹಾಕಿ ನಾಮ ಬಳಿದು ಕಾಲಿಗೆ ಗಗ್ಗರ ಕಟ್ಟಿ ಭೂತ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಂಡೆಕರ/ಮಂಡೆಕ್ಕಾರ ಕಲ್ಪುರ್ಣ ಮೂಲತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಿದ್ಧಪ್ಪ

ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಎಂಬ ದೈವಕ್ಕೆ ನೂರೊಂದು ಮಲೆ ದೈವಗಳ ಕೋಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಈ ದೈವ ಮೂಲತಃ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಈ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಪ್ರಚಲಿತ ಐತಿಹ್ಯ ಕಾನಕುಡೇಲ್ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ (ಪಂಜ ಸೀಮಾ ದರ್ಶನ ಪುಟ 132). ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಂಬಾರಿನ ಬೋಳ್ಳಡ್ಡದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರೀ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಕೊಂಬಾರಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನಾದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಾಕುಲು ದೈವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪನನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಆತನ ತಲೆಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇರಿಗೆಯ ದೈವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

'ಸಂಪಾದಕರು' ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೈವಗಳಲ್ಲದೆ ಅಗ್ನಿ ಚಾಮುಂಡಿ/ಮುಕಾಂಬಿ ಗುಳಿಗ, ಇಲ್ಲತಮ್ಮ ಕುಮಾರಿ, ಓಪೆತ್ತಿ ಮದಿಮಾಳ್, ಕಲೆಂಬಿತ್ತಾಯ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟು ನಾಯಕ, ಕಾರಿಂಚಿತ್ತಾಯ, ಗಂಗಮ್ಮ, ಚಿಂಬರ್ಪುನ್ನಾಯ, ಬಟ್ಟಿ ಭೂತ, ಮಣಿಕ್ಕಳದ ಬ್ರಾಣ ಭೂತ, ಬಿರಣ - ಮಾಣಿ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರ್ದಜ್ಜಿ ಕೋಲ, ಮದಿಮಾಲ್, ಸೀರಂಬಲ ತ್ತಾಯ ಮೊದಲಾದ ದೈವಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೂಲದವುಗಳಾಗಿವೆ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಿ ಪ್ರಸಾದರ 'ಕರಾವಳಿಯ ಸಾವಿರದೊಂದು ದೈವಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಸ್ಥಳಾವಕಾಶದ ಅಭಾವದಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಸಂಶೋಧಿ ಸಲ್ಲಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದೈವಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿರ ಬಹುದೆಂದು ತೋರಿರುವ, ಹಾಗೂ ಹಳೆಕಾಲದ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ದೈವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೂತಗಳ/ ದೈವಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಗೋಷ್ಠಿ ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಿ ಪ್ರಸಾದರ 'ಕರಾವಳಿಯ ಸಾವಿರದೊಂದು ದೈವಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಮೊಬೈಲ್ ನಂಬರ್ +91 9480516684 ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಜೇನುನೋಣಗಳ ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು

ಆನಂದ ಜಯಂತ ಹೆಗಡೆ
ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿ

ಜೇನುನೋಣಗಳು ವಿಶ್ವದ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಕೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ನೀವು ಜೇನುನೋಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಷ್ಟೂ, ನೀವು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಹೂವುಗಳು ಮತ್ತು ಮರಗಳು ಏಳಿಗೆ ಹೊಂದಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ರೈತರು ಡಾಟ್ ಗೌ ವೆಬ್ಸೈಟ್ ಪ್ರಕಾರ, ಎಲ್ಲಾ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಸೇರಿ 130 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೀತಿಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಬಿಡುವ ಸಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 80 ಪ್ರತಿಶತ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಜೇನುನೋಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1 ಪ್ರತಿ ಜೇನುಗೂಡು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ರಾಣಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಹೊಸ, (ಕಿರಿಯ) ರಾಣಿಯನ್ನು ಪೋಷಕಾಂಶ ಭರಿತ ರಾಯಲ್ ಜೆಲ್ಲಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೇನುಗೂಡಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವಾಗ, ಇತರ ಜೇನುನೋಣಗಳು ವಯಸ್ಸಾದ ರಾಣಿಯ ತೂಕವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದರೆ, ಯುವ ರಾಣಿಜೇನು ಜೇನುಗೂಡಿನ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಹಳೆಯ ರಾಣಿಜೇನು, ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಹಳೆಯ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಕೆಲಸಗಾರ ಜೇನುನೋಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಜೇನುಗೂಡಿನಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಂಡು (swarming) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಕೆಲಸಗಾರ ಜೇನುನೋಣ ರಕ್ಷಕರಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿರುವ ಹಳೆಯ ರಾಣಿಜೇನು, ನಂತರ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಜೇನುಗೂಡಿನ ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ.

2 ಜೇನುನೋಣಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಅಲುಗಾಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಚಲನೆಗಳ (waggle and waggle dance) ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿವೆ. ಈ waggle and waggle ನೃತ್ಯ ಚಲನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಜೇನುನೋಣಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನು ಆತ್ಮ

ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲು ತಮ್ಮ ನೃತ್ಯ ಚಲನೆಗಳ ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವಧಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ದವಾದ ಚಲನೆ ಎಂದರೆ ಪರಾಗವು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ನೃತ್ಯದ ದಿಕ್ಕು ಸಹ ಜೇನುನೋಣಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜೇನುನೋಣಗಳು ಪರಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸುಕ ರಾದಾಗ ಇತರ ಜೇನುನೋಣಗಳ ಮನವೊಲಿಸಲು, ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

3 ರಾಣಿ ಜೇನುನೋಣವು ಜೇನುಗೂಡಿನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಫೆರೋಮೋನ್ ಗಳನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸಗಾರ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಸಂವಹನ (communication) ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ರಾಣಿ ಜೇನುನೋಣದ ಫೆರೋಮೋನ್ ಗಳನ್ನು (ವಿಶೇಷ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ) ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಜೇನುನೋಣಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಣಿಯ ಫೆರೋಮೋನ್ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜೇನುಗೂಡಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತರುವ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಕರೆಯಲು ಕೂಡ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ಅವು ತಮ್ಮ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ರಾಣಿ ಜೇನುನೋಣದ ಫೆರೋಮೋನ್ ನ್ನು ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿ ಕಳೆದುಹೋದ ಜೇನುನೋಣಗಳಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬೆದರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಹ ವಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂವಹನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

4 ಹೆಣ್ಣು ಜೇನುನೋಣಗಳು ತಮ್ಮ ಪುರುಷ ಸಹವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸಹ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಂಡು ಜೇನುನೋಣಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ “ಡ್ರೋನ್” ಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಜೇನುಗೂಡಿನ ಜೇನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಬದಲಾಗಿ, ಅವು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಾರಿತನದಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕಾರ್ಮಿಕ ಜೇನುನೋಣಗಳು ತಕ್ಷಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತವೆ.

5 ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಆಹ್ಲಾದಕರ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೇನುನೋಣವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅದು ಅದರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಹಂತದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಡ್ರೋನ್ ಗಳು, ಕಾವಲು ಜೇನುನೋಣಗಳು, ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಜೇನುನೋಣಗಳು, ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಜೇನುನೋಣಗಳು, ನರ್ಸ್ ಜೇನುನೋಣಗಳು, ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವ ಜೇನುನೋಣಗಳು, ತಾಪಮಾನ-ನಿಯಂತ್ರಣ ಜೇನುನೋಣಗಳು, ಆಹಾರವನ್ನು ತರುವ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಜೇನುಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ರಾಣಿ ಜೇನುನೋಣದ ಏಕೈಕ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಡುವುದು. ಹತ್ತಾರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ, ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು? ಜೇನುಗೂಡು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಶ್ವದ ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಲಾಗದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಾಗಿದೆ.

6 ಅಮೇರಿಕಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಸವಿಯಲು ಜೇನುನೋಣವು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಬಿಳಿ ಕ್ಲೋವರ್, ಬಾಸ್ಪುಡ್, ಕಪ್ಪು ಮಿಡತೆ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ವೈಲ್ಡ್ ಫ್ಲವರ್ ಗಳಿಂದ ಮಕರಂದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ, ಆಗ್ನೇಯದಿಂದ ಹುಳಿಮರಗಳಿಂದ ಬಿಳಿ, ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಜೇನುನೋಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ

ಮತ್ತು ರುಚಿಕರವಾದ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಜೇನು ಸಾಕಣೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಜೇನುಗೂಡುಗಳ ಬಳಿ ಲ್ಯಾವೆಂಡರ್ ಸಸ್ಯಗಳು, ಕಿತ್ತಳೆ ಮರಗಳು ಅಥವಾ ಅವಕಾಡೊ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಮೂಲಕ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ರುಚಿ-ಸಂಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ತುಳಸಿ ಎಲೆಗಳ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೇನುಗೂಡುಗಳನ್ನು ತುಳಸಿ ಸಸ್ಯದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅಡಿಕೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜೇನುಗೂಡುಗಳನ್ನು ಇಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅಡಿಕೆ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

7 ಜೇನುನೋಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರಬಹುದಾದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಒಂದು ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ 1984ರಲ್ಲಿ, ಚಾಲೆಂಜರ್ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ನೌಕೆಯು ಶೂನ್ಯ-ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಜೇನು ನೋಣಗಳ ನಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು 3,300 ಜೇನುನೋಣಗಳನ್ನು ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ತಂದಿತು. ಜೇನುನೋಣಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ, ಸೀಮಿತ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷರಹಿತ ಜೇನುಗೂಡನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆ ಇತ್ತು: ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನಂತೆ 'ತೆರೆದ ಶೌಚಾಲಯ

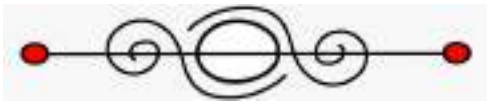

ವನ್ನು ಬಳಸುವ' ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಜೇನುನೋಣಗಳು ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದವು, ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಮರಳಿದ ನಂತರ 'ತೆರೆದ ಶೌಚಾಲಯ'ಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾದವು.

ಹಕ್ಕು ನಿರಾಕರಣೆ (disclaimer):

ಸ್ಥಳೀಯ ಕೌಂಟಿಗಳಿಂದ ನೀಡಲಾಗುವ ಜೇನುಗೂಡು/ಜೇನುನೋಣ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಜೇನುನೋಣಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಸ್ವಯಂ ಅನುಭವದಿಂದ ಬರೆದ ಲೇಖನ. ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ, ಆನ್ ಲೈನ್ ಅನುವಾದ. ನಾನು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಜೇನುನೋಣದ ಕೆಲವು ಫೋಟೋಗಳು.

ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಮೇಟಿ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮೇಲು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲ ಕೃಷಿ

ಸಂದರ್ಶಕರು

ಸಂಗೀತಾ & ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ
Issaquah, WA

ಪ್ರಿಯ ಹವ್ಯಸಿರಿ ಓದುಗರೇ, ಶ್ರೀಮತಿ ಆನಿತಾ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ನಾರಾಯಣ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಿಖಿಲ್ ಮತ್ತು ಅಲಕಾ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಸಿಯಾಟಲ್ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆಲ್ಲ ಅವರು ಅನಿತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ ಎಂದೇ ಪರಿಚಯ. ಮೂಲತಃ ಸಾಗರದವರು. HAA ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲುದರರು. ಅನಿತಕ್ಕ ಯೋಗ ಟೀಚರ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ ಮೈಕ್ರೋಸಾಫ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಹವ್ಯಕರ ಮೂಲವೃತ್ತಿಯಾದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದಲೇ ಕೇಳೋಣ.

■ **ಸಂದರ್ಶಕರು:** ಅನಿತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ನೀವು ಭಾರತದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹವ್ಯಕರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಾದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀರಿ. ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ ಇದು. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹವ್ಯಸಿರಿ ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿ ಕೊಂಡು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು.

● **ಅನಿತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ:** ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಾವು ಹವ್ಯಕರು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಕೃಷಿಕರು. ಹಂಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಾಗ, ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಜಾಗ ಸಿಯಾಟಲ್ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಪ್ರದೇಶ. ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಹೋದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಲೋಟ ಕಾಫಿ ಕುಡ್ಕಂಡು ಕುತ್ತಂಡೆ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಗೆ ಅನಿಸುತ್ತೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಅನುಗ್ರಹ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ.

■ **ಸಂದರ್ಶಕರು:** ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ವಿಷಯ ಹೌದು. ನಿಂಗ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆತು?

● **ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ:** ನಂಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸುಮಾರು 30 ವರ್ಷಾನೆ ಆಗೋತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ರಾಶಿ ಆಯ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನರು, ಒಂದೇ ರೀತಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದವಿದ್ದೂ ಹೇಳುವೆ ಮುಷಿ ನಂಗೊಕೆ.

■ **ಸಂದರ್ಶಕರು:** ನಿಂಗಕ್ಕೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಕ್ಕು ಹೇಳಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ಬಂತು?

● **ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ:** ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೆ ಬಹಳ ಕಾರಣ ಇದ್ದು, ಮೊದಲನೇಯದಾಗಿ, ನಾವೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಊರಲ್ಲಿ. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಓಡದು, ಆಡದು, ಕೆಲಸಮಾಡದು ಒಂಥರ ಮುಷಿ. ಪರಿಸರದ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆದಿರ್ತು ಅಲ್ಲ. ಅದು ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೋಗಿಲ್ಲೆ. ಎರಡನೇಯದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ರಾಶಿ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜ, ಕಾಶಿ ಮಾಬ್ಬನವರು ಹೇಳಿ. ಅನಿತಾನ ಅಜ್ಜ ಸಾವಕಾರ ತಿಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿ. ಭಾರಿ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಿದ್ದ. ಅದು ನಮಗೆ ನೋಡಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

● **ಅನಿತಕ್ಕ:** ನಾವು ಹವ್ಯಕರಿದ್ದಲಿ, ನಮ್ಮಷ್ಟು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಜೀವನ ಬೇರೆಯವರದ್ದು ಇಲ್ಲೆ. ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ ಇದ್ದರೂ ಅವರಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಅವು ಜೀವನ ನೋಡ್ಕಂಡಿದ್ದ. ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿರೆ, ಬಾಳೆ ಎಲೆಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡ್ತಿದ್ದ. ದನ-ಕರ ಕಟ್ಟುಂಡು ಎಷ್ಟು ಹಾಲು ಕೊಡ್ತ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ ಮಾಡ್ಕಂಡು ಅದ್ರದ್ದು ಗೊಬ್ಬರ ತೋಟ, ಗದ್ದೆಗೆ ಹಾಕ್ಕಂಡು ಒಟ್ಟಾರೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರ ಅವಲಂಬನೆ ಇಲ್ಲೆ. ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಿ

ತರಕಾರಿ, ಹಾಲು ಮಜಿಗೆ ತಪ್ಪುದು ಅಂದ್ರೆ ಅದೊಂದು ವಿಶೇಷ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ನಂಗಳು ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಹೇಳ ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೆ ಮೂರನೆಯ ಕಾರಣ.

● **ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ:** ನಾಲ್ಕನೇಯದಾಗಿ ನಾವೀಗ ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಹೊಗ್ಗ ಬಿಡ್ಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ. ನಾವು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದ್ಲಕ್ಕು. ಆದ್ರೆ ಜೀವನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಲಾಗ. ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಏನು ಹೇಳುವಂತಹ ಯೋಚನೆ ಇಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೇರಣೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

■ **ಸಂದರ್ಶಕರು:** ತುಂಬಾ ಖುಷಿ ಆತು ಕೇಳಿ. ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯೆ ಹೌದು.

● **ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ:** ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಹೇಳ್ತೆ. ನಾವು ಸಣ್ಣದ್ದಾಗ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆ ಬಿತ್ತು ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರು ಅಜ್ಜನಮನೆಗೆ ಹೋಪುದು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರದು.

ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಆಟ ಆಡದು, ಗುಂಡಿ ಮೀಸುದು ಎಲ್ಲಾ ಇತ್ತು. ಆದ್ರೆ ಈಗಿನ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಅದು ಯಾವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಜಾಗ ಒಂದು

ಅಜ್ಜನಮನೆ ನೆನಪು ಬರುವಂಗೆ ಮಾಡವ್ವು ಹೇಳಿದ್ದು. ಹವ್ಯಕರೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಲೆ, ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತಿಳಿಯವೂ, ಅವೂ ಖೂಷಿ ಪಡವ್ವು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು.

- **ಸಂದರ್ಶಕರು:** ನಿಂಗ ಇವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದಿ? ಎಂತಕ್ಕೆ ಅಂದ್ರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಅಂತಹ ಕಲ್ಪನೆ ಬತ್ತಿಲ್ಲೆ. ಆಲೋಚನೆ ಬಂದ್ರೂ ಕೂಡಾ ಮಾಡುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ.
- **ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ:** ಇದು ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದ ವಿಚಾರವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಮಾರ್ಗ ಹೇಳ್ವಲಿ. ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ 2015ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಅನಿತಾ ಒಂದು ಯೋಜನೆ ಹಾಕುಂಡು, ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಲ್ಪನೆ ಇಟ್ಟುಂಡು ಜಾಗ ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡ್ಕುಂಡು. ಜಾಗ ಹೇಗಿರವು ನೋಡಿರೆ ನೀರು ಯಾವಾಗೂ ಇರವು, ಮಳೆ ಚೂಲೂ ಬರವು, ಸಮತಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಡು ಬೇಕು ಹೇಳುವಂತಹ ಕಲ್ಪನೆ ಇಟ್ಟುಂಡು ಅನಿತಾಂಗ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಕೂಟ್ಟಾತು. ಅವು ಇದ್ದಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ವೆಬ್ಸೈಟ್ ನೋಡಿ, 200-300 ಜಾಗ ನೋಡಿ, ಕೂನೇಗೆ 2019ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಮೀನು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹಿಡಿಸಿತು. ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಇದೇ ಜಾಗ ತಕಳದೇಯಾ ಹೇಳಿ ಫಿಕ್ಸ್ ಆದ್ದು. ಕೂನೇಗೆ ನವೆಂಬರ್ 16, 2019ಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ತಕಂಡು.

- **ಸಂದರ್ಶಕರು:** ಇದು ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ವಿಷಯ. ಭೂಮಿಯ ಜೊತೆ ಹವ್ಯಕರ ನಂಟು ಹ್ಯಾಂಗಿರ್ತು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ನಿಂಗ ಜಮೀನು ತಕಂಡ್ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡ್ಡಿ? ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಗುರಿ ಎಂತಾ ಇತ್ತು ಹೇಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಸಿಕೂಡಿ.
- **ಅನಿತಕ್ಕ:** ಹೌದು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಕಂಡ್ರೆ ಆಯ್ದೆಲ್ಲೆ. ಅದ್ರಲ್ಲಿ ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗ್ತು. ನಂಗ

ತಕಂದಿದ್ದ ಸಮಯಕ್ಕೆ 2019ರ ವೇಳೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ವಿಶ್ವವೇ ಕಷ್ಟ ಪಡುವಂಥ ಕೊರೊನಾ ರೋಗ ಬಂತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇಪ್ಪ ಕಾರಣ ನಂಗೊಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಹಾಯನೇ ಆತು. ನಿಜ ಹೇಳವು ಅಂದ್ರೆ ನಂಗ ಈ ಜಾಗವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಆದಾಯ ಗಳಿಕೆಗೆ ಹೇಳಿ ತಕಂದಿದ್ದಲ್ಲ. ಹವ್ಯಾಸಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಕೃಷಿ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಆನಂದಿಸಿದರೆ ಫಲ ಸಿಕ್ಕಂಗೆಯ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ಹಿರಿಯರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ದಾರಿಯನ್ನೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದು. ಅಂದರೆ ಸಮಿಶ್ರ ತಳಿ. ಅಡಿಕೆ, ಕಾಳು ಮೆಣಸು, ಬಾಳೆ, ಕಾಫಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಹೇಗೆ ಈ ತರದ ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾಡ್ತಿದ್ದ ಅದೇ ತರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಮನೆ, ತೋಟ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಆಗದ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಅಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ನರ್ಸರಿಯವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವಿಧ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ ತರಿಸಿ, ಅವರ ಸಲಹೆ ಪಡೆದು, ಜವಳು ಆಗದ ಹಾಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಲು ಬೇಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ರು. ಸ್ಪೋನ್ ಫ್ರೂಟ್ಸ್ ಹಾಕಿದ್ದು. ಪೀಚ್ಸ್, ಪ್ಲಮ್ಸ್, ಚರ್ಫ್ಸ್, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ನ್ಯೂಜಿಲೆಂಡಿನ 2-3 ತಳಿ ಪೇರಲೆ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ ಮಾಡಿದ್ದು. Autumn Olive ಹೇಳುವಂಥ ಒಂದು ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ ಮಾಡಿದ್ದು. ಸಳ್ಳೆ ಹಣ್ಣು ತಿಂದಂಗೆ ಆಗ್ತು ಅದು. ಇದ್ದೆಲ್ಲಾವಾ ಯಾವುದೇ ರಾಸಾಯನಿಕ ಹಾಕ್ತಾ ಇಲ್ಲೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬೇಕಷ್ಟು ಫಲ ಬಪ್ಪು ಹೇಳಿದ್ದು.

■ ಸಂದರ್ಶಕರು: ನಿಂಗೊಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೆಂಗೆ ಸಿಕ್ಕೊ?

● ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಹುಡುಕಕಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ ಆತು. ಅಂದ್ರೆ ಒಬ್ಬವ್ ಮರುದಿನ ಬತ್ತೆ ಹೇಳಿಕೊದವ್ವ ಬತ್ತಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲೆ. ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ಆ ಯಂತ್ರ ತರವು ಹೇಳಿ ಹೋದವ್ವು ಬತ್ತಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲೆ. ಹಿಂಗೆಲ್ಲಾ ಆಗ್ತಾ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಜಾನ್ ಹೇಳವ್ವಾ ಸಿಕ್ಕಾ. ಅವಂಗ ನಾವು ಒಂದ್ ಸಲ ಹಿಂಗೆ ಆಗವ್ವು ಹೇಳಿದಕೂಡ್ಲೆ ಗೊತ್ತಾತು. ಆವತ್ತಿಂದ ಇವತ್ತಿನವರಿಗೂ ಶೇರುಗಾರ (ಆಳು) ಅಮ್ಮೆಯಾ. ಎಲ್ಲಾ ಯಂತ್ರ, ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗೊಬ್ಬರ ಎಲ್ಲಾ ಅವನೇ ತಂದು ಮಾಡಿಕೊಡ್ತಾ ಇದ್ದಾ.

■ ಸಂದರ್ಶಕರು: ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಗೆಯ ಜಮೀನು ನೋಡ್ಕಳ್ಳಲೆ ಆಳುಗೊನೂ ಸಿಗ್ತೊ ಹೇಳಾತು.

● ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ಇದು ನಂಗಳ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಹೌದು. ಊರಬದಿ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಗಾರು ಎಲ್ಲಾ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗ್ತು. ನಾವು ಅದನ್ನು ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಸಿಕ್ಕದೇ ಅಪರೂಪ. ಮತ್ತೆ ಅವ್ವೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಂಗೊಕು ಅಷ್ಟೊಂದು ತಲೆಬಿಸಿ ಇರ್ತಿಲ್ಲೆ.

■ ಸಂದರ್ಶಕರು: ಜಾನಂಗ ಆಸ್ತಿಗೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡಕಾಗ್ತೆ?

ಅನಿತಕ್ಕ: (ನಗೆಯಾಡುತ್ತ) ಇಲ್ಲೆ. ಅವಂಗ ಅದೆಂತೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲೆ. ತರಕಾರಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟೆ ಖುಷಿಂದಾ ತಕಂಡು ಹೋಗ್ತಾ.

■ ಸಂದರ್ಶಕರು: ನಿಂಗ ಈ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿ ಇಂದ ಹೇಗೆ ಇದನ್ನು ಕಾಯ್ತೆ?

● ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ಎಂಟು ಅಡಿ ತಂತಿ ಬೇಲಿ ಇದ್ದು. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಂದ್ರೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಲ್ಲಿ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು ಇದ್ದು. ಅದ್ಯೆ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲೆ.

■ ಸಂದರ್ಶಕರು: ಇಲ್ಲಿ ನಿಂಗ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ?

● ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಒಂದು ಬಾವಿ ಇತ್ತು. ಕೃಷಿ ಜಾಗ ಹೇಳಿ ಆದ್ಯೆಲೆ ಎರಡು ಬಾವಿ ಮಾಡ್ಕಂಬಲೆ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲೆ. ಒಂದು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾದಕ್ಕೂ ಬಳಸಲೆ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲೆ. ತುಂಬಾ ನೀರಿದ್ದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ.

■ ಸಂದರ್ಶಕರು: ನಿಂಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಂತಾ ಇದ್ದು?

● ಅನಿತಕ್ಕ: ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದು. ಒಂದು ಕುದುರೆ ಇದ್ದು. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವ್ವು ನೋಡ್ಕತ್ತ. ಈಗ ನಂಗ ಕೊಟ್ಟಿಗೆನ ಸಾಮಾನು ಇಟ್ಟುಂಬಲೆ ಬಳಸ್ತು ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಆಚಾರಿ ಶಾಲೆ ಮಾಡಿದ್ದು.

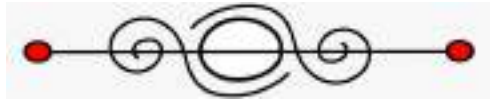
■ ಸಂದರ್ಶಕರು: ವಾಲಿಬಾಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ಬೇರೆ ಇದ್ದಡೆ?

● ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ಆಗ ಕೋವಿಡ್ ಆಗಿತ್ತಲಿ. ಮತ್ತೆಲ್ಲೂ ಜನ ಸೇರುವ ಹಾಗೆ ಇತ್ತಿಲ್ಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾಗ ಇತ್ತು. ಹಾಂಗಾಗಿ ವಾಲಿಬಾಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿದ್ದು.

ಈಗ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿ ವರ್ಷ ಹವ್ಯಕರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಮಾಡ್ತೆ.

- ಸಂದರ್ಶಕರು: ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ...
- ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ನಂಗ ಇಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪಾಗ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಕುದುರೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವು ತಕತ್ತಾ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಅವು ಕಟ್ಟಲೆ ಜಾಗ ಇತ್ತಿಲ್ಲೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ ಕೊಡೆಕಾಗಿತ್ತು ಅಂದ. ಅಡ್ಡೆಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟೆ. ಹಂಗಾಗಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವು ಚೊಲೊ ಗುರ್ತಾದ. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಲ್ಲಿ ಗ್ಲೆನ್ ಬೂರ್ತ್ ಹೇಳಿ. 83 ವರ್ಷಾತು ಅವಂಗೇ. ಸಿಯಾಟಲ್ನ ಮೊದಲ ಡೈವರ್ ಆಗಿದ್ದವ್ವ. ಒಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಇದು 110 ಎಕರೆ ಜಾಗ ಇದು. ಅದಷ್ಟು ಅವಂದೆ ಆಗಿತ್ತೆಡ. ಈಗಲ್ಲಾ ಡಿವೈಡ್ ಮಾಡಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಎದುರುಗಡೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲೇನಿ ಮತ್ತೆ ಎರಿಕ್ ಹೇಳವಿದ್ದ. ಎಲ್ಲವು ರಾಶಿ ಒಳ್ಳೆಯವೆಯ. ರಾಶಿ ಚೊಲೊ ಇದ್ದ. ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ 11 ಮನೆ ಇದ್ದು. ಎಲ್ಲವು ಖುಷಿಂದಾ ಯಾರ ಅವಲಂಬನೆ ಇಲ್ಲದ್ದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇರ್ತೆ.
- ಸಂದರ್ಶಕರು: ಪ್ರತಿ ಒಂದು ವಿಚಾರನೂ ಕೇಳಲೆ ಖುಷಿ ಆಗ್ತು. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನ ಆದಾಯಕ್ಕಾಗಿಯು ಮಾಡಲಕ್ಕ ಹೆಂಗೆ?
- ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ಖಂಡಿತ ಮಾಡಲೆ ಸಾಧ್ಯ ಇದ್ದು. ಆದಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡವ್ವು ಅಂದ್ರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಡ್ಡು ಹಾಕಿ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳವ್ವು. ಅಷ್ಟಾದ್ರೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದು.
- ಸಂದರ್ಶಕರು: ನಿಂಗೊಕೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಏನಾದ್ರೂ ಸಹಾಯ ಸಿಕ್ತಾ? ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಎಂತಾರು ಸಿಗ್ತಾ? ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡಿ.
- ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ನಂಗೇ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ. ಆದ್ರೆ Form F09 ಹೇಳಿ ಮಾಡಿರೆ ಸಿಗ್ತೆ.
- ಸಂದರ್ಶಕರು: ನಿಂಗ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಸಮಯ ಕೊಡ್ತಿ?
- ಅನಿತಕ್ಕ: ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪಿಲ್ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ವರೆಗೆ ವಾರಕ್ಕೆ 20-30 ತಾಸು ಕೆಲಸ ಆಗ್ತು.

- ಸಂದರ್ಶಕರು: ಈಗ ಮುಂದಿನ ಆಯಾಮ ಅಥವಾ ಗುರಿ ಎಂತದು ನಿಂಗಿದ್ದು?
- ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ಮುಂದೆ ನೊಡವ್ವು. ಈಗ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ (ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ) ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದು. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೂ ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡವ್ವು ಹೇಳಿದ್ದು.
- ಸಂದರ್ಶಕರು: ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಹವ್ಯಕರೊಂದಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಅನಿಸಿಕೆ ನಿಮ್ಮಿಂದಾ..
- ಅನಿತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಅಣ್ಣ: ನಾವೇನಾದ್ರೂ ಮಾಡಲಕ್ಕು ಅನ್ಯಂಡ್ರೆ ಇವತ್ತಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಹಳ ಮುಂದಿದ್ದು. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ದಾರಿ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಬೇಕಾದ್ರೂ ಮಾಡಲಕ್ಕು. ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದಂಗೆ 'ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಮೇಟಿ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮೇಲು'. ನಮಗೆ ಇಷ್ಟ ಇದೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಾದು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದು. ಯಾವುದು ಕಷ್ಟ ಆಗ್ತಿಲ್ಲೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಬತ್ತು. "ಅನ್ನಾದ್ಭವಂತಿ ಭೂತಾನಿ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಅನ್ನ ಸಂಭವಃ" ನಿಜವಾಗಿ ನಂಗೊ ಅರ್ಥ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ಆಹಾರ ಬೇಕು ಅಲ್ಲ. ನಾವೇ ತರಕಾರಿ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಂಡ್ರೆ ರುಚಿನು ಚೊಲೊ ಇರ್ತುತೆ. ಖುಷಿನು ಇರ್ತುತೆ. ನಮಗೆ ಆಹಾರ ಹ್ಯಾಂಗೆ ಸಿಗ್ತು? ಯಾರೋ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಗ್ತು, ಅಲ್ಲಾ? ಪರಿಶ್ರಮ ಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕೈ ಕೆಸರಾದರೆ ಬಾಯಿ ಮೊಸರು ಹೇಳ್ತವಲಿ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಇಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಬೈಂದ್ಯ. ಇನ್ನೂ, ಯಾರಿಗಾದ್ರೂ ಸಲಹೆ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೊಡ್ತೆ.
- ಸಂದರ್ಶಕರು: ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ತನಕ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಂಗಕೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ತುಂಬಾ ಖುಷಿ ಆತು. ನಿಜವಾಗಿ ಇದೊಂದು ಸಾಧನೆಯೇ ಸೈ. ನಿಮಗೆ ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸದಾ ದೇವರ ಕೃಪೆ ಇರಲಿ. ನಮಸ್ಕಾರ.

Just For Some Laugh

ನಿಂಗೊಗೂ ಹೀಗೆ ಆವುತ್ತಾ? ಅಂಖರ ಚೂರು ನೆರೆ ಮಾಡಿ!

Usha Devi Kuloor Bhat
North Wales, Pennsylvania

Does this happen to you?
Just smile

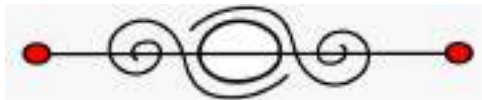

- ಏರ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಗೇಜ್ ಗೋಸ್ಕರ ಕಾಯ್ದಾ ಇಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಲಗೇಜ್ ಕಡೆಗೆ ಬಪ್ಪದು ಯಾವಾಗ್ಲೂ
Our luggage comes last while waiting at the baggage area
- ನಮ್ಮ ಕಾರ್ ರೈಲ್ವೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಹತ್ತಿರ ಬಪ್ಪು ಗೇಟ್ ಮುಚ್ಚಿ ರೈಲು ಪಾಸ್ ಅಪ್ಪದು
Gate closes and Train crosses just when our car reaches the railway track
- ಏರ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಕಿಯೋಸ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಟಚ್ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ, 'ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ದೋಷ ಸಂಭವಿಸಿದೆ, ಏಜೆಂಟ್ ಅನ್ನು ನೋಡಿ' ಸಂದೇಶ
As soon as we are on the touch screen of airport kiosk, screen says 'unexpected error occurred, see an agent'
- ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಬ್ಯಾಕಪ್ ಸಮಯಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಲೇನ್ ಸ್ಲೋವೆಸ್ಟ್. ನಾವು ಆಚೆ ಲೇನ್‌ಗೆ ಟರ್ನ್ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಲೇನ್ ಸ್ಲೋವೆಸ್ಟ್
On a slow traffic, our lane is always the slowest. As soon as we change the lane, that lane becomes the slowest
- ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಬಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ವರ್ಕ್ ಆವುತ್ತಿದ್ದ ಪಂಪ್ ನಮ್ಮ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಹಾಕಿದ ಕೂಡಲೆ 'error reading the card, see the

agent inside'

Petrol pump has been working until you inserted your credit card to pump the gas only to see 'error reading the card, see the agent inside'

- ಹವಾಮಾನ ವೀಕ್ ಡೇ ಲಾಯಿಕ್ ಇರ್ತು, ಬ್ರೈಟ್ ಅಂಡ್ ಸನ್ನಿ, ನಾವು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಲಿ ಬ್ಯುಸಿ. ವೀಕೆಂಡ್ ನಾವು ಫ್ರೀ, ಹವಾಮಾನ ಮಾತ್ರ ಹೊರಗೆ ಹೋಪಲೆಡಿಯದ್ದಷ್ಟು ಚಳಿ, ಕಾಲು ಹೊರಗೆ ಮಡುಗುಲೆ ಎಡಿಯ
Weather is bright, warm and sunny all week day, but you are busy at the computer. We are free, but the weather is gloomy and bitter cold on a week end
- ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ಸಲ ವೆಂಯೋರ್‌ನ ಕಂಡಪ್ಪು ಒಹ್ ಅದು ನಮ್ಮ ಆರ್ಡರ್ ಹೇಳಿ ಗ್ರೇಶುದು, ವೆಂಯೋರ್ ಹೋಪದು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಟೇಬಲ್‌ಗೆ
Everytime waiter brings food, you think it is your's, but waiter goes to the other table
- ನಾವು ಪಿಕ್ ಮಾಡಿದ pen ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಬರವಲೆ/ಹೊರವಲೆ ಇಲ್ಲೇ
The pen we picked always does not write
- ಶಾಪ್ ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಪ್ಪು ಐಟಂ ಟಾಪ್ ಶೆಲ್ಫ್ ಲಿ, ಎಕ್ಸೆಕ್ಯೂರೆ ಏಣಿ ತರೆಕ್ಕು
The item we like is unreachable and in the top rack at the shop
- ನಾವು ಏರ್ ಟಿಕೆಟ್ ಬುಕ್ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆಚೆ ವೆಬ್ ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ \$200 ಕಡಿಮೆ ಪ್ರೈಸ್
As soon as we book the air ticket, price is \$200 cheaper on the other website

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲ ಹವ್ಯಕರ ವಲಸೆ

ಡಾ.ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ ಸೋಂದಾ
ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರು
ನ್ಯಾಷನಲ್ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಕಮೀಟಿ ದೆಹಲಿ

ಹವ್ಯ ಮತ್ತು ಕವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರು ಹವ್ಯಕರು. ಹವ್ಯಕರ ಇತಿಹಾಸ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಲೋಕನವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮತ್ತು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವರ್ಗ. ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ 'ಹವ್ಯಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಹವ್ಯಕರ ಮೂಲ ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಆಧಾರಗಳ ಅನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ತಾಳಗುಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ ಪೂರ್ವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಇದ್ದುದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕುರುಹುಗಳು ದೊರಕಿವೆ.

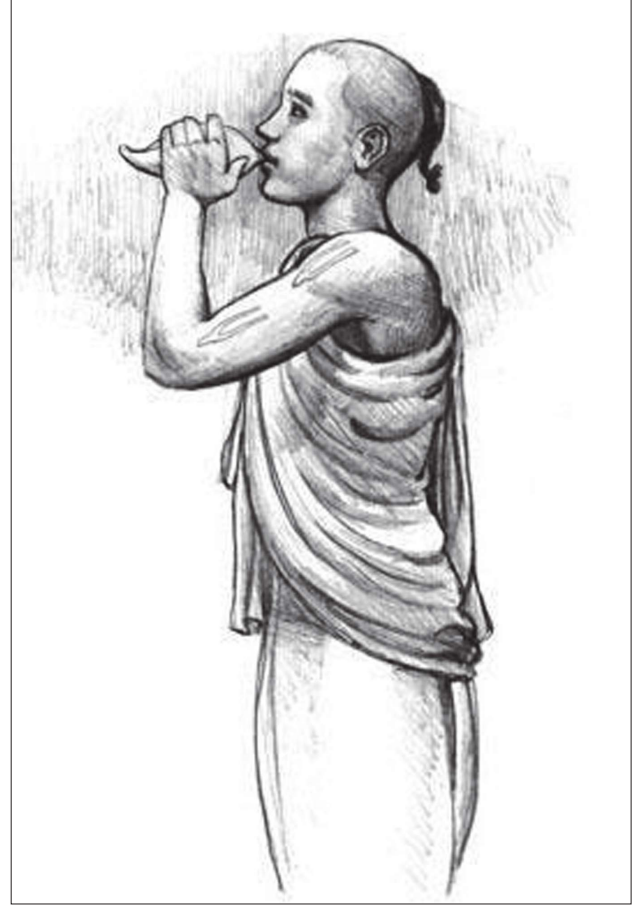
ಒಂದು ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೈದಿಕೇತರ ಪಂಥಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹವ್ಯಕರು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೊರೆದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೋದವರನ್ನು ಕರೆತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಕದಂಬ ಕುಲ ತಿಲಕ ಮಯೂರ ಶರ್ಮನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮಯೂರ ಕೂಡ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಆಗಿದ್ದು ಅವನ ಕುಟುಂಬದವರು ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಸ್ಥಾನಕುಂದೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಆತ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜಸ್ಸು ಎರಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಂಚಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದ ಮಯೂರ ಶರ್ಮನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಅವಮಾನ ಉಂಟಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೊಂದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇ ಕದಂಬ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉದಯ. ಹೀಗೆ ಕದಂಬ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು

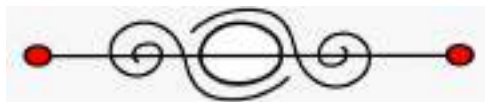
ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈತ ಉತ್ತರದ ಅಹಿಚ್ಛತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದವರೇ ಆಗಿದ್ದ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪುನಃ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸ್ಥಾನಕುಂದೂರು ಮತ್ತು ಬನವಾಸಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಅಳಿಯನಾದಂತಹ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹವ್ಯಕ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃತ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾಜಿ, ಸಭಾಹಿತ, ಜೋಯಿಸ, ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಹೆಗಡೆ ಇನ್ನಿತರ ಉಪನಾಮಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿ ಪುರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ

ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಹಿಚ್ಛತ್ರದಿಂದ ಬಂದ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಾಳಗುಂದ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುಬ್ಜೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರೇ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ ಸಂಗತಿ. ಬನವಾಸಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಹವ್ಯಕರು ಕ್ರಮೇಣ ಸೊರಬ ಸಾಗರ ಹೊಸನಗರ ಶಿರಸಿ ಸಿದ್ದಾಪುರ ಯಲ್ಲಾಪುರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆ ಕುಂದಾಪುರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಪಯಸ್ವಿನಿ ನದಿಯ ತನಕದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹವ್ಯಕರ ವಲಸೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ 15ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹವ್ಯಕರ ವಲಸೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೊಂದು ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅನೇಕ ಸೋಜುಗದ ಸಂಗತಿಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಭಾರದ್ವಾಜ ಗೋತ್ರದ ಗದ್ದೆಮನೆಯವರ ವಂಶಾವಳಿ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಸೊರಬ ತಾಲೂಕಿನ ಜಂಬೆಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕೆಳದಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಅಣಿಲೆ, ನೆರಿಯ, ಮೇಣ ಮನೆತನದ ವಂಶಾವಳಿ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಸುಮಾರು ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಸಾಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಅಣಿಲೆಕೊಪ್ಪದಿಂದ ಬಂದವರು. ಹೀಗೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನೆರಿಯಾ ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರಿಂದ ನೆರಿಯ ಮನೆತನದವರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಕೊಯಪಾಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಮೇಲಣ ಮನೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೇಲಣ ಮನೆತನದವರೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದೇ ಮುಂದೆ ಮೇಣ ಮನೆತನವಾಯಿತು.

ಡಾ. ವಸಂತ್ ಕುಮಾರ್ ಪೆರ್ಲರವರ ಪ್ರಕಾರ ಹವ್ಯಕರು ಕ್ರಿ.ಶ ಸುಮಾರು 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಬಂಟ್ವಾಳದ ನೂಜಿಬೈಲು ಮನೆತನದ ವಂಶಾವಳಿ ಪ್ರಕಾರ ಇವರ ಪೂರ್ವಜರು ಸಾಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಇಕ್ಕೇರಿಯಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ ಸುಮಾರು 17ರಿಂದ 1730ರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೂಜಿಬೈಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಚಕ್ರಕೋಡಿ ಮನೆತನದ ವಂಶಾವಳಿ ಪ್ರಕಾರ ಇವರ ಪೂರ್ವಜರು ಸುಮಾರು

350 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆತನದ ಒಂದು ಕವಲು ಕ್ರಿ.ಶ ಸುಮಾರು 1740ರಲ್ಲಿ ವಿಟ್ಟ ಸೀಮೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ವಿಟ್ಟ ಸೀಮಾ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕಾಸರಗೋಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಕಂಗಿಲ, ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು, ತೆಕ್ಕರೆ, ಪಳ್ಳತ್ತಡಕ ಮತ್ತು ಬೋನಂತಾಯ ಇವರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಮನೆತನದ ಕವಲುಗಳಾಗಿದ್ದು ಕುಲದೇವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಹೊನ್ನಾವರದ ನವಿಲುಗೋಣದ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಅಥವಾ ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಕಲಬೈಯ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ದೇವರಾಗಿ ರುವುದು ಅವರು ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಲಸೆ ಹೋದವರಿರ ಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ (ಹವ್ಯಕರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ ನಾರಾಯಣ ಶಾನಭಾಗ). ತಿಹೀಗೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಪೂಣೆ, ಮುಂಬಯಿ, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ವಲಸೆಗೈದರು.

ದೇಶ - ಕಾಲ, (ಹವಾಮಾನ) ಪರಿಸ್ಥಿತಿ!

ಸುಮನ ಭಟ್
ಸೌತ್ ಸೇಲಂ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್

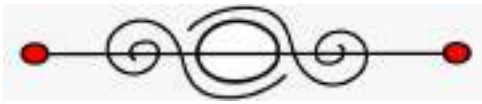
ಮೂಲತಃ ಭಾರತೀಯರಾದ ನಾವು ಈಗ ಸಕುಟುಂಬ (ದಂಪತಿ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರು ಮಗಂದಿರೊಂದಿಗೆ) ಅಮೆರಿಕದ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಮೋಘ, ಆದೀಶ ಇಬ್ಬರೂ ಜನಿಸಿದ್ದು ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ. ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನ ಚಳಿಗಾಲದ ತೀವ್ರತೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಜನನದ ವೇಳೆ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಊರಿಂದ ನನ್ನಮ್ಮ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮನೆ ಹೊರಗಿನ ತೀವ್ರ ಚಳಿ, ಹಿಮಪಾತದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಹಿಮ, ಮನೆ ಒಳಗೆ ಹೀಟರ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮತ್ತು ದಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಇರುವ ಪರಿ, ಮನೆಯ Main door ಹಾಕುವುದು ತೆಗೆಯುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಬಾಗಿಲುಗಳು, ಕಿಟಕಿಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಯೇ ಇರುವುದು, ಹೊರಗಿನ ವಿಪರೀತ ಚಳಿ ಬೇಡವೆಂದು ಮನೆಯ ಒಳಗೆಯೇ ಇರಲು ಬಯಸುವುದು - ಇಂಥ ಅನುಭವಗಳೇ ಆದುದು. 'ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದು, New York city, Statue Of Liberty ಗಳನ್ನಾದರೂ ನೋಡದೆ ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ನನ್ನವರು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲೊಂದು ಭೇಟಿ, ಮತ್ತೆರಡು ಮನೆಗಳ ಭೇಟಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದಂತೆ ಅವರು 'ಗೃಹಬಂಧನ'ದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು!

ನನ್ನ ಅಪ್ಪ, ಅತ್ತೆ, ಮಾವ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದರು ಇಲ್ಲಿಗೆ. ಅವರು ಬಂದದ್ದು ಬೇಸಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಚಳಿಗಾಲದ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಹವಾಮಾನ ಇಲ್ಲಿ. ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಯಾಣ, ಪ್ರತೀದಿನ ಅಪ್ಪ, ಮಾವ ಜೊತೆಯಾಗಿ walk ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿದಿನ ಭಾವ - ಭಾವ ಜೊತೆಗೆ Walk ಇದ್ದದ್ದೇ. ಅತ್ತೆಯೂ ಬಿಡುವಾದಾಗ ಮನೆಯ ಹೊರಗಡೆ ಮೊಮ್ಮಗನ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವೆಲ್ಲ ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳ ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಇವೆಲ್ಲದರ ವಿವರಣೆ ಊರಿಗೆ ಫೋನ್ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ, ಮಾವ, ಅಪ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ 'Dining Area'ದ ಹೊರಗಿನ Deck ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಪ್ಪ ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮ್ಮನಿಗೆ phone call ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆಯೇ 'ಉಭಯಕುಶಲೋಪರಿ' ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಅಮ್ಮ ಕೇಳಿದರು, 'ಎಂತ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ ಈಗ ನಿಂಗೊ ಎಲ್ಲಾ?' ಅಂತ. 'ಆನು, ಇಲ್ಲಿ ಹೆರಾ Deck ಅಲ್ಲಿ ಕೂದುಗೊಂಡು ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ' ಎಂದರು ಅಪ್ಪ. ಅಮ್ಮ ಹೌಹಾರಿ 'ಹಾ!! ಎಂತಾ? ಆ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಹೆರ ಬಂದಿರಾ?' ಎಂದು ಆತಂಕದಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಪಾಪ, ಅಮ್ಮ ಬಂದಿದ್ದಾಗ Deckಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಹಿಮ, ಸದಾಕಾಲ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಿದ್ದ Deck ಬಾಗಿಲು ಈ ಚಿತ್ರಣವೇ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಅಂತೂ ಆ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಸೆಖೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಚಳಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಹವಾಮಾನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದರಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತಾದೀತು ಅಲ್ಲವೇ?

ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ ಸವಿನೆನಪುಗಳು

Sheela Mudalegundi
Atlanta, GA

ಯುಗಾದಿ

ಬನ ಬನದಾಗೆಲ್ಲ ಹೂ ತೇರು
ಹರಿದಾವೋ ದಿನ ಬರಿದಾವೋ
ಗೊಂಡೆ ಗೊಂಡೆ ಟೊಂಕಿಯಾಗೆ
ಶಾನೆ ಶಾನೆ ಗೊನೆ ಗೊನೆಯೆಲ್ಲಾ
ತುಗ್ಯಾವೋ ಮಾವಿನ ತೋರಣ
ಸುರಲೋಕದ ಸುರನದಿಯಲ್ಲಿ
ಮಿಂದು ಸುರಲೋಕದ ಸಂಪದವನು
ತಂದು ನವ ಸಂವತ್ಸರದ ಭೂಮಿಗೆ
ಕರೆಯುತಿದೆ ನಮ್ಮನು ಇಂದು

ಹುಡುಕಾಟ

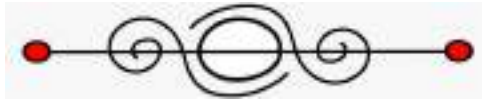
ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ಹೋಯಿತೆಲ್ಲಿಗೆ
ಫೀ ಫೀ ಅನ್ನುವ ತುತ್ತುತೂರಿ
ಅಪ್ಪನ ಜೋತೆಗೆ
ಜಾತೆಗೆ ಹೋಗಿ
ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ ತುತ್ತುತೂರಿ
ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾನೇ ಆಡಿ ಆಡಿದೇ
ಇಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲೋ ತುತ್ತುತೂರಿ
ಇಡಿ ಮನೆಯನ್ನು ಜಾಲಾಡಿದರು
ಸಿಗುತ ಇಲ್ಲಾ ತುತ್ತುತೂರಿ

- ನನ್ನ ಅಜ್ಜ: ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೋವಿಂದ ಭಟ್ ಅಲಂಗಾರ್
- ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳ: (ತಾಯಿ ಊರು) ಮಡೆಯಾಲ
- ತಂದೆ: ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ, ತಾಯಿ: ಪಾರ್ವತಿ
- ಮಕ್ಕಳು: 5 , ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು: 9, ಮರಿ ಮಕ್ಕಳು: 7
- ಕವನ ಬರೆದ ವರುಷ : 91

ನಂನಾರ

ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿ ತಾಯಿ
ಮೇಲೆ ತಂದೆ ಗಗನ
ಹೊಳೆ ಅವರ ಮಗಳು
ಬೆಟ್ಟ ಯಾರು ಮಗನಾ?

Recipe: Pumpkin or Halukumbalakai Kadabu

Jaya Bhat
Tennessee

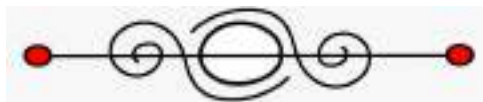

Ingredients:

- Two cups grated pumpkin or halukumbalakai
- 1 cup fine cracked rice (finer than idli rava, you can grind idli rava available in Indian store using a coffee bean grinder)
- 1 1/2 cups jaggery or brown sugar
- 1 cup grated coconut
- Cardamom powder
- Banana leaves

Instructions:

- 1** In a pot, add a little water to the jaggery or brown sugar and bring to a boil until it starts bubbling. Do not wait for it to form a thick syrup.
- 2** Add grated coconut to the boiling jaggery mixture and mix well.
- 3** Add grated pumpkin and cook for 5 minutes over low heat.
- 4** Gradually add the fine cracked rice and continue cooking over low heat. Add cardamom powder. The mixture will start thickening quickly. Add water if needed. The consistency should be almost like talipittu dough or patrode batter, or slightly thicker than idli batter, so it can be easily spread on banana leaves.
- 5** Spread the kadabu mixture onto banana leaves and fold them. Steam cook on medium flame for 20 to 25 minutes.
- 6** If banana leaves are not available, shape the mixture into thick patties and steam cook them in an idli steamer.
- 7** Once cooked, serve the kadabus hot with fresh ghee.
- 8** This recipe yields about 8-10 kadabus. Enjoy the delicious and traditional pumpkin kadabus!

ಧನ್ಯವಾದಗಳು

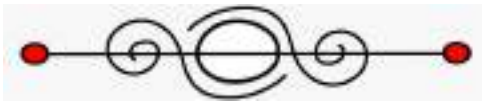
ಡಾ. ಕುಸುಮ್ ಭಟ್
ಫ್ಲಸಂಟ ಹಿಲ್ಸ್, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ

ಮೈ ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿ. ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಳೆ ಬೇರೆ. ಮಂಜೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿಗೆನೋ ಒಂದು ಮುಜುಗರ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕ್ರಿಸ್ಮಸ್ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗಂದು ತಂದಿಟ್ಟ ಗಿಫ್ಟುಗಳು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಹಳೆ ವರ್ಷ ಕಳೆದು ಹೊಸ ವರ್ಷ ಇಣುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡದೆ ದಿನಗಳೇ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಏನಾದರೂ ಸಾಮನು ತರಲೆಂದು ಹೊರಟೆ. ಕಾರು ಎಂದಿನಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಚಲಿಸಿತ್ತು. ದಾರಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಹೆಂಗಸು ಕುಳಿತು ಏನೋ ನಾಲ್ಕು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ಕುಳಿತಂತೆ ಕಂಡಿತು. ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮುರುಕು ಕುರ್ಚಿ, ಹರಿದ ಛತ್ರಿ, ಮಳೆಯಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಒಂದು ಹೊದಿಕೆ ಹೊದ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಒದ್ದೆಯಾದ ಹೊದಿಕೆ ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿ ಬೇಸರ ವಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ನಿಲ್ಲುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಕಾರನ್ನು ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿಸಿದೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಹೊಸ ಎರಡು ಬೆಚ್ಚಗಿರುವ ಸ್ವೆಟರುಗಳು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಇನ್ನೆರಡು ಜಾಕೆಟ್ ಮತ್ತು ಒಂದು ಬ್ಲಾಂಕೆಟ್ ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದೇ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕಾರನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಆ ಹೆಂಗಸು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೊದಿಕೆಯ ಒಳಗೆ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ವರುಷವಿರಬಹುದು ಮಗು ಕೂತಿತ್ತು. ಬೆಚ್ಚಗೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಮ್ಮನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ನಾನು ಕೊಂಡು ಹೋದ ಚೀಲವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಸ್ತು ನೋಡಿ ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಅವಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಚಿಕ್ಕ

ಮಗು ಆ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತನಗೇನಿದೆ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಏನು ಅದರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆ ಮಗುವಿನ ನಿರಾಸೆ ನೋಡಿ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಮನೆ ಕಡೆ ಕಾರು ತಿರುಗಿಸಿದೆ.

ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗಂದು ತಂದ ಹೊಸ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು, ಇನ್ನೊಂದು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅದೇ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕಾರು ಬಿಟ್ಟೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಚೀಲ ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಮಗುವಿಗಾದ ಆನಂದ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂತು. ಆ ಹೆಂಗಸು ಮಗುವಿಗೆ ಅವಳದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳು ಎಂದಾಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ನನಗೆ ಅದೇನು ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಆನಂದ ನೋಡಿ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಆಗಿತ್ತು. ಕಾರಿಗೆ ಬಂದೆ. ಆಗಲೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಕಾರು ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಎರಡೋ ಮೂರೋ ಸ್ವಾಪ್ ಸೈನ್ ಕಳೆದು ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗೆ ತಿರುಗುವವಳಿದ್ದೆ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಗಲಾಟೆ ನಡೆದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಪೊಲೀಸ ಕಾರುಗಳು ಎಲ್ಲಡೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆ ಬಂದಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಕಿಡಕಿ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಯಾರೋ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿದೆ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು. ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು ಈಗ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಗಲಾಟೆ. ಯಾರೋ ಹುಚ್ಚ ಎದುರುಗಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಕಾರು ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಜನರನ್ನು ಕೊಂದನಂತೆ.

ನನ್ನ ಎದೆ ಧಸ್ ಎಂದಿತು. ನಾನು ಈಗ ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಯ ಹಿಂದೆ ಅದೇರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಹದಿನೈದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನೇನೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೆ ಅನಿಸಿತು. ಕಾರನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಮನೆ ಕಡೆ ಹೊರಟೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಮಗು ಇನ್ನು ಇತ್ತು. ಅಮ್ಮನೊಟ್ಟಿಗೆ ನಾ ಕೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಋಷಿಯಿಂದ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. ದೂರದಿಂದಲೇ ನಕ್ಕು ನಾನೆಂದೆ, 'ಧನ್ಯವಾದಗಳು'

ಆನಂದದ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದು ಮಧುರ ಬಂಧನ

ರಾಮ ಭಟ್
ಮಾಂಟ್ರಿಯಾಲ್, ಕೆನಡಾ

ಬಂಧನ ಎಂಬ ಪದವು, ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಹಾಕು ಎಂಬ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಬಂಧನವು ಹೇಗೆ ಮಧುರವಾಗುತ್ತದೆ? ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಆಯ್ಕೆಯು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧನವಾಗಿದೆ. ಹೇಗಾದರೂ, ಆಯ್ಕೆಯು ಸಂತೋಷದ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಆಯ್ಕೆಯು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ, ಅದು ಸಂತೋಷವಾಗಿರಲು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಇತರರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಆಯ್ಕೆಯು ಬಂಧನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಸಂತೋಷದ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯ ಆಯ್ಕೆಯು ಆನಂದಮಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ!

ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅದ್ಭುತವಾದ, ನಯವಾದ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಂಟೆಗೆ 100 ಕಿಮೀ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೀಸುವ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿನ ದೃಶ್ಯವಳಿಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಶರತ್ಕಾಲದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ನಾವು ಓಡುತ್ತೇವೆ. ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದರೂ ನಾವು ರಸ್ತೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ! ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ನಾವು ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುವ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ನಾವು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ

ಆಯ್ಕೆಯು ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಇಲ್ಲ.

ನಾವು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ನಾವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಆಯ್ಕೆಯು ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಮಾಡಲು ಬಯಸದ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ನಂತರ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ದುಃಖಪಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಾವು ಸಂತೋಷವಾಗಿರಲು ಕಲಿಯಬೇಕು. ನಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ನಾವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಂತೋಷವು ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ

ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳು ಈಡೇರಿದಾಗ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಆಸೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಬಳಸುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು, ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಿತಿಯೊಳಗಿನ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಸುಲಭ.

ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಹಿಂದಿನ ವಿಧಾನದ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಗಳು ಬದಲಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು. ಬಯಕೆಗಳ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವ

ಎಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ವೃತ್ತವಾಗಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಮೂಲಕ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂತೋಷವು ಸಾಕಷ್ಟು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಸ ಆಸೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು.

ಆಸೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಎರಡನೆಯ ವಿಧಾನವು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆಸೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಸಂತರು ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಜನರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಂತಿಮ ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಎಲ್ಲಾ ಆಸೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ನಾವು ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅದು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ! ಹೇಗಾದರೂ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಾಧುರ್ಯವು ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ

ಮಧುರ ರಸಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯ ಸಾಹಸ ಗಾಢೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಜೊತೆಗಿರುವ ತೂಕದ ಶೇಖರಣೆ ಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು! ನನ್ನ ಹದಿಹರೆಯದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಎಲ್ಲೋ ಸ್ಥಿರವಾದಾಗಿನಿಂದ ನಾನು "5'10" ಎತ್ತರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ತೂಗುವ ಯಂತ್ರಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಾನೇ ತೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೇ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು, ರೆಸ್ಪೋರೆಂಟುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯ ಚಾಲಿತ ತೂಕದ ಯಂತ್ರಗಳು ಇದ್ದವು. ಈ ಯಂತ್ರಗಳು ಒಬ್ಬರ ತೂಕವನ್ನು ನೋಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟದ ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಕಾರ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾನು ವಾರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮ್ಯಾಟಿನಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ನೋಡಿದ ನಂತರ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ರೆಸ್ಪೋರೆಂಟುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಸಿಹಿ, ಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾಫಿ (ಎಸ್.ಕೆ.ಸಿ.) ಟ್ರೀಟ್ ಆದಮೇಲೆ, ನಾನು 25 ಪೈಸೆ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿ ನನ್ನ ತೂಕ ಮತ್ತು ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು 33 ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದಾಗ 1976 ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಗೂ ತೂಕವು ಸುಮಾರು 165 ಪೌಂಡುಗಳಷ್ಟು ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಸುಮಾರು

2 ಅಥವಾ 3 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ನನ್ನ 34 ಇಂಚಿನ ಸೊಂಟವು 36 ಇಂಚುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ಉಬ್ಬಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನಾನು ತೂಕದ ಮಾಪಕಗಳಲ್ಲಿ 190-195 ಪೌಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೆ!

ನಾನು 1979ರ ವರೆಗೆ NASA ಲ್ಯಾಂಗ್ಲಿ ಸಂತೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿನ ರನ್ನರ್ಸ್ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ದೂರದ ಓಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ನಾನು ವಾರಕ್ಕೆ 3 ರಿಂದ 4 ಬಾರಿ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಟೆನಿಸ್ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾವುದೂ ನನ್ನ ತೂಕವನ್ನು ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನಾವು 1979ರಲ್ಲಿ ಮಾಂಟ್ರಿಯಾಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಗೊಂಡೆವು. ನಾನು ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮ್ಯಾರಥಾನುಗಳಲ್ಲಿ 42 ಕಿಮೀ ಓಡಿದೆ. 1994 ರಲ್ಲಿ ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮ್ಯಾರಥಾನ್ ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೂ ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ 10 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮ್ಯಾರಥಾನ್ ಓಡಿದ ನಂತರ, ತೂಕವು ಸುಮಾರು 180-185 ಪೌಂಡ್‌ಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಜಲೀಕರಣದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಆದರೆ ಮರುದಿನ ನಾನು ನನ್ನ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದೆ. 195 ಪೌಂಡ್.

ನನ್ನ ಎಲುಬುಗಳು ಭಾರವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ತೂಕವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ!

2000 ರಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿನ ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಟ್ಟವು ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗ್ಲೈಕೇಟೆಡ್ ಹಿಮೋಗ್ಲೋಬಿನ್ ಎಣಿಕೆ, HbA1C ಮಟ್ಟವು 0.065 ಆಗಿತ್ತು. ಇದು 2003 ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ 0.083ಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ನಾನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಓಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಗ್ಲೈಕೇಟೆಡ್ ಹಿಮೋಗ್ಲೋಬಿನ್ ಎಣಿಕೆಯು ಆ ವರ್ಷದ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ವೇಳೆಗೆ 0.073 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ನಂತರ ಚಳಿಗಾಲವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ನಾನು ಓಡುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಮೇದೋಜ್ಜೀರಕ ಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಭಂಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದೆ. ಯೋಗವು ಸಕ್ಕರೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ನಾನು ಸಕ್ಕರೆಯ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ತಿನ್ನಲು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಚಳಿಗಾಲದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು HbA1C c ಅನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಅದು 0.089ಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತು!

ಈ ವೇಳೆ ಔಷಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಲಹೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹೇಗಾದರೂ, ನಾನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಔಷಧಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ. ನಾನು ಔಷಧಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕಠಿಣವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗುವ ಸಕ್ಕರೆ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನಾನು ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಧೈರ್ಯವಿತ್ತು. ನಾನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಸಕ್ಕರೆ ಮುಕ್ತ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತ ವ್ಯಾಯಾಮದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನವೆಂಬರ್ ವೇಳೆಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಮಟ್ಟವು 0.071 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ, ನನ್ನ ತೂಕವು ನಂಬಲಾಗದ 165 ಪೌಂಡ್‌ಗಳಿಗೆ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಡಿಸೆಂಬರ್ 2004ರಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಮಗಳ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನಾನು 10 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿದೆ, ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಪುನರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನಾನು ಮುಂಜಾನೆ ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚಳಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಓಡುವುದು ಮಾರ್ಗದ ಬದಿಯ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತೂಕವು ನನ್ನ ಪೂರ್ವ-ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 165 ಪೌಂಡುಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. ಮಾರ್ಚ್ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ನಾನು 0.061ನಲ್ಲಿ ಗ್ಲೈಕೇಟೆಡ್ ಹಿಮೋಗ್ಲೋಬಿನ್ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಮತ್ತು ತೂಕವು 160 lb ಆಗಿತ್ತು.

ತೂಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇವನೆಯ ಪಾತ್ರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲು, ನನ್ನ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇವನೆಯು ಅಡುಗೆಮನೆಯ ಒಲೆ ಮೇಲಿನ ಕಪಾಟಿನಿಂದ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ತೆಗೆದ ಬೆಲ್ಲದ ತುಂಡುಗಳು ಮತ್ತು ನಂತರ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಯಸ ಮತ್ತು ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳು. ನಾನು I.I.Tಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮದ್ರಾಸಿನ ಹಾಸ್ಟೆಲ್, ದಾಲ್‌ಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ಪಾಯಸದಂತೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದ ಆಹಾರವು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ವಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಾವು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತೇವೆ ಅಥವಾ ಔತಣ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅದು

ರುಚಿಕರವಾದ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೋಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪೆಪ್ಸಿಗಳು, ಸೆವೆನ್ ಅಪ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಟ್ರೈಟ್‌ಗಳು, ಜೇನು ಮತ್ತು ಮೇಪಲ್ ಸಿರಪ್, ಕುಕೀಸ್ ಮತ್ತು ಡೋನಟ್ಸ್, ಕೇಕುಗಳು ಮತ್ತು ಐಸ್ ಕ್ರೀಮುಗಳು, ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಸಕ್ಕರೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ತೂಕವು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಉಚಿತ ಏಕಮುಖ ಸವಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು!

ರುಚಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ನಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಅನರ್ಥಕಾರಕ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಣ್ಣಿನ ಸಂವೇದನಾ ಬಣ್ಣಗಳು ಅಥವಾ ಕಿವಿ ಸಂವೇದನೆಯ ಶಬ್ದಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. 7 ಪ್ರಧಾನ ಬಣ್ಣಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಕಲೆ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿನ ಬಣ್ಣಗಳ ಸರಿಯಾದ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ರಾಗಗಳ ಅನುಕ್ರಮವಾದ ಪ್ರಯೋಗ ಅಥವಾ ಆವರ್ತನಗಳ ಹಾರ್ಮೋನಿಕ್ ಸಂಯೋಜನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ವನ್ನು ಆನಂದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ರುಚಿಗಳ ನಡುವೆ, ನಾಲಿಗೆಗೆ ಸಿಹಿ ರುಚಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಏಕಮುಖದ ಒಲವು ಇರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಭಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರುಚಿಗಳ ಉತ್ತಮ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ಊಟದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯು ಸಿಹಿಯಾಗಿದೆ! ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಜನರು ಸಿಹಿ ರುಚಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಇದು ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಮಧುಮೇಹದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಸಿಹಿಯನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನುಂಗಿದರೆ, ಆ ಮೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೆಲವರು ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ತಿಂದುದನ್ನು ಗಂಟಲಿಗೆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತುರುಕಿಸಿ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ! ಇದನ್ನು ಬುಲಿಮಿಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿಹಿ ರುಚಿಯ ಅನುಭವವು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ!

ಟ್ಯಾಂಟೋಸ್ಯೊಂಡಿರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡುವುದು, ಸಕ್ಕರೆಯ ಕನ್ಯಾಡಿ ಚಿತ್ರ

ಸಕ್ಕರೆಯ ಹಾನಿಕಾರಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಿಹಿ ರುಚಿಯನ್ನು ಆನಂದಿಸುವ ಈ ಟ್ರಿಕ್ ಅನ್ನು ಕೇಳಿ!

"ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್" ಎಂಬ ರಾಸಾಯನಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಕ್ಕರೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಮೆಕ್ಗಿಲ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಚೇರಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ಜೋ ಶ್ವಾರ್ಟ್ಸ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಕ್ಕರೆ ಬದಲಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಹಲವಾರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಯಾವುದೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೋ ಅವು ಬೇರೆ ರುಚಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ, ಅಥವಾ ಅವು ಸಕ್ಕರೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವು ತಮ್ಮ ಸಿಹಿರುಚಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಯಾವಾಗಲೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ಕಾಳಜಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನಾವು ಬಹುಶಃ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಯಾವುದೇ ಕ್ಯಾಲೋರಿಕ್ ಸಕ್ಕರೆ ಬದಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಆಕರ್ಷಣೆಯು ಭಾಗಶಃ ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಬದಲಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಇದು ಸಕ್ಕರೆಯೇ ಆಗಿದೆ. "ಸಕ್ಕರೆ" ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸುಕ್ರೋಸ್ ಆಗಿದೆ, ಕಬ್ಬು ಅಥವಾ ಸಕ್ಕರೆ ಬೀಟು ಗೆಡ್ಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಿಹಿ ಹರಳುಗಳು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ, "ಸಕ್ಕರೆ" ಎಂಬುದು ಕಾರ್ಬೋಹೈಡ್ರೇಟುಗಳ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದವಾಗಿದೆ, ಅದು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ರಾಸಾಯನಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಿಹಿ ರುಚಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಕ್ರೋಸ್, ಲ್ಯಾಕ್ಟೋಸ್, ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಮತ್ತು ಫ್ರುಕ್ಟೋಸ್ ಎಲ್ಲಾ "ಸಕ್ಕರೆಗಳ" ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್ ಕೂಡ. ವಸ್ತುವಿನ ಮಾಧುರ್ಯವು ಅದರ ಆಣ್ವಿಕ ರಚನೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಣುಗಳು ನಮ್ಮ ರುಚಿ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಧುರ್ಯ ಗ್ರಾಹಕಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಕೀಯು ಬೀಗಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತೆ. ಈ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಂತರ ಮೆದುಳಿಗೆ "ಮಾಧುರ್ಯ" ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ನರಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಿಹಿ ರುಚಿಯು ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ! ಸುಕ್ರೋಸ್, ಅಥವಾ ಟೇಬಲ್ ಸಕ್ಕರೆ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಫಿಟ್ ಆಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಣ್ಣಿನ ಸಕ್ಕರೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಫ್ರುಕ್ಟೋಸ್ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಿಹಿ

ರುಚಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ರುಚಿ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದ ನಂತರ, ಈ ಸಕ್ಕರೆಗಳು ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಹೀರಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಡದಿದ್ದರೆ; ಅವು ಕೊಬ್ಬಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ದೇಹದ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕರುಳಿನ ಗೋಡೆಯ ಮೂಲಕ ಸಕ್ಕರೆಯ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಆಣ್ವಿಕ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ನಂತರ ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್ ನಂತಹ ಸಕ್ಕರೆಗಳನ್ನು ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ, ಕನ್ನಡಿ ಬಿಂಬದ ಆಣ್ವಿಕ ರಚನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಧುರ್ಯ ಗ್ರಾಹಕಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಕರುಳಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೀರಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ವಸ್ತುವೂ ಕನ್ನಡಿಯ ಪ್ರತಿಫಲನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸಕ್ಕರೆಗಳ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಡಿ-ಸಕ್ಕರೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಣ್ವಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಡಿ-ಸಕ್ಕರೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ, ಅಥವಾ ಎಲ್-ಸಕ್ಕರೆ, ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅದರ ತ್ವರಿತ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲ. ಸುಕ್ರೋಸಿನಂತೆಯೇ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಸಕ್ಕರೆಯು ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದಲೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಮರದ ಒಂದು ವಿಧದ ಅಂಟಂಟಾದ ರಾಳದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ ಅದರ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮೊದಲು ಇಲಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಮತ್ತು ನಂತರ ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ, ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ತುಂಬಾ ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಡೋಸ್ ದೊಡ್ಡ ಕರುಳಿಗೆ ಹಾದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದರರ್ಥ ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕ್ಯಾಲೋರಿ ಅಂಶವು ಸಕ್ಕರೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಂ ಡಿ-ಸಕ್ಕರೆಯ ನಾಲ್ಕು ಕ್ಯಾಲೋರಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಂಗೆ ಕೇವಲ 1.5 ಕ್ಯಾಲೋರಿಗಳು

ಮಾನವರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಯಾವುದೇ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಸೇವನೆಯು ಸೌಮ್ಯವಾದ ಕರುಳಿನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ ಸಡಿಲವಾದ ಮಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು. U.S. ಫುಡ್ ಅಂಡ್ ಡ್ರಗ್

ಅಡ್ಡಿನಿಷ್ಟೇಷನ್ನೆ ಟ್ಯಾಗಟೋಸಿನ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಲ್ಯಾಕ್ಟೋಸ್ (ಹಾಲಿನ ಸಕ್ಕರೆ) ನಿಂದ ಈ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಿಮ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಹಾಲಿನ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಕ್ಟೋಸ್ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಾಲಿನ ಅಲರ್ಜಿ ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಕ್ಟೋಸ್ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಹಕರು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್ ಅನ್ನು ಸೇವಿಸಬಹುದು.

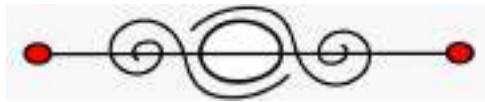
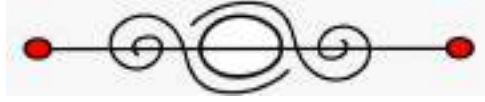
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದು

ಸಕ್ಕರೆ ಅಂಶವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಪಡೆದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಂತೋಷದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಶಾಂತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸಿಹಿ

ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ. ಧ್ಯಾನ, ವ್ಯಾಯಾಮ, ನಡಿಗೆ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಆಲಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡೀಶನಿಂಗ್ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಇದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ "ಹಾಯ್ ಶುಗರ್" ಬದಲಿಗೆ "ಹಾಯ್ ಟ್ಯಾಗಟೋಸ್" ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು ಇನ್ನೂ ದೂರವಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಅಂತಹ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ!

ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ, ನಮ್ಮ ಸವಿ ತಿನ್ನುವ ಗೀಳಿನಂತಹ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಗೀಳುಬಿಟ್ಟು ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಗಳ ಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹದಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ!

Bharatanatyam and its Benefits

Mukta Hegde
Toronto, Canada

Bharatanatyam is an Indian classical dance mainly prevalent in Southern India, that originated in Tamil Nadu. It is one among the nine Indian classical dance forms recognised by the Sangeet Natak Academy, a national level academy for performing arts set up by the Government of India.

Bharatanatyam is a highly stylized orchestrated body movement that is usually synchronized to Carnatic music. Bharatanatyam dances are mainly performed to spiritual ideas of Hinduism and South Indian religious themes. This dance form has existed from the 7th century C. E, (as documented in the form of sculptures on the walls of the ancient South Indian temples). Known by the earlier name Sadir Natyam or Dasi Attam, the dance form was revived during the 1930s to Bharatam to present day Bharatanatyam. Bharatanatyam is a compound word from the Sanskrit language meaning: bha – bhava -- refers to emotions, ra – raga – refers to music/melody, ta – tala - refers to rhythm, and natya – refers to the dance. The name is closely connected to Natyasastra. Natyasastra is the Sanskrit text written by Sage Bharata around 200 BCE. The text

consists of 36 chapters with a total of 6000 poetic verses describing the performance arts. Bharatanatyam adheres to Natyasastra. Other reference texts are Nandikeswara's Abhinaya Darpana and Sarangadeva's Sangita Ratnakara.

Bharatanatyam Margam

The word margam means a path. Bharatanatyam margam is the course path followed while learning Bharatanatyam. It is the journey of a student in learning the Bharatanatyam course. Every Bharatanatyam recital has a few key items, and they are performed in a certain order. It was the Tanjore Quartet who structured the items of a concert presentation. A recital sequence

is as follows: Alaripu, Jatiswaram, Sabdam, Varnam, Padam, Keerthanam, Javali, Ashtapadhi, Thillana and Mangalam.

Dancer Balasaraswati likened the progression from Alaripu to Thillana to the process of entering the temple, reaching the altar, and finally, being in communion with the deity. The Alaripu which marks the dancer's entrance, is a crisp introduction to the basic grammar of movement in Bharatanatyam. This is rendered to a recitation of rhythmic syllables. It is a warming process, like the worshipper entering the temple gateway in the mind. The Jatiswaram introduces melody and abstract rhythm, the pattern dictated by the sollukattu music and arrangements. This is like moving on to the Agramandapa (fore-hall). Then comes the Mandapa entry which is symbolised in Sabdam where the interpretative part appears along with the music and the rhythm. When one enters the ardhaman-tapa and the sanctum, one is in presence of the deity. The Varnam, the central part of the recital, in which both the interpretative and the rhythmic dance attains full flowering, marks the movements. This is the acid test for the dancer, testing her stamina, skill and proficiency. After the Varnam's climax, the dancer (jivaatma) is in intimate communion with God (Paramaatma), the quietude of the moment is signified by the Padam which is purely word based interpretation without rhythmic syllables. The Padam and the Javali are conceived in srin-gara mode. Finally comes the aarti with camphor, which is the Thillana, a blaze of rhythmic aplomb.

The symbolism apart, the pure me-

ter (Alaripu), the music and meter (Jatiswaram), the word, music, and meter (Sabdam) and the elaboration and lofty expression which includes all these facets is Varnam, music without metre (Padam and Javali) and metre and melody in abstraction in the Thillana reveal the logical evolution of the dance and the pacing of the concert format.

It also symbolizes the spiritual journey jeevaatma (inner self) to the Paramaatma (Universal consciousness).

Benefits of Learning Bharatanatyam

Bharatanatyam is a dance form which fosters an individual's holistic health with a healthy unification of the mind and body.

Starting from the age of 5 when one starts learning Bharatanatyam, the student undergoes an intense training of body and mind and channeling the internal energy and consciousness to the external. Some of the benefits are as follows:

Cultural connection

As McCarthy Brown says in his book, “dance is an expression of culture and through dance, cultural traditions are preserved, lived, shared, and explored”. Bharatanatyam is an expressive dance form that uses Carnatic music, Indian heritage, religion, Hindu philosophy, mathematics and history. Bharatanatyam helps children be culturally grounded. This dance form incorporates aesthetically stylised body movement, music, and paralinguistic features to tell the stories in Hindu epics.

Best form of exercise

As Natyasastra says, “There is no other knowledge, no other learning, no other art, not even yoga or action that is not found in dance”. A Bharatanatyam routine involves the amalgamation of adavus (pure dance steps) and abhinaya (emotions) in a choreographed sequence. There are Bedhas (movement) such as the paada (leg) bedhas, hasta (hand gestures) bedhas, shiro (head) bedhas, dristi (eyes) bedhas and greeva (neck) bedhas that are taken from Natyasastra. The dance sequence involving the above bedhas strengthens the muscles, body balance and flexibility. Jathis in Bharatanatyam are equivalent to a good cardiovascular regimen. Margam items like the Varnam improve stamina. Dance,

in general, is an excellent form of exercise and Bharatanatyam is among the best.

Discipline

To perform the routine accurately one needs a lot of practice. From pursuit to excellence, building muscle memory, maintaining fitness, maintaining a calm mind, the art form requires discipline and dedication.

Overcome shyness

The dancer will need to overcome shyness to perform confidently on stage in front of an audience.

Neurobiology

Bharatanatyam is a beautiful combination of spectacular footwork and sophisticated sign language. Footwork is done at different speeds. Sign language includes emotion through facial expressions, hand gestures and body movements. Balancing the postures, symmetry of movements, actions, and all the above require continuous interaction of brain and other body parts. The brain is focused, controlling and making every movement. Learning a large number of these sequences and their practice builds muscle memory. The dancer needs a sharp presence of mind.

Gain knowledge of carnatic music

The accompanying music for Bharatanatyam is Carnatic music. Students gain the knowledge on fundamental concepts of Tala Dasha Pranas (10 elements of Talas). The 10 Pranas are - Kaala, Maarga, Kriya, Anga, Graha, Jaathi, Kala,

Laya, Yathi, Prasthara. This also helps the dancers to move the body in perfect Laya (rhythm).

Indian music is based on the concept of 'nava rasas' which are 'shringara' (romance), 'hasya' (humour), 'karuna' (grief), 'raudra' (anger), 'veera' (heroism), 'bhayanaka' (fear), 'bhibhatsa' (disgust), 'adbhuta' (wonder) and 'shanta' (peace). Raga is a melody which is created with notes or swaras. Each raga is dominated by one of these rasas. Dancers learn about different ragas and its connected rasas during the journey of maargam.

Improve social skills

Dance teaches children to have empathy and understanding as not everyone learns the same way and comes from the same background. Connecting with other children on an emotional level through their love for dance, encourages inclusion and acceptance of each other's differences. Children learn teamwork & cooperation.

Introduces math

Young children are exposed to alternative methods of introducing the mathematical concepts through this dance form. Bharatanatyam follows the symmetrical lines and linear movements, introducing basic geometrical shapes, angles, and lines. It could be square, triangle, rectangle, diamond, circle, semicircle, elliptical, horizontal lines, vertical lines, curves, obtuse angle, right angle or acute angle.

Children learn about the Talas (rhythmic cycle), get introduced to geometric progression and jathi calculations.

Bharatanatyam's mathematical calculations are on par with that of Carnatic music - measure for measure.

Learning new languages

Song compositions in Carnatic music can be from various languages like, Sanskrit, Tamil, Telugu, Kannada, and Malayalam. A dance student gets exposure to various languages. The learning involves understanding the lyrics, their meaning, and emoting them to abhinaya.

Enhances self-expression

Through dance, children can channel their emotions into creative expressions. This process promotes emotional well-being, reducing stress, anxiety, and other negative

emotions. Thus, helping in mental well-being.

Conclusion

Bharatanatyam is an ancient traditional, culturally rich dance form that has lived for centuries. Bharatanatyam has a holistic influence (body, mind, and soul) on an individual. Learning the dance form brings in positivity, good health, and mental well-being.

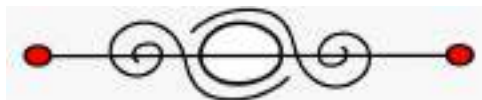
Author

Smt. Mukta Hegde is a Bharatanatyam dance teacher. With more than a decade of teaching experience, she runs the dance academy “Mukta Natya Center” in Markham, Ontario. She started learning Bharatanatyam from the age of 6 from Late Guru Shri D. D Naik and then from Internationally renowned Bharatanatyam

dancer Guru Dr. Rajeswari Sainath in Pandanallur bani. She has given many performances in Chennai, Hyderabad and Toronto. She was trained in Nattuvangam by Late Mridangam Vidwan Shri Karra Srinivasa Rao. Smt. Mukta Hegde has completed the basic level of learning in Kalaripayattu (Indian Martial Arts) and is an avid yoga practitioner.

Smt. Mukta Hegde started her dance academy ‘Mukta Natya Centre’ first in Hyderabad in 2014 and then continued the same in Markham, Ontario after moving to Canada. Her students have performed in many cultural programmes in Hyderabad and Toronto. Few of her students have completed Arangetram.

For more information you can visit, <https://muktanatyam.com/>. For those interested, you can reach out to the author by email: muktanatyashala@gmail.com

Green Gram Oats Rotti (Hesaru bele, oats, rotti)

Kripa Bhat

Sammamish, Washington

Ingredients

- Green Gram - ½ cup
- Old fashioned Oats
(or quick oats) - 1.5 cups
- Ginger - 1 small piece
- Garlic - a few cloves
- Onion - ½ medium
- Green chilli - 4 or so
(according to taste)
- Red chilli powder - 1 to 2 tsp
(according to taste)
- Turmeric powder - 1 tsp
- Black Pepper powder - 1 tsp
- Salt - 1 to 2 tsp (according to taste)
- Cilantro - a few strands
- Water - ½ cup as needed for consistency
- Optional - 2 tbsp of whole wheat flour, or any other gluten free flour like Jowar or Buckwheat for binding.

Directions

- 1** Soak the green gram for about 4 hours.
Cook the green gram soft with 1.5 cups of water and salt (as needed).

- 2** Take the cooked green gram in a mixing bowl. Mash it well with your hand (or use a food processor to do so).

- 3** Have the chopped ginger, garlic, onion, green chilli ready (I used Vitamix to chop them small).

4 To the mashed green gram, add old fashioned oats, chopped ingredients from step 3. Also, add all the spices- red chilli, turmeric, black pepper, salt and chopped cilantro. Optional binding flour (like wheat or jowar or buckwheat) can be added at this time. Add about ½ cup of water to the same mixing bowl and mix them all together. Let them rest for about 30 minutes.

5 Make sure the consistency of the dough mix is slightly soft/mushy and not hard like the chapathi dough.

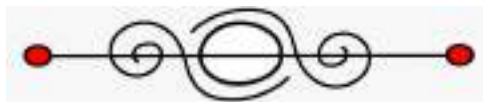
6 On a heated greased tava, spread the dough evenly by hand, pressing to a round shape. Cook on both sides before it is ready to be served. Apply oil on both sides while cooking.

7 Serve the rotti with chutney, yogurt and pickle for a delicious meal.

Notes

- 1** Instead of old-fashioned oats, oats flour can be used, in which case other binding flours can be skipped.
- 2** As an alternative, if there is leftover green gram or any other dhal, this same method can be used to make rottis by mixing them with oats.
- 3** This rotti can be a good addition to a healthy meal, with the benefit of healthy whole grains like oats and protein packed lentils like whole green gram. All the spices make this a nutritious and flavourful savoury dish.

Chilian And Argentine Patagonia - Torres del Paine Hike, Perito Moreno Glacier and El Chaltén

Anand J Hegde
New Jersey

I was captivated by the mesmerizing documentary, "The Alpinist," showcasing the breathtaking adventures of solo climber Marc-Andre LeClerc, amidst the awe-inspiring backdrop of Patagonia's grand peaks. I dreamed of experiencing the region's natural beauty and wonders firsthand.

An opportunity came along when our daughter, Bhakti, graduated from high school in 2022. It was then that I decided to surprise her with an unforgettable journey through Chilean and Argentine Patagonia before she embarked on her college endeavors. Joined by Shubha and Bhakti, I planned a road trip from Punta Arenas, Chile, to El Chalten, Argentina, and back. Our itinerary was graced with visits to iconic landmarks such as the world-renowned Torres del Paine National Park, the majestic Perito Moreno glacier, and the awe-inspiring Fitz Roy. Traversing the enchanting Ruta 40 in Argentina added adventure to our road trip!

Patagonia, with its rugged mountains, pristine glaciers, and picturesque lakes,

boasts an abundance of natural splendor. One of the highlights of our journey was the exhilarating day-long hike to Mirador las Torres in Torres del Paine National Park. As we ventured through the Ascencio Valley, each step revealed breathtaking panoramas, while the towering granite peaks stood as silent sentinels against the azure sky.

What does "Torres del Paine" mean? The Spanish word, "Torres" means "Towers", and "Paine" is the Teheulche Indian word for "Blue", so "Torres del Paine" means "Towers of Blue". The highest peak is 2,000m high and it is called Central, while to the left there is Monzino, and to the right, De Agostini. They were named after Guido Monzino and Alberto Maria de Agostini, both Italians, who were the first to ascend the three peaks in 1957.

Though a guide is not necessary during peak season, we opted for one due to the shorter daylight hours and lower tourist numbers during our visit. We wanted to be a little safer and felt that a guide would be helpful. We left Puerto Natales (a port city on the Señoret Channel in Chile's southern Patagonia, which is the gateway to Torres del Paine National Park to the northwest) early in the morning. The drive to the Hotel Las Torres is about two hours. The trail starts from the parking lot of the hotel.

The hike is about a 13-mile round trip and takes 8-10 hours to complete depending on breaks in between and walking speed, etc. The hike is rated difficult/strenuous and has an elevation gain of about 3,000 ft.

The trail began with a gradual descent toward a river crossing before turning right and heading into the Ascencio Valley. Entering into the valley, the trail starts its first ascent to higher elevation. We had to use shoe ice spikes and hiking poles to assist us to walk. All along the hike the scenery and the snow-covered landscape all around was a treat to look at. The beautiful clouds made it more dramatic as well. Once reaching the top of this first climb, the trail levels out and follows along a ridge above the Ascencio River. Straight ahead, a glacier-capped mountain welcomes into the heart of the valley. Along the trail is a section called the Windy Pass, and it was appropriately named. Patagonia is known for extreme windy conditions during the summer months. However, as we were there in August, the wind was not a big issue. The trail from Windy Pass to the Chileno refuge gently wound down the side of the val-

ley with gorgeous views of Rio Ascencio and the surrounding mountains. Refugio Chileno, one of the accommodations on the trail, is located at the bottom of the Valley. From the Refugio, it's still about 2.5 miles to reach the base of the towers. This next section of the Torres del Paine hike is through a lengthy section of the forest.

At the end of this forested trail, we arrived at a rest area near the park ranger station. There is a "gate" here informing hikers that the final section of trail to Mirador las Torres closes at 3:45pm and the lookout itself closes at 4:30pm. Our guide told us that the last leg of the hike is the most difficult and intense part of the trail. One has to navigate a steep pile of rocks and boulders all the while fighting to stay on the feet. By the time we reached the start of the last leg, the time was already 3pm or so. Our guide strongly advised that we did not have time to go to the viewpoint. It would be dark and it would be difficult to navigate during the walk back. People were already coming back from the top. Our guide suggested a partial view of the towers and we had no choice but to settle for that view.

We spent about 45 minutes admiring the partial view of the three towers and surrounding nature. It was August 15, India's Independence Day. We hoisted the Indian flag and took some photos. We began the return hike, following the same trail we came in. We walked another four hours to get back to our car. We enjoyed the scenery in Valle Ascencio just as much the second time around. Even though we missed the actual view (see first page of this article) from the typical viewpoint, we thoroughly enjoyed the day-long hike of Torres del Paine. Trekking this trail was a memorable experience. We spent another day driving inside the park and enjoyed nature. Wherever you look, it is picturesque!!

The next day we crossed the Argentine border and headed north to visit Perito Moreno glacier. This glacier is about 50 miles from the town, El Calafate. Driving on the hilly section of the way was challenging as it was snowing heavily. However, the whole landscape was covered with snow and made a winter wonderland. Fortunately, our rented SUV had studded tires. There are walkways and viewing platforms

at a safe distance from the glacier, overlooking Lake Argentino. Visiting the glacier during the winter months may not be ideal due to the lack of visibility, however, every season brings a different experience and adds its own magic. The glacier looked gigantic even with partial visibility.

Our last destination was El Chalten. This is where the Fitz Roy is located. El Chaltén is Argentina's Trekking Capital. We did a short 3–4-hour hike to one of the viewpoints of Mount Fitz Roy. During the first hour of trekking the slope is fairly steep until you reach the natural viewpoint of the De las Vueltas river valley. Due to the snow and icing along the trail, some of the steep parts of the trail were challenging without shoe ice spikes. From the lagoon, you will have a unique view of Fitz Roy. The lagoon was completely frozen and covered with snow. We spent some time there and enjoyed the nature.

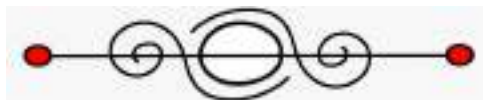
The drive from El Chalten to Punta Arenas is about 8 to 10 hours, depending on the number of breaks in between. We were supposed to drive via Rio Gallegos, Argentina, and cross the border. However, some-

how we missed the route and ended up taking a shortcut!! This shortcut happens to be a rough gravel road. Perfect for off-road vehicles equipped with heavy-duty rugged tires. By the time we realized that we were the only one on this shortcut route, it was too late. We decided to continue as we wanted to cross the border as soon as possible. The total length of this shortcut is about 40 miles. We decided to continue with caution and careful driving. With no one other than us on the road, with no communication, it was a bit nerve-racking (I was worried about the possible flat tire, possible flat tire of the spare tire, or the possibility of flying gravel damaging the rented vehicle or shattering the glass, etc). However, all went well without any incident. We managed to see some wildlife along the way. We reached the paved road safely. However, the border we were thinking of crossing from Argentina to Chile was closed when we arrived at that border crossing and we had to figure out how to find another town to cross the border. This added some drama and excitement to our trip creating memories that will surely last a lifetime!

Our expedition through Patagonia left us with cherished memories and a profound appreciation for the splendors of the natural world. We can't help but yearn for the day we return to this land of untamed beauty—a land where every vista is a masterpiece. So, to all those who dream of embarking on their own Patagonian odyssey, I say go forth, embrace the journey, and let the beauty of this land carve its mark upon your soul. The video of our Torres Del Pine hike is at: <https://shorturl.at/cexEP>

ನಮ್ಮೂರ ಆಸ್ರಿಯ ರಾಜ

ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಹೆಗಡೆ
Canton, Michigan

ಬರೋಡದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮದುವೆಗೆ ಹೋಗುವ ಭಯಂಕರ ಉತ್ಸಾಹ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸೋದರತ್ತೆಗೆ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಗಿರಿಜತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೋದರತ್ತೆ ಶಾರದೆಯವರ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯಾಣ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ. ಅವರನ್ನು ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ದಾಟಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದರು ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. ಮದುವೆ ಮುನ್ನಾ ದಿನ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯವರು ಬಲುದೊಡ್ಡ ಉಪಹಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗಿರಿಜತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಾರದೆಗೆ ಆಸ್ರಿಗೆ ರೆಡಿಯಾಗಲು ಎರಡು ತಾಸು ಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂಜಾನೆ ತಿಂಡಿಗೆ ಮಸಾಲೆ ದೋಸೆ, ಉತ್ತಪ್ಪ, ಇಡ್ಲಿ, ವಡೆ, ಸಾಂಬಾರು, ಶಾವಿಗೆ, ಪಾಯಸ, ಮೈಸೂರ್ ಪಾಕ್, ಧೋಕ್ಲಾ, ಪಕೋಡ, ಜಿಲೇಬಿ ಹೀಗೆ ನಾನಾ ವಿಧದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಾನು ಖುಷಿಯಿಂದ ತಿಂದೆ. ತಿಂಡಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಾರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ತಿಂಡಿ ಮೇಲೆ ಕಮೆಂಟ್ ಇಲ್ಲಲ್ಲ ಅಂತ. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳಿದೆ "ಏನಾಯಿತು? ತಿಂಡಿ ತಿಂದ ಆಯ್ತಾ?" ಇಬ್ಬರು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು. 'ತೆಳ್ಳೆವ್ವೆ ಇತ್ತಿಲ್ಲೆ. ಅದೆಂತ ಆಸ್ರಿಗೆ ತಿಂಬಲಾಜಿಲ್ಲೆ. ರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಮಾಡಲು ಬರ್ತೆ? ಎಂತ ಕಥೆಯೋ ಮಾಣಿದು ಮದುವೆ ಆದಮೇಲೆ' ಹಲವು ಬಗೆಯ ತಿಂಡಿಗಳಿದ್ದರು ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರು ಅವರ ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಸಿಸಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಬೆಳಗ್ಗಿನ ತಿಂಡಿಯ ರಾಜ. ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮೂರಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಅಸಮಾಧಾನ. ಪೇಪರಿನಂತೆ ತೆಳ್ಳೆಗೆ ಏರುವ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು, ಕೆಂಪು ಚಟ್ಟಿ, ನೀರು ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟರೆ ಡಜನ್ ತೆಳ್ಳೆವ್ವನ್ನು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸುವ ಘಟಾನುಘಟಿಗಳನ್ನು

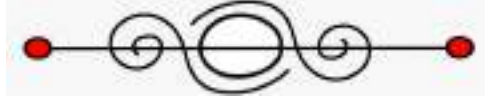
ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಸ್ರಿಗೆ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ತಿಂದು ಒಂದು ಕಪ್ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಸಿಹಿ ಚಹಾ ಕುಡಿದರೆ ಏನೋ ಸಮಾಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂತೃಪ್ತಿ. ಮಸಾಲೆದೋಸೆನೂ ಸಾಟಿ ಇಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ತೆಳ್ಳೆವ್ವಿಗೆ. ಏನಪ್ಪಾ ಈ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು?

ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಹವ್ಯಕರ ದೋಸೆ. ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ನೀರು ದೋಸೆ ಅಲ್ಲ. ಕನ್ಯೂಷನ್ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲಾ. ಹಗಲು ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳ ಅಂತರ ಈ ಎರಡು ದೋಸೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ. ನೆನೆಸಿದ ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿ ತುರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ರುಬ್ಬಿ ತೆಳ್ಳೆವ್ವಿನ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತಯಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸವತೇಕಾಯಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಬಳಸಬಹುದು. ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಹುದುಗು ಬರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲಾ. ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಎರೆಯುವ ಹಂಚನ್ನು ಬೇರೆ ದೋಸೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಕಾದಿದ ಹಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಚೂರು ಹಿಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಬಾಳೆಯೆಲೆ ಕಾರ್ಡಿನಿಂದ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಬಂಡಿ ತುಂಬಾ ಸವರಿದರೆ ತೆಳ್ಳೆನೆ ಗರಿಗರಿಯಾಗಿರುವ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಏಳುತ್ತದೆ. ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿ ಒಂದು ತರಹದ ಕಂಪನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿ, ಸವತೆ ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರಿನ ಸವತೇಕಾಯಿ ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಜಾತಿ. ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿ ಸೀಸನ್ನಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಂಚದ ಕೆಳಗೆ ಶೇಖರಿಸಿಡುವುದನ್ನು ಸುಮಾರು ಹಳ್ಳಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಿರಸಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಿಂದ ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೂ ಕೂಡ ಇಸಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡೋದು ಇದೆ. ಆ ಕಂಪಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಕ್ಸಾ ಕೆಲಸ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಚಿಕೆ, ಸಂಕೋಚನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಈ ಕಾಯಿ ಇರುತ್ತದೆ, ಹಾಳಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಸವತೆ ಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ತೆಳ್ಳೆವ್ವನ್ನು ಹಲಸಿನ ಕಾಯಿ, ಬಸಳೆ ಸೊಪ್ಪು, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಹಲವು ಬಗೆ ತರಕಾರಿಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪೆಷಲ್ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಅಂತ ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ. ನಾನು ಅದನ್ನು ತಿಂದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿಗಿಂತ ನವಧಾನ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ರಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಅಂತ ತುಂಬಾ ಜನ ರಾಗಿಯಿಂದ ಮತ್ತು

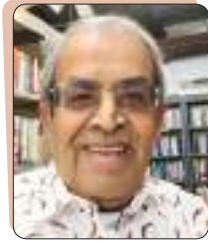
ನವಧಾನ್ಯದಿಂದ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಮಾಡಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ. ಹಾಗಲಕಾಯಿ ತೆಳ್ಳೆವ್ವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಹಿ ಹೇಗೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೋ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅರಶಿನ, ಜೀರಿಗೆ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಅಶ್ವಗಂಧ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜನ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಎಕ್ಸ್‌ಪೆರಿಮೆಂಟ್ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಉಪಹಾರ ದರ್ಶಿನಿಗಳು ಇನ್ನು ತೆಳ್ಳೆವ್ವನ್ನು ಅಟ್ಟಿಂಪ್ಪ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯ ನಮ್ಮ ಅದ್ರಷ್ಟ ಅವರೇಕಾಯಿ ತೆಳ್ಳೆವ್ವು ಸ್ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನವರು.

ಪಂಚಪರಮಾನ್ನಭಕ್ಷಗಳಿದ್ದರೂ ತಿನ್ನದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತ ಅತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಾರದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬೇಸರ ವಾಯಿತು. ಏನು ಮಾಡುವುದಾಪ್ಪ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರು

ವಾಗ ನನ್ನ ಕ್ಲಾಸ್ ಮೇಟ್ ಹೇಮಾವತಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ದಳು. ಅವಳು ಬರೋಡಾವಾಸಿ. 'ಆಸ್ರಿಗೆ ಎಂಥಾ? ತಿಂದಾತ?' ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ. 'ಆಸ್ರಿಗೆ ಇವತ್ತು ತೆಳ್ಳೆವ್ವೆ ಇನ್ನು ಬಂಡಿ ಬಿಸಿಯಾಗೆ ಇದ್ದು. ಬರ್ತ್‌ನೆ?' ಅಂತ ಕೇಳಿದಳು. 'ಹಾಗಾದರೆ ಹತ್ತು ನಿಮಷ ತಡಿಯೇ. ನಂಗ ಆಸ್ರಿಗೆ ಬರ್ತ್.' ಅಂತ ಹೇಳಿ ಗಿರಿಜತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಾರದೆಯರನ್ನು ಬನ್ನಿ ಹೋಗಣ ಅಂತ ಎಬ್ಬಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸವಾರಿ ಆ ಕಡೆ ಸಾಗಿತು. ಎಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ಏನೇ ಇರಲಿ. ಯಾರಿ ಎಗುರಾಡಲಿ. ಯಾರೇ ಏನು ಹೇಳಿದರು ಅಕ್ಕಿ ಮೊಗ್ಗಕಾಯಿ ತೆಳ್ಳೆವ್ವಿಗೆ ಯಾರೇ ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತಿಂದಮೇಲೆ ಸಿಗುವಂಥ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತೇನು ಕೊಡೋದೇ ಇಲ್ಲ.

ಚುಟುಕಗಳು

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ಟ ಯೇತಡ್ಡ
ಯೂನಿಯನ್ ಸಿಟಿ, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ

ಅಂಬಟೆಕಾಯಿ

ಅಂಬಟೆಯೋ ಆಂಟೆಯೋ ಈ ಕಾಯಿಯು
ಒಂದೂ ಅರಿಯೆನು ಪಾಪದವ ನಾನು
ಗೊಜ್ಜು ಇರಲಿ ಸಾರು ಯಾ ತೊಕ್ಕು ಇರಲಿ
ತಿಂದು ತೇಗುವೆನು ಈ ಭಕ್ತ ದೇವರ ದಯದಲ್ಲಿ

ಬಿಡು ಚಿಂತೆ

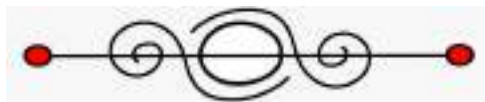
ಸಂತೋಷವೆಂದರೆ ಒಂದು ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆ
ಹಿಡಿಯಲು ಸಿಗದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ದಣಿದರೂ
ಬಿಡು ಚಿಟ್ಟೆಯ ಚಿಂತೆ ಮಾಡು ಸಾಧನೆ ಬೇರೆ
ಚಿಟ್ಟೆ ಬಂದು ಆಸೀನ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳ ಮೇಲೆ

ನಮಗೆ ಆಧಾರ

ಬದುಕು ಪಯಣದುದ್ದ ಬಣ್ಣ ಭರಿತ
ಅಂಕು ಡೊಂಕು ಏರು ಇಳಿತ
ಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಮರ ಆಧಾರ
ಧರ್ಮ ಮನೋಶಕ್ತಿ ನಮಗೆ ಆಧಾರ

ಅಪರೂಪದ ಸಂಜೆ

ಅಪರೂಪದ ಸಂಜೆ ನದಿ ನೇತ್ರಾವತಿಯ ಕರೆಯಲ್ಲಿ
ಜಾರಿದನು ರವಿರಾಯ ಕೆಳಗೆ ರಕ್ತದ ಓಕುಳಿಯಲ್ಲಿ
ನೇತ್ರಾವತಿ ಬಂದಿರುವಳು ಕುದುರೆ ಮುಖದಿಂದ
ಮಿತ್ರರು ನಾವು ಹಂಚಿದವು ಮುಖ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ

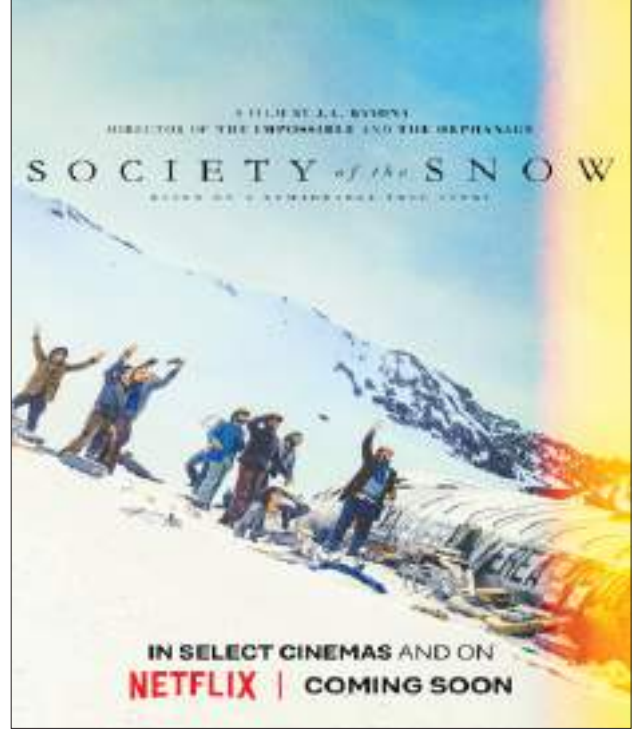
Society of the Snow - ಸಿನಿಮಾ ವಿಮರ್ಶೆ

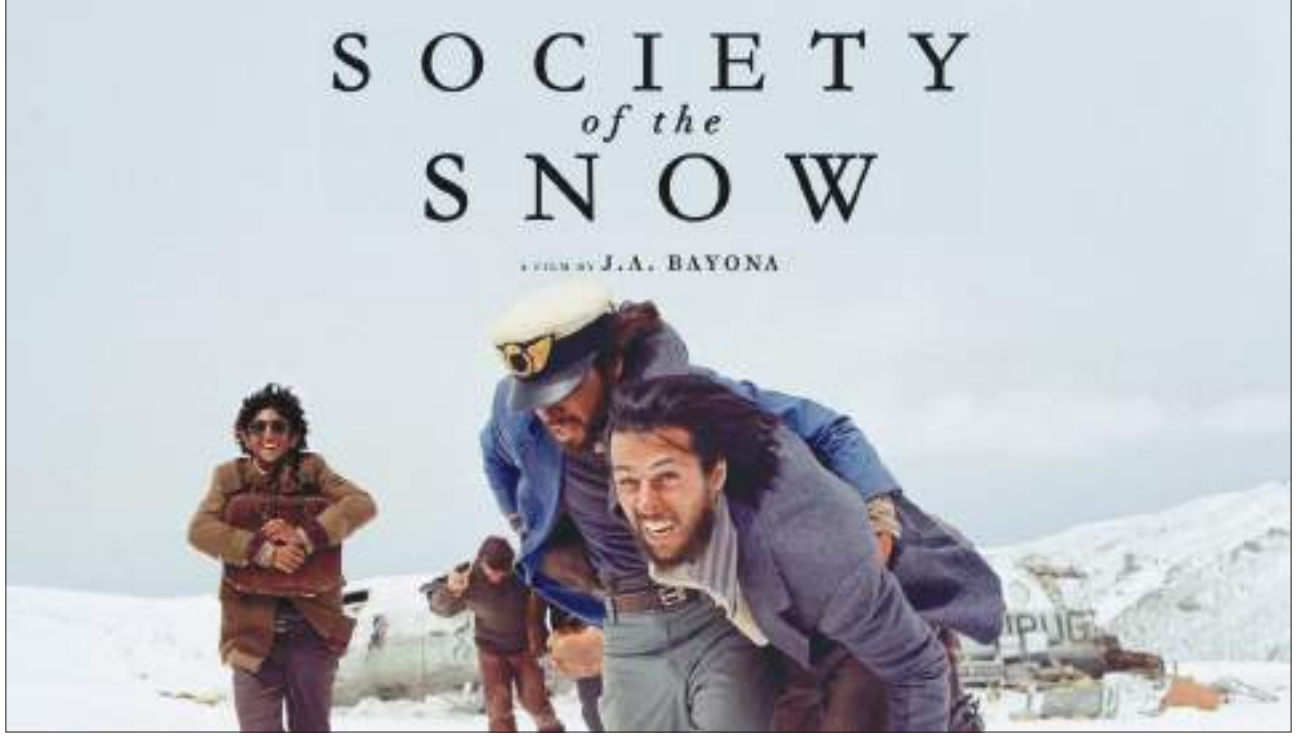
Gautam Shiroom
Los Angeles, California

ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರಿಯರಾದರೂ ಎರಡು-ಮೂರು ಘಂಟೆ ಕೂತು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವುದು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ವಿರಳವಾಗಿದೆ. ತುರಿತ ಗತಿಯ ಇಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾಗ ಮಗಳು ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವ ಎಂದು TV ಹಚ್ಚಿ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ National Geography ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅರ್ಧ ಘಂಟೆ ಕಾಲ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಲ್ಲೇ ತೂಕಡಿಸುವುದು ಮಡದಿಗೆ ಬಹಳ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನ! ಹಿಮಾಚ್ಚಾದಿತ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ Society of the Snow ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ TV ಪರದೆ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದಾಗ, ಮತ್ತೊಂದು National Geography ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಎಂದೆಣಿಸಿ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನರಾದೆವು.

ಹತ್ತೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಚಿತ್ರಲೋಕದೊಳಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎರಡೂವರೆ ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸದಂತೆ ನೋಡುವಂತೆ ಸಮ್ಮೋಹನಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಚಿತ್ರಕಥೆ ನಿಜ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧರಿಸಿದೆ. 1972ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕಾದ ಆಂಡೀಸ್ (Andies) ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಯ ಹಿಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲಕನ ಅಜಾಗರಕತೆಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದ ವಿಮಾನದ ದುರ್ಘಟನೆ, ಮತ್ತು ಆ ದುರ್ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಬದುಕುಳಿದ ಯಾತ್ರಿಗಳ ಸಾಹಸಗಾಥೆ! (https://en.wikipedia.org/wiki/Uruguayan_Air_Force_Flight_571) ಮೈ ಝುಮ್ ಅನ್ನುವಂತ ಕಥೆ, ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಶೈಲಿ ಬಹಳ ನೈಜವಾಗಿದೆ, ಮನಮುಟ್ಟುವಂತಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪ ಒಂದೆಡೆ, ನೀರು ಆಹಾರದ ಅಭಾವ, ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಕುಸಿಯುವ ಆಶಾಭಾವ, ಕಣ್ಣೆದುರು ನೋವು, ಮರಣ

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ. ಅಳು ಬಂದರೂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಸುತ್ತಲೂ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಹಿಮವಿದ್ದರೂ ಕುಡಿಯಲು ಒಂದು ಹನಿ ನೀರಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೃತರ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿದರೂ ಕಳೆಯದ ಚಳಿ. ಕುಳಿಗಳ ಬೀಸುವಾಗ, ಹಿಮಪಾತ ಆಗುವಾಗ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಬ್ಬಿ ನಡುಗುತ್ತ ಮೈಬಿಸಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಕುಳಿತಲ್ಲೇ ನಡುಗಿದ್ದೆ! ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸವಾಲಿಗೂ ಸೋಲೊಪ್ಪದೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಡನೆ ಸೆಣೆಸಿ, ರಮಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಹಗಲನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಹೊಸ ಭರವಸೆ; Chileಯಿಂದ ಸೇನಾಪಡೆ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ತನಕ ಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದಾಗ, ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುವ ವಿಮಾನ ಕಂಡಾಗ ಆಗುವ ಸಂತೋಷ, ವಿಮಾನದ ಅವಶೇಷವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದೆ ಹೋದಾಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹತಾಶೆಯ ಭಾವ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯ ಸ್ಥಗಿತ ಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ರೇಡಿಯೋ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವಾಗ, ವೀಕ್ಷಕರಿಗೂ ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತವರಿಗೆ ಹೊಸ ಹುರುಪು ತುಂಬಿಸುವ ನುಮ (Numa Turcatti) ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಅಭಿನಯ

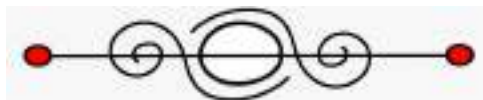

ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

ಜೀವನವೆಂದರೇನು, ಬಂಧು-ಬಳಗದವರನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಬದುಕುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಏನು ಎಂಬ ವೈರಾಗ್ಯ ಭಾವ, ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೃತರ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಭಜಿಸುವುದು (cannibalism), ಅದರ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 16 ಮಂದಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಳಿದುಳಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಜನಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಲು 2 ಜನ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿದಾದ ಹಿಮಾವೃತ ಗುಡ್ಡ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಚಾರಣ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಝರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ನಾವೇ ಗೆದ್ದು ಬಂದ ಅನುಭವ! ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, 72 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸೇನಾಪಡೆ Chileಯಿಂದ ಇವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬಂದಾಗ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತ 14 ಮಂದಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಮೃತರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಅವರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಅವಶೇಷಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳುತ್ತಾ helicopter ಹತ್ತುವ ದೃಶ್ಯ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ.

J.A.Bayona ಈ ಚಿತ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕ. ಕಥಾ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ನೈಜವಾಗಿ ಅಭಿನಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಥೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸಂಗೀತ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ರುದ್ರರಮಣೀಯ ದೃಶ್ಯಗಳು, special effect, ಚಿತ್ರ ಸಂಕಲನ ಎಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. Spanish ಭಾಷೆಯ ಚಿತ್ರ, English subtitle ಒಡಗೂಡಿದೆ. Netflixನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪೈಸಾ ವಸೂಲ್!

Navigating the Current Housing Market in New Jersey

Mrs. Suma Bailkeri
RE/MAX Innovation

The housing market in New Jersey is a dynamic landscape, influenced by various economic, demographic, and societal factors. As of 2024, it presents both challenges and opportunities for buyers, sellers, and investors alike. Understanding the nuances of the current market can empower individuals to make informed decisions regarding buying, selling, or investing in real estate.

Trends in the New Jersey Housing Market

1 **Rising Prices:** One of the most notable trends in the New Jersey housing market is the steady increase in home prices. This trend has been fueled by high

demand and limited inventory. As more people seek to purchase homes in desirable areas, competition drives prices upwards, making affordability a significant concern for many potential buyers.

2 **Limited Inventory:** The inventory of available homes for sale in New Jersey remains relatively low compared to demand. This shortage of inventory puts additional pressure on prices and can lead to bidding wars among buyers vying for the same property. Sellers, on the other hand, may benefit from this situation by receiving multiple offers and selling their homes quickly.

3 Shifts in Demand: The COVID-19 pandemic has prompted shifts in housing demand, with many individuals seeking larger homes or properties in suburban or rural areas. Remote work arrangements have made proximity to urban centers less of a priority for some buyers, leading to increased interest in suburban communities with more space and amenities.

4 Rental Market Dynamics: The rental market in New Jersey has also experienced changes, with shifting preferences among tenants and landlords. Demand for rental properties remains strong, particularly in urban areas and popular commuter towns. However, affordability concerns persist, especially in areas with high housing costs relative to income levels.

Challenges Facing Buyers

1 Affordability: High home prices coupled with limited inventory pose significant challenges for prospective buyers in New Jersey. Affordability constraints may force buyers to consider alternative financing options or explore properties in less competitive markets.

2 Competition: Fierce competition among buyers can make it difficult to secure a desired property, particularly in sought-after neighborhoods or school districts. Buyers may need to act quickly and make competitive offers to stand out in a competitive market.

3 Financing Hurdles: Obtaining financing for a home purchase can be challenging, especially for first-time buyers or those with less-than-perfect credit. Rising interest rates may also impact affordability and purchasing power, requiring buyers to carefully consider their financial options.

Opportunities for Sellers:

1 Strong Demand: Sellers in New Jersey continue to benefit from strong demand for homes, particularly in desirable locations. Limited inventory and high buyer interest can result in quick sales and competitive offers, allowing sellers to maximize their returns.

2 Potential for Profit: Rising home prices present an opportunity for sellers to profit from their investments. Those who have owned their homes for a considerable period may see significant appreciation in value, providing a favorable selling environment.

3 Flexibility in Timing: With demand remaining robust, sellers have the flexibility to time their listings strategically to maximize exposure and attract qualified buyers. Working with a knowledgeable real estate agent can help sellers navigate the market and optimize their selling strategy.

Investment Considerations:

For investors, the New Jersey housing market offers opportunities for both short-term gains and long-term appreciation.

Strategies such as fix-and-flip projects, rental property investments, and vacation rentals can all be viable options depending on individual goals and risk tolerance.

1 Fix-and-Flip: Renovating and reselling distressed properties can yield profitable returns in a competitive market. Investors with the resources and expertise to identify undervalued properties and execute successful renovations stand to benefit from this strategy.

2 Rental Properties: Investing in rental properties can provide steady cash flow and long-term appreciation potential. With strong demand for rental housing in many parts of New Jersey, investors can capitalize on the opportunity to generate passive income and build wealth over time.

3 Vacation Rentals: New Jersey's coastal communities and resort towns offer opportunities for investors interested in vacation rental properties. With the popularity of short-term rentals on platforms like Airbnb and VRBO, investors can capitalize on seasonal demand and tourist traffic to generate rental income.

Conclusion

The New Jersey housing market presents a complex and dynamic landscape characterized by rising prices, limited inventory, and shifting demand patterns. While these challenges may pose hurdles for buyers, they also create opportunities for sellers and investors to capitalize on favorable market conditions. Whether buying, selling, or investing in real estate, staying informed about current market trends and working with experienced professionals can help individuals navigate the complexities of the New Jersey housing market effectively.

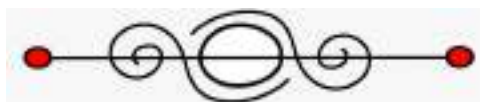
RE/MAX
Innovation
Each Office Independently Owned and Operated

Suma Bailkeri
Realtor Associate

E: housetohomesbysu@gmail.com
W: homesbysu.com

3877 Highway 516
Old Bridge, NJ 08857
C: (848)-466-6509
O: (732)-298-6006

ಜಿಹಾಸೆ

ಹವ್ಯಾಸಿರಿ ನಣ್ಣ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ರವಿ ಮಡೋಡಿ
ಕೆಂಗೇರಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು

ಅದು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯ. ಹೊರಗೆ ತಣ್ಣನೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದಿತ್ತು. ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಯಾರದ್ದೋ ಮಾತುಗಳು, ಪಿಸುಪಿಸು ನುಡಿಗಳು ಮಹಡಿಯ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ತೂರಿಬರುತ್ತಿದ್ದವಾದರೂ ನನ್ನೊಳಗಿನ ಮಾತುಗಳೇ ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಯಾಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಾಗಿ ಅಳಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮದುಮಗನಾಗಿ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಯೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಾನು ಇರಬೇಕಾದ ವರ್ತನೆ ಇದಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಅದು ಸುಖದ ಸುಪ್ಪೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ದಿನ. ಸಂಸಾರ ನೌಕೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಅಮೃತ ಘಳಿಗೆ. ಒಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಬೆರತು, ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಕಾಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈ ಆಕ್ರಂದನವೆಲ್ಲ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೀರಿ ಒತ್ತರಿಸುವುದು ಬರುವುದಾದರೂ ಯಾಕೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೌನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೆಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿ ನನ್ನ ಉಸಿರಿನ ಗತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡು ಏನಾಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಲಿ ಎಂಬ ಭಯಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದವಳಿಗೆ ಯಾವ ಅರಿವಿಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕನವರಿಸುತ್ತ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದ ಸ್ಮಿತವನ್ನು ಹೊರಚಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದ್ದಳು. ನಾನು ಆ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಡಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮಲಗಿದ್ದೆ. ದ್ವಂದ್ವವೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಸಮನಿಸುತ್ತ ಮೈತಳೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು. ಯಾಕೋ ಯಾವುದು ಬೇಡ ಹೊರಗಡೆ ಎದ್ದು ಹೋಗೋಣವೆಂದುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಕಾಲದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ

ಸಿಲುಕಿದ್ದರಿಂದ ಹೊಗಳಾರದೆ ಉಳಿಯಲಾರದೆ ಚಡಪಡಿ ಸುವಂತಾಯಿತು.

ಯಾಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಾನೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ಎಂಬ ಭಾವವಂತೂ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನನ್ನಣ್ಣನ್ನು ನಾನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆ ಏನೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಬಲವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಣ್ಣನ ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಸದ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲನ್ನೆಲ್ಲ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಗೌರವಾದರವನ್ನೂ ಹೊಂದದೆ, ನೋವಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಿರುವೆನೋ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಭಾವಗಳೆಲ್ಲ ಈಗಲೂ ನನ್ನೊಳಗೆ ಉಳಿದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೊಂದಿಗಿನ ಬಾಲ್ಯದ ಘಟನೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅನುಭೂತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದೆರಡು ಘಟನೆಗಳಾದರೆ ಮರೆಯಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ನೀನು ಏನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ದಾಷ್ಟವನ್ನು ತೋರಿಸ ಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಆದರೆ ಅವನು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಿಂತಿರುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಒಂದೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಮರೆತರೂ ಅದನ್ನು ಅವನ ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿಯಿಂದ ಅಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಆ ಒಂದು ಘಟನೆ ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನೇ ನನ್ನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದ ಶಾಲೆಗೆ ದಿನಾಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅವತ್ತೊಂದಿನ ನಾವು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ವಾಹನವೊಂದು ಬಂದು ನಮ್ಮ ಬಳಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ದಡೂತಿ ದೇಹದ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಾಹನದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತ 'ವಾಹನ ಹತ್ತಿ, ಶಾಲೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ, ಬನ್ನಿ' ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ವಾಹನವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ, ಅವನು ಯಾರು, ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ಆ ವಾಹನವನ್ನು ಹತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅಣ್ಣ ನನ್ನನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದಳೆದು, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಓಡು ಓಡು ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡ. ನನಗೂ ಯಾಕೆ ಎಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಜುಲುಮೆಯಿಂದಲೇ ಓಡುತ್ತಿದ್ದವಷ್ಟೇ. ರಸ್ತೆಯ ಕೆಳಗೆ ತುಸು ಇಳಿಜಾರಿನ ಪೊದೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಓಡಿದೆವು. ಓಡಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಯಾವುದೋ ಮುಳ್ಳುಗಿಡದ ಕೊಂಬೆ ಅಣ್ಣನ ಮೈಗೆ ತಾಗಿ, ರಕ್ತ ಒಸರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ನಾವು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಓಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆವು. ಅಣ್ಣ ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿ ಆ ದಡಿಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾನಾ ಎಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆತ ರಸ್ತೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ನಾವು ಓಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೆವು. ಇಬ್ಬರೂ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ಒಂದು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ಅಣ್ಣ ತನ್ನ ಮೈಗೆ ಆಗಿದ್ದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಯಾವುದೋ ಎಲೆಗಳ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ ನಾವು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಓಡಿ ಬಂದೆವು ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ತಣ್ಣಗೆ ಅವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವರು ಎಂದಿದ್ದ. ನಾನು ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದೆ. ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸೇತುವೆಗೋ, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗೋ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಅಂದಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಒಮ್ಮೆಗೆ ನನ್ನ ಮೈ ನಡುಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಲಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸಾವು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಬಂದರೆ ಒಪ್ಪಿ ಬಿಡಬಹುದೆನೋ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬದುಕುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಏನಾದರೂ ಕಾಣಿಸುವುದೇ ಎಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡೆ. ಕತ್ತಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏನಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದರೆ ಎಂದು

ಎಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಭಯ ಇನ್ನಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿತು. ಅಂತು ಅವತ್ತು ಅಣ್ಣನ ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿದೆ ಎಂದು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಅಣ್ಣ ಅದೊಂದೇ ಬಾರಿಯಲ್ಲ. ನಾನು ಈಜಲು ಹೋದಾಗ ಮುಳುಗಿದ್ದಾಗ ಎತ್ತಿದ್ದ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದ, ನನಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ, ಯಾರೋ ನನಗೆ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದ, ಹೀಗೆ ಸಾಲು ಸಾಲು ಅವನ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು ನಾನಂತು ಲೆಕ್ಕ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಣ್ಣ ನನಗಿಂತ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯವ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವನಲ್ಲಿ, ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು, ಇರುವ ಅಡಿಕೆ ತೋಟವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದವನು ಅಣ್ಣ, ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಓದಬೇಕು, ತಮ್ಮ ಓದಿದರೆ ಸಾಕಲ್ಲ ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣವೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಅವರಗಳ ಮಾತು ಸರಿ ಎನಿಸಿರಬೇಕು. ಅಣ್ಣ ಪಿಯುಸಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಕಗಳನ್ನೇ ಗಳಿಸಿದ್ದ. ತಾನು ಮುಂದೆ ಓದಬೇಕು

ಎಂದೂ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅಣ್ಣ ಏನಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿತ್ತಿರಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಊರೂರು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಆಗಾಗ ಹುಷಾರಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ತೋಟವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೇಂದು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೇಗೂ ಅಣ್ಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆಯೂ ಇರಬೇಕಾದವನಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ಅಣ್ಣನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣ ಅದಕ್ಕೇನು ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನೇನೂ ಸೂಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಬಯಕೆಯಂತೆ ಅಣ್ಣ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ಎಲ್ಲರ ಆಸೆಯಂತೆ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮಾಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.

ಇದೆಲ್ಲ ಆಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳು ಆಗಿತ್ತು. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ನನಗೆ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಂತ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆ ಬಗೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ. ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ, ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವೋ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣನ ವಿಧಿ ಲಿಖಿತವೇ ಹಾಗಿತ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಊರಿನವರ ಮಾತು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಇದ್ದರೂ ಊರಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹುಡುಗನೇ ಬೇಕಂತೆ. ಅದೆಲ್ಲ ಅವರವರ ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಆಸೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕಿಂತ, ನಗರದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಿದೆ ಎಂಬುದೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಾತೆಲ್ಲ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಿದೆ ಹೇಳಿ.

ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ದಾಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವರುಷವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ, ಅಣ್ಣನಿಗೊಂದು ಮದುವೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು ಜಾತಕವನ್ನು ಗೊತ್ತಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ, ಬಂದು

ಬಾಂಧವರು, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು, ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಕೂಡ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹುಡುಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತತ ಐದಾರು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ಅಪ್ಪ ಮನೆಗೆ ಸೊಸೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅರಸದ ಜಾಗವಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಬಿಟ್ಟು, ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ, ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪ್ಪ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಯಾರ್ಯಾರೋ ಬ್ರೋಕರ್ ಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೇಂದು ಅಪ್ಪ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತನ್ನದೈ ಒಂದು ಹುಡುಗಿ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸೆಟ್ ಆಗಿತ್ತು. ಹುಡುಗ, ಹುಡುಗಿ ನೋಡಿ, ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಕೂಡ. ಎರಡು ಮನೆಯವರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಬ್ಬರ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಮದುವೆಗೆ ಇನ್ನು ಒಂದು ವಾರ ಬಾಕಿಯಿರುವಾಗ, ಹುಡುಗಿ ಮತ್ಯಾರನ್ನೋ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ನಮಗೆಲ್ಲ ತೀವ್ರ ಆಘಾತವಾಗಿತ್ತು. ಅಣ್ಣನಂತೂ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ತಾನು ಇನ್ನು ಮದುವೆಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಠಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡವರೆಲ್ಲ ಕುಳಿತು, ಮತ್ತೆ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಾಗ ಸಾಕುಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ಮತ್ಯಾರೋ ಬ್ರೋಕರ್ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಡವರ ಮನೆಯ ಹುಡುಗಿಯ ಪ್ಯೂಪೋಸಲ್ ಒಂದು ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಐದು ಲಕ್ಷ ಹಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಒಂದು ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಅವರು ವಿಧಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಅಣ್ಣನ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದರು ಕೂಡ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣನೇ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನು ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾ ಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬ ಹೀಗೆ ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಒಡವೆ, ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಯಾರದ್ದೋ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋದಳಂತೆ. ಅಣ್ಣನಿಗೂ ತನಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಎಂಬ ಭಯ ಕಾಡಿತ್ತು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರ ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗುವಾಗ ಬಹಳ ತಡವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಂದೂ ಸೋಲವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಆತ, ಈಗ ಹುಡುಗಿ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ತಾನೇ ಸೋತುಹೋಗಿದ್ದ. ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕೈಚಿಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಮಗನಿಗೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಉದ್ವಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಅವನೇ ಹಪಹಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಯಾವುದೂ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೂ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ತನ್ನದೈ ನನಗೂ ಮದುವೆಯ ವಯಸ್ಸು ಮೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಣ್ಣನಂತೆ ತಮ್ಮನಿಗೂ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಹುಡುಗಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೇ ಎಂಬ ಭಯ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೊಂದು ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾಡದೇ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ 'ನಿನಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ನೋಡೋಣವೆಂದು' ಯಾವ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಸಾಧ್ಯ? ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ ಸಾಕಷ್ಟು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೊಂದು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಒಂದು ದಿನ ಅಣ್ಣನೇ ನೇರವಾಗಿ ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನಂತೆ. ತನಗೆ ಮದುವೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನೀವು ಇನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಬೇಡ. ತಮ್ಮನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಎಂದಿದ್ದನಂತೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣನಿಗಾಗುವ ಸಂಕಟ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಸಂಕಟ ಏನಿರಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ಊಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ ತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅವರ ದಾರಿಯನ್ನು ಸುಲಭ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ದಾರಿಯ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ.

ಅಣ್ಣನ ಆ ಧೋರಣೆಗೆ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಆ ನಿಲುವಿನ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾನು ಊಹಿಸಬಲ್ಲೆ. ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ 'ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ನೋಡೋಣ. ಸಿಗಬಹುದು' ಎಂದು. ಹಲವು ಸಲ ಕಾಡಿದ್ದೆ, ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅಣ್ಣನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಜೊಳ್ಳು ಮಾತುಗಳೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇನೂ

ಮಾತಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣನಿಗೊಂದು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಗಟ್ಟಿ ವಿಶ್ವಾಸ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನಿಗಾಗಿ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಮಾಡೋಣ, ಆಗಲಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಿಗಬಹುದು ಎಂಬೆಲ್ಲ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ತನಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡವೆಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಂತೆ ಹಠ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೆ ನಿರ್ವವಿಲ್ಲದೆ ನಾನೇ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆ ನನಗೆ ಹುಡುಗಿ ಸಿಕ್ಕು, ಮದುವೆ ಸೆಟ್ ಆಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣನೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದ. ಹುಡುಗಿ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವಳು. ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅಂತವಳು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ಅಂತೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಜ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮದುವೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮೋಸವಾಯಿತು ಎಂದೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

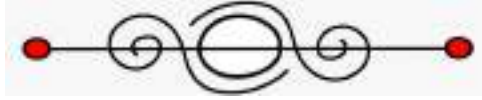
ಮದುವೆಯ ದಿನ ನಾನು ಬಾಸಿಂಗ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೆ. ಯಾರ್ಯಾರೋ ಬಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಕ್ಕು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಹಿಂಸೆಯಾದಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇದ್ದಾನಾ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನು ಮದುವೆಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಯಾಕೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತರು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಾ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕರೆಯುವುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅವಳು ಪಂಪ್ ಸೆಟ್ ಏನೋ ವರ್ಕ್ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಣ್ಣ ಅದನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಳು. ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಚೂರಿ ಹಾಕಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ಅದೊಂದು ನೆಪವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಯಾರಿಗೂ ಮುಜುಗರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಅನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಮ್ಮ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಳು.

ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಿಯಂತೆ ಮದುವೆ ನಡೆಯಿತು. ಮದುವೆಗೆ

ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ನಮಗೆ ವಿಶ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಂಟಪದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿರಬಹುದೇ ಇಣುಕಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ಯಾರಲ್ಲೋ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನೂ ಹಾಗೆ ಕೇಳಬೇಕೇ ಎಂಬ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಕಾಡಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಎಲ್ಲಾ ಬಂದು ವಿಶ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ ಅವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ 'ವೇರ್ ಇಸ್ ಯುವರ್ ಬ್ರದರ್' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ತಡವರಿಸುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರಬೇಕು, ಪರಿಚಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಣ್ಣ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಎನಿಸಿತು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗಂತು ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ಅಂತು ನಮ್ಮ ಮದುವೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು.

ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಸ್ತದ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಅಣ್ಣ ಮಲಗುವ ಮಹಡಿಯ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಗೆಳೆಯರು, ನೆಂಟರೆಲ್ಲ ಶೃಂಗರಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಣೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿರಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಾಡಿ, ಹಣ ಕೊಡುವಂತೆ ಪೀಡಿಸಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ನಾನೇ ಸೋತವರಂತೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಯಾರೋ ಪ್ರಸ್ತದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಣ್ಣನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ನಾನು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನ ಹಾಸಿಗೆ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತೆ. 'ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಹಾಸಿಗೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ತಂದುಕೊಡಲೇ' ಎಂದು ಹೇಳೋಣವೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಮಾತುಗಳು ಯಾಕೋ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಒಳಗೆ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು.

 Sangeeta Bhat

Coconut Shell Saaru

ತೆರಿನಕಾಯಿ ರೆರಟೆ ಸಾರು

Shwetha Rammohan

Ingredients

- Coconut shell - 2, ● Green chili - 2
- Jaggery - 1 lemon size
- Tamarind pulp - 5Tbsp
- Turmeric powder - 1/4Tsp
- Salt ● Water

- Seasoning:** ● Oil, ● Mustard seeds
- Dry red chili, ● Curry leaves

Method :

To begin with, wash, trim and clean the outer/inner part of a coconut shell.

Next, put the cleaned coconut shell into a vessel and add clean water. Let it soak in water for about 10-12 hours.

Post 12hrs, sieve the water so as to remove any unwanted tiny particles in the water, and then put only the shell again in water. Furthermore, add slitted green chili, jaggery, tamarind pulp, turmeric powder as well as salt to the water. Then, place the vessel on the stove and start heating it. Let the water boil nicely for 20-30 minutes. Once boiled, carefully take out the coconut shell from the water mixture.

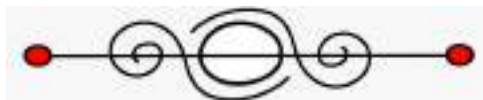
Finally, season with mustard seeds, oil, dry red chili & curry leaves.

The healthy and tasty 'Coconut Shell Saaru' is ready to serve with rice.

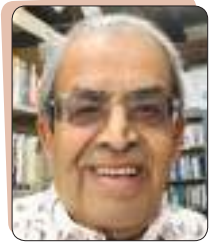
Note:

This saaru has many health benefits.

- Remedy for diabetes.
- Good for stomach ulcers and acidity.

Give Back to Your Own Community and Make a Difference

Subru Bhat
Union City, California

Community is defined in a number of ways. Communities of people brought together by geographic boundaries are the focus of this article. It is the city or county you live in. It is the School District you live in. It is even the Water or Sanitary District you live in! In other words, there are many opportunities.

We all know what volunteering is. There is no expectation of a paycheck or monetary benefit for the work you do. You do it for only one reason: you want to do it as a service to others. Volunteering in community-related activities is beneficial for both the individual and the community.

It is natural to question why one should do volunteer work when there is so much work to do in the traditional family life. I have attempted to summarize some of the published points in this regard:

1 You make a difference: There are ongoing activities in your community that are traditionally done by volunteers and no public fund is available for this purpose. You influence the local organization in accomplishing its goals that

benefit the community you live in. Volunteering strengthens the community in general.

2 You get a chance to give back: We like to support the community resources that we might have used or see others using them. We are indirectly benefited from such resources anyway as these resources are essential for a vibrant community. It is an excellent opportunity to give back!

3 Volunteering encourages civic responsibility: What is civic responsibility? It is active participation in the public life of a community in an informed, committed, and constructive manner, with a focus on the common good. It is easy to be a “couch potato” (lazy person) and criticize things not going well in your opinion compared to getting into action and trying to make things better.

4 You learn a lot: We are typically busy with our careers and family-related activities and insulated from learning what is going on in the community, and how the local government functions unless we make an effort in this regard. One can learn how the local government works and what resources are available to the residents.

The best way to volunteer is to match your personality and interests with the opportunities available in your community.

Here are a couple of suggestions in this regard on how to explore the possibilities:

- 1 Someone in your network could be doing volunteer work and may have useful information.
- 2 Check the websites of local organizations like City or County websites which have volunteer positions listed.

Here are some examples of such opportunities at different organizations based on my experiences:

- 1 **City:** There are volunteer positions like becoming City Commissioners in various Commissions such as Planning, Human Resources, Senior Citizens, Parks and Recreation, Youth, Arts, etc. The requirements and workloads could vary dramatically from Planning to that of an Arts Commission in terms of how often they meet, what day of the week, and whether it is in the evenings or normal daytime working hours, etc.
- 2 **County:** Alameda County, the county I live in, has almost 100 Boards and Commissions listed on its website. These include the Public Health Commission, Library Advisory Commission, Mental Health Advisory Board, Juvenile Justice Coordinating Council, Mosquito Abatement District, Housing and Community Development Board.
- 3 **School Districts:** Each School District typically has an elected Board and various committees such as Finance, Technology, Facilities, Policy, etc.
- 4 **Special Districts:** Special districts are local governments created by the people of a community to deliver specialized services essential to their health, safety,

economy, and well-being. A community forms special districts, which are political subdivisions authorized through a state's statutes, to provide specialized services that the local city or county does not provide. There are more than 30,000 special districts in the USA. Some of them have elected members in the Board and some have the City Councils within their jurisdiction appoint the Board members to represent each of the cities. Those appointed by the cities are filled by volunteers.

- 5 **Religious Organizations such as Hindu Temples:** Temples always look for volunteers to deliver diverse services. In addition to these, they could be looking for volunteers to be part of the Board of Trustees to manage the temples.
- 6 **Service organizations:** Rotary, Lions, and Kiwanis Clubs are the most common examples. These are great organizations focused on providing service locally and outside. One main difference with the other areas listed above is that typically there is a fee to become a member. Meetings are quite often either breakfast or lunch/dinner time meetings. Therefore, the cost is much more, but the rewards are there, too. You get to meet people with similar interests, and these organizations also provide a relaxed social meeting to accomplish the goals of the local chapter, based on their well-established guidelines.
- 7 **Others:** There could be service organizations like School Foundations focused on supporting only the local schools by awarding grants and scholarships. Join-

ing one of these provides an excellent opportunity to support the schools that your kids or grandkids attend(ed). I am part of the New Haven Schools Foundation which has donated a little over \$100,000 in teacher grants this year and a little over \$200,000 in scholarships to the graduating local high school seniors. We award scholarships based on financial needs, irrespective of the GPAs. The emphasis is to support the seniors in going for the collegiate education of their choice. I have been reviewing scholarship applications for the Foundation even before I joined it formally. I get tears in my eyes while reading some of these applications.

Some of these positions may come with a nominal stipend or allowance of anywhere from \$50 to \$100 per month.

I am currently doing the following volunteer work:

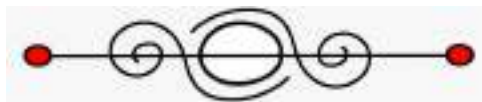
No.	Organization	Years	Comment
1	Trustee, Alameda County Mosquito Abatement District Board	6	Was President of the Board for 2021-2022; term expires in January 2026
2	Alameda County Library Advisory Commissioner	2	Reappointment for another 2 years in January 2024.
3	Treasurer, New Haven Schools Foundation, Union City, CA	4	
4	Measure A Citizen Oversight Committee, County of Alameda (to review the expenditure of the Essential Health Care Services Tax Fund)	--	Appointment in January 2024 for 4 years.

Here is a list of my past affiliations at various times within the last 20 years:

1	Union City Human Relations Commissioner
2	Alameda County Public Health Commissioner
3	Trustee, Fremont Hindu Temple, Fremont, CA
4	Member, Rotary Club, Union City (member of the Governing Board also)
5	Board member, Mosquito and Vector Control Association of California
6	Board Member, Syntex Syva Alumni Association

I will be happy to share more with you if you contact me directly.

It is extremely rewarding mentally and gives cognitive training as well. Cognitive training involves structured activities designed to enhance memory, reasoning, and speed of processing. You choose your social circles and connect with your communities.

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು

K.V.Bhat
Bangalore

2 022ರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಸಂಬಂಧಿ ಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ತುಣುಕು:

‘ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹಾರವರ್ಡ್ನೋ, ಕಾರ್ನಿಗಿ ಮೆಲನ್ನೋ?’

‘ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎರಡಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ’

‘ಹೌದೇ? ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಿದ್ದಾನೆ, ಅಡ್ಮಿಶನ್ ಸುಲಭ ಅಲ್ಲವೇ? ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅದೃಷ್ಟ ಅಂತಾರೆ.’

‘ಅಂದ್ರೆ ಅವನು ರೋಬೋಟಿಕ್ ಮಾಡ್ಡೇಕು ಅಂತಿ ದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಮಿಷಿಗನ್ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗುವುದು.’

ಕ್ರಿ.ಶ. 600ರ ಸುಮಾರು ಅಂದರೆ 1400 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೋಮದೇವನ ಕಥಾಸರಿತ್ಯಾಗದ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ-

ಗಂಗಾನದಿ ತೀರದ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶ, ಅಂತರ್ವೇದ ಎಂಬ ಒಂದು ಊರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಪಂಡಿತ ವಸುದತ್ತ ತನ್ನ ಮಗ ವಿಶುದತ್ತನೊಂದಿಗಿನ ಸಂಭಾಷಣೆ

‘ಮಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋದು ಅಂತ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಿಯಾ? ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಿಯಾ?’

‘ಹೌದು, ನಲಂದಾಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಒಲವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗುವುದೂ ನನಗೆ ಕಷ್ಟ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ವಾರಣಾಸಿಗೆ ಹೋಗು ಅಂತಿದ್ದಾಳೆ. ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಸಮೀಪ ಇದೆ ಅಂತ.’

‘ನೋಡು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾದರೆ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ನೆಲೆ ಸಿಕ್ಕಂತೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಜರುಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನೀನು ನಿನ್ನ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಈ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ನಲಂದ ವಾಗಲೀ ವಾರಣಾಸಿಯಾಗಲೀ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ

ದೂರದ ವಲ್ಲಭಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೇ ಸರಿಯಾದದ್ದು. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರವೂ ವಲ್ಲಭಿಯಲ್ಲಿದೆ’. ಕೊನೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಮಗ ನಲಂದಾ ಅಥವಾ ಸಮೀಪದ ವಾರಣಾಸಿ ಬಿಟ್ಟು 1400 ಕಿ ಮಿ ದೂರದ ವಲ್ಲಭಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಆಯ್ದು ಈ ಹೋಲಿಕೆ ಏನೋ ಸರಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಅಂದರೆ ಬೋಧನೆ ಕಲಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯವಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಜೊತೆಗೆ ಅರ್ಥಕೋಶ ಹೇಳುವಂತೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಂದರೆ an institute of higher learning providing facilities for teaching and research and authorised to grant academic degrees. ಹಾರ್ವರ್ಡ್, ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸಯನ್ಸ್ ನಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಈ ಆಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಪೂರ್ವ 1000 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1835ರ ವರೆಗೆ ಅಂದರೆ 2835 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಅವಧಿಯ ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಭೌತಿಕ ರಚನೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಠ್ಯ ವಿಷಯಗಳು, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಲ್ಲವೂ ದಾಖಲೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಲಭ್ಯ ಇವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಕ್ಷಶಿಲಾ, ನಲಂದಾ, ವಿಕ್ರಮಶಿಲಾ, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ಸಾಲೊಟಗಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ಯೂವೆತ್ಯಾಂಗ್, ಇತಿಂಗ್ರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳು ಅತಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದವುಗಳು. ತಕ್ಷಶಿಲೆಯನ್ನು ಫಾಹಿಯಾನ್ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದರೆ ನಲಂದಾ, ವಿಕ್ರಮಶಿಲಾ, ವಲ್ಲಭಿಗಳನ್ನು ಹ್ಯೂವೆನ್ ತ್ಯಾಂಗ್ ಮತ್ತು ಇತ್ತಿಂಗ್ರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಕ್ಷಶಿಲಾ ಈಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ರಾವಲ್ಪಿಂಡಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ನಲಂದಾ ಭಾರತದ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇವೆರಡರ ಅವಶೇಷಗಳು ವರ್ಲ್ಡ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ತಾಣ ಗಳಾಗಿವೆ. ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಂದ ನಾಶಹೊಂದಿದರೂ ಸಂದರ್ಶಕರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಅಷ್ಟು ಅವಶೇಷಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಪಾಹಿಯಾನ್ ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷು, ತನ್ನ 60ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬೌದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಬಂದಾತ (399-412 ಕ್ರಿ.ಶ.). ಹ್ಯೂವೆನ್ ತ್ಸಾಂಗ್(ಕ್ರಿ.ಶ. 630) ತನ್ನ 27 ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಭಾರತದ ನಲಂದಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಸೂತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರು, ಕುಲಪತಿ ಶಿಲಾಭದ್ರರ ಶಿಷ್ಯನಾದ. ಪಾಹಿಯಾನ್‌ನಂತೂ ಚೀನಾದಿಂದ ಸುಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ತಿಂಗಳು ತಂಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ- ಕೇವಲ ನಲಂದಾದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಒಂದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ.

ಇವರ ಬರಹಗಳ ಆಯ್ದ ತುಣುಕುಗಳು ಹೀಗಿವೆ-

- 'ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸುತ್ತ ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ಎತ್ತರದ ಗೋಡೆ ಇದೆ. ಒಳಗೆ ಬೃಹತ್ತಾಗಿ ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ, ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಎಂಟು ಕಟ್ಟಡಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲೂ ನೂರಾರು ಕೋಣೆಗಳಿವೆ. ಕಟ್ಟಡಗಳ ಉದ್ದ 200 ಅಡಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜಾಸ್ತಿ. ಗೋಡೆಗಳು 6 ಅಡಿ ದಪ್ಪ (ಮಹಡಿಗಳನ್ನು ಭರಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ?) ಕೋಣೆಗಳು 9 1/2 ಅಡಿ, ಕೆಲವು 12 ಅಡಿ+12 ಒಳ ಆಯವಿದೆ'.
- 'ಕೋಣೆಗಳೊಳಗೆ ದೀಪ ಇಡಲು, ಪುಸ್ತಕವಿಡಲು ಸ್ಥಳ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಡುಗೆ ಮತ್ತು ಭೋಜನ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯಗಳೂ ಇವೆ'.
- 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ 8 ಬೃಹತ್ ಕೊಳಗಳಿವೆ'.
- 'ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹದವಾದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸಿ, ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಲೋಹದ ತಗಡುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ'.
- 'ಮೂರು ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿವೆ. ರತ್ನಸಾಗರ, ರತ್ನೋದಧಿ, ರತ್ನರಂಜಕ. ಇವು ಬಹು ಮಹಡಿಯವು. ಇದರಲ್ಲಿ ರತ್ನಸಾಗರ ಒಂಬತ್ತು ಮಹಡಿಯದ್ದು'. (ಬಖ್ತಿಯಾರ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಸೈನಿಕರು ವಿದ್ಯಾಪೀಠವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟರು. ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಉರಿದು ಭಸ್ಮವಾಗಲು ಪೂರ್ತಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿಯಿತಂತೆ.)
- 'ಭಾರತದಿಂದಲ್ಲದೆ ಮಂಗೋಲಿಯಾ ಚೈನಾ, ಕೊರಿಯಾ ಟರ್ಕಿ, ಟಬೇಟ್ ದೇಶಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ'.
- 'ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಕೇವಲ 20%

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ'.

- 'ಆದರೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕಲಿಕೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 8500 ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರು 500, ಅನುಪಾತ 17:1
- 'ಊಟಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನಿದ್ರೆಗೆ ಆರಾಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ವೇಳಾ ಪಟ್ಟಿ ಇದೆ. ಸಮಯವನ್ನು ನೀರು ಗಂಟೆಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಡೋಲು ಬಡಿದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ'.
- 'ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯದ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಹಿರಿತನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ಸಮಿತಿ ಇದೆ'.
- 'ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ವೇದಾಂತಿ, ಲೋಕಾಯತಿ ಯಾವ ಪಂಥದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ ಬೇಧ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ನಂಬಿಕೆಗಿಂತಲೂ ಅರ್ಹತೆಯ ಆಧಾರವೇ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮಾನದಂಡ'.
- 'ನಲಂದಾದಲ್ಲಿ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ 100 ಉಪಾನ್ಯಾಸಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ'.

ನಲಂದಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ವೇದ, ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಆಯುರ್ವೇದ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ತರ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದರ ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಬೌದ್ಧಾಧ್ಯನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದರೂ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಲಂದಾದ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೆಂದರೆ ವಿಕ್ರಮಶಿಲಾ ಮತ್ತು ಉದಂತಪುರಿ. ವಿಕ್ರಮಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯನ ಬೌದ್ಧ ಭೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಣಿತ, ಖಗೋಲ, ವ್ಯಾಕರಣ. ಯುದ್ಧಕಲೆ, ನಗರಯೋಜನೆ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ನಲಂದದೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಕಾಲೀನವಾಗಿದ್ದ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು ನಾಗಾರ್ಜುನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂದರೆ ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು 3000 ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲಿಗೆ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ತಕ್ಷಶಿಲೆಯ ವಿಚಾರ. ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಮಕ್ಕಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗೃಹದಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜಪುತ್ರನೊಬ್ಬನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ ಇಷ್ಟವಾಗದೆ ತಕ್ಷಶಿಲಾ 'ಡೌನ್ ಟೌನ್' ನಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ

ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆ ಇದೆ.

ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನಿಗೆ ವೈದ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಜೀವಕ ಕುಮಾರ ಇಲ್ಲೇ ವೈದ್ಯ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತದ್ದು. ಇವ ಜನಿಸಿದ್ದು ಮಗಧ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ರಾಜ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಕೆ ಇವನ ತಾಯಿ. ಇವನ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಭೆ ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜ ಬಿಂಬಿಸಾರನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. (ಇವನು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನ ಮಗ ಬಿಂದುಸಾರನಲ್ಲ) ತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದು 'ನಿನ್ನ ಮಗ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಿದ್ದಾನೆ, ದೊಡ್ಡ ವೈದ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ, ತಕ್ಷಶಿಲೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' 1500 ಕಿಮಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಜೀವಕ ಏಳು ವರ್ಷ ಸತತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವೈದ್ಯ ವಿದ್ಯೆ, ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪಾರಂಗತನಾದ. ಅವನನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ರೀತಿ ಅತಿ ಕುತೂಹಲದ್ದು. ಅವನು ವೈದ್ಯ ವೃತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿ ತಯಾರಾಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗ ಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು.

'ನೋಡು ಈ ತಕ್ಷಶಿಲೆಯ ಒಂದು ಯೋಜನ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಸುತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಂದ ನೀನು ಔಷಧ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಸ್ಯವನ್ನು ಅಗೆದು ಬೇರು ಸಮೇತ ತಾ' ಅಂದರು. ಜೀವಕ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಎನ್ನದೆ ಒಂದು ಯೋಜನ {12 ಮೈಲಿ} ಸುತ್ತು ಹೊಡೆದ. ತಕ್ಷಶಿಲಾ ವಿವಿಧ ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಮಣೀಯ ಸ್ಥಳ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಗುರುವೃಂದದ ಬಳಿ ಬಂದ.

'ಯಾಕೆ ಬರಿಗೈಲಿ ಬಂದೆ? ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲವೋ?'

'ಗುರುಗಳೇ, ಇರುಳು ಹಗಲು ಅನ್ನ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹುಡುಕಿದ್ದೇನೆ. ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ಸಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸಿದ್ದೇನೆ. ಔಷಧವಾಗದ ಒಂದು ಸಸ್ಯವೂ ನನಗೆ ದೊರಕದೆ ಹತಾಶನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ನಾನು ವೈದ್ಯ ವೃತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನಲ್ಲ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಯಿತು'.

ಅವ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣ ನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವ ವೈದ್ಯ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅವನ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದೇ ಈ ವೃತ್ತಿಗೆ ಇಳಿಯಬೇಕಿತ್ತು. ಜೀವಕ ಮಗಧದಿಂದ ಪಾಟಲೀಪುತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಇಡೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಔಷಧ ಉಪಚಾರಗಳ

ರುವಾರಿಯಾದ. ತಕ್ಷಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ 18 ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದವು.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯವಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜನರ ಜೀವನ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲೂ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡ ಬೇಕಾದದ್ದು ಸತ್ಯ. ತಕ್ಷಶಿಲೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೋಧಕರಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವರ ಸಾಧನೆ, ಕೊಡುಗೆ ನೋಡುವ. ಪಾಣಿನಿ- ಅಷ್ಟಾದ್ಯಾಯಿಯ ಕರ್ತೃ, ಮಹಾಭಾಷ್ಯ, ಯೋಗ ಸೂತ್ರಗಳ ಕರ್ತೃ, ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ತುತವೋ ಇಂದಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಇಂದು ಕೇವಲ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಯೋಗ 9 ಬಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ಚರಕರು ಬರೆದ ಚರಕ ಸಂಹಿತೆ, ಶುಶ್ರುತರ ಶುಶ್ರುತ ಸಂಹಿತೆ, ಇಂದಿಗೂ ಆಯುರ್ವೇದ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಶುಶ್ರುತ 150 ಉಪಕರಣಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತಕ್ಷಶಿಲೆಯಲ್ಲೇ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯ ಚಾಣಕ್ಯರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಓದದವರೇ ಇಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಮೇರಿಕಾದ ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣವಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ. ಇದರ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ವರಾಹಮಿಹಿರ ಪಂಚ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಸಂಹಿತ ಕರ್ತೃ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕುಲಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮಗುಪ್ತ ಸೊನ್ನೆ ಕೂಡಾ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂದು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಂಶೋಧಿಸಿದಾತ. ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಚಾರ್ಯ ಕುಲಪತಿ ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಿಜ್ಜರಗಿ ಗ್ರಾಮದವರು. ಇವರು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿರೋಮಣಿಯ ಕರ್ತೃ. ಇದರ ಲೀಲಾವತಿ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ arithmetic, geometrical progression, solid geometry, shadow of gnomon, indeterminate equation ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪಠ್ಯ ಇವೆ. ತನ್ನ 36ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 1150 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಮೆಕಾಲೆ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ತನಕ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 700ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿತ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿತ್ತು. ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಖಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಖಗೋಳ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ 27 ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ 27 ಕಿಂಡಿಗಳಿಂದ 8 ಮಾಳಿಗೆಯ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯವಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಖಗೋಳ ಮತ್ತು ಗಣಿತ

ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ 1274ರಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಇಲ್ತುತ್ ಬಿಂಕಿ ಇಟ್ಟು ನಾಶ ಮಾಡಿದ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಅಲಭ್ಯವಾಗಲು ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೂ ಕಾರಣವೇ? ಹೌದು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉತ್ತಮ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದವು. ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಂದರೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಚರಕ ಸಂಹಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿರೋಮಣಿಗಳ ಪ್ರತಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಾಳಿಕೋರರ ಬೆಂಕಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳು ತುತ್ತಾದರೂ ಇವು ನಮಗೆ ದೊರಕುವಂತಾದವು. ಆದರೆ ಅಪರೂಪದ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಾಶವಾದವು.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು? ಪಾಣಿನಿಯೇ ಋಣಾತ್ಮಕ (negative) ಅಂಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಘಟದೊಳಗೆ ತಾಳೆಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಿ ಒಂದನ್ನು ಆರಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸುವುದು; ಆಚಾರ್ಯ ವೃಂದದ ಎದುರು ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ನಲಂದಾದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಾರ್ಥಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ತು. ಇದನ್ನು ಆಯಾ ವಿಭಾಗದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ದ್ವಾರ ಪಂಡಿತ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರುಗಳು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು. ವಿಕ್ರಮಶಿಲ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಎಂಟು ದ್ವಾರಗಳಿದ್ದವು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಟು ದ್ವಾರ ಪಂಡಿತರ ಹೆಸರುಗಳು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ

ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ತಯಾರಾಗಲು ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಟ್ಯೂಶನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ GMAT ಗೋ IAS ಗೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಖಾಸಗಿ ಟ್ಯೂಶನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇರುವಂತೆ.

ಈ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನೂರಿನೂರು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ತಾಳಗುಂದದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ 800 ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದೇ ರೀತಿ ನಾಗಾರ್ಜುನ ಪಾಲಕ್ಕಾಡ್ ಎನ್ನಾಯಿರಂ, ಸೂರಕ್, ಅಜಂತ, ಎಲಿಚಪುರ, ರತ್ನಗಿರಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಲೋಟಗಿ, ಹಂಪಿ, ಬನವಾಸಿ, ಪುಷ್ಪಾವತಿ, ತಾಮ್ರಲಿಪ್ಪಿ, ಜಗದ್ದಾಲ, ಅಯೋಧ್ಯಾ, ಶ್ರಾವಸ್ತಿ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಶಾರದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಾಪಿ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಂಚಿಯಂತೂ 3000 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಕಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ. ಕಮಾರಿಕೆ, ಹಡಗು ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದು- ಇಂದು ಅಲ್ಲಿ ಮಠಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದು ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ.

ಮೆಟಲರ್ಜಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ತುಕ್ಕೇ ಹಿಡಿಯದ ಕಂಬಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ದೆಹಲಿಯ ಕುತುಬ್ ಮಿನಾರ್ ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹವು ಹಲವಾರಿವೆ. ಕಟೀಲು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೂ ಒಂದು ಇದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಉಕ್ಕು ಉತ್ಪಾದ್ಯದ್ದಾಗಿತ್ತು. ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ, ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಉರ್ಕುನ (wootz steel) ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಡಮಾಸ್ಕಸ್‌ಗೆ

ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೇ ಸತುವಿನ (zinc) ತಯಾರಿ, ಇದು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ. ಸತುವಿನ ಅದಿರನ್ನು 2000ದಿಂದ 2500 ಒಳಗೆ ಕಾಯಿಸಿ, ಸತು ಆವಿಯಾದಾಗ ಬಟ್ಟೆ ಇಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕ ಕಾಯಿಸಿದರೆ ಅದು zinc oxide ಆಗಿ ನಿಶ್ಚಯೋಜಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಮಹದೇವನ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಟನ್ ಸತುವಿನ ರಫ್ತು ಆಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಏಕ ಸ್ವಾಮ್ಯದಿಂದ.

ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ 1000 ದಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1800ರ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ 200ಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿದ್ದವು. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇಷ್ಟಿರಬೇಕಾದರೆ ಇವಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಬಲವತ್ತದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. 'ವಿದ್ಯಾರಂಭ' ಅನ್ನುವ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ 8ರಿಂದ 12 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಇಂದಿಗೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲೋ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೋ ಇದು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಈ ಕಲಿಕೆ ಮುಂದೆ ಘಟಿಕಾದಲ್ಲೋ ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲೋ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳಲ್ಲೋ ಗುರುಕುಲಗಳಲ್ಲೋ ವಿಹಾರಗಳಲ್ಲೋ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಸ್ನಾತಕ ಅಥವಾ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೆಂದರೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೋದನೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲದೆ ಆವಿಶ್ಕಾರಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ, ಸುಧಾರಣೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಎಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ 8500 ಸಂಖ್ಯಾ ಬಲ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 1000, 3000ದವು ಸಾಕಷ್ಟು ಇದ್ದವು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುವ ಸ್ನಾತಕ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶವಿತ್ತೇ? ಇವರಿಗೆ ದೇಶದ ಅಸಂಖ್ಯ ರಾಜ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಾಮಂತರ ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು. ದೇಶದ ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಹೊಂದಿದ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನು ದೋಚುವ ಮೊದಲು ಜಗತ್ತಿನ GDPಯ 73% ಭಾರತದ ಪಾಲಿರಲು

ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಕಾರಣ. ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ಕಾಶ್ಮೀರ, ನಲಂದ ಬೆಂಕಿಗಾಹತಿಯಾದರೂ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಈ ಭಾರತೀಯ ಅಸ್ಮಿತೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೆಕಾಲೆ ಆಂಗ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನೂ ಉರಿಸದೆ, ಭಕ್ತಿಯಾರ್ ಖಿಲ್ಜಿ, ಇಲ್ತುತ್, ಸಾಧಿಸಲಾಗದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ನಾಶ ಮಾಡಿದ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರವೂ ಮೆಕಾಲೆಯ ಶಿಷ್ಯಂದಿರ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಅಸ್ಮಿತೆ ನರಳಾಡುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ನಲಂದಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಬಖ್ತಿಯಾರ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವೇನೋ ಮಾಡಿದ. ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೆಲವನ್ನು ಪುನಃ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರಕಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಅಂದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು. ನಲಂದಾದ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಜೈನ ಮತ್ತು ಟಿಬೆಟಿನ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅಂದಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದರು. ಟಿಬೆಟಿನ ಈ ನಿಧಿಯನ್ನು ದಲೈಲಾಮ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಂದು ಇವು ಇಂದು ಕೊಲಂಬಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿದೆ. ಇವು ಈಗ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನು ಪುನಃ ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಪ್ರೊ. ರಾಬರ್ಟ್ ಇನಫಿನಿಟಿ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನವರು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಸುಮಾರು 200 ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಮತಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಖಗೋಲ, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

1790ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಶಾಖೆಗಳಿದ್ದವು. ಶಾಂತಿಪುರ, ಗೋಪಾಲಪುರ ಮತ್ತು ನವದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ. ನವದ್ವೀಪ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ 1100 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರೆ 150 ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಇದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರು ಮುರ್ಶಿದಾಬಾದ್ ನವಾಬನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ.

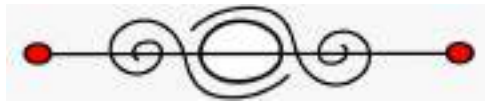
ಇಂಟಲೆಕ್ಚುವಲ್ ಪ್ರೊಪರ್ಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಆಧುನಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಹಕ್ಕು. ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲೇ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಗಳಿವೆ. ಮಿಥಿಲಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ವಿಲಕ್ಷಣ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳಿಂದ ಹೊರ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಪಿಯೂ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸುಮಾರು 1480ರಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎನ್ನುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಜಾಣತನದ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡ. ತಾನು ನಾಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧಕನಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಳೆಗಳಿರುವ ತತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿ, ತತ್ವಬೋಧ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. ನಿಯಮಾವಳಿಗಳಂತೆ ಕಾಪಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ನಾಡಿಯಾಕ್ಕೆ ವಾಪಾಸಾಗಿ ನಾಡಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ತಾನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪಕ್ಕೆಳಿಸಿ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಆದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪದವಿ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲವೇ? ವಾಸುದೇವ ಸಾರ್ವಭೌಮ ತನ್ನ ಪಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯ ರಘುನಾಥನನ್ನು ಮಿಥಿಲಾದ ಆಚಾರ್ಯ ವೃಂದದೊಂದಿಗೆ ವಾದದ ಪಂಥಾಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದ. ಮುಕ್ತ ಚರ್ಚೆ ಮಿಥಿಲಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಚರ್ಚಾಭವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಯಾರೊಬ್ಬನೂ ಜಯಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಿಥಿಲಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ನಾಡಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅರ್ಥಕೋಶ ಹೇಳುವಂತೆ ಪದವಿ ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಅಂದಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹೊಂದಿದ್ದವು ಅಂದಂತಾಯ್ತು.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ಬೃಹತ್ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಊಟ, ವಸತಿ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಬಹು ಮೊತ್ತದ ಹಣದ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಕೇವಲ ಕನಿಷ್ಠ ಊಟ, ತಿಂಡಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಲು ಹಣ್ಣು, ಆಗತಾನೇ ಕೊಯ್ದ ಹಣ್ಣು, ಒಣ ಹಣ್ಣುಗಳೂ

ದೊರೆತು ಸಮೃದ್ಧಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಹ್ಯೂವನ್ ಶ್ಯಾಂಗ್ ಪ್ರಕಾರ ಅವನಿಗೆ '130 ತಾಜಾ ಅಂಜೂರದ ಹಣ್ಣು'ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಈ ಆದಾಯದ ಮೂಲವೆಂತೂ? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ರುಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಹೊಸದರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ನಿಃಶುಲ್ಕವಾಗಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸರಬ ರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾಜರುಗಳು ಉಂಬಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗೆ ಶುಲ್ಕ ನೀಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ರಾಜ - ಗ್ರಾಮವೊಂದರ ಪೂರ್ತಿ ಆದಾಯವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಅಂತ ಆಚ್ಛೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವತಃ ಚಾಣಕ್ಯರು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನನ್ನು ಪಾಟಲೀಪುತ್ರದಿಂದ ತಕ್ಷಶಿಲೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರು. ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ ಅನ್ನುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾಗಿದ್ದು, ತಕ್ಷಶಿಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯನೀಡಿದ್ದ. ರಾಜಪೋಷಣೆಯು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಉನ್ನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯ್ತು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ದೇವಾಲಯಗಳ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವೇ ವಿನಃ ಅವು ಲಾಭಗಳಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದೂ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾನು ಓದಿದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವರು ನಿಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ತಾವು ಕಲಿತ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಭಾವದಿಂದ ನೀಡಿದರೆ, ಇನ್ನು ಹಲವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೀಟುಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ದಾಹ ಹೇಗಿತ್ತೋ ನವ ಭಾರತೀಯರಿಗೂ ಅದೇ ಮಟ್ಟದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯ ದಾಹ ಇದೆ. ಇದರ ಲಾಭ ಭಾರತ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯದಿದ್ದಾಗ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುಂದರ್ ಪಿಚ್ಚಿ ಆಗಿಯೋ, ನಡೇಲಾ ಆಗಿಯೋ, ಅಭಿಜಿತ್ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ ಆಗಿಯೋ, ಹರ್ ಗೋವಿಂದ್ ಖುರಾನ ಆಗಿಯೋ ವಿಜ್ರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಯ

Jyotsna Bhat
Maple, Ontario, Canada

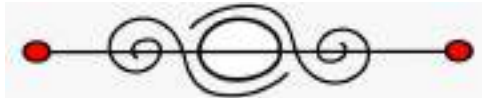
ಒಂದು ದಿನ ನಾ ಕುಳಿತಿರಲು, ಬಂದವು ಯೋಚನೆಗಳು ಹಲವು
ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಮಯ ಕಳೆದಿರುವ ಆಲೋಚನೆ
ಮನಕೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ತಂದಿತು ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ, ನಾ ಬಂದೆನು ಈ ನಾಡಿಗೆ
ಮೊದಲ ಚಳಿಗಾಲ ಮೊದಲ ಬೇಸಿಗೆ, ಹೊಸ ಹಣ್ಣು ತಿನಿಸುಗಳ ಅನುಭವಿಸಿದ
ಆ ಸುಂದರ ದಿನಗಳ ನಾನು ನೆನೆದೆನು

ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಅವರ ಬಾಲ್ಯದ ಆಟ
ಶಾಲೆಯ ಆ ಮೊದಲ ದಿನ, ಶಾಲೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕರೆತರುವ ಆ ಓಡಾಟ
ಅವರ ಹಲವಾರು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ
ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ ಆ ದಿನಗಳು
ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಸುಮಧುರ ನೆನಪುಗಳು

ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಮನೋರಂಜನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ
ಅವರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿ, ಕಲಿಸಿ
ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಆ ದಿನಗಳು, ಅವರ ಚೊತೆ ಆಡಿ,
ಕುಣಿದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ ಆ ನೆನಪುಗಳು

ಪರದೇಶಗಳ ತಿರುಗಿದ್ದು, ಅಜ್ಜಅಜ್ಜಿ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದು
ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕಲಿಸಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಹಬ್ಬ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ತಿಳಿಸಿದ್ದು
ಮನದಲಿ ದೇವರ ನೆನೆದು ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಎದುರಿಸಿದ್ದು
ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನೆನಪುಗಳ ಕ್ಷಣಗಳಿವೆ, ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ

ಈ ದಿನಗಳು ಹೇಗೆ ಕಳೆದವು ಎಂಬುದು ನಾನರಿಯೇ
ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳು ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ನಾ ಕಂಡಿದ್ದೆ
ಉತ್ಸಾಹವು ಎಂದೂ ಕುಗ್ಗಿಸದೆ, ಮುನ್ನಡೆಯುವ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ
ಹೊಸ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು, ಸ್ನೇಹಿತರ ಚೊತೆ ಕ್ಷಣ ಕಳೆಯಲು
ಹೊಸ ನೆನಪುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು, ಎದ್ದು ನಿಂತೆ ನಾ ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹದಲಿ
ಮೊಗದಲಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯ ಬೀರುತಲಿ ||

ಶ್ರೀರಾಮ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ

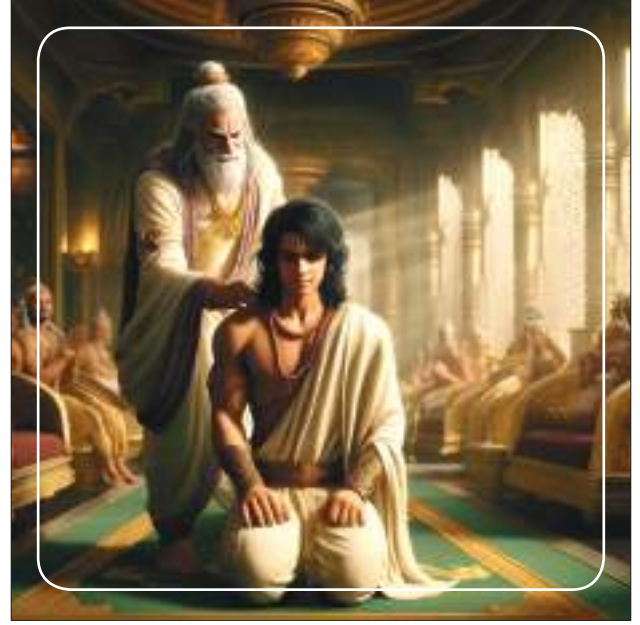
ಗಣೇಶಕೃಷ್ಣ ಶಂಕರತೋಟ
Chandler Arizona

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ: 'ದಶರಥ, ರಾಮಂ ವಿಸರ್ಜಯ'
(ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ ಬಾಲಕಾಂಡ 19 ನೇ ಸರ್ಗ 17 ಶ್ಲೋಕ)

ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದ ಬಾಲಕಾಂಡವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇ ಓದಿದಾಗ ಕಂಡ ಹೊಸ (ನನಗೆ) ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಯಾರೂ ಕಾಣದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ, ರಾಮಾಯಣದ ಮೇಲೆ ನಡೆದಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾವ್ಯದ ಮೇಲೂ ನಡೆದಿರದು, ಆದರೂ ನನಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡದ್ದು ಓದುವವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾದೀತು ಎಂಬ ಆಸೆ.

ಬಾಲರಾಮನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಶರಥನಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಕಾರ್ಯ. ಶ್ರೀರಾಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತನಾಗುವ ಮೊದಲು ದಶರಥನಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ದಶರಥನ ಮೋಹಸಂಕಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ರಾಮನನ್ನು ರಾಜನಾಗಲು ಅರ್ಹನಾಗಿಸಿದ್ದನ್ನು ದೇರಾಜೆ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ 'ರಾಮರಾಜ್ಯದ ರೂವಾರಿ' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೌತಿಕ ದಶರಥನಲ್ಲದೇ, ಮಾನವಸಹಜವಾಗಿ ರಾಮನ ಮನ ದೊಳಗಿದ್ದ ದಶರಥನೂ ಕಳಚಿದ್ದನ್ನು ಬಾಲಕಾಂಡ ಓದಿದಾಗ ಕಂಡೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳು ಇಂತಿವೆ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆಗಮನ: ದಶರಥನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಠಾತ್ ಆಗಮಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಕೌಶಿಕರು 'ಕಾಕಪಕ್ಷಧರಂ ಶೂರಂ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಮೇ ದಾತುಂ ಅರ್ಹಸಿ' (ಬಾ. ಕಾಂ.19.9); 'ಕಾಗೆಗರಿಯಂತಾ ಕೇಶರಾಶಿ ಯವನನ್ನು ಶೂರನಾದ ಹಿರಿಮಗನನ್ನು ಕೊಡು. ವೀರರೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಆದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ದಮನಿಸಬೇಕಿದೆ' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಾಗ ದಶರಥ ಕಂಗಾಲಾಗುತ್ತಾನೆ. 'ಮಾರೀಚಶ್ಚ ಸುಬಾಹುಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಂತೌ ಸುಶಿಕ್ಷಿತೌ' (ಬಾ.ಕಾಂ.19.5) ಎನ್ನುವಾಗ ಶತ್ರುಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚದೇ

ಹೇಳಿದರು ಕೌಶಿಕರು. ರಾಮನನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೇ ಹಲುಬುವ ದಶರಥನನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಕಡಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕೋಪವನ್ನು ನಟಿಸಿ ದಶರಥನಿಗೆ ಅವನ ಪೂರ್ವಜರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ 'ಮಿಥ್ಯಾಪ್ರತಿಜ್ಞಃ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸುಖೀಭವ ಸಬಾಂಧವಃ' (ಬಾ.ಕಾಂ.21.3); ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ವಂಶಜನಾಗಿ ಮಾತು ತಪ್ಪಿದರೆ ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ನಿನಗೂ ಅದೆಂತು ನೆಮ್ಮದಿ? ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೌಶಿಕರು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ದಶರಥನ ಅಂಕೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಶರಥನಿಗೆ ಮೊದಲ ಶೋಕ ಅಂದೇ, ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ. 'ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಿವಧೋ ಭೂಯಾತ್ಸ್ಮಾತ್ ರಾಮಂ ವಿಸರ್ಜಯ' (ಬಾ.ಕಾಂ.21.8); ಕೊಟ್ಟಮಾತು ತಪ್ಪಿದವನಾಗುತ್ತೀಯೆ, ರಾಮನನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸು. 'ಯದ್ಯಭ್ಯನುಜ್ಞಾಂ ದದತೇ ತವ ಮಂತ್ರಿಣಃ ತತಃ ರಾಮಂ ವಿಸರ್ಜಯ' (ಬಾ.ಕಾಂ.19.17); ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ವಸಿಷ್ಠರೂ ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರಲ್ಲ, ರಾಮನನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸು. ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಸಲ ರಾಮನನ್ನು 'ವಿಸರ್ಜಿಸಲು' ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಸರ್ಜನೆ ಪದಕ್ಕೆ ದಾನಕೊಡು, ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡು ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ, ಅವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವೂ ಹೌದು, ಆದರೆ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಕೌಶಿಕರ ಇಚ್ಛೆ ರಾಮನು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ದಶರಥನನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಇರಬೇಕು.

‘ಮೂರ್ಧ್ನೀಮುಪಾಗ್ರಾಹ್ಯ ಕುಶಿಕಪುತ್ರಾಯ ದದೌ’ (ಬಾ.ಕಾಂ.22.3): ಕೊನೆಗೂ ಒಪ್ಪಿದ ದಶರಥ ರಾಮನನ್ನು ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ಕೌಶಿಕರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಅದರ ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ಅದರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಂತೆ. ನೆತ್ತಿ ಮೂಸುವುದೂ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನದೆ ನ್ನುವುದೂ ಒಂದೇ. ಇಲ್ಲಿ ದಶರಥ ರಾಮನ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಲಕಾಂಡದ 22ನೇ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದು. ನೆತ್ತಿ ಮೂಸುವ ಪರಿ ಪಾಠವನ್ನು ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕೌಶಿಕರು ರಾಮನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ತಮ್ಮ ಮಡಿಲೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೇ? ಇಲ್ಲ!

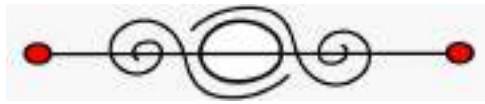
ರಾಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿನ್ನೂ ದಶರಥನ ಪಾಠಗಳು ನಡೆದೇ ಇದ್ದವು. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾಟಕಿಯನ್ನು ವಧಿಸುವುದಾಗಿ ರಾಮನೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ‘ಪಿತುರ್ವಚನನಿದೇಶ ಶಾತ್ ಪಿತುರ್ವಚನಗೌರವಾತ, ವಚನಂ ಕೌಶಿಕಸ್ಯೇತಿ ಅವಿ ಶಂಕಯಾ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತಾಟಕಾವಧಂ’ (ಬಾ.ಕಾಂ.24.2). ಆದರೂ ತಾಟಕಿ ಇದಿರಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ‘ನಹಿ ಏನಂ ಹಂತುಂ ಉತ್ಸಹೇ, ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವೇನ ರಕ್ಷಿತಾಂ’ (ಬಾ.ಕಾಂ.26.12) ಎಂದು ಸೀದಾ ಕೊಲ್ಲದೇ ಅವಳ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿರುವ ವೈರಿಯೂ ವೈರಿಯಿಂದಾಗುವ ಕ್ಷೇಶವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದ ಸಂಹಾರದ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವಿನ್ನೂ ಹೊಳೆದಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದಲೂ, ಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಕಲಿತ ಅಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಾದ, ಬಹುಶಃ ಪುಸ್ತಕಜ್ಞಾನದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ತೊಡಗಿ ದಂತಿದೆ. ರಾಮ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಲಿತದ್ದು ಪುಸ್ತಕದ ವಿದ್ಯೆ, ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಾತು. ಅನುಭವದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಹಲವು ಸಲ ‘ಸ್ತ್ರೀ ಎಂದು ನೋಡದಿರು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತರಿಯುತ್ತಾನೆ, ‘ಶರವರ್ಷೇಣ ಕರೌ ಚಿಚ್ಛೇದ’ (ಬಾ.ಕಾಂ.26.17). ತದನಂತರವೂ ತಾಟಕಿ ನಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ‘ಅಧರ್ಮ ನಿರತಾಃ ನಾರ್ಯಾಃ ಹತಾಃ ಪುರುಷಸತ್ತಮೈಃ’ (ಬಾ.ಕಾಂ.25.22) ಎಂಬ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮ ವನ್ನೊಪ್ಪಿ ತಾಟಕಾಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನನಗನ್ನಿಸುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ರಾಮನೊಳಗಿನ ದಶರಥನ ಮಿತಿಗಳು ಹರಿದು ಅವನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಧರ್ಮಜ್ಞರಾಜನಾಗುವ ಅಧಿಕಾರ

ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಾಟಕಾ ಸಂಹಾರ ರಾಮನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಪಾಠವೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಉತ್ತೀರ್ಣನಾದ ಬಾಲರಾಮನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಈಗ ಮೂಸುತ್ತಾರೆ ‘ಮೂರ್ಧ್ನೀ ರಾಮಮುಪಾಗ್ರಾಹ್ಯ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವಿತ್’, (ಬಾ.ಕಾಂ.26.33) 22ನೇ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಶರಥ ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ್ದನ್ನು 26ನೇ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕರು ಮತ್ತೆ ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವೆಂಬ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ರಾಮನನ್ನು ತಮ್ಮವನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ರಾಮನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೆಂದು ರಾಮನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳೂ ಮೇಳೈಸಿದವೆಂದಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಂದ ಉಪದೇಶಿತನಾದ ಮೇಲೂ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರದಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವು ರಾಮನೊಳಗಿನ ಧರ್ಮಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಿರಂತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮಗೇ ಲಾಭ. 30ನೇ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ‘ನ ಉತ್ಸಹೇ ಹಂತುಂ ಇದೃಶಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಾನ್’ ಎಂದು ಮಾರೀಚನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೇ ಬಿಟ್ಟದ್ದು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಸರ್ವೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಾಲಕನಿಂದ ಪುರುಷ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಗುವ ದಾರಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಂದೆ ತಾಯಿ ಗುರು ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಕಲಿತದ್ದಕ್ಕೂ ಅನುಭವದಿಂದ ಕಳಿತ ಅಂತರ್ಬೋಧೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅವತಾರವೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ 3 ಸರ್ಗಗಳೇ ಇವೆ (15, 16, 17), ಅವುಗಳ ಹೊರಗೆ ರಾಮ ಮಾನವನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾನವನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಬೆಳೆಯಲು ಮಾನವ ಸಹಜ ಭೌತಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಸಂಕಲೆಗಳನ್ನು ಹರಿಯಲೇ ಬೇಕು. ಹರಿಯೇ ಹರಿದಿದ್ದಾನೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಎನ್ ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಸಹಿತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣಂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸರಳಾನುವಾದದೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲವನ್ನು ಓದಬಹುದು. ಪುಸ್ತಕಗಳು vidwannrs.in ನಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡದ ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸರ್ವನಾಮಗಳೇ ಮೂಲವೇ?

Ragu Kattinakere
Toronto, Canada

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂತೆಂಬುದು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ನಮ್ಮವರು ನಂಬಿದ ವಿಷಯ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕನ್ನಡವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುವ ವಾದವನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಎಂದೇ ಎಣಿಸಿದರು. ಯಾವ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಈಗ 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುತ್ತಿವೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಯಾವ ಜನಾಂಗ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡವು ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಾಕೃತ. ಪ್ರಾಕೃತ ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ದ್ರಾವಿಡ ಎಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಎಂದು ಒಟ್ಟಾರೆ ಅರ್ಥ. ದ್ರಾವಿಡ ಎಂದು ಒಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಇಲ್ಲದ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅದನ್ನೇ ನಂಬಿ ಹಲವರು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಹಲವರು ಅದೇ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಜಿ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರಂತವರೂ ಈ ರಕ್ತಿಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದಿದ್ದರು ಎಂದರೆ ಈ ವ್ಯೂಹ ಎಷ್ಟು ಬಲಿಷ್ಠ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕನ್ನಡದ ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದವು ಎನ್ನುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಮೂಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡದವು ಎಂದುಕೊಂಡ ಸಂಚಿ(ಚೀಲ) ಬಂದಿದ್ದು ಸಂಚಯ ದಿಂದ, ಕತ್ತರಿ->ಕರ್ತರಿ, ಇಲಿ->ಲಿಂಗಲಿಕಾ, ಚಡ್ಡಿ->ಛದಿ ಹೀಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧಕರ ಮತ್ತು ಈ ಲೇಖಕರ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂದರೆ

ಇವು ಬರಿ ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವಗಳಲ್ಲ. ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ಯ ಸೂಚಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದು ಹಿಂದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರಾಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನು ಜನಕಪದಗಳು/ಅರ್ಥತದ್ಭವಗಳು ಎಂದು ನಾನು ಕರೆಯುವ ವಿಭಾಗ ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಲಿ - ಲಿಂಗಲಿಕಾ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೇ? ಚಡ್ಡಿ->ಛದಿ ಈ ರೀತಿ ಅರ್ಥ ಬದಲಾದ ತದ್ಭವರೂಪಕ್ಕೆ 'ಅರ್ಥತದ್ಭವ'ಗಳು ಎಂದು ನಾನು ಕರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಬಹಳ ರೂಪಾಂತರವಾದವು ವಿಶೇಷರೀತಿಯ ತದ್ಭವಗಳು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಈ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಯಗಳ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಷೆಗಳ ಅಭೇದದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಮೂಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಾಗನಿಸದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿದರೂ ಆಯಿತು ಅಥವಾ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಆಯಿತು. 'ದ್ರಾವಿಡ ನಾಡು ನುಡಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಂಗಾಗಗಳು ಸಂಬಂಧಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಡಾ. ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ್ ಎಂಬ ಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರು 'ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಇವು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದವು ಆಗಿರ ಬಾರದು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಭಾಷೆ

ಸ್ವತಂತ್ರವೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲು ಭಾಷೆಯ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಅಂದರೆ pronouns ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದವೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡು ಕೊಂಡ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಇದು 'ಗೂಡ್ ಅವೆನ್ಯೂ' ಎನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲ ಹಾಗೆ!

ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಎಂದರೆ ಜನರನ್ನು ಕರೆಯಲು ಬಳಸುವ 'ನಾನು', 'ನೀನು' 'ಅವಳು' (ಪುರುಷಾರ್ಥಕ), ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕರೆಯಲು ಬಳಸುವ 'ತಾನು', 'ತಮ್ಮ' (ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ), ಏನು ಏಕೆ (ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ), 'ಅದು' 'ಅಲ್ಲಿ' (ನಿರ್ದೇಶಾತ್ಮಕ) ಹೀಗೆ ಹೊಸ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಾದರೂ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವೇ ಆಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ತತ್ (ಅದು), ಏತತ್/ ಇದಮ್ (ಇದು), ಅಸ್ಮದ್ (ನಮ್ಮ), ಯುಷ್ಮದ್ (ನಿಮ್ಮ), ಕಿಮ್ (ಏನು) ಎಂಬ ಐದು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲಿಂಗ, ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯ ಏನೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಸರ್ವನಾಮ ಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಲಿಂಗ ವಚನ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಸರ್ವನಾಮ ಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಲಿಂಗ ವಚನ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತಿ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬೇರೆ ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂದರೆ 'ಅವಳು ಅವನು ಅವರು ಅವಳಿಗೆ' ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಲಿಂಗ ವಚನ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತಿ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು (ಳು, ನು, ರು, ಇಗೆ) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸರ್ವನಾಮ ಪದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸೋಣ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲ ಐದು ಸರ್ವನಾಮ ಪದವಿಭಾಗಗಳಿಗೂ ಕನ್ನಡದವಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದು ಗಮನಾರ್ಹ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಕವಿ ದಂಡಿಯ ಕಾವ್ಯಾದರ್ಶದಲ್ಲಿ 'ಸಂಸ್ಕೃತಂ ನಾಮ ದೈವೀ ವಾಕ್ ಅನ್ವಾಖ್ಯಾತಾ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ | ತದ್ಭವಸ್ತತ್ಸಮೋ ದೇಶೀತ್ಯನೇಕಃ ಪ್ರಾಕೃತಕ್ರಮಃ' ಎಂದಿದ್ದಾನಂತೆ. ಅಂದರೆ 'ದೈವೀ ವಾಕ್' ಎನ್ನುವುದು

ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು, ಅದು ನಿಯಮ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು/ತಿಳಿದು ಹೇಳಿದವರು ಋಷಿಗಳು ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಮಾನವ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲತತ್ವಗಳ ಸಾರ. ಪಾಣಿನಿಯೂ 'ಭಾಷೆಗೆ' ವ್ಯಾಕರಣ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದಿದ್ದಾನಂತೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾಷೆಗಲ್ಲ! ಈ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವು ಪ್ರಾಕೃತ ಎಂದರ್ಥ. 'ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸಂಸ್ಕೃತಂ; ತತ್ರ ಭವಂ ತದಾಗತಂ ವಾ ಪ್ರಾಕೃತಮ್' (ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದಾದ ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಬಂದವು ಪ್ರಾಕೃತ) ಎಂದು ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಪ್ರಾಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಹಿಂದೇಲ್ಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಪದ ಕಟ್ಟಿದವನು Francis Whyte Ellis ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ. ಯಾವ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೂ ಅಲ್ಲ. 1816 ರಲ್ಲಿ 'Committee of Examination of Junior Civil Servants' ಎಂಬ ಈಷ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸಮಿತಿಯೊಂದು ಮಾಡಿದ ಅವಾಂತರವೇ ಮುಂದೆ ರಾಬರ್ಟ್ ಕಾಲ್ಡ್ ವೆಲ್ ಮುಂತಾದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳ ದಾಳವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಒಡೆಯಲು ಬಳಕೆಯಾಯ್ತು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ತೆಲುಗು ಧಾತು ಗಳನ್ನು, ಮಾಮಡಿ ವೆಂಕಯ್ಯನವರ ಆಂಧ್ರದೀಪಿಕಾ ಮತ್ತು ಪಾಣಿನಿಯ ಧಾತುಪಾಠವನ್ನು Francis Ellis ಬಳಸಿ 'The Dravidian Proof' ಎನ್ನುವ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದನ್ನೇ ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನೇ ಈಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೂ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲ ಎನ್ನುವುದೇನು ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸತಲ್ಲ.

ಸಂಸ್ಕೃತದ ತತ್ (tat), ತೇ (tey), ನೋ (no) ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ 'that', 'they' ಮತ್ತು 'no' ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಸಾಮ್ಯ ಯಾವುದು ಯಾವುದರಿಂದ ಬಂತೆಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ ತಾನೆ? ಅರ್ಥವೂ ಅದೇ. ಇನ್ನು 'I' ಆದಮೇಲೆ 'am' ಯಾಕೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಹಂ (aham) ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವೇ? ಹಿಂದಿಯ ಹಮ್ (ನಾವು) ಅಹಮ್ ನಿಂದ ಬಹಳ ದೂರ ಇಲ್ಲ ನೋಡಿ! 'ತ್ವಮ್' ಹಿಂದಿಯ 'ತುಮ್' ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು. ಇದನ್ನು ಈ ವಿಷಯ ಬಲ್ಲವರು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿ ನೇರವಾಗಿ; ಆಂಗ್ಲವು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ. ಸಂಸ್ಕೃತವು ಗ್ರೀಕ್ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪುರಾತನ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಜ್ಞರು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ

ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಮೂಲ ಎಂದೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ.

ತತ್ (ಅದು), ಏತತ್/ಇದಮ್ (ಇದು), ಅಸ್ಮದ್ (ನಮ್ಮ), ಯುಷ್ಮದ್(ನಿಮ್ಮ), ಕಿಮ್(ಏನು) ಎಂಬ ಐದು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ಅದು ಸೂಚಕವಾಗಿ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಸಾಧಿಸಲು ಅನುವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಅದೇ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯ ಹುಡುಕುವುದು. ವಿಭಕ್ತಿ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ಬಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ 'I came to bus' ಆಗದು. ಹಾಗಾಗಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಸಾಮ್ಯ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದು ಬದಲಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಪದ ವಿಭಾಗ	ಸಂಸ್ಕೃತ	ಕನ್ನಡ (ಸಮ)	ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅರ್ಥ	ಹಳಗನ್ನಡ/ಹವಿಕೆ
ತತ್	ಅದಸ್	ಅದು	ಅದು	ಆದ್
ಇದಮ್	ಇದಮ್	ಇದು	ಇದು	ಇದ್
ಅಸ್ಮದ್	ಅಹಂ	ನಾನು	ನಾನು	ಆನು
	ನೌ	ನಾವು	ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು (ದ್ವಿತೀಯಾ)	ನಾವ್/ನಂಗ
	ಮಾಮ್	ನಾನ್	ನನ್ನನ್ನು (ದ್ವಿತೀಯಾ)	ಆಚ್/ಆಂ
	ನಃ	ನಾವು	ನಮ್ಮನ್ನು/ನಮ್ಮ /ನಮಗೆ	ನಂಗ
	ಮಾ	ನಾ	ನನ್ನನ್ನು	
ಯುಷ್ಮದ್	ಅಮುಮ್	ಅವು	ಇ(ದ/ವ)ನ್ನು (ದ್ವಿತೀಯಾ)	ಅವು
	ಅಮುನಾ	ಅವನ (ಷಷ್ಠೀ)	ಇವ/ದರಿಂದ (ತೃತೀಯಾ)	ಅವನ್/ಅಂವ
ಕಿಮ್	ಕಿಮ್	ಏನು	ಏನು	ಏನ್
	ಏಷುಮ್	ಏಷ್ಟು	ಆಸೆ	ಏಸು
	ಇಷ್ಟ	ಇಷ್ಟು	ಇಷ್ಟ	ಈಸು
		ಅಷ್ಟು		ಆಸು

'ಅದು', 'ಇದು' ನೇರವಾಗಿ 'ಅದಸ್' ಮತ್ತು 'ಇದಮ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಕಳೆಯಿತು. 'ನಾನು' ಎನ್ನುವುದು ಹವಿಕೆಗನ್ನಡ/ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಆನು' ಮತ್ತು 'ಆಂ' ಎಂದಿದೆ (ಆನ್ವತ್ತಿ/ಆಂಬತ್ತಿ). 'ಅ-ಹಂ ಇತ್ಯಾದಿ -> ಆನ್ -> ಆನು' ಆಗಿರದೇ? ಇನ್ನು 'ಮಾಮ್' 'ನಾನ್' ಆಗಿರಬಹುದೇ? ಪದೋಚ್ಚಾರ ಹಾಗೇ ಇದ್ದು ಅರ್ಥಾಂತರವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. 'ಛಿ' ಎಂದರೆ 'ಹೊದಿಕೆ'. ಅದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಡ್ಡಿ ಕೆಳಭಾಗದ ಹೊದಿಕೆ! 'ನೌ' ಎಂದರೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಎಂದು ಅದು 'ನಾವ್' ಆಗಿರಬಾರದೇ? ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿವಚನ ಅನವಶ್ಯಕ ಅದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದಂತೆ ಕಳೆದಿರ

ಬಹುದು. ವಾಕ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕೂಡಿ/ಸಂಧಿಸಿ/ ಸಮಾಸವಾಗಿ ಒಂದೇ ಶಬ್ದವಾಗುವುದು ಹವಿಕೆದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಆಂಬತ್ತಿಲೇಳೇಳಿದ್ದಿಮತೆ= ಆನು ಬಪ್ಪದಿಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿದ್ದಿ ಮತ್ತೆ. ಯಂಕೈಲಾಪ್ಪಿಲ್ಯಾ=ಯನ್ನ ಕೈಲಿ ಆಪುದು ಇಲ್ಲೆಯಾ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅನವಶ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳು ಉದರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ದ್ವಿವಚನ, ಹೆಚ್ಚೇನು ವಿಭಕ್ತಿ-ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಉದರಿಹೋಗಿವೆ ಅಥವಾ ಸಮಾಸವಾಗಿವೆ. ವಚನ ಲಿಂಗಗಳು ಬೇಡದಲ್ಲಿ ಉದರಿವೆ. ಇವು ಪ್ರಾಕೃತದ ಲಕ್ಷಣವೇ ಹೊರತು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯಲ್ಲ (ದನಬಂದ=ದನಗಳು ಬಂದವು). ಇನ್ನು ಯುಷ್ಮದ್ ಪದ ವಿಭಾಗ ಅಂದರೆ ನೀನು ನೀವು ಅವನು ಅವಳು ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಂಬಂಧ ಇದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆದಿಲ್ಲ. ಅಮುಮ್ ಮತ್ತು ಅಮುನಾ ಇವು 'ತತ್' ಪದ ವಿಭಾಗದವು. 'ತತ್' ಪದ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಯುಷ್ಮದ್ 'ತತ್' ಪದ ವಿಭಾಗ ಆಗಿದೆಯೇ? ಅಮುನಾ=ಇದರಿಂದ ಇಂದ ಅವನು ಆಗಿದೆಯೇ? ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕಿಮ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದರೂ ಹೊಸ ವಿಶೇಷವೊಂದು ಕಂಡಿದೆ. ಏಸು=ಎಷ್ಟು, ವೊಸಿ=ಸ್ವಲ್ಪ, ಈಸೆ/ಈಸು=ಇಷ್ಟು, ಆಸು=ಅಷ್ಟು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 'ಟು' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಸೂಚಕ ಪದದ ರೂಪದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಒಂದು ಊಹೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಮಾಣದ 'ತನ' ಎಂದಿರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೂ 'ಫಿಂ ಫಿಂಚಿಯಾ'ಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇದೆಯೇ? ಹಾಗೆಯೇ, 'ಯತ್', 'ಏತದ್', 'ಏಷಃ' ಇವಕ್ಕೂ ಯಾವುದು, 'ಯಾವ', 'ಯಾತರ', ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಇದೆಯೇ? 'ಏಷುಮ್' ಎಂದರೆ ಆಸೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಇಷ್ಟ' ಪದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ. ಕನ್ನಡದ 'ಏಷ್ಟು' ಪದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ನಂಟಿದೆಯೇ? ನೋಡಬೇಕು. 'ಕಿಮ್' ನಿಂದ 'ಏನ್' ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. 'ಕೇಮ್ - ಏಮ್ -> ಏನ್'. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ ಬದಲಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆಯೇ ನೋಡಬೇಕು. 'ಫಿಂಚಿಯಾ', 'ಝಂಪ' ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'jump' ಹಾರಿಕೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. 'ಝಂಪಾರು' ಎಂದರೆ ಹಾರುವ ಪ್ರಾಣಿ ಮಂಗ 'ape' ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ 'ಝಂಪಾರು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಅರು' ಅವರು/ಅವು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದೆಯಲ್ಲವೇ? ಕನ್ನಡದ ಸರ್ವನಾಮಗಳೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದಿವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದೂ ಒಂದು ಸುಳಿವು ಇರಬಹುದೇ? ಇನ್ನು ಝಂಪೆ ತಾಳಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ

ಆ ಹೆಸರು ಬಂತು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ ತಾನೆ? ಕರ್ನಾಟಕ ಕಛೇರಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಈ ಹಾರುವಿಕೆ ಕಳೆದಿದೆಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದು ಡಾ. ನಂಬಿಯಾರರು ತೋರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ ಲಭ್ಯ-ನೋಡಿ (ಯಕ್ಷಗಾನದ ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆಯ ಹಾರಿಕೆ ಝಂಪೆತಾಳದಲ್ಲಿ ಇದೆ).

ನಾಮಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಕ್ರಿಯೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೆಸರು. ವೃದ್ಧಿ ಯಾಗುವುದು ವೃಕ್ಷ. ಶಿಲತಿ ಶಿಲಾ (one that gathers gradually). ಶಿಲೆಯಿಂದಾದ್ದು ಶೈಲ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ 'ಮರ', 'ಎಲೆ' ಇವು ಧಾತುಗಳಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಾದ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳು ಹಲವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮನೆ ಕಳ್ಳಿ - ಪಿಳ್ಳಾರಿ - ಬುಳ್ಳಿ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ಅದೇ ನಿಂತರೆ, ಅದು ಪ್ರಾಕೃತವೇ! ಹಾಗಾಗಿ ನಾಮಪದಗಳ ಆಧಾರ ಭಾಷೆ ಬೇರೆ ಎನ್ನಲು ಸಾಲದು.

ಅಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಎರಡು negative ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಡಿ ಏನ್ ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲ ಅಭಾವ, ಅಲ್ಲ ಅಸಮಾನ. ಅಸಮಾನಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತುಲನೆಗೆ ಇರಬೇಕು. 'ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲ' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಸರಿ' ಎನ್ನುವುದು ತುಲನೆಗೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೂ ಇದೆ. 'ತಾನಿ ಉಪಾಸ್ಯಾನಿ ನೋ ಇತರಾಣಿ' ಎಂಬ ಯಜುರ್ವೇದದ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ - ಅವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಬೇರೆಯದನ್ನಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ 'ನೋ' 'ಅಲ್ಲ'! 'ನ' ಎಂದರೆ 'ಇಲ್ಲ'. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಲ್ಲಿಯೂ not that=ಅದಲ್ಲ, not him=ಅವನಲ್ಲ. No him, no that ಬರದು ತಾನೇ? ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರು ಹಳೆಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಲ್ಲ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ 'ನೋ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಗ್ ಘ್ ಈಗ್ ಈಗ ಆಗ ಯಾವಾಗ, ತಾನು ತಮ್ಮ ತಾವು ತನ್ನ, ಯಾವುದು ಎಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಹೇಗೆ ಎಂತಹ ಎಂತು ಏನು, ಈ ಈತ ಇವನು ಇವಳು ಇಲ್ಲಿ ಇವು ಇವರು, ಆ ಆತ ಅವನು ಅವಳು ಆತನು ಆಕೆ ಅವರು, ಆಗ-ಅದುನಾ, ಈಗ-ಇದಾನೀಂ, ಅತ್ರ-ಇಲ್ಲಿ, ತತ್ರ-ಅಲ್ಲಿ, ನಾವು (exclusive) - ಆಮ್, ನಾವು (inclusive)

- ನಾಮ್, ನಮ್ಮ (exclusive) - ಎಮ್ಮ, ನಮ್ಮ (inclusive) - ನಮ್ಮ, ನಾನು - ಆನ್/ನಾನ್ ನನ್ನ - ಎನ್ನ/ನನ್ನ, ಇವವೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಬಂದವು ಎಂದು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಇದು ಬಹಳ ಹುಡುಕಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ. ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿಯಾದರು ಇವಿರಲಿ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದವೇ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಏನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಲೇಖಕರ 'ಅ ಆ ಇ ಈ ಪದಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು?' ಎಂಬ ಲೇಖನ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ. ನೋಡಿ. ಕೇಶಿರಾಜನಂತಹ ವಯ್ಯಾಕರಣರು ಅಕ್ಷರಗಳು ಎಲ್ಲ ಇವೆ ಎಂದ ಮೇಲೂ ಪದೇ ಪದೇ, ಇಲ್ಲ, ಋ, ಋ ತೆಗೆ, 'ಕ್ಷ' ಕಳೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಇಲ್ಲ. ಭಾಷೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಅನುಕೂಲ ಇವೆಲ್ಲ ಆಗಬೇಕು. ಹಳೆಯ ಈಗಲೂ ಓದಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಗಮಕಿಗಳು ಓದುತ್ತಿರುವ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಹಿರಿಮೆ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ಈ 'ಬಿಡುವ' ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುವುದನ್ನು 'ಬಿಡೋಣ'.

ಪ್ರಣತ ಗುಣಸೂರಿ ನಾರಾ

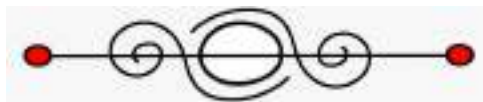
ಯಣ ಭಾರವಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಮಾಘಾದಿಗಳೇ

ಗಣಿದೊಳೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಪ್ರಣಯಮನಾಗಿಸಿದರಮಳ ಕವಿವೃಷಭರ್ಕಳ್ || 31 ||

ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ - ಶ್ರೀ ವಿಜಯ.

ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸನ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ದಾಖಲೆ ಇದೆಯಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕನ್ನಡವು ಪ್ರಾಕೃತ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರವೇ ಇದೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಅತಿಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥ 'ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ'ದಂತಹ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳು ನಾಂದಿ ಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕವಿಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಹೊಗಳಿ ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯೊಂದೇ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದವರನ್ನು ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾಡುವ, ವೈದಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಮರೆಸುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಈ ಹೊಳಹಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದೇ ಆಶಯ.

ಚುಟುಕಗಳು

ಪ್ರೊ.ಹರಿನಾರಾಯಣ ಮಾಡಾವು
ವಿಶ್ರಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು (ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ)
ಸಂತ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ.

ಪ್ರಸ್ತುತ

ಮಿತಿಮೀರದ ಮಾತಿಗೂ ಹೆಸರೇಕೆ 'ರಾಮಾಯಣ'?
ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಔಷಧಕೆ ಹೋಲಿಕೆ 'ರಾಮಬಾಣ'!
ಜಗಳ ಬಡಿದಾಟವು ಜಗದಿ ತುಂಬಿ ಸರ್ವತ್ರ
ಅಚ್ಚರಿಯ ಇಂದಿಗೂ ಮನೆಮನೆಯ 'ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ'!

ಪ್ರಶ್ನೆ

ಒದಗಿಬಂದಿತು ಎಷ್ಟು, ತುಷ್ಟಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ ಬರಡು
ಮನಸು ಹಸನಾಗೆ ರಸಭಾವ ಸಿದ್ಧಿಯ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಇರದು
ಸಂಪದದ ಸಂಭ್ರಮವ ಸಾರ್ಥವೆನಿಸಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರಿದು
ಅರಕೆ ನೀಗುವುದೆಂತು, ಒಳತೋಟಗಳನೊರೆದು, ಬರೆದು?

ವಿನಯವಿರಲಿ

ಅವರಿವರ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಹೀಗಳೆವ ಹಮ್ಮು
ಠೀವಿಯಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೆರೆಯುವ ಬಿಮ್ಮು
ಕಳೆದೊಗೆದು ನೀ ನಿರತ ವಿನಯವನು ನೆಮ್ಮು
ತಿಳಿದಿರಲಿ - ತಲೆಬಾಗುವುದು ಕಾಡಿದರೆ ಶೀತ, ಕೆಮ್ಮು!

ಬದುಕು

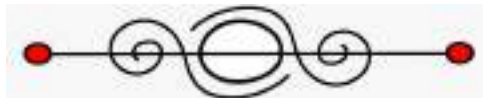
ನಿನ್ನೆ, ಇಂದು, ನಾಳೆ, ದಿನಗಳಿಂತುರುಳೆ
ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೆ, 'ಕಾಲ' ಕಳೆಯುತ್ತದೆ.
ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲವೂ ... ಓ 'ಮೊನ್ನೆ'
ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗದೆ 'ಸೊನ್ನೆ'
ಅಗೋಚರ ವಿಧಿಯ ಸನ್ನೆ!

ಪ್ರೀತಿ

ವಿಶ್ವ ವಿಸ್ಮಯದ ಗತಿ
ಅವಿತಿರುವುದೆಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ?
ಜೀವಜಾಲದ ಕೇಳಿ
ಬೆಸೆದು ಸುಳಿಯುವ ಗಾಳಿ
ಒಡಲೊಳಗೆ
ಉಸಿರಾಗುವ ರೀತಿ.

- ಹರಿನಾರಾಯಣ ಮಾಡಾವು

ನಮ್ಮೂರ ನಾಗದಂಪತಿಗಳು

ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಹೆಗಡೆ
ಮಂಗಳೂರು

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ರಜೆ ಶುರು ಎಂದರೆ ಪಾಲಕ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ತಲೆಬೇನೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಹೆದರಿಕೆಗೆ ಹೇಗೋ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಹೊತ್ತು ಅವರಿವರ ಜಂಬೇ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಈಗ ರಜಾ ವೈಭವ. ಗ್ಯಾಂಗ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮಂದಿರ ಎದುರೆ ಆ ಗುಡ್ಡ ಈ ಬೆಟ್ಟ ಸುತ್ತುವ ಅವಕಾಶ 'ನಡೀರಾ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊತ್ತಾತು' ಎಂದು ಬೈದು ಅಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ರಜಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಡತಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಸಾಹಸ ಸೇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ಪಟೇಲರ ಅಡಿಕೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣ್ಣಿನ ಮರವೊಂದನ್ನು ಬಿಡದೇ ತಿಂದು ತೆಗೆಯುವುದು, ದ್ಯಾವ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳು ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲೆಂದು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒಡ್ಡನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕುವುದು, ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆಂದು ಮೂಕಾಂಬಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಲಸಿನ ಹಪ್ಪಳವನ್ನು ಅಟ್ಟದಿಂದಲೇ ಮಾಯ ಮಾಡುವುದು, ನೇರಲ ಪೇರಲ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜು ಇಲ್ಲದೆ ತಿಂದು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಚಿಕ್ಕ ಪಿಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅವರಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡ ಸೈಜಿನವು ಅಲ್ಲೇ ಬೆಟ್ಟ ಸುತ್ತುತ್ತ ಸಂಜೆ ದನಕರುಗಳ ಜೊತೆ ಮನೆಗೆ ವಾಪಾಸಾಗುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಈ ಹುಡುಗು ಧಾಳಿಯಿಂದ ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿ ತತ್ತರಿಸಿದ್ದರೂ ದೊಡ್ಡವರ್ಯಾರೂ ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳಿವೆ, ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳಿವೆ. ಕಳೆದ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಯ ಕೆರಿಯನೆಂಬ ಹುಡುಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಳಿದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮಂಗನ ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿನಿಂದ ಈ ಹುಡುಗರ ಮಂಗಾಟಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಐಟಂಗಳು ಸೇರಿ ಹಿರಿಯರ ಬಿ.ಪಿ.

ಏರಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೆರಿಯ ಮಾಡಿದ ಹುಡುಗು ಸೇವೆಯೆಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲ ಚಿಳ್ಳೆ ಪಿಳ್ಳೆಗಳಿಗೂ ಸೈಕಲ್ ಹೊಡೆಯಲು ಕಲಿಸಿದ್ದು. ಬಾಲವಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಎಸೆಸ್ಲೆ ಮಕ್ಕಳ ತನಕವೂ 'ಕರ್ಯಾ ನನಗೂ ಸೈಕಲ್ಲು ಕಲಿಸು' ಎಂಬ ರಾಗ ಹಾಡತೊಡಗಿ, ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲೂ ತರಹೇವಾರಿ ಸೈಜಿನ ಸೈಕಲ್ಲುಗಳು ರಾರಾಜಿಸತೊಡಗಿದವು. ಸೈಕಲ್ ಸವಾರರ ದಂಡು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯ್ತು. ಇಡೀ ದಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ರಸ್ತೆ ತುಂಬ ರೊಂಯ್ಯೋ ರೊಂಯ್ಯೋ ಸೈಕಲ್ ಧಾಳಿ. ಪೆಡಲಿಗೆ ಕಾಲಿನ್ನೂ ಸಿಗದ ಚಿಳ್ಳೆ ಪಿಳ್ಳೆಗಳದಂತೂ ಕಟ ಕಟ ಸಪ್ಪಳ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದೊಡ್ಡವರು ಉಂಡು ಮಲಗಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಧಾಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ,

'ಎದ್ದು ಬಂದ್ರೆ ಆ ಸೈಕಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ನೀವೂ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸಿ ಬಿಡ್ತೀನಿ ನೋಡಿ' ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಬೈಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸೈಕಲ್ ಸಪ್ಪಳ ನಿಂತಂತಾಗಿ, ಪುನಃ ಐದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ರೊಂಯ್ಯುಡಲು ಶುರು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ಒಂದು ರಸ್ತೆ, ಒಂದು ಪಕ್ಕ ಮನೆ. ಹಿಂದೆ ಗುಡ್ಡ, ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ತೋಟ. ಸೈಕಲ್ಲು ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಲಿದರೂ ಕೆಳಗೆ ತೋಟದ ಜರಿಗೆ ಪಲ್ಟಿ, ಅಂತೂ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಆತಂಕ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಕಾಲಿನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದ ಪಿಳ್ಳೆಗೆ ಸಹ ಕಡೇ ಪಕ್ಷ ಉರುಳಿಸಲು ಒಂದು ಮರದ ಚಕ್ರವಾದರೂ ಬೇಕು.... ಎಲ್ಲವೂ ಚಕ್ರಿ ಮಕ್ಕಳೇ.

ಹೀಗೆ ಸದಾ ಸೈಕಲ್ಲಾಟದಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ದಂಡು ಒಂದು ದಿನ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತೆಪ್ಪಗೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲೇ ಲಾಗ ಹಾಕಿ ಆಡತೊಡಗಿ ಸುಮಾರು ಹೊತ್ತಾಯ್ತು. ಯಾರ ಮನೆಯ ಸೈಕಲ್ಲೂ ರಸ್ತೆಗಿಳಿದಿಲ್ಲ.

'ಪೋರಗಳಿಗೆ ಎಂತಾ ಆತ್ರೇ ಮನೆಲೇ ಇದ್ದೋ' ಎಂದು ಹೆಂಗಸರು ಆಡಿಕೊಂಡದ್ದಾಯ್ತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸ್ನಾನ ಊಟ ಅಂತ ಕರೆದರೂ ಬಾರದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಆವತ್ತು ಮನೆಲೇ ಸ್ನಾನಗೀನ ನೀರಾಟ, ಚಿಕ್ಕವು ತುಳಸಿಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೂವಿಟ್ಟು ದೇವರಾಟ..... ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಿಗಿಲು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೂ ಬಲಿತ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ. ಗೇರುಬೀಜದ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು ಮುದ್ದುಗರೆದು ಕೇಳಿದಾಗ 'ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೈಕಲ್ಲು ಹೊಡೀತಿದ್ದಾಗ ವೆಂಕ್ಯಾನ ಸೈಕಲ್ಲು ಒಂದು ಹಾವಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಾಲಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟಾಯ್ತು. ಅದು ಬನದ ಹಾವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಸೈಕಲ್ಲು ಕಂಡರೂ ಅದು ಸೈಕಲ್ ಮೇಲಿರೋರನ್ನ ಕಚ್ಚಿ ಸಾಯಿಸ್ತದೆ' ಅಂತ ಕೆರಿಯಣ್ಣ ಹೇಳಿದ. 'ನಂಗಂತೂ

ಹೆದ್ರಿಕೆಯಪ್ಪ' ಅಂತ ಪಿಂಟು ಅಮ್ಮನ ಸೆರಗೊಳಗೆ ಅವತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ. ಇದೀಗ ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಸರದಿ ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರದ್ದು. ಯಾಕಂದರೆ ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಸೇರಿದ ನಾಗರ ಬನವೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮರಿಗಳ ಜತೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿರುವ ನಾಗಪ್ಪಣ್ಣ ಹಾಗೂ ನಾಗವ್ವಕ್ಕನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕುರಿತು ನಮ್ಮೂರಿಡೀ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತೀತಿಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಹಿರಿಯ ತಲೆಯಾಗಿರುವ ಶೇಷಿ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಕೀಳುವಾಗೊಮ್ಮೆ ಈ ನಾಗ ದಂಪತಿಗಳು ಶೇಷಿಯೆದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದವಂತೆ. ಶೇಷಿಯ ಹರಕೆ ಮುಡಿಪು ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದರೂ ಸರ್ಪಗಳು ಕದಲದಿದ್ದಾಗ ಶೇಷಿಗೆ ಏನೋ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತಾನುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಒಂದು ತುಂಡನ್ನೇ ಚೂರು ಮಾಡಿ ಎಸೆದಳಂತೆ. ನಾಗಪ್ಪನು ಆ ಚೂರನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡೊಯ್ದು ಅಡಿಕೆ ಮರವೊಂದರ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿತಂತೆ. ಅಗೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಚರಿಗೆ ತುಂಬಾ ನಾಣ್ಯ ಸಿಕ್ಕು..... ಶೇಷಿ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದು..... ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲೇ ಎಲೆಬಳ್ಳಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರು ನಾಣ್ಯದ ಧಾಲಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಗಡಿಗೆ ತಂದಿಟ್ಟು..... ಮುಂದೆ ಮನೆ ಮಂದಿಗೆಲ್ಲ ಗ್ರಾಚಾರ ಕಾಡಿ..... ಹೀಗೆ ಧಾರವಾಹಿಯೊಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಶೇಷಿ ಮಾತ್ರ ಈ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದಾಗೆಲ್ಲ ಅಂತ್ಯಂತ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸಿಯಲ್ ಎಂಬಂತೆ ನಾಗಪ್ಪನ ವಿಷಯ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಆಡೋಬಾರ್ದು ಎಂಬಂತೆ ನಕ್ಕು ಅಡಿಕೆ ಸಂಚಿಗೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ಬಾಯ್ತುಂಬ ಕವಳ ತುಂಬಿ ಮೌನ

ವಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕಥೆ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಅಂತ ಸದಾ ಕಾಲ ಓಡಾಟದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮೂರ ಪಾಚಭಟ್ಟರಿಗೊಮ್ಮೆ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ನಾಗವ್ವ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಬಿಡದೇ ಹಿಂದೆ ಮರಳಲೂ ಬಿಡದೇ- 'ನಮ್ಮ ಬನದ ಹಾವಾದರೆ ಬದಿಗೆ ಸರ್ಕೋ, ಕೆಟ್ಟ ಹಾವಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಫಾಲೋ ಮಾಡು' ಎಂಬರ್ಥ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿದ್ದು ಸಹ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ತಮಗೇನಾದರೂ ಅಶುಚಿಯಾಗಿ ಮೂಲ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಬನದ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿದರೆ (ಸರ್ಕೀಟ್ ಬಂಗಲೆಗೆ ಬಂದು ವಾಸಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೆ) ಈ ನಾಗಪ್ಪನ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕಿರುವ ಹಲಸಿನ ಮರದಡಿ ಬಂದಿಳಿದು ಊರವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅವು ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಸೆಕೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾದಾಗ ತಣ್ಣಗೆ ಹಲಸಿನ ಮರದಡಿ ಬಂದು ಮಲಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯಾರೋ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದು ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಅನುಕಂಪ ಮಾತ್ರ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈಗ ಈ ಹುಡುಗ ಮುಂಡೇವು ಹಾವಿನ ಮೇಲೆ ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಿಸಿದ ಅಪರಾಧವೆಸರಗಿರುವಾಗ ಪ್ರತಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗೂ ಆತಂಕ. ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಿಗಂತೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಚೆಡ್ಡಿ ಒದ್ದೆ, ಭಯ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಉರಿಬಿಸಿಲು ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕಾಣುವಸ್ತು ದೂರದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಹಲಸಿನ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ

ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು.

ವೆಂಕ್ಯಾನಿಗೆ ಮಡಿ ಉಡಿಸಿ ಅವನ ಸೈಕಲ್ ಸಮೇತ ಹಲಸಿನ ಮರದಡಿಗೆ ಎಳೆದು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಳು ಅವನ ತಾಯಿ. ನಮ್ಮೂರಿನ ಚೌಡಿ ಭೂತ ಹಾವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನುಷ್ಯ ಭಾಷೆ ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆ ಸಹ ಗೊತ್ತಿರೋದಿಂದ ವೆಂಕ್ಯನ ತಾಯಿ ನಾಗಪ್ಪ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಗನ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕೇಳುವ ವಾಲ್ಯೂಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಾಪ ನಿವೇದನೆ.

‘ಏನೋ ಅರಿಯದ ಮಾಣಿ, ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಿಸಿದ್ದು ಕಂಡವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲೆ. ನಿಂಗಕ್ಕ ನೋವಾದ್ರೆ ಎಂಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಿ. ಇಡೀ ಹಳ್ಳೀಲಿ ಹುಡುಗ್ರು ದನಕರು ಎಲ್ಲಾ ಓಡಾಡೋ ಜಾಗ ಹಲಸಿನ ಮರದತ್ತ ಬಂದು ಉಳಿದ್ರೆ ನಂಗಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಹೇಗೆ? ಏನೋ ತಪ್ಪೋ ಒಪ್ಪೋ ಹುಡುಗು ಮುಂಡೇವು ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಆನು ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ಬನ ಸೇರ್ಕೊಳ್ಳಿ. ಬಪ್ಪೋ ಪಂಚಮಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಹಾಲೆರೆದು ಪಂಚಗವ್ಯ ಹಾಕಿಸ್ತೆ’..... ಎಂದು ಸ್ವಗತ ನಿವೇದನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಳು. ಹೆದರಿ ಹೋದ ವೆಂಕ್ಯ ಮಡಿಯಲ್ಲೇ ಕೈ ಮುಗಿದು ಥರ ಥರ ನಡುಗುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ.

ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಲು ತಡವೇ? ‘ಬನದ ಹಾವಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಯ್ತು ಹಲಸಿನ ಮರದಡಿ ಬಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ.’ ಹಲಸಿನ ಮರದಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಜನ ಜಮಾಯಿಸಿ ಆಯ್ತು. ವೆಂಕ್ಯನ ತಾಯಿಯ ಅಪರಾಧ ಸ್ತೋತ್ರ ಪಠಣ ಮುಂದುವರೆದೇ ಇತ್ತು. ಅಗೋ ಹಾವಿನ ತಲೆ, ಬಾಲ ಅಂತ ದೂರದಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸಿ ರೋಮಾಂಚನ ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಆಯ್ತು. ಅಂತೂ ನಾಗವೃಕ್ಕ ದಂಪತಿಗಳು ಸರ್ಕೀಟ್ ಬಂದಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಿವೇದನೆ ಎಷ್ಟು ನಡೆದರೂ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ. ಹಾವುಗಳು ಕದಲುತ್ತಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಾ ನಿಷ್ಠುರವಾದಿ ಅಂತ ಹೆಸರಾದ ಶೇಷಭಟ್ಟರಿಗೆ ಕೋಪವೇ ಬಂತು. ಇದೊಳ್ಳೇ ನಾಗಪ್ಪ ಆಯ್ತು. ಬನ ಆಯ್ತು, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಆಯ್ತು. ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರ ಆಯ್ತು. ಏನೋ ಹುಡುಗ್ರು ಸೈಕಲ್ ತಾಗಿ ಸತ್ತೇನೂ ಹೋಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಹಾವು? ತಡಿ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸೀದಾ ಮನೆಯೊಳಗೇ ನಡೆದರು.

ಹೊರಬರುವಾಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಮರ ಹತ್ತಿ ಕೊನೆಕೊಯ್ಯೋ ಸಾಧನವಾದ ಉದ್ದನ ಗಳೇದೋಟಿ. ಆ ಗಳದ ತುದಿಗೆ ಜೋತಾಡುವ ಒಂದು ಬೇರು. ಒಳ್ಳೆ

ಯೋಧನ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗಳ ದಾಟಿದರು ಶೇಷಭಟ್ಟರು. ‘ಹೋ ಮಳಗುಳಿ ಬೇರು’ ಎಂದು ಕೂಗಿದರು ಎಲ್ಲರೂ. ಹಾವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಒಂದೆರಡು ಏಟಂ ಜಾಸ್ತಿಯೇ ಪ್ರತೀತಿಗಳು ಈ ಬೇರಿನ ಕುರಿತಾಗಿ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಂತದೋ ಧೈರ್ಯ ಬಂದಂತಾಗಿ ಆತಂಕದ ವಾತಾವರಣ ಕರಗಿತು. ಶೇಷಭಟ್ಟರಿಗೂ ಬೇರಿಗೂ ಸಂಭ್ರಮದ ಸ್ವಾಗತ ದೊರೆಯಿತು.

ಆ ಬೇರು ಇದ್ದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಾವೇ ಬರಬಾರದು. ಆ ಬೇರು ಗ್ರಹಣದ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹಾವಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಹಣದ ರಾತ್ರಿ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ಬೇರಿಗೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಬೇರಿಗೆ ಶಕ್ತಿ. ಎಂಥ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದರೂ ಆ ಬೇರು ತೇಯ್ದು ನೆಕ್ಕಿಸಿದರೆ ವಿಷವಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಹಾವು ಕಡಿದು ಸತ್ತೇ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ನೆತ್ತಿ ಸೀಳಿ ಈ ಬೇರನ್ನು ತೇಯ್ದು ಹಾಕಿದರೆ ಜೀವ ಮರಳುತ್ತದೆ. ಹಾವು ಗೊಲ್ಲರ ಬಳಿಯಿರೋದು ಇದೇ ಬೇರು..... ಹೀಗೆ ಸಕಲ ನಾಗವಂಶವೇ ಮುಳಿದೆದ್ದು ಬಂದರೂ ಧೈರ್ಯಗಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಆ ಬೇರಿರುವ ಧೀರರು. ಈಗ ಶೇಷಭಟ್ಟರ ಕೋಲಾಟ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅತಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ಉದ್ದದ ಗಳೇಕೋಲನ್ನು ಹಲಸಿನ ಮರದ ಬಳಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಾಗಿಸುವುದು ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನಸ್ತೋಮ ಹೋ ಎಂದು ಕೂಗುವುದು, ಅಷ್ಟೇ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ಕೋಲು ಜೋತಾಡುವ ಬೇರಿನೊಟ್ಟಿಗೇ ಮೇಲೇಳುವುದು, ವೆಂಕ್ಯನ ತಾಯಿಯ ಪಾಪ ನಿವೇದನೆ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಂದು ಮಂತ್ರ ಸಹ ಕೇಳಿಬಂತು.

‘ಸರ್ಪಾಪ ಸರ್ಪ ಭದ್ರಂಚ ಗಚ್ಚ ಸರ್ಪ ಮಹಾವಿಷ, ಜನಮೇಜಯ ಜನ್ಮಾಂತೇ ಆಸ್ತೀಕ ವಚನಂ ಸ್ಮರ’

ಹಾವು ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ ದೇವರು ಎಲ್ಲರ ಬಳಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡಿ ರೂಡಿಯಾಗಿರುವ ಪಾಚಭಟ್ಟರ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ನಾಗೋಚ್ಚಾಟನೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದರು.

ಹಾವುಗಳು ಈ ಜನರ ಗಲಾಟೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಏಕಾಂತ ಬಯಸಿದವೋ ಮಂತ್ರದ ಕಿರಿಕಿರಿಗೆ ಬೇಸತ್ತವೋ ಅಥವಾ ಶೇಷಭಟ್ಟರ ಬೇರುಕೋಲಿನ ಛದ್ಮವೇಷ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತವಾದವೋ ತಿಳಿಯದು, ಎರಡೂ ಹಾವುಗಳು ಹಲಸಿನ ಮರದಿಂದಿಚೆಗೆ ಬಂದು (ಊರ ಜನಕ್ಕೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಿ?) ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಬೆಟ್ಟದ ಕಡೆ ಹೊರಟವು. ಅದು ಬನ ಇದ್ದ ದಿಕ್ಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೇಟೆಗಾರ ದ್ಯಾವ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ‘ಧೂ ಇವರ ಮನೆ

ಹಾಳಾಗ ಇವೂ ಸರ್ಪ ಅಲಾ, ಧೂಳ ಹಪೆ ಹಾವುಗಳು, ಕಪ್ಪೆ ನುಂಗಕ್ಕೆ ಹೊರ್ಪವೆ'

ವೆಂಕನ ತಾಯಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಧನ್ಯಳಾದವಳಿಗೆ ದ್ಯಾವನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಬಿಡುವಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ನೀನಿನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಡು ಈ ಹುಡುಗು ಮೊದಲೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ತಿಂತಿವೆ. ಇನ್ನಿವಕ್ಕೆ ಹೆದ್ರಿಕೇನೇ ಇಲ್ಲಿದೆ ಆದಂಗ್ಲಾಯ್ತು ಎಂದಿಷ್ಟು ಬೈದಳು. ಬೇರಿನ ಜೋಲಾಟ ನಡೆಸಿಯೇ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದೇ ನಂಬಿದ್ದ ಶೇಷಭಟ್ಟರು ವೀರಯೋಧನ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಳೇಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೆಟೆದು ನಿಂತಿದ್ದರು 'ಬೇರು ಅಂದ್ರೆ ಇದು ನೋಡಿ ಹೇಗೆ ಬಾಲ ಮಡಿಚಿಕೊಂಡು ಹೋದವು ಸರ್ಪಗಳು' ಎಂದು ಯಾರೋ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟು ಆಯ್ತು. 'ಹೇಳೋ ಭಾಷೆಲಿ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಹೋಗದೇ ಇರೋವಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟವಲ್ಲರೀ ಹಾವುಗಳು ಅವೇನು ಮನುಷ್ಯರಾ? ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಹೋದವು' ಪಾಚಭಟ್ಟರ ಉವಾಚ.

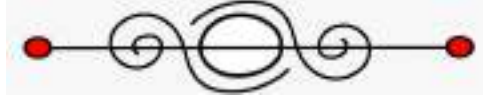
ಹುಡುಗರದ್ದು ಮಾತ್ರ ಸದ್ದಿಲ್ಲ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ನಿಗೂಢ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಸೈಕಲ್ಲಾಟದ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಿರಿಯರ ನಿದ್ದೆ ಸಾಗಿತು. ಈ ನಡುವೆ ಕೆರಿಯ ಮಂಗನ ಕಾಯುವ ದಿರಿಸಿನಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯಾದ ಮಳಗುಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದದ್ದು

ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಏನಾದರಾಗಲಿ ಆ ಹಾವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಹುಡುಗರ ಸೈಕಲ್ ಕಾಟವೊಂದು ತಪ್ಪಿತು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಷ್ಟೆ.

ಐದನೇ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದ್ವಿಚಕ್ರಗಳ ದಂಡು ವಿಜೃಂಭಿಸ ತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಸೈಕಲ್ ರಸ್ತೆಗಳಿದ್ದವು! ರೊಂಯ್ಯ ರೊಂಯ್ಯ ಚಕ್ರಗಳ ಸದ್ದು ಕಟಕಟ ಪೆಡಲಿನ ಸದ್ದು ಎಲ್ಲ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ.

ಎಲಾ ಮುಂಡೇವೇ ಮತ್ತೆ ಶುರುವಾಯ್ತಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಂದ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು ಎನ್ನುತ್ತ ಮಲಗಿದವರೆಲ್ಲ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಿದ್ದೇ ನೋಡಿದ್ದು. ಪ್ರತಿ ಸೈಕಲ್ಲಿನ ಎರಡೂ ಚಕ್ರದ ನಡುವಿನಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಬೇರುಗಳು ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮಳಗುಳಿ ಬೇರು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಸೈಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಬೇರು ದೊಡ್ಡ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಬೇರು ಸೈಜುವಾರು ನೇತಾಡುತ್ತಿವೆ! ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳು ಸೈಕಲ್ಲಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಶೇಷಭಟ್ಟರು ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ವೆಂಕನ ತಾಯಿಯಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರೂ ಶೇಷಭಟ್ಟರ ಕಡೆ ಕೆಂಗಣ್ಣು ಬೀರುತ್ತ ಊರ ಹುಡುಗು ದಾರೀಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೂರ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಸರು ಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನೆ? ಎಂದು ಜಜ್ಜಮೆಂಟ್ ಸಾರಿ ಒಳ ನಡೆದರು.

 Sangeeta Bhat

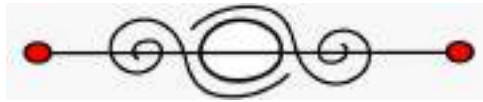
HAA Austin Chapter

Nayana Ladukodi
VP of Austin Chapter

In 2019 there were very few havyaka families in Austin. We decided to meet for lunch and shortly after the meeting, we created a Whatsapp group so that we can stay in touch and connected with each other. Thus began our journey and in a couple of years we saw many new havyaka families moving to Austin and joining the group. Today Austin havyaka group has many participants with many families added to the group and is one of the chapters of HAA.

Since the inception of this group, we have celebrated Ganesha Chaturthi together as one large happy family, we met for a fun family picnic and on various occasions enjoyed havyaka delicacies, participated in games, other fun activities and enjoyed listening to the songs of our own budding young talented havyaka artists. One of the specialties of Austin Havyaka chapter is that there are many families in this chapter who have recently moved to Austin from other neighboring States. Therefore, during every get-together it is our privilege, an opportunity to meet and mingle with new families, introduce ourselves to each other and learn about each other. Certainly, it has been a wonderful journey so far to meet and know more people, make new friends, and witness our havyaka group grow into a large family here in Austin. Looking forward to continued growth as well as active participation from all the members of Austin chapter.

HAA Presidents

Years	Name
1982-87	Druva Kanjarpane, New Jersey
1988-89	Banari Narayana Bhat, Ohio
1990-91	Rama Moorthy, Indiana
1992-93	Usha Avadhani, Pennsylvania
1994-95	Kusum Bhat Kaleyathodi, California
1996-97	Ramachandra K. Bhat, Virginia
1998-99	Narayan G. Avadhani, Pennsylvania
2000-01	Mabal Bhat Sedyapu, California
2002-03	Bheem Bhat Madiyala, Philadelphia
2004-05	Ravikiran Tamragouri, Chicago
2006-07	Krishna Upadhya, California
2008-09	Gajanan Hegde, New Jersey
2010-11	Shankara Hegde, Illinois
2012-13	Venkatramana Bhat Agartha, California
2014-15	Shivu Bhat (Karasulli Sirsi), Virginia
2016-17	Anil Adkoli, Illinois
2018-19	Param Bhat Toronto, Canada
2020-22	Gopal Bhat, California Bay Area
2023-24	Usha Devi Kuloor Bhat, Pennsylvania
2025-26	Muralidhara Kaje, Illinois (Designate)

HAA Office Bearers / Executive Committee – 2023/24

President: Usha Devi Kuloor Bhat, Pennsylvania

Secretary: Kanchana Hegde, New Jersey

Treasurer: Ranjan Hegde, Pennsylvania

Board Of Trustees

**Usha Devi Kuloor Bhat (Pennsylvania),
Balakrishna Joshi (California), Param Bhat (Canada),
Ashok Timmappa (New Jersey), Krishna Upadhya (California),
Shankar Hegde (Illinois), Vijaya Bhat (Illinois)**

HAA Chapters and Vice Presidents		
	HAA Chapter Name	Vice President
1	Atlanta Chapter	Vaishnavi Niranjana
2	Arkansas Chapter	Subramanya Bhat
3	Canada Chapter	Naveen Hegde
4	Colorado Chapter	Ganesh Kurse
5	Dallas Chapter	Hemalatha Moodambikana
6	Detroit Chapter	Roopa Kakunje
7	Florida Chapter	Mahadev Bhat
8	Kansas Chapter	Ramakrishna Hegde
9	Mid West Chapter	Sachin Halemane
10	Minnesota Chapter	Gopal Haregoppa
11	North East Chapter	Anand Hegde
12	North West Chapter	Kripa Bhat
13	Northern California Chapter, Bay Area	Shanthala Raveendra
14	Pittsburgh Chapter	Sarveshwari Hegde
15	Southern California Chapter	Manjunath Bhat
16	Washington DC Chapter	Manisha Bhat
17	Arizona Chapter	Shwetha Kakve
18	Austin Chapter	Nayana Ladukodi
19	New England Chapter	Ganesh Guni

HAA Activity Groups 2023-24

HAA Vidyanidhi

Krishna Upadhya
Sumathi Prasanna
Venkat Bhat

HAA Jnana Artha

Balakrishna Joshi

Supporting Team

Praveen Dala
Usha Hebbbar
Manu Hegde
Thirumaleshwara Bhat
Raghuram Bhat
Sumathi Kashyapi
Kripa Bhat
Bindu Sundar

HAA Youth Forum

Sriram Sankaran
Shubha Anand Hegde
Usha Kuloor

Supporting team

Bheem Bhat
Ashok Thimmappa
Ranjan Hegde
Kripa Bhat
Manasa Kashi

HAA Krishi

Dr. Mahadev Bhat

Supporting Team

Dr. Naveen Hegde
Dr. Subray Hegde
Dr. Ramesh Hegde
Dr. Ravi Bhat
Dr. Dinakar Bhatramakki
Dr. Shambhu Bhat
Mr. Sumanth Hegde

Mr. Shivu Bhat
Mr. Gajanan Hegde
Mr. Venkat Bhat

HAA Phase II

Mabal Bhat

Supporting Team

Balakrishna Joshi
Rama Bhat, Bheem Bhat

HAA Parent Network

Shubha Anand Hegde
Sujnani Adkoli

HAA Charity

Gajanan Hegde

Supporting Team

Krishna Upadhya
Venkat Bhat
Usha Kuloor
Kanchana Hegde
Ranjan Hegde
Krishna Prasad Balike

HAA Cretive Minds Web Editors

Aashika Bhat
Ananya Balike
Vineel Bhat, Sana Barige
Kaavya Hegde
Nishka Hegde
Tanay Hegde
Nishka Sriram
Namrutha Bhat

Active Mentors

Vasudha Hegde
Kripa Bhat
Krishnaprasad Balike

Supporting Mentors

Usha Kuloor
Shobha Hegde
Srinivas Barige

Founder Members

Bheem Bhat
Gopal Bhat
Sumathi Prasanna
Anish Narayan
Anoop Bhat

Election Committee

Vijaya Bhat
Shankar Hegde
Usha Kuloor (President)

Google Workspace

Sriram Sankaran
Balakrishna Joshi

HAA News Channel HAA Web

Yajnesh Bhat
(Web designer)
Venkatesh Pundyavana
Sumathi Prasanna

HAA Newsletter

Gopal Bhat
Manasa Kashi
Shubha Ranjan Hegde
Sumana Bhat
Renuka Hegde

International extended team

Tejaswi Timmappa (India)
Ganapathi Bhat
(UK Havyaka Balaga)

Current HAA Patron Members

	Last name	First Name	State
1	Bhat	Shri Shivram and Smt. Meenakshi	CA
2	Hegde	Shri Gajanan P. and Smt. Jayashree	CA
3	Hegde	Shri Gopal and Smt. Geeta	FL
4	Bhat	Shri Bheem and Smt. Sharada	PA
5	Bhat	Shri Subhahmanya and Smt. Annapurna	GA
6	Kumar	Shri Jayantha and Smt. Sujatha	CA
7	Kailar	Smt. Lavanya & Shri Venkataramana	V. R. CA
8	Upadhaya	Shri Krishna and Smt. Chaya	CA
9	Hosamane	Shri Ramachandra and Smt. Kusuma	DE
10	Bhat	Shri. Adarsh and Smt. Anupama	CA
11	Ramaswamy	Shri Narayana & Smt. Anitha Raghavendra	WA
12	Bhat	Shri Venkataraman and Smt. Vidya	CA
13	Thimmappa	Shri Ashok and Smt. Sheela	NJ
14	Bhat	Shri Rama and Smt. Vijaya	IL

Current HAA Life Members

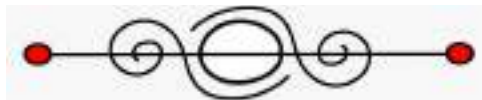
	Last name	First Name	State
1	Mugimane	Manjunatha & Shalini	AR
2	Bhat	Shankar & Usha	AZ
3	Beedubail	Ganesh & Amruta	CA
4	Bhagwat	Shripad & Loveena	CA
5	Bhat	Balakrishna & Jyoti	CA
6	Bhat	D.S. & Devi	CA
7	Bhat	Gajanana & Vijaya	CA
8	Bhat	Gopal & Sujata	CA
9	Bhat	Mabal & Aruna	CA
10	Bhat	Mahabaleshwara & Vasanthi	CA
11	Bhat	Naras & Kusum	CA
12	Bhat	Ramachandra S. & Tara	CA
13	Bhat	Ravindra & Veena	CA
14	Bhat	Ray & Susheela	CA
15	Bhat	Sharada	CA
16	Bhat	Subru & Vijaya	CA
17	Bhat	Sudarshan P. & Vidya	CA
18	Bhat	Uday & Sandhya	CA
19	Halkar	Ravi & Nita	CA
20	Hebbar	Narasimhamurthy & Usha	CA
21	Hegde	Anant & Annie	CA
22	Hegde	Gopal & Vani	CA
23	Hegde	Madhusudan & Vidya	CA
24	Hegde	Mahabaleshwara & Rekha	CA
25	Hegde	Mohan & Pallavi	CA
26	Hegde	Prasad G. & Manasvita	CA
27	Hegde	Ramachandra P. & Sucheta	CA

28	Hegde	Ramachandra & Vidya	CA
29	Hegde	Sayee & Sukanya	CA
30	Hegde	Venkat & Shanta	CA
31	Hegde	Vinay & Divyashree	CA
32	Hegde	Vishwanath & Priya	CA
33	Joisa	Srida & Sucheta	CA
34	Joshi	Balakrishna & Jayashree	CA
35	Joshi	Ravi & Kirthi	CA
36	Kadekodi	Narayana & Yamuna	CA
37	Kote	Gopalkrishna & Sumangala	CA
38	Kukkemane	Laxminarayana & Vinutha	CA
39	Mohan	Lalith & Prasanna	CA
40	Moorthy	Krishna & Shubha	CA
41	Moorthy	Muralidhar & Sujatha	CA
42	Narayana	Prasanna & Sumathi	CA
43	Ramappa	Balu & Nirmala	CA
44	Sanbhadathi	Narayan & Vidya	CA
45	Shenoy	Ananth & Kaveri	CA
46	Hegde	Geetanjali	CA
47	Kadoor	Narayana and Mangala	CA
48	Bhat	Vivek and Vasudha Hegde	CA
49	Hegde	Shreepada and Shantika CA	CA
50	Sullia	Arun	CA
51	Sullia	Kiran	CA
52	Choontharu	Nakesha and Parameshwari	CA
53	Kashypi	Sumathi and Raghu	CA
54	Bhat	Laxminarayan and Vinuta	CA
55	Bhat	Kiran and Rajani Hegde	CA
56	Hegde	Jagadish and Ratna	CA
57	Parekodi	Mamatha and Raviprakash Salinamakki	CA
58	Bhat	Raghurama and Vatsala	CA
59	Hegde	Shivaram and Gouri	CA
60	Nalka	SathyaShankar and KekanaJe Mamatha Lakshmi	CA
61	Bhat	Kidoor N. & Nalini M	Canada
62	Bhat	Param & Sharada	Canada
63	Hegde	Vinayak & Sudha	Canada
64	Kattinakere	Raghavewndra & Prabha Hebbar	Canada
65	Hegde	Bhavana & Naveen C	Canada
66	Balike	Krishna Prasad and Lalitha Kadke	Canada
67	Bhat	Ganesh and Sannidhi Hegde C	Canada
68	Bhat	Sadashiva and Radha	Canada
69	Hegde	Anil and Deepali	Canada
70	Hegde	Prasanna and Sharada	Canada
71	Hegde	Shreeharsha and Spoorthi C	Canada
72	Rao	Madhukar and Deepika C	Canada
73	Bhat	Vignaraj and Tejaswini	Canada
74	Bhat	Raveendra and Jyotsna	Canada
75	Kurse	Ganesh & Roopashree	CO
76	Bhat	Sharada and Chandrashekhar	CT
77	Kinila	Mohan T. & Vidya Mave	DE
78	Bhat	Chandahas	FL
79	Bhat	Mahadev and Usha	FL
80	Bhat	Narayan & Megha Hegde	GA
81	Bhat	Subramanya & Annapurna	GA
82	Halkar	Raghu & Rosemary	GA

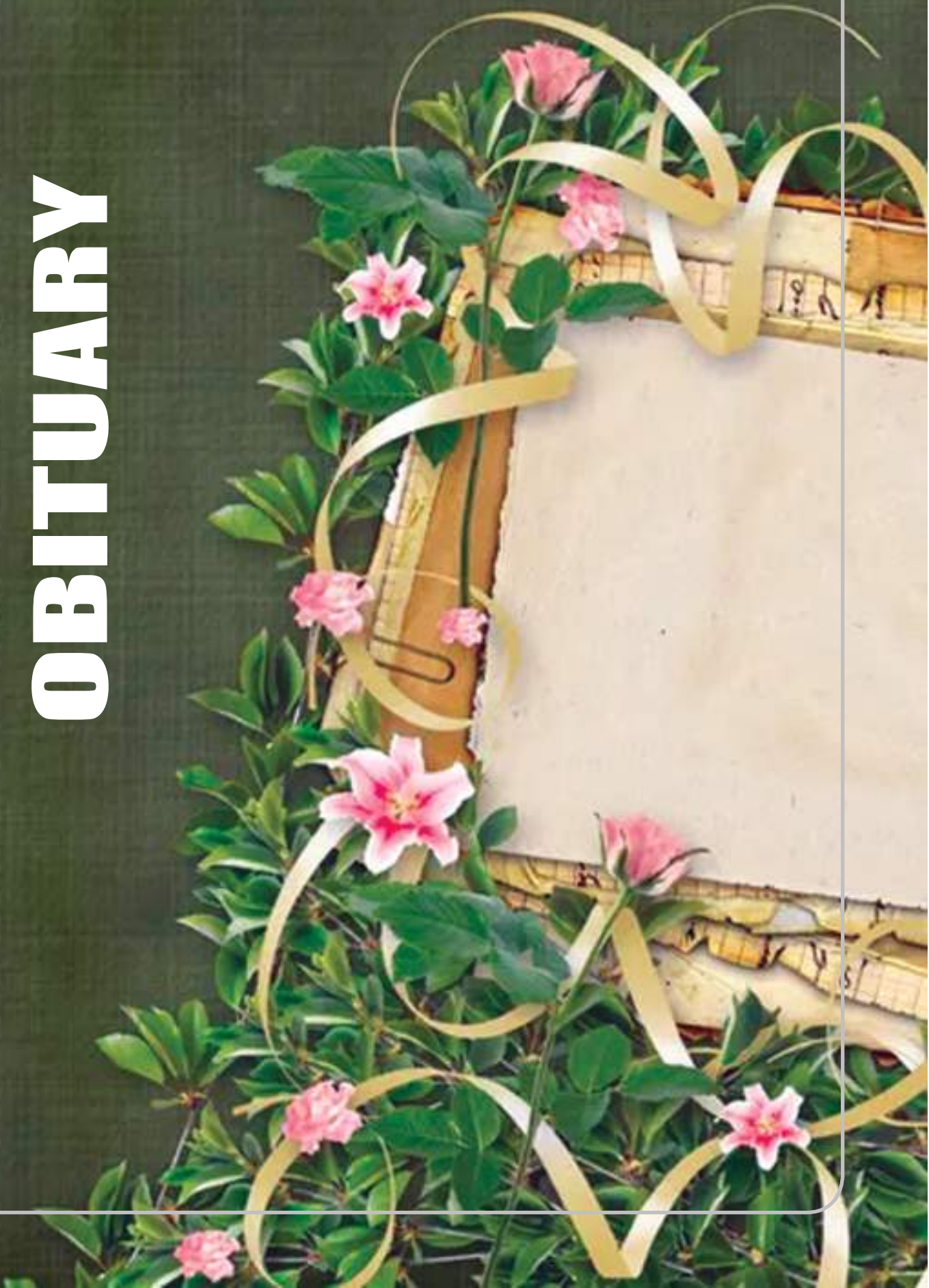
83	Kailar	Raja & Roopa	GA
84	Betha	Soumya and Shivaram	GA
85	Mudalegundi	Sheela & Vijay	GA
86	Hegde	Vinayak & Pratibha	IA
87	Bhattaramakki	Dinakar and Chaya	IA
88	Adakoli	Anil & Sujatha	IL
89	Adapatya	Shankaranarayana & Bhagirathi IL	IL
90	Bhat	Girish & Asha	IL
91	Bhat	Rama & Vijayalaxmi	IL
92	Bhat	V. S. Kambekodi	IL
93	Hegde	Shankar & Leela Rao	IL
94	Hosamane	Balakrishna	IL
95	Kote	Keshav & Pratibha	IL
96	Mundatheja	Vijayalaxmi & Sundaresh	IL
97	Tamragouri	Ravikiran & Shaila	IL
98	Adkoli	Sudheer & Aparna	IL
99	Gudehithlu	Krishnamurthy and Sharada	IL
100	Kaje	Muralidhara and Sahana Kollampare	IL
101	Shastri	Brahmanaspati G. and Shilpa Nagaraju	IL
102	Varanasi	Ishwara and Sawjanyaalaxmi Kukkaje	IL
103	Halemane	Sachin and Mamata	IL
104	Belagaje	Rama & Naline	IN
105	Bhagwat	Ravi & Veena	IN
106	Hasanadaka	Thimmappayya & Mani	IN
107	Bhagwat	Shreepad & Arati	IN
108	Chidambara	Kripesh & Medini	India
109	Bhat	Balakrishna	India
110	Hasyagar	Mohan & Chaitanya	India
111	Hegde	Harsha & Samprita	India
112	Hegde	Vinayak & Uma	India
113	Joisa	Rama & Eshwari	India
114	Khandige	Sudarshan & Raji	India
115	Rao	Mahesh & Vijaya	India
116	Sabhahit	Niranjan & Kavita	India
117	Hegde	Ramakrishna & Chetana	KS
118	Hegde	Roy & Kusuma	KS
119	Hegde	Ravish & Anjana	MA
120	Mattihalli	Madhukeshwara & Vaishali Hegde	MA
121	Narayana	Srinivasa & Usha	MA
122	Hegde	Laxminarayan and Vasanti	MA
123	Bhat	Chetana	MD
124	Bhat	Narayana K. & Lalitha	MD
125	Hegde	Laxman & Annapoorna	MD
126	Hegde	Mahabaleshwara & Kshama	MD
127	Hosamane	R. S. & R.R.	MD
128	Kanjarapane	Devesh & Sujatha	MD
129	Neerchal	Nagaraj K. & Chetana	MD
130	K.G.	Srinath & Jayalaxmi	MD
131	Pradeep	Chandrashekara & Smita	MD
132	Adikehithilu	Sneha Narnakaje & Uday Adikehithilu	MD
133	Pailoor	Govind & Sharade	ME
134	Bhat	Ishwara M. & Bharathi	MI
135	Pandit	Sunil & Jayanthi	MI
136	Kakunje	Chidananda and Roopa	MI
137	Haregoppa	Gopal B. & Sunanda	MN

138	Hegde	Prakash and Nagaratna Bhat	MN
139	Sharma	Krishna & Sandhya	MO
140	Posavanike	Ganaraj & Ratna	MS
141	Bhat	Raja & Vidya	NC
142	Bhat	Sadashiva & Sitalakshmi	NC
143	Ramappa	Ganapathy & Savithri Konamme	NC
144	Angri	Srinivasa & sumana	NJ
145	Avadhani	Ashok & Soumya	NJ
146	Bhat	Krishna & Jayashree	NJ
147	Bhat	Vishvanath & Geeta	NJ
148	Dala	Praveen & Seema	NJ
149	Hebbar	Kishor & Chitra	NJ
150	Hegde	Anand & Shubha	NJ
151	Hegde	Bharath & Shilpa	NJ
152	Hegde	Gajanan & Vidya	NJ
153	Hegde	Krishna G. & Radha	NJ
154	Hegde	Lalitha & Krishnamoorthy Shankarlinga	NJ
155	Hegde	Prabhakar & Medha	NJ
156	Hegde	Prasanna & Roopa	NJ
157	Hegde	Rajeev & Vijaya	NJ
158	Hegde	Santosh	NJ
159	Hegde	Satyanarayana & Pushpa	NJ
160	Hegde	Udaya & Shailaja Valakatte	NJ
161	Delanthamajalu	Gopalkrishna & Vani Hegde	NJ
162	Hegde	Venkat S. & Uma	NJ
163	Joshi	Mahesh & Poornima	NJ
164	Kanjarapane	Dhruva & Lalitha	NJ
165	Thimmappa	Ashok & Sheela	NJ
166		Ravishankar	NJ
167	Rao	Shaku & Satya	NJ
168	Bhat	Shilpa & Srinivas	NJ
169	Hegde	Kanchana & Ravi	NJ
170	Adkoli	Sujnani and Srinivas Rao	NJ
171	Halemane	Usha and Raya	NJ
172	Jog	Divya and Dinesh	NJ
173	Hegde	Rashmi and Rajesh	NJ
174	Bhat	Gowri and Nagraj	NJ
175	Bhat	Shweta and Chinmay	NJ
176	Gururaja	Bhavana and Gururaja	NJ
177	Sankaran	Sriram & Manasa Kashi	NJ
178	Hegde	Rajendra and Poorna	NJ
179	Pandit	Shridhar and Manasa Hegde	NJ
180	Hegde	Narayana and Renuka	NJ
181	Pundyavana	Venkatesh and Jyoti Ukkinadka	NJ
182	Bhat	Gopalkrishna & Laxmi	NY
183	Hegde	Hari & Vijaya	NY
184	Lingadahalli	Shantaram & Geetha	NY
185	Sankahithlu	Venkatagirish & Sumana Bhat	NY
186	Bhat	Shreemati and V S Bhat	NY
187	Bonanthaya	Avinash and Sowmya	NY
188	Alangar	Ravikumar & Barathi	OH
189	Bhat	Banarikammaje N. & Saraswati	OH
190	Bhat	Narayana & Sumathi	OH
191	Bhat	Padmanabha & Thayamma	OH
192	Bhat	Ramachandra & Neerada	OH

193	Venugopal	Krishna & Savitha	OH
194	Bhat	Subra & Vandana	OH
195	Avadhani	Narayan & Usha	PA
196	Bhat	Anand & Shaila	PA
197	Bhat	Ganesh & Chitra	PA
198	Bhat	Gopalkrishna & Usha Devi	PA
199	Bhat	Krishna & Nalini	PA
200	Bhat	Krishna L. & Revathi	PA
201	Hegde	Gajanan & Sarveshwari	PA
202	Hegde	Ranjan Kumar & Shubha	PA
203	Kabekodu	Sooryanarayana & Mandakini	PA
204	Kanchana	Prasad & Shashikala	PA
205	Sharma	Mamata and Harsha	PA
206	Noojibail	Prasad	PA
207	Shastry	Uday & Pratibha	PA
208	Barige	Srinivas and Rashmi	PA
209	Bhat	Narayan & Aruna	SC
210	Bhat	Narayan & Girija	TX
211	Bhat	Govinda & Roopa	TX
212	Bhat	Kris D. & Vasudha	TX
213	Hegde	Narayan & Kusuma	TX
214	Hegde	Ramesh S. & Sumana	TX
215	Halkar	Priyanka & Raj	TX
216	Hegde	Gajanan and Laxmi Bhat	TX
217	Bhagwat	Manoj & Vibha	VA
218	Bhat	Ramachandra K. & Girinari	VA
219	Bhat	Shivu & Vinuta	VA
220	Hegde	Manjunath & Parwati	VA
221	Bhat	Poornima & Dinesh R	VA
222	Bhatta	Pratibha & Ramakrishna	VA
223	Shama	Rajashree Madhuvana & Pradeep K Shama	VA
224	Parthaje	Aparna & Raj	VA
225	Krishnananda	Sushma Mugimane & Anil Krishnananda	VA
226	Chowbey	Roopa Chowbey (Hegde) and Pramod	VA
227	Pailoor	Ramachandra & Sunitha	WA
228	Shanbhag	Vinod	WA
229	Hiremane	Radhakrishna	WA
230	Bhat	Mahabhaleshwar	WA
231	Hegde	Uday and Deepa	WA
232	Narayan	Pradeep	WA
233	Yaji	Prakash	WA
234	Sridhar	Prasanna	WA
235	Ramaswamy	Narayana & Anitha Raghavendra	WA
236	Pailoor	Ramachandra & Sunitha	WA
237	Shanbhag	Vinod	WA
238	Bhat	Thirumalesh and Kripa	WA
239	Bhat	Manjunath and Pooja Suresh	WA
240	Lingadahalli	Subraya & Nirmala	WV
241		Gopalkrishna & Anjana	
242	Joshi	Prakash & Himalini	
243	Karki	Bindu Sundar & Dilip Karki	

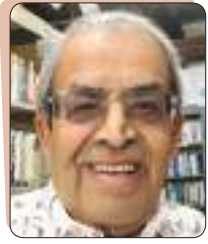

OBITUARY

Shrimati Saraswati Amma's Sweet Memories

Subru Bhat
Union City, California

Sad to inform you of the passing away of Shrimati Saraswati Amma on May 26, 2023, due to an age-related illness; she passed away without much suffering. A doyen of the Havyaka community in the USA, she was well-known as a loving and caring person. She lived with her two sons, K. P. Mahabaleshwara Bhat of West San Jose, CA and Dr. Krishna Moorthy of Walnut Creek, CA.

She was “Amma”, a motherly person to many others too, welcoming everyone with an open heart. Amma had a very tough life in her earlier days. At the age of one, she lost her mother. At the age of 24, her husband passed away, and she returned to her father’s place with three young kids of ages 8, 5, and 3, and her mother-in-law. It was a joint family of over 35 people living under one roof. She lived in a small cottage nearby for 25 years. She lost her daughter at the age of 14, when she drowned in a nearby lake while washing clothes. Despite these events, Amma was resilient and strong and raised her two sons, who excelled in their studies and in their careers later. She lived with her elder son in Thiruvananthapuram

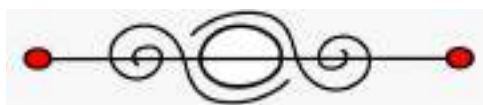
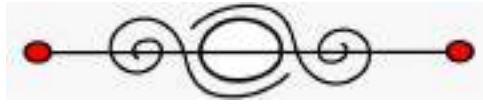
for about 2 years and then came to the USA with her younger son, Dr. Moorthy, in May 1972.

Amma was always beloved and received the blessings and well wishes of her elders. She never once took for granted the help of her family in changing the trajectory of her life. She gave back to her family and every extended family member, and every person she ever encountered, whether it was back home or here in the USA. She is well-known for making ‘holiges’ for Havyaka meetings and conventions. She helped many families to take care of themselves on special occasions like childbirth. She would volunteer to go and stay with them

for a week or more. There she would manage the kitchen and help the new parents in taking care of the new arrival. Amma was a genius in finding ways to help others.

Amma was 98 years old when she passed away peacefully at home. She was never bedridden, but needed more care and help

in the last couple of years, which she got abundantly from her sons and daughters-in-law, Vasanthi Bhat and Shubhashini Moorthy, with love and affection of their family, relatives, and friends. She will be missed very much, but her sweet memories will always be with us.

Dr. Ishwara Bhat

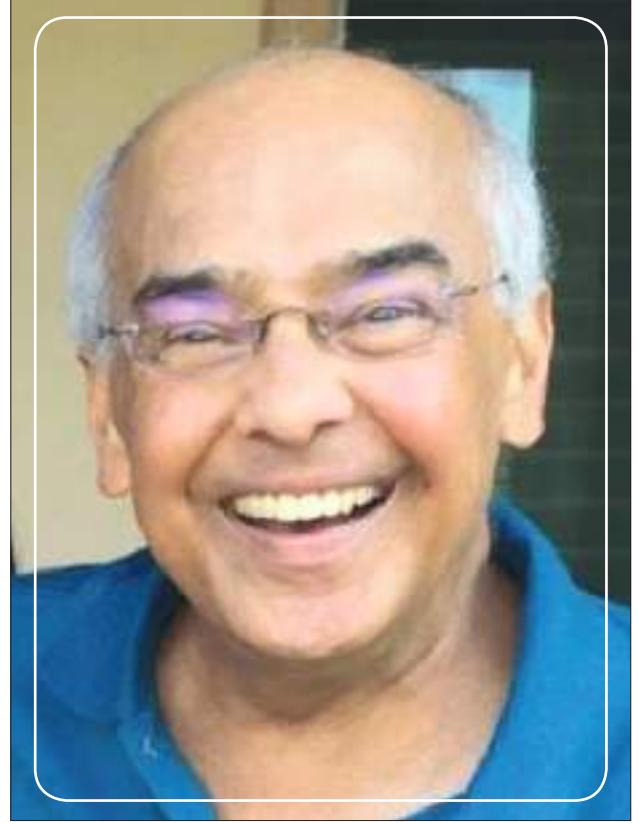
Rashmi Bhat Arizona

Ramya Bhat Massachusetts

As his beloved daughters, we are heart-broken to share the sad news of the death of our father, Dr. Ishwara Bhat in Boston, MA, on Sunday, January 28, 2024, due to complications related to heart disease.

Dr. Bhat, as he was fondly known to so many, was born on March 29, 1949, to Shankara and Laxmi Mundathaje Bhat as the third of four children in a small village in the state of Karnataka, India. As money was short with their farming family, he relied on his hard work and determination to propel his dream of becoming a doctor, and this helped earn him a spot at Mysore Medical College, where he eventually graduated at the top of his class. His efforts were rewarded with a merit-based scholarship to help continue his medical training at Mount Sinai Hospital in NYC. And so, in 1973, he arrived in America, with a heart full of hope and optimism, and just \$7 and the phone number written of a guest lecturer who lived in NYC – someone the young Dr. Bhat had met when this American professor had once come to visit his medical school in India. This was the only person he knew in the United States.

After completing his internal medicine residency at Mount Sinai, Dr. Bhat went to Houston, TX, for a cardiology fellowship at the Texas Heart Institute, amongst the best and brightest mentors of that time. Once his

formal education was completed, and with the encouragement of his wife, our mother, Dr. Bharathi Bhat, he then moved in 1979 to Niles, Michigan, to start a cardiology practice and meet the needs of the people in what would become his beloved forever community. He continued to practice as a cardiologist in Niles, Michigan until retirement in 2018 – and served his patients with enthusiasm, love, and devotion for almost 40 years.

As his daughters, we cannot say enough about what it meant to him to be part of the medical community in Michiana. We heard so much growing up about the impact he had on others' lives – people would recognize our last name and wouldn't be able to stop sharing how he took care of one family

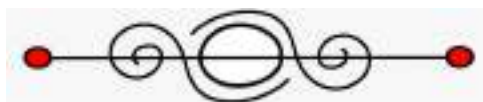
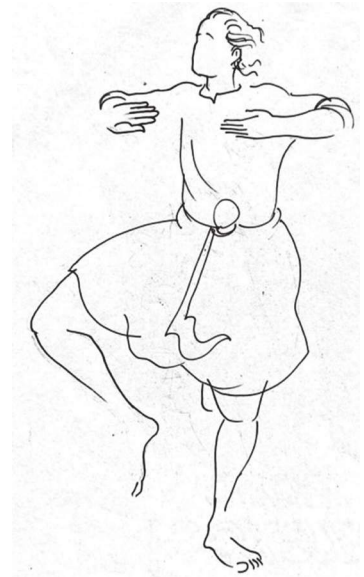
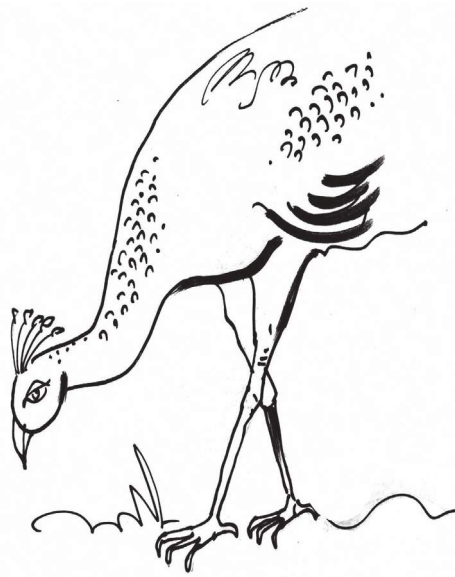
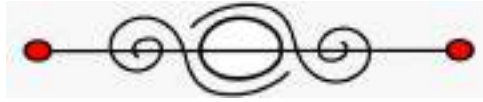
member or saved the life of another. Because of our father, we felt we had just two degrees of separation from everyone in our town. It is hard to describe how beautiful this was to us, or the significant impact it had when we as his daughters went on to consider how we wanted to live our own lives and our career choices. We are incredibly proud of him and the role model he was for us.

After achieving his American Dream, in the end Dr. Bhat prioritized his family, and retired to Boston in 2018 to live close to his younger grandchildren. His family meant everything to him, and we have so many stories – suffice it to say, nothing made his eyes light up more than spending time with his grandkids.

In his last week of life, Dr. Bhat shared with us that he wanted everyone to know

that he tried to help everyone. And we know that he achieved this – from helping so many members of his family launch their educations and careers, to caring for his beloved patients in Michiana, and of course the way he helped his family and friends with his jovial spirit and ever happy and welcoming energy. We remember that his morning send-off to us without fail was always the same: “Happy day!” We will remember our beloved Appa this way always.

Dr. Bhat is survived by his wife of 47 years, Dr. Bharathi Bhat, daughter Rashmi and son-in-law Neil Singh, daughter Ramya and son-in-law Srikant Rao, grandchildren Mira Halker, Suraj Rao, Leela Rao, and Sona Rao, as well as so many other family, friends, and colleagues who will forever miss and hold his joyful spirit in their hearts.

Dhruva G. Kanjarpane

 Dr. Devesh Kanjarpane
Delaware

Dhruva G. Kanjarpane, BS Chem Eng, BS Chemistry, MS Chem Eng, PE 6/1/31 – Sept 3, 2022. Grandson, Son, Brother, Uncle, cousin, Husband, Son-in-Law, Father/Appa/Dad, Ajja, Disciple (shishya) of Sri Paramahansa Yogananda, Community Service volunteer and advocate, HAA President, life long sadhaka, and dearest friend.

The included photo was taken in 2020 in the courtyard of the home he and my mother stayed in, Sirsi, after they left their dear Mountainside, NJ. I told him, “Dad, you are always in my heart, and I am always in your heart.” And he with difficulty spoke the word, “heart”, and smiled. d

My dearest dad is always in my heart.

Dad experienced riches in his childhood, and was thrust into abject poverty due to familial property dispute(s). He was pushed to pursue studies far from his familial home in South Kanara, and stayed in hostels in Bellare, Puttur, and then, pursued his first BS at St. Aloysius College in Mangalore.

After that, he pursued his second BS at Madras University. While there, he worked at Woodlands Hotel, sending money back to his parents. After his graduation, he secured employment at Tata Chemicals in Mithapur, and quickly rose to the rank of a Factory Manager, at a time when folks with double degrees were rare. After some years

of fruitful employment, he entered the phase of gristha, and married Lalita R. Bhagwat of Karki, the youngest of 19 children. They settled in Mithapur, Gujarat, and started a family. After some years, an opportunity arose to study in the US. In 1966, he pursued and successfully completed an MS at age 35, while his fellow students were 22 years of age. He was invited to pursue a PhD, based on his research skills and intellect, but not seeing his wife and son for two years, and realizing that he would have to delay bringing them for another 3-5 years, he decided to pursue employment. He secured a position at Borg Warner Chemicals in Parkersburg, West Virginia in 1968, and two years later, Mom and I set foot in

the USA. His employment took him from there to New Jersey, where after a bit of time in North Plainfield, our family settled in Mountainside in 1977, and this would be his home for the next 39 years (2016). While he had several jobs, his legacy was made at the New Jersey Department of Environmental Protection (NJDEP), where he worked and was a servant leader for a quarter century.

It was during his time in New Jersey that he was blessed to have the opportunity to work with like-minded Havyakas to start the HAA. He was always a strong believer in culture, and saampradayaka. A lifelong vegetarian, praying every day, practicing yoga, and abstaining from smoking, alcohol and such—were his purposeful life style elements. Many were the arguments that were presented to him by me over the years, and in Kannada he would say, “We are like ‘this.’ It does not matter that those outside, whom you refer to, are this way or that way. If this does not suit you, the door is here, go forth—the world is large, and is always ready to teach you (about what the best way to navigate it...if you don’t like what we are about...).

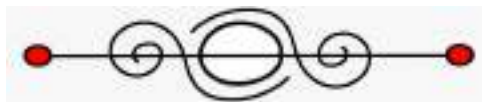
He was a poet at heart, and composed many poems, many with a spiritual bent. He also worked on his most cherished project—Bhagavad Gita translation in poetic form, in Kannada, which was published in 2017 in Sirsi. Yoga was a lifelong element in his life, and he pursued Raja Yoga and Hatha

Yoga, doing headstands, 600 bhaskis (push-ups) per day, and Mayurasana (yes!) to the fateful day in March 2016, when he experienced a stroke. It left him paralyzed on his left side, and he was wheelchair and bed-bound.

Adversity is not alien to anyone, but how one manages it, especially to one who took care of his body, and maintained his college weight into his 80s—is another factor. My father never cried, or demonstrated depression or such about his body’s situation. He bore it stoically, and as the occasion presented, expressed the most sincere love, affection, and feeling—as in the included photo, some four years after his event, shows clearly.

Therein is a powerful message to all of us—as my cousin, Vivek Bhagwat, stated some years back, “he is a yogi, burning off prarabdha karma...” – indeed.

Were Dad in the body, and attending this function, which he surely would, he would want all of you to know: be proud to be a Havyaka-American, maintain your culture and be proud of the same. Cherish and nourish those elements that define what a Havayka is, as adapted to this nation, and encourage its retention and remembrance in the next generation. Dad did this by modeling this behavior for the decades that I was blessed to have him in physical form, in this life. That to me, was the standard—live the life that you want others to follow. That—speaks volumes.

YOUTH SECTION

Azores - Portugal's Hidden Gem

Bhakti Hegde
Ridgewood, New Jersey

In the heart of the vast Atlantic Ocean, where the dance of sea breezes meets the crescendo of volcanic whispers, lies an enchanting tapestry of islands known as the Azores. The Azores are an archipelago composed of nine volcanic islands in the middle of the Atlantic Ocean. They are an autonomous region of Portugal and are located about 1,000 miles west of mainland Portugal - yes, they're a part of Portugal!

This winter break, fulfilling my mom's Portugal dream, we embarked on a girls' trip. While many flock to the mainland's popular cities, we opted for a different rhythm—choosing the Azores, a hidden gem often overlooked, in addition to the mainland. In the embrace of these enchanting islands, we sought a unique adventure, away from the well-trodden paths. With the cold behind us, Portugal's warmth awaited—a journey of discovery in a land of history and vibrant culture.

After immersing ourselves for 3 days in the beauty of Portugal's capital, Lisbon, the moment I had eagerly anticipated had arrived. Boarding the 4 pm flight to Sao Miguel, the largest of the Azores islands, we touched down in Ponta Delgada, the island's main town, in just 2.5 hours. The transition from the bustling charm of Lisbon to the serene allure of the Azores was palpable as we stepped onto this enchanting island canvas.

Blessed by a mix of warm breezes, the weather welcomed us to Sao Miguel with open arms. In the absence of Uber on

this charming island in the middle of the Atlantic, a taxi swiftly became our mode of transport. We arrived at our hotel, nestled in the city center and overlooking the marina. After checking in to the hotel, we couldn't contain our excitement, so we opted for a leisurely walk along a floating strip harbor adorned with restaurants, we stumbled upon an authentic Azorean eatery. There, we indulged in delicious pasta accompanied by the tempting aroma of Azorean garlic bread. Wrapping up the night, we strolled along the marina harbor, the rhythmic sounds of the ocean providing a soothing soundtrack to our Azorean adventure.

The next day, rising with the sun at 6:30 am, we indulged in an incredible authentic Azorean breakfast at the hotel. Anticipating the exploration of Sao Miguel's western wonders, our tour guide Hugo punctually arrived at 9 am. Our journey commenced with the breathtaking sight of Lago do Fogo, a mystical lake surrounded by lush landscapes and panoramic vistas. Continuing our adventure, we ventured to Salto do Cabrito, a cascading waterfall that painted a picturesque scene. At noon we found ourselves at a traditional Azorean restaurant where we relished a mouthwatering authentic

Azorean meal, savoring each bite amidst the island's natural beauty and ocean view.

In the afternoon, our exploration led us to Sete Cidades, a breathtaking twin-lake complex nestled within a volcanic crater. The striking contrast of the deep blue and emerald green waters of Lagoa Azul and Lagoa Verde mirrored the surrounding lush landscapes. As we stood atop the Vista do Rei viewpoint, the panoramic vista unfolded like a painting, revealing the captivating beauty of Sete Cidades.

Wrapping up our day of exploration, we concluded our journey at the unique pineapple plantations of Sao Miguel. Here, the Azoreans cultivate their own variety of pineapples, distinct and exclusive to the archipelago. What sets these pineapples apart is that they are the only ones in the

world grown within greenhouses. Walking through the aromatic rows of pineapple plants, we marveled at the ingenuity of Azorean agriculture, savoring the sweetness of this locally grown delicacy. Indulging in the Azorean pineapple experience, we sampled complimentary pineapple liquor and pineapple jam at the plantations. The flavors danced on our taste buds, creating a symphony of sweetness and richness. This unique tasting session left an indelible mark, as the Azorean pineapple liquor and jam proved to be the finest we had ever tasted.

The following day brought a change in plans due to weather constraints for whale watching. Embracing spontaneity, we embarked on an impromptu adventure to see more of Ponta Delgada. Our first stop

was the local farmers market, where we delighted in the sight of locally freshly grown fruits and vegetables ingredients, a kaleidoscope of colors and flavors.

Continuing our day of exploration, we found ourselves at the enchanting Jardim António Borges, a botanical wonderland that exceeded all expectations. The gardens showcased a diverse collection of plants and trees from around the world, creating a mesmerizing tapestry of nature.

Later, we continued our exploration by strolling through the city center and along the marina. During our wanderings, we stumbled upon an Indian restaurant, and the allure of familiar flavors beckoned to the Indian within us. Succumbing to the temptation, we decided to dine there. To our surprise, the food surpassed all

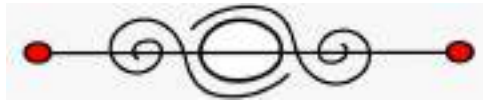

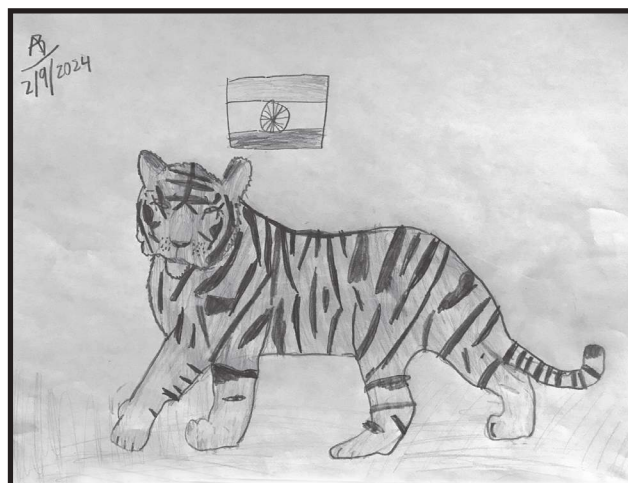
expectations—so exceptional that finding words to describe its goodness proved challenging. It wasn't just authentic; it surpassed even the flavors of traditional Indian cuisine, leaving our taste buds in a state of blissful disbelief.

As we bid farewell to the Azores, I couldn't help but reflect on the profound impact this destination had on me. Undoubtedly, it stands out as one of the most

amazing places I've ever had the privilege to explore. The unique blend of culture, abundant nature, and the unexpected charm of encountering cows along the way created an unforgettable tapestry of experiences. The Azores, with its breathtaking landscapes and warm hospitality, is a destination worth considering for anyone seeking a truly remarkable and unique adventure away from the usual tourist trails.

Adeesha Bhat
South Salem, NY

Trip To India

Anika Bhat
Los Angeles, CA

We go to India on hot summers,
Where we get yummy cucumbers.
The most fun part is going to Ajja and Ajji's house,
Which is also home to a naughty mouse!
There are a lot of green fruit trees,
Which get pollinated by bees.
I am really careful near the well,
Because it would hurt a lot if I fell!
There is a white cat, that always comes to our doormat,
And asks for a delicious treat,
For it to eat!
In the morning, we go to get milk,
Which is as smooth as silk.
When we are on the way home, the milk can makes a sound like "Clink! Clink!"
And when we get home, we have delicious milk to drink!
Also, at night, Ajja and Ajji's house has a very good view of the moon,
And I hope to go back to India soon!

Pounce, leap, land

TRIGGER WARNING

Viha Bhat
Sammamish WA

'Pounce, leap, and land, that's how the tigers move,' Mint lunged at the slush, sliding like a tiger. The neighbours stared hysterically. One might've even gone to grab popcorn. Mint looked at all of them in the eye. They were all watching from their windows. Mint smirked.

"Just like a tiger," Mint whispered. Mint packed another ball of slush, aiming for another house. Suddenly a scream, Mint stopped short. BOOM! She tried to grab onto air, hoping to grab onto an invisible sturdy pole. It was too late. A hard ice figure had struck her at a frightening speed. Somehow Mint didn't fall into a coma. There was a large gash in her arm. The neighbours couldn't watch the sight of the bloody Mint. They just walked away. Mint could hear the whispers, "It was karma, that piece of slush deserved it," they glanced and then went on to spread the rumours.

Mint shed tears not from the pain, but the stupidity of her neighbours. Mint must have sat in the freezing cold for about half an hour until gaining the strength to move. Since that day Mint was plotting revenge against the neighbours, and to stalk her

attacker. "They might not believe in tigers, but they sure do believe in cold revenge," Mint said, staring at her blood remains in her driveway.

"First off, this attacker is no normal attacker. The only one who has the skill to accomplish that throw is me. They are not from this neighbourhood," Mint had pounced on possibilities, had leaped over the bad ones, and landed on the perfect conclusion, "Just like a tiger." "THEY OUGHT TO BE AT MY SCHOOL," Mint screamed in her mind. But no one ends a war after one attack. The next day Mint went to school with a hammer in her hand, claiming it was for woodworking. "Well if it wasn't the girl that tripped and cried is it," a girl shuffled by and started munching on popcorn. She came so close that they were nose-to-nose. Mint's eyes widened. She swung out her hammer, tackled the girl to the ground. "Don't you worry everything is going to be just fine," Mint grinned with joy. She threw her hammer at the girl's thumb. The girl howled in pain. She screamed and shouted, bawling her eyes out and throwing her arms around like a mad person. The kids around her started to cry and run away. But most were petrified. Teachers didn't seem to care about the screaming cries of their students. It was Mint standing alone who had recently escaped from a mental asylum.

Mint used to live with tigers in the zoo. Suddenly she saw a man, a gun, a knife.

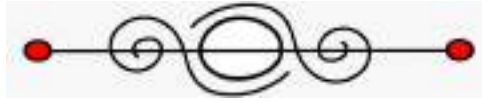
Mint frantically searched for her parents; there they were. The man's hands trembled, as his hand reached into his pocket. Pichew. Mint watched in horror. She just stood there watching her parents collapsing, their eyes shut. Mint screamed, not a single tear dropped from her eyes. They wouldn't wake up. Mint fell, scraping her knees badly against the cruel sidewalk. The man smiled with a crazy grin, pointing his gun towards a soul, sulking at the ground, a helpless 8 year's old. Bulls eye.

Mint woke soon after, she smirked, grabbing the sharpest knife in the kitchen. Then walked away slowly with that stupid smirk on her face.

Wee-woo-wee-woo, Blue and red flashed and sirens rushed through Mint's head. She was going to smash their heads into pieces with her hammer. The police sprinted out of the car; they weren't scared of her. Mint

froze. She stared at one of the policemen, he had a gun. Not just any gun. "That gun," Mint said blankly. For the first time Mint didn't fight back, she didn't want to. The policeman instantly recognized her. It was the same tremble, he panicked. He pointed his gun at a soul, sulking at the ground. Other policemen stood in confusion. "Go to zoo. Camera," Mint blurted weakly. She fell to her knees overwhelmed as she closed her eyes.

Then policemen rushed to the abandoned zoo, shut down years ago after a successful murder. Mint finally opened her eyes, she aggressively threw her hammer aside against a fence, "I don't revenge, I tiger." With that Mint threw her weapons out, walked straight to jail. Yes jail, only to witness her crazy influencer's face behind bars for 115 years. "Pounce, leap, and land. That's how the tigers move," Mint walked away slowly.

 Sangeeta Bhat

Interview with Ajja

Soham Padyana
Boston, MA

As the days slipped by during my Ajja's recent visit, I couldn't shake the feeling that I was missing out on something important. I had been so caught up in my own life that I hadn't taken the time to truly connect with him. I shared laughs with him and we played carom together, however, I hadn't delved into his life experiences.

On the last day of his visit, a realization struck me. This was my chance to discover the man behind the title of "Ajja" and understand the world he had grown up in Baada.

I decided to set up an interview space. As Ajja settled into the chair opposite me, a sense of connection filled the room. Nobody else was there; just him, a camera, and me. During the interview, I saw a side of my Ajja that I had never known before – a resilient and hardworking man.

I began with the basics, asking about his childhood. With each question, I could see his eyes light up with memories. He spoke of simpler times, of playing volleyball with his best friend R.R. Bhat, in the coastal town of Badaa. He recalled taking his sister to go get "gudbud", a special ice cream treat, and the connection between the two. His stories painted vivid pictures

With my grandparents and sister during their visit.

in my mind, transporting me to a different era.

He spoke of challenges faced and overcome, of colleagues who became lifelong friends. He told me how he spent more time with his grandfather than even his father while growing up. I felt a newfound guilt, that I hadn't been spending quality time with him, like he once did with his own grandfather.

The interview continued, moving into deeper topics. We discussed his dreams as a young man; his option of being able to go into either medical school or engineering. We talked about his hopes for the future, and how his retirement would be. I asked him how he wanted to be remembered, and what truly defined him

as an individual. With each question, I felt a stronger connection forming between us like never before. I realized that this interview was not only about discovering my Ajja's past, but also about understanding who he was as a person.

As the interview drew to a close, there was a sense of fulfillment I felt . I thanked him for his honesty, and for sharing his stories with me. It was a precious gift that I will cherish forever.

In the days that followed, I found myself reflecting on that interview. The impact it had on me was immense. I had finally taken the time to truly listen to my Ajja, to understand the person he was beyond the familiar role of grandpa. I realized the importance of the time we have with our loved ones, and of asking the questions that truly matter, before it's too late.

Whether noticeable or not, the interview changed our relationship. It deepened the bond between us, creating a newfound appreciation and understanding for each other.

The interview served as a reminder of the impact one conversation can have, of the power of truly listening. Ajja's stories and the lessons he imparted will live on inside of me.

AJJA

In the sunlit room, we sat, just him and me,
Behind closed doors, a quiet space set free,
A chance to understand.

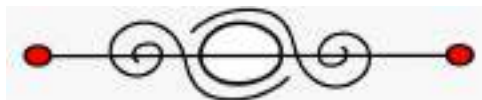
The man behind the title, Ajja,
Stories unfold with nostalgia's light,
In the sunlit room, we sat, just him and me.

His eyes, alive with memories untold, spread,
A past of simpler times, a childhood bright,
A chance to understand.

From Baada's streets,
Of shared moments and connections,
widespread,
In the sunlit room, we sat, just him and me.

His dreams, his fears, and his hopes laid
bare, in the light,
A resilient spirit,
A makeshift interview, a chance to
understand.

As questions lingered, our bond
deepened, widespread,
A connection forged in sincerity's soul,
In the sunlit room, we sat,
A chance to understand.

I am your toaster

Viha Bhat
Sammamish WA

I am your toaster
Pop me up when I am low
Keep me down when I say no
Bite your toast when I let go
Don't crunch if you don't know
Throw your bread in the snow
When I break I'm in dough
Don't look when I might blow
I am as soft as your pillow
So don't cry when I am slow

I work as a radio
While being your toast
I will use your bow
As striking woe
I will try to sew
While being your toaster
I'll fling your yoyo

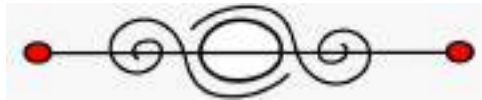
And you can stop me as I go
And I will row your boat
As catching your goats
I will fight my war
Just to eat my momos
I will wear your coat
Hear me out when I come close

I am your toaster
Listen to my quote,
"When you go, you'll be low
Once you blow, I'll be slow
Just know I am toast, while being your toaster
That's how you break the dough
When you start to crow
I'll shut your mouth when you don't know
Then you will be in sorrow
Too bad too slow"

Wish you knew that I would go
I am your toaster
Hear me out when I feel low
Pick me up when I let go
Spin around so it'll snow
I work as your radio

Just know that, you're the toast
And I am the toaster
When I burn you up, you will learn

- always listen to your toaster is the theme

Ope

Viha Bhat
Sammamish WA

You might slip on soap?
Afraid to be depressed and mope?
Maybe even start to tope?
You're gonna go down the slope?

Lose your sight and become myope?
Trip on rope?
Trying to cope?
Made fun of, since you're pretty lope?

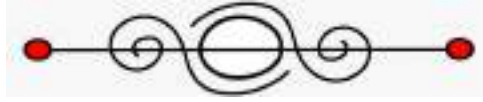
What if you're getting pulled by a tow-rope?
Or you're walking the tight-rope?
Or get called a cantaloupe?
Start speaking trope?

Instead look into the microscope!
Instead look into the telescope!
Look at your horoscope!
Until you find hope!

Author's Statement

The title of my poem "Ope", is a short form of open. Open means room for many opportunities, which is exactly what hope is supposed to be. Ope is more than the last sound of hope. My poem is showing many negative, unnecessary thoughts that could come to mind. It tells one to find hope in the worst situations.

Author: Viha Bhat is a 11 years old middle schooler who lives in Sammamish. WA with her parents

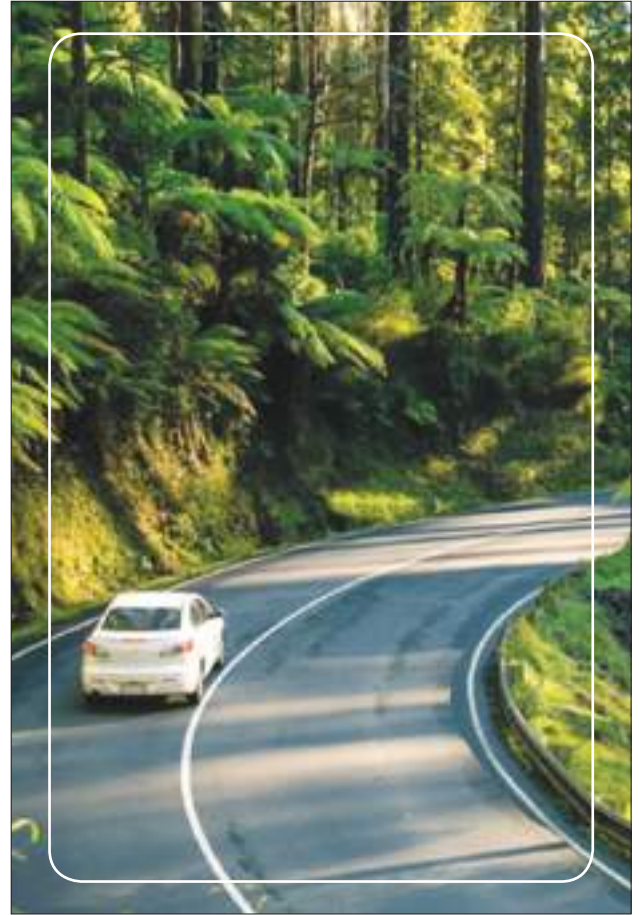
Trip with my Ajja

Amogha Bhat
South Salem, NY

When I was in India, I decided to go to Bengaluru with my Ajja from Puttur. I convinced my parents and my younger brother, and went alone with Ajja. The car ride was 8 hours long. In the car we traveled along with my uncle's in-laws. I got in the car and immediately fell asleep in the back seat. When I woke up, it was almost noon. I sat up front with my Ajja. While we were driving, we both saw these huge plants and my Ajja explained to me what each one was. We passed by a paddy field and my Ajja told me exactly what it was. It is for making rice and that is very important in Indian culture. I felt a sense of happiness because me and my Ajja were having this great bonding moment without anyone else. Just me and him, one on one.

When we got to Bengaluru, we met my aunt and uncle. I played with my younger cousin there and it was a lot of fun. (By the way, on this trip I didn't bring my phone). I got to ride on my uncle's fast scooter and we drank coconut water. The atmosphere was very different in Bengaluru than in Puttur or Sullia. Bengaluru is way more city-like and felt like I was in California or Florida with all the palm trees and buildings. On this trip I also got to play badminton with my uncle's friends. They were really

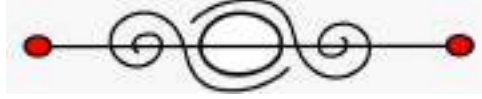

good. My mom made me keep a journal to write about what happened each day. Some days I was too lazy to do it but it had to be done. We also went to my cousin's (His name is Chaithanya) house. I met his brother for the first time and he was really nice. With Chaithanya, I went on his super bike to get sugar cane juice. It was so good! It kind of looked more like milk and there were so many different flavors with lime,

black pepper and more. On the second to last day of the trip, Ajja and my uncle went to a wedding. I had never been to an Indian wedding in India. Ajja told me that this wasn't a really formal wedding. That was a wedding reception. The place was a huge hall and it was great to explore by myself. The dinner was very spicy (khara) and I drank two whole bottles of water. Ajja also thought the food was very spicy.

The next day, we had to leave to go back to Puttur. And guess who drove us? The famous guy named Sudarshan Bhat

from Bhat' n' Bhat. He was traveling to native anyway and my uncle's father in law knows him. He is actually a really nice guy and has a great personality. We had lunch at a restaurant and Ajja said it was really good, which I also thought so. I slept a little on the car ride back and Ajja again pointed out the plants and all the different kinds of animals that were grazing on the fields. Honestly I thought it was a great trip and I'd have to rate it a 9.5 out of 10. It had everything: family, fun, traveling and spending a lot of time with my Ajja.

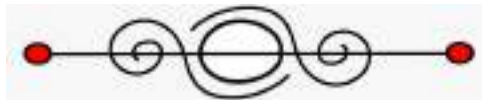

Wish upon a snowflake!

Srishti Sarpamale
Minnesota chapter

Winter it has become in the night,
It is really a pretty sight.
Snowflakes dance to the ground and disappear like a beam of light.
A winter storm comes,
The snow drops to the ground in bundles with all their might.
The cold early light was bright,
Bright enough for everyone to see.
The beautiful sight,
That had become,
From our frosty winter.

HAA Chess Tournament for Youth

The HAA Youth Team conducted an online chess tournament for Havyaka youth in the US and Canada. Youth participated in the tournament with a lot of excitement. Congratulations to all the participants who took part in the tournament.

The concept of an online platform made it possible for youth to participate at their own convenience.

Despite being an individual game, this series strengthened a sense of belonging

among players. The tournament provided a great opportunity for Havyaka youths to connect with like-minded individuals, share experiences, and develop friendships with peers who share their passion for the game.

Shridhar Pandit from New Jersey planned and executed this tournament with the help of his daughter Samita Pandit.

Satvik Sharma won first place, while Shivabhagat Hegde and Sacheth Hegde are the joint runners-up.

HAA Youth Chess 2024 Champion

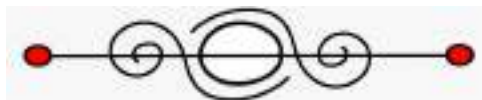

Satvik Sharma from California

Joint Runner-up

Shivabhagat Hegde from Florida and Sacheth Hegde from Michigan

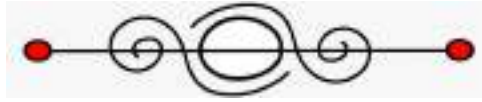
Convention Tagline

Nishka Sriram
New Jersey,

When HAA proposed creating a tagline for the convention, Nishka Sriram, a youth from New Jersey, came up with an innovative slogan. Nishka, a 10th grader, resides with her parents, Sriram and Manasa, in Montgomery Township. This is what Nishka had to say when asked about her personal experience creating the tagline 'Nava Yuva Yuga'

“When I was thinking about ideas for the tagline, I just wanted to capture the essence of Havyaka youth and encapsulate the message we were trying to send about it. And what came to mind was the notion of a new era. Lots of people talk about how newer generations are vastly different than the previous ones, so I built on that idea in a positive way. I really think the youth of today can bring about a new era; one even culturally richer and societally accepting than the last. And incorporating Sanskrit felt appropriate. So that’s how Nava Yuva Yuga came to be.”

Lunch prepared for Chouti Habba

Sangeeta Bhat

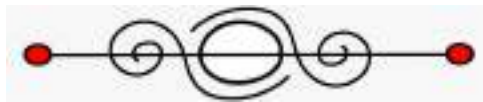
Cover page design Challenge

Samita Pandit
New Jersey

The New Youth Era': A powerful line and theme for this year's convention. My cover page design suits the theme of this convention as it focuses on Havyaka youth in the 21st century. Whether in their careers, sports, or participating in cultural activities like Yakshagana and Bharatanatyam, Havyaka youth of this time excel in it all. I was inspired to create this cover page as Havyaka youth around me - and myself included - take part in continuing these cultural activities today. Along with this, some Havyaka elements inspired by trips to my grandparents' house in India are also what brought my design together. Through this cover page, I believe the Havyaka youth growing up in the US are represented, respecting both their Indian and American roots.

Art means a lot to me as I am very passionate and have enjoyed learning visual arts (drawing, painting, and multimedia) at a very young age. I am pursuing by artistic passion in school, as an Interior Design major in college. I am enjoying taking my passion for art further by studying it in the realm of designing interior spaces and understanding how these spaces can make a lasting impact on people and communities. Along with my passion for learning art and design in school, I enjoy diving deeper and exploring digital art in my free time.

ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ

ಯುವಪ್ರತಿಭೆ ತುಳಸಿ ಹೆಗಡೆ ಸಂದರ್ಶನ

Interviewers

Shwetha Kakve (AZ)

Nidhi Bhat (CA)

Artist's introduction: Tulasi Hegde is a prodigy known for her brilliant Yakshagana solo performance on the theme of World Peace. Even at her young age, Tulasi has made a significant impact on the cultural landscape of Karnataka. She has received numerous prestigious recognitions including The Times of India's "Unstoppable 21" award, which honors outstanding youngsters excelling in their respective fields.

Other notable awards include the Yaksha Kala Nidhi, Kanaka Bhushana, Yaksha Nritya Mayuri, Karnataka Govt Women Welfare & Child Development Department award, Lions' Achiever award, Karnataka govt Bala puraskara. Additionally, she had the honor of meeting with Indian Prime Minister Shri. Narendra Modi through Yakshagana art.

● ಶ್ಲೇತಾ: ನಿಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ?

ತುಳಸಿ: ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು 2009ರಲ್ಲಿ. ಸಿರಸಿ ಸಮೀಪದ ಬೆಟ್ಟಕೊಪ್ಪ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ. ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ, ಅಮ್ಮ ಗಾಯತ್ರಿ ಹೆಗಡೆ. ನಮ್ಮದು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕುಟುಂಬ. ನಾನು ಈಗ ಸಿರಸಿಯ ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ 9 ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನನಗೆ 3 ವರ್ಷ ಆದಾಗಲೇ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತಂತೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಕೊಟ್ಟು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನಂತೆ. ತಮಾಷೆಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನನ್ನಷ್ಟೇ ಭಾರ ನನ್ನ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತು ನಾನು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು

ಗುರುತಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆದು ಪೋಷಿಸಿದ್ದು ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇರುವ ಕಲೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣ ಸಹ ನನ್ನೊಳಗಿನ ಕಲಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದ್ದು ನಿಜ.

ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ.

● ಶ್ಲೇತಾ: ಹವ್ಯಕರು ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಎರಡೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂರಕದಂತೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆ, ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಊರು ಎಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಈ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ?

ತುಳಸಿ: ಮನೆಯೇ ಮೊದಲ ಪಾಠಶಾಲೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯೇ ಮೊದಲ ಗುರು ಎಂಬುದು ನನ್ನ

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ನಿಜ. ಅಮ್ಮನೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೊದಲ ಗುರು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಕಲಿಸಿದವಳು. ತಾನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು. ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್ ಪಂಚಲಿಂಗ ಅವರು ತಾಳಭ್ಯಾಸ ನೀಡಿದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಾದ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ವಿನಾಯಕ ಹೆಗಡೆ ಕಲ್ಲದ್ದೆ, ತೋಟಿಮನೆ ಗಣಪತಿ ಹೆಗಡೆಯವರು ನೃತ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಮ್ಮ ಕೊರಿಯೋಗ್ರಫಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ಹಾಗೇ ದಿವಂಗತ ಪ್ರೊ.ಎಂ.ಎ ಹೆಗ್ಡೆ ದಂಟಕಲ್ ಅವರು ರೂಪಕದ ನಿರ್ದೇಶನ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಒದಗಿಸಿದರು. ಉಮಾಕಾಂತ್ ಭಟ್ ಕೆರೆಕೈ ಅವರು ರೂಪಕದ ಮಧ್ಯ ಬರುವ ಧ್ವನಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒದಗಿಸಿದರು. ರೂಪಕದ ಮಧ್ಯ ಬರುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ರಂಗಕರ್ಮಿ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಟ್ ಒದಗಿಸಿದರು.

ಮೂಲ ಕಲ್ಪನೆ ನೀಡಿದ ರಮೇಶ ಹಳೆಕಾನಗೋಡ, ಭಾಗವತರಾದ ಕೊಳಗಿ ಕೇಶವ ಹೆಗಡೆ, ಶಂಕರ ಭಾಗವತ್, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಗೌಡ, ವೆಂಕಟೇಶ ಬೊಗ್ರಿಮಕ್ಕಿ, ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಹುಚ್ಚಣ್ಣೆ, ಉಮೇಶ ಹೆಗಡೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಹಿಮ್ಮೇಳ, ಪ್ರಸಾಧನ ಕಲಾವಿದರ ಸಹಕಾರ ಇದೆ.

ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನನ್ನ ಶಾಲೆಯು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು ತುಂಬಾ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೇ ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಹಾಯ, ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಸಾಧನೆಯತ್ತ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

- **ಶ್ಲೇತಾ:** ವಿಶ್ವ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಎಂಬ ಆಂದೋಲನ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು? ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ?

ತುಳಸಿ: ನಮ್ಮ ರೂಪಕ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮೂಲ ಕಲ್ಪನೆ ಒದಗಿಸಿದವರು ರಮೇಶ್ ಹೆಗಡೆ ಹಳೆ ಕಾನಗೋಡ. ಅವರು ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗಾಗಿ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಮಾಡೋಣ ಎಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಯ ಪಯಣ ಶುರು ಆಯ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ತಿರುಪತಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ವರಗೆ ಈ ರೂಪಕ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದಿದೆ. 850ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡಿದೆ. ಕಳೆದ 9 ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ರೂಪಕ ತರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು

ಈ ವರ್ಷ 9ನೆ ತರಗತಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದು, ಬರಲಿರುವ ಡಿ.7ಕ್ಕೆ 10ನೇ ವಿಶ್ವ ಶಾಂತಿ ರೂಪಕದ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಬನ್ನಿ ಅಂದು.

- **ಶ್ಲೇತಾ:** ನೀವು ಇಷ್ಟರ ವರೆಗೆ ಯಾವುದೆಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ? ಆ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವಿರಾ?

ತುಳಸಿ: ನಾನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದು ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ರೂಪಕಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. 35 ನಿಮಿಷದಿಂದ ಒಂದು ಕಾಲು ತಾಸುಗಳ ರೂಪಕಗಳು ಇವೆ. ಈವರೆಗೆ ಒಂಬತ್ತು ರೂಪಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಾಡಿನ ಹಲವಡೆ 850ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡಿದೆ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬಿಡುವು ಇದ್ದಾಗ ಕರ್ಣಪರ್ವದ ವೃಷಸೇನ, ಅಂಗದ, ಭೀಷ್ಮ ಪರ್ವದ ಅಭಿಮನ್ಯು, ಲೋಹಿತಾಶ್ವ, ಕಂಸವಧ ಬಲರಾಮ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನದ ಅಭಿಮನ್ಯು, ವೀರಮಣಿ ಕಾಳಗ ಪುಷ್ಕಳ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಿರುವೆ. ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಸಾಂಗತ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಲೋಹಿತಾಶ್ವ ಪಾತ್ರ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಒಂದು ಪಾತ್ರ.

- **ಶ್ಲೇತಾ:** ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆತ್ತವರ, ಮನೆಯವರ, ಸಮಾಜದ ಪಾತ್ರವೇನು?

ತುಳಸಿ: ಯಾವುದೇ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು

ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸಮಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿಯೇ ತರಬೇತಿಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ.

ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ, ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೂರದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಇದ್ದಾಗ, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾದರೂ ದೂರ ಹೋದಾಗ ನನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ದೂರ ದೂರದ ಊರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ತಡವಾಗಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಂದರೂ ನಾನು ಶಾಲೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೇ ನನ್ನ ಕಲಾರಾಧನೆಯನ್ನು ತೂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

- **ಶ್ವೇತಾ:** ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ಅಭಿನಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಇವೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪುರಾಣಗಳ, ಪಾತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಗಿದೆ?

ತುಳಸಿ: ನಾನು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರೇಮಿ. ತುಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಓದು ತ್ತೇನೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದುತ್ತೇನೆ.

ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರೂ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ.

- **ಶ್ವೇತಾ:** ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿವೆ?

ತುಳಸಿ: ಯಕ್ಷಗಾನದ ಜೊತೆಗೇ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದು, ರಂಗೋಲಿ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ, ದನ ಕರುಗಳ ಜೊತೆ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದು ಬಹು ಇಷ್ಟ.

- **ಶ್ವೇತಾ:** ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಯೋಜನೆಗಳು ಏನು, ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಕನಸುಗಳೇನು?

ತುಳಸಿ: ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಓದಿನ ಜೊತೆಗೇ ಮುಂದುವರಿ

ಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ ಇದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕುರಿತಾದ ವಿಸ್ತಾರದ ಕಾರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು.

ನನ್ನಂತಹ ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು, ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಈ ಅಪರೂಪದ ಕಲೆಯ ಪರಿಚಯ ಆಗಬೇಕು. ಅದರ ಏಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಕನಸು.

- **Nidhi:** What was your gateway or inspiration into learning and practicing yakshagana and performing yakshagana?

Tulasi: I started performing Yakshagana when I was just 4 years old. My family didn't have a background in Yakshagana, but my mother had a deep interest in it even before I was born. She used to listen to Yakshagana songs during her pregnancy, and when I was a baby, she found that playing Yakshagana music would often calm me down when I cried. When I turned 3, I expressed a strong desire to learn Yakshagana, but nobody was willing to teach me because

of my young age. However, my mother, Gayatri, took it upon herself to teach me. She showed me Yakshagana videos and instructed me in the art form. I consider my mother to be my gateway to beginning this wonderful journey of mine.

- **Nidhi: What is your favorite element about performing Yakshagana? How does it make you feel? Why do you do it? Why do you enjoy doing it?**

Tulasi: Yakshagana is truly a remarkable art form, one that I consider to be among the most wonderful things in life. It's like a magnet, drawing you in irresistibly. It's like an ocean, vast and embracing. What makes it so special is its all-encompassing nature — the songs, the dialogue, the dance, the instruments; everything is perfectly blended. Yakshagana itself is my favorite aspect of life; it feels indispensable to me.

Why do I dedicate myself to it? Because it teaches me invaluable lessons. It instills patience, requiring a two-hour preparation time. It builds strength, as performing with 14 kgs of costume materials demands physical tolerance. Most importantly, it teaches me the importance of respecting elders and reminds me of the vast potential for personal growth. Each performance is a small step towards a much larger journey.

- **Nidhi: How do you see that performing Yakshagana as and practicing**

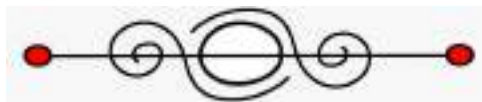
Yakshagana as an art form bleeds into other parts of your life?

Tulasi: Many people still suggest to me that I should leave Yakshagana once I complete the 10th standard. They advise me to pursue my studies exclusively after that. However, Yakshagana actually helps me concentrate on my studies. I firmly believe I will continue with Yakshagana for as long as possible. It brings me immense joy when people recognize me wherever I go and engage with me. This recognition and interaction motivate me to continue practicing this art form.

I enjoy the characters of Lohitashwa and Krishna the most. Krishna's bravery, wisdom, leadership skills inspire me to develop courage and self-confidence in day to day life. His teachings to Arjuna in the battlefield of Kurukshetra, clearly demonstrates the importance of facing fear with inner strength and determination. We can apply all these learnings from the stories to our day to day life situations.

- **Nidhi and Shwetha: Thank you so much for your time. May your Yakshagana journey be filled with joy, and success. We wish you all the best!**

Tulasi: Thank you both. I would like to thank the Havyasiri team for providing me with the opportunity to say a few words.

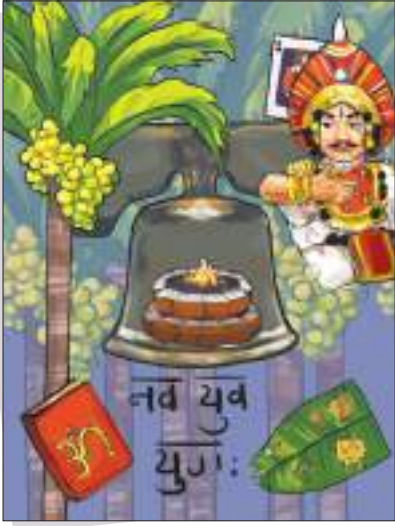
Havyasiri - 2024

Cover Page Design Challenge

5 entries

Viha Bhat
11 years old,
North West
Havyaka
Chapter

Parnika Bhat
8 th grade,
Northern
California
Havyaka
Chapter

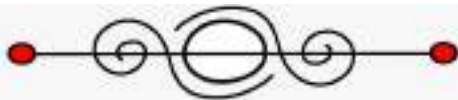
Anagha Bhat
Southern
California
Havyaka
Chapter

Nishka Sriram
North East
Havyaka
Chapter

Samita Pandit
North
East
Havyaka
Chapter

ಹವ್ಯಸಿರಿ ರಂಗೋಲ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಪ್ರತೀದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ ಸುಂದರವಾದ ರಂಗೋಲಿ ಇಡುತ್ತಿರುವ ಅಮ್ಮನ ಚಿತ್ರ ಅನೇಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಇರಬಹುದು. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಬಂದಾಗಲಂತೂ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರಂಗೋಲಿ, ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ಬಣ್ಣಗಳು ಒಂದು ಚಂದದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಹವ್ಯಸಿರಿ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆವತಿಯಿಂದ, ಅಮೇರಿಕಾ ಮತ್ತು ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿರುವ ಹವ್ಯಕರಿಗಾಗಿ ರಂಗೋಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಸಂಗೀತಾ ಭಟ್

ಸುವರ್ಣಾ, ಧಾತ್ರಿ ಭಟ್

ವಾಣಿ ಹೆಗಡೆ

ರಂಗೋಲಿ

ಬಿಡಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಅದರಂತೆ ಬಹಳ ಚಂದದ, ಸುಂದರ ರಂಗೋಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಮಗೆ

ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಸ್ಪರ್ಧೆಯ

ತೀರ್ಪುಗಾರರಾದ

ಪ್ರೀತಿಯ ಶ್ರೀಮತಿ

ನಿರ್ಮಲಾ

ಮೋಹನ್ (IL)

ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ

ಜಯಾ ಭಟ್ (TN)

ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ

'ಹವ್ಯಸಿರಿ' ತಂಡದಿಂದ

ಅನಂತಾನಂತ

ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ

ಸಂಗೀತಾ ಭಟ್ (WA)

ಪ್ರಥಮ, ಸುವರ್ಣಾ,

ಧಾತ್ರಿ ಭಟ್ (MI)

ಟೀಮ್ ದ್ವಿತೀಯ, ವಾಣಿ

ಹೆಗಡೆ (NJ) ದ್ವಿತೀಯ,

ಭಾವನಾ ಎಚ್.ಎಸ್.

(Canada) ತೃತೀಯ

ಸ್ಥಾನ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು

ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವನಾ ಎಚ್.ಎಸ್.

Anjali Sharma

Kripa and Viha Bhat

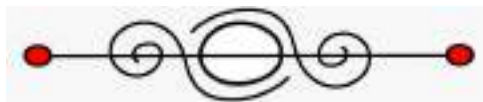
Deepti Hegde

Shilpa Shrinivas

Arpitha K.M.

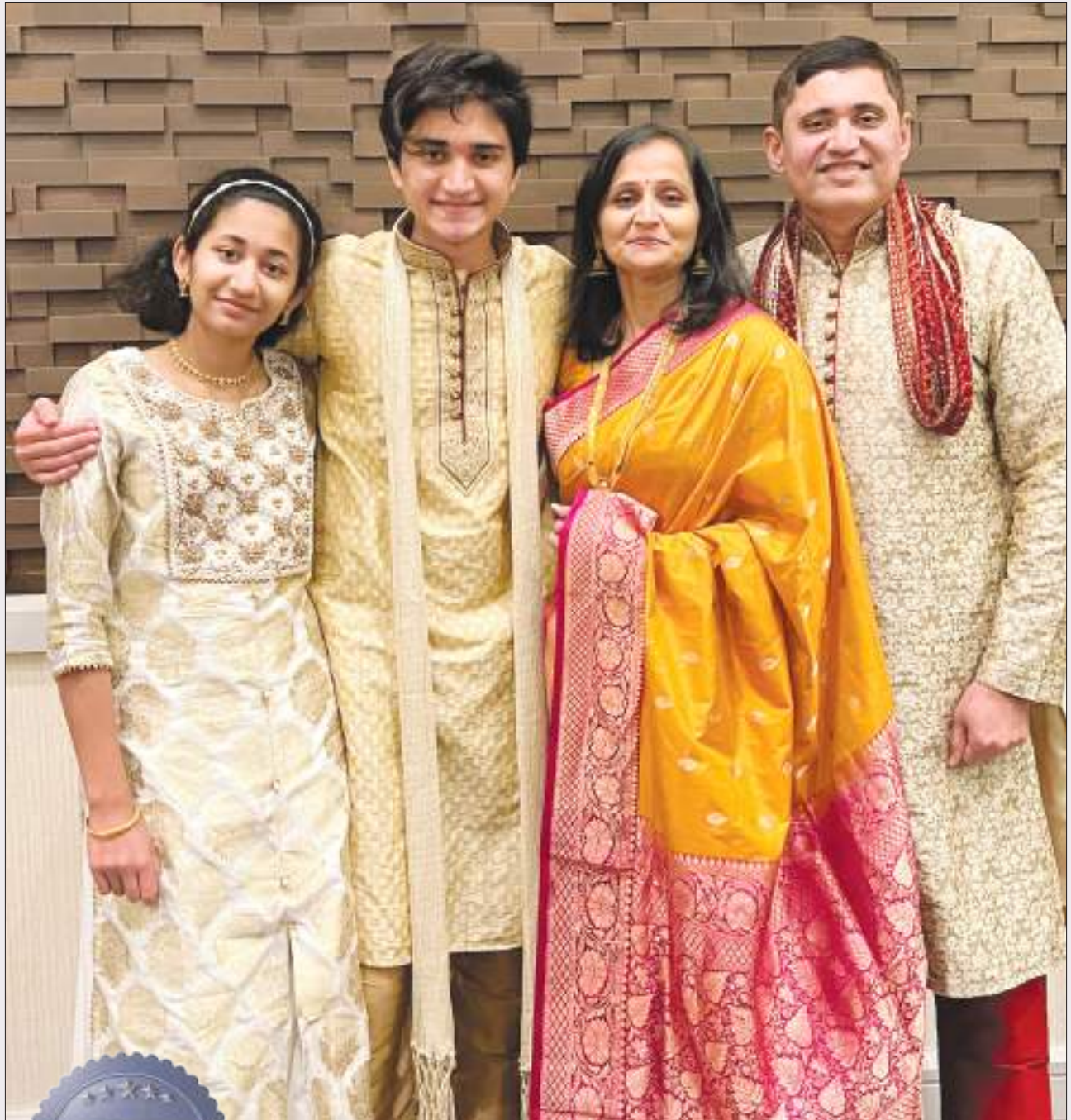
Sponsors

**May this convention be a source of inspiration, knowledge,
friendship and lasting connections for all!**
Gopal Bhat, Usha Kuloor, Aashika Bhat, Anoop Bhat
From Philadelphia

**Dr. Prasad Kanchana, Shashi Kanchana,
Rohan Kanchana, Isha Kanchana
extend their warmest compliments to the
HAA Convention 2024**

Our best wishes for all the HAA members and the organizing committee. We are very happy to be with our HAA family and congratulate the organizing committee for its current and future growth.

Narayan, Usha Avadhani Delaware

**Best Wishes To
All Havyakas
Ganapati, Sujata & Meghana Bhat Kansas**

20ನೆಯ ದೈವಾರ್ಷಿಕ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ
ಪ್ರೀತಿಯೊಂದಿಗೆ ಶುಭಹಾರೈಸುತ್ತಿರುವ,
ವೆಂಕಟಗಿರೀಶ ಸಂಕಹಿತ್ತು, ಸುಮನ, ಅಮೋಘ ಮತ್ತು ಆದೀಶ
ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್

**Best wishes to Havyaka Convention 2024!
We wish you all the best now and years to follow!
Dr. Ramachandra Hosmane, Kusuma Hosmane
and Family from Delaware**

ಹವ್ಯಕ
ಭಾಂದವರಿಗೆ
ಶುಭ ಹಾರೈಕೆಗಳು.
ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಭಟ್
ವಿದ್ಯಾ ಭಟ್,
ವಿಕಾಸ್ ಅಗರ್ತ
ವಿಶಾಲ್ ಅಗರ್ತ

ಫಿಲಡೆಲ್ಫಿಯಾದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ

Venkat and Vidya Bhat
(CA)

**Best Wishes for a spectacular HAA Convention 2024 !
Vishwanath, Geetha, Saraswathy and Vipul Bhat Family
from Voorhees, New Jersey**

Greetings and best wishes from the Joshi Family
Balakrishna Joshi, Jayashree Joshi,
Muralikrishna Joshi, Savi Joshi, California

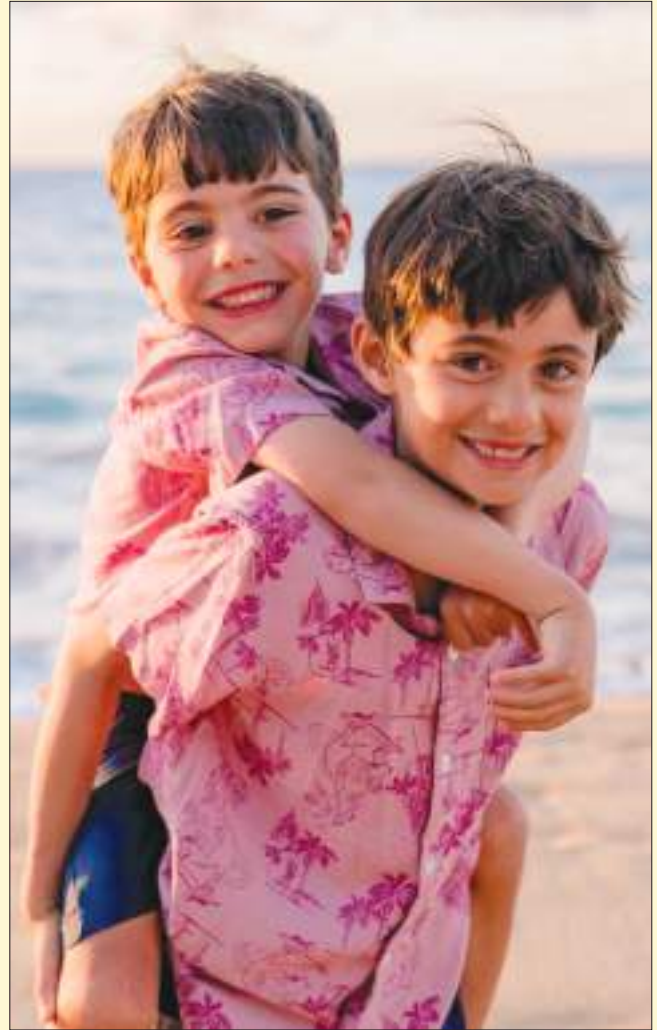

**Best compliments from
the Kurse family
Ganesh and Roopa Kurse, Colorado**

Best wishes for a successful and memorable convention 2024!
Meenakshi and Shivarama Bhat, California
Adarsh, Anupama, Rithika and Rishab
Amogh, Sandhya, Dhilan, and Bella

Best Wishes for a successful 2024 Convention
Rama, Vijaya Bhat & Family (Illinois)
Aryan, Milan, Shail, Rowan & Bodhi (grandkids)

ಭಾವಕೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

**L.T. Thimmappa Hegde
Sagara**

Ranjan and Shubha

ತಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ಕೋರುತ್ತಿರುವ
ಲಿಪಿ, ಪ್ರಣವ್, ಶಕುಂತಲಾ, ಶುಭಾ ಮತ್ತು ರಂಜನ್ ಹೆಗಡೆ, ಪೆನ್ನಿಲ್ವೇನಿಯಾ

**Best compliments from
Dr. Ravi and Veena Bhagwat and Family
Chicago**

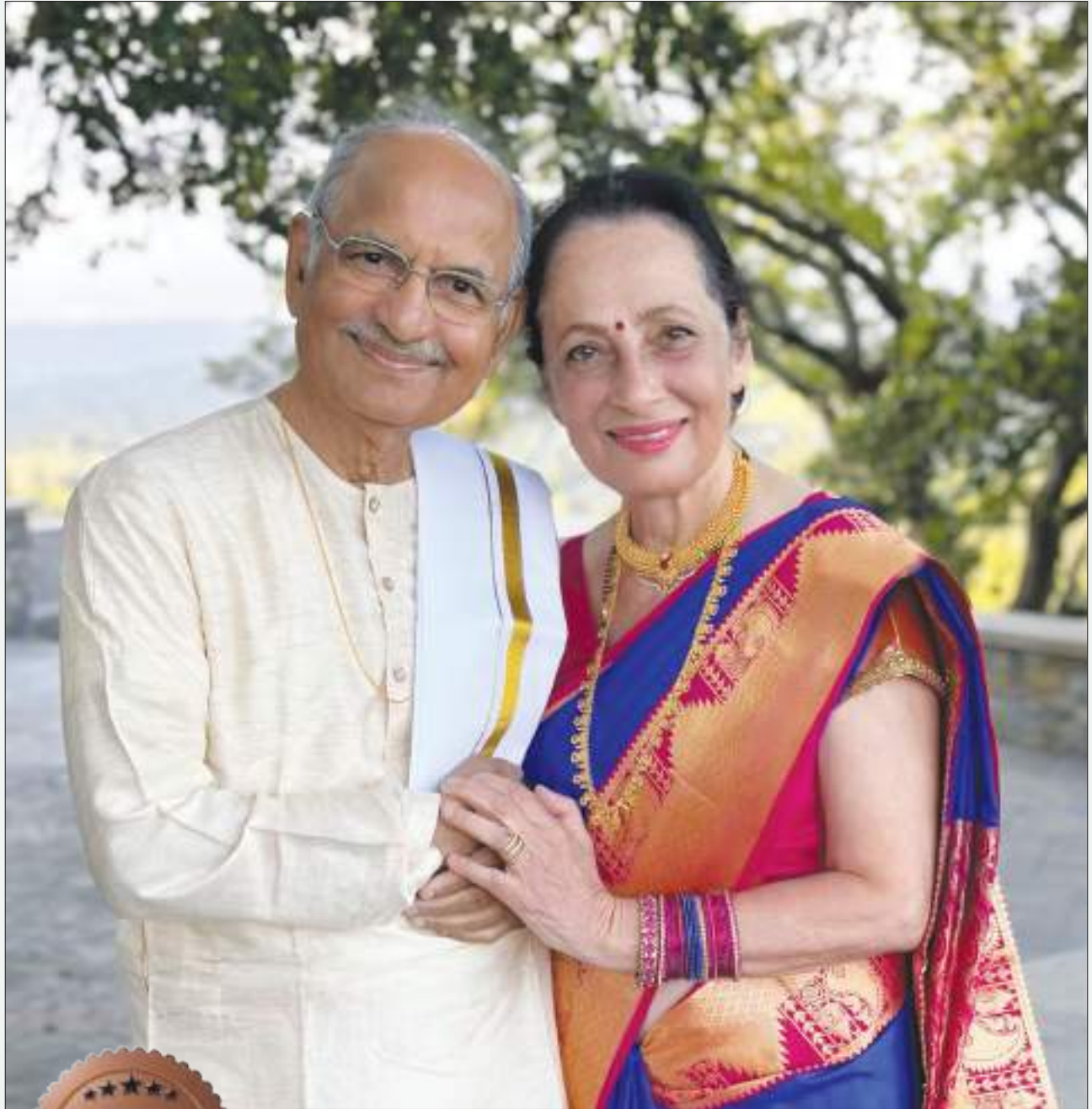
ಎಲ್ಲ ಹವ್ಯಕ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಶುಭಕಾಮನೆಗಳು.
Hope 20th biennial convention creates
the best memories to cherish forever!
Shreya, Disha, Kanchana and Ravi Hegde
from Plainsboro, New Jersey

**Congratulations to Havyaka Association
of the Americas on 20th biennial convention.
Wishing all the attendees an unforgettable time together.**

**From: Koduge LLC
Lawrenceville,
New Jersey**

Dr. Naras and Dr. Kusum Bhat
Best compliments from
Dr. Naras Bhat, Dr. Kusum Bhat and family
Dr. Naras and Dr. Kusum Bhat, California

**Best wishes, From: Sujatha, Gopal,
Deepa and Daya Bhat - San Ramon, California**
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮಿಲನದ ಶುಭಾಶಯಗಳು: ಸುಜಾತಾ, ಗೋಪಾಲ, ದೀಪಾ
ಮತ್ತು ದಯಾ ಭಟ್ಟ - ಸ್ಯಾನ್ ರಾಮೋನ್, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ

**Best wishes from Krishna, Chaya,
Rohit, and Rachita Upadhya
California**

Best wishes to all attendees of 2024 HAA Convention
Lalitha and Narayan Bhat, Maryland
Kiran, Cassie, Meera and Sonia Bhat

**Best wishes to all attendees of
2024 HAA Convention at Philadelphia
Bala Bhat, Jyoti Bhat and Aparna from California**

Best Wishes From
Pranav, Ananya, Poornima and Mahesh Joshi
From New Jersey

MEET YOUR HAVYAKA NJ REALTOR

Suma Bailkeri
RE/MAX INNOVATION

Best wishes to Havyaka Convention 2024

A REALTOR WITH A PURPOSE!

Real estate transactions are one of the biggest decisions in a person's life. And you need someone to service it as such .

It brings me great joy to offer my services to you be it sale or purchase of residential, land , commercial properties or lease and investment properties.

Free consultation and market evaluation report is offered to all consumers be it a first time journey in Real estate sale or purchase or an expert investor.

Contact Suma at 848-466-6509

www.homesbysu.com

RE/MAX
Innovation
Each Office Independently Owned and Operated

Suma Bailkeri
Realtor Associate

E: housetohomesbysu@gmail.com
W: homesbysu.com

3877 Highway 516
Old Bridge, NJ 08857
C: (848)-466-6509
O: (732)-298-6006

Suma Bailkeri

RE/MAX
Innovation
Each Office Independently Owned and Operated

Suma Bailkeri
Realtor Associate

E: housetohomesbysu@gmail.com
W: homesbysu.com

3877 Highway 516
Old Bridge, NJ 08857
C: (848)-466-6509
O: (732)-298-6006

**Best
Wishes
From**

Dr. Halkar Charitable Medical & Informative Association

Kumta, Uttar Kannada Karnataka 581343(Registered-DR/ASDR/518/UK/85-86)

For the last 35 years, more than 400 needy and low-income patients irrespective of cast, creed, religion, and place of origin have received financial assistance in Karnataka and Maharashtra India for:

Minor and Major Surgeries; Cancer, Leprosy, TB, and Snake bites etc.

If you want to donate, please Contact Dr. Ashok Bhat Halkar:011-91- 94487 97433,

radhu1959@gmail.com or Dr. Veena R. Bhat: 011 9194806 00903 or veenabhat91@gmail.com or Dr. R. K. Bhat-703-915-4677 (C) rkbhat39@gmail.com

With Best Compliments from Halkar Govind Bhat Family for the 20th Biennial convention of the Havyaka Association of the Americas.

Late Smt. Saraswati K. Bhat Halkar, Late Dr. Tulsidas K. Bhat Halkar, & Late Dr. S. K. Bhat Halkar the Founder of the Association

**Best wishes from Kaje Family
Sakhyam, Sahana, Muralidhara and Soham Kaje from Illinois**

Best wishes to President Usha Devi Kuloor and all Havyakas
Kiran Bhat, Anu Bhat , MD , DNBPAS,
Subra Bhat, MD, FCCP, FACP, DNBPAS, Jonesboro, Georgia

Best wishes from the Rao family
From: Krishna Rao, Sujnani Adkoli, Srinivas Rao and Anand Rao, New Jersey

**HAA convention 2024 - Best wishes from
Ravi Hegde, Shrigouri Hegde, Viraaj and Vaibhavi New York**

**Best Wishes
From: Anish, Sumathi and Prasanna Fremont, California**

**Best wishes to the HAA 2024 Convention from
Praveen, Seema, Siddhanth, and Vedanth from California**

||Jai Sri Ram||

**Celebrate Lord Rama and
Ayodhya Rama Mandir
with exquisite
3D-printed models.**

Available in four sizes:

- Mini - 3.75"
- Small - 5"
- Medium - 5.5"
- Large - 6"

ॐ

"Shubhashayam &
Abhinandanam
To HAA & Havyaka
BhandhugaLu
Celebrating HAA
Convention-2024 in
Pennsylvania".

From:
Sharada & Bheem,
Shubha, Chethan,
Bhumi, Bodhin & Bhanvi.

ॐ

3dHoudini is a 3D-print ecosystem
built on the tokenization of
CAD designs.

Visit us at
<https://www.3dhoudini.com>.

This product is 3D printed in the U.S.A.

**Best Wishes for a successful HAA Convention 2024.
From Shaila, Anant, Shreya and Megha from New Jersey**

**Best wishes for a successful 2024 HAA convention from New Jersey! Go NEHAA!
Anika, Avani, Shilpa and Bharath Hegde from New Jersey**

Best Wishes From
Narayan, Renuka, Sachit, Shriya and Zuko Hegde, New Jersey

With Best Wishes.....
Rohil, Praneil, Jayshree and Ravi Balike (Philadelphia)

Best wishes for a successful HAA Convention 2024!

Narayana Kadoor, Dr. Adrash Kadoor, Mangala Kadoor Fremont, California

UDAY SHASTRI
HEALTH WEALTH PLANNER
Cell : (717)-919-5545
udaypratibha.fingrowth@gmail.com

**If you have the Goals
 We have the Vehicle !**

- Kids Education Planning
- Tax Free Supplemental Income and Legacy Transfer
- Balanced Financial Portfolio
- Will & Trust Estate Planning
- Private Life Time Income Pension Plans
- Long Term Care With Living Benefits
- Term & Perm Life Insurance
- Real Estate - Land Banking

INNOVATIVE FINANCE ENGINEERS

OWN YOUR BUSINESS OR MANAGE THE PROCEEDS

Entrepreneur Opportunity Part Time/Full Time

**We Train You To Build Your Own Business
 in The Financial Industry!**

**Best compliments from
Prakash, Rekha and Sagar Bhat from Chantilly, Virginia**

**Best wishes from
HAA Michigan Chapter**

It's a great feeling, and we are proud to be part of the Havyaka Family of America, DC chapter. We extend our heartfelt wishes for success to each and every one of you and send our best wishes for the Havyaka Convention 2024.

Warm regards from:
Chetana Hegde, Amit Hegde,
Abhinav Hegde, Neelakantha Hegde

कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन ।
मा कर्मफलहेतुर्भूर्मा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि ॥

Best Wishes from
Madappa Hegde Mane
Karki (Uttara Kannada)

Best Wishes from
Savitha Bonanthaya,
Vishal Bhat,
Gopalkrishna Bhat,
Texas

Best Wishes from
Riya, Ashwin,
Shilpa,
Arun Sullia.
California

**Best Wishes from
Amita,
Sunayana,
Shailesh Bhat,
California**

**Best Wishes
from
Mahesh Bhat Kerekodi,
Oregon**

SilverEthnix
Exclusive Heritage Handloom Sarees
& Pure Silver Jewelry
Contact: Dr Megha Bhat
404-918-0086

Instagram
@Silverethnix

**Best wishes from
HAA-Canada Chapter**

**All of us from Chicago Chapter would like to invite
everyone to the 2026 HAA Convention
Chicago Chapter**

**Best Compliments from
Kripa, Thirumalesh and Seattle/NW HAA Chapter**

**Best wishes from
North California Chapter of HAA**

North East Hayyaka Chapter Group Picture

ಈ ವರ್ಷದ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮತ್ತು ತನು-ಮನ-ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
HAA North East Chapter ಹವ್ಯಕರು ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.
Heartfelt thanks to the entire Hayyaka community in the US and Canada

DEVELOP SOLUTIONS THAT MAKE A DIFFERENCE

Venturesoft Global: Your premier software consulting partner, crafting tailored solutions for enhanced efficiency, innovation, and growth. Our expert team delivers seamless, scalable, and cutting-edge software solutions, custom-designed to meet your unique business needs. Partner with us for unparalleled expertise in navigating technology complexities.

KEY METRICS

21+
YEARS OF EXPERIENCE

200+
PROJECTS DELIVERED

80+
SATISFIED CLIENTS

700+
PROFESSIONALS

WITH A LEGACY OF **21** YEARS
 WE CONTINUE TO DELIVER EXCELLENCE

SERVICE OFFERINGS

CLOUD AND SECURITY

- ASSESSMENT AND ROADMAP
- CLOUD OPTIMIZATION
- ON-PREM TO CLOUD
- INFRA, APPLICATION & DATA MIGRATION
- GOVERNANCE RISK AND COMPLIANCE
- VAPT

ANALYTICS

- DATA ASSESSMENT
- DATA PREPARATION TO ML MODELING
- AI ALGORITHM DEVELOPMENT
- CXO LEVEL DASHBOARDING

DIGITAL

- ASSESSMENT AND ROADMAP
- LEGACY APPLICATION MODERNIZATION
- UI/UX
- PRODUCT LIFECYCLE MANAGEMENT
- AUTOMATION

MANAGED SERVICES

- SHARED SERVICES
- APPLICATION SUPPORT
- INFRA SUPPORT

ENTERPRISE SOLUTIONS

- ERP PRODUCT EVALUATION
- DIGITAL TRANSFORMATION ADVISORY
- GLOBAL IMPLEMENTATION CAPABILITIES IN SAP, NETSUITE, AND DYNAMICS 365
- APPLICATION SUPPORT AND DEVELOPMENT